

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
Central Bureau of Statistics
دائرة الإحصاء المركزية

פני החברה בישראל

דת והגדרה עצמית של מידת דתיות

דוח מס' 10

ירושלים | תמוז תשע"ח | יוני 2018

רשימת פרסומים נבחרים

(בהוצאת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה), 1.6.2018

(א) שנתון סטטיסטי לישראל 2017 @

נתונים שנתיים 2017: לוחות, מפות ותרשימים (לשעבר: שנתון סטטיסטי לישראל) @
ישראל במספרים 2017: נתונים נבחרים מתוך שנתון סטטיסטי לישראל (עברית, ערבית, אנגלית) @
חינוך ותרבות – מבחר נתונים (תדפיס מתוך שנתון סטטיסטי לישראל 2014) @

(ב) ירחונים

הירחון הסטטיסטי לישראל @
ירחון לסטטיסטיקה של מחירים @
ירחון לסטטיסטיקה של סחר חוץ @
ירחון לסטטיסטיקה של תעסוקה ושכר @
ירחון סקרי כוח אדם @
לקט אינדיקטורים כלכליים על ההתפתחויות בחודשים האחרונים @

(ג) רבעונים

רבעון לסטטיסטיקה של תחבורה @
רבעון סטטיסטי לתיירות ולשירותי הארחה @
רבעון לסטטיסטיקה של חקלאות @
רבעון סקרי כוח אדם @
רבעון לסטטיסטיקה של מקרו-כלכלה @
סקר דירות חדשות למכירה בבנייה ביזמה פרטית @
מגמות החשבון השוטף של מאזן התשלומים @
פעולות ופרסומים סטטיסטיים חדשים בישראל @

(ד) מפקד האוכלוסין – נתוני 2008 @

(ה) מפות ותוצרי מערכת מידע גאוגרפי, נא לפנות לטלפון: 02-659-2666

(ו) פרסומים טכניים (כלים לעבודה הסטטיסטית)

עדכון מדד מחירי תשומה בסלילת כבישים, ינואר 1996 (לקט 1996/5) @
מפתחות מעבר לסיווג החדש של ענפי הכלכלה (1993) ושל משלחי היד (1994)
בסקרי כוח אדם בישראל (לקט 1996/17) @
החלפת מדגם ממדי שכר ותעסוקה 1995, והסיווג החדש של ענפי הכלכלה (לקט 1997/1) @
השתנות ימי עבודה ותאריכי החגים בישראל, 1980-2010 (לקט 1999/4) @
הגורמים העונתיים וגורמי ההתאמה מראש לשנת 2016, מגמות ל-2012-2016 @
מדדי מחירים של תפוקה ותשומה בענף החקלאות (טכני 58) @
מדד המחירים לצרכן, 1992 (טכני 60) @
מדד מחירי תשומה בבנייה למגורים, 1995 (טכני 66) @
טיפולוגיה של משקי הבית והמשפחות בישראל, 1999 (טכני 73) @
סקרי כוח אדם: השינויים במתודולוגיה, בהגדרות ובשאלון, 1954-2003 (טכני 78) @
מפתח המעבר מהסיווג האחד של משלחי היד – 1994 לסיווג ISCO-88 (טכני 79) @
הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 2011 – מהדורה מתוקנת (טכני 80) @
הסיווג האחד של משלחי היד 2011 (טכני 81) @
הצגה חזותית של נתונים סטטיסטיים – כללים להכנת תרשימים ומפות @
מחולל לוחות של הסקר החברתי @

המלצות ועדת משנה לסיווג רשמי של ענפי ההייטק (א) – מחקרים, ניירות עבודה וניירות טכניים

(ז) ניירות עבודה (ר' רשימה באתר הלמ"ס – מחקרים, ניירות עבודה ופרסומים טכניים)

(ח) פרסומים לפי נושא (בסדר אלף-בית) – פרסומים מיוחדים (פ"מ), פרסומי יובל, לקטים, פרסומי אינדיקטורים חברתיים, דוחות מחקר, "סטטיסטי-קל"

אוכלוסייה

קובץ היישובים בישראל, 2003-2010 (כולל מיפוי גאוגרפי) @
תכונות דמוגרפיות של האוכלוסייה בישראל, 1995-1999 (פ"מ 1182) @ כולל @
בני 60 ומעלה בישראל – ממצאים מתוך סקר שנערך בשנים 1997-1998 (פ"מ 1223) @ כולל @
תחזיות אוכלוסיית ישראל עד שנת 2025 (פ"מ 1238) @

@ מתפרסם באינטרנט – www.cbs.gov.il

@ ניתן לרכוש כפרסום מודפס.

@ פרסום הניתן לרכישה על גבי תקליטור.

לרכישת פרסומים מודפסים או על גבי תקליטור, נא לפנות ליחידות המידע בלמ"ס, טל' 02-6592666 או 03-5681933.

אוכלוסייה (המשך)

- אוכלוסיית עולי בריה"מ לשעבר – מגמות דמוגרפיות, 2001-1990 (פ"מ 1271) @
- תכונות דמוגרפיות וחברתיות של הפונות לוועדות להפסקת היריון בישראל, 2003 (פ"מ 1324) @
- הקיבוצים ואוכלוסייתם: תמורות דמוגרפיות בשנים 2005-1961 (פ"מ 1327) @
- האוכלוסייה האתיאופית בישראל: תכונות דמוגרפיות, 2006 (פ"מ 1367) @
- מאפיינים דמוגרפיים של ישראלים יוצאים וחוזרים ששהו בחוץ לארץ יותר משנה בציפות, 2009-1996 (פ"מ 1558) @
- משקי בית – תכונות כלכליות וצפיפות דיור, על פי סקר כוח אדם 2015 (פ"מ 1685) @
- משקי בית ומשפחות: תכונות דמוגרפיות 2014-2015, על פי סקרי כוח אדם (פ"מ 1700) @
- הקשישים בישראל: מאפיינים דמוגרפיים, חברתיים, משפחתיים וכלכליים לאורך הזמן – ניתוח נתונים ממפקדי האוכלוסין והדיור, 1995-1961 (דוחות מחקר מס' 4) □
- בית שמש – אוכלוסייה, מבנים ודירות (ממצאים ממפקד משולב שנערך בשנת 2002) @ □
- גבעתיים, 2004 (ממצאים מההכנה למפקד המשולב) @
- טירה, 2004; אלישמע, ירחיב ונווה ימין, 2004 (ממצאים מההכנה למפקד המשולב) @
- ילדים, 2001 (סטטיסטיקה) @
- נשים וגברים בישראל, 2009-1990 (סטטיסטיקה) @
- האוכלוסייה הערבית בישראל, 2008 (עברית, אנגלית) (סטטיסטיקה) @
- אוכלוסיית ישראל, 2014-2005 (סטטיסטיקה) @
- ששים שנה בראי הסטטיסטיקה (סטטיסטיקה) @

איכות הסביבה

- חשבון לוויין של המים בישראל, 2008-2007 (פ"מ 1489) @
- מדדים לפיתוח בר-קיימה בישראל, 2011 (פ"מ 1539) @
- מדדי חקלאות-סביבה, 2012-1996 (פ"מ 1596) @
- חומרי הדברה בישראל, 2013-2011 (פ"מ 1671) @
- הוצאות לשמירה על הסביבה בענפי התעשייה והחשמל, 2014 (פ"מ 1686) @
- פסולת ופליטות מזהמים בענפי התעשייה והחשמל, 2014 (פ"מ 1696) @
- מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי, 2016 (פ"מ 1697) @ □
- סקר שפכים, 1994 (לקט 1996/35) □
- מדדי פיתוח בר-קיימה (סטטיסטיקה) @

בינוי

- סקר דירות חדשות למכירה בבנייה ביזמה פרטית, ינואר-מרץ 2016 @
- מדד מחירי תשומה בבנייה למגורים, 1995 (טכני 66) □
- סקר טכנולוגיות בנייה למגורים בישראל, 2008 (פ"מ 1556) @
- הבינוי בישראל, 2014 (פ"מ 1620) @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 6) – בינוי @
- בינוי ותנאי דיור, 2010-1985 (סטטיסטיקה) @

בריאות

- סיבות מוות, 1997-1996 (פ"מ 1124) □
- אשפוזים, 1995 (פ"מ 1125) □
- סטטיסטיקה אבחנתית של אשפוזים, 1993 (פ"מ 1177) @ □
- לידות מת, 2002-1997 – מאפיינים דמוגרפיים ובריאותיים (פ"מ 1260) @ □
- תמותת תינוקות, 2004-1997 – מאפיינים דמוגרפיים ובריאותיים (פ"מ 1332) @ □
- סקר בריאות 2009, ממצאים כלליים (פ"מ 1500) @
- פרופיל בריאות-חברתי של היישובים בישראל, 2009-2005 (פ"מ 1580) @
- לוחות תמותה שלמים של ישראל, 2011-2015 (פ"מ 1682) @
- ההוצאה הלאומית לבריאות, 2016-1962 (פ"מ 1701) @
- בריאות ומשאבי בריאות בישראל, 1995-1990 (אינדיקטורים חברתיים, מס' 1) @ □
- סדרת פרסומי יובל (מס' 7) – בריאות @

הגירה פנימית

- הגירה פנימית של עולי שנות התשעים בישראל, 1997 (פ"מ 1109) □
- הגירה פנימית בישראל, 2005-2003 (לקט 2007/20) @

חברה

- פני החברה בישראל, דוח מס' 1, תשרי תשס"ט, אוקטובר 2008 – פערים בין יהודים וערבים (פ"מ 1343) @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 2, תשרי תש"ע, אוקטובר 2009 – פערים בין נשים וגברים @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 3, חשוון תשע"א, אוקטובר 2010 – פערים בין מרכז לפריפריה @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 4, חשוון תשע"ב, אוקטובר 2011 – פערים בין משקי בית ומשפחות @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 5, חשוון תשע"ג, אוקטובר 2012 – פערים חברתיים-כלכליים @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 6, חשוון תשע"ד, אוקטובר 2013 – ישראל מאין ולאן? @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 7, תשרי תשע"ה, אוקטובר 2014 – מבט על הערים הגדולות @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 8, אייר תשע"ו, מאי 2016 – דור העתיד של ישראל (ילדים וצעירים עד גיל 24) @ □
- פני החברה בישראל, דוח מס' 9, סיוון תשע"ז, יוני 2017 – בני 55 ומעלה @ □
- הסקר החברתי 2002 – הסדרי פנסיה וחיסכון לקראת פרישה (אינדיקטורים חברתיים מס' 9) @ □
- הסקר החברתי 2003 – רוחות האוכלוסייה (אינדיקטורים חברתיים מס' 10) @ □

חברה (המשך)

- הסקר החברתי 2004 – סידורים לילדים בהקשר של תעסוקת הורים (איל' חברתיים מס' 12) @
- הסקר החברתי 2005 – השתתפות בכוח העבודה (אינדיקטורים חברתיים, מס' 14) @
- הסקר החברתי 2006 – מטפלים ללא תמורה כספית (פ"מ 1323) @
- הסקר החברתי 2007 – רווחת האוכלוסייה ועמדות כלפי שירותי ממשל (פ"מ 1356) @
- הסקר החברתי 2008 – מוביליות חברתית (פ"מ 1402) @
- הסקר החברתי 2009 – דתיות ומסורת ומשפחתיות (פ"מ 1433) @
- הסקר החברתי 2010 – בריאות ואורח חיים, ושימוש במחשב ובאינטרנט (פ"מ 1477) @
- הסקר החברתי 2011 – למידה לאורך החיים ושימוש בשפות (פ"מ 1518) @
- הסקר החברתי 2012 – הסדרי פנסיה ופרישה והתארגנויות עובדים (פ"מ 1555) @
- הסקר החברתי 2013 – רווחת האוכלוסייה בישראל (פ"מ 1594) @
- הסקר החברתי 2014 – איכות הסביבה והון חברתי (פ"מ 1648) @
- הסקר החברתי 2015 – עמדות כלפי שירותי ממשל ומעורבות אזרחית (פ"מ 1670) @
- ישראל – דוח חברתי לשנים 1990-2003 (אינדיקטורים חברתיים מס' 11) @
- מחולל לוחות של הסקר החברתי @

חינוך והשכלה

- נגישות להשכלה על-תיכונית וגבוהה בקרב מסיימי תיכון בישראל, מחזורי תשמ"ד-תשנ"ד, מעקב עד תשס"ב (פ"מ 1243) @
- ספריות – מרכזי משאבים בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים, תשס"ה (פ"מ 1297) @
- מוסדות חינוך על-תיכוניים לא-אקדמיים, תשס"ד-תשס"ה (פ"מ 1301) @
- החינוך בישראל – השוואה בין-לאומית, 2004 (פ"מ 1325) @
- תלמידים עם צרכים מיוחדים, תשס"ז (פ"מ 1371) @
- תוצאות מבחני המיצ"ב (מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית) בכיתות ה' ובכיתות ח', תשס"ב-תשס"ג (פ"מ 1386) @
- מקבלי תואר ראשון מהמוסדות להשכלה גבוהה: שביעות רצון מהלימודים, תעסוקה והמשך לימודים, תשס"ו (פ"מ 1413) @
- מקבלי תואר B.Ed. מהמכללות האקדמיות לחינוך, תשס"ג (פ"מ 1423) @
- פעילויות הוראה ומחקר של אנשי הסגל האקדמי הבכיר באוניברסיטאות, תשס"ט (פ"מ 1430) @
- סקר שירותי חינוך ורווחה, בתי ספר יסודיים ועל-יסודיים – חינוך עברי וחינוך ערבי, תשס"ח (פ"מ 1446) @
- מהלך לימודים והשתלבות בשוק העבודה של בוגרי המוסדות להשכלה גבוהה בישראל, 1999-2008 (פ"מ 1471) @
- השכלה גבוהה בישראל, תשס"ט (פ"מ 1475) @
- בוגרי קורסים להכשרה מקצועית למבוגרים, 2006 (פ"מ 1476) @
- ההוצאה הציבורית והפרטית לחינוך עבור תלמידי בתי הספר התיכוניים בישראל, 2003 (פ"מ 1501) @
- קריירה של בעלי תואר שלישי, 2009 (פ"מ 1512) @
- מדדי חינוך והשכלה להכשרת כוח אדם מדעי-טכנולוגי בישראל, תשנ"ח-תש"ע (פ"מ 1522) @
- הוצאות למחקרים בעלי מימון מיוחד באוניברסיטאות, תשס"ז-תשס"ט (פ"מ 1552) @
- המשך לימודים ועבודה חמש שנים לאחר קבלת תואר ראשון: בוגרי האוניברסיטאות והמכללות האקדמיות בתשס"ו (פ"מ 1577) @
- תלמידי כיתות יב, נבחנים בבחינות הבגרות וזכאים לתעודה, לפי יישוב מגורים, 2012 (פ"מ 1639) @
- מיומנויות בוגרים בישראל, 2014-2015 (פ"מ 1640) @
- ההוצאה הלאומית לחינוך, 1962-2016 (פ"מ 1704) @
- התמדה בלימודים ונשירה של תלמידים בכיתות ז'-י"ב, תשס"ב (לקט 2004/2) @
- פנימיות במוסדות חינוך על-יסודיים בחינוך העברי, תשס"ב (לקט 2004/21) @
- תלמידים ומקבלי תואר במוסדות להכשרת עובדי הוראה, תשס"ג (לקט 2005/1) @
- מכללות אקדמיות, תשס"ד (לקט 2006/1) @
- נבחנים בבחינות הבגרות בנתיב הטכנולוגי, 2003 (לקט 2006/2) @
- תלמידים עולים במוסדות חינוך, תשס"ד (לקט 2006/4) @
- נבחנים בבחינות בגרות אקסטריניות, 2003 (לקט 2006/13) @
- תרבות בבתי ספר יסודיים: תוכן ופעילויות, תשס"ג (לקט 2007/1) @
- מוסדות חינוך – גני ילדים ובתי ספר יסודיים ועל-יסודיים, תשס"ג-תשס"ד (לקט 2007/6) @
- ילדים בגני ילדים ובמעונות יום, תשס"ה (לקט 2007/9) @
- חינוך ומשאבי חינוך בישראל, 1990-1996 (אינדיקטורים חברתיים, מס' 2) @
- החינוך בישראל בראי הסטטיסטיקה, 1995-2004 (אינדיקטורים חברתיים, מס' 13) @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 9) – חינוך והשכלה @
- תהליכי שינוי בהישגי השכלה בישראל מאז שנות החמישים (דוחות מחקר מס' 1) @ – תקציר

חקלאות

- רבעון לסטטיסטיקה של חקלאות @
- סקר החקלאות וההתיישבות, תשנ"ה 1995 (פ"מ 1081) @
- מדדי חקלאות-סביבה, 1996-2012 (פ"מ 1596) @
- מאזן אספקת המזון 2015 ונתונים מתוקנים לשנים 2013-2014 (פ"מ 1689) @
- החקלאות בישראל, 2015-2016 (פ"מ 1695) @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 2) – חקלאות @
- החקלאות בישראל, 2004 (סטטיסטיקה-קל) @

חשבונות לאומיים

- השפעת העברות בעין על התפלגות ההכנסות (פ"מ 1049) □
- סקר הכנסות והוצאות של מוסדות ללא כוונת רווח, 1996-1980 (פ"מ 1077) □
- השקעה גולמית מקומית בנכסים קבועים, 1997-1950 (פ"מ 1099) □
- פרויקט ההשוואה הבין-לאומי (ICP) – השוואה בין-לאומית של התוצר המקומי הגולמי ומרכיבי ההוצאה העיקריים במונחי שווי הקנייה (PPP), 1996 (פ"מ 1151) □
- חשבונות המאזן הלאומי, 2009 (פ"מ 1453) @
- לוח היצע ושימושים, 2006, ולוח היצע לשנים 2007-2008 (פ"מ 1467) @
- לוחות תשומה-תפוקה, 2006 (פ"מ 1561) @
- תוצר, פריון, תמורה למועסקים ותשואה להון, 2005-2013 (פ"מ 1608) @
- חשבונות המגזר הממשלתי, 1995-2015 (פ"מ 1672) @
- הוצאות הביטחון בישראל, 1950-2015 (פ"מ 1680) @
- חשבונות המגזר הממשלתי במתכונת GFS, 2000-2015 (פ"מ 1681) @
- ההוצאה הלאומית לחינוך, 1962-2016 (פ"מ 1704) @
- ההוצאה הלאומית לתרבות, לבידור ולספורט, 1984/85-2016 (פ"מ 1705) @
- ההוצאה הלאומית למחקר ופיתוח אזרחי, 1989-2016 (פ"מ 1706) @
- חשבונות לאומיים, 1995-2016 (פ"מ 1709) □
- ההוצאה לצריכה פרטית, לפי ענף כלכלי, 1995-2016 (פ"מ 1710) @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 3) – חשבונות לאומיים □
- המשק הישראלי, 1950-2006 (סטטיסטי-קל) @

כספים וביטוח

- קופות גמל בישראל, 1998 (לקט 1999/17) □ @
- הסקר החברתי 2012 – הסדרי פנסיה ופרישה והתארגנויות עובדים (פ"מ 1555) □ @

מאזן התשלומים, סחר חוץ ואנרגיה

- מאגר נתוני האנרגיה בישראל @
- ירחון לסטטיסטיקה של סחר חוץ @
- סטטיסטיקה של סחר חוץ – שנתי: יבוא, 2007-2010 – לפי סחורות וארצות @
- יבוא – סיווג סחורות □
- שנתי: יבוא, 2008-2010 – לפי סחורות וארצות @
- יצוא – סיווג סחורות □

- סקר ייעודי יבוא, 2006
- אנרגיה בישראל, 2005 (לקט 2006/16) ☉ @
- רבעון מגמות החשבון השוטף של מאזן התשלומים @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 5) – מאזן התשלומים □ @
- סחר חוץ, 2000-2010 (סטטיסטי-קל) @

מחירים

- מאגר המחירים ומדדי המחירים בישראל @
- ירחון לסטטיסטיקה של מחירים @
- סקר עלות בנייה למגורים (עבור בניינים שבנייתם נסתיימה בשנת 1995) (לקט 1998/39) □
- מדדי מחירים של תפוקה ותשומה בענף החקלאות, 1986 (טכני 58) □
- מדד המחירים לצרכן, 1992 (טכני 60) □
- מדד מחירי תשומה בבנייה למגורים, 1995 (טכני 66) □

מחקר ופיתוח

- סקר חברות ביוטכנולוגיה בישראל, 2010 (פ"מ 1537) □ @
- חדשנות במגזר העסקי, 2010-2012 (פ"מ 1606) □ @
- מחקר ופיתוח עסקי, 2014 (פ"מ 1675) □ @
- ההוצאה הלאומית למחקר ופיתוח אזרחי, 1989-2016 (פ"מ 1706) @

ממשלה ורשויות מקומיות

- תוצאות הבחירות לכנסת ה-14, 1996.5.29 – כרך א' (פ"מ 1054) □
- תוצאות הבחירות לכנסת ה-14, 1996.5.29 – כרך ב' – פירוט לפי קלפיות (פ"מ 1055) □
- תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות, כ"א בחשון, תשנ"ט – 1998.11.10 (פ"מ 1112) □
- קובץ תוצאות הבחירות לכנסת ולראשות הממשלה ב-1996 וב-1999, לפי יישובים ואזורים סטטיסטיים, בשילוב נתונים ממפקד 1995 (SAS, ASCII, מבחר נתונים ב-EXCEL) רק ☉
- מדד הקומפקטיות של עיריות ומועצות מקומיות, 2006 (פ"מ 1563) @
- הרשויות המקומיות בישראל, 2015 (פ"מ 1683) @
- אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2013 (פ"מ 1694) @

ממשלה ורשויות מקומיות (המשך)

- בית שמש – אוכלוסייה, מבנים ודירות (ממצאים ממפקד משולב שנערך בשנת 2002) □ ⊙ @
- גבעתיים, 2004 (ממצאים מההכנה למפקד המשולב) @

עבודה ושכר

- כוח עבודה בקרב בני 55 ומעלה בישראל, 1986-1992 (פ"מ 943) □
- נשים בכוח העבודה בישראל, 1987-1997 (פ"מ 1146) □
- הגדרות חלופיות של כוח העבודה (על פי סקרי כוח אדם), 2001-2007 (פ"מ 1346) □ ⊙ @
- נוער בגיל 15-17: לימודים ועבודה, 1980-2007 (פ"מ 1380) @
- פריון, תמורה למועסקים ותשואה להון, 2005-2008 (פ"מ 1398) □ ⊙ @
- מועסקים העובדים שעות מרובות, 1995-2008 (פ"מ 1437) @
- איכות התעסוקה בשוק העבודה בישראל, 2001-2010 (פ"מ 1560) @
- עובדים עצמאים בישראל, 2003-2014, נתונים מסקר הוצאות משק הבית, סקר כוח אדם והסקר החברתי (פ"מ 1673) □ @
- התפתחות תחום ההייטק בישראל 1995-2014 (פ"מ 1674) @
- סקר כוח אדם, 2015 (פ"מ 1684) @
- הסיווג האחד של משלחי היד, 2011 (טכני 81) □
- סקרי כוח אדם: השינויים במתודולוגיה, בהגדרות ובשאלון, 1954-2003 (טכני 78) □ ⊙ @
- מפתח המעבר מהסיווג האחד של משלחי היד – 1994 לסיווג ISCO-88 (טכני 79) □ ⊙ @
- הסיווג האחד של משלחי היד, 2011 (טכני 81) □
- החלפת מדגם מדדי תעסוקה ושכר, 2005 (לקט 2006/15) □ ⊙ @
- תעסוקה ואבטלה בישראל, 1990-2002 (אינדיקטורים חברתיים מס' 7) □ ⊙ @ (תקציר)
- הסקר החברתי 2004 – סידורים לילדים בהקשר של תעסוקת הורים (איל' חברתיים מס' 12) □ ⊙ @
- הסקר החברתי 2005 – השתתפות בכוח העבודה (אינדיקטורים חברתיים, מס' 14) □ ⊙ @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 10) – עבודה ושכר □
- סקר כוח אדם, 1996-2006 (סטטיסטיקה) @
- המלצות ועדת משנה לסיווג רשמי של ענפי ההייטק (□ – מחקרים, ניירות עבודה וניירות טכניים)

עלייה

- אוכלוסיית עולי בריה"מ לשעבר – מגמות דמוגרפיות, 1990-2001 (פ"מ 1271) □ ⊙ @
- אוכלוסיית עולי בריה"מ לשעבר, 1995 – מגמות דמוגרפיות (פ"מ 1076) □
- סקר הוצאות משק הבית, 2000-2002 – משקי בית של עולי בריה"מ לשעבר (פ"מ 1231) □ ⊙ @
- העלייה לישראל, 2007-2010 (פ"מ 1483) @
- סקר קליטת עולים, 2010-2011, ממצאים נבחרים (פ"מ 1520) @
- תעסוקת עולים שבאו מברית המועצות לשעבר באוקטובר-דצמבר 1993, מעקב לאחר שנתיים בארץ (לקט 1997/27) □
- תמותה בקרב עולים מברית המועצות לשעבר, 1990-1994 (לקט 1998/8) □
- תלמידים עולים במוסדות חינוך, תשס"ד (לקט 2006/4) □ ⊙ @
- עולי חבר העמים, 2000 (סטטיסטיקה) @ – (גם בשפה הרוסית)

פשיעה ומשפט

- סטטיסטיקה משפטית, 1993 (פ"מ 1031) □
- סקר נפגעי עבריינות, 2001 (פ"מ 1195) @
- סקר ביטחון אישי, 2016 (פ"מ 1702) @
- סטטיסטיקה משפטית – בית המשפט העליון, 1994-1996 (לקט 1997/43) □
- פעולות בתי המשפט, 1997 (לקט 1998/16) □
- סטטיסטיקה פלילית, 1998-1999 (לקט 2001/5) □
- סדרת פרסומי יובל (מס' 8) – פשיעה ומשפט @

רמת חיים ורווחה

- סקר הוצאות משק הבית, 2000-2002 – משקי בית של עולי בריה"מ לשעבר (פ"מ 1231) □ ⊙ @
- משקי בית ערביים – הוצאות והכנסות, 2006 (פ"מ 1308) □ ⊙ @
- סקר הוצאות משק הבית, 2011, סיכומים כלליים (פ"מ 1517) □ @
- סקר הכנסות, 2011 (פ"מ 1524) @
- עובדים עצמאים בישראל, 2003-2014, נתונים מסקר הוצאות משק הבית, סקר כוח אדם והסקר החברתי (פ"מ 1673) □ @
- הכנסות והוצאות משק הבית, נתונים מסקר הוצאות משק הבית, 2015, סיכומים כלליים (פ"מ 1677) □ @
- הכנסות של בני 15 ומעלה – נתונים מסקר הוצאות משק הבית, 2015 (פ"מ 1678) □ @
- משקי בית – תכונות כלכליות וצפיפות דיור, על פי סקר כוח אדם, 2015 (פ"מ 1685) @
- הדיור בישראל – נתונים מסקר הוצאות משק הבית, 1997-2015 (פ"מ 1690) □ @
- אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2013 (פ"מ 1694) @
- דיור ותנאי מגורים בישראל, 1990-1999 (אינדיקטורים חברתיים מס' 4) □ ⊙
- פערים בין-אזוריים בישראל: נתוני מפקד האוכלוסין והדיור, 1948-1995 (דוחות מחקר מס' 2) □

תחבורה ותקשורת

- רבעון לסטטיסטיקה של תחבורה @
- סקר משאיות, 1990 (פ"מ 924)
- סקר הרגלי נסיעה, 1996/97 (פ"מ 1141)
- על גבי תקליטור (כולל גם טעויות דגימה ונתונים ליישובים נבחרים)
- סקר מסחר, שירותים, תחבורה, תקשורת ובינוי, 2010 (פ"מ 1544) @
- הרשעות ומורשעים בעברות נהיגה, 2011-2013 (פ"מ 1601) @
- ספירות תנועה בדרכים לא-עירוניות, 2011-2016 (פ"מ 1679) @
- מורשים לנהוג, 2016 (פ"מ 1687) @
- כלי רכב מנועיים, 2016 (פ"מ 1688) @
- תאונות דרכים עם נפגעים, 2016 – חלק א: סיכומים כלליים (פ"מ 1691) @
- תאונות דרכים עם נפגעים, 2016 – חלק ב: תאונות בדרכים לא-עירוניות (פ"מ 1692) @
- נסועה של כלי רכב (קילומטרז'), 2016 (פ"מ 1699) @
- תחבורה, 1995-2006 (סטטיסטי-קל) @
- מחולל לוחות של תאונות דרכים עם נפגעים (כולל יצירת מפות וניתוח מרחבי) @
- מפות ושאלות במערכת התחבורה ביישובים @

תיירות ושירותי הארחה

- רבעון סטטיסטי לתיירות ולשירותי הארחה @
- חשבון הלווין של התיירות בישראל – סקירה כלכלית על פי לוח היצע ושימושים 2004 (פ"מ 1393) @
- תיירות, 2016 (פ"מ 1707) @
- יציאות ישראלים לחו"ל, 1999-2002 (לקט 2004/6)
- סדרת פרסומי יובל (מס' 1) – תיירות @
- תיירות ושירותי הארחה, 1990-2010 (סטטיסטי-קל) @

תנועה טבעית

- תנועה טבעית: תמותה, 1996 (פ"מ 1108)
- תמותת תינוקות, 1997-2004 – מאפיינים דמוגרפיים ובריאותיים (פ"מ 1332) @
- תנועה טבעית – לידות חי, 2013 (פ"מ 1632) @
- לוחות תמותה שלמים של ישראל, 2011-2015 (פ"מ 1682) @
- תנועה טבעית: נישואין וגירושין, 2013-2014 (פ"מ 1693) @

תעשייה ומסחר

- סקר מלאי ההון הקבוע הגולמי בתעשייה, 1.1.1992 (פ"מ 1098)
- ענפי טכנולוגיות המידע (ICT), 1995-2006 (פ"מ 1306) @
- סקר מוצרים וחומרים בתעשייה, 2006 (פ"מ 1425) @
- סקר חברות ביוטכנולוגיה בישראל, 2010 (פ"מ 1537) @
- סקר מסחר, שירותים, תחבורה, תקשורת ובינוי, 2010 (פ"מ 1544) @
- חדשנות במגזר העסקי, 2010-2012 (פ"מ 1606) @
- תעשייה, כרייה וחציבה – מדדים וסיכומים שנתיים, 2014 (פ"מ 1667) @
- דמוגרפיה של עסקים – מקבץ נתונים סטטיסטיים ממרשם העסקים, 2011-2015 (פ"מ 1669) @
- מחקר ופיתוח עסקי, 2014 (פ"מ 1675) @
- סקר ענפי הכלכלה, 2014 (פ"מ 1698) @
- סקר תעשייה, כרייה וחציבה, 2014 (פ"מ 1703) @
- עוסקים ופדיון בענפי הכלכלה, על פי מס ערך מוסף, 2014-2016 (פ"מ 1708) @
- סקר מבנה כוח אדם, דפוסי עבודה וחדשנות בתעשייה, 1997 (לקט 1999/16)
- הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 2011 – מהדורה מתוקנת (טכני 80) @
- סדרת פרסומי יובל (מס' 4) – א. כלל ענפי המשק; ב. תעשייה, מסחר ושירותים @
- ענפי טכנולוגיות המידע, 2000 (סטטיסטי-קל) @
- המשק הישראלי, 1950-2006 (סטטיסטי-קל) @
- יבוא ויצוא סחורות של ישראל, 2005-2014 (סטטיסטי-קל) @

תרבות, בידור וספורט

- דפוסי השימוש בזמן בישראל, סקר תקצוב זמן, 1991/92 (פ"מ 996)
- דפוסי השימוש בזמן בישראל, ממצאים נוספים מסקר תקצוב זמן, 1991/92 (פ"מ 1029)
- ספריות ציבוריות, 1998 (פ"מ 1166)
- הרגלי קריאה, בילוי וספורט, 1999 (פ"מ 1187) @
- ספריות – מרכזי משאבים בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים, תשס"ה (פ"מ 1297) @
- ההוצאה הלאומית לתרבות, לבידור ולספורט, 1984/85-2016 (פ"מ 1705) @
- עיתונים יומיים ותקופונים שיצאו בישראל, 1995 (לקט 1998/4)
- ספרים שיצאו לאור בישראל, 1996 (לקט 2000/22)

עובדי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שהשתתפו בהכנת הפרסום:

לשכת הסטטיסטיקן הלאומי: יואל פינקל

אגף א - דוברות, תקשורת והסברה: עמית יגור-קרול - עורך מדעי
מוריאל שפיר - מרכזת הפרסום

תחום הוצאה לאור: קרן יפה - עורכת הפרסום
איריס ראובני, אסתר נגארי, תמר בן ישי

אגף בכיר דמוגרפיה ומפקד: אביעד קלינגר, דבורית אנג'ל-זאבי, ליאת
רחבי-איטליאנו, מיכל אליאב, שושי אינהורן-גרברצ'יק, שלמה
נהיר, אירה חייך, אירינה קורנילנקו, דפנה הרטל, מוריה ג'ורג'י,
נעמה רותם

אגף בכיר מיקרו-כלכלה: שלומית דרור כהן, יהונתן חיון, יפית אלפנדרי,
ליאור דופז, מירב פסטרנק, מרק פלדמן, מתן שמלצר, נורית דוברין,
דורון יגר בורשטין, דליה סהר

אגף בכיר חינוך וחברה: אביאל קרנצלר, אורית בראני, איריס מתתיהו,
אסנת לנדאו, דוד מעגן, חיים פורטנוי, יובל שפירא, מיכל סלנסקי,
מתן שוקרון, סופי ארצב, עינת וייס, רומן זילברשלג, יונתן בר-און,
נר פוגל, עדנה שמעוני, אוריה לוי, אלישבע גולדצויג

אגף בכיר תשתית-כלכלה: אורית ילון-שוקרון, גילת גלימדי,
מלכי בן-דוד, מיכל דסה, מוטי דהן, יהל כהן, יניב שרעבי,
ד"ר משה ינאי

תחום גאוגרפיה וממ"ג: אורן רז

למידע נוסף בנושא פרסום זה
אפשר לפנות למרכזת הפרסום,
מוריאל שפיר,
טל' 02-6592025.
muriels@cbs.gov.il

עיצוב וגרפיקה: סקורפיו 88
ירושלים, 2018

תוכן העניינים

19	הקדמה
21	ממצאים מרכזיים

33

פרק 1 | מאפיינים דמוגרפיים

35	א. מבוא
36	ב. מונחים, הגדרות והסברים
37	ג. מקורות הנתונים
38	ד. ממצאים עיקריים - אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת
38	1. כללי
42	2. מבנה הגילים של האוכלוסייה
44	3. פיזור האוכלוסייה לפי מחוז

■ תיבה 1.1 תפרוסת אוכלוסייה לפי קבוצת אוכלוסייה ודת, 2016

46	4. מצב משפחתי, נישואין וגירושין
52	5. ילודה ופריון
57	6. משקי בית פרטיים ומשפחות
65	7. תחזית אוכלוסייה, 2015-2065

◀ תיבה 1.1 פירון באוכלוסייה היהודית, לפי הגדרה עצמית של מידת דתיות ...

67

פרק 2 | רווחת האוכלוסייה, תעסוקה ורמת חיים

69	א. מבוא
70	ב. מונחים, הגדרות והסברים
75	ג. מקורות הנתונים
77	ד. ממצאים עיקריים
77	1. רווחת האוכלוסייה - מדדים סובייקטיביים
92	2. תעסוקה
108	3. מדד הגיוון התעסוקתי במגזר העסקי
121	4. רמת חיים

◀ תיבה 2.1 משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש

◀ תיבה 2.2 רמת חיים במשקי בית של יהודים, ערבים ועולים מבריה"מ (לשעבר) ומאתיופיה בשנים 2006 ו-2016 ...

142	142

151	מבוא.....	א.
152	מונחים, הגדרות והסברים (בהתאמה להגדרות האיחוד האירופי).....	ב.
154	מקורות הנתונים.....	ג.
155	ממצאים עיקריים (בהתאמה להגדרות האיחוד האירופי).....	ד.
155	1. אי-שוויון בחלוקת ההכנסות.....	
156	2. אוכלוסייה בסיכון לעוני.....	
160	3. תעסוקה והדרה חברתית.....	

165	מבוא.....	א.
165	מונחים, הגדרות והסברים.....	ב.
166	מקורות הנתונים.....	ג.
167	ממצאים עיקריים.....	ד.
167	1. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים.....	
169	2. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים ובעלי נזקקות מוגדרת.....	
174	3. סיבות עיקריות לפניות למחלקות לשירותים חברתיים.....	

פרק 5 | חינוך והשכלה

177

179	מבוא.....	א.
180	מונחים, הגדרות והסברים.....	ב.
183	מקורות הנתונים.....	ג.
184	ממצאים עיקריים.....	ד.
184	1. חינוך קדם-יסודי.....	
186	2. חינוך יסודי ועל-יסודי.....	
189	3. נשירה מבתי ספר.....	
196	4. הישגים של תלמידי כיתות יב בבחינות הבגרות.....	
203	5. השכלה גבוהה.....	
212	6. רמת השכלה, לפי אורח חיים מבחינה דתית.....	
216	7. עובדי הוראה.....	
221	8. דת ומידת דתיות בסקר מיומנויות בוגרים, 2014-2015.....	
208	5.1 תיבה 5.1 סטודנטים דרוזים.....	◀
209	5.2 תיבה 5.2 סטודנטים חרדים.....	◀
	5.3 תיבה 5.3 סטודנטים להנדסה, לפי מסגרת חינוך ולפי פיקוח בחינוך העברי.....	◀
210		

פרק 6 | בריאות

227

229	מבוא.....	א.
230	מונחים, הגדרות והסברים.....	ב.
232	מקורות הנתונים.....	ג.
233	ממצאים עיקריים.....	ד.
233	1. תמותה, תוחלת חיים (בלידה) ותמותת תינוקות.....	
240	2. סיבות מוות.....	
245	3. תחלואה בשאתות ממאירות (סרטן).....	
249	4. לידות והפסקות היריון בקרב נערות.....	
253	5. הערכה עצמית של בריאות.....	
259	6. מוגבלות.....	
263	7. גורמי סיכון והתנהגויות בריאות.....	
272	8. כוח אדם במערכת הבריאות.....	
277	9. ביטוחי בריאות.....	

283	מבוא	א.
284	מונחים, הגדרות והסברים	ב.
285	מקורות הנתונים	ג.
286	ממצאים עיקריים	ד.
286	1. תחבורה בישראל	
287	2. כלי רכב מנועיים	
289	3. מורשים לנהוג	
291	4. נפגעים בתאונות דרכים (תיקי ת"ד)	
294	5. נהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים (תיקי ת"ד)	
304	6. שביעות רצון בנושאי תחבורה באזור המגורים	
306	7. בעלות על כלי רכב והוצאות על תחבורה ציבורית במשקי בית	
308	8. התנהגות אלימה בכביש	

298 נשים מורשות לנהוג והיפגעות נשים בתאונות דרכים **7.1 תיבה 7** ◀

311	מבוא	א.
312	מונחים, הגדרות והסברים	ב.
314	מקורות הנתונים	ג.
315	ממצאים עיקריים	ד.
315	1. תיקים פליליים שנפתחו במשטרה - כללי	
316	2. תיקי פ"א שנפתחו במשטרה לקטינים, תשע"ה (2014/15)	
322	3. נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים	
330	4. נפגעי עבריינות	
333	5. תחושת ביטחון אישי	

335

סביבה | פרק 9

337	מבוא	א.
338	מונחים, הגדרות והסברים	ב.
339	מקורות הנתונים	ג.
340	ממצאים עיקריים	ד.
340	1. תפיסות, עמדות והרגלים בנוגע לסביבת המגורים ולנושאים סביבתיים	
348	2. מחזור פסולת	
350	3. זיהום אוויר	
352	4. מדדים סביבתיים ברשויות המקומיות	

361

נספח | הגדרה עצמית של מידת דתיות
בקרוב בני 20 ומעלה בסקרי הלח"ס

הערות הסבר

שטח הכיסוי של הנתונים הסטטיסטיים

הנתונים הסטטיסטיים מתייחסים לשטח הכלכלי של מדינת ישראל, אלא אם כן צוין אחרת.

א. **שטח כלכלי של מדינה** (The economic territory of a country) (על פי הגדרת OECD-SNA. לפירוט מלא של ההגדרה ראו: OECD, Glossary of Statistical Terms): השטח הכלכלי של מדינה כולל את השטח הגאוגרפי שממשלה מנהלת, וישו אין מגבלות על מעבר של אנשים, סחורות והון.

השטח הכלכלי של מדינת ישראל:

על פי הגדרה זו, השטח הכלכלי של מדינת ישראל הוא בהתאם לסעיף ב להלן.

ב. מחוז ונפה:

המחוזות והנפות מוגדרים לפי החלוקה המינהלית הרשמית של מדינת ישראל, שלפיה קיימים 6 מחוזות ו-15 נפות. כולל יישובים ישראליים באזור יהודה והשומרון.

סימנים מיוחדים בלוחות

ריק	= נתונים שאין להם משמעות בגלל מבנה הלוח
-	= חוסר מקרים
..	= נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום
()	= נתונים המבוססים על הערכה או בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה
0	= נתון קטן ממחצית היחידה שלפיה מוצגים הנתונים בלוח

עיגול מספרים

אין סיכום הפירוטים מתאים בהכרח לסך הכל, בגלל עיגול המספרים.

הקדמה

דוח זה הוא העשירי בסדרת הדוחות החברתיים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס).

הדוח הנוכחי בוחן את האוכלוסייה בהיבטים של עוני, רמת חיים, דיור, תעסוקה, חינוך, תאונות דרכים ועוד על פי דת¹ והגדרה עצמית של מידת דתיות², ומכאן שהוא מספק לקובעי המדיניות ולכלל הציבור מבט נרחב על נושא זה במגוון תחומים.

בפרסום תשעה פרקים:

פרק 1 - מאפיינים דמוגרפיים. הפרק כולל תיאור של האוכלוסייה בישראל לפי דת והגדרה עצמית של מידת דתיות בשנת 2016, תוך פירוט המאפיינים הדמוגרפיים העיקריים והצגת תחזיות אוכלוסייה לקבוצות השונות המרכיבות אותה. לפרק מצורפת תיבה בנושא: פריון באוכלוסייה היהודית, לפי הגדרה עצמית של מידת דתיות.

פרק 2 - רווחת האוכלוסייה, תעסוקה ורמת חיים. פרק זה בוחן ארבעה היבטים המשקפים את התמונה החברתית בישראל:

ההיבט הראשון מתאר את **רווחת האוכלוסייה** בעזרת סדרת מדדים סובייקטיביים, כגון שביעות רצון מהחיים ומהמצב הכלכלי, תחושת בדידות ועוד. השימוש במדדים אלו מאפשר לבחון את נושא רווחת האוכלוסייה באופן רב-ממדי עבור קבוצות שונות באוכלוסייה.

ההיבט השני מציג **מדדי תעסוקה** בישראל לפי קבוצות אוכלוסייה ואורח חיים מבחינה דתית.

ההיבט השלישי עוסק **במדד הגיוון התעסוקתי במגזר העסקי**. מדד זה בוחן באופן שיטתי ושוטף את הייצוג בשוק העבודה ואת פערי השכר של חמש קבוצות הנמצאות בעמדת מיעוט בשוק העבודה בישראל, ושקיימים עבורן נתונים מינהליים: נשים, ערבים, חרדים, יוצאי אתיופיה ובני 45 ומעלה תוך הבחנה בין בעלי השכלה אקדמית וחסרי השכלה אקדמית. הנתונים הנבחרים מתייחסים לעשרים ענפי כלכלה מרכזיים בשוק הפרטי בישראל.

ההיבט הרביעי מתמקד **ברמת חיים** כפי שהיא נמדדת באמצעות נתוני הכנסות והוצאות של משקי בית, הרכב ההוצאות לתצרוכת ומדדי רמת חיים.

בפרק מובאות שתי תיבות: תיבה אחת בנושא הכנסות והוצאות של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, בעיקר לגבי הוצאות לחינוך, לפי קבוצת אוכלוסייה (יהודים וערבים) ומידת דתיות, ותיבה שנייה שמשווה בין משקי בית יהודיים, משקי בית ערביים ומשקי בית של עולים מבריה"מ (לשעבר) ומאתיופיה, במגוון תחומים הקשורים לתנאי החיים ולרמת החיים של משקי הבית, לפי התפתחותם על פני עשור (2006-2016).

פרק 3 - עוני והדרה חברתית בהשוואה למדינות האיחוד האירופי. פרק זה מציג השוואה בין-לאומית מקיפה של מדדי העוני וההדרה החברתית. מדדים אלו פותחו באיחוד האירופי, והם מציגים סדרה של אינדיקטורים המצביעים על מאפייניהן של אוכלוסיות בסיכון לעוני.

1 חלוקת האוכלוסייה על פי הסיווג במרשם האוכלוסין לקבוצות האלה: יהודים, מוסלמים, נוצרים (נוצרים ערבים ונוצרים לא ערבים), דרוזים וללא סיווג דת (אנשים שלא סווגו כבני אחת מהדתות הנ"ל).

2 על הגדרה עצמית של מידת דתיות בסקרים השונים של הלמ"ס ראו נספח.

פרק 4 - שירותי רווחה. פרק זה מציג את הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים לפי מאפיינים דמוגרפיים ומאפיינים חברתיים-כלכליים נבחרים, תוך התמקדות בקבוצת אוכלוסייה ודת. כמו כן מוצגות התפלגויות של הנזקקים לשירותי רווחה בהתאם למאפייניהם תוך הבחנה בין יהודים ואחרים לערבים.

פרק 5 - חינוך והשכלה. פרק זה מתמקד בפערים בחינוך ובהשכלה בין קבוצות אוכלוסייה וזרמי חינוך שונים בחינוך הקדם-יסודי, בחינוך היסודי, בחינוך העל-יסודי ובאוניברסיטאות. כמו כן נבדקים הנושאים: נשירה מבתי ספר, הישגים של תלמידי יב בבחינות הבגרות, רמת השכלה לפי אורח חיים מבחינה דתית ועובדי הוראה. הפרק כולל גם נתונים על סקר מיומנויות בוגרים לפי דת ומידת דתיות.

בפרק נכללות שלוש תיבות בנושא השכלה גבוהה: סטודנטים דרוזים; סטודנטים חרדים; סטודנטים להנדסה, לפי מסגרת חינוך ולפי פיקוח בחינוך העברי.

פרק 6 - בריאות. בפרק זה מוצגים מדדים של שלושה היבטים שונים של בריאות - מצב בריאות, התנהגויות בריאות ומשאבים, המחולקים לתשעה תחומים: תמותה, תוחלת חיים ותמותת תינוקות, סיבות מוות, תחלואה בשאתות ממאירות (סרטן), לידות והפסקות היריון בקרב נערות, הערכה עצמית של בריאות, מוגבלות, גורמי סיכון והתנהגויות בריאות, כוח אדם במערכת הבריאות וביטוחי בריאות. הפרק מתמקד בהצגת נתוני בריאות לפי קבוצת אוכלוסייה ודת.

פרק 7 - תחבורה ותאונות דרכים. פרק זה עוסק בנושא תחבורה ותאונות דרכים, תוך התמקדות בדת ובמידת דתיות. הנושאים הנבחרים בפרק הם: תחבורה בישראל, כלי רכב מנועיים, מורשים לנהוג, נפגעים בתאונות דרכים, נהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, שביעות רצון בנושאי תחבורה באזור המגורים, בעלות על כלי רכב והוצאות על תחבורה ציבורית במשקי בית, והתנהגות אלימה בכביש. בפרק מוצגת תיבה בנושא: נשים מורשות לנהוג והיפגעות נשים בתאונות דרכים.

פרק 8 - פשיעה ומשפט. הפרק מציג נתונים על הפשיעה במדינת ישראל, תוך התמקדות בקבוצות אוכלוסייה, בדת ובמידת דתיות. מוצגים הן נתונים אובייקטיביים על הפשיעה המדווחת למשטרת ישראל (נתוני פתיחת תיקים במשטרה, נאשמים ומורשעים) והן מדדים סובייקטיביים המחושבים על סמך נתוני סקר ביטחון אישי, המהווים רכיב משלים וחשוב לנתונים של נפגעי העברות ושל תחושת הביטחון של הציבור.

פרק 9 - סביבה. פרק זה מביא נתונים סובייקטיביים על עמדות והרגלים המתייחסים לסביבת המגורים ולנושאים סביבתיים, בדגש על קבוצת אוכלוסייה, דת והגדרה עצמית של מידת דתיות בישראל. כמו כן מוצגים בפרק מדדים סביבתיים המתייחסים לרשויות המקומיות ולערים הגדולות בישראל.

תודה מיוחדת לעובדי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שהשתתפו וסייעו בהכנת הדוח.

הדוח מופיע באתר הלמ"ס: www.cbs.gov.il. באתר מרוכזים יתר הדוחות שפורסמו עד כה.

בברכה,

פרופ' דניאל פפרמן

הסטטיסטיקן הלאומי

דת והגדרה עצמית של מידת דתיות

ממצאים מרכזיים

מאפיינים דמוגרפיים

בסוף 2016 היו בישראל 8,628.6 אלף תושבים: 6,446.1 אלף יהודים (74.7%), 1,797.3 אלף ערבים (20.8%), ו-385.2 אלף אחרים¹ (4.5%). מהאוכלוסייה הערבית,² 84.8% היו מוסלמים, 7.4% היו נוצרים ערבים ו-7.8% היו דרוזים. מאוכלוסיית האחרים, דתם של 90.7% לא סווגה במרשם האוכלוסין והשאר – 9.3% – היו נוצרים לא ערבים. על פי נתוני סקר כוח אדם לשנת 2016, בקרב יהודים: כ-45% הגדירו את אורח חייהם חילוני, כ-25% הגדירו את אורח חייהם מסורתי כ-16% הגדירו אותו דתי ודתי מאוד וכ-14% – חרדי. בקרב ערבים, כ-11% הגדירו את אורח חייהם חילוני, כ-57% מסורתי וכ-31% דתי ודתי מאוד.

בחינת האוכלוסייה לפי מצב משפחתי³ מראה כי קיים שוני ניכר בין קבוצות האוכלוסייה בדפוסי הנישואין והגירושין. האוכלוסייה הערבית מאופיינת בשיעורי נישואין גבוהים מאוד ושיעורי גירושין נמוכים מאוד, ואילו אצל אוכלוסיית היהודים והאחרים השיעורים מתונים יותר.

בשנת 2015 נישאו בישראל במוסדות הדת המורשים⁴ 53,579⁵ זוגות, מהם 39,111 יהודים, 12,516 מוסלמים, 877 נוצרים ו-1,009 דרוזים. משנת 1992 ועד 2015 יש מגמת עלייה בגיל הממוצע בנישואין ראשונים בכל הדתות, הן בקרב גברים והן בקרב נשים.

בשנת 2015 התגרשו בישראל 14,487⁶ זוגות, מהם 11,412 יהודים, 2,217 מוסלמים, 114 נוצרים ו-126 דרוזים. שיעור הגירושין הגולמי עלה בשנים 1970–2015 בכל הדתות, בשיעור משתנה – עלייה של 80% אצל דרוזים, של פי שניים אצל יהודים, של פי שלושה אצל מוסלמים ושל פי שבעה אצל נוצרים.

שיעור הפריון הכולל בישראל (3.11 ילדים בממוצע לאישה בשנת 2016) היה גבוה מהשיעורים במדינות ה-OECD (1.68 ילדים בממוצע לאישה בשנת 2015). שיעור הפריון הכולל לנשים יהודיות ואחרות היה 3.06 ילדים לאישה ולנשים ערביות – 3.11. רמת הפריון בקרב נשים יהודיות ואחרות נמצאת במגמת עלייה מאז 2002. לעומתן, בקרב נשים ערביות קיימת ירידה מתמשכת בשיעורי הפריון מאז 2001.

1 אחרים: נוצרים לא-ערבים, בני דתות אחרות ואנשים ללא סיווג דת במרשם האוכלוסין.

2 האוכלוסייה הערבית כוללת כ-1,700 תושבים לבנונים שלא רשמו את דתם במרשם האוכלוסין. תושבים אלו עברו לישראל לאחר נסיגת צה"ל מלבנון במאי 2000.

3 בשל איחור בדיווח למרשם האוכלוסין על שינוי מצב משפחתי, הנתונים המוצגים כאן מתייחסים לשנת 2015.

4 הנתונים אינם כוללים נישואין שנערכו בחו"ל או נישואין אלטרנטיביים של יהודים שנערכו בישראל שלא במסגרת יהודית אורתודוקסית.

5 סך כל הנישואים כולל זוגות שדתם אינה ידועה.

6 סך כל המתגרשים כולל זוגות שדתם אינה ידועה.

בשנת 2065 אוכלוסיית ישראל צפויה להגיע לכ-20.0 מיליון איש, מהם 9.7 מיליון יהודים ואחרים (ללא חרדים), 6.4 מיליון חרדים ו-3.8 מיליון ערבים. חלקן היחסי של קבוצות האוכלוסייה מכלל האוכלוסייה צפוי להשתנות במהלך תקופת התחזית. השינוי העיקרי צפוי להתרחש באוכלוסייה החרדית, שחלקה יעלה מכ-11% כיום לכ-32% בעוד 50 שנה.

רווחת האוכלוסייה

ב-2016, 88.3% מבני 20 ומעלה דיווחו שהם מרוצים מחייהם – 89.8% מהיהודים ו-80.7% מהערבים. 54.7% מעריכים שחיייהם יהיו טובים יותר בשנים הקרובות. השיעור דומה בקרב יהודים וערבים. 59.8% מבני 20 ומעלה היו מרוצים ממצבם הכלכלי – 61.8% מהיהודים ו-49.3% מהערבים. חרדים מרוצים מחייהם וממצבם הכלכלי בשיעור גבוה יותר משאר האוכלוסייה היהודית. החרדים גם אופטימיים יותר משאר האוכלוסייה היהודית לגבי הציפיות לשיפור בחייהם ובמצבם הכלכלי. חילונים מצליחים לכסות את ההוצאות החדשיות של משק הבית שלהם בשיעור גבוה משאר האוכלוסייה היהודית. בקרב הערבים אין הבדלים בולטים בין דתיים ללא דתיים בשיעור המרוצים מחייהם (כ-80%) וממצבם הכלכלי (כ-50%). הערבים הלא כל כך דתיים והלא דתיים מצליחים לכסות את הוצאות משק הבית שלהם בשיעור מעט גבוה יותר (כ-48% לעומת כ-42%, בהתאמה). הערבים הלא כל כך דתיים גם אופטימיים יותר בנוגע לחייהם ולמצבם הכלכלי בהשוואה ליתר האוכלוסייה הערבית (כ-60% לעומת כ-50%, בהתאמה).

17% מהיהודים בני 20 ומעלה (כ-722 אלף נפש) מדווחים כי כיום הם דתיים יותר ממה שהיו בעבר: 31% מהחרדים, 35% מהדתיים, 33% מהמסורתיים-דתיים, ו-17% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים. 15% מבני 20 ומעלה (כ-664 אלף נפש) מדווחים כי כיום הם דתיים פחות ממה שהיו בעבר: 14% מהמסורתיים-דתיים ו-20% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ומהחילונים.

41% מהערבים מדווחים כי כיום הם דתיים יותר ממה שהיו בעבר. 56% לא שינו את מידת דתיותם.

כ-12% מבני 20 ומעלה הרגישו עניים בשנה האחרונה (כ-630 אלף איש). בקרב יהודים ואחרים, 8% הרגישו עניים (7% בקרב היהודים) ו-31% בקרב הערבים. מבין היהודים, כ-8% מהחרדים הרגישו עניים בשנה האחרונה ו-7% מהיהודים שאינם חרדים.

55% יצאו לנופש או לטיול בארץ בשנה האחרונה – 60% מהיהודים ו-27% מהערבים. מבין היהודים, 50% מהחרדים יצאו לנופש או לטיול בארץ בשנה האחרונה, 53% מהמסורתיים-דתיים, 61% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-65% מהדתיים ומהחילונים.

43% יצאו לנופש או לטיול בחו"ל בשנה האחרונה – 46% מהיהודים ו-25% מהערבים. מבין היהודים, 17% מהחרדים יצאו לנופש או לטיול בחו"ל בשנה האחרונה, 30% מהדתיים, 34% מהמסורתיים-דתיים, 46% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-60% מהחילונים.

78% מהאוכלוסייה היהודית בגיל 20 ומעלה משתמשים במחשב: 88% מהחילונים, 77% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים, 70% מהמסורתיים-דתיים ומהדתיים ו-52% מהחרדים. 83% מהאוכלוסייה היהודית משתמשים באינטרנט: 92% מהחילונים, 85% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים, 80% מהמסורתיים-דתיים ומהדתיים ו-40% מהחרדים. 43% מהאוכלוסייה הערבית בגיל 20 ומעלה משתמשים במחשב: 52% מהלא דתיים, לעומת 39% מהדתיים מאוד ומהדתיים. 65% מהערבים משתמשים באינטרנט: 73% מהלא דתיים או לא כל כך דתיים ו-61% מהדתיים מאוד ומהדתיים.

23% מהאוכלוסייה היהודית בגיל 20 ומעלה עסקו בפעילות התנדבותית בשנה האחרונה: 32% מהחרדים ומהדתיים, 19% מהמסורתיים-דתיים, 20% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-24% מהחילונים. באוכלוסייה הערבית, 6% עסקו בפעילות התנדבותית בשנה האחרונה.

65% מהאוכלוסייה היהודית תרמו כסף בשנה האחרונה לארגונים חברתיים או לאנשים פרטיים: 91% מהחרדים, 78% מהדתיים, 67% מהמסורתיים-דתיים, 64% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-60% מהחילונים.

שביעות הרצון מהקשר עם בני המשפחה גבוהה באופן כללי בקרב בני 20 ומעלה – 66% מרוצים מאוד ו-30% נוספים מרוצים מהקשר עם בני משפחתם. 70% מהיהודים (84% מהחרדים ו-69% מיתר האוכלוסייה היהודית) ו-45% מהערבים מרוצים מאוד מהקשר עם בני משפחתם (67.4% מהחילונים).

תעסוקה

יהודים

שיעור התעסוקה מבין היהודים בני 15 ומעלה הגיע ל-64.9% בשנת 2016 – 66.8% בקרב הגברים ו-63% בקרב הנשים. מבין היהודים, 41.6% מהגברים שהגדירו את אורח חייהם כחרדי עבדו בשנת 2016, לעומת 66.8% מבין אלה שהגדירו את אורח חייהם כדתי מאוד, 67.3% מבין אלה שאורח חייהם דתי, 68.2% מבין אלה שאורח חייהם מסורתי ו-75.0% מבין אלה שהגדירו את אורח חייהם כחילוני.

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה מבין היהודים בני 15 ומעלה הגיע בשנת 2016 ל-4.6% – הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים. אחוז הבלתי מועסקים מבין הגברים שאורח חייהם חרדי הגיע ל-7.3% בשנת 2016 – גבוה מאשר מבין הגברים שאורח חייהם חילוני – 3.5%. גם בקרב הנשים התופעה דומה: אחוז הבלתי מועסקות שאורח חייהן חרדי גבוה מאשר בין הנשים שאורח חייהן חילוני – 6.5% לעומת 3.8%.

בקרב גברים יהודים, ככל שהתעודה גבוהה יותר שיעור התעסוקה גבוה יותר בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית.

בקרב הגברים היהודים, אורח החיים מבחינה דתית קשור להבדלים בתעסוקה לפי ענף כלכלי, לדוגמה: בענף החינוך מועסקים 4.2% מאלו שמנהלים אורח חיים חילוני ו-8% מאלו שאורח חייהם מסורתי, לעומת 27.0% מאלו שאורח חייהם חרדי. בענף מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי מועסקים 16.9% מבין הגברים שאורח חייהם דתי מאוד, 19.1% מבין הגברים שאורח חייהם דתי ו-12.2% מבין הגברים שאורח חייהם חילוני, לעומת 5.9% בלבד מאלו שאורח חייהם חרדי.

בקרב הנשים, כ-60% מהנשים שאורח חייהן חרדי היו מועסקות בענפי החינוך (39.4%) ובשירותי בריאות, רווחה וסעד (20.4%). בדומה להן, גם נשים שאורח חייהן דתי מאוד מועסקות בענפים אלו (37.8% ו-22.1%, בהתאמה). לעומתן, רק כשליש מהנשים המנהלות אורח חיים חילוני היו מועסקות בענף החינוך (16.1%) ובענף שירותי בריאות, רווחה וסעד (16.9%).

מבין הגברים היהודים המועסקים שאורח חייהם חילוני, חלקם של המועסקים במשלח היד "מנהלים" גבוה באופן ניכר מחלקם של אלו שאורח חייהם חרדי (19.8% לעומת 11.3%).

מבין הנשים היהודיות המועסקות שאורח חייהן חילוני, חלקן של המועסקות במשלח היד "מנהלים" גבוה באופן ניכר מחלקן של אלו שאורח חייהן חרדי (11.1% לעומת 3.4%). 40.1% מהנשים שאורח חייהן חרדי ו-51.7% מאלה שאורח חייהן דתי מאוד מועסקות במשלח יד אקדמי (כולל משלחי יד בתחום ההוראה והסיעוד). 26.9% מבין אלה שאורח חייהן חרדי מועסקות במשלח היד עובדי מכירות ושירותים, לעומת 18.1% מבין הנשים שאורח חייהן חילוני.

ערבים

שיעור התעסוקה מבין הערבים בני 15 ומעלה הגיע ל-42.5% בשנת 2016 – 60.3% בקרב הגברים ו-24.6% בקרב הנשים. בקרב הערבים, 58.1% מהגברים שהגדירו את אורח חייהם כדתי עבדו, לעומת 63.7% מבין אלו שהגדירו את

אורח חייהם כמסורתי ו-64.5% מבין החילונים. בקרב הנשים הערביות, הקשר בין מידת הדתיות לתעסוקה מובהק יותר: 20.2% מאלו שהגדירו את אורח חייהן כדתי עובדות, לעומת 24.5% מהמסורתיות, ו-42.6% מאלו שהגדירו את אורח חייהן כחילוני.

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה מבין הערבים בני 15 ומעלה בשנת 2016 הגיע ל-6.4% – 5.2% בקרב הגברים ו-9.2% בקרב הנשים. אחוז הבלתי מועסקים מבין הגברים הערבים בשנת 2016 היה 5.2%, ולא נראתה השפעה לאורח החיים מבחינה דתית על אחוז זה. לעומת זאת, בקרב הנשים הערביות נראתה השפעה לאורח החיים מבחינה דתית על אחוז הבלתי מועסקות: מבין אלה שהגדירו את אורח חייהן כדתי, אחוז הבלתי מועסקות היה 10.1% ואילו מבין אלה שהגדירו את אורח חייהן כחילוני אחוז הבלתי מועסקות הגיע ל-6.6% בלבד.

אצל הגברים הערבים נמצא הבדל בשיעור התעסוקה בין אלה שהתעודה הגבוהה שלהם נמוכה מתעודת בגרות לבין בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר. **לא נמצא קשר בין אורח החיים מבחינה דתית לשיעור התעסוקה.**

הענף הכלכלי עם אחוז התעסוקה הגבוה ביותר של גברים ערבים הוא ענף הבינוי (בין 20% ל-25% מהגברים הערבים – בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית) וכן ענף מסחר סיווני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים (בין 10% ל-16%, בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית).

אחוזים גבוהים של גברים ערבים שאורח חייהם חילוני, בהשוואה ליתר הגברים הערבים, מועסקים בענפים: מידע ותקשורת, מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי ושירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים.

בקרב הגברים הערבים, אחוז המועסקים בעלי משלח יד אקדמי מבין אלו שאורח חייהם חילוני גבוה בהרבה מאשר מבין אלה שאורח חייהם דתי (19.5% לעומת 11.0%, בהתאמה). לעומת זאת, אחוז המועסקים במשלח היד עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים, גבוה בקרב אלו שאורח חייהם דתי מאשר מבין אלו שאורח חייהם חילוני (51.3% לעומת 39.0%, בהתאמה), וכך גם במשלח היד עובדים בלתי מקצועיים (13.7% לעומת 7.8%, בהתאמה).

אחוז הנשים שאורח חייהן דתי המועסקות במשלח היד עובדים בלתי מקצועיים גבוה מאשר מבין אלה שאורח חייהן חילוני (14.2% לעומת 7.9%, בהתאמה), ואילו האחוז של בעלות משלח יד אקדמי שאורח חייהן חילוני גבוה יותר מאשר מבין הנשים שאורח חייהן דתי (37.1% לעומת 33.7%, בהתאמה).

רמת חיים

במשקי בית של יהודים יש בממוצע 3.1 נפשות ו-1.5 מפרנסים. במשקי בית של חילונים יש 2.6 נפשות, ובמשקי בית של חרדים יש 5.4 נפשות בממוצע.

במשקי בית של ערבים יש בממוצע 4.5 נפשות ו-1.4 מפרנסים.

במשקי הבית היהודיים, ככל שהעשירון גבוה יותר, כך שיעור משקי הבית החילוניים עולה. בקרב משקי הבית הערביים לא ניתן להצביע על מגמה.

הכנסות משקי הבית היהודיים גבוהות מהכנסות משקי הבית הערביים. בשנת 2016 **ההכנסה הכספית החודשית הממוצעת ברוטו למשק בית**, במשקי בית של יהודים (20,595 ש"ח) הייתה גבוהה ביותר מ-70% מזו של משקי בית של ערבים (12,078 ש"ח).

בבחינה לפי מידת דתיות, ההכנסות יורדות כשמידת הדתיות עולה הן במשקי בית של יהודים, והן במשקי בית של ערבים.

במשקי בית יהודיים, 77.7% מההכנסה הכספית ברוטו מקורה בעבודה, ואילו 10.9% מההכנסה היא מקצבאות או מתמיכות, 8.0% מפנסיות ומקופות גמל ו-3.4% מהון.

במשקי בית של חרדים, 67.2% מההכנסה הכספית ברוטו מקורה בעבודה, וכמעט רבע מההכנסה מקורה בקצבאות ותמיכות.

במשקי בית ערביים, 82.3% מההכנסה הכספית ברוטו היא מעבודה, ואילו 15.1% מההכנסה מקורה בקצבאות ותמיכות.

ההוצאה הכוללת לתצרוכת של משקי הבית היהודיים בשנת 2016 הייתה 16,193 ש"ח. ההוצאה לתצרוכת של משקי בית יהודיים חילוניים, 16,519 ש"ח, הייתה גבוהה מההוצאה של משקי בית של יהודים דתיים – 15,992 ש"ח ושל משקי בית חרדיים – 14,357 ש"ח.

ההוצאה לדיור הייתה המרכיב הגבוה ביותר מתוך ההוצאה לתצרוכת בקרב כלל משקי הבית היהודיים (25.6%), וככל שמשק הבית דתי יותר כך היא מהווה מרכיב גבוה יותר מסך התצרוכת.

ההוצאה למזון (כולל ירקות ופירות) הייתה מרכיב גדול יותר בהוצאה במשקי בית של יהודים חרדים (17.5%), לעומת משקי בית של יהודים חילוניים (15.1%).

ההוצאה לבריאות הסתכמה ב-1,002 ש"ח במשקי בית של יהודים חילוניים, והייתה 6.1% מההוצאה לתצרוכת. הוצאה זו גבוהה יחסית לממוצע במשקי בית של יהודים דתיים – 860 ש"ח (5.4% מההוצאה לתצרוכת) ובמשקי בית של חרדים – 680 ש"ח (4.7% מההוצאה לתצרוכת).

ההוצאה לתחבורה ותקשורת נמוכה יותר ככל שבני משק הבית דתיים יותר. במשקי בית של יהודים חילוניים הסתכמה ההוצאה החודשית לתחבורה ותקשורת ב-3,696 ש"ח, והייתה 20.5% מההוצאה לתצרוכת. הוצאה זו גבוהה יחסית למשקי בית של דתיים – 2,705 ש"ח, שהם 16.9% מההוצאה לתצרוכת, ולמשקי בית של חרדים – 1,451 ש"ח, שהם 10.1% מההוצאה לתצרוכת.

ההוצאה הכוללת לתצרוכת במשקי הבית הערביים הייתה 14,547 ש"ח בשנת 2016. במשקי בית ערביים חילוניים ההוצאה הייתה 16,279 ש"ח – גבוהה מהממוצע בקרב כלל משקי הבית הערביים ודומה לזו של משקי בית יהודיים חילוניים. במשקי בית של ערבים דתיים (13,247 ש"ח) ודתיים מאוד (10,409 ש"ח) ההוצאה הייתה נמוכה יותר גם בהשוואה למשקי בית של יהודים באותה רמת דתיות.

ההוצאה למזון (כולל ירקות ופירות) הייתה המרכיב הגדול ביותר בהוצאה הממוצעת לתצרוכת בכלל משקי הבית הערביים (23.8%). במשקי בית דתיים מאוד עמדה ההוצאה למזון על 29.2% מהתצרוכת, ואילו במשקי בית של ערבים חילוניים הייתה ההוצאה למזון 19.2% מהתצרוכת – שנייה בגודלה בהרכב ההוצאה (הראשונה הייתה על תחבורה ותקשורת, 24.0%).

ההוצאה לדיור הייתה המרכיב השני בגודלו מתוך ההוצאה לתצרוכת במשקי בית ערביים דתיים מאוד (20.5%).

67.3% ממשקי הבית היהודיים גרים בדירות בבעלותם, בעוד שבמשקי הבית של ערבים, 78.3% גרים בדירות בבעלותם. האחוז הגבוה ביותר של גרים בדירות בבעלות הוא בקרב יהודים דתיים (74.1%), והנמוך ביותר הוא בקרב יהודים חילוניים (62.3%). במשקי בית ערביים, האחוז הגבוה ביותר של משקי הבית הגרים בדירות בבעלותם, הוא בקרב משקי בית דתיים מאוד (97.0%), והנמוך ביותר – במשקי בית חילוניים (69.3%).

בממוצע, ערך דירה בבעלות במשקי בית יהודיים הוא 1,888 אלף ש"ח, ואילו במשקי בית ערביים ערך הדירה נמוך יותר (1,005 אלף ש"ח).

עוני והדרה חברתית

בדומה לשנים קודמות, נמצא כי שיעורי העוני בישראל גבוהים משיעורי העוני במדינות האיחוד האירופי, הן ברמה הכללית והן בקרב קבוצות אוכלוסייה בסיכון לעוני: ילדים בני 0-17, בני 65 ומעלה ונשים, ולעומת זאת, שיעור הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה נמוך יותר במדינות האיחוד האירופי.

בישראל, בשנת 2016, ההכנסה הממוצעת נטו לנפש סטנדרטית בחמישון העליון הייתה גבוהה פי 7.3 מההכנסה בחמישון התחתון, בדומה לשנים קודמות. פער זה גדול יותר מהפער הממוצע במדינות האיחוד האירופי (פער של פי 5.1).

בשנת 2016, מדד ג'יני לחלוקת ההכנסה הפנויה בישראל היה 0.36 נקודות, ובאיחוד האירופי – 0.31 נקודות. ככל שמדד ג'יני קרוב יותר ל-1, אי-השוויון בחלוקת ההכנסה גדל. השוואת מדד ג'יני לאורך השנים מצביעה על כך שבשראל יש מגמת ירידה באי-השוויון בעוד שבמדינות האיחוד האירופי לא חלו שינויים מהותיים באי-השוויון, בממוצע.

בישראל אמנם חלה ירידה בשיעור האוכלוסייה בסיכון לעוני מ-30.3% בשנת 2006 ל-27.8% בשנת 2016, אך עדיין שיעור זה היה גבוה יותר ממדינות האיחוד האירופי.

בישראל, שיעור הסיכון לעוני גבוה פי 3.3 בקרב ערבים מבקרב יהודים (62.7% ו-19.1% בהתאמה). בקרב יהודים, שיעור הסיכון לעוני עולה עם העלייה במידת הדתיות: 10.0% בקרב חילונים, 12.8% בקרב מסורתיים, 19.1% בקרב דתיים ו-61.3% בקרב חרדים. חרדים נמצאים בסיכון לעוני פי שישה יותר מחילונים.

שירותי רווחה

בשנת 2016 היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים כ-1.3 מיליון נפש – שיעור של 152.9 רשומים ל-1,000 נפש. שיעור הרשומים היה גבוה יותר בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים (217.6 ל-1,000 נפש לעומת 134.6 ל-1,000 נפש). 29.6% מהערבים היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים – שיעור גבוה משיעורם באוכלוסייה (20.8%). בקרב הערבים נמצא שיעור הרשומים הגבוה ביותר אצל מוסלמים – 225.9 ל-1,000 נפש, והשיעור הנמוך ביותר אצל נוצרים ערבים – 129.2 ל-1,000 נפש. המוסלמים היו 17.7% מכלל האוכלוסייה אך חלקם בקרב הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים היה 26.1%.

בכל קבוצות הגיל, שיעורי הרשומים ובעלי הנזקקות המוגדרת היו גבוהים בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים כמעט פי שניים.

ככל שהאשכול החברתי-כלכלי עולה, שיעור הרשומים ל-1,000 נפש במחלקות לשירותים חברתיים יורד, הן בקרב יהודים ואחרים והן בקרב ערבים.

בשנת 2016 הוגדרה נזקקות ל-70.1% מכלל הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים. הנזקקות העיקריות השכיחה ביותר הייתה 'תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער' – שיעור של 34.7 ל-1,000 נפש. שלוש נזקקויות עיקריות הדומות בשיעוריהן היו 'זקנה' (23.6 ל-1,000 נפש), 'סיבות רפואיות ומוגבלות' (21.0 ל-1,000 נפש) ו'עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה' (28.0 ל-1,000 נפש). שיעור בעלי הנזקקות 'אלימות' היה 3.9 ל-1,000 נפש ושיעור בעלי הנזקקות 'התמכרות ועבריינות' היה 2.4 ל-1,000 נפש.

בכל סוגי הנזקקויות נמצא שיעור גבוה יותר של בעלי נזקקות בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים, חוץ מהנזקקות 'זקנה' שבה היה השיעור גבוה יותר בקרב יהודים ואחרים מבקרב ערבים (שיעור של 26.6 ל-1,000 נפש לעומת שיעור של 12.3 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

חינוך והשכלה

בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) למדו כ-1.7 מיליון תלמידים במערכת החינוך. התלמידים היהודים היו 70.4% מכלל התלמידים. מתוך החינוך העברי הכולל כ-1.26 מיליון תלמידים, 57.9% היו תלמידים בפיקוח הממלכתי, 23.8% היו תלמידים בפיקוח החרדי ו-18.3% היו תלמידים בפיקוח הממלכתי-דתי. התלמידים הערבים היו 25.9% מכלל התלמידים במערכת החינוך (22.7% מוסלמים, 1.4% ערבים נוצרים ו-1.8% דרוזים).

בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ניגשו לבחינות הבגרות 84.6% מתלמידי כיתות יב. בחינוך העברי עלה שיעור הזכאים מ-64.2% בשנת 2015 ל-64.9% בשנת 2016, ובחינוך הערבי מ-57.6% ל-58.8%, בהתאמה.

שיעור הזכאים לתעודת בגרות בבתי ספר שבפיקוח הכללי ובפיקוח מינהל חינוך דתי הוא דומה: 76.9% ו-76.0%, בהתאמה, וגבוה מאוד לעומת בתי ספר בפיקוח החרדי - 33.8% בלבד.

בפיקוח החרדי הבנות הן הרוב המכריע של הנבחנים בבחינות הבגרות (82.5%) ושל הזכאים לתעודה (91.6%).

בשנת תשע"ו (2015/16), מספר הסטודנטים במוסדות ההשכלה בישראל היה 314.4 אלף, מהם 61.2 אלף סטודנטים לתואר שני ו-11.0 אלף סטודנטים לתואר שלישי.

באותה שנה למדו 257.5 אלף יהודים במוסדות להשכלה גבוהה - 82.2% מכלל הסטודנטים.

בקרב הערבים, מספר הסטודנטים המוסלמים היה 33.6 אלף. שיעורם בקרב כלל הסטודנטים גדל מ-6.9% בשנת תשס"ט (2008/09) ל-10.7% בשנת תשע"ו (2015/16). כמעט שליש מהסטודנטים המוסלמים (31.9%) למדו חינוך לתואר ראשון, לעומת 16.3% מהסטודנטים היהודים ו-12.7% מהסטודנטים הערבים נוצרים.

מספר הסטודנטים הערבים נוצרים בשנת תשע"ו היה 6.0 אלף.

מספר הסטודנטים הדרוזים בכל המוסדות להשכלה גבוהה גדל פי שלושה בתוך 15 שנה - מ-1.7 אלף בתש"ס (1999/2000) ל-5.1 אלף בתשע"ו (2015/16).

מספר הסטודנטים החרדים במוסדות להשכלה גבוהה בתשע"ו (2015/16) היה גבוה ביותר מפי שניים ממספרם בתש"ע (2009/10) (כ-11 אלף וכ-4.5 אלף, בהתאמה). בשנת תשע"ו, יותר ממחצית מהסטודנטים החרדים לתואר ראשון במכללות האקדמיות לחינוך למדו לימודי המשך (1,419 מתוך 2,618). סטודנטים אלו הוכשרו בעבר להוראה בסמינרים החרדיים ומשלימים את לימודיהם לתואר ראשון (B.Ed.) במכללות האקדמיות לחינוך.

בכל משקי הבית היהודיים, אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה היה גבוה מאחוז הגברים. בשנת 2016, ל-62.9% מהגברים היהודים הייתה תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר (על-תיכונית או תואר אקדמי). בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם חרדי, 27.1% היו בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, לעומת 60.1% בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם דתי ו-75.7% בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם חילוני. ל-71.8% מהנשים היהודיות הייתה תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר. בקרב הנשים שהגדירו את אורח חייהן חרדי, 62.2% היו בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, 68.0% בקרב הנשים שהגדירו את אורח חייהן דתי ו-80.5% בקרב הנשים שהגדירו את אורח חייהן חילוני.

בקרב הערבים נמצא קשר בין אורח חיים מבחינה דתית לבין השכלה. בכל משקי הבית, למעט משקי בית של דתיים מאוד, אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה משל הגברים. בשנת 2016, ל-41.4% מהגברים הערבים הייתה תעודת בגרות לפחות (על-תיכונית או תואר אקדמי). בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם דתי, רק 36.1% היו בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, לעומת 52.8% בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם חילוני. אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה מאחוז הגברים - 49.8% לעומת 41.4%, בהתאמה. כמו אצל הגברים, גם אצל הנשים המגדירות את אורח חייהן חילוני, אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה מאצל נשים שמגדירות את אורח חייהן דתי - 61.1% לעומת 44.0%, בהתאמה.

בריאות

תוחלת החיים נמצאת במגמת עלייה מתמדת, ובשלושים השנים האחרונות היא עלתה ב-7.5 שנים בקרב גברים וב-7.4 שנים בקרב נשים. בעשור האחרון, מ-2006 ועד 2016, עלתה תוחלת החיים בקרב גברים ב-2.0 שנים (מ-78.7 ל-80.7 שנים, בהתאמה) ובקרב נשים ב-1.7 שנים (מ-82.5 ל-84.2 שנים, בהתאמה).

בכל השנים **תוחלת החיים בקרב ערבים נמוכה בהשוואה לתוחלת החיים בקרב יהודים**, הן אצל גברים והן אצל נשים. בשנת 2016 תוחלת החיים בקרב יהודים הייתה 81.5 שנים אצל גברים ו-84.7 שנים אצל נשים, ואילו בקרב ערבים, תוחלת החיים הייתה 77.2 שנים אצל גברים ו-81.4 שנים אצל נשים.

שיעור תמותת התינוקות ל-1,000 לידות חי היה 3.1, ללא שינוי בשלוש השנים האחרונות. שיעור תמותת התינוקות גבוה יותר בקרב ערבים לעומת יהודים. בשנת 2016 היה השיעור 6.1 בקרב ערבים לעומת 2.3 בקרב יהודים.

בשנת 2015 כרבע (25.1%) מכלל הנפטרים נפטרו משאתות ממאירות (סרטן) ו-23.5% נפטרו ממחלות לב וכלי דם. 14.4% נפטרו ממחלות לב (ללא מחלות לב ראומטיות), 5.7% נפטרו ממחלות זיהומיות ואותו שיעור מסוכרת ו-5.5% נפטרו ממחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי). התפלגות סיבות המוות דומה אצל גברים ואצל נשים.

התפלגות סיבות המוות באוכלוסייה היהודית שונה מההתפלגות באוכלוסייה הערבית. בשנת 2015 שאתות ממאירות גרמו ל-25.3% מהפטירות בקרב יהודים, ואילו בקרב ערבים הן גרמו ל-21.1% מהפטירות. אחוז הפטירות ממחלות לב היה דומה בקרב שתי האוכלוסיות - 14.6% בקרב יהודים ו-14.3% בקרב ערבים. סוכרת, סיבת המוות השלישית בשכיחותה בקרב ערבים (7.5%), הייתה סיבת המוות החמישית בשכיחותה בקרב יהודים (5.5%), אחרי מחלות זיהומיות (6.0%) ומחלות כלי דם במוח (5.6%). סיבות מוות חיצוניות גרמו ל-6.4% מהפטירות בקרב ערבים (סיבת המוות הרביעית בשכיחותה), לעומת 3.6% מהפטירות בקרב יהודים. סיבת המוות החמישית בשכיחותה בקרב ערבים הייתה מחלות כלי דם במוח (5.3%).

בשנת 2014 התגלו 16,591 מקרים חדשים של שאתות ממאירות (סרטן) בקרב נשים ו-13,933 מקרים חדשים בקרב גברים. בשנת 2014 בקרב גברים שיעור התחלואה בסרטן הערמונית גבוה אצל יהודים פי 1.9 מאשר אצל ערבים, ואילו שיעור התחלואה בסרטן הריאה גבוה פי 1.7 יותר בקרב ערבים לעומת יהודים. אצל נשים שיעור התחלואה בסרטן השד גבוה יותר אצל יהודיות לעומת ערביות (פי 1.5), ובמרבית סוגי הסרטן השיעורים בקרב יהודיות גבוהים יותר מאשר בקרב ערביות.

בשנת 2014 נולדו 176,427 תינוקות, מהם 1.8% (3,181) נולדו לנערות עד גיל 19. כשני שלישים מהתינוקות שנולדו לנערות היו לאימהות ערביות והיתר ליהודיות ואחרות.

מרבית האוכלוסייה (בני 20 ומעלה) מדווחת כי מצב בריאותה "טוב מאוד" או "טוב". 83.7% מבני 20 ומעלה העריכו ב-2016 כי מצב בריאותם "טוב מאוד" או "טוב" - 85.4% בקרב גברים ו-81.9% בקרב נשים. יותר ממחצית האוכלוסייה (53.2%) העריכו כי בריאותם "טובה מאוד". נמצא הבדל בין יהודים לערבים בהערכה עצמית של מצב הבריאות. אחוז המדווחים כי מצב בריאותם "טוב מאוד" או "טוב" היה נמוך בקרב ערבים (75.5%) לעומת יהודים (86.0%), הן אצל הנשים (72.3% לעומת 84.7%, בהתאמה) והן אצל הגברים (78.8% לעומת 87.4%, בהתאמה).

בקרב יהודים דתיים בני 65 ומעלה אחוז המדווחים על בריאות טובה נמוך פי שניים מאשר בקרב דתיים בני 20-44. אחוז המדווחים על בריאות טובה גבוה בקרב חרדים בכלל האוכלוסייה ובכל קבוצות הגיל לעומת דתיים ולא דתיים. בקרב הדתיים אחוז זה הוא הנמוך ביותר בכל קבוצות הגיל. בכלל אוכלוסיית המוסלמים, ככל שעולה מידת הדתיות, כך יורד אחוז המדווחים על בריאות טובה - 85.6% בקרב לא דתיים, 70.6% בקרב דתיים ו-65.0% בקרב דתיים מאוד. דיווחו על בריאות טובה.

19.6% מבני 21 ומעלה בישראל עישנו ב-2016 לפחות סיגריה אחת ביום, 25.3% מהגברים ו-14.1% מהנשים. באוכלוסייה הערבית עישנו 36.3% מהגברים ו-7.2% מהנשים לעומת 22.3% מהגברים ו-15.0% מהנשים באוכלוסייה

היהודית. בקרב יהודים ואחרים, 19.5% מהחילונים ו-21.3% מהמסורתיים עישנו לעומת כ-8% מהדתיים ומהחרדים, כלומר החילונים עישנו פי 2.3 מהחרדים. בקרב ערבים אחוז המעשנים יורד בהדרגה ככל שמידת הדתיות עולה (24.5% מהלא, דתיים עישנו, 22.2% מהלא כל כך דתיים, 17.8% מהדתיים ו-15.1% מהדתיים מאוד).

29.5% מבני 21 ומעלה עסקו בשנת 2016 בפעילות גופנית במידה המומלצת. אחוז העוסקים בפעילות גופנית היה מעט גבוה יותר בקרב גברים לעומת נשים (31.2% לעומת 28.0%, בהתאמה) וכן גבוה יותר בקרב יהודים לעומת ערבים (בשני המינים). בקרב גברים 32.8% מהיהודים עסקו בפעילות גופנית במידה המומלצת לעומת 24.2% מהערבים, ובקרב נשים 30.4% מהיהודיות לעומת 16.4% מהערביות. בקרב יהודים נמצא כי אחוז העוסקים בפעילות גופנית במידה המומלצת גבוה יותר אצל חילונים לעומת דתיים. האחוז יורד בהדרגה ככל שמידת הדתיות עולה (35.2% מהחילונים, 29.2% מהמסורתיים, 25.4% מהדתיים ו-22.6% מהחרדים). בקרב ערבים, 25.9% מהחילונים עסקו בפעילות גופנית, לעומת 18.9% מהדתיים מאוד.

תחבורה ותאונות דרכים

בשנת 2016 היו בישראל כ-4,114 אלף מורשים לנהוג, שנהגו בכ-3,232 אלף כלי רכב, יחס של 1.3 בעלי רישיון נהיגה לכלי רכב. נהגים אלו נסעו 57,220 מיליון ק"מ על פני 19,362 ק"מ של דרכים סלולות.

בבדיקת בעלות פרטית על כלי רכב לפי דת נמצא כי רובם - 76.8% - בבעלות יהודית, ו-16.4% בבעלות מוסלמית, בדומה לחלקם באוכלוסייה (אחוז היהודים מכלל האוכלוסייה בסוף שנת 2016 היה 74.7% ואחוז המוסלמים - 17.7%). נמצא גם כי בקרב יהודים ואחרים, ל-51.7% יש רכב עד גיל 6 ול-13.3% יש רכב מעל גיל 14. בקרב ערבים, ל-10.9% יש רכב עד גיל שנתיים ול-27.4% יש רכב מעל גיל 14.

נמצא כי בכל סוגי כלי הרכב בולטת בעלות יהודית, פרט לאוטובוסים זעירים שבהם אחוז הבעלות המוסלמית גבוה יותר (55.3%). אחוז הבעלות היהודית הגבוה ביותר נמצא במוניות (87.5%) וברכבים פרטיים (86.2%).

בסוף שנת 2016, מספר המורשים לנהוג בכלי רכב מנועיים היה 4,113,735. רוב המורשים לנהוג היו יהודים - 79.6% מכלל המורשים לנהוג, גבוה מחלקם של היהודים באוכלוסיית בני 16 ומעלה (75.8%). מוסלמים מורשים לנהוג היו 13.6% מכלל המורשים לנהוג, נמוך מחלקם של המוסלמים באוכלוסיית בני 16 ומעלה (15.8%). חלקם היחסי של גברים ערבים מורשים לנהוג מכלל המורשים לנהוג היה גבוה (10.6%) לעומת חלקן היחסי של נשים ערביות מורשות לנהוג (6.2%).

בשנת 2016 נפגעו 22,236 אנשים ב-12,015 תאונות דרכים - עלייה של 0.3% לעומת שנת 2015 (22,164 נפגעים). נמצא כי חלקם של הערבים מהנפגעים גבוה מחלקם היחסי באוכלוסייה; הערבים היו 20.8% מאוכלוסיית ישראל אך 30.2% מהנפגעים בתאונות דרכים (ו-35.2% מההרוגים). 18 ילדים ערבים עד גיל 14 נהרגו בשנת 2016 - 72.0% מכלל הילדים שנהרגו, לעומת חלקם של ילדים ערבים עד גיל 14 באוכלוסיית הילדים בני 0-14 - 24.6%. בשנת 2016, 63.9% מהנפגעים בתאונות דרכים היו יהודים, 24.7% מוסלמים, 3.1% דרוזים, 2.4% נוצרים ערבים, 0.3% נוצרים לא ערבים ו-5.6% אחר ולא ידוע.

בכל קבוצת גיל, שיעור ההרוגים בתאונות דרכים היה גבוה בקרב ערבים יותר משיעור זה בקרב יהודים ואחרים. הפער הגדול ביותר בין שתי קבוצות האוכלוסייה נמצא בקבוצות הגיל הצעירות 0-4 ו-5-14, שבהן שיעור ההרוגים בתאונות דרכים היה גבוה פי 11 בממוצע בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים.

בשנת 2016, 21,795 נהגים היו מעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, ירידה של כ-1% לעומת שנת 2015. חלקם של הערבים מכלל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים היה 23.9% (בדומה לשנת 2015 - 21.8%). שיעור זה היה גבוה מחלקם היחסי בכלל האוכלוסייה (20.8%) וגבוה מאוד מחלקם מכלל המורשים לנהוג (16.8%).

עברות הנהיגה השכיחות ביותר בקרב כל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים היו אי-מתן זכות קדימה ואי-ציאת לרמזור.

שביעות רצון מהתחבורה הציבורית באזור המגורים – 39.4% מהיהודים ו-35.9% מהערבים היו מרוצים בשנת 2016. מבין 15 הערים הגדולות (ערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר), שיעור המרוצים הגבוה ביותר, שנה רביעית ברציפות, נמצא בבתי ים – 58.0%. בבני ברק 56.6% היו מרוצים מהתחבורה הציבורית, בחיפה 56.7%, בתל אביב-יפו 49.3% ובירושלים 39.7% (43.2% מהיהודים ו-32.6% מהערבים).

ל-44.2% ממשקי הבית של יהודים ואחרים יש רכב אחד, ל-25.8% יש שני רכבים או יותר ול-30.0% אין רכב כלל. במשקי בית שבראשם עומד ערבי, ל-57.7% יש רכב אחד בלבד, ל-13.9% יש שני רכבים או יותר, ובדומה ליהודים ואחרים – ל-28.3% אין רכב כלל. במשקי בית יהודיים, האחוז הגבוה ביותר של משקי בית שאין להם רכב כלל נמצא בקרב חרדים (58.6% מכלל משקי הבית של חרדים).

בשנת 2016, למשקי בית יהודיים ואחרים היו הוצאות גבוהות יותר על תחבורה ציבורית ממשקי בית ערביים – 99.6 ש"ח לחודש לעומת 91.9 ש"ח לחודש, בהתאמה. במשקי בית יהודיים, ההוצאות הגבוהות ביותר על תחבורה ציבורית בחודש היו במשקי בית חרדיים – 193 ש"ח, פי שניים בהשוואה לממוצע שאר אוכלוסיות משקי הבית היהודיים (יצוין כי מספר הנפשות הממוצע בשאר אוכלוסיות משקי הבית היהודיים הוא 3.1, לעומת 5.4 נפשות בממוצע במשק בית חרדי).

כמחצית מהמשתתפים בסקר ביטחון אישי 2016 ענו שנפגעו מהתנהגות אלימה בכביש. בבדיקה לפי קבוצות אוכלוסייה, 70.1% מהערבים ענו שלא נפגעו אף פעם מהתנהגות אלימה בכביש לעומת 40.1% מהיהודים והאחרים. בקרב יהודים, 24.9% מהלא-דתיים, חילונים ענו שנפגעו כל יום או כמעט כל יום מהתנהגות אלימה בכביש ו-56.4% מהחרדים ענו שאף פעם לא נפגעו מהתנהגות אלימה בכביש.

פשיעה ומשפט

במהלך השנים נצפתה מגמת ירידה במספר התיקים הפליליים שנפתחו במשטרה (384.2 אלף תיקים בשנת 2010 לעומת 329.8 אלף תיקים בשנת 2016).

בשנת תשע"ה נפתחו 35,637 תיקים פליליים (פ"א) ל-9,951 קטינים. 92.5% מבעלי התיקים הפליליים היו בנים. שיעור בעלי תיקים פליליים בקרב קטינים ערבים היה גבוה מהשיעור בקרב קטינים יהודים (12.4 ל-1,000 ערבים לעומת 8.7 ל-1,000 יהודים). שיעור הקטינות היהודיות בעלות תיקים פליליים היה גבוה פי 1.6 מהשיעור של קטינות ערביות בעלות תיקים פליליים (1.6 ל-1,000 יהודיות לעומת 1.0 ל-1,000 ערביות).

בין 2000 ל-2015 ירד אחוז הנאשמים היהודים והאחרים (למעט עליות בשנים מסוימות) מ-65.0% ל-55.8%, בהתאמה. במקביל, אחוז הנאשמים הערבים מכלל הנאשמים עלה בשנים אלו מ-34.4% ל-43.4%, בהתאמה.

עברות כלפי הסדר הציבורי היו השכיחות ביותר – הן אצל מורשעים יהודים ואחרים (33.0%) והן אצל מורשעים ערבים (35.5%). עברות נוספות שבלטו אצל שתי קבוצות האוכלוסייה (יותר בקרב יהודים ואחרים מבקרב ערבים) היו עברות כלפי גופו של אדם (17.5% לעומת 11.3%, בהתאמה), עברות רכוש (16.7% לעומת 13.7%, בהתאמה), עברות מוסר – הכוללות בעיקר עברות הקשורות לשימוש בסמים (14.0% לעומת 6.0%, בהתאמה) ועברות רישוי (10.4% לעומת 6.6%, בהתאמה). אחוז העברות כלפי ביטחון המדינה היה גבוה הרבה יותר בקרב מורשעים ערבים (21.3%) מבקרב מורשעים יהודים ואחרים (0.7%).

7 משנת 2014 מוצגות כל העברות של בעלי התיקים הפליליים, ולא רק העברות החמורות ביותר, ומכאן העלייה במספר העברות.

בסקר ביטחון אישי 2016 נמצא כי עשירית (10.1%) ממשקי הבית בישראל נפגעו ב-12 החודשים שקדמו לביצוע הסקר מאחת או יותר מהעברות האלה: גנבה מדירה, פריצה לדירה (ללא גנבה), פריצה למכונית (גנבת חלקי רכב וחפצים ממכונית), גנבת מכונית, גנבת אופנוע, גנבת חלקי אופנוע. בסך הכל 6.2% ממשקי הבית בישראל נפגעו מעברה כלפי דירת המגורים ו-4.1% ממשקי הבית נפגעו מעברה כלפי המכונית. בבחינת שיעורי ההיפגעות לפי קבוצת אוכלוסייה נראה כי משקי בית של יהודים ואחרים נפגעו בשיעורים גדולים יותר ממשקי בית של ערבים, ובמקרה של עברות כלפי דירת המגורים אף נמצא ששיעור ההיפגעות של משקי בית של יהודים ואחרים הוא כמעט כפול מזה של משקי בית של ערבים (6.6% לעומת 3.4%, בהתאמה).

עוד נמצא בסקר 2016 כי 11.8% מבני עשרים ומעלה נפגעו ב-12 החודשים שקדמו לביצוע הסקר מאחת או יותר מהעברות האלה: עברת גנבה (ללא שימוש בכוח) (4.4%), עברה מקוונת (3.8%), אלימות או איום באלימות (3.1%), הטרדה מינית (2.3%). בבחינת שיעור הנפגעים לפי קבוצת אוכלוסייה נמצא שיעור דומה של נפגעים בני 20 ומעלה מעברות גנבה בקרב ערבים ובקרב יהודים ואחרים. שיעור הנפגעים בקרב יהודים ואחרים היה גבוה יותר בעברות אלימות או איום באלימות ובעברה מקוונת. שיעור הנפגעים מהטרדה מינית באוכלוסייה הערבית חשוף לטעות דגימה יחסית גבוהה ולכן לא הוצג.

בבחינת שיעור הנפגעים בקרב יהודים בני 20 ומעלה לפי מידת דתיות נמצא שבקרב מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים שיעור הנפגעים מעברות אלימות או איום באלימות הוא גבוה יחסית אך שיעור הנפגעים מעברות מקוונות הוא נמוך. שיעור הנפגעים מעברת גנבה (ללא שימוש בכוח) נמצא גבוה יחסית בקרב לא דתיים, חילונים (5.1%) וחרדים (4.8%) לעומת שיעור זה בקרב מסורתיים (מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים) או דתיים (שיעור שנע בין 3.0% לבין 3.6%). מהטרדה מינית נפגעו 2.7% מקרב החילונים בני 20 ומעלה ו-3.2% מקרב המסורתיים-לא כל כך דתיים. את שיעורי ההיפגעות מהטרדה מינית בקרב מסורתיים-דתיים, דתיים וחרדים אי אפשר לפרסם שכן הם חשופים לטעויות דגימה יחסית גבוהות.

סקר ביטחון אישי בוחן גם את תחושת הביטחון האישי בקרב אוכלוסיית ישראל בני 20 ומעלה.

נמצא כי 85.4% מבני 20 ומעלה בישראל חשו בטוחים במידה רבה או במידה רבה מאוד ללכת לבדם באזור מגוריהם בשעות החשכה. כ-85% מהיהודים והאחרים וכ-89% מהערבים חשו ביטחון ללכת לבדם באזור מגוריהם בשעות החשכה. באוכלוסייה הערבית היה שיעור זה נמוך יותר בקרב נוצרים (85.3%, בדומה לשיעור באוכלוסייה היהודית) וגבוה יותר בקרב מוסלמים (89.3%) ודרוזים (91.4%). בבחינת השיעורים אצל יהודים לפי מידת דתיות, נמצא שהשיעור גבוה יותר בקרב לא דתיים, חילונים (כ-87%) ובקרב מסורתיים (מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים), דתיים וחרדים (שיעור שנע בין 81% לבין 84%).

סביבה

בשנת 2016, 86.1% מהאוכלוסייה היהודית מרוצים מאזור המגורים באופן כללי לעומת 66.9% מהאוכלוסייה הערבית. פער גדול במיוחד בין האוכלוסייה היהודית לאוכלוסייה הערבית נמצא בשביעות הרצון מפארקים ומשטחים ירוקים באזור המגורים – 63.5% שביעות רצון באוכלוסייה היהודית לעומת 12.5% שביעות רצון בלבד באוכלוסייה הערבית. עוד עולה מהנתונים כי 53.4% מרוצים מהניקיון באזור המגורים, יהודים מרוצים יותר מערבים (56.4% לעומת 37.3%, בהתאמה). 68.5% מרוצים משירותי איסוף האשפה, 72.2% מהיהודים ו-49.2% מהערבים.

באוכלוסייה היהודית שביעות הרצון של האוכלוסייה החרדית מפארקים ומשטחים ירוקים ושביעות הרצון ממצב הניקיון בסביבת המגורים נמוכה בהשוואה לשאר הקבוצות באוכלוסייה היהודית.

באוכלוסייה הערבית נמצא שיעור גבוה יותר של מדווחים על כך שזיהום האוויר מפריע להם מבאוכלוסייה היהודית (40.3% לעומת 32.0%, בהתאמה). מרעש המגיע מחוץ לדירת המגורים, יהודים וערבים סובלים במידה דומה (כשליש מהאוכלוסייה).

במהלך 2016 מוחזרו כ-1.1 מיליון טון של פסולת ברשויות המקומיות, שהם כ-21% מסך כל הפסולת שנאספה – עלייה של 18.6% בהשוואה לשנת 2012, שבה מוחזרו 856 אלף טון של פסולת. אחוזי המחזור בבית שמש ובבני ברק היו מהנמוכים ביותר. אחוזי המחזור בירושלים עלו בעקבות פעולות להגברת המחזור. הכמות הגדולה ביותר של פסולת למחזור נאספה בירושלים ובתל אביב-יפו.

בשנת 2016 נמצאו כמויות פסולת גדולות במיוחד בירושלים ובתל אביב-יפו – מעל 400 אלף טון בשנה בכל אחת מהן. בשאר הערים הגדולות נעו כמויות הפסולת בין 59 אלף טון בבית שמש ל-170 אלף טון בראשון לציון. ברוב הערים הגדולות כמות הפסולת לנפש ליום עלתה בשנים 2012-2016, למעט בערים תל אביב-יפו, חולון, רמת גן ובני ברק, שבהן נצפתה ירידה בכמות הפסולת לנפש ליום. כמות הפסולת לנפש ליום הייתה נמוכה יותר בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה דתית וחרדית – בני ברק וירושלים, וגבוהה יותר בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה חילונית, כגון תל אביב-יפו ואשקלון.

בשנת 2016 נרשמה עלייה בצריכת המים הממוצעת לנפש ברשויות המקומיות לעומת השנים 2011-2015 אך הצריכה עדיין נמוכה לעומת העשור האחרון. צריכת המים לנפש הייתה הנמוכה ביותר בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה דתית וחרדית: בני ברק, ירושלים ובית שמש. בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה חילונית הייתה צריכת המים לנפש גבוהה יותר.

חאפיינים דחוגרפיים

פרק

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:
אביעד קלינגר, דבורית אנג'ל-זאבי, ליאת רחבי-איטליאנו, מיכל אליאב,
שושי אינהורן-גרברצ'יק, שלמה נהיר

א. מבוא

פרק זה כולל תיאור של האוכלוסייה בישראל לפי דת והגדרה עצמית של מידת דתיות בשנת 2016, פירוט המאפיינים הדמוגרפיים העיקריים של האוכלוסייה והצגת תחזיות אוכלוסייה לקבוצות השונות המרכיבות אותה.

פירוט המאפיינים הדמוגרפיים כולל את מבנה האוכלוסייה לפי גיל, פיזור גאוגרפי, מצב משפחתי כולל נישואין וגירושין לפי דת, ילודה ופריון לפי דת ומאפיינים של משקי בית פרטיים ושל משפחות לפי דת ולפי אורח החיים של הגרים במשפחה מבחינה דתית.

לפרק מצורפת תיבה בנושא: פריון באוכלוסייה היהודית, לפי הגדרה עצמית של מידת דתיות.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

אוכלוסייה: אוכלוסיית ישראל מוגדרת על בסיס האוכלוסייה הקבועה (דה יורה) והיא כוללת תושבים קבועים בעלי אזרחות ישראלית ותושבי קבע ללא אזרחות ישראלית (לרבות אלה הנעדרים מישראל פחות משנה בעת האומדן).

קבוצת אוכלוסייה: חלוקת האוכלוסייה לקבוצות האלה:

יהודים, ערבים (מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים) ואחרים (נוצרים לא-ערבים, בני דתות אחרות ואנשים שלא סווגו במרשם האוכלוסין כיהודים, כמוסלמים או כנוצרים).

מצב משפחתי: כולל רווק/ה, נשוי/ה, גרוש/ה, אלמן/נה. המצב המשפחתי מבוסס על מרשם האוכלוסין.

שיעור נישואין גולמי - מספר מקרי נישואין לכל 1,000 תושבים.

שיעור גירושין גולמי - מספר מקרי גירושין לכל 1,000 תושבים.

לידת חי: לידה של עובר, שאחרי היפרדו מהאם (בין שחבל הטבור נחתך ובין שלא, בין שהשלייה עדיין קשורה ובין שלא) גילה לפחות אחד מסימני החיים האלה: נשימה, דופק לב, דופק חבל הטבור או תנועות ברורות של שרירים רצוניים.

שיעורי פריון סגוליים לגיל: מספר לידות חי של נשים בקבוצת גיל מסוימת לכל 1,000 נשים באותה קבוצת גיל.

שיעור פריון כולל: מספר הילדים הממוצע שאישה צפויה ללדת במהלך חייה, בהנחה שבמשך תקופת הפריון שלה (גילים 15-49) יתקיימו התנאים האלה: 1. סיכוייה ללדת בכל גיל יהיו בהתאם לשיעורי הפריון הסגוליים לפי גיל שהיו קיימים באותה תקופה. 2. האישה תחיה עד סוף תקופת הפריון שלה.

כל השיעורים המבוססים על 5 עד 19 מקרים במונה ניתנו בסוגריים, ואלה המבוססים על פחות מ-5 מקרים סומנו בשתי נקודות (...).

גיל האם בלידה: הגיל מחושב על פי חודש ושנת לידת היילוד וחודש ושנת לידת האם. עד לשנת 2011 חושב גיל האם על פי שנת לידתה ומניחים שהתרחשה ב-1 ביולי באותה שנה. כך, שאם האירוע (לידת חי) חל במחצית השנייה של השנה, גיל האם שווה להפרש בין שנת האירוע לשנת הלידה של האם ואם האירוע חל במחצית הראשונה של השנה, גיל האם שווה להפרש זה פחות אחד.

משק בית: אדם אחד או קבוצת אנשים הגרים יחד בדירה אחת באופן קבוע ברוב ימות השבוע, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. הם עשויים להיות קרובי משפחה, לא קרובי משפחה או צירוף של אנשים קרובים ושאינם קרובים.

משק בית משפחתי: משק בית שיש בו משפחה אחת לפחות. משק בית משפחתי יכול לכלול משפחה אחת, משפחה אחת עם "אחרים" או שתי משפחות ויותר.

משק בית לא משפחתי: משק בית שבו אדם אחד בלבד או קבוצת אנשים שאינם משפחה.

גודל משק בית: מספר הנפשות במשק בית.

ממוצע נפשות למשק בית: סך כל הנפשות בכל משקי הבית מחולק במספר משקי הבית.

משפחה (משפחה גרעינית): שני אנשים או יותר החולקים משק בית אחד וקשורים זה לזה כבעל ואישה, כזוג ללא נישואין, או כהורה וילד (כולל ילד מאומץ). כך, משפחה יכולה להיות זוג בלבד, זוג עם ילדים (בקבוצות גיל שונות לפי גיל הילד הצעיר), או הורה יחיד (משפחה חד-הורית) עם ילדים. משפחה יכולה לכלול גם סב ו/או סבתא עם נכדים ללא הוריהם, או אחים בלבד הגרים יחד, ללא בני זוג וללא ילדים.

מגורי יחד של זוגות (קוהביטציה): מגורים משותפים של בני זוג שאינם נשואים זה לזה באותו משק בית.

תחזית אוכלוסייה: התחזית מבוססת על אומדני האוכלוסייה של סוף שנת 2015. התחזית מציגה בשלוש חלופות (גבוהה, בינונית ונמוכה) התפתחויות אפשריות באוכלוסייה עד סוף שנת 2065 המתבססות על הנחות שונות של רמת פריון, תמותה והגירה.

ג. מקורות הנתונים

אומדני האוכלוסייה ותכונותיה הדמוגרפיות מבוססים על תוצאות מפקדי האוכלוסין ועל השינויים שחלו באוכלוסייה אחריהם, כפי שנרשמו במרשם האוכלוסין. מסוף שנת 2008 ואילך, אומדני האוכלוסייה מתבססים על מפקד 2008.

אומדני משקי הבית והמשפחות מתקבלים מסקרי כוח אדם השוטפים המבוצעים על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.¹ בעזרת המשתנה יחס קרבה, המציין את קרבתן של הנפשות במשק הבית לנציג משק הבית, ומשתנים דמוגרפיים כמו מין, גיל ומצב משפחתי, נבנו משתנים המאפיינים את מבנה המשפחה ואת סוג משק הבית.

הגדרת אורח חיים מבחינה דתית באומדני האוכלוסייה מבוססת על סקר כוח אדם.

הגדרה עצמית של מידת דתיות בתחזית האוכלוסייה מבוססת על הסקר החברתי של הלמ"ס.

1 ראו: אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עבודה ושכר, סקרי כוח אדם.

ד. ממצאים עיקריים - אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת

1. כללי

בסוף 2016 היו בישראל 8,628.6 אלף תושבים: 6,446.1 אלף יהודים (74.7%), 1,797.3 אלף ערבים (20.8%), ו-385.2 אלף אחרים (4.5%). מהאוכלוסייה הערבית,² 84.8% היו מוסלמים, 7.4% היו נוצרים ערבים ו-7.8% היו דרוזים. מאוכלוסיית האחרים, דתם של 90.7% לא סווגה במרשם האוכלוסין והשאר - 9.3% - היו נוצרים לא ערבים.

לוח 1.1 אוכלוסיית ישראל, לפי גיל, קבוצת אוכלוסייה ודת, סוף 2016

אלפים

סך הכל	קבוצת אוכלוסייה		דת				ללא סיווג דת
	יהודים ואחרים	ערבים(1)	יהודים	מוסלמים	נוצרים(2)	דרוזים	
סך הכל	8,628.6	6,831.3	1,797.3	6,446.1	1,524.0	168.3	349.3
0-4	885.6	682.9	202.7	656.7	180.9	11.4	24.7
5-9	816.5	618.4	198.1	593.5	176.1	10.9	23.3
10-14	737.3	537.2	200.1	513.6	177.2	11.6	21.7
15-19	676.2	480.0	196.3	457.4	171.8	12.7	21.0
20-24	620.1	450.6	169.5	428.1	144.9	12.7	21.0
25-29	599.1	458.0	141.1	429.4	118.8	12.7	26.4
30-34	588.1	473.5	114.6	440.0	95.3	11.9	30.6
35-39	559.3	448.4	110.8	415.2	91.4	12.4	29.9
40-44	539.5	431.6	107.9	398.3	88.8	12.5	29.9
45-49	463.2	371.8	91.4	341.6	74.6	11.7	26.9
50-54	407.5	327.5	80.1	302.3	64.4	11.2	22.3
55-59	388.1	328.2	59.9	305.6	46.9	9.7	20.0
60-64	369.7	326.6	43.1	308.6	33.1	7.9	15.8
65-69	339.7	310.4	29.3	294.2	21.8	6.3	14.5
70-74	218.5	195.0	23.5	186.1	17.8	4.6	7.9
75-79	172.8	158.4	14.4	149.6	10.3	3.7	7.9
80-84	124.9	116.3	8.6	112.6	5.9	2.4	3.1
+85	122.4	116.5	5.9	113.5	4.0	2.0	2.3

(1) כולל כ-1,700 תושבים לבנונים שלא רשמו את דתם במרשם האוכלוסין.

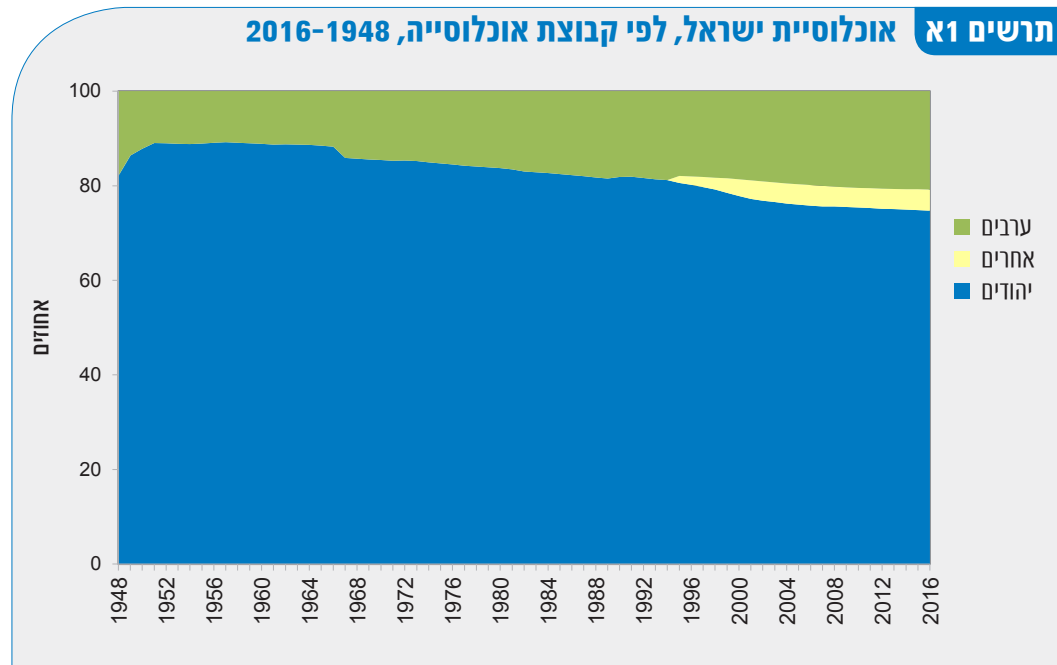
(2) כולל נוצרים ערבים ונוצרים לא ערבים.

2 האוכלוסייה הערבית כוללת כ-1,700 תושבים לבנונים שלא רשמו את דתם במרשם האוכלוסין. תושבים אלו עברו לישראל לאחר נסיגת צה"ל מלבנון במאי 2000.

סקירה היסטורית

מאז קום מדינת ישראל ועד שנת 1994 הציגה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שתי קבוצות אוכלוסייה עיקריות: האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית.³ האוכלוסייה הערבית כללה את בני הדת המוסלמית, בני הדת הנוצרית שהם ערבים, בני הדת הדרוזית ועוד קבוצות קטנות שלא הוגדרו כיהודים או כערבים (למשל נוצרים לא ערבים ובהאים). למרות הכללת קבוצות של לא ערבים באוכלוסייה הערבית, אפשרו הנתונים לקבל קירוב טוב לאומדנים של האוכלוסייה הערבית בשנים 1948–1989. בשנים 1990–1994, בעקבות גל העלייה מברית המועצות לשעבר שהחל בסוף שנת 1989, נוספה לאוכלוסייה הערבית קבוצה לא מבוטלת של תושבים שאינם ערבים. תושבים אלו היו בעיקר בני משפחה של עולים, שלא נרשמו כיהודים במשרד הפנים. לכן, משנת 1995 ואילך החלה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לעבד את נתוני הערבים ללא צירוף קבוצות אוכלוסייה של לא ערבים (אחרים). במקביל החל עיבוד נפרד של נתוני קבוצת האחרים, המורכבת מנוצרים לא ערבים ומתושבים אשר דתם לא סווגה במרשם האוכלוסין.

למרות הדמיון בגידול השנתי הממוצע מאז קום המדינה ועד היום בין האוכלוסייה הערבית לאוכלוסייה היהודית, קצב הגידול היה שונה, בהתאם לגלי העלייה של האוכלוסייה היהודית. כתוצאה מכך השתנה חלקם של הערבים מסך כל האוכלוסייה בישראל מתקופה לתקופה. עם קום המדינה הייתה האוכלוסייה הערבית כ-18% מסך כל האוכלוסייה. שנה לאחר מכן, בעקבות גל העלייה הגדול, צנח אחוז האוכלוסייה הערבית לפחות מ-14%. בשנות החמישים ועד 1966 התייצב חלקה של האוכלוסייה הערבית סביב 11%. ב-1967 חלה שוב עלייה באחוז האוכלוסייה הערבית ליותר מ-14%, כתוצאה מסיפוח מזרח ירושלים לישראל לאחר מלחמת ששת הימים. מ-1967 ועד 1989 גדל חלקה של האוכלוסייה הערבית בקצב של אחד בכל חמש שנים והגיע ל-18% בתחילת שנות התשעים. בעקבות גל העלייה מברית המועצות לשעבר בשנות התשעים התייצב אחוז האוכלוסייה הערבית סביב 18%, ובשנת 2000 החלה שוב מגמת עלייה באחוז האוכלוסייה הערבית, עד שהגיע ל-20.8% בסוף 2016.

תרשים 1 אוכלוסיית ישראל, לפי קבוצת אוכלוסייה, 1948–2016

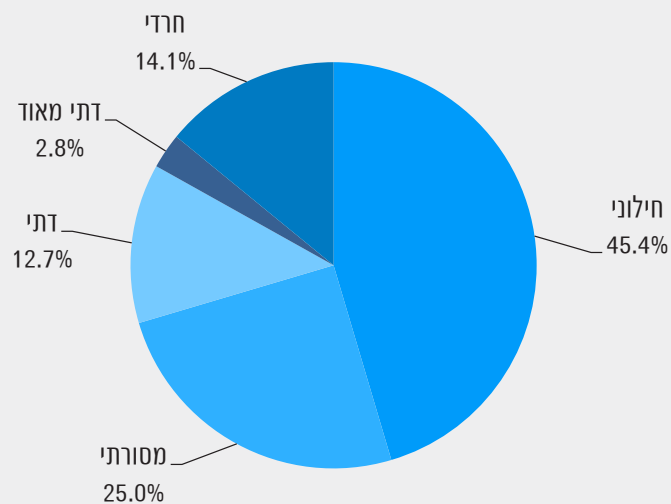
3 במהלך השנים השתמשו בלמ"ס במונחים שונים לתיאור האוכלוסייה הערבית, כמו "לא יהודים", "בני דתות אחרות", "ערבים ואחרים".

אוכלוסייה, לפי אורח חיים מבחינה דתית (סקר כוח אדם, 2016)

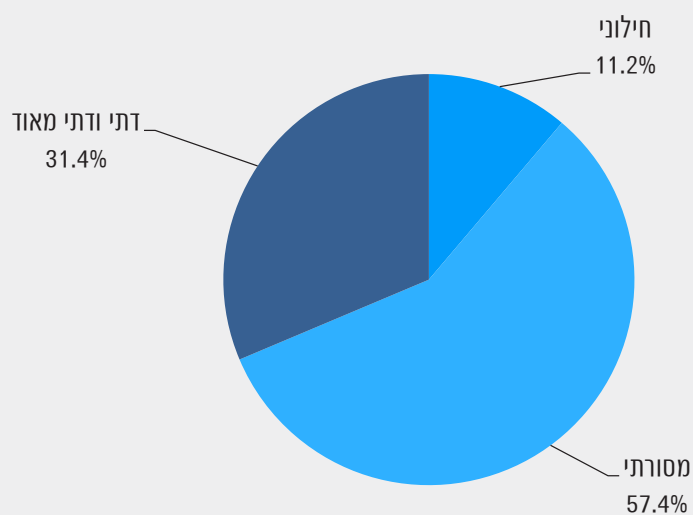
בקרב האוכלוסייה היהודית, כ-45% הגדירו בשנת 2016 את אורח חייהם חילוני, כ-25% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, כ-13% הגדירו אותו דתי, כ-3% הגדירו אותו דתי מאוד וכ-14% - חרדי.

בקרב האוכלוסייה הערבית, כ-11% הגדירו את אורח חייהם חילוני, כ-57% מסורתי וכ-31% דתי ודתי מאוד.

תרשים 11 אורח חיים מבחינה דתית בקרב יהודים, 2016

תרשים 11 אורח חיים מבחינה דתית בקרב ערבים, 2016

בחלוקה לפי גיל בקרב יהודים, נמצא כי כ-38% מבני 0-14 חיים במשקי בית שבהם אורח חיים חילוני, כ-26% במשקי בית שבהם אורח חיים חרדי, כ-18% במשקי בית שבהם אורח חיים דתי ודתי מאוד וכ-19% במשקי בית שבהם אורח חיים מסורתי. כמחצית מבני 25-64 מגדירים את אורח חייהם חילוני, כ-26% מגדירים אותו מסורתי, כ-14% מגדירים אותו דתי ודתי מאוד וכ-10% מגדירים אותו חרדי. בקרב בני 65 ומעלה, כמחצית מגדירים את אורח חייהם חילוני, כשליש מסורתי, כ-13% דתי ודתי מאוד וכ-3% חרדי.

לוח 1.2 יהודים, לפי גיל ואורח חיים מבחינה דתית במשק הבית, (1) סוף 2016

אחוזים

	סך הכל	חילוני	מסורתי	דתי ודתי מאוד	חרדי
14-0	100.0	37.6	19.0	17.8	25.7
64-25	100.0	50.1	26.1	14.0	9.7
+65	100.0	51.2	32.3	13.2	3.4

(1) קבוצת הגיל 15-24 כוללת אוכלוסיות שאינן עונות על הגדרת משק בית, כגון בני משק בית הלומדים בפנימיות או גרים במעונות סטודנטים, ולכן אינה מוצגת. ראו: מונחים, הגדרות והסברים.

בחלוקה לפי גיל בקרב ערבים, נמצא כי כ-9% מבני 0-14 גרים במשקי בית שבהם אורח חיים חילוני, כ-58% גרים במשקי בית שבהם אורח חיים מסורתי וכשליש גרים במשקי בית שבהם אורח חיים דתי ודתי מאוד. כ-13% מבני 25-64 מגדירים את אורח חייהם חילוני, כ-58% מגדירים אותו מסורתי וכ-29% מגדירים אותו דתי ודתי מאוד. בקרב בני 65 ומעלה, כ-10% מגדירים את אורח חייהם חילוני, כ-51% מגדירים אותו מסורתי וכ-39% דתי ודתי מאוד.

לוח 1.3 ערבים, לפי גיל ואורח חיים מבחינה דתית במשק הבית, (1) סוף 2016

אחוזים

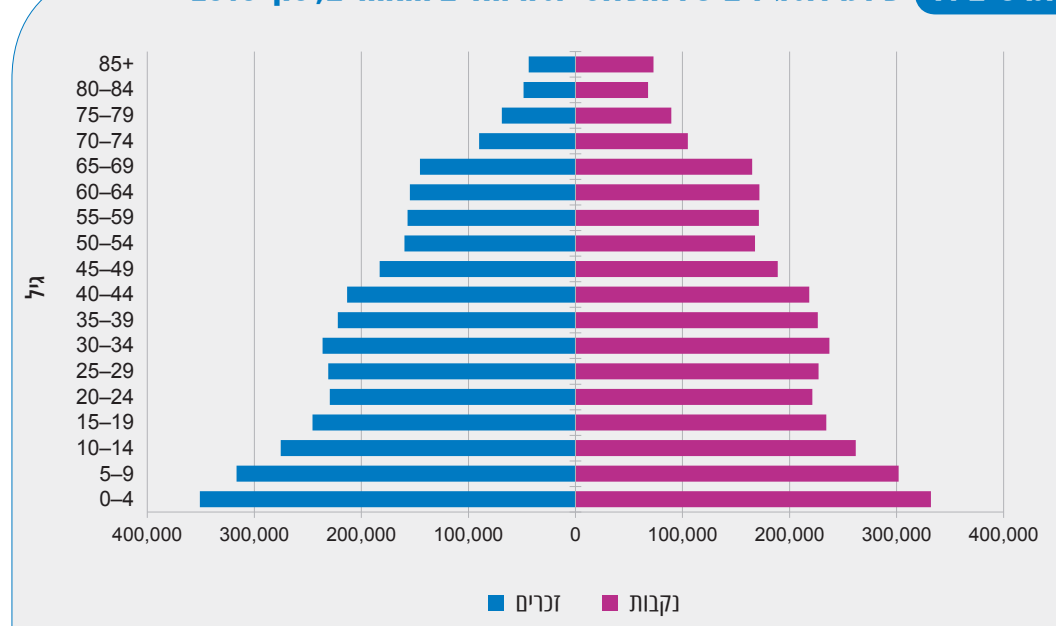
	סך הכל	חילוני	מסורתי	דתי ודתי מאוד
14-0	100.0	9.1	57.9	32.9
64-25	100.0	12.9	58.2	28.9
+65	100.0	10.2	50.6	39.2

(1) קבוצת הגיל 15-24 כוללת אוכלוסיות שאינן עונות על הגדרת משק בית, כגון בני משק בית הלומדים בפנימיות או גרים במעונות סטודנטים, ולכן אינה מוצגת. ראו: מונחים, הגדרות והסברים.

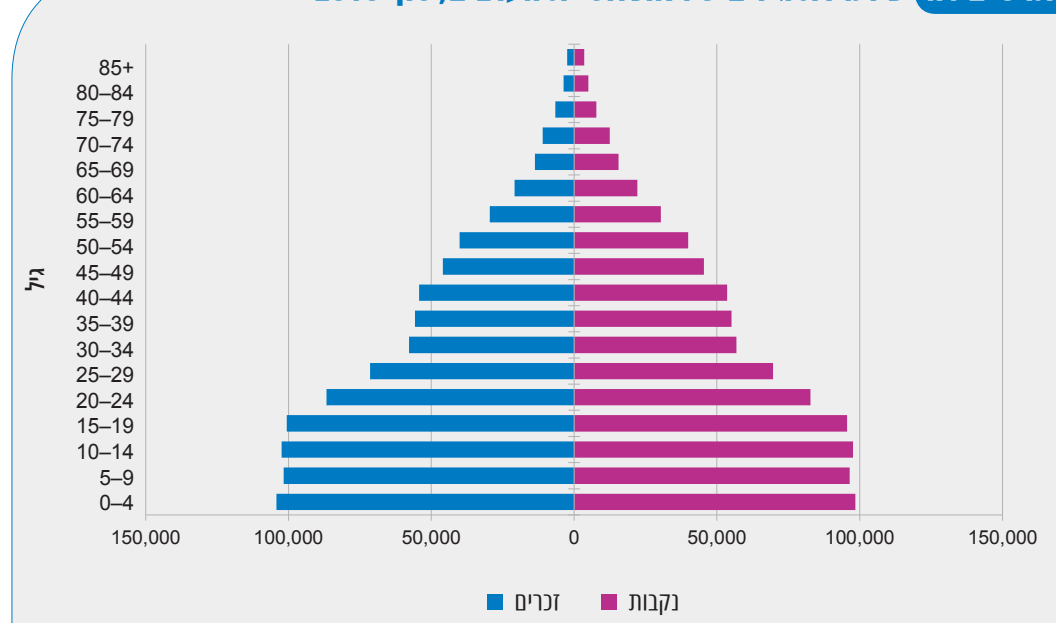
2. מבנה הגילים של האוכלוסייה

האוכלוסייה בישראל נחשבת צעירה לעומת האוכלוסייה ברוב המדינות המפותחות,⁴ בעיקר בשל רמת הפריון הגבוהה בארץ. בשנת 2016, 28.2% מהאוכלוסייה היו ילדים עד גיל 14, לעומת כ-16% בממוצע במדינות המפותחות (נתוני 2015). אוכלוסיית הערבים צעירה מאוכלוסיית היהודים והאחרים – בשנת 2016 חלקם של ילדים עד גיל 14 היה גבוה יותר (33.4% לעומת 26.9%, בהתאמה) וחלקם של בני 65 ומעלה היה נמוך יותר (4.5% לעומת 13.1%, בהתאמה). עם זאת, תהליך ההזדקנות בישראל צפוי להיות מואץ בעשורים הקרובים.

תרשים 11 פירמידת גילים של אוכלוסיית היהודים והאחרים, סוף 2016

תרשים 10 פירמידת גילים של אוכלוסיית הערבים, סוף 2016

4 על פי הגדרת האו"ם. המדינות המפותחות מורכבות מאזורי אירופה, אמריקה הצפונית ואוקיאניה.

לוח 1.4 דת וקבוצת אוכלוסייה, לפי גיל, סוף 2016

אחוזים

ללא סיווג דת	דת				קבוצת אוכלוסייה		סך הכל	
	דרוזים	נוצרים	מוסלמים	יהודים	ערבים	יהודים ואחרים		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
20.0	26.8	20.2	35.1	27.4	33.4	26.9	28.3	14-0
69.8	67.3	68.6	61.0	59.4	62.0	60.0	60.4	64-15
10.2	5.9	11.3	3.9	13.3	4.5	13.1	11.3	+65

3. פיזור האוכלוסייה לפי מחוז

בשנת 2016, רוב האוכלוסייה בישראל גרה במרכז הארץ, במחוז המרכז גרה 24.5% מהאוכלוסייה ובמחוז תל אביב – 16.1%. נמצאו הבדלים בפיזור האוכלוסייה בין קבוצות האוכלוסייה: יהודים ואחרים, בדומה לכלל האוכלוסייה היהודית, גרים יותר במרכז הארץ (48.4% מהם במחוז המרכז ובמחוז תל אביב). האוכלוסייה הערבית גרה יותר בצפון הארץ (56.1% ממנה במחוז הצפון ובמחוז חיפה).

לוח 1.5 קבוצת אוכלוסייה ודת, לפי מחוז, סוף 2016

אחוזים

סך הכל	קבוצת אוכלוסייה		דת				
	יהודים ואחרים	ערבים	יהודים	מוסלמים	נוצרים	דרוזים	ללא סיווג דת
סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
מחוז ירושלים	12.6	10.8	19.2	11.2	21.8	9.8	3.9
מחוז הצפון	16.2	9.5	41.9	9.4	35.8	58.3	80.5
מחוז חיפה	11.5	10.9	14.2	10.5	13.9	14.6	18.7
מחוז המרכז	24.5	28.4	9.6	28.7	11.0	6.4	0.1
מחוז תל אביב	16.1	20.0	1.2	20.0	1.1	7.3	0.1
מחוז הדרום	14.4	14.5	14.0	14.1	16.4	3.3	0.3
אזור יהודה השומרון(1)	4.6	5.8	0.0	6.1	0.0	0.3	0.0

(1) יישובים ישראלים בלבד.

כמעט מחצית מאוכלוסיית ישראל (43.6%) התרכזה ב-15 הערים הגדולות (100 אלף תושבים ויותר). בחינה של ערים אלו לפי קבוצת אוכלוסייה מראה כי יהודים ואחרים היו רוב גדול במרביתן. האחוזים הגבוהים ביותר של אוכלוסייה ערבית נמצאו בשלוש הערים הגדולות – בירושלים הערבים היו 37.7% מאוכלוסיית העיר (332.6 אלף איש), בחיפה הם היו 11.2% (31.2 אלף איש) ובתל אביב-יפו – 4.4% (19.2 אלף איש).

בשנת 2016 נרשמו 261.3 אלף שינויי כתובת (בין יישובים). רוב שינויי הכתובת (93.8%) נרשמו בקרב אוכלוסיית היהודים והאחרים, ואילו מספר שינויי הכתובת בקרב האוכלוסייה הערבית היה נמוך מאוד. אחוז היהודים והאחרים ששינו את כתובתם מכלל אוכלוסיית היהודים והאחרים היה 3.6% ואילו אחוז הערבים ששינו את כתובתם מכלל האוכלוסייה הערבית היה 0.9%. ראייה נוספת לכך שהאוכלוסייה הערבית ממעטת בהגירה פנימית מתקבלת מהשוואת אחוז הערבים מכלל משני הכתובת בשנת 2016 – 6.2%, לחלקם של הערבים באוכלוסייה – 20.8%.

לוח 1.6 הגירה פנימית, לפי מחוז, 2016

אלפים

	מאזן הגירה			נכנסו			יצאו		
	סך הכל	יהודים ואחרים	ערבים	סך הכל	יהודים ואחרים	ערבים	סך הכל	יהודים ואחרים	ערבים
סך הכל	0.0	0.0	0.0	261.3	245.2	16.1	261.3	245.2	16.1
מחוז ירושלים	-5.6	-5.6	0.0	18.0	17.3	0.7	23.6	22.9	0.7
מחוז הצפון	-0.2	-0.1	-0.1	33.4	26.2	7.2	33.6	26.3	7.3
מחוז חיפה	1.4	1.2	0.2	30.2	27.8	2.4	28.8	26.6	2.2
מחוז המרכז	9.8	10.0	-0.2	74.7	73.4	1.3	64.9	63.4	1.5
מחוז תל אביב	-6.5	-6.5	0.0	53.1	52.5	0.6	59.6	59.0	0.6
מחוז הדרום	-0.5	-0.6	0.1	34.9	31.1	3.8	35.5	31.7	3.8
אזור יהודה והשומרון (1)	1.6	1.6	0.0	17.0	17.0	0.0	15.4	15.4	0.0

(1) יישובים ישראליים בלבד.

4. מצב משפחתי, נישואין וגירושין

בחינת האוכלוסייה לפי מצב משפחתי⁵ מראה כי קיים שוני ניכר בין קבוצות האוכלוסייה בדפוסי הנישואין והגירושין. האוכלוסייה הערבית מאופיינת בשיעורי נישואין גבוהים מאוד ושיעורי גירושין נמוכים מאוד, ואילו אצל אוכלוסיית היהודים והאחרים השיעורים מתונים יותר. כך לדוגמה, בסוף 2015, 71.5% מהנשים היהודיות והאחרות בגיל 30-34 היו נשואות לעומת 83.1% מהנשים הערביות בגילים אלו, ו-15.9% מהגברים היהודים והאחרים בגיל 50-54 היו גרושים לעומת 2.8% מהגברים הערבים בגילים אלו.

לוח 1.7 אוכלוסייה, לפי מין, גיל, קבוצת אוכלוסייה ומצב משפחתי, סוף 2015

אחוזים

מין	גיל	יהודים ואחרים				ערבים			
		רווקים	נשואים	גרומים	אלמנים	רווקים	נשואים	גרומים	אלמנים
גברים	19-15	99.6	0.4	-	-	99.7	0.3	-	-
	24-20	88.2	11.5	0.2	-	88.4	11.3	0.3	-
	29-25	62.9	36.0	1.1	-	51.7	47.0	1.3	-
	34-30	34.7	62.2	3.1	-	20.2	77.6	2.2	-
	39-35	20.7	73.1	6.1	0.1	9.6	87.8	2.5	0.1
	44-40	14.4	75.5	10.0	0.2	5.7	91.4	2.7	0.1
	49-45	11.3	74.6	13.8	0.4	4.4	92.6	2.8	0.2
	54-50	9.0	74.4	15.9	0.7	2.8	94.0	2.8	0.4
	59-55	6.7	76.0	16.0	1.3	2.1	94.5	2.7	0.7
	64-60	4.8	78.4	14.5	2.4	1.6	95.0	2.2	1.2
	+65	2.9	76.3	10.1	10.7	1.9	88.8	1.8	7.6
נשים	19-15	98.9	1.1	-	-	94.7	5.1	0.1	-
	24-20	78.5	21.0	0.5	-	55.4	43.0	1.5	0.1
	29-25	46.0	51.6	2.4	-	21.9	74.9	3.0	0.2
	34-30	23.2	71.5	5.2	0.2	12.6	83.1	3.8	0.5
	39-35	15.2	74.8	9.6	0.4	11.4	83.0	4.6	0.9
	44-40	11.3	72.9	15.0	0.8	11.8	81.2	5.1	1.8
	49-45	9.1	70.2	19.0	1.6	12.1	79.4	5.4	3.1
	54-50	7.4	69.2	20.4	3.0	11.9	76.4	5.9	5.9
	59-55	6.0	68.5	20.2	5.3	10.3	73.0	5.6	11.1
	64-60	5.7	66.8	18.6	8.9	9.1	66.7	5.5	18.8
	+65	3.9	46.1	13.2	36.9	7.4	42.3	4.4	45.9

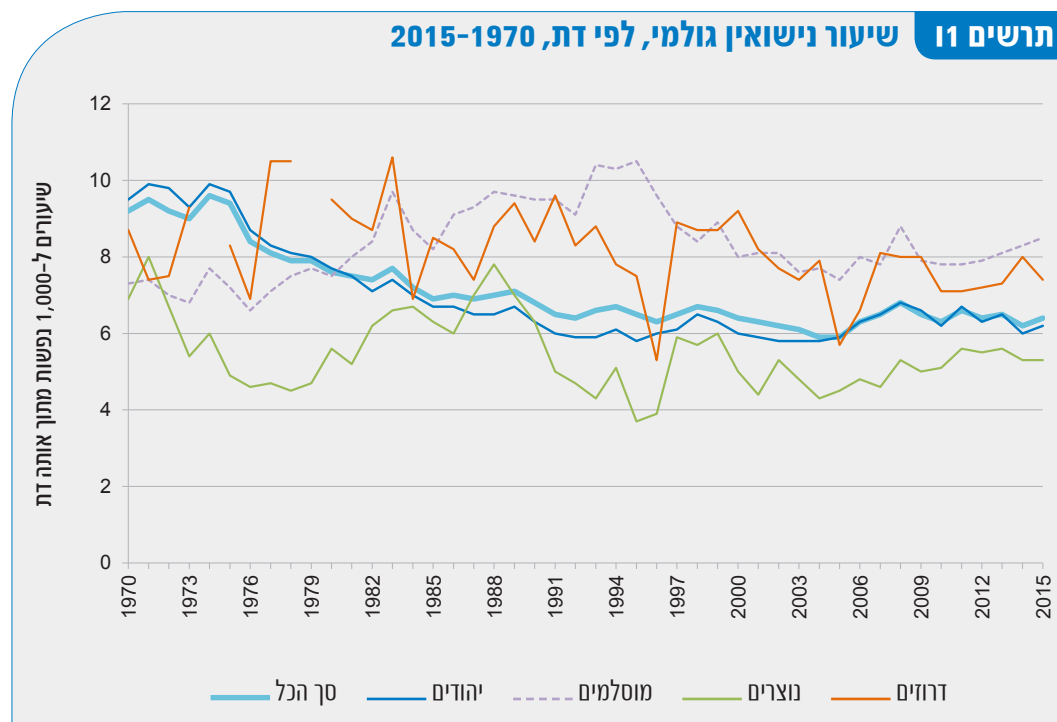
5 בשל איחור בדיווח למרשם האוכלוסין על שינוי מצב משפחתי, הנתונים המוצגים כאן מתייחסים לשנת 2015.

נישואין

בשנת 2015 נישאו בישראל במוסדות הדת המורשימים⁶ 53,579 זוגות, מהם 39,111 יהודים, 12,516 מוסלמים, 877 נוצרים ו-1,009 דרוזים.

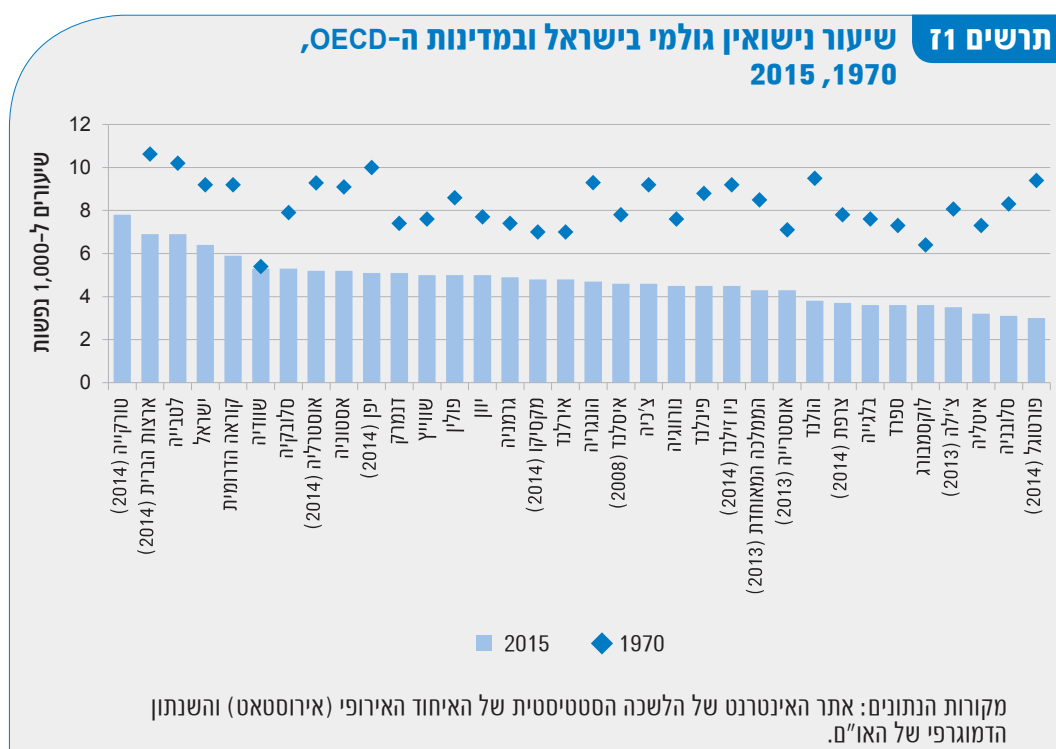
שיעור הנישואין הגולמי בישראל ירד בשנים 1970-2015 ב-35% בקרב יהודים, ב-23% בקרב נוצרים וב-15% בקרב דרוזים, במקביל לירידה בשיעור זה בכל מדינות ה-OECD (ירידה ממוצעת של 43%). לעומת זאת, באותה תקופה עלה שיעור זה בקרב המוסלמים ב-16%.

תרשים 11 שיעור נישואין גולמי, לפי דת, 1970-2015

6 הנתונים אינם כוללים נישואין שנערכו בחו"ל או נישואין אלטרנטיביים של יהודים שנערכו בישראל שלא במסגרת יהודית אורתודוקסית.

7 סך כל הנישאים כולל זוגות שדתם אינה ידועה.

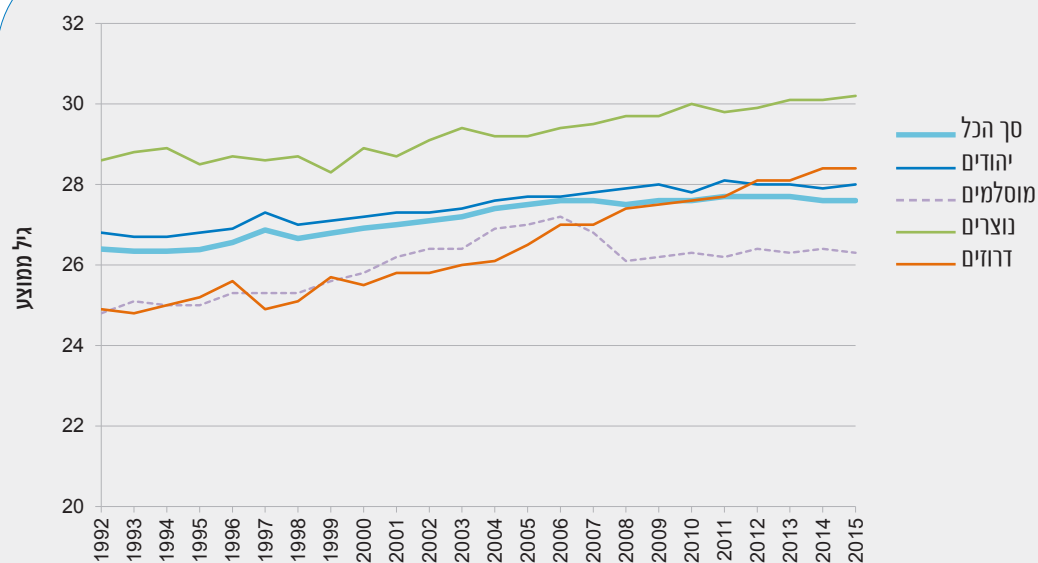
גיל ממוצע בנישואין ראשונים

לוח 1.8 גיל ממוצע בנישואין ראשונים, לפי דת ומין, 2015

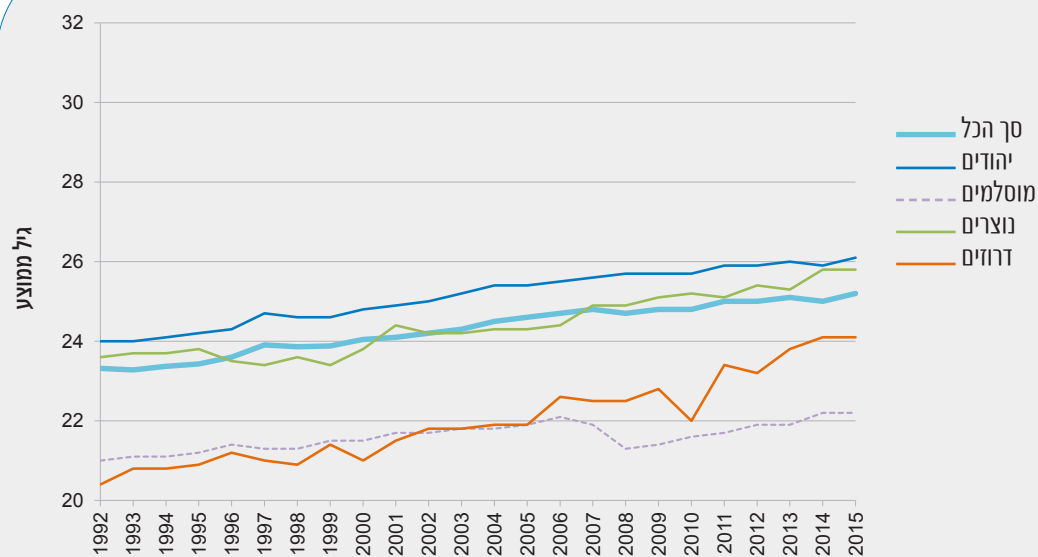
גברים	נשים	
27.6	25.2	סך כל האוכלוסייה
28.0	26.1	יהודים
26.3	22.2	מוסלמים
30.2	25.8	נוצרים
28.4	24.1	דרוזים

משנת 1992 ועד 2015 יש מגמת עלייה בגיל הממוצע בנישואין ראשונים בכל הדתות, הן בקרב גברים והן בקרב נשים. בכל השנים הנזכרות, הגברים הנוצרים נישאו בגיל המבוגר ביותר. לעומת זאת, הנשים היהודיות נישאו בגיל המבוגר ביותר בשנים אלו.

תרשים 1 ח גיל ממוצע של גברים בנישואין ראשונים, לפי דת, 1992-2015

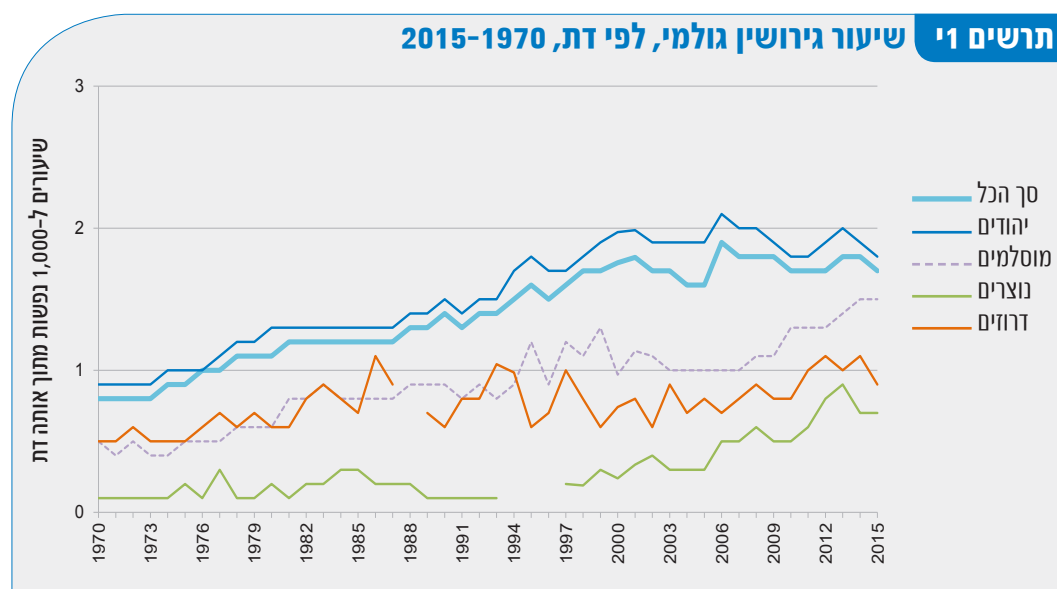

תרשים 1 ט גיל ממוצע של נשים בנישואין ראשונים, לפי דת, 1992-2015

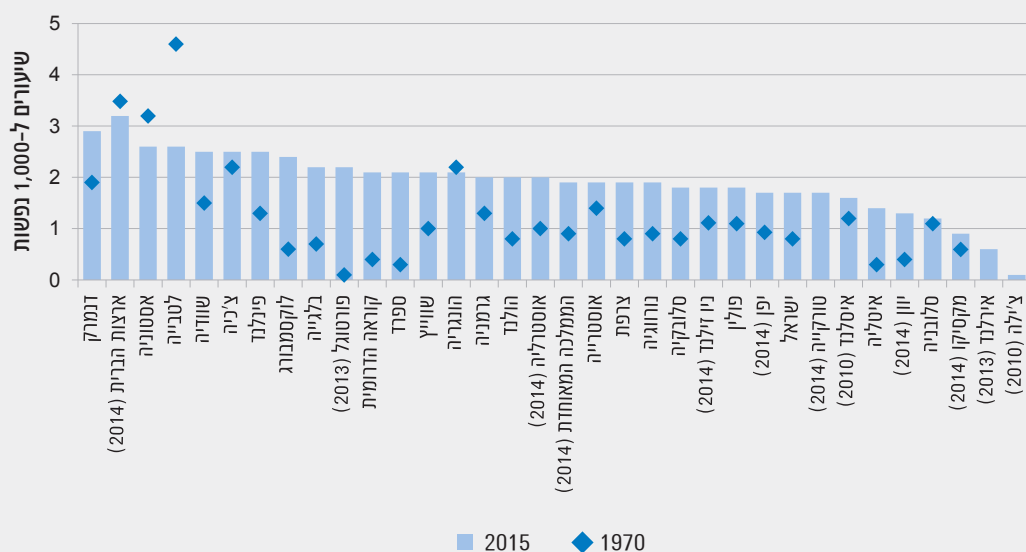
גירושין

בשנת 2015 התגרשו בישראל 14,487⁸ זוגות, מהם 11,412 יהודים, 2,217 מוסלמים, 114 נוצרים ו-126 דרוזים. שיעור הגירושין הגולמי עלה בשנים 1970-2015 בכל הדתות, בשיעור משתנה – עלייה של 80% אצל דרוזים, של פי שניים אצל יהודים, של פי שלושה אצל מוסלמים ושל פי שבעה אצל נוצרים.

גם ברוב מדינות ה-OECD הייתה בתקופה זו עלייה בשיעור הגירושין הגולמי (185% בממוצע). עם זאת, בחלק מהמדינות הייתה ירידה בשיעור זה, למשל בלטביה (ירידה של 46%) ובאסטוניה (ירידה של 19%).

8 סך כל המתגרשים כולל זוגות שדתם אינה ידועה.

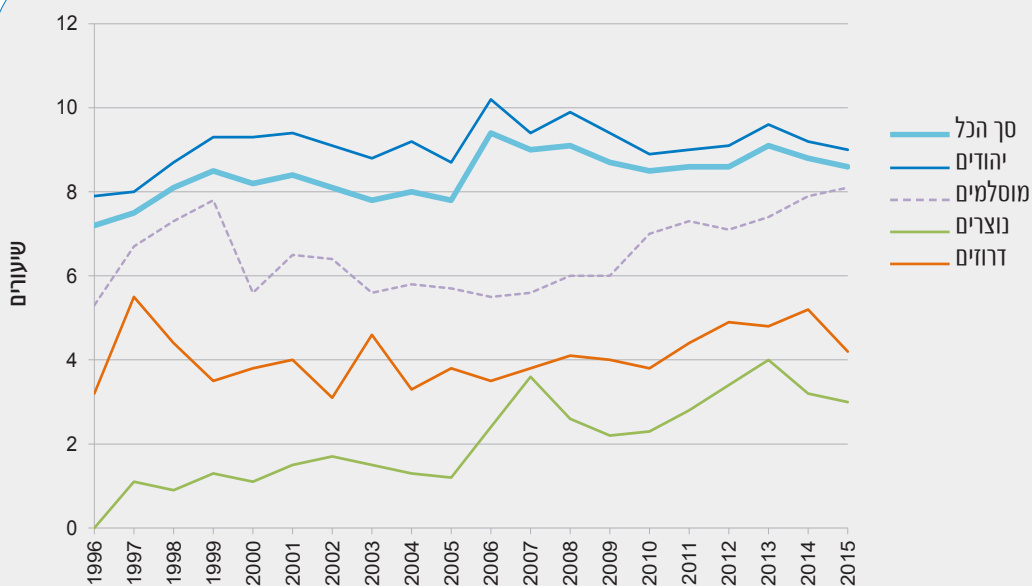
תרשים ויא
שיעור גירושין גולמי בישראל ובמדינות ה-OECD, 2015, 1970

מקורות הנתונים: אתר האינטרנט של הלשכה הסטטיסטית של האיחוד האירופי (אירוסטאט) והשנתון הדמוגרפי של האו"ם.

1

שיעור מתגרשים ל-1,000 נשואים באוכלוסייה

בשנת 2015, שיעור המתגרשים ל-1,000 נשואים היה 8.6 בכלל האוכלוסייה, 9.0 באוכלוסייה היהודית, 8.1 באוכלוסייה המוסלמית, 4.2 באוכלוסייה הדרוזית ו-3.0 באוכלוסייה הנוצרית. שיעורים אלו גבוהים לעומת השיעורים המקבילים בשנת 1996. עם זאת, משנת 2013 החלה ירידה בשיעורי המתגרשים ל-1,000 נשואים באוכלוסייה אצל יהודים ונוצרים ומשנת 2014 – גם אצל דרוזים.

תרשים ויב
שיעור מתגרשים ל-1,000 נשואים באוכלוסייה, 2015-1996

5. ילודה ופריון

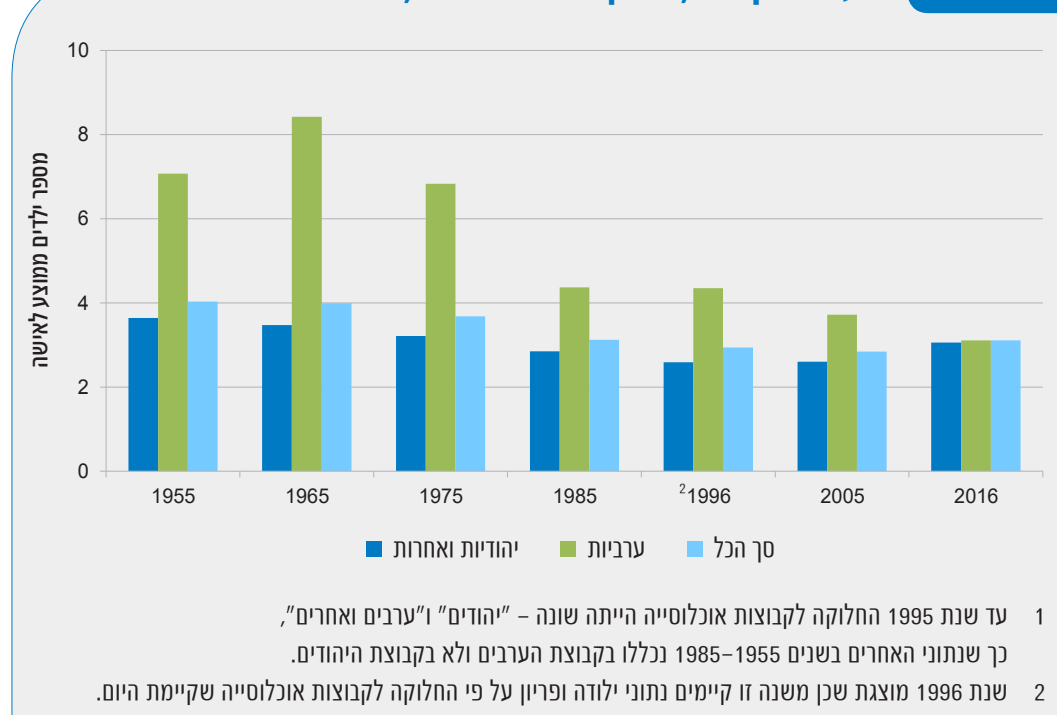
לידות חי בישראל הן גורם מרכזי ומוביל בגידול אוכלוסייתה של המדינה. משנת 1955 ועד 2016 גדל מספרן מ-50,686 ילודים ל-181,405 ילודים, בהתאמה. בשנת 2016 נולדו 139,400 ילודים לנשים יהודיות ואחרות ו-42,005 (23.2%) ילודים לנשים ערביות.⁹

לוח 1.9 לידות חי, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת האישה, 2016

מספרים מוחלטים	סך הכל	קבוצת אוכלוסייה		דת			
		יהודיות ואחרות	ערביות	יהודיות	מוסלמיות	נוצריות	דרוזיות
181,405	139,400	42,005	134,100	37,592	2,613	2,446	4,652
100.0	76.8	23.2	73.9	20.7	1.4	1.3	2.6

שיעור הפריון הכולל בישראל (3.11 ילדים בממוצע לאישה בשנת 2016) היה גבוה מהשיעורים במדינות ה-OECD (1.68 ילדים בממוצע לאישה בשנת 2015). שיעור זה דומה לשיעורי הפריון שהיו בארץ במחצית הראשונה של שנות השמונים. שיעור הפריון הכולל לנשים יהודיות ואחרות היה 3.06 ילדים לאישה ולנשים ערביות – 3.11. רמת הפריון בקרב נשים יהודיות ואחרות נמצאת במגמת עלייה מאז 2002, לאחר עשורים של ירידה בשיעורי הפריון (מרמת שיא של 3.66 בשנת 1956). לעומתן, בקרב נשים ערביות קיימת ירידה מתמשכת בשיעורי הפריון מאז 2001, לאחר כחמש עשרה שנות יציבות בשיעורי הפריון הכולל סביב 4.3 ילדים לאישה. שינויים אלו בשיעורי הפריון בשתי הקבוצות הביאו לכך שהפער ברמת הפריון ביניהן הצטמצם במהלך השנים.

תרשים יג שיעור פריון כולל, לפי קבוצת אוכלוסייה, שנים נבחרות

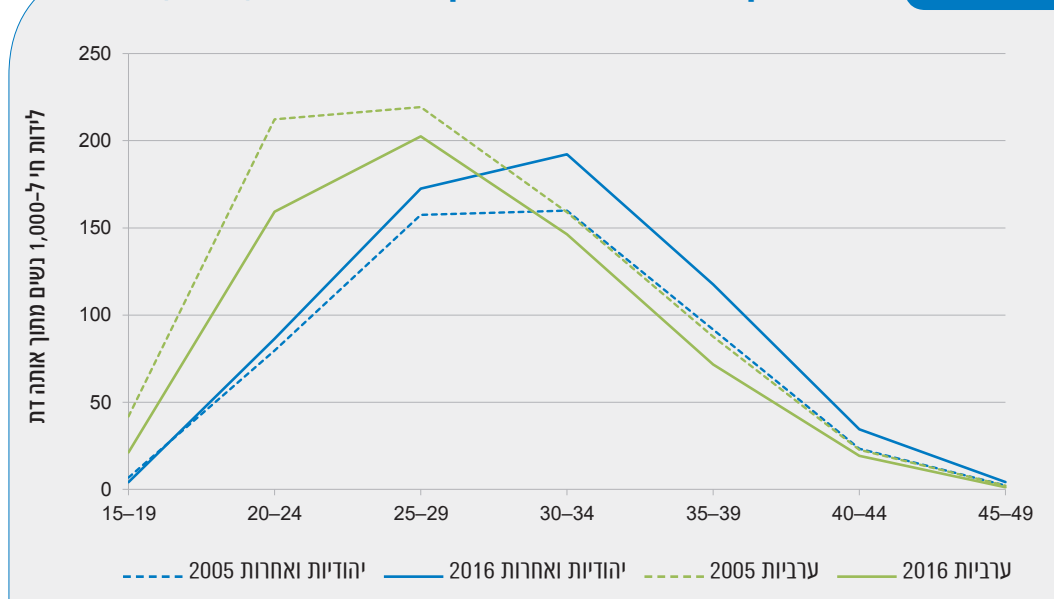
9 סך כל הילודים לנשים ערביות כולל לידות חי לנשים לבנוניות שלא רשמו את דתן במרשם האוכלוסין.

לוח 1.10 שיעור פריון כולל, לפי דת האישה, שנים נבחרות

שנה	דת				סך הכל	
	יהודיות	מוסלמיות	נוצריות	דרוזיות	ללא סיווג דת	
1955	3.64	7.96	4.85	6.58	4.03	-
1965	3.47	9.87	4.74	7.61	3.99	-
1975	3.21	7.75	3.35	6.85	3.68	-
1985	2.85	4.86	2.12	4.47	3.12	-
1996	2.62	4.65	2.63	3.42	2.94	1.81
2005	2.69	4.03	2.15	2.59	2.84	1.49
2016	3.16	3.29	2.05	2.21	3.11	1.64

למרות צמצום הפער ברמת הפריון בין שתי קבוצות האוכלוסייה, נמצאו הבדלים ביניהן ברמות הפריון לפי גיל. אצל יהודיות ואחרות קיימת נטייה הולכת וגדלה ללדת בגיל שלושים ומעלה (רמת הפריון הגבוהה ביותר היא בקבוצת הגיל 34-30 לידות חי ל-1,000 נשים, והנמוכה ביותר בקבוצת הגיל 15-19 - 4.1 לידות חי ל-1,000 נשים), ואילו אצל ערביות קיימת נטייה ללדת בגילים צעירים יותר (רמת הפריון הגבוהה ביותר היא בקבוצת הגיל 25-29 - 202.5 לידות חי ל-1,000 נשים, והנמוכה ביותר בקבוצת הגיל 45-49 - 1.2 לידות חי ל-1,000 נשים). כמו כן, אצל יהודיות ואחרות חלה כאמור עלייה בשיעורי הפריון בכל קבוצות הגיל (למעט בגילים 15-19) מאז 2002, בניגוד לירידה בשיעורי הפריון בכל קבוצות הגיל שחלה אצל ערביות מאז 2001.

1

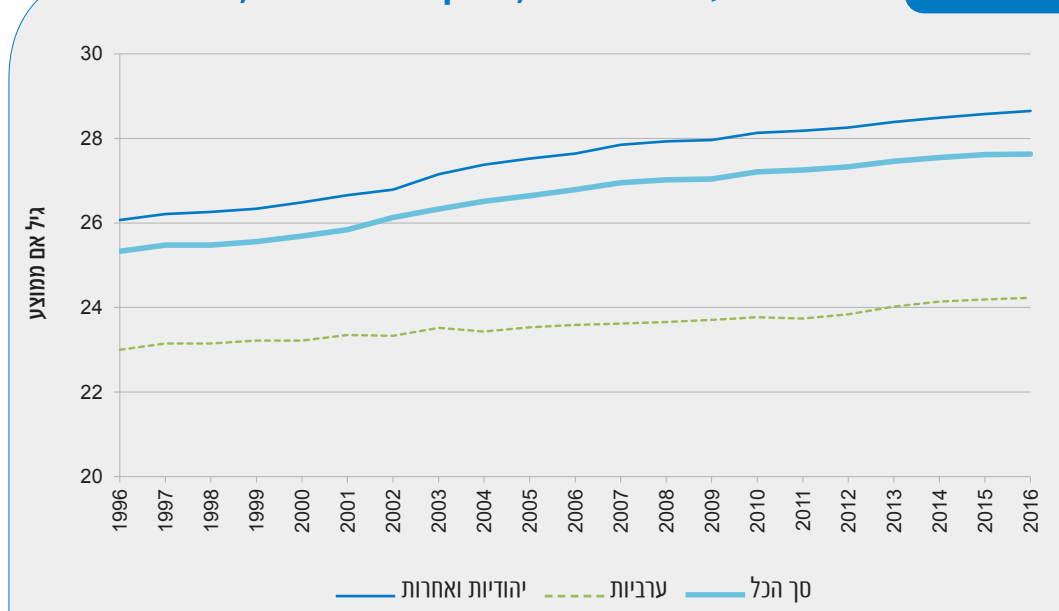
תרשים 1 שיעור פריון סגולי לפי גיל האישה וקבוצת אוכלוסייה, 2016, 2005

לוח 1.11 שיעור פריון סגולי, לפי גיל האישה ודת, 2005, 2016

דת										
ללא סיווג דת		דרוזיות		נוצריות		מוסלמיות		יהודיות		
2016	2005	2016	2005	2016	2005	2016	2005	2016	2005	
5.2	11.5	6.5	14.9	(1.5)	5.3	23.6	48.2	4.1	6.4	19-15
35.6	58.2	88.6	142.5	49.9	98.5	174.8	231.1	88.9	81.0	24-20
101.6	100.7	165.5	171.2	155.7	161.7	210.3	230.3	176.9	161.5	29-25
107.9	79.2	114.8	119.9	129.2	106.9	151.2	170.4	198.7	166.6	34-30
58.5	39.6	55.5	53.3	60.8	45.8	75.5	97.3	122.6	95.9	39-35
16.5	9.0	10.5	14.9	11.6	9.8	21.4	25.8	36.1	24.4	44-40
1.6	(0.8)	..	..	(1.6)	(1.7)	1.2	2.3	4.4	2.3	49-45

ההבדלים בגיל הנשים היולדות בשתי קבוצות האוכלוסייה באים לידי ביטוי לא רק בשיעורי הפריון הסגוליים לפי גיל, אלא גם בגיל האם הממוצע בלידה ראשונה. בשנת 2016, יהודיות ואחרות ילדו את ילדן הראשון בגיל 28.6 בממוצע, ואילו ערביות ילדו את ילדן הראשון בגיל 24.2 בממוצע. למרות הבדלים אלו, חלה עלייה בגיל הממוצע של האם בלידה ראשונה מאמצע שנות התשעים, הן אצל יהודיות ואחרות והן אצל ערביות.

תרשים טו גיל אם ממוצע בלידה ראשונה, לפי קבוצת אוכלוסייה, 1996-2016

לוח 1.12 גיל אם ממוצע בלידה ראשונה, לפי דת האישה, שנים נבחרות

ללא סיווג דת	דת				סך הכל	
	דרוזיות	נוצריות	מוסלמיות	יהודיות		
25.1	23.0	25.0	22.9	26.1	25.3	1996
25.2	23.6	25.6	23.0	26.6	25.7	2000
26.9	24.3	26.6	23.2	27.5	26.6	2005
28.6	24.8	27.6	23.4	28.1	27.2	2010
29.7	25.9	28.5	23.8	28.6	27.6	2016

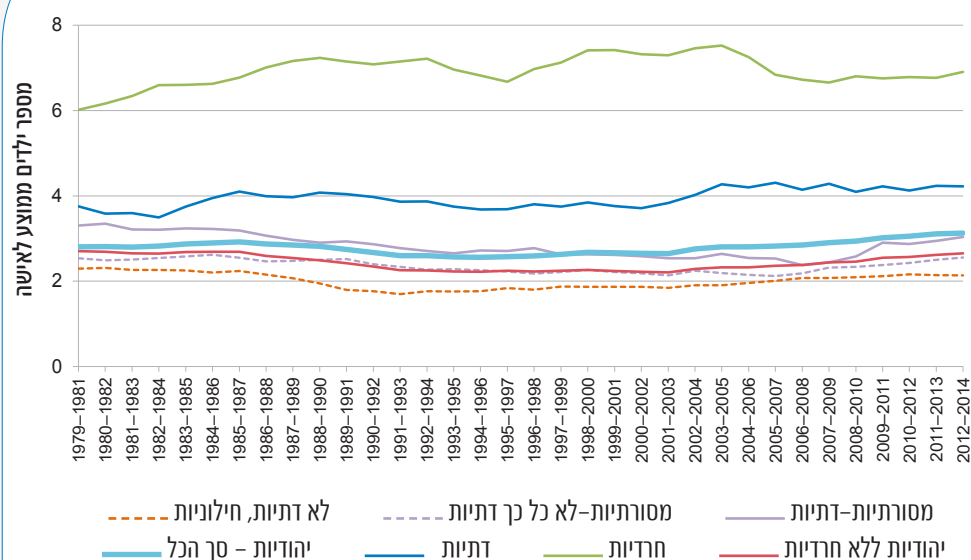
תיבה 1.1

פריון באוכלוסייה היהודית, לפי הגדרה עצמית של מידת דתיות

הסקר החברתי מאפשר לקבל מידע על אוכלוסיית ישראל לפי דת והגדרה עצמית של מידת דתיות, ועליו התבססה עבודת מחקר¹⁰ שבה חושבו שיעורי פריון לנשים יהודיות לפי מידת הדתיות שדיווחו עליה בסקר. בעבודה זו נמצא כי קיים קשר חיובי בין מידת דתיותן של הנשים לבין רמת הפריון שלהן – ככל שמידת הדתיות גבוהה יותר, כך גבוהה גם רמת הפריון של אותה קבוצה חברתית-דתית. למרות הקשר החיובי שנמצא, חלו שינויים במהלך השנים ברמת הפריון של הקבוצות הדתיות השונות.

בשנים 2012–2014 היה שיעור הפריון הכולל לנשים חרדיות 6.91 ילדים לאישה, לנשים דתיות 4.22 ילדים לאישה ולנשים חילוניות – 2.14 ילדים לאישה.

תרשים א' שיעור פריון כולל, לפי מידת דתיות בקרב יהודיות, 1979–2014

10 חליחל, א' (2017). פריון של נשים יהודיות בישראל לפי מידת הדתיות שלהן בשנים 1979–2014. סדרת ניירות עבודה מס' 101. ירושלים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

6. משקי בית פרטיים¹¹ ומשפחות

משקי בית לפי קבוצת אוכלוסייה

בשנת 2016 היו 2,470.2 אלף משקי בית פרטיים בישראל. מכלל משקי הבית, ב-2,028.9 אלף משקי בית עמד ראש משק בית יהודי (כ-82%) וב-368.8 אלף משקי בית עמד ראש משק בית ערבי (כ-15%), מהם כ-80% משקי בית שבראשם עמד ראש משק בית מוסלמי (כ-296 אלף). שאר משקי הבית - 72.5 אלף - היו משקי בית של אחרים (כ-3%).

מרבית משקי הבית בכל קבוצות האוכלוסייה הם משקי בית משפחתיים, שבהם מתגוררת משפחה גרעינית אחת לפחות. חלקם היחסי של משקי הבית המשפחתיים, באוכלוסייה הערבית הוא הגבוה ביותר - כ-92%.

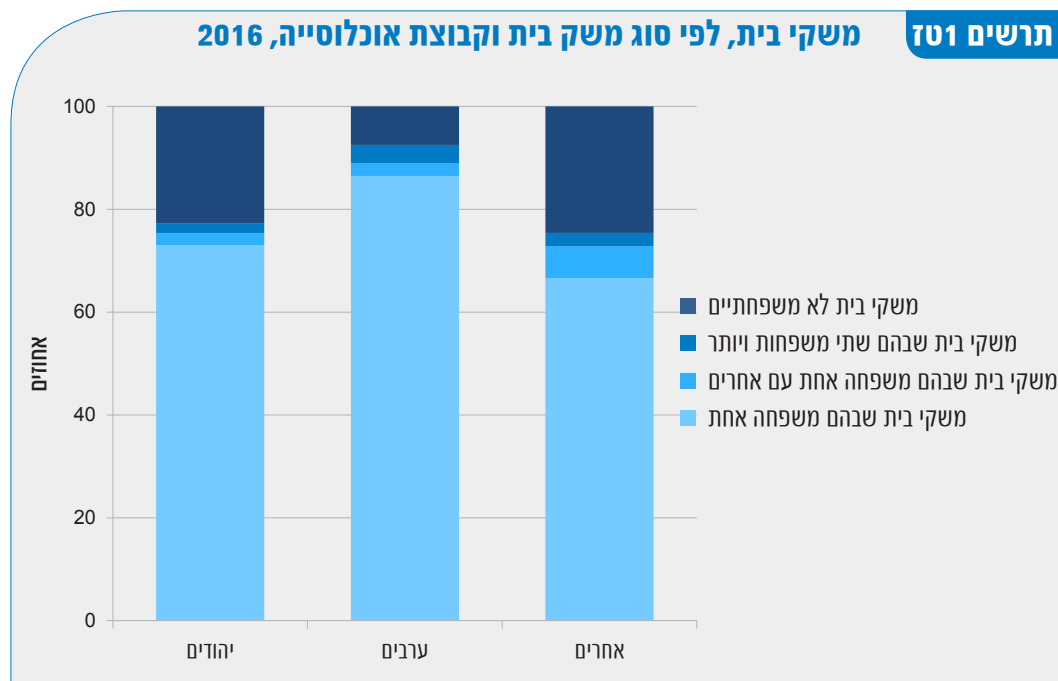
כ-500 אלף משקי בית (20.5%) הם משקי בית לא משפחתיים, שברובם (כ-91%) מתגורר אדם אחד ובשאר מתגוררים כמה אנשים ללא קשר משפחתי ביניהם. חלקם היחסי של משקי הבית הלא משפחתיים באוכלוסיית היהודים (כ-23%) ובאוכלוסיית האחרים (כ-25%) גבוה פי שלושה ויותר מחלקם היחסי באוכלוסייה הערבית (כ-8% בלבד). הסיבות להבדלים אלו הן נורמות ומנהגי מגורים שונים באוכלוסייה היהודית לעומת שאר האוכלוסיות, כגון שיחות רבה יותר של צעירים לא נשואים העוזבים את בית הוריהם וגרים במשק בית נפרד או משקלם היחסי הגבוה של בני 65 ומעלה באוכלוסייה היהודית והסדרי המגורים שלהם.

לוח 1.13 משקי בית, לפי קבוצת אוכלוסייה, סוג משק בית וגודל משק בית, 2016

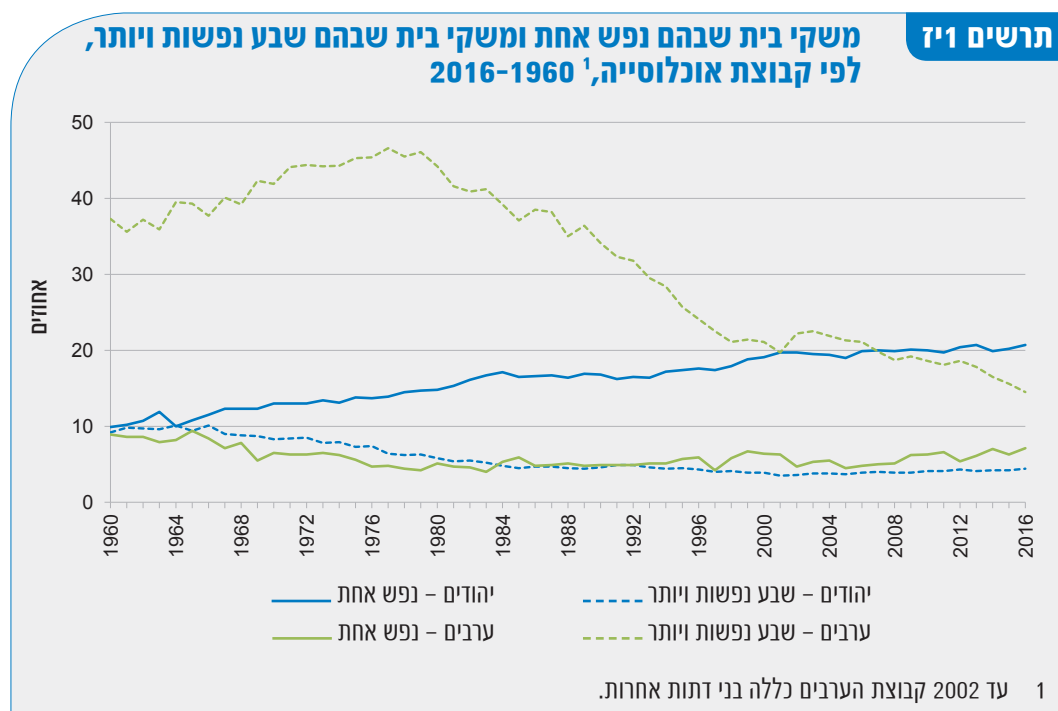
ממוצע נפשות למשק בית	התפלגות לפי סוג משק בית (אחוזים)	משקי בית (אלפים)	
3.31	100.0	2,470.2	כל האוכלוסייה
3.87	79.5	1,965.0	משקי בית משפחתיים
1.12	20.5	505.2	משקי בית לא משפחתיים
3.11	100.0	2,028.9	יהודים
3.69	77.3	1,569.1	משקי בית משפחתיים
1.11	22.7	459.8	משקי בית לא משפחתיים
4.53	100.0	368.8	ערבים
4.80	92.5	341.2	משקי בית משפחתיים
1.08	7.5	27.5	משקי בית לא משפחתיים
2.66	100.0	72.5	אחרים
3.12	75.4	54.7	משקי בית משפחתיים
1.25	24.6	17.9	משקי בית לא משפחתיים

11 הנתונים על משקי הבית כוללים את משקי הבית הפרטיים בלבד, ואינם כוללים משקי בית בקיבוצים, במוסדות, במעונות סטודנטים ומשקי בית מחוץ ליישובים (בדוים בדרום).

תופעת המגורים של משפחה אחת עם אחרים או של שתי משפחות ויותר במשק הבית שכיחה יותר בקרב אוכלוסיית הערבים ואוכלוסיית האחרים, אך גם בהן היקף התופעה מצומצם למדי.

קיימים הבדלים בין קבוצות האוכלוסייה בהתפלגות משקי הבית לפי גודל. דפוסי הפריון והמגורים השונים בקרב קבוצות האוכלוסייה השונות מסבירים במידה רבה את ההבדלים בין האוכלוסיות.

משפחות, לפי אורח חיים מבחינה דתית

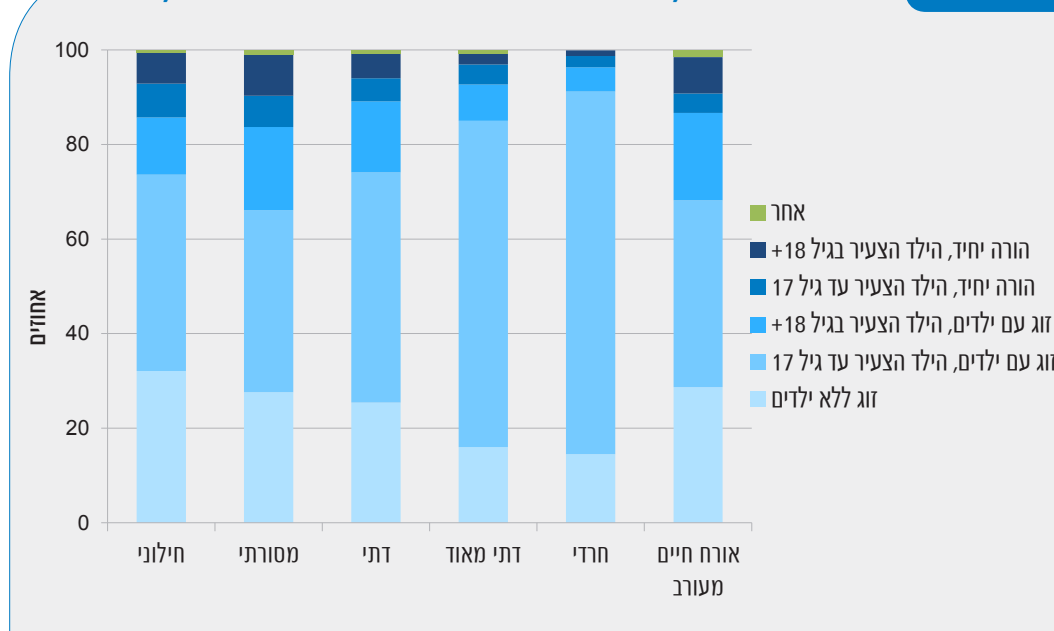
בשנת 2016 היו 2,020.9 אלף משפחות בישראל, מהן 1,608.3 אלף משפחות שבראשן עמד יהודי (כ-80%) ו-355.9 אלף משפחות שבראשן עמד ערבי (כ-18%) – כ-81% מהן משפחות שבראשן עמד מוסלמי (כ-289 אלף).

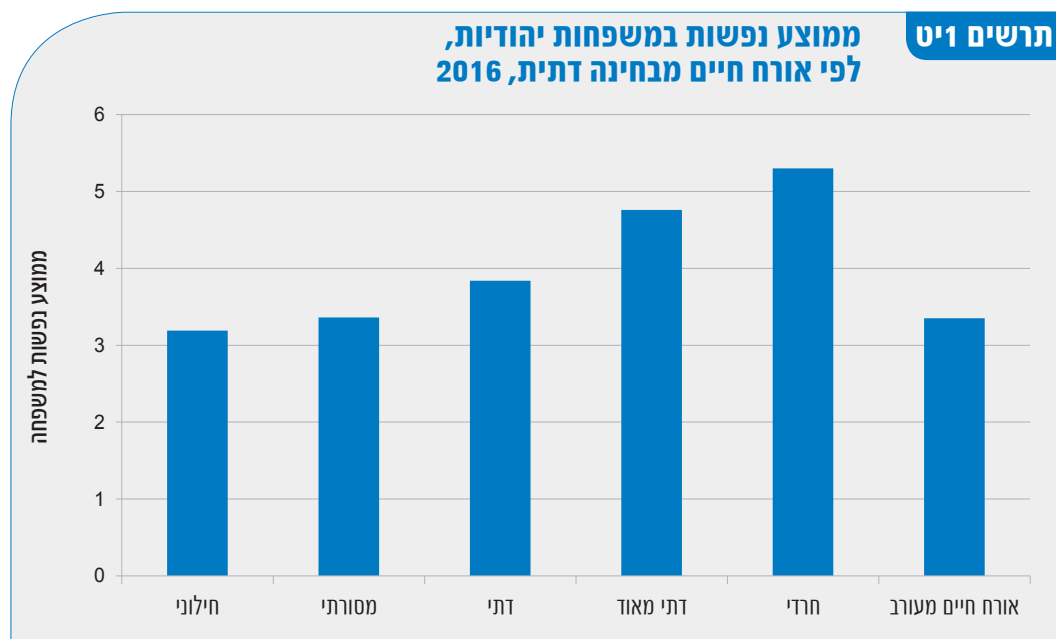
משפחות יהודיות

בקרב משפחות יהודיות, 46.5% הגדירו את אורח חייהם חילוני, 25.9% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, 11.9% הגדירו אותו דתי, 2.2% הגדירו אותו דתי מאוד, 10.2% הגדירו אותו חרדי ו-3.1% – אורח חיים מעורב.

נמצא כי כשליש מהמשפחות היהודיות החילוניות הן של זוגות ללא ילדים (כולל זוגות צעירים וזוגות מבוגרים). חלקן היחסי של משפחות שבהן זוג עם ילדים עד גיל 17 הוא הגדול ביותר בקרב משפחות שבהן אורח חיים דתי עד חרדי. משפחות של הורה יחיד נמצאות בעיקר בקרב משפחות חילוניות ומסורתיות.

תרשים 1 יח משפחות יהודיות, לפי סוג משפחה ואורח חיים מבחינה דתית, 2016

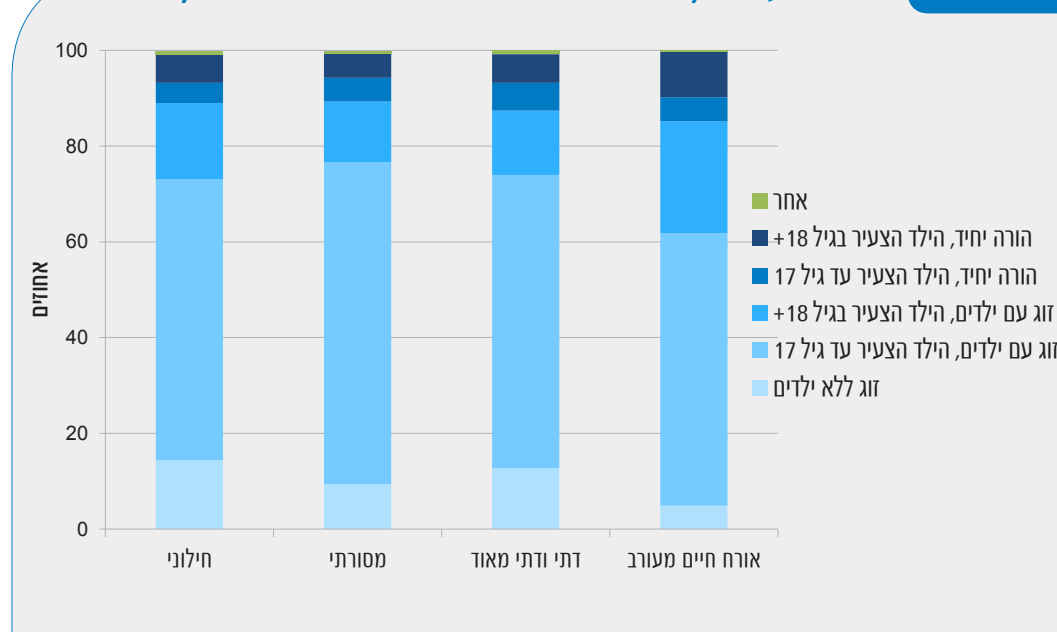
משפחות ערביות

בקרב משפחות ערביות, 56.3% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, 29.1% הגדירו את אורח חייהם דתי ודתי מאוד, 11.9% הגדירו אותו חילוני ו-2.6% – אורח חיים מעורב.

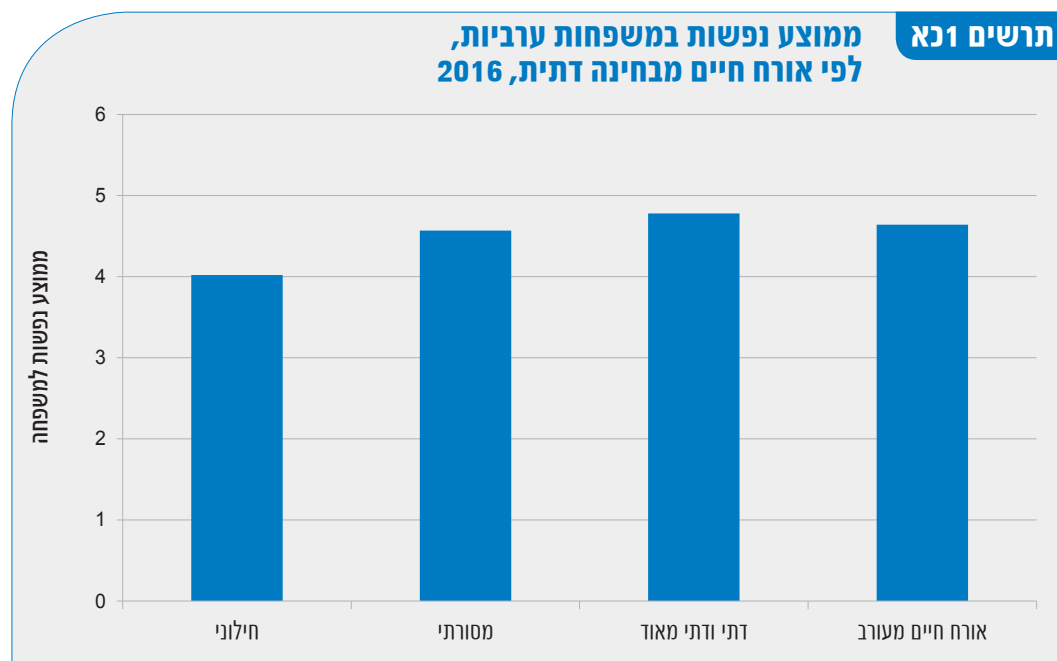
בקרב משפחות מוסלמיות, שהן כאמור כ-81% מהמשפחות הערביות, 57.4% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, 32.5% הגדירו את אורח חייהם דתי ודתי מאוד, 8.4% הגדירו אותו חילוני ו-1.6% – אורח חיים מעורב.

נמצא כי למשפחות ערביות אופי דתי יותר מלמשפחות יהודיות. בכל החלוקות של משפחות ערביות לפי מידת דתיות, נמצא רוב מוחלט למשפחות של זוגות עם ילדים בכל גיל, ואחוז נמוך של משפחות שבהן הורה יחיד.

תרשים 11 משפחות ערביות, לפי סוג משפחה ואורח חיים מבחינה דתית, 2016

המשפחות הערביות גדולות יותר מהמשפחות היהודיות. עם זאת, בשתי האוכלוסיות נמצא דפוס דומה – ככל שמידת הדתיות עולה, כך עולה מספר הנפשות הממוצע למשפחה.

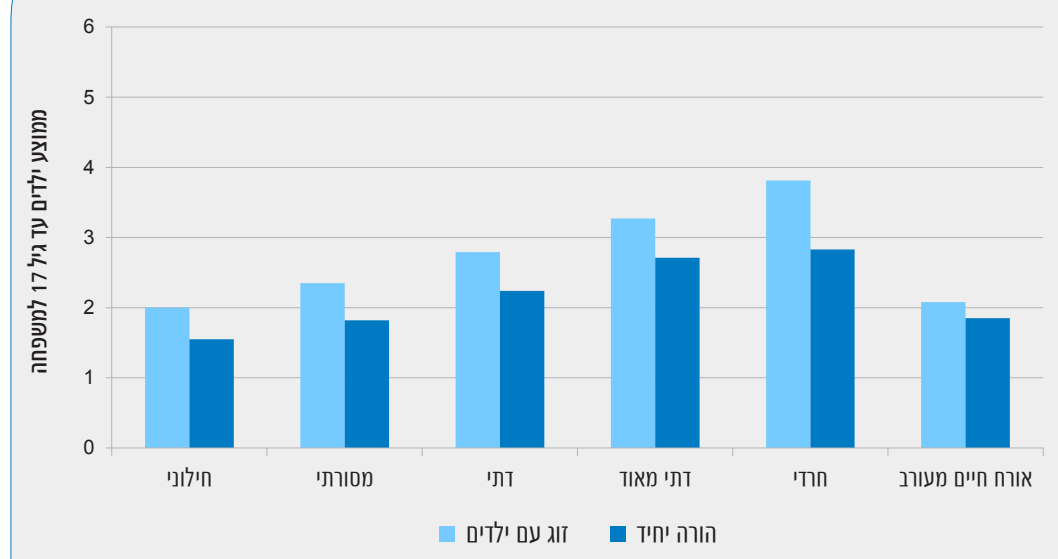
ילדים עד גיל 17 במשפחות

בשנת 2016 היו כ-2,677 אלף ילדים עד גיל 17 במשפחות בישראל, מהם כ-1,966 אלף ילדים במשפחות יהודיות וכ-667 אלף ילדים במשפחות ערביות.

ממוצע הילדים עד גיל 17 למשפחה גבוה יותר ככל שעולה מידת הדתיות של המשפחה, הן במשפחות יהודיות והן במשפחות ערביות.

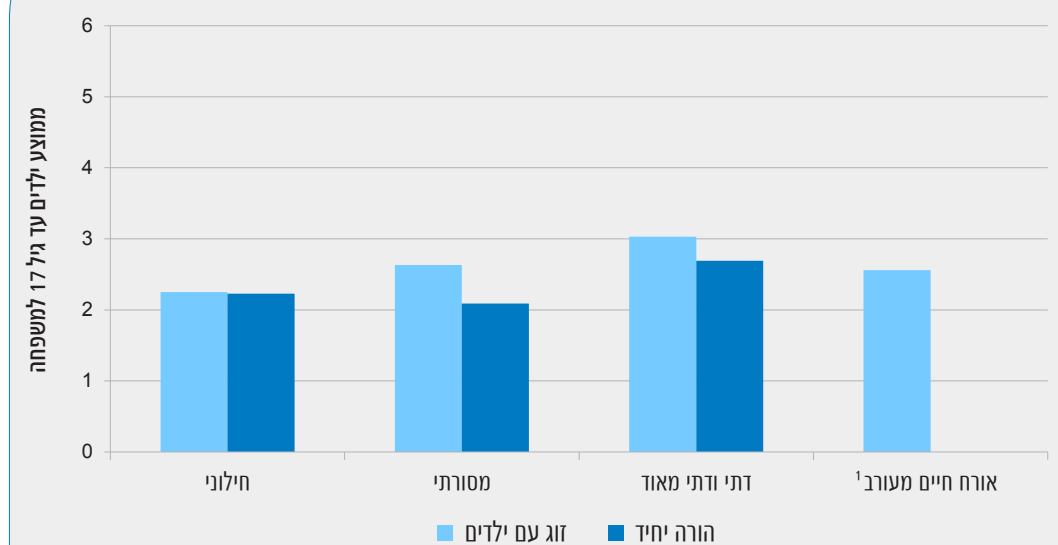
ממוצע ילדים עד גיל 17 במשפחות יהודיות, לפי סוג משפחה ואורח חיים מבחינה דתית, 2016

תרשים נכב

ממוצע ילדים עד גיל 17 במשפחות ערביות, לפי סוג משפחה ואורח חיים מבחינה דתית, 2016

תרשים נכב

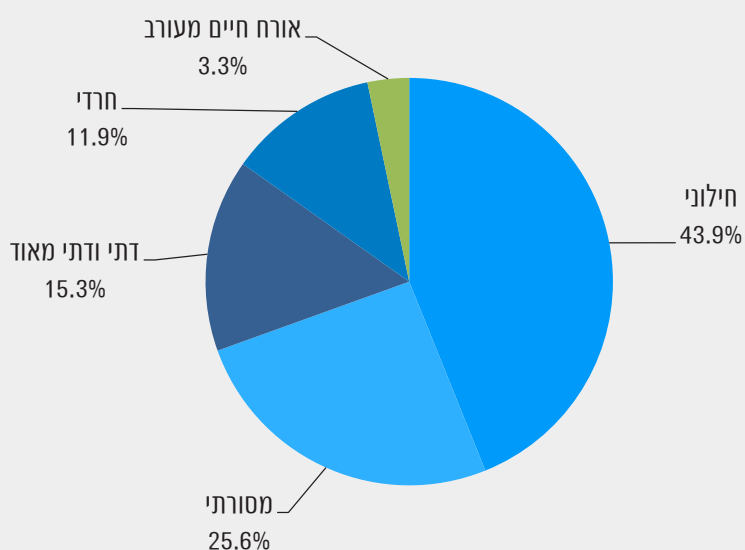
1 אין אפשרות להציג אורח חיים מעורב עבור הורה יחיד בשל מיעוט מקרים.

זוגות נשואים ולא נשואים

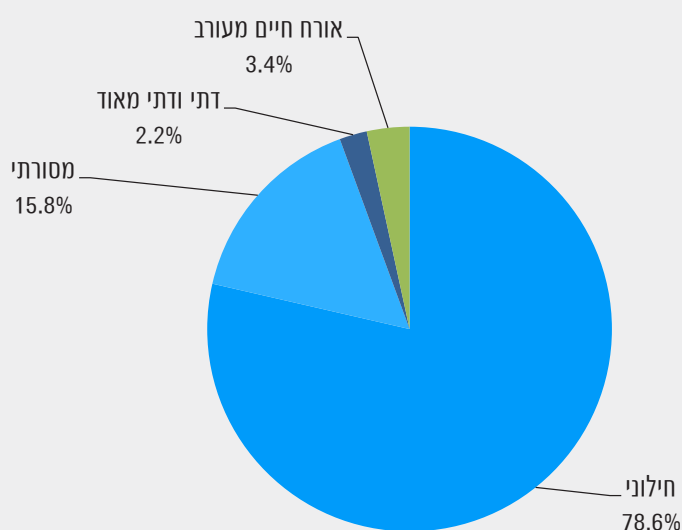
מספר הזוגות בישראל נאמד בשנת 2016 ב-1.76 מיליון, מהם כ-95% זוגות נשואים והשאר זוגות לא נשואים במגורי יחד, כלומר מגורים משותפים של בני זוג שלא במסגרת נישואים (כ-84 אלף).

כ-79% מכלל הזוגות הנם זוגות יהודיים (1.4 מיליון), מהם כ-94% זוגות נשואים והשאר זוגות לא נשואים במגורי יחד (כ-77 אלף). התופעה של מגורי יחד בקרב זוגות יהודיים נפוצה יותר אצל משפחות שהצהירו על אורח חיים חילוני.

תרשים 10 זוגות יהודיים נשואים, לפי אורח חיים מבחינה דתית, 2016

תרשים 11 זוגות יהודיים לא נשואים במגורי יחד, לפי אורח חיים מבחינה דתית, 2016

7. תחזית אוכלוסייה, 2015-2065

אוכלוסיית ישראל מורכבת מקבוצות שונות ומגוונות שלכל אחת מהן מאפיינים דמוגרפיים משלה. הואיל וקיימות רמות שונות של פרייון, תמותה והיקפי הגירה, השאיפה בתחזית היא לבחור בקבוצות אוכלוסייה הומוגניות ככל האפשר כדי שתוצאות התחזית ישקפו בצורה המדויקת ביותר את התהליכים הצפויים להתרחש בעתיד. התחזית בוצעה עבור שלוש קבוצות אוכלוסייה: יהודים ואחרים (ללא חרדים), חרדים וערבים. מכיוון שלמונח "חרדי" אין הגדרה רשמית, קביעת האומדן לגודל האוכלוסייה, למבנה הגילים שלה ולרכיבי השינוי שלה התבססו על דיווחים בסקר החברתי של הלמ"ס. על פי האומדן שהתקבל, בסוף שנת 2015 היו באוכלוסייה החרדית כ-907 אלף איש.

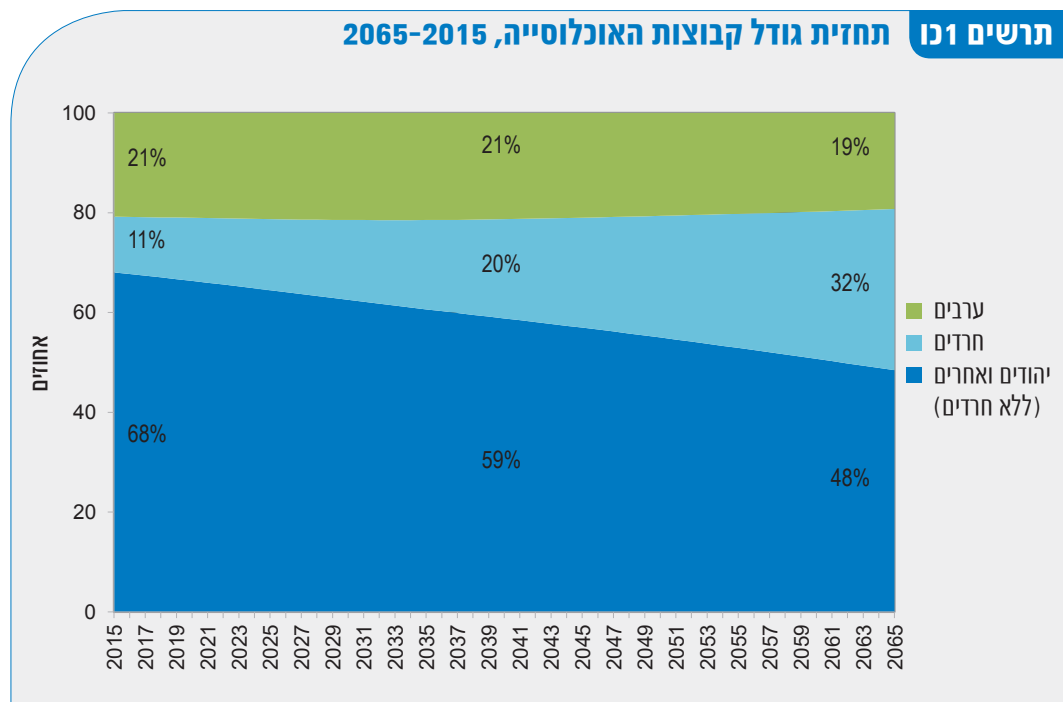
תוצאות התחזית מסכמות את ההתפתחויות האפשריות בגודל אוכלוסיית ישראל ובגודל קבוצות האוכלוסייה המרכיבות אותה. התחזית בוצעה בשלוש חלופות המספקות טווח אפשרי לשינוי הצפוי בגודל האוכלוסייה בחמישים השנים הבאות. לפי החלופה הבינונית של התחזית, בשנת 2065 יהיו באוכלוסיית ישראל כ-20.0 מיליון איש, מהם 9.7 מיליון יהודים ואחרים (ללא חרדים), 6.4 מיליון חרדים ו-3.8 מיליון ערבים.

לוח 1.14 אוכלוסיית ישראל, לפי קבוצת אוכלוסייה וחלופת תחזית, 2015-2065

מיליונים

סוף 2065			סוף 2040			סוף 2015	
חלופה נמוכה	חלופה בינונית	חלופה גבוהה	חלופה נמוכה	חלופה בינונית	חלופה גבוהה	אוכלוסיית הבסיס	
15.6	20.0	24.9	12.3	13.2	14.2	8.5	סך הכל
8.2	9.7	11.2	7.3	7.8	8.2	5.8	יהודים ואחרים (ללא חרדים)
4.2	6.4	9.1	2.3	2.6	3.0	0.9	חרדים
3.2	3.8	4.6	2.6	2.8	3.0	1.8	ערבים

חלקן היחסי של קבוצות האוכלוסייה מכלל האוכלוסייה צפוי להשתנות במהלך תקופת התחזית. השינוי העיקרי צפוי להתרחש באוכלוסייה החרדית, שחלקה יעלה מכ-11% כיום לכ-32% בעוד 50 שנה.

פני החברה בישראל מס' 10 | דת והגדרה עצמית של חידת דתיות

רווחת האוכלוסייה, תעסוקה ורמת חיים

פרק

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:

שלומית דרור כהן, יהונתן חיון, יפית אלפנדרי, ליאור דופז, מירב פסטרנק, מרק פלדמן, מתן שמלצר,

נורית דוברין, דורון יגר בורשטין, דליה סהר

א. מבוא

השיטה הרווחת לבחינת תופעת העוני בישראל ובעולם היא חד-ממדית ומתמקדת במדידה יחסית של הכנסות משקי הבית. עקב מגמת ההתרחבות בפערי ההכנסות ובהיקף האוכלוסייה שמתחת לקו העוני, יש מקום לפרוש את היריעה ולהציג את תמונת העוני והמצוקה מזוויות נוספות.

בדוח זה, התמונה החברתית של ישראל מתוארת מארבעה היבטים:

היבט ראשון, **רווחת האוכלוסייה**, נבחן בעזרת סדרת מדדים סובייקטיביים, כגון שביעות רצון (מהחיים), מהמצב הכלכלי ועוד), קשרים חברתיים ותחושת בדידות. השימוש במדדים אלו מאפשר לבחון את נושא רווחת האוכלוסייה באופן רב-ממדי עבור קבוצות שונות באוכלוסייה.

היבט שני מתמקד במדדי **תעסוקה** ומציג מדדי תעסוקה בישראל לפי קבוצת אוכלוסייה ואורח חיים מבחינה דתית. היבט שלישי מתמקד במדד **הגיוון התעסוקתי במגזר העסקי**, הבוחן באופן שיטתי ושוטף את הייצוג בשוק העבודה ואת פערי השכר של חמש קבוצות הנמצאות בעמדת מיעוט בשוק העבודה בישראל, ושעבורן קיימים נתונים מינהליים: נשים, ערבים, חרדים, יוצאי אתיופיה, ובני 45 ומעלה – בעלי השכלה אקדמית וחסרי השכלה אקדמית, בעשרים ענפי כלכלה מרכזיים בשוק הפרטי בישראל.

היבט רביעי מתמקד ב**רמת חיים**, באמצעות נתוני הכנסות והוצאות של משקי בית, הרכב ההוצאות לתצרוכת ומדדי רמת חיים.

פרק זה, בהתאם לנושא הדוח כולו, מציג נתונים השוואתיים הנוגעים למידת הדתיות של האוכלוסייה בישראל.

כמו כן מובאות בפרק שתי תיבות:

1. תיבה בנושא הכנסות והוצאות של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, בעיקר הוצאה לחינוך, לפי קבוצת אוכלוסייה (יהודים וערבים) ומידת דתיות.
2. תיבה שמציגה השוואה בין משקי בית יהודיים, ערביים, ושל עולים מבריה"מ (לשעבר) ומאתיופיה במגוון תחומים הקשורים לתנאי החיים ולרמת החיים של משקי הבית, לפי התפתחותם על פני עשור (2006–2016).

ב. מונחים, הגדרות והסברים

1. רווחת האוכלוסייה (הסקר החברתי, 2016)

קבוצת אוכלוסייה: יש הבחנה בין שתי קבוצות אוכלוסייה: יהודים ואחרים וערבים. השייך לקבוצת אוכלוסייה מבוסס על הגדרת המרואיין את דתו ודיווחו על ארץ הלידה שלו ושל אביו, וכן על הדת ביישוב המגורים של המרואיין.

יהודים ואחרים: כולל יהודים, נוצרים המתגוררים ביישובים יהודיים, נוצרים המתגוררים ביישובים מעורבים ושארץ הלידה שלהם או של אביהם אינה ערבית, אנשים שהם ללא סיווג דת ובני דת אחרת על פי הגדרתם.

בהצגת הנתונים, ההתייחסות היא לקבוצת האוכלוסייה "יהודים" והיא כוללת גם "יהודים ואחרים". בחלוקה של יהודים לפי מידת דתיות, מתייחסים ליהודים בלבד.

ערבים: כולל מוסלמים, דרוזים, נוצרים המתגוררים ביישובים לא-יהודיים ונוצרים המתגוררים ביישובים מעורבים שארץ הלידה שלהם או של אביהם ערבית. אוכלוסיית הסקר כוללת את ערביי מזרח ירושלים.

לא יהודים/בני דתות אחרות: כולל מוסלמים, נוצרים ודרוזים. לא כולל אתאיסטים, חסרי דת ודת לא ידועה.

מועסקים: בני 20 ומעלה שעבדו לפחות שעה אחת בשבוע הקובע בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת; בקבוצת המועסקים נכללים גם: כל העובדים בקיבוצים (בין בשירותים ובין בענפים אחרים); בני משפחה שעבדו בעסק המשפחתי בשבוע הקובע 15 שעות או יותר ללא תשלום; אנשים שנעדרו זמנית מעבודתם בשבוע הקובע וחיילים בשירות חובה או קבע.

2. תעסוקה (סקר כוח אדם, 2016)

החל בחודש ינואר 2012, שונתה מתכונת סקר כוח אדם מסקר רבעוני לסקר חודשי.

השינוי כלל הגדלת המדגמים החודשיים באופן ניכר, הרחבת הפריסה הגאוגרפית ושימוש בשיטות סטטיסטיות מתקדמות יותר. נוסף על כך, בהתאם להגדרות בין-לאומיות, הורחבה הגדרת כוח העבודה בסקר, והיא כוללת את כוח העבודה הכללי במקום את כוח העבודה האזרחי בלבד.

אוכלוסייה: אוכלוסיית הסקר היא האוכלוסייה הקבועה (דה-יורה) של מדינת ישראל בגיל 15 ומעלה.

באוכלוסיית הסקר נכללים:

1. תושבים קבועים השוהים בישראל;
2. תושבים קבועים השוהים מחוץ לישראל שנה או פחות ברציפות;
3. עולים חדשים ועולים בכוח – מרגע בואם לישראל;
4. תיירים, מתנדבים ותושבים ארעיים השוהים בישראל יותר משנה ברציפות;
5. משנת 1968, תושבי מזרח ירושלים;
6. משנת 1972, התושבים ביישובים הישראליים בנפת גולן; ומשנת 1982, כל התושבים בנפה זו;
7. משנת 1972 עד שנת 2005, התושבים ביישובים הישראליים באזורי יהודה והשומרון וחבל עזה; משנת 2006, לא כולל את חבל עזה.

באוכלוסיית הסקר לא נכללים:

1. תושבים קבועים השוהים מחוץ לישראל יותר משנה ברציפות;
2. תיירים, מתנדבים ותושבים ארעיים השוהים בישראל שנה או פחות ברציפות;
3. דיפלומטים ואנשי או"ם.

כוח העבודה השבועי: כל בני 15 ומעלה שהיו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" ב"שבוע הקובע", לפי ההגדרות המפורטות להלן:

מועסקים: אנשים שעבדו (בישראל או בחו"ל מטעם מוסד או חברה ישראלים) בעבודה כלשהי לפחות שעה אחת בשבוע הקובע, תמורת שכר, רווח, או תמורה אחרת; כל העובדים בקיבוצים; בני משפחה שעבדו בעסק המשפחתי 15 שעות ויותר בשבוע הקובע ללא תשלום; אנשים השוהים במוסדות שעבדו 15 שעות או יותר בשבוע; משרתים בצבא (חובה או קבע); אנשים שנעדרו זמנית מעבודתם.

קבוצת ה"מועסקים" מורכבת משלוש קבוצות משנה:

- א. **עבדו בהיקף מלא:** אנשים שעבדו 35 שעות או יותר בשבוע הקובע.
 - ב. **עבדו בהיקף חלקי:** עובדים שעבדו 1 עד 34 שעות בשבוע הקובע.
 - ג. **נעדרו זמנית מעבודתם:** אנשים שנעדרו זמנית מעבודתם הרגילה בכל השבוע הקובע עקב מחלה, חופשה, שירות מילואים, צמצום בהיקף העבודה, סכסוך עבודה, הפסקה זמנית של העבודה (עד 30 יום) או סיבה אחרת. אנשים שנעדרו רק בחלק מהשבוע הקובע אינם נכללים בקבוצה זו.
- בהגדרה נכללים אנשים שנעדרו זמנית מעבודתם רק אם יש להם זיקה פורמלית למקום העבודה, כלומר חזרתם לעבודה אצל אותו מעסיק בתום תקופת ההיעדרות מובטחת.
- אנשים שנעדרו יותר משנה אינם נכללים בקבוצה זו.

שיעור תעסוקה: אחוז המועסקים מכלל האוכלוסייה.

בלתי מועסקים: אנשים שלא עבדו כלל (אפילו לא שעה אחת בשבוע הקובע), אך חיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות שקדמו לפקידתם בסקר, על ידי רישום בלשכת עבודה של שירות התעסוקה, על ידי פנייה אישית או בכתב למעביד או בדרכים אחרות, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע אילו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינים לעבודה"). כולל אלו שהובטחה להם עבודה בתוך 30 יום.

ענף כלכלי: בהתאם לסיווג האחיד של ענפי הכלכלה 2011.

משלחי יד: בהתאם לסיווג האחיד של משלחי היד 2011.

3. מדד הגיוון התעסוקתי במגזר העסקי (קובץ מינהלי - טופס 126 לשנת 2015)

שכר ברוטו: תגמול בכסף או בעין המשולם על ידי המעסיק לשכיר עבור עבודתו בתקופת הדיווח, ובכלל זה בעבור זמן שלא עבד, כגון חופשה שנתית והיעדרויות וחופשות אחרות בתשלום.

שכר כולל: תגמול בכסף: תשלומים כגון שכר יסוד, תוספות יוקר, תוספות ותק, מקדמות, תשלומים עבור שעות נוספות, פרמיות, תגמולים, קצובות, מענקים ותוספות למיניהן (שוטפים או חד-פעמיים) כמו כוננויות, תורנויות, "חודש 13", קצובת נסיעה, גמול השכלה, גמול השתלמות, תשלומים עבור החזקת רכב, דמי הבראה. ותגמול בעין: תשלומים כגון זקיפות הטבה לרכב, לטלפון נייד, שי לחגים, לימודים, השתלמויות ונסיעות לחו"ל.

שכר אינו כולל: הפרשות סוציאליות המשולמות על ידי המעסיק כגון הפרשות לקרנות פנסיה, לקופות גמל, לקרנות השתלמות, לביטוח לאומי ולביטוח בריאות. השכר אינו כולל גם תשלומים של פיצויי פיטורים.

משרות שכיר: מספר משרות השכיר של עובדים (קבועים וארעיים) שעבדו באותו חודש יום אחד לפחות (או שנעדרו

1 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2012). הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה 2011. פרסום טכני מס' 80. ירושלים: המחבר.

2 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2015). הסיווג האחיד של משלחי היד 2011. פרסום טכני מס' 81. ירושלים: המחבר.

זמנית בתשלום עקב מחלה, חופשה, מילואים וכו'), המופיעות בגיליונות התשלומים של מפעלים או מוסדות. הנתונים מתייחסים למשרות שעבדן שולם שכר ללא התייחסות להיקף המשרה של העובד. במשרות השכיר נכללו שכירים בגילי העבודה, 18-64 בלבד.

שכר חודשי ממוצע למשרת שכיר: השכר ברוטו לחודש מחולק במספר משרות השכיר באותו חודש. מהגדרת משרות השכיר נובע כי השכר החודשי הממוצע למשרת שכיר נמוך מן השכר החודשי הממוצע לשכיר.

בכל מקום בפרסום זה, ב"שכירים" הכוונה ל"משרות שכיר" ו"בשכר" - ל"שכר חודשי ברוטו למשרת שכיר".

4. רמת חיים (סקר הוצאות משקי בית, 2016)

משק בית: אדם אחד או קבוצת אנשים הגרים יחד בדירה אחת באופן קבוע ברוב ימות השבוע, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. משק הבית יכול לכלול גם אנשים שאינם קרובי משפחה.

ראש משק בית: ראש משק בית כלכלי הוא המפרנס העיקרי של משק הבית, כלומר המועסק שעובד בדרך כלל מספר רב ביותר של שעות בשבוע.

מפרנס: אדם שעבד והשתכר לפחות יום אחד בשלושת החודשים לפני בואו של הסוקר למשק הבית.

נפש סטנדרטית: גודל משק הבית משפיע על רמת החיים שאפשר לקיים מהכנסה נתונה. כדי ליצור בסיס מתאים יותר להשוואת רמת החיים של משקי בית שבהם מספר נפשות שונה, נהוג להשוות ביניהם לפי הכנסה לנפש. מקובל גם להניח, שמספר הנפשות במשק בית אינו משפיע באופן אחיד ושווה על רמת החיים האפשרית מהכנסה נתונה, משום שלפי אותה הנחה קיימים יתרונות לגודל. לכן נערך שקלול של מספר הנפשות לפי סולם אחיד. הסולם קובע כיחידת בסיס משק בית בן שתי נפשות; ככל שעולה מספר הנפשות, ניתן משקל שולי הולך ופוחת לכל נפש המתווספת למשק הבית. באמצעות סולם זה מתרגמים את גודל משק הבית למספר נפשות סטנדרטיות. פירוט הסולם בלוח שלהלן:

מספר הנפשות למעשה במשק בית	מספר הנפשות הסטנדרטיות	משקל שולי לנפש
נפש אחת	1.25	1.25
2 נפשות	2.00	0.75
3 נפשות	2.65	0.65
4 נפשות	3.20	0.55
5 נפשות	3.75	0.55
6 נפשות	4.25	0.50
7 נפשות	4.75	0.50
8 נפשות	5.20	0.45
9 נפשות	5.60	0.40
כל נפש נוספת		0.40

עשירון הכנסה: עשירון הוא קבוצה הכוללת 10 אחוזים מהאוכלוסייה הנחקרת, המסודרים לפי גובה הכנסה (ההכנסה הממיינת). החל במשק הבית בעל ההכנסה הנמוכה ביותר בעשירון התחתון וכלה במשק הבית בעל ההכנסה הגבוהה ביותר בעשירון העליון. ההכנסה שלפיה ממוינים משקי הבית יכולה להיות הכנסה ברוטו או הכנסה נטו, וכן הכנסה למשק בית, לנפש, או לנפש סטנדרטית.

לדוגמה: העשירון התחתון (עשירון 1), לפי הכנסה ברוטו למשק בית הוא הקבוצה של 10% ממשקי הבית שאצלם ההכנסה ברוטו למשק בית היא הנמוכה ביותר.

חמישון הכנסה: קבוצה הכוללת 20% ממשקי הבית (כלומר שני עשירוני הכנסה). בסקר הוצאות משק הבית, שממצאיו משמשים בסיס לקביעת "סל" התצרוכת של מדד המחירים לצרכן, מסוכמות הוצאות התצרוכת של משקי בית בקבוצות אוכלוסייה חלקיות, בהתאם לחמישוני ההכנסה הפנויה לנפש סטנדרטית. מדדי המחירים של "סל" התצרוכת של משפחות בחמישוני ההכנסה השונים, מחושבים על ידי שקלול מדד המחירים של המצרכים והשירותים השונים, כפי שהם נאספים לצורך חישוב המדד לכלל האוכלוסייה, במשקלי המצרכים והשירותים ב"סל" החמישון המתאים.

הכנסה כספית נטו למשק בית: הכנסה כספית ברוטו כמוגדר בהמשך, לאחר ניכוי תשלומי החובה (ביטוח לאומי, ביטוח בריאות ומס הכנסה). נתוני ההכנסה נטו לא התקבלו ישירות ממשקי הבית שנחקרו, אלא חושבו על סמך נתוני ההכנסה ברוטו וכללי המס הנהוגים במדינת ישראל.

הכנסה כספית ברוטו למשק בית: כל ההכנסות הכספיות השוטפות ברוטו של משק הבית לפני תשלומי החובה (מס הכנסה, ביטוח לאומי וביטוח בריאות). הכנסה זו כוללת את ההכנסות של כל בני משק הבית מעבודה שכירה או עצמאית, מרכוש, מריבית או מדיבידנדים, מתמיכות ומקצבאות ממוסדות ומפרטיים, הכנסות מפנסיות וכל הכנסה שוטפת אחרת. לא נכללים תקבולים חד-פעמיים, כגון ירושה או פיצויים. כמו כן, לא נעשו זקיפות עבור הכנסות הנובעות משימוש בדירור עצמי, או עבור סוגים שונים של הכנסות ב"עין" (הכנסות לא כספיות).

הכנסה ברוטו למשק בית: ההכנסות הכספיות השוטפות ברוטו (כלומר, לפני ניכוי תשלומי החובה – מס הכנסה, ביטוח לאומי וביטוח בריאות) של כל בני משק הבית וההכנסות משירותים (שאינן כספיות) הנובעות משימוש בדירה בבעלות או ברכב בבעלות.

הכנסה נטו למשק בית: הכנסה ברוטו למשק בית לאחר ניכוי תשלומי החובה. סך ההכנסות של משק הבית, הכוללות הכנסות כספיות שוטפות וכן הכנסות שאינן כספיות, המתקבלות מאמידת שירותי דירור שבבעלות משק הבית.

הכנסה נטו לנפש סטנדרטית: סך ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית לאחר ניכוי תשלומי החובה וסך ההכנסות משירותים אשר יש למשק הבית כתוצאה משירותי דירה או רכב בבעלותו, מחולקות במספר הנפשות הסטנדרטיות במשק הבית.

הכנסה מהון: סך ההכנסות מרכוש בארץ ומחו"ל; הכנסות מריבית על פיקדונות ועל אגרות חוב ודיבידנדים על מניות. **הכנסה "בעין":** הכנסה שאינה ניתנת בכסף אלא בשווה כסף. בדרך כלל ההכנסה או ההטבה ניתנת על ידי המדינה לצורך עזרה בתחומים שונים, כגון הנחות במזון ובחינוך.

הכנסה מפנסיות וקופות גמל: כוללת הכנסה מפנסיה מהארץ ומחו"ל, הכנסה מקופות גמל והכנסה מקרנות השתלמות.

הכנסה מקצבאות ותמיכות: סעיף הכולל קצבאות ותמיכות מהביטוח הלאומי וממוסדות ממשלתיים נוספים כמו משרד הבינוי והשיכון, משרד הביטחון ומשרד האוצר, וכן תמיכות שוטפות ממוסדות אחרים כמו ישיבות.

תשלומי חובה: המסים הישירים המוטלים על ההכנסות השוטפות – מס הכנסה ותשלומים לביטוח הלאומי ולביטוח בריאות ממלכתי. תשלומים אלו חושבו בסקר הוצאות משק הבית באופן ממוחשב על פי כללי המס הנהוגים במשק ולא התקבלו ישירות ממשקי הבית.

הוצאה כוללת לתצרוכת: סך כל התשלומים שמשלם משק הבית על קניית מוצרים או שירותים, וכן זקיפת הוצאה לצריכת שירותי דירה ורכב. התשלומים כוללים לעתים גם ריבית, דמי הובלה או התקנה (שכן קניית דירה ורכב מוגדרת כהשקעה ולא כתצרוכת). קניית מוצר נחשבת לפי יום קבלתו, וסכום הקנייה המלא נחשב כהוצאה למוצר ביום הגעת המוצר לדירה, גם אם עד למועד זה שולם תשלום חלקי. ולכן, מקדמה שמשלם משק הבית על חשבון מוצר או

שירות שטרם נתקבל או החזר חוב על חשבון מוצר שכבר נמצא בבית, אינם נחשבים כהוצאה לתצרוכת אלא כהגדלת החיסכון. הלוואות (כולל משכנתאות) מוגדרות כהשקעה/חיסכון ולא כהוצאה.

הוצאה כספית לתצרוכת: ההוצאה שמשק הבית מוציא בפועל על צריכת מוצרים ושירותים, ללא אומדן ההוצאה על שירותי דיור.

צריכת שירותי דיור בבעלות: זקיפת ערך ההוצאה החודשית עבור צריכת שירותי דירות בבעלות, דירות בדמי מפתח ודירות "חינם". שני המרכיבים העיקריים בהוצאות לדיור הם ההוצאה לשכר דירה בדירות שכורות וההוצאה לצריכת שירותי דיור בדירות שבבעלות. בדירות שכורות התקבלה עלות ההוצאה עבור שכר דירה ישירות ממשקי הבית שגרים בהן, ואילו לגבי דירות שבבעלות משקי הבית חושבה צריכת שירותי הדיור על ידי זקיפת שכר דירה חלופי בדירות שוות גודל באותם יישובים או באזורים דומים בארץ.

מוצר בר קיימה: מוצר שאפשר להשתמש בו שימוש חוזר ומתמשך יותר משנה אחת. כמו לדוגמה: מכונית, מקרר, טלוויזיה, מערכת DVD, מכונת כביסה וכדומה.

בעלות על מוצרים בני קיימה: שיעור משקי הבית בקבוצה מסוימת, שיש ברשותם או עומד לשימושם מוצר בר קיימה מסוים, למשל: אחוז משקי הבית בעשירון העליון שיש ברשותם מכונת כביסה, טלוויזיה, מחשב אישי, מכונית, טלפון נייד וכו'.

מקורות ההכנסה

קרן פנסיה: אחד מאפיקי החיסכון הפנסיוני. בקרן הפנסיה נצברים חסכונות לזכותו של העובד. הן העובד והן המעביד מפרישים לקרן כספים. אפיק חיסכון זה מיועד לתשלום פנסיה חודשית בהגיע החוסך לגיל פרישה (גבר בגיל 67 ואישה בגיל 62).

קצבאות ותמיכות: סעיף הכולל קצבאות ותמיכות מהמוסד לביטוח לאומי וממוסדות ממשלתיים נוספים כמו משרד הבינוי והשיכון, משרד הביטחון ומשרד האוצר, וכן תמיכות שוטפות ממוסדות אחרים כמו ישיבות.

קצבת ילדים: המוסד לביטוח לאומי משלם קצבת ילדים חודשית למשפחות החיות בישראל, שיש להן ילדים עד גיל 18. הקצבה נועדה לסייע למשפחה בהוצאות גידול הילדים, והיא משולמת ללא קשר להכנסותיה.

קצבת זקנה ושאיירים: קצבה המתקבלת מהמוסד לביטוח לאומי, שמטרתה להבטיח לתושבי ישראל הכנסה חודשית קבועה לעת זקנה.

דמי אבטלה ונפגעי עבודה: הכנסה המתקבלת מביטוח לאומי בתקופת האבטלה כאמצעי מחיה. דמי האבטלה משולמים למי שהיה עובד שכיר ורשום בלשכת שירות התעסוקה כמחוסר עבודה, ומתייצב בשירות התעסוקה לדרוש עבודה. גם נפגעי עבודה מקבלים סיוע בגין אבדן הכנסתם לאחר הפגיעה שבה נעשו בלתי כשירים לעבודה.

השלמת הכנסה והבטחת הכנסה: קצבה חודשית שמשלם המוסד לביטוח לאומי לפרטים אשר מתקשים או אינם יכולים להשתלב בכוח העבודה, וכן לאלה שהשתלבו אך שכרם נמוך משכר המינימום.

ג. מקורות הנתונים

רווחת האוכלוסייה: הסקר החברתי³

הנתונים המוצגים בהשוואה הרב-שנתית הופקו מהסקר החברתי 2002–2016. הסקר החברתי הוא סקר שנתי שוטף שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עורכת החל משנת 2002, בהזמנת אגף התקציבים במשרד האוצר. הסקר מספק מידע על תנאי החיים של האוכלוסייה הבוגרת (בני 20 ומעלה) בישראל ועל רווחתה. כמו כן הסקר בוחן את תפיסות הפרטים בחברה כלפי תחומים שונים בחייהם.

תעסוקה: סקר כוח אדם⁴

הנתונים המוצגים בתת-פרק תעסוקה הופקו מסקר כוח אדם, שהוא סקר שוטף המתבצע במדינת ישראל משנת 1954. הסקר כולל את כל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה בישראל. מדי חודש משתתפים מעל 9,000 משקי בית בסקר, כן שקיימות מעל 100,000 חקירות של משקי בית במשך שנת הסקר.

מטרתו המרכזית של הסקר היא מעקב שוטף אחר התפתחויות בכוח העבודה בישראל, גודלו של כוח העבודה ותכונותיו, היקף האבטלה ועוד. הסקר מתבצע באמצעות ראיונות של משקי בית. כל משק בית במדגם משתתף בסקר 8 פעמים במשך שנה ושליש. המדדים המרכזיים בסקר הם שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בישראל, שיעור התעסוקה ואחוז הבלתי-מועסקים מתוך כוח העבודה.

מדד הגיוון התעסוקתי במגזר העסקי⁵

קובץ מס הכנסה, משרות שכיר - קובץ מינהלי: הופק בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על בסיס דיווח המעסיקים למס הכנסה באמצעות טופס 126 לשנת 2015. הקובץ כולל את כל משרות השכיר במשק שעליהן יש דיווח של המעסיק למס הכנסה. בקובץ זה מופיעה ההכנסה של כל משרות השכיר המדווחות במס הכנסה בשנה נתונה.

טופס 126: דוח המוגש על ידי המעסיק לרשות המסים ובו פרטים על המשכורת השנתית ששילם המעסיק לכל אחד ממועסקיו וניכוי המס שבוצע ממשכורת זו.

מרשם השכלה הנבנה בלמ"ס: המרשם נבנה על בסיס קבצים מינהליים המתקבלים מהמוסדות להשכלה גבוהה בישראל וכוללים: אוניברסיטאות לרבות האוניברסיטה הפתוחה, מכללות אקדמיות ומכללות אקדמיות לחינוך. הקבצים כוללים נתונים אישיים של המועמדים, של הסטודנטים ושל מקבלי התארים וכן נתונים על מקצועות הלימוד והתארים. קבצים אלו עוברים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תהליך של עיבוד, טיוב הנתונים והאחדה לקובץ ארצי בעל הגדרות, סיווגים ומבנה אחיד, על פי שיקול דעת מקצועי.

3 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בהכנה). הסקר החברתי 2016. פרסום מס' 1712. ירושלים: המחבר.

4 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בהכנה). סקר כוח אדם 2016. פרסום מס' 1723. ירושלים: המחבר.

5 ראו: נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה, משרד העבודה והרווחה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2017). מדד הגיוון - ייצוג ושכר בשוק העבודה הפרטי בישראל, דצמבר 2016. ירושלים: המחבר.

רמת חיים: סקרי הוצאות משק הבית⁶

הנתונים המוצגים בפרק זה עובדו מסקר הוצאות משק הבית 2016. הסקר מודד את רמת החיים החומרית והכלכלית של משקי הבית בישראל מהיבט ההוצאות, ההכנסות והבעלות על מוצרים. בשנת 2012, בעקבות המעבר של סקר כוח אדם מסקר רבעוני לחודשי, בוטל סקר הכנסות כחלק מסקר כוח אדם ובמקומו הורחב ושופר סקר הוצאות משק הבית. שיפור הסקר והרחבתו כוללים, נוסף על הגדלת המדגם, חקירת קיבוצים מתחדשים ומושבים שיתופיים (כלומר הרחבת כיסוי האוכלוסייה הנחקרת מ-95% בשנים הקודמות ל-97%), תגבור מדגם בקרב האוכלוסייה הערבית והגדלת רמת פירוט הנתונים בסקר.

בשנת 2016 כלל מדגם סקר הוצאות משק הבית 8,903 משקי בית המייצגים כ-2,497,000 משקי בית באוכלוסייה. במהלך 2016 נדגמו בסקר 252 יישובים ואוכלוסיית הסקר כללה את כל היישובים לרבות קיבוצים מתחדשים ומושבים שיתופיים ולמעט בדווים בדרום (כיסוי של כ-97% מכלל האוכלוסייה).

ב-2016 היו אחוזי ההשבה לסקר כ-75%.

6 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בהכנה). הכנסות והוצאות משק הבית, נתונים מסקר הוצאות משק הבית 2016, סיכומים כלליים. פרסום מס' 1719. ירושלים: המחבר.

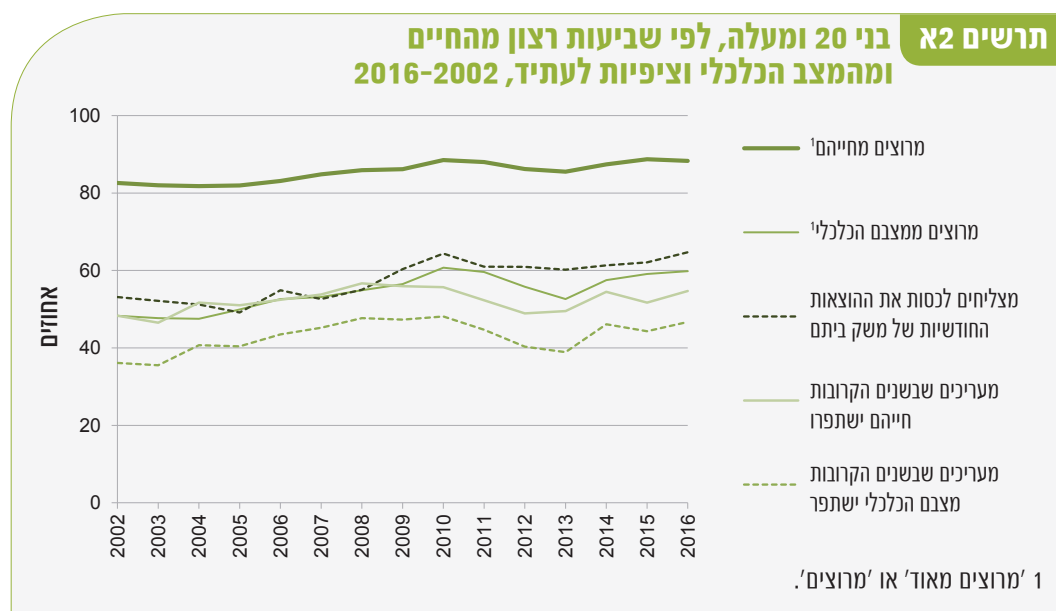

ד. ממצאים עיקריים

1. רווחת האוכלוסייה - מדדים סובייקטיביים

שביעות רצון מהחיים ומהמצב הכלכלי

בשנת 2016 נמשכה היציבות בשביעות הרצון הכללית מהחיים ונצפו עליות קלות בשביעות הרצון מהמצב הכלכלי ובאופטימיות לגבי שיפור בחיים ובמצב הכלכלי. מגמת העלייה במדדים אלו שהחלה ב-2014 נמשכה, לאחר הירידה ההדרגתית שנצפתה בהם בשנים 2011 עד 2013.

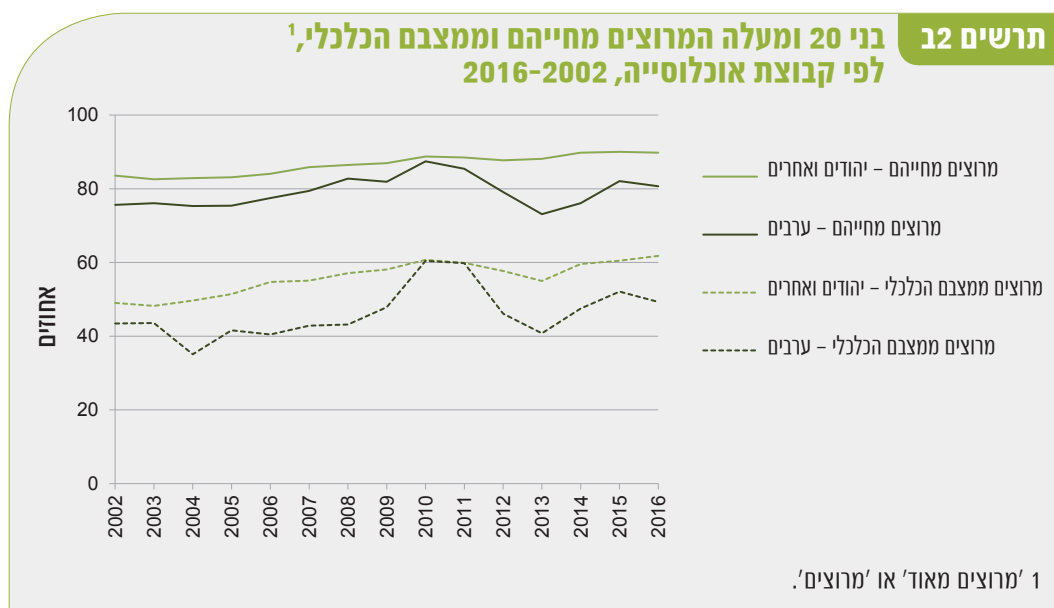
שביעות רצון מהחיים והערכת החיים בשנים הקרובות

ב-2016, 88.3% מבני 20 ומעלה דיווחו שהם מרוצים מחייהם - 89.8% מהיהודים, ו-80.7% מהערבים. 54.7% מעריכים שחייהם יהיו טובים יותר בשנים הקרובות. השיעור דומה בקרב יהודים וערבים.

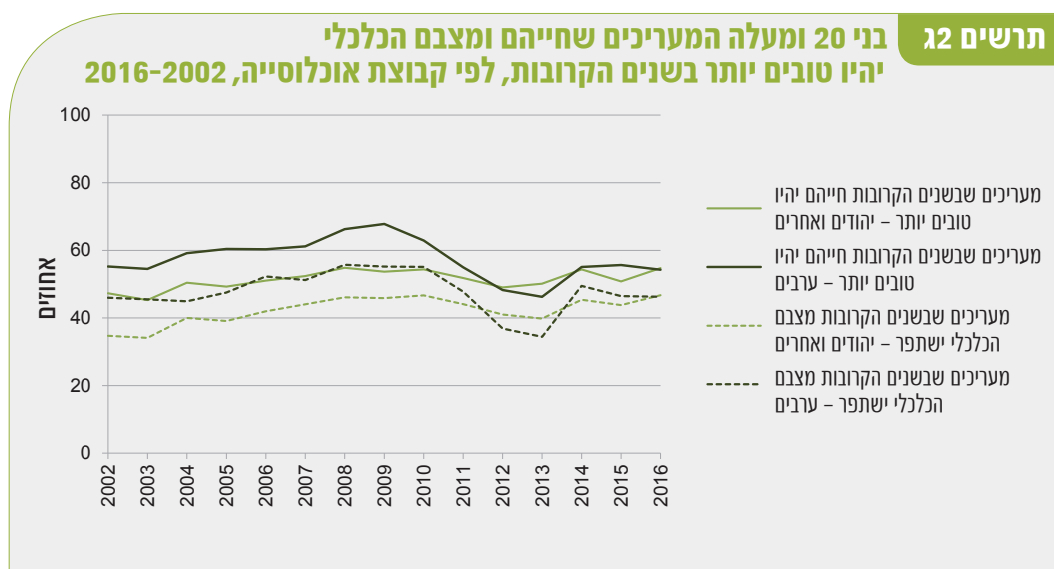
שביעות רצון מהמצב הכלכלי והערכת המצב הכלכלי בשנים הקרובות

בשנת 2016, 59.8% מבני 20 ומעלה היו מרוצים ממצבם הכלכלי - 61.8% מהיהודים ו-49.3% מהערבים. שיעור דומה של אלה המעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר (46.7%) נמצא בקרב יהודים וערבים.

מגמות דומות נצפו לאורך השנים בשיעור המרוצים מחייהם ובשיעור המרוצים ממצבם הכלכלי.

בשנים 2002 עד 2011 הייתה האוכלוסייה הערבית אופטימית יותר מהאוכלוסייה היהודית לגבי הציפיות לשיפור בחיים ובמצב הכלכלי. מ-2012 ואילך הצטמצם הפער באופטימיות בין יהודים לערבים.

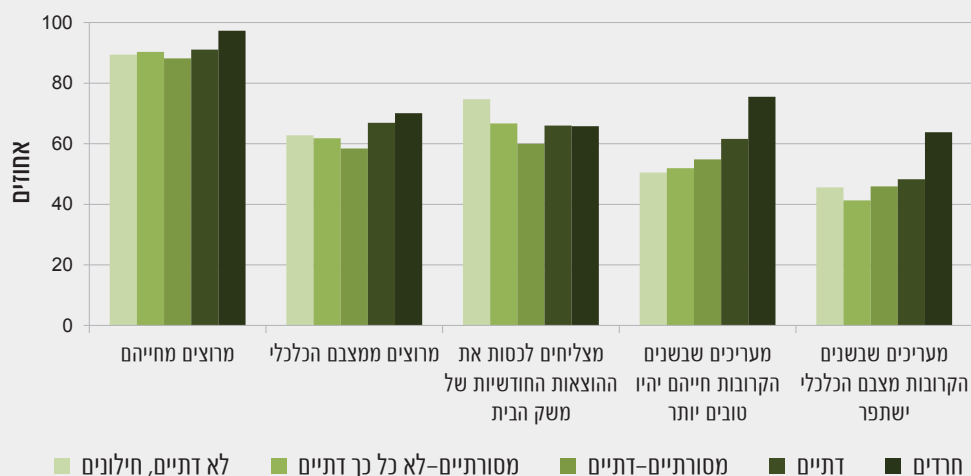
חרדים מרוצים מחייהם וממצבם הכלכלי בשיעור גבוה יותר משאר האוכלוסייה היהודית. החרדים גם אופטימיים יותר משאר האוכלוסייה היהודית לגבי הציפיות לשיפור בחייהם ובמצבם הכלכלי.

65% מבני 20 ומעלה מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות של משק הבית ו-34% אינם מצליחים. מבין היהודים, 69% מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות של משק הבית, לעומת 44% מהערבים.

בקרב היהודים, חילונים מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות של משק הבית שלהם בשיעור גבוה משאר האוכלוסייה היהודית – 75% מהחילונים, לעומת 66% מהחרדים, מהדתיים ומהמסורתיים – לא כל כך דתיים, ו-60% מהמסורתיים-דתיים.

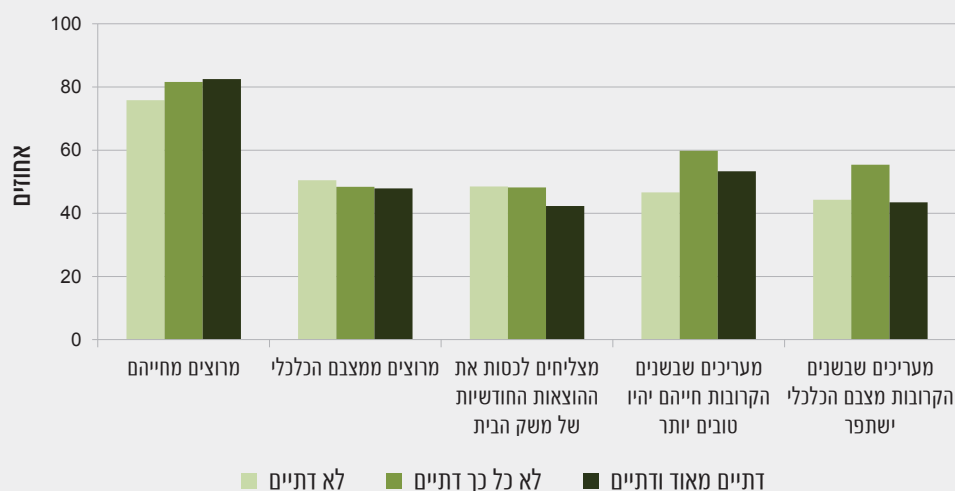
תרשים 22 יהודים בני 20 ומעלה, לפי שביעות רצון וציפיות לעתיד מהחיים ומהמצב הכלכלי ולפי מידת דתיות, 2016

2

בקרב הערבים אין הבדלים בולטים בין דתיים ללא דתיים בשיעור המרוצים מחייהם וממצבם הכלכלי. הערבים הלא כל כך דתיים והלא דתיים מצליחים לכסות את הוצאות משק הבית שלהם בשיעור גבוה מעט יותר. הערבים הלא כל כך דתיים גם אופטימיים יותר בנוגע לחייהם ולמצבם הכלכלי בהשוואה ליתר האוכלוסייה הערבית.

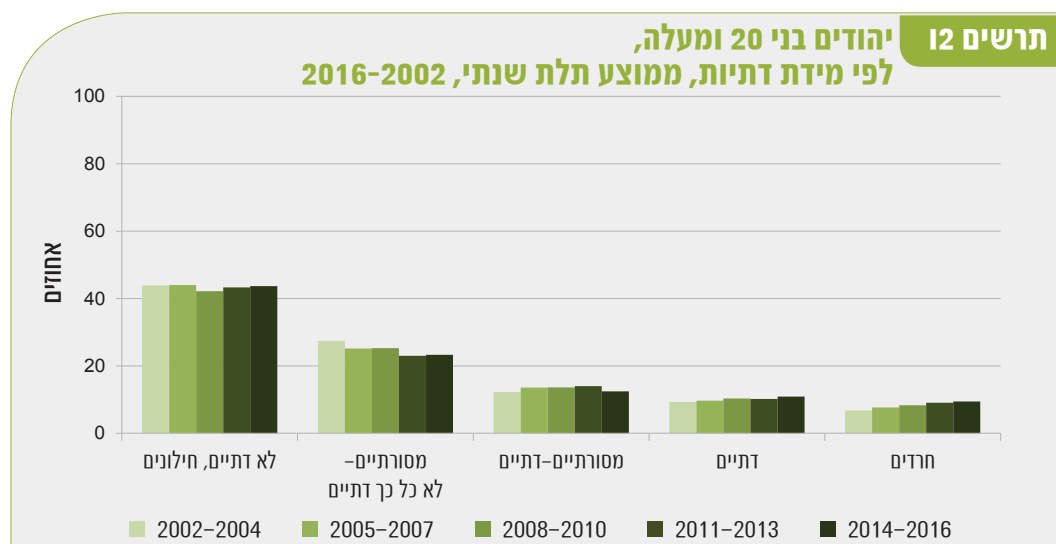
תרשים 22 ערבים בני 20 ומעלה, לפי שביעות רצון וציפיות לעתיד מהחיים ומהמצב הכלכלי ולפי מידת דתיות, 2016

מידת דתיות ומאפיינים דמוגרפיים

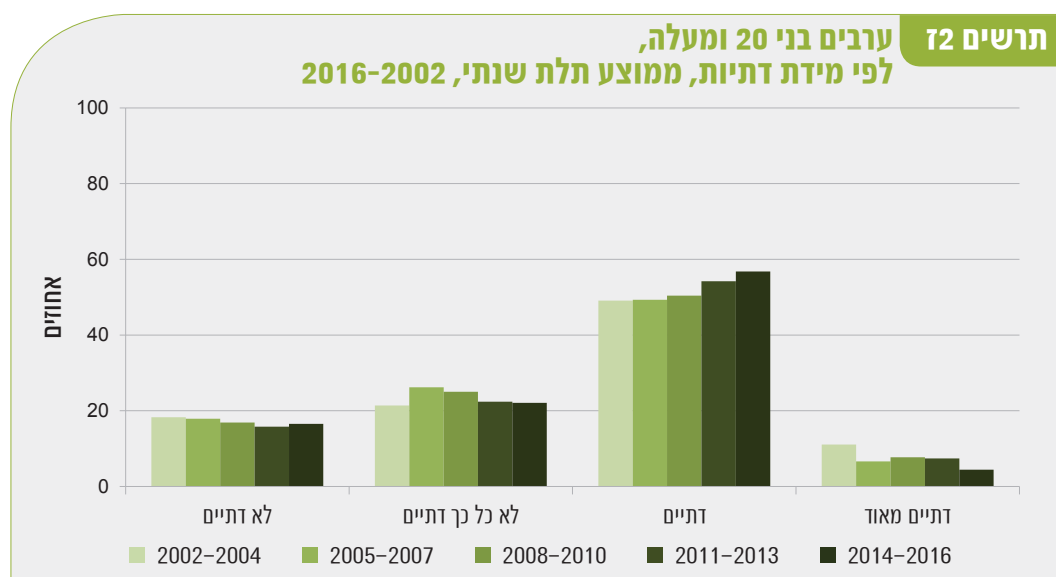
בשנת 2016, בקרב האוכלוסייה היהודית בגיל 20 ומעלה, 10% מגדירים עצמם חרדים, 11% דתיים, 13% מסורתיים-דתיים, 22% מסורתיים-לא כל כך דתיים ו-44% חילונים.

במהלך 15 השנים שבין 2002 ל-2016, אפשר לראות כי שיעור האוכלוסייה החרדית גדל בקצב קבוע. שיעור אוכלוסיית המסורתיים-לא כל כך דתיים קטן ושיעור החילונים והמסורתיים-דתיים נותר ברמה דומה לזו שמלפני 15 שנים, עם עליות או ירידות קלות במהלך התקופה.

בשנת 2016, בקרב האוכלוסייה הערבית⁷ בגיל 20 ומעלה, 4% הגדירו את עצמם דתיים מאוד, 61% - דתיים, 19% - לא כל כך דתיים ו-16% - לא דתיים.

במהלך 15 השנים שבין 2002 ל-2016, קטן שיעורם של הדתיים מאוד מבין הערבים (מ-11% ב-2002 ל-4% ב-2016), ואילו שיעור הדתיים עלה (מ-49% ב-2002 ל-57% ב-2016). שיעור הלא כל כך דתיים והלא דתיים נותר ברמה דומה לשיעורם לפני 15 שנים, עם עליות או ירידות קלות במהלך התקופה.

7 כולל ערבים מוסלמים ונוצרים.

שינויים במידת הדתיות במהלך החיים

17% מהיהודים בני 20 ומעלה (כ-722 אלף נפש) מדווחים כי כיום הם דתיים יותר ממה שהיו בעבר: 31% מהחרדים, 35% מהדתיים, 33% מהמסורתיים-דתיים, ו-17% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים. 15% מבני 20 ומעלה (כ-664 אלף נפש) מדווחים כי כיום הם דתיים פחות ממה שהיו בעבר: 14% מהמסורתיים-דתיים, ו-20% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ומהחילונים.

41% מהערבים מדווחים כי כיום הם דתיים יותר ממה שהיו בעבר. 56% לא שינו את מידת דתיותם.

מידת דתיות לפי מין

בקרב האוכלוסייה היהודית אין הבדלים בולטים במידת הדתיות בין גברים לנשים. לעומת זאת, בקרב האוכלוסייה הערבית נשים מגדירות עצמן דתיות יותר מאשר גברים: 76% מהנשים הערביות מגדירות את עצמן דתיות (כולל דתיות מאוד) לעומת 54% מהגברים הערבים. 24% מהנשים מגדירות עצמן לא כל כך דתיות או לא דתיות, בהשוואה ל-46% מהגברים.

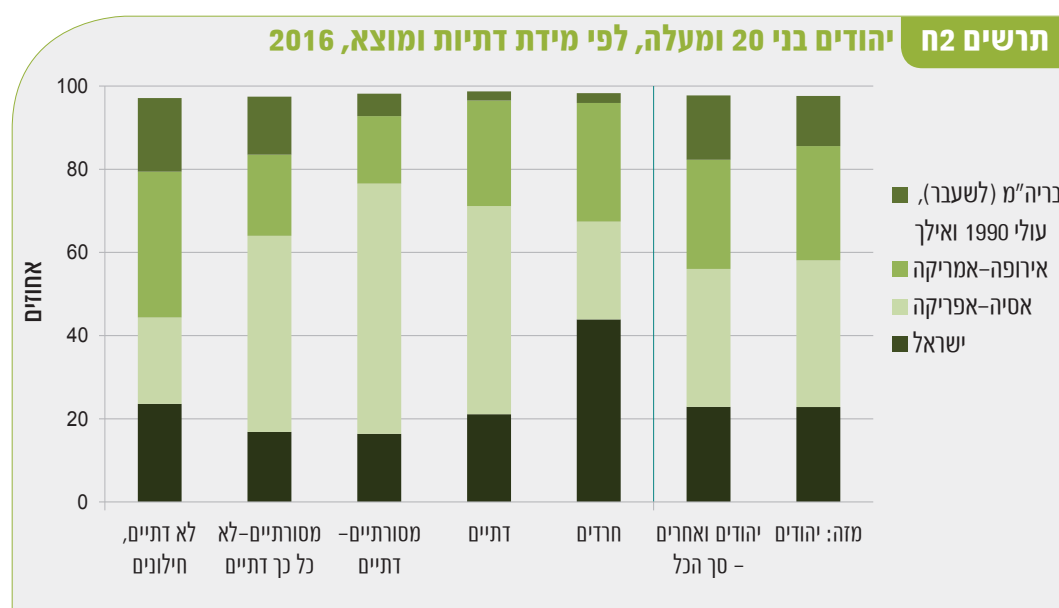
מידת דתיות לפי גיל

באוכלוסייה היהודית שיעור החרדים גבוה יותר בקרב הצעירים: בגילים 20-29 שיעור המגדירים עצמם חרדים עומד על 17%, בהשוואה לשיעור של 3% בלבד מבני 65 ומעלה. 35% מבני 20-29 מגדירים עצמם חילונים, לעומת 47% מבני 65 ומעלה.

בקרב הערבים, מידת הדתיות רבה יותר בקרב המבוגרים: חלקם היחסי של הדתיים עומד על 63% בגיל 65 ומעלה, לעומת 48% בגילים 20-29.

יבשת מוצא⁸ של יהודים

66% מהחילונים ומהמסורתיים, 70% מהדתיים ו-82% מהחרדים נולדו בישראל. 35% מהיהודים החילונים הם ממוצא אירופה-אמריקה (לא כולל עולי בריה"מ (לשעבר), שעלו משנת 1990 ואילך), 18% הם ילידי בריה"מ (לשעבר) שעלו משנת 1990 ואילך, 24% הם ממוצא ישראל (ילידי ישראל שאביהם נולד בישראל), וכחמישית (19%) הם ממוצא אסיה-אפריקה. בקרב החרדים, 44% הם ממוצא ישראל (ילידי ישראל שאביהם נולד בישראל), 29% ממוצא אירופה-אמריקה ו-23% ממוצא אסיה-אפריקה. יותר ממחצית מהמסורתיים-דתיים הם ממוצא אסיה-אפריקה (61%). 25% מהדתיים הם ממוצא אירופה-אמריקה.

מצב כלכלי

תחושת עוני וויתורים עקב קשיים כלכליים

כ-12% מבני 20 ומעלה הרגישו עניים בשנה האחרונה (כ-630 אלף איש). בקרב יהודים ואחרים, 8% הרגישו עניים (7% בקרב היהודים) ו-31% בקרב הערבים. מבין היהודים, כ-8% מהחרדים הרגישו עניים בשנה האחרונה ו-7% מהיהודים שאינם חרדים.

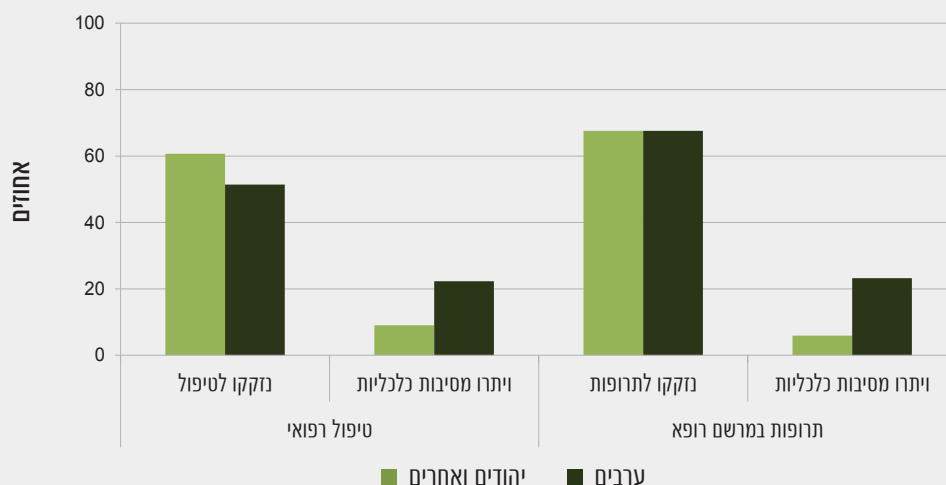
6% מבני 20 ומעלה ויתרו על ארוחה חמה לפחות פעם ביומיים בשל קשיים כלכליים - 4% מהיהודים ו-15% מהערבים.

גם על שירותים בתחום הבריאות, ערבים מוותרים מסיבות כלכליות בשיעורים גבוהים יותר מאשר יהודים. 11% מבני 20 ומעלה שנזקקו לטיפול רפואי בשנה האחרונה, נאלצו לוותר עליו בשל קשיים כלכליים - 9% מהיהודים ו-22% מהערבים. 9% מבני 20 ומעלה שנזקקו לתרופות במרשם רופא, ויתרו על התרופות מסיבות כלכליות - 6% מהיהודים ו-23% מהערבים.

8 לילידי חוץ לארץ - יבשת המוצא היא יבשת הלידה; לילידי ישראל - יבשת המוצא היא יבשת לידת האב.

תרשים ט2 ויתורים בתחום הרפואי עקב קשיים כלכליים, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2016

נופש בארץ ובחו"ל

55% יצאו לנופש או לטיול בארץ בשנה האחרונה – 60% מהיהודים ו-27% מהערבים.
מבין היהודים, 50% מהחרדים יצאו לנופש או לטיול בארץ בשנה האחרונה, 53% מהמסורתיים-דתיים, 61% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-65% מהדתיים ומהחילונים.
43% יצאו לנופש או לטיול בחו"ל בשנה האחרונה – 46% מהיהודים ו-25% מהערבים.
מבין היהודים, 17% מהחרדים יצאו לנופש או לטיול בחו"ל בשנה האחרונה, 30% מהדתיים, 34% מהמסורתיים-דתיים, 46% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-60% מהחילונים.

מיומנויות

שימוש במחשב ובאינטרנט⁹

78% מהאוכלוסייה היהודית בגיל 20 ומעלה משתמשים במחשב: 88% מהחילונים, 77% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים, 70% מהמסורתיים-דתיים ומהדתיים ו-52% מהחרדים. 83% מהאוכלוסייה היהודית משתמשים באינטרנט: 92% מהחילונים, 85% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים, 80% מהמסורתיים-דתיים ומהדתיים ו-40% מהחרדים.
43% מהאוכלוסייה הערבית בגיל 20 ומעלה משתמשים במחשב: 52% מהלא דתיים, לעומת 39% מהדתיים מאוד ומהדתיים. 65% מהערבים משתמשים באינטרנט: 73% מהלא דתיים או לא כל כך דתיים ו-61% מהדתיים מאוד ומהדתיים.

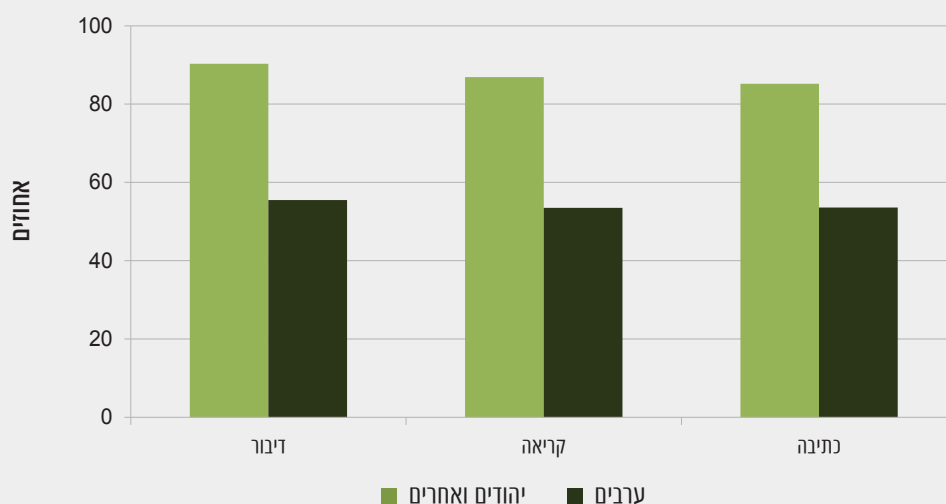
שליטה בעברית

90.3% מהיהודים מדווחים שיש להם שליטה טובה מאוד או טובה בדיבור בעברית, לעומת 55.5% מהערבים.
86.9% מהיהודים מדווחים שיש להם שליטה טובה מאוד או טובה בקריאה בעברית, לעומת 53.5% מהערבים.

9 השתמשו במחשב או באינטרנט בשלושת החודשים שקדמו למועד הסקר.

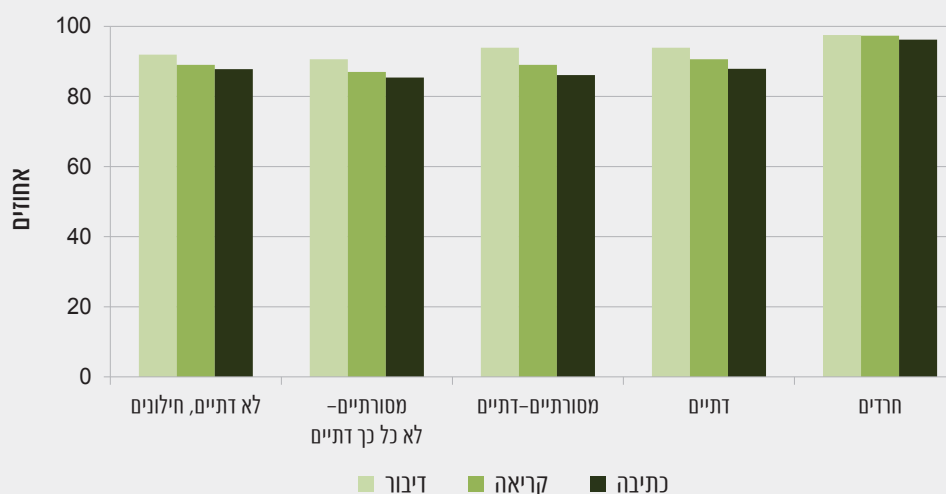
85.2% מהיהודים מדווחים שיש להם שליטה טובה מאוד או טובה בכתיבה בעברית, לעומת 53.6% מהערבים. 1.2% מהיהודים ו-11.7% מהערבים אינם מדברים עברית כלל. 3.7% מהיהודים ו-18.7% מהערבים אינם יודעים לקרוא עברית.

תרשים 2' שליטה בעברית, לפי קבוצת אוכלוסייה ולפי סוג אוריינות, 2016

באוכלוסייה היהודית, לחרדים שיעור גבוה יותר של שולטים בעברית מהיתר.

תרשים 2יא שליטה בעברית בקרב יהודים, לפי מידת דתיות וסוג אוריינות, 2016

עמדות של מועסקים בנושאי עבודה

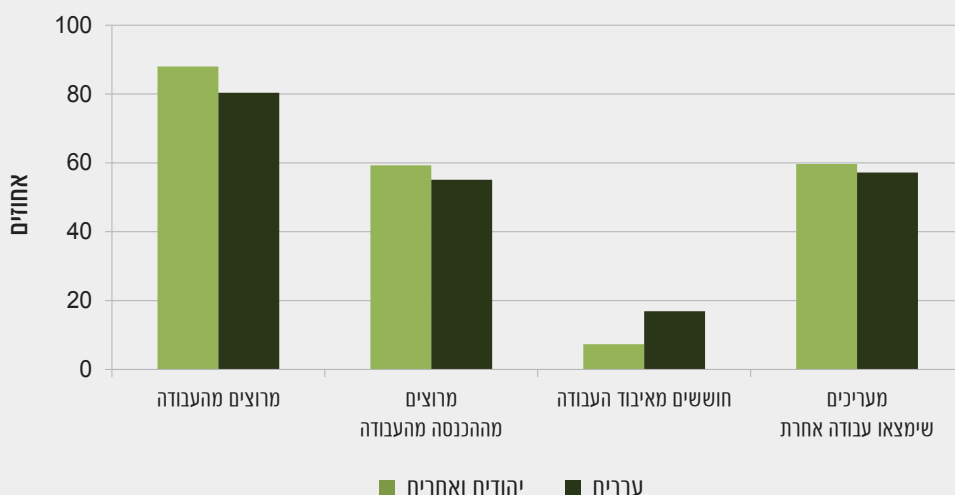
87.1% מהמועסקים בני 20 ומעלה מרוצים מעבודתם – 88.0% מהיהודים ו-80.4% מהערבים. אין הבדלים מובהקים בשביעות הרצון מהעבודה בין חרדים, מסורתיים, דתיים או חילונים.

58.8% מהמועסקים בני 20 ומעלה מרוצים מהכנסתם מהעבודה (59.3% מהיהודים ו-55.1% מהערבים), 30.0% לא כל כך מרוצים ו-10.7% בכלל לא מרוצים מהכנסתם מהעבודה. שיעור הדתיים המרוצים מהכנסתם (63%) גבוה משיעור המרוצים בשאר האוכלוסייה היהודית, ואילו המסורתיים-דתיים מרוצים מעט פחות מיתר האוכלוסייה היהודית (57%).

ביטחון תעסוקתי

ל-8.4% מהמועסקים יש חשש גדול שיאבדו את מקום עבודתם בשנה הקרובה. בקרב היהודים השיעור קטן מאשר בקרב הערבים – 7.3% לעומת 16.9%, בהתאמה. עם זאת, יהודים וערבים אופטימיים בשיעור דומה לגבי הסיכוי למצוא עבודה אחרת באותה רמת הכנסה אם יאבדו את עבודתם: 59.7% מהמועסקים היהודים ו-57.2% מהערבים סבורים שיש סיכוי גדול שימצאו עבודה אחרת באותה רמת הכנסה.

תרשים יב | מועסקים, לפי עמדות כלפי העבודה ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2016

לשאלה "אם היית יכול להרשות לעצמך מבחינה כלכלית לא לעבוד בכלל, האם היית עובד?" 74.8% מהיהודים השיבו בחיוב, לעומת 83.2% מהערבים שהשיבו כך.

19.8% מהמועסקים מעוניינים להחליף את עבודתם בעבודה אחרת (כ-700 אלף מועסקים) – 19.3% מהיהודים ו-23.8% מהערבים. מבין הסיבות העיקריות לרצון להחליף את מקום העבודה, בולטת הסיבה כי היו מעוניינים בשכר גבוה יותר – 42.0% מהמעוניינים בעבודה אחרת, היו רוצים שכר גבוה יותר (40.0% מהיהודים ו-53.6% מהערבים), 19.1% היו רוצים עבודה מעניינת יותר (21.6% מהיהודים ושיעור נמוך מאוד מהערבים), 14.4% היו רוצים עבודה שתתאים יותר להשכלתם ולכישוריהם, 6.6% היו מעדיפים עבודה שתנאי העבודה בה יהיו נוחים יותר. היתר (17.7%) רוצים להחליף את עבודתם מסיבות אחרות.

כשליש (32.1%) מהמועסקים שמעוניינים להחליף את מקום עבודתם, חיפשו בפועל עבודה אחרת (6.2% מכלל המועסקים; מועסקים יהודים וערבים בשיעור דומה), מהם 55.9% חיפשו באותו מקצוע שבו הם עובדים כיום ו-44.1% במקצוע אחר.

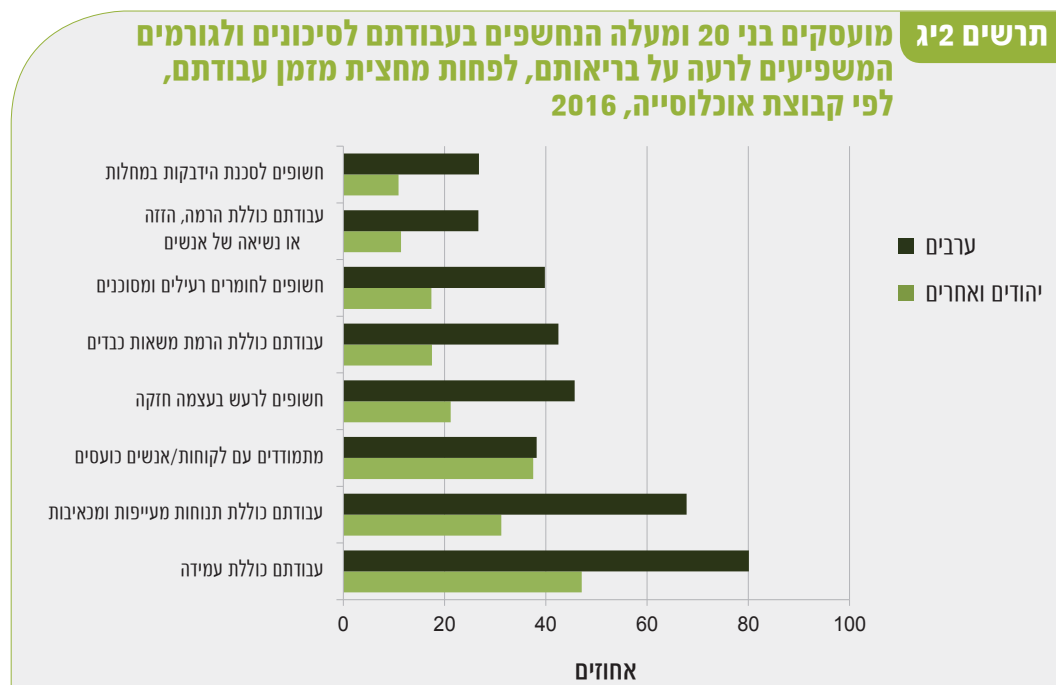
תחושת אפליה במקום העבודה

9.5% מהמועסקים חשו אפליה במקום העבודה בשנה האחרונה, מסיבות של דת, מין, מוצא וכדומה. 14% מהערים חשו מופלים במקום עבודתם על רקע לאום, 3.9% מהנשים חשו אפליה בעבודה על רקע מין, 7.1% מהמועסקים שאינם יהודים חשו אפליה על רקע דתי.

חשיפה לסיכונים בעבודה

20.2% מהמועסקים (כ-700 אלף מועסקים) חשים כי בריאותם או ביטחונם בסכנה בגלל עבודתם: 4.9% במידה רבה ו-15.3% במידה מסוימת. 4.3% מהיהודים ו-9.1% מהערים מדווחים כי עבודתם מסכנת את בריאותם או את ביטחונם במידה רבה, ובמידה מסוימת - 13.8% מהיהודים ו-26.4% מהערים.

המועסקים הערים נחשפים בעבודתם לסיכונים ולגורמים המשפיעים לרעה על בריאותם בשיעורים גבוהים יותר מאשר המועסקים היהודים.

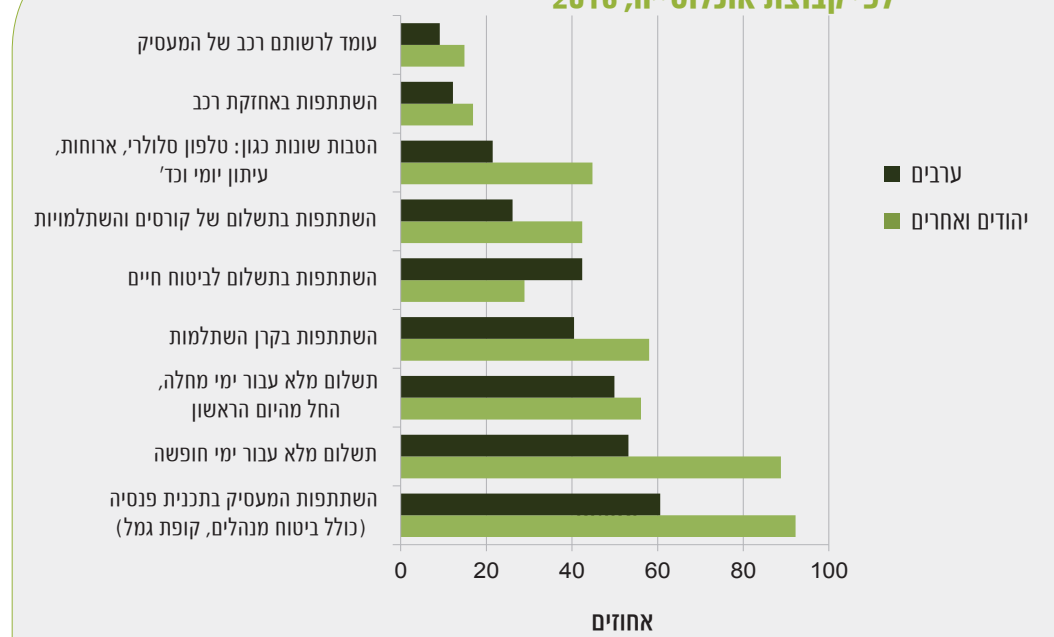
46.4% מהמועסקים חווים בעבודתם מתח ולחץ נפשי לעתים קרובות או מדי פעם (16.0% לעתים קרובות ו-30.4% נוספים מרגישים מדי פעם מתח ולחץ נפשי בעבודה). בקרב היהודים, שיעור גבוה של חשופים ללחץ ומתח (לעתים קרובות או מדי פעם) בהשוואה לערבים: 49.4% לעומת 25.1%, בהתאמה. 23.2% מהמועסקים מדווחים כי עבודתם מחייבת לבישת ציוד מגן אישי - 20.5% מהיהודים ו-43.1% מהערים. 80.2% מהעובדים שצריכים ללבוש ציוד מגן בעבודתם מציינים כי הם לובשים תמיד את ציוד המגן - 79.0% מהיהודים ו-84.4% מהערים.

זכויות שכירים וחברות בארגון עובדים

ל-84.4% מהשכירים יש תכנית פנסיה ממקום עבודתם (חרדים, דתיים, מסורתיים וחילונים במידה דומה). 84.4% מהשכירים מקבלים ימי חופשה בתשלום ממקום עבודתם (83.1% מהחרדים, 88%-89% מהדתיים ומהמסורתיים, 90.1% מהחילונים). ל-55.3% משולמים ימי מחלה החל מהיום הראשון למחלה. 55.9% מקבלים מהמעסיק השתתפות בקרן השתלמות. 41.9% מקבלים מהמעסיק הטבות שונות כגון: טלפון נייד, ארוחות, עיתון יומי וכד'. ל-40.4% מהשכירים יש השתתפות של המעסיק בקורסים והשתלמויות, ל-30.6% מהשכירים יש השתתפות של המעסיק בביטוח חיים, 16.3% מקבלים השתתפות באחזקת רכב ו-14.2% מהשכירים מקבלים רכב מהעבודה. בדרך כלל, השכירים היהודים נהנים מהטבות של מעסיקיהם בשיעור גדול יותר מהשכירים הערבים.

תרשים יד שכירים בני 20 ומעלה והטבות הכלולות בתנאי עבודתם, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2016

27.1% מהשכירים חברים בארגון עובדים – 27.9% מהשכירים היהודים ו-21.1% מהשכירים הערבים. 8.6% מהשכירים מעידים כי זכויותיהם הופרו במקום עבודתם – 8% מהיהודים ו-12.5% מהערבים.

איזון בין עבודה לתחומי חיים אחרים

41.3% מהמועסקים אינם מרוצים מהאיזון בין הזמן שהם מקדישים לעבודה ובין הזמן שנשאר להם לתחומים אחרים בחייהם – 43.0% מהמועסקים היהודים ו-28.9% מהמועסקים הערבים. שיעור המועסקים החרדים שאינם מרוצים מהאיזון בין הזמן שהם מקדישים לעבודה לזמן שנשאר להם לתחומים אחרים בחייהם נמוך בהשוואה ליתר האוכלוסייה היהודית: 32.0% לעומת 43.6%, בהתאמה.

10.7% מעידים כי הם מתקשים לעתים קרובות לתפקד בבית בגלל מחויבות לעבודה, 25.1% נוספים מתקשים לפעמים או מדי פעם. אין הבדלים גדולים בין מועסקים יהודים לערבים בשיעור המדווחים כי הם מתקשים לתפקד בבית בגלל מחויבות לעבודה.

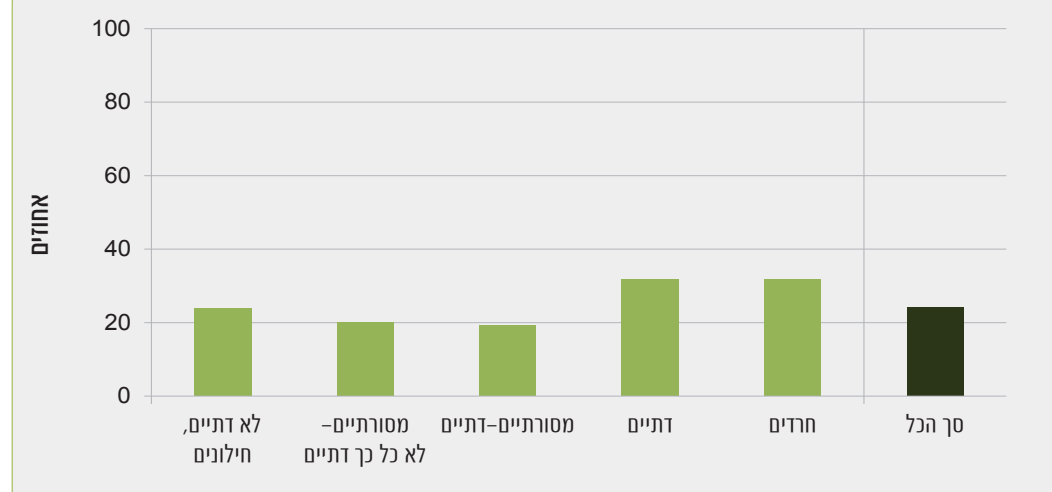
22.2% מהמועסקים מדווחים כי לפחות פעם בשבוע הם נדרשים לעבוד גם בזמנם הפנוי כדי לעמוד בדרישות העבודה – 22.8% מהמועסקים היהודים ו-16.8% מהמועסקים הערבים.

התנדבות ותרומות

23% מהאוכלוסייה היהודית בגיל 20 ומעלה עסקו בפעילות התנדבותית בשנה האחרונה: 32% מהחרדים ומהדתיים, 19% מהמסורתיים-דתיים, 20% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-24% מהחילונים.

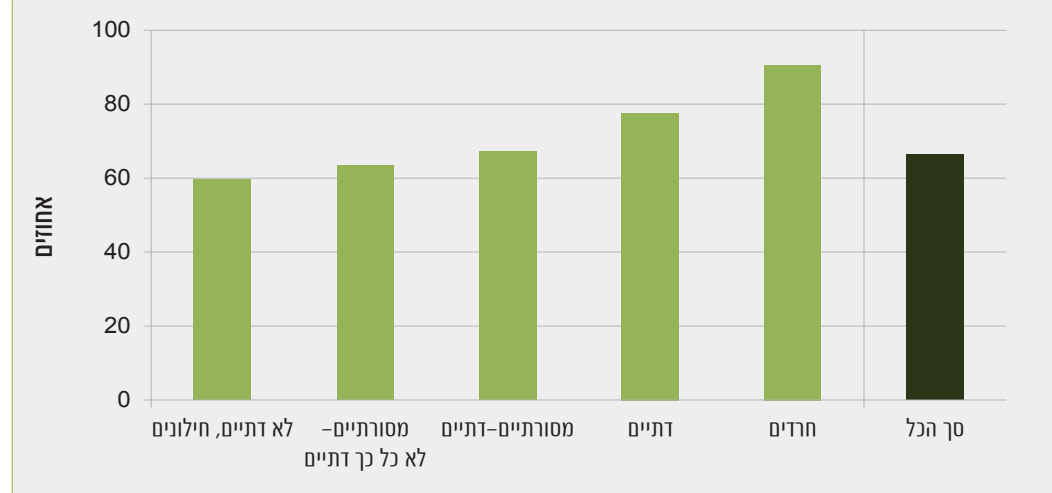
באוכלוסייה הערבית, 6% עסקו בפעילות התנדבותית בשנה האחרונה.

תרשים טו2 יהודים בני 20 ומעלה שעסקו בפעילות התנדבותית בשנה האחרונה, לפי מידת דתיות, 2016

65% מהאוכלוסייה היהודית תרמו כסף בשנה האחרונה לארגונים חברתיים או לאנשים פרטיים: 91% מהחרדים, 78% מהדתיים, 67% מהמסורתיים-דתיים, 64% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-60% מהחילונים.

תרשים טו2 יהודים בני 20 ומעלה שתרומו כסף לארגונים חברתיים או לאנשים פרטיים בשנה האחרונה, לפי מידת דתיות, 2016

בעוד שחרדים ודתיים תורמים גם לארגונים ומוסדות וגם לאנשים פרטיים (61% ו-58% מהתורמים, בהתאמה), רוב החילונים והמסורתיים-לא כל כך דתיים תורמים בעיקר לארגונים ולמוסדות (65% ו-54% מהתורמים, בהתאמה). שיעור גבוה של חרדים ודתיים תורמים סכומים של מעל 1,000 ש"ח בשנה (54% ו-45%, בהתאמה), לעומת 20% מהמסורתיים-דתיים, 13% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-11% מהחילונים.

באוכלוסייה הערבית, 40% תרמו כסף. מהתורמים, 54% תרמו לארגונים ומוסדות וגם לאנשים פרטיים, 31% רק לאנשים פרטיים ו-15% רק לארגונים ומוסדות.

מצבי לחץ, בדידות ומצוקה וקשרים חברתיים

21% מבני 20 ומעלה דיווחו כי הם מרגישים לחוצים תמיד או לעתים קרובות (כ-1.1 מיליון נפש), ו-6% ציינו כי הם מרגישים מדוכאים תמיד או לעתים קרובות (כ-330 אלף נפש). עוד 19% מרגישים מדוכאים לפעמים או מדי פעם.

עוד נמצא כי 18% (כ-960 אלף נפש) אף פעם או רק לעתים רחוקות מרגישים מלאי מרץ, 38% מרגישים מלאי מרץ לפעמים או מדי פעם ו-44% מרגישים מלאי מרץ תמיד או לעתים קרובות.

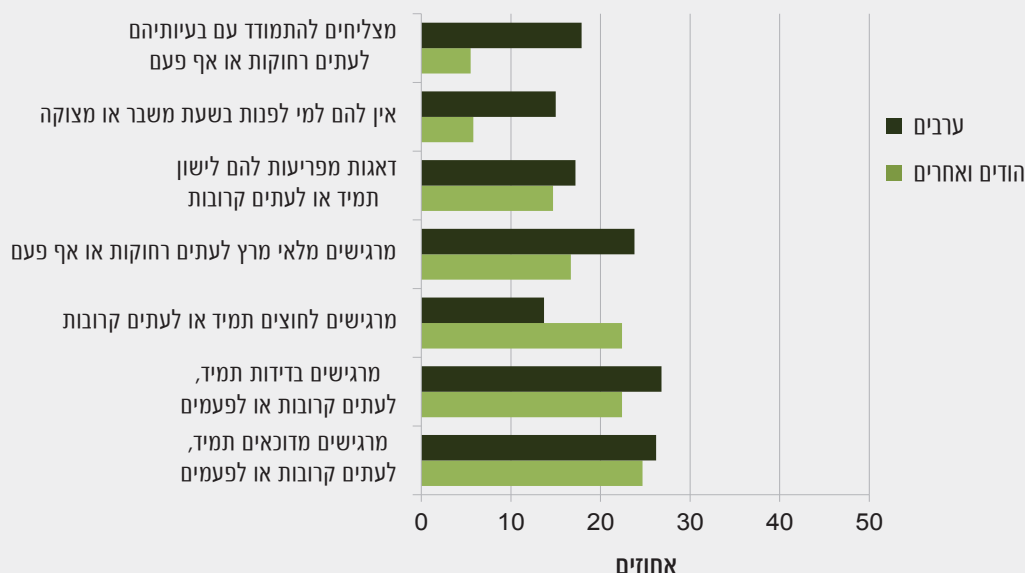
כמו כן, ל-15% (כ-810 אלף נפש) דאגות מפריעות לישון תמיד או לעתים קרובות, ול-30% נוספים דאגות מפריעות לישון לפעמים או מדי פעם.

6% (כ-340 אלף נפש) ציינו כי הם מרגישים בדידות לעתים קרובות, ו-17% נוספים דיווחו כי הם מרגישים בדידות לפעמים או מדי פעם. 7% (כ-390 אלף נפש) דיווחו כי אין להם על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה.

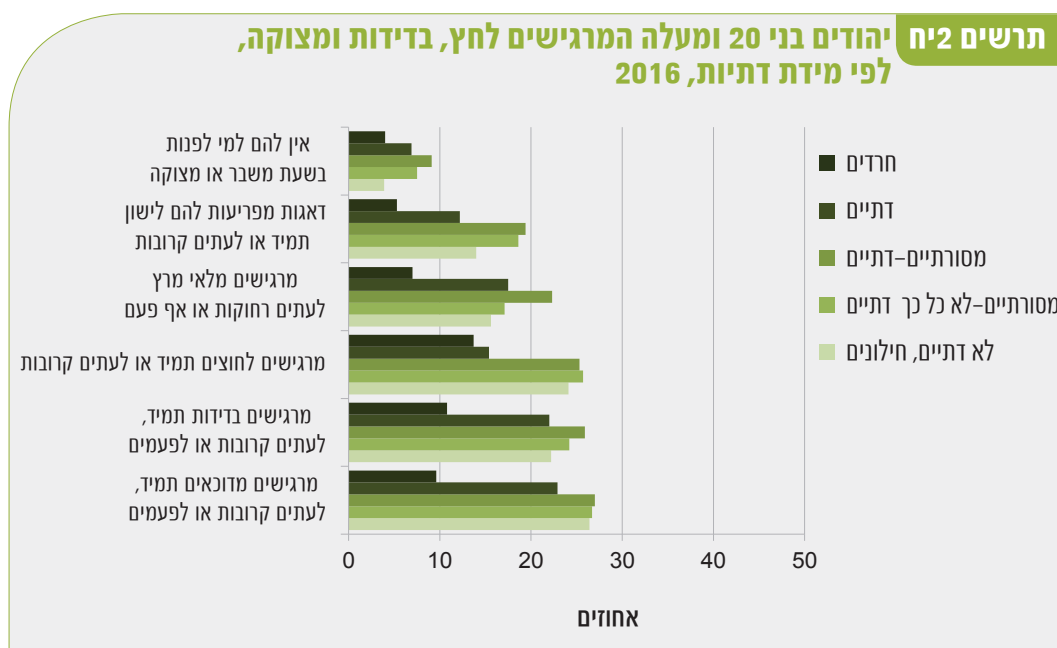
שיעור הערבים המרגישים בדידות או מצוקה גבוה בהשוואה לאוכלוסייה היהודית, אך עם זאת שיעור המרגישים לחוצים נמוך יותר בקרב הערבים.

2

תרשים יז' בני 20 ומעלה המרגישים לחץ, בדידות ומצוקה, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2016

שיעור החרדים המרגישים לחץ, בדידות או מצוקה נמוך בהרבה בהשוואה ליתר האוכלוסייה היהודית.

הערבים הדתיים מרגישים בדידות, דיכאון, דאגות או לחץ, בשיעורים גבוהים יותר מהשיעור בקרב הערבים שאינם דתיים. לעומת זאת, הערבים הדתיים מתמודדים עם בעיותיהם ומרגישים מלאי מרץ לעתים קרובות בשיעורים גבוהים יותר מאשר ערבים שאינם דתיים.

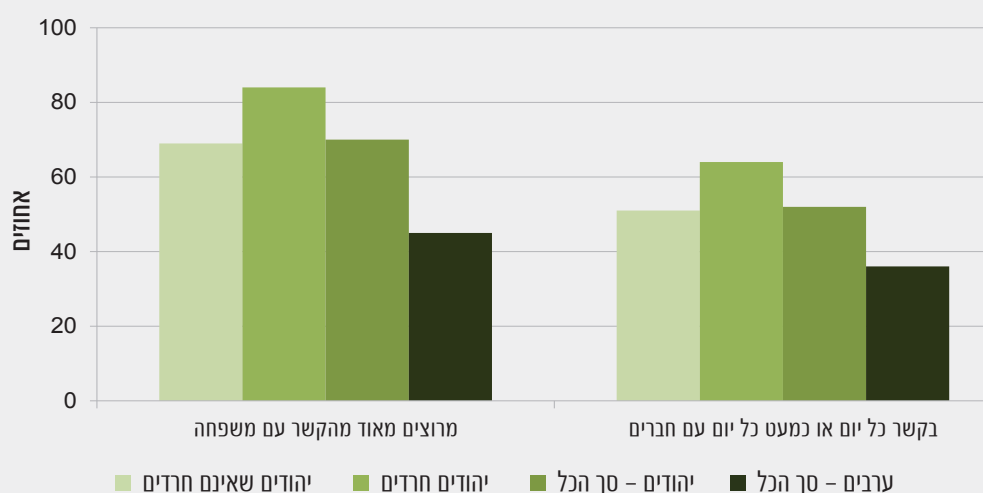

קשר עם המשפחה והחברים

שביעות הרצון מהקשר עם בני המשפחה גבוהה באופן כללי בקרב בני 20 ומעלה – 66% מרוצים מאוד ו-30% נוספים מרוצים מהקשר עם בני משפחתם. 70% מהיהודים (84% מהחרדים ו-69% מיתר האוכלוסייה היהודית) ו-45% מהערבים מרוצים מאוד מהקשר עם בני משפחתם (67.4% מהחילונים).

ל-92% מבני 20 ומעלה יש קשר עם חברים – ל-93% מהיהודים ול-89% מהערבים. 49% נמצאים עם חברים בקשר יום-יומי – 52% מהיהודים ו-36% מהערבים. 64% מהחרדים ו-51% מיתר האוכלוסייה היהודית נמצאים בקשר יום-יומי עם חברים. בקרב הערבים אין הבדלים בין דתיים ולא דתיים בעצמת הקשר עם בני המשפחה וחברים.

תרשים כ2 בני 20 ומעלה וקשר עם בני משפחה וחברים, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

2. תעסוקה**תכונות כוח העבודה 2016**

מספר המשתתפים בכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה בשנת 2016 הגיע ל-3.925 מיליון נפש, מהם 3.737 מיליון מועסקים וכ-188 אלף בלתי מועסקים. מבין המועסקים, 1.972 מיליון גברים ו-1.765 מיליון נשים. מבין הבלתי מועסקים, כ-97 אלף גברים וכ-92 אלף נשים.

יהודים

אחוז המשתתפים בכוח העבודה מבין היהודים¹⁰ בני 15 ומעלה בשנת 2016 הגיע ל-68.1% – 70.0% מבין הגברים ו-66.2% מבין הנשים.

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה מבין היהודים בני 15 ומעלה הגיע בשנת 2016 ל-4.6% – הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים.

שיעור התעסוקה מבין היהודים בני 15 ומעלה הגיע ל-64.9% בשנת 2016 – 66.8% בקרב הגברים ו-63% בקרב הנשים.

ערבים

מספר המשתתפים בכוח העבודה בקרב הערבים בני 15 ומעלה בשנת 2016 הגיע ל-519.6 אלף, מהם 490.2 אלף מועסקים ו-33.4 אלף בלתי מועסקים. מבין המועסקים, 348.3 אלף גברים ו-141.9 אלף נשים. מבין הבלתי מועסקים, כ-18.9 אלף היו גברים ו-14.4 אלף נשים.

אחוז המשתתפים בכוח העבודה מבין הערבים בני 15 ומעלה בשנת 2016 הגיע ל-45.3% – 63.6% בקרב הגברים ו-27.1% בקרב הנשים.

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה מבין הערבים בני 15 ומעלה בשנת 2016 הגיע ל-6.4% – 5.2% בקרב הגברים ו-9.2% בקרב הנשים.

שיעור התעסוקה מבין הערבים בני 15 ומעלה הגיע ל-42.5% בשנת 2016 – 60.3% בקרב הגברים ו-24.6% בקרב הנשים.

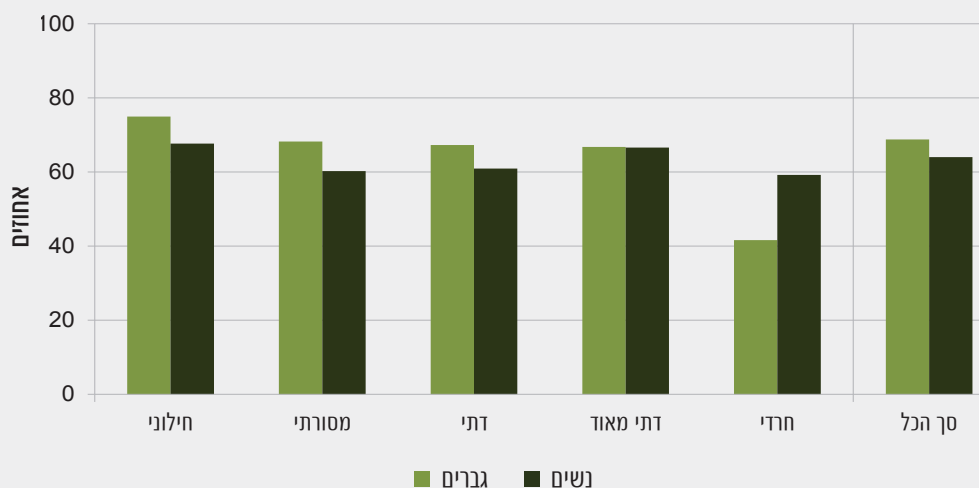
10 יהודים בלבד.

שיעור תעסוקה, לפי אורח חיים מבחינה דתית

שיעור התעסוקה קשור לאורח החיים מבחינה דתית הן אצל היהודים והן אצל הערבים – ככל שאורח החיים הדתי יותר שיעורי התעסוקה קטנים. הקשר מובהק יותר אצל גברים יהודים ואצל נשים ערביות.

יהודים

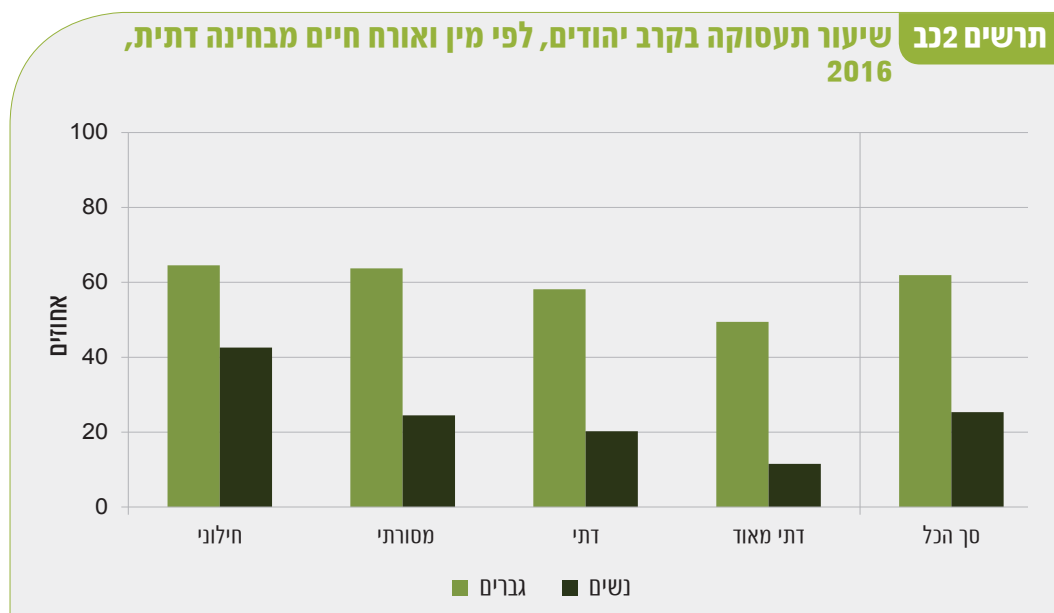
מבין היהודים, 41.6% מהגברים שהגדירו את אורח חייהם כחרדי עבדו בשנת 2016, לעומת 66.8% מבין אלה שהגדירו את אורח חייהם כדתי מאוד, 67.3% מבין אלה שאורח חייהם דתי, 68.2% מבין אלה שאורח חייהם מסורתי ו-75.0% מבין אלה שהגדירו את אורח חייהם כחילוני. בין הנשים, הפערים בשיעורי התעסוקה בין הקבוצות נמוכים יותר, למעט בקרב אלה שהגדירו את אורח חייהן כדתי מאוד וכחילוני, שאצלן שיעורי התעסוקה גבוהים יותר.

תרשים נכא **שיעור תעסוקה בקרב יהודים, לפי מין ואורח חיים מבחינה דתית, 2016**

2.1% מהמועסקים היהודים הועסקו במשרה חלקית שלא מרצונם. בחלוקה לפי אורח החיים מבחינה דתית, 1.3% מהמועסקים שהגדירו את אורח חייהם כחילוני הועסקו במשרה חלקית שלא מרצון, לעומת 6.2% מהמועסקים שהגדירו את אורח חייהם כחרדי.

ערבים

בקרוב הערבים, 58.1% מהגברים שהגדירו את אורח חייהם כדתי עבדו, לעומת 63.7% מבין אלו שהגדירו את אורח חייהם כמסורתי ו-64.5% מבין החילונים. בקרב הנשים הערביות, הקשר בין מידת הדתיות לתעסוקה מובהק יותר: 20.2% מאלו שהגדירו את אורח חייהן כדתי עובדות, לעומת 24.5% מהמסורתיות, ו-42.6% מאלו שהגדירו את אורח חייהן כחילוני.

4.6% מהמועסקים הערבים עבדו במשרה חלקית שלא מרצונם - 3.9% מבין אלה שאורח חייהם חילוני ו-4.9% מבין אלה שאורח חייהם דתי.

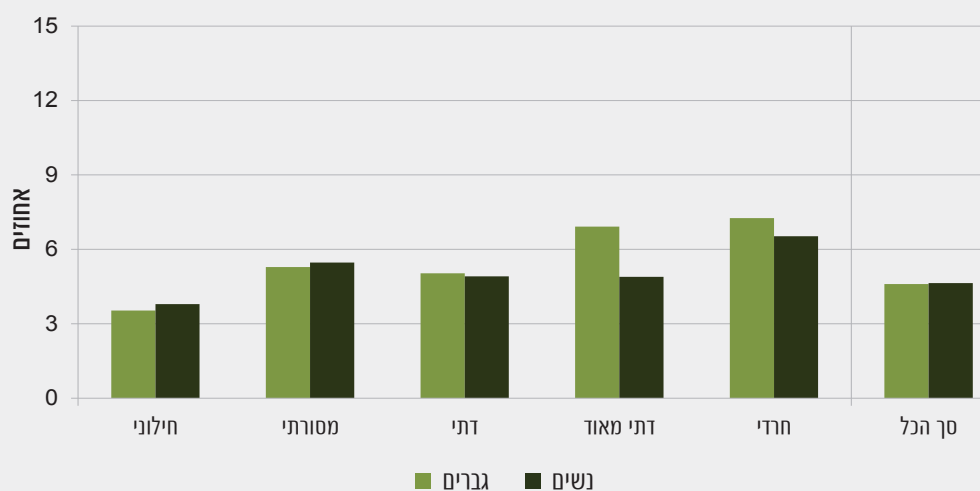

בלתי מועסקים, לפי אורח חיים מבחינה דתית

יהודים

אחוז הבלתי מועסקים מבין הגברים שאורח חייהם חרדי הגיע ל-7.3% בשנת 2016 – גבוה מאשר מבין הגברים שאורח חייהם חילוני – 3.5%. גם בקרב הנשים התופעה דומה: אחוז הבלתי מועסקות שאורח חייהן חרדי גבוה מאשר בין הנשים שאורח חייהן חילוני – 6.5% לעומת 3.8%.

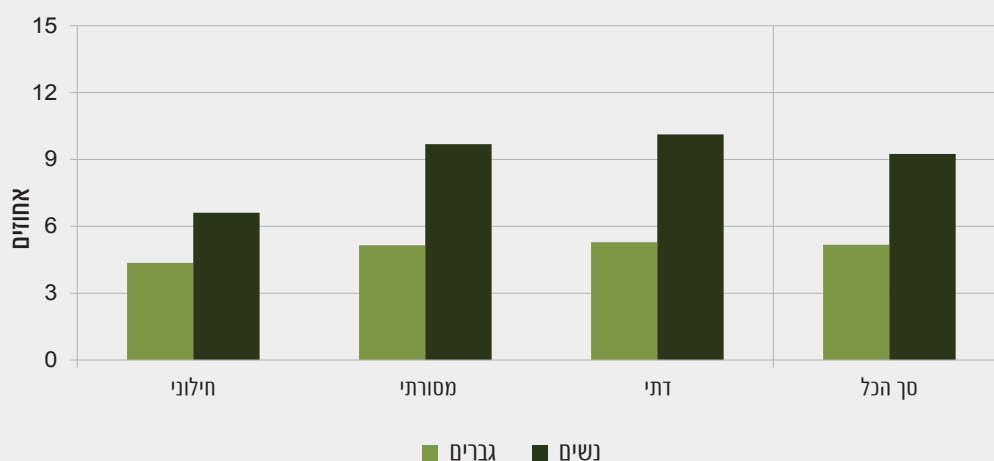
תרשים כנג יהודים בלתי מועסקים, לפי מין ואורח חיים מבחינה דתית, 2016

ערבים

אחוז הבלתי מועסקים מבין הגברים הערבים בשנת 2016 היה 5.2%, ולא נראתה השפעה לאורח החיים מבחינה דתית על אחוז זה. לעומת זאת, בקרב הנשים הערביות נראתה השפעה לאורח החיים מבחינה דתית על אחוז הבלתי מועסקות: מבין אלה שהגדירו את אורח חייהן כדתי, אחוז הבלתי מועסקות היה 10.1% ואילו מבין אלה שהגדירו את אורח חייהן כחילוני אחוז הבלתי מועסקות הגיע ל-6.6% בלבד.

תרשים כנ"ד ערבים בלתי מועסקים, לפי מין ואורח חיים מבחינה דתית, 2016¹

1 אורח חיים דתי מאוד – לא ניתן לפרסום בשל טעות דגימה יחסית גבוהה.

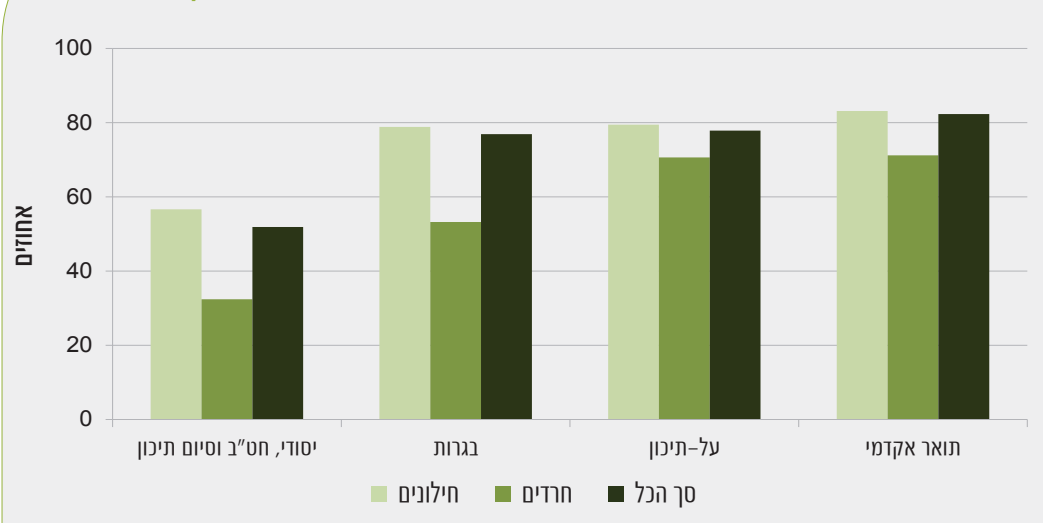

שיעור תעסוקה, לפי השכלה ואורח חיים מבחינה דתית

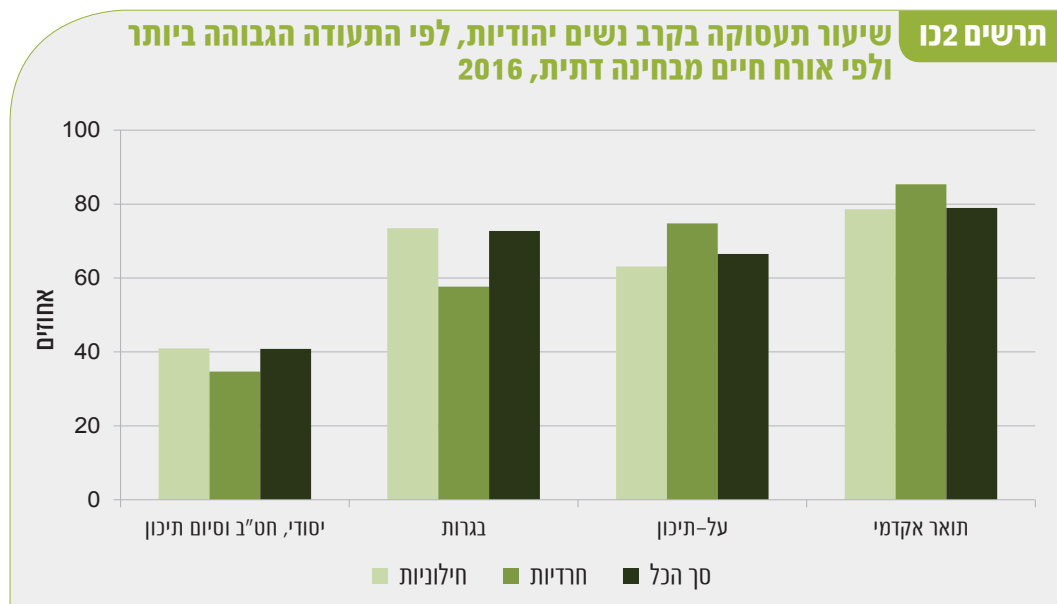
יהודים

בקרב גברים יהודים, ככל שהתעודה גבוהה יותר שיעור התעסוקה גבוה יותר בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית. עם זאת, מבין אלה שאורח חייהם חילוני שיעורי התעסוקה דומים אצל בעלי תעודת בגרות ומעלה. במיוחד בולט הדבר שככל שהתעודה גבוהה יותר, מצטמצם הפער בין חרדים לחילונים, לדוגמה: אצל בעלי תעודת בגרות שיעור התעסוקה של חרדים נמוך ב-25.5 נקודות האחוז מאשר אצל חילונים, אך אצל בעלי תואר אקדמי הפער מצטמצם ועומד על 12 נקודות האחוז בלבד.

תרשים 2 שיעור תעסוקה בקרב גברים יהודים, לפי התעודה הגבוהה ביותר ולפי אורח חיים מבחינה דתית, 2016

שיעור התעסוקה אצל נשים יהודיות מושפע גם הוא מאורח החיים מבחינה דתית: מבין בעלות התעודות הנמוכות, שיעור התעסוקה גבוה יותר אצל אלה שאורח חייהן חילוני מאשר אצל אלה שאורח חייהן חרדי. לעומת זאת, אצל בעלות תעודה גבוהה (על-תיכונית או תואר אקדמי) התמונה מתהפכת, ושיעור התעסוקה בקרב נשים שאורח חייהן חרדי גבוה מאשר בקרב אלה שאורח חייהן חילוני.

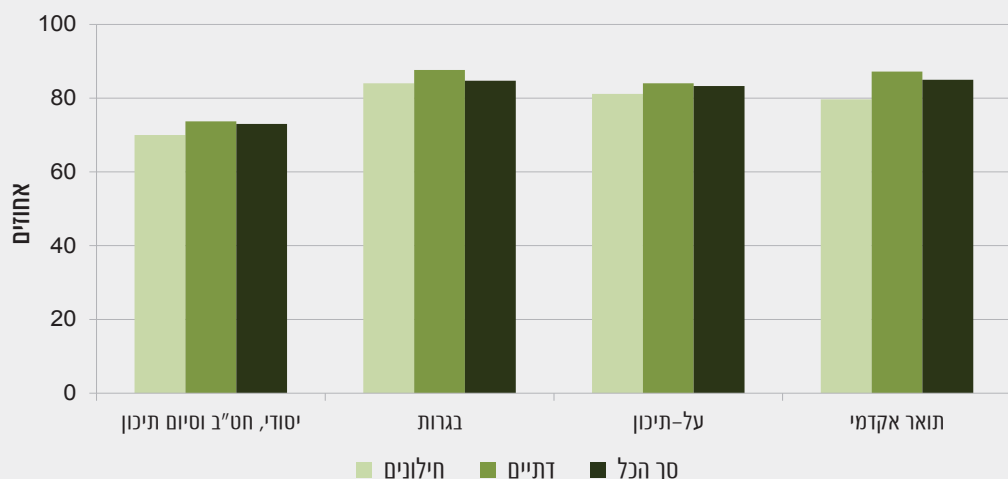

ערבים

אצל הגברים הערבים נמצא הבדל בשיעור התעסוקה בין אלה שהתעודה הגבוהה שלהם נמוכה מתעודת בגרות לבין בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר. לא נמצא קשר בין אורח החיים מבחינה דתית לשיעור התעסוקה.

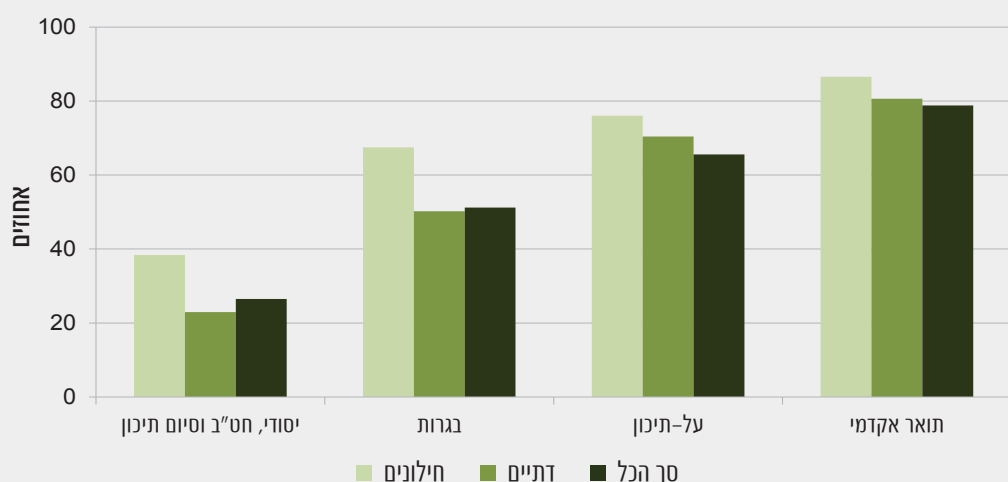
תרשים נכז שיעור תעסוקה בקרב גברים ערבים, לפי התעודה הגבוהה ביותר ולפי אורח חיים מבחינה דתית, 2016

2

בקרב נשים ערביות, שיעור המועסקות מושפע מאוד מהשכלה – ככל שהתעודה האחרונה גבוהה יותר כך שיעור התעסוקה גבוה יותר, בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית. השפעת ההשכלה בקרב אלה המנהלות אורח חיים דתי חזקה יותר מאשר בקרב אלה שאורח חייהן חילוני.

תרשים נכז שיעור תעסוקה בקרב נשים ערביות, לפי התעודה הגבוהה ביותר ולפי אורח חיים מבחינה דתית, 2016

מועסקים, לפי ענף כלכלי**יהודים**

בקרב הגברים היהודים, אורח החיים מבחינה דתית קשור להבדלים בתעסוקה לפי ענף כלכלי, לדוגמה: בענף החינוך מועסקים 4.2% מאלו שמנהלים אורח חיים חילוני ו-8% מאלו שאורח חייהם מסורתי, לעומת 27.0% מאלו שאורח חייהם חרדי. בענף מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי מועסקים 16.9% מבין הגברים שאורח חייהם דתי מאוד, 19.1% מבין הגברים שאורח חייהם דתי ו-12.2% מבין הגברים שאורח חייהם חילוני, לעומת 5.9% בלבד מאלו שאורח חייהם חרדי. 9.8% מאלו שאורח חייהם חילוני היו מועסקים בענף מידע ותקשורת, לעומת 3.0% מאלו שאורח חייהם חרדי. 11.0% מאלו שאורח חייהם חילוני היו מועסקים בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים לעומת 4.3% מאלו שאורח חייהם חרדי.

בקרב הנשים, כ-60% מהנשים שאורח חייהן חרדי היו מועסקות בענפי החינוך (39.4%) ובשירותי בריאות, רווחה וסעד (20.4%). בדומה להן, גם נשים שאורח חייהן דתי מאוד מועסקות בענפים אלו (37.8% ו-22.1% בהתאמה). לעומתן, רק כשליש מהנשים המנהלות אורח חיים חילוני היו מועסקות בענף החינוך (16.1%) ובענף שירותי בריאות, רווחה וסעד (16.9%).

מועסקים יהודים, לפי ענף כלכלי, אורח חיים מבחינה דתית ומין, 2016

2.1.1

סדר	ענף כלכלי	סך הכל	חרדי	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני
גברים							
	אלפים	1,552.2	85.8	32.2	185.4	406.4	786.7
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
B,C	תעשייה; כרייה וחציבה	15.6	10.4	9.9	12.6	16.2	16.9
F	בינוי	5.5	3.8	3.9	5.6	7.5	4.6
G	מסחר סטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	11.8	14.7	9.7	11.4	13.9	10.6
H	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	6.0	3.6	2.4	6.0	8.6	5.1
J	מידע ותקשורת	7.1	3.0	5.7	4.8	4.2	9.8
M	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	8.4	4.3	7.3	7.4	5.1	11.0
O	מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי	13.7	5.9	16.9	19.1	15.1	12.2
P	חינוך	5.9	27.0	19.0	7.7	2.8	4.2
Q	שירותי בריאות, רווחה וסעד	4.4	6.2	4.5	5.2	3.2	4.5
A,D,E,I,K L,N,R-U	שאר ענפי הכלכלה	21.6	21.0	20.6	20.2	23.4	20.9
נשים							
	אלפים	1,538.4	134.4	32.9	173.2	380.8	762.5
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
B,C	תעשייה; כרייה וחציבה	7.2	2.2	2.7	4.3	7.5	8.9
G	מסחר סטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	10.6	7.4	6.8	10.1	13.5	9.8
J	מידע ותקשורת	4.5	4.9	1.9	3.1	3.3	5.4
M	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	8.0	6.9	6.0	7.0	5.9	9.6
O	מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי	9.4	2.2	4.3	8.5	11.9	9.8
P	חינוך	19.4	39.4	37.8	24.4	15.0	16.1
Q	שירותי בריאות, רווחה וסעד	17.8	20.4	22.1	21.4	17.1	16.9
A,D,E,F H,I,J,K L,N,R-U	שאר ענפי הכלכלה	23.1	16.5	18.5	21.2	25.8	23.6

ערבים

הענף הכלכלי עם אחוז התעסוקה הגבוה ביותר של גברים ערבים הוא ענף הבינוי (בין 20% ל-25% מהגברים הערבים – בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית) וכן ענף מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים (בין 10% ל-16%, בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית).

אחוזים גבוהים של גברים ערבים שאורח חייהם חילוני, בהשוואה ליתר הגברים הערבים, מועסקים בענפים: מידע ותקשורת, מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי ושירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים. אחוזים נמוכים של גברים ערבים שאורח חייהם חילוני, בהשוואה ליתר הגברים הערבים, מועסקים בענפים: תעשייה, כרייה וחציבה, מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, ובינוי.

הענף שבו שיעור התעסוקה הגבוה ביותר בקרב הנשים הערביות הוא ענף החינוך (בין 30% ל-36% מהנשים הערביות – בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית) וכן ענף שירותי בריאות, רווחה וסעד (בין 20% ל-22% מהנשים הערביות, בכל החלוקות לפי אורח חיים מבחינה דתית).

מבין הנשים הערביות שאורח חייהן חילוני, אחוזים גבוהים יותר מועסקות בענפים: שירותי אירוח ואוכל ומידע ותקשורת. אחוזים נמוכים יותר מבין המנהלות אורח חיים חילוני מועסקות בענף החינוך.

מועסקים ערבים, לפי ענף כלכלי, אורח חיים מבחינה דתית ומין, 2016

2016

סדר	ענף כלכלי	סך הכל	דתי ודתי מאוד	מסורתי	חילוני
גברים					
	אלפים	344.7	94.0	196.3	44.1
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
B,C	תעשייה; כרייה וחציבה	14.0	16.6	13.6	10.0
F	בינוי	23.9	25.7	23.8	21.6
G	מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	16.4	15.9	16.9	13.9
H	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	9.0	10.0	9.2	7.0
I	שירותי אירוח ואוכל	6.7	5.2	7.1	7.5
J	מידע ותקשורת	1.1	0.7	0.9	2.9
M	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	3.9	2.4	3.5	8.5
O	מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי	4.2	3.0	4.2	6.2
P	חינוך	5.2	6.2	4.8	5.4
Q	שירותי בריאות, רווחה וסעד	4.9	3.8	5.3	5.6
A,D,E,K L,N,R-U	שאר ענפי הכלכלה	10.8	10.5	10.6	11.5
נשים					
	אלפים	141.7	34.6	75.0	26.1
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
B,C	תעשייה; כרייה וחציבה	4.7	3.5	5.1	4.8
G	מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	13.8	15.6	13.4	12.5
I	שירותי אירוח ואוכל	3.2	0.7	3.1	6.2
J	מידע ותקשורת	1.4	0.3	1.3	2.6
M	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	2.7	2.6	2.9	3.0
N	שירותי ניהול ותמיכה	4.3	6.9	3.4	2.5
O	מינהל מקומי, ציבורי וביטחון וביטוח לאומי	2.6	2.1	2.3	4.2
P	חינוך	34.5	35.3	36.5	29.7
Q	שירותי בריאות, רווחה וסעד	21.2	22.2	20.6	22.2
A,D,E,F H,K,L,R-U	שאר ענפי הכלכלה	11.6	10.9	11.5	12.3

מועסקים, לפי משלח יד

יהודים

מבין הגברים היהודים המועסקים שאורח חייהם חילוני, חלקם של המועסקים במשלח היד "מנהלים" גבוה באופן ניכר מחלקם של אלו שאורח חייהם חרדי (19.8% לעומת 11.3%).

מבין הנשים היהודיות המועסקות שאורח חייהן חילוני, חלקן של המועסקות במשלח היד "מנהלים" גבוה באופן ניכר מחלקן של אלו שאורח חייהן חרדי (11.1% לעומת 3.4%). 40.1% מהנשים שאורח חייהן חרדי ו-51.7% מאלה שאורח חייהן דתי מאוד מועסקות במשלח יד אקדמי (כולל משלחי יד בתחום ההוראה והסיעוד). 26.9% מבין אלה שאורח חייהן חרדי מועסקות במשלח היד עובדי מכירות ושירותים, לעומת 18.1% מבין הנשים שאורח חייהן חילוני.

29.3% מהנשים שאורח חייהן דתי מאוד ו-28.8% מהנשים שאורח חייהן חרדי מועסקות במשלח יד בתחום ההוראה – אחוז גבוה בהשוואה לגברים שאורח חייהם דתי מאוד או חרדי (13.1% ו-21.3%, בהתאמה), וכן גבוה בהשוואה לנשים שאורח חייהן חילוני (11.1%).

מועסקים יהודים, לפי משלח יד, אורח חיים מבחינה דתית ומין, 2016

2016

סדר	משלח יד	סך הכל	חרדי	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני
גברים							
	אלפים	1,552.2	85.8	32.2	185.4	406.4	786.7
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1	מנהלים	16.8	11.3	10.8	14.5	13.9	19.8
2	בעלי משלח יד אקדמי	24.9	32.4	40.4	24.0	12.5	30.4
3	הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה	13.9	15.8	12.0	12.7	14.1	14.0
4	פקידים כלליים ועובדי משרד	4.4	6.9	5.5	5.2	5.3	3.4
5	עובדי מכירות ושירותים	13.9	14.3	11.6	16.5	18.8	10.7
8-6	עובדים מקצועיים בחקלאות, בתעשייה ובבנייה ועובדים מקצועיים אחרים	21.4	14.4	14.6	20.8	29.9	18.1
9	עובדים בלתי מקצועיים	4.6	4.9	5.1	6.4	5.5	3.6
נשים							
	אלפים	1,538.4	134.4	32.9	173.2	380.8	762.5
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1	מנהלים	8.9	3.4	5.7	5.5	8.4	11.1
2	בעלי משלח יד אקדמי	32.7	40.1	51.7	35.0	19.1	37.0
3	הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה	17.2	13.4	12.7	15.6	20.0	17.0
4	פקידים כלליים ועובדי משרד	11.3	12.6	8.4	10.5	13.7	10.2
5	עובדי מכירות ושירותים	22.6	26.9	18.6	26.0	28.8	18.1
8-6	עובדים מקצועיים בחקלאות, בתעשייה ובבנייה ועובדים מקצועיים אחרים	2.4	1.8	0.8	1.5	3.0	2.6
9	עובדים בלתי מקצועיים	4.8	1.8	2.0	5.9	7.1	4.1

ערבים

בקרוב הגברים הערבים, אחוז המועסקים בעלי משלח יד אקדמי מבין אלה שאורח חייהם חילוני גבוה בהרבה מאשר מבין אלה שאורח חייהם דתי (19.5% לעומת 11.0%, בהתאמה). לעומת זאת, אחוז המועסקים במשלח היד עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים, גבוה בקרב אלו שאורח חייהם דתי מאשר מבין אלו שאורח חייהם חילוני (51.3% לעומת 39.0%, בהתאמה), וכך גם במשלח היד עובדים בלתי מקצועיים (13.7% לעומת 7.8%, בהתאמה).

אחוז הנשים שאורח חייהן דתי המועסקות במשלח היד עובדים בלתי מקצועיים גבוה מאשר מבין אלה שאורח חייהן חילוני (14.2% לעומת 7.9%, בהתאמה), ואילו האחוז של בעלות משלח יד אקדמי שאורח חייהן חילוני גבוה יותר מאשר מבין הנשים שאורח חייהן דתי (37.1% לעומת 33.7%, בהתאמה).

מועסקים ערבים, לפי משלח יד, אורח חיים מבחינה דתית ומין, 2016

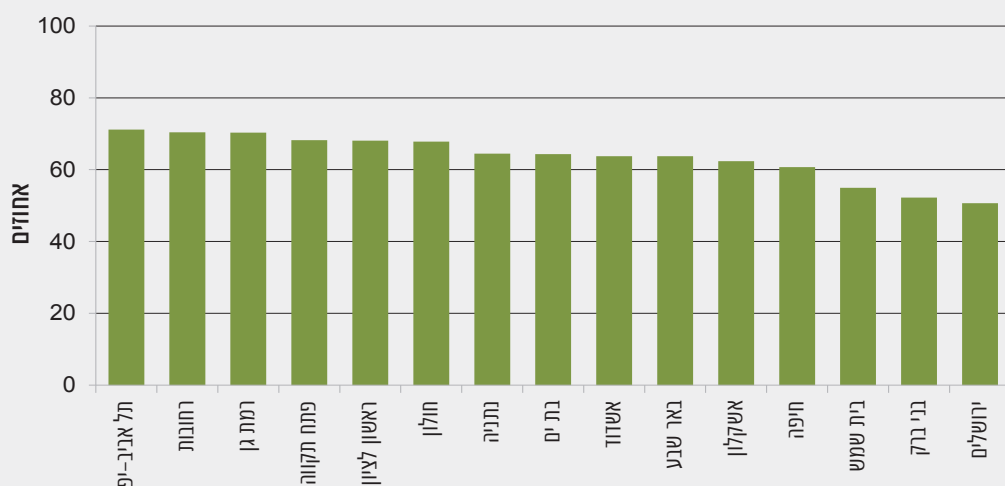
2017

סדר	משלח יד	סך הכל	דתי ודתי מאוד	מסורתי	חילוני
גברים					
	אלפים	344.7	94.0	196.3	44.1
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
1	מנהלים	5.6	3.6	6.0	7.6
2	בעלי משלח יד אקדמי	11.7	11.0	10.6	19.5
3	הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה	4.9	3.2	5.0	7.2
4	פקידים כלליים ועובדי משרד	3.2	2.5	3.6	2.7
5	עובדי מכירות ושירותים	15.5	14.6	15.5	16.2
8-6	עובדים מקצועיים בחקלאות, בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים	45.7	51.3	45.1	39.0
9	עובדים בלתי מקצועיים	13.5	13.7	14.3	7.8
נשים					
	אלפים	141.7	34.6	75.0	26.1
	אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
1	מנהלים	2.8	1.9	3.0	3.2
2	בעלי משלח יד אקדמי	34.7	33.7	35.2	37.1
3	הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה	7.1	7.0	6.9	7.7
4	פקידים כלליים ועובדי משרד	9.7	8.5	9.6	10.4
5	עובדי מכירות ושירותים	31.3	33.1	30.8	30.8
8-6	עובדים מקצועיים בחקלאות, בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים	2.9	1.7	3.5	3.0
9	עובדים בלתי מקצועיים	11.5	14.2	11.0	7.9

שיעור תעסוקה בערים הגדולות

שיעור התעסוקה בערים הגדולות שבהן 100,000 תושבים ויותר מושפע מאחוז החרדים שגרים בהן – בירושלים, בבני ברק ובבית שמש שיעור התעסוקה נמוך מאשר בשאר הערים.

תרשים נט שיעור תעסוקה בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2016

משקי בית, לפי אורח חיים מבחינה דתית ותעסוקה

בשנת 2016 היו 2.029 מיליון משקי בית של יהודים, 49.3% מתוכם מנהלים אורח חיים חילוני, 25.8% מסורתי, 11.3% דתי, 1.9% דתי מאוד ו-8.4% חרדי. יש הבדל באחוז המועסקים בין משקי בית המנהלים אורח חיים חילוני לעומת חרדי – 80.8% ו-83.5%, בהתאמה, אך אחוז משקי הבית שבהם כולם מועסקים גבוה בהרבה בקרב אלו שאורח חיים חילוני מאשר אלו שאורח חייהם חרדי – 53.6% לעומת 23.9%.

אצל 37.8% ממשקי הבית עם מועסקים שאורח חייהם חילוני יש רק מועסק אחד ואצל 9.6% בלבד – מועסק אחד בלבד העובד במשרה חלקית. לעומת זאת, ב-54.6% ממשקי הבית המנהלים אורח חיים חרדי יש רק מועסק אחד, וב-26.9% ממשקי הבית עם מועסקים ישנו רק מועסק אחד העובד במשרה חלקית. ב-47.1% ממשקי הבית שאורח חייהם חילוני יש שני מועסקים, ב-28.8% שניהם מועסקים מלא. לעומת זאת, ב-38.3% ממשקי הבית שאורח חייהם חרדי יש 2 מועסקים, וב-12.5% בלבד שניהם עובדים מלא.

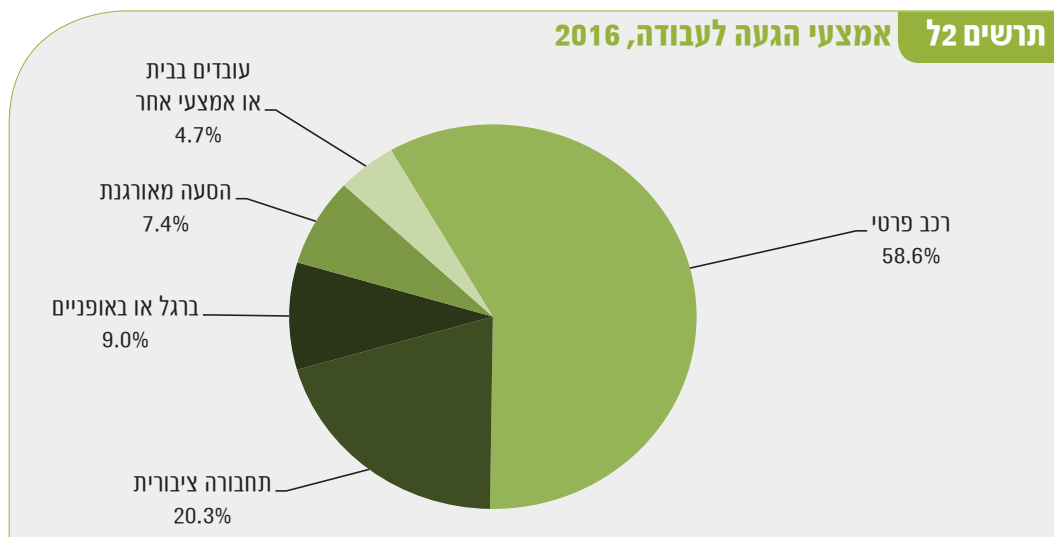
בשנת 2016 היו 369 אלף משקי בית של ערבים, אורח החיים של 12.6% מהם חילוני, 54.5% מנהלים אורח חיים מסורתי, 29.5% מנהלים אורח חיים דתי ו-0.6% דתי מאוד. ב-84.3% ממשקי הבית שאורח חייהם חילוני יש מועסקים לעומת 70.7% ממשקי הבית שאורח חייהם דתי או דתי מאוד.

ב-44.7% ממשקי הבית שאורח חייהם חילוני יש רק מועסק אחד (ב-38% ממשקי הבית עם מועסקים, המועסק היחיד עובד במשרה מלאה), וב-41.7% יש 2 מועסקים. לעומת זאת במשקי בית שאורח חייהם דתי, 54.5% עם מועסק יחיד ורק 31.5% עם 2 מועסקים.

הגעה לעבודה (הסקר החברתי, 2016)

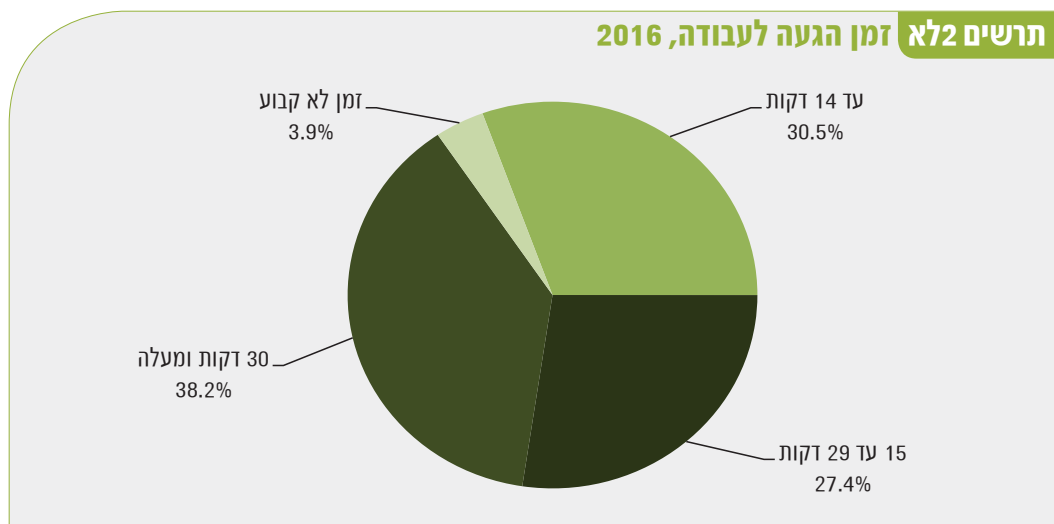
58.6% מהמועסקים מגיעים לעבודתם ברכב פרטי או מסחרי, 20.3% מגיעים באמצעות תחבורה ציבורית, 9% מגיעים ברגל או באופניים, 7.4% מגיעים בהסעה מאורגנת. 4.7% נוספים עובדים מהבית או מגיעים לעבודה באמצעי אחר.

2

מועסקים יהודים משתמשים בתחבורה הציבורית כדי להגיע למקום העבודה בשיעור כפול מאשר מועסקים ערבים: 21.7% לעומת 9.9%, בהתאמה. מועסקים חרדים משתמשים בתחבורה הציבורית בשיעור גבוה יחסית ליתר האוכלוסייה היהודית: 37.6% לעומת 19.6%, בהתאמה. האוכלוסייה החרדית משתמשת פחות ברכב פרטי כדי להגיע למקום העבודה בהשוואה ליתר האוכלוסייה היהודית: 27.9% לעומת 61.7%, בהתאמה. 22.6% מהחרדים מגיעים ברגל או באופניים למקום עבודתם, לעומת 8.1% מיתר האוכלוסייה היהודית.

הערבים מגיעים לעבודה בהסעה מאורגנת של מקום העבודה בשיעור גבוה פי שלושה מיהודים: 18.4% לעומת 5.9%, בהתאמה. 30.5% מהמועסקים מגיעים לעבודה בתוך 14 דקות, 27.4% בתוך 15-29 דקות, 38.2% מגיעים לעבודה בתוך יותר מחצי שעה ו-3.9% בזמן לא קבוע. משך ההגעה לעבודה מפריע מאוד ל-24.6% מהמועסקים היהודים, ול-13.2% מהמועסקים הערבים.

זמני עבודה (הסקר החברתי, 2016)**ימי עבודה בשבוע**

מרבית המועסקים (62.1%) עובדים 5 ימים בשבוע (63.2% מהיהודים ו-54.2% מהערבים), 20.4% עובדים 6 ימים (18.7% מהיהודים ו-33.0% מהערבים) ו-2.4% עובדים 7 ימים בשבוע (2.1% מהיהודים ו-4.9% מהערבים). היתר, 11.8% מהמועסקים, עובדים עד 4 ימים בשבוע.

16.4% מהמועסקים – 14.0% מהיהודים ו-33.3% מהערבים, עובדים בדרך כלל גם בסופי שבוע לאחר כניסת השבת. 15.4% מהמועסקים עובדים במשמרות – 14.7% מהיהודים ו-20.1% מהערבים.

שעות עבודה

שלושה רבעים מהמועסקים (74.9%), עובדים בשעות היום, מ-06:00 בבוקר עד 17:00 בערב (במרבית שעות עבודתם), 3.7% עובדים בשעות הערב, מ-17:00 עד 22:00 בערב. 18% עובדים בשעות לא קבועות במהלך היממה. אין הבדלים גדולים בשעות העבודה בין יהודים לערבים.

3. מדד הגיוון התעסוקתי במגזר העסקי

מדד הגיוון התעסוקתי הוא כלי מחקרי חדשני וראשון מסוגו בישראל ובעולם, אשר מספק תמונת מצב של שילוב עובדים מקבוצות מגוונות באוכלוסייה בשוק העבודה הישראלי. המדד פותח כחלק ממדיניות להטמעת שוויון וגיוון בשוק העבודה, כמו גם ככלי אכיפה למצבי אפליה בשוק התעסוקה.

מדד הגיוון פותח על ידי נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב,¹¹ כדי לבחון באופן שיטתי ושוטף את הייצוג בשוק העבודה ואת פערי השכר¹² של חמש קבוצות הנמצאות בעמדת מיעוט בשוק העבודה בישראל, שעבורן קיימים נתונים מינהליים: נשים, ערבים, חרדים,¹³ יוצאי אתיופיה¹⁴ ובני 45 ומעלה – בעלי השכלה אקדמית וחסרי השכלה אקדמית בשוק הפרטי בישראל. הנתונים המתקבלים ממדד הגיוון מספקים לקובעי המדיניות, למשרדי ממשלה, למעסיקים ולארגונים חברתיים תמונת מצב עדכנית לגבי הגיוון ושוויוניות השכר של אוכלוסיות אלו, לפי ענף כלכלי, גודל הארגון וקבוצת גיל.

נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה היא גוף ממשלתי שהוקם בשנת 2008 מכוח סעיף 18 לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988. הנציבות שואפת להוביל תהליך של הטמעת שוויון ומיגור אפליה בשוק העבודה ולשמש "סמן נורמטיבי" לאימוץ נורמות וערכים, שיהוו את היסודות לשוק עבודה שוויוני במדינת ישראל. הנציבות מטפלת באכיפה של חקיקת השוויון ברמה האזרחית, פועלת להפנמת הנורמות הראויות של שוויון הזדמנויות בעבודה ושואפת להוביל רפורמה מקיפה וכוללת בהטמעת שוויון הזדמנויות בשוק העבודה.

11 פרופ' אלכסנדרה קלב וגל דויטש, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב; אילה גינת ויפית אלפנדרי, אגף מיקרו-כלכלה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; חנה קופפר וחגית שריד, נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה.

12 פערי השכר נבחנים אל מול קבוצות ההשוואה: גברים לעומת נשים, יהודים לעומת ערבים, יהודים שאינם יוצאי אתיופיה לעומת יוצאי אתיופיה, יהודים לא חרדים לעומת חרדים, בני 44 ומטה לעומת בני 45 ומעלה.

13 שכירים חרדים אתורו במדד באמצעות אלגוריתם המייחס לאדם רמת דתיות לפי זיקתו למוסדות חינוך שונים. מקור הנתונים בקבצים מינהליים בתחום החינוך, שבהם ניתן לשייך מוסדות חינוך לאחד משלושת הזרמים – ממלכתי, ממלכתי-דתי וחרדי. לפרטים נוספים ראו <http://www1.cbs.gov.il/www/publications/tec19.pdf>.

14 יוצאי אתיופיה בפרסום זה הם מי שנולדו באתיופיה או שאחד מהוריהם נולד באתיופיה.

מדד הגיוון נחנך בדצמבר 2016 ל-20 ענפים מובילים במשק שנקבעו על ידי נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה. בשנת 2017 דירוג הענפים במדד נעשה בנפרד עבור כל רמת השכלה. רכישת השכלה אקדמית נחשבת בעיני קובעי מדיניות וחוקרים רבים ככלי לצמצום פערים חברתיים, להשגת שוויון וניצול הפוטנציאל החברתי-כלכלי של כוח העבודה.

מטרת המדד היא ליצור מקור מידע ומדידה של דפוסי אי-שוויון במשק ולזהות מוקדים פוטנציאליים לפיתוח וליישום של תכניות שוויון. הנתונים הייחודיים שבהם משתמשים לבניית המדד מצביעים על פערים אולם אינם יכולים להסבירם. פערי שכר יכולים לנבוע מגורמים רבים, סובייקטיביים כגון אפליה ואובייקטיביים כגון השכלה ובידול מקצועי. הרבה מהגורמים מושפעים מאוד ממדיניות הממשלה, מהחלטות מעסיקים ומפעילות ארגוני המגזר השלישי. לכן המדד מהווה בסיס מידע המאפשר לגופים אלו לבחון את מקורות הפערים הנחשפים בארגוניהם ולגבש תכניות ומענה לקידום הגיוון בעסק. לאורך זמן יאפשר המדד עריכת השוואות רב-שנתיות, זיהוי מגמות ותמורות במצב בענפי הכלכלה הנסקרים, וזיהוי מוקדים של שינויים ושל קיפאון בדפוסי אי-השוויון.

חישוב המדד

המדד מורכב משני ממדים - ייצוג ושיויוניות בשכר. בכל אחד מהממדים נבדק מצבן של חמש הקבוצות. הציון שמקבל כל תת-ענף נע בין 0 ל-1 הן בייצוג והן בשכר, באופן שלהלן:

ממד הייצוג: הייצוג של כל קבוצה בכל אחד מהענפים נמדד ביחס לייצוגה באוכלוסייה בגילי העבודה (18-64). כלומר, הציון מראה את ייצוג הקבוצה בענף ביחס לייצוגה בכוח העבודה.

הקבוצות נבדקו גם לפי רמת השכלתן וחולקו לאקדמאים ושאינם אקדמאים, על פי הגדרות מרשם ההשכלה של הלמ"ס (מתואר במקורות הנתונים). אקדמאים הוגדרו כאנשים בעלי תואר ראשון לפחות ממוסד אקדמי.

חישוב מדד הייצוג נעשה כך:

מדד הייצוג הכללי:

אחוז הייצוג של קבוצה X בתת-ענף מתוך סך כל העובדים בענף

אחוז הייצוג של קבוצה X בגילי העבודה בכלל המשק (18-64)

מדד הייצוג לאלה שאינם אקדמאים:

אחוז הייצוג של קבוצה X שאינם אקדמאים בתת-ענף מתוך סך כל הלא אקדמאים בענף

אחוז הייצוג של קבוצה X שאינם אקדמאים בגילי העבודה בכלל המשק (18-64)

מדד הייצוג לאקדמאים:

אחוז הייצוג של קבוצה X אקדמאים בתת-ענף מתוך סך כל האקדמאים בענף

אחוז הייצוג של קבוצה X האקדמאים בגילי העבודה בכלל המשק (18-64)

ממד הייצוג בנוי כך שאינו משקלל את שיעורי ההשתתפות של קבוצות שונות בשוק העבודה, משום שאלה תלויים בתהליכים חברתיים ותרבותיים נוספים שמשפיעים על היעדר ההשתתפות, בין מבחירה או לא מבחירה (כמו לדוגמה במקרה של מחפשי עבודה שהתייאשו כי לא עמדו לרשותם ההון האנושי, ההון החברתי והתשתיות הנדרשים לצורך מציאת עבודה). למעשה, המדד בוחן את מצב הייצוג של הקבוצות בכל ענף, ביחס למצב אידאלי שבו הייצוג הענפי היה בהלימה מלאה להיצע בגילי העבודה.

אחוז הייצוג באוכלוסייה של כל אחת מהקבוצות במדד, בגילי העבודה (18-64), (1) 2015

2.5 דקות

אחוזים

אוכלוסיית גילאי העבודה (18-64)	סך הכל	אקדמאים	לא אקדמאים
נשים	50.4	55.0	48.3
ערבים	19.8	9.7	23.9
ילידי או יוצאי אתיופיה	1.2	0.3	1.6
חרדים	7.1	3.5	8.6
אוכלוסיית בני 45-64	42.2	47.2	40.4

(1) מקורות הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2017). הכנסות והוצאות משק הבית: נתונים מסקר הוצאות משק הבית 2015, סיכומים כלליים. פרסום מס' 1677. ירושלים: המחבר; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2017). סקר כוח אדם 2015. פרסום מס' 1684. ירושלים: המחבר.

ממד השוויוניות בשכר: מצב פערי השכר של כל קבוצה נמדד ביחס לקבוצת ההשוואה הרלוונטית לה. הציון בממד הוא אחוז השכר של כל קבוצה מתוך שכר קבוצת ההשוואה. ציון גבוה מ-1 מתוקנן ל-1 (ציון מושלם).

קבוצות ההשוואה לשכר שנקבעו בממד הגיוון:

נשים – גברים

ערבים – יהודים

יוצאי אתיופיה – יהודים שאינם יוצאי אתיופיה

חרדים – יהודים שאינם חרדים

בני 45 ומעלה – בני 18–44.

יצוין כי תאים אשר מספר משרות השכיר בהם היה נמוך מ-40, לא חושב עבורם מדד הגיוון, הן בבחינת ייצוג והן בבחינת שכר.

ממצאים עיקריים

המדד מסייע להאיר את השונות הרבה בין הקבוצות. הממצאים העיקריים של הממד מעידים כי הגיוון הוא סלקטיבי גם בתוך כל ענף, כך שרמות הייצוג ושוויוניות השכר של קבוצות בתוך הענפים שונות באופן ניכר. נשים נמצאות בייצוג גבוה משאר הקבוצות בשוק העבודה, אולם סובלות מפערי שכר גדולים כמו של ערבים ושל ילידי אתיופיה. האפליה הכפולה של נשים בתת-הקבוצות נובעת הן מהיותן נשים והן בגלל שייכותן לאותה קבוצה. ערבים וילידי אתיופיה מיוצגים ייצוג יתר בתעסוקה לא-איכותית. חרדים מיוצגים בשיעורים גבוהים יחסית רק בחלקים מצומצמים של שוק העבודה, בעיקר בענפי צווארון לבן. ולבסוף, בני 45 ומעלה סובלים מייצוג נמוך במספר ענפי תעשייה חדשים, אולם בכל הענפים, למעט שני ענפי צווארון כחול, שכרם גבוה יותר משכרם של בני 44 ומטה. הממד מצביע גם על שונות רבה בין הענפים. הדפוסים בענפי ייצור ובענפי צווארון כחול שונים מאשר בענפים עתירי ידע. בענפים שבהם נעשו מאמצים לשלב קבוצות לא מיוצגות מתגלים דפוסים שונים מאשר בענפים שבהם לא נעשו מאמצים דומים, אולם לא כל קבוצות הגיוון נהנות מהפירות של מאמצים אלו.

כמו כן, ממצאי הממד מראים כי מצבם של בעלי השכלה אקדמית מקבוצות מיעוט טוב פחות מזה של חסרי השכלה: בעלי השכלה אקדמית מקבוצות בעמדת מיעוט בשוק העבודה (נשים, ערבים, יוצאי אתיופיה, חרדים ומבוגרים) משתלבים בשוק העבודה בשיעורים נמוכים יותר מאשר שכירים חסרי השכלה אקדמית מאותן קבוצות, וסובלים מפערי שכר גבוהים יותר. הם משתלבים בעיקר בתעשיות צווארון כחול וחווים פערי שכר גבוהים מאוד. שכרם של אקדמאים מקבוצות מיעוט מוריד את השכר הממוצע לאקדמאים, שהוא נמוך מלכתחילה בענפי הצווארון הכחול.

קיים ייצוג אפסי לבעלי השכלה אקדמית מקבוצות מיעוט בענפים שבהם משולם השכר הגבוה במשק. אולם מעט השכירים בעלי השכלה אקדמית מקבוצות מיעוט שמועסקים בענפים עם השכר הגבוה במשק חווים פערי שכר נמוכים יחסית.

ענפי הצווארון הכחול מגוונים יותר גם בכוח האדם הלא אקדמאי שלהם: שכירים ללא השכלה אקדמית מקבוצות מיעוט חווים פערי שכר נמוכים יותר בענפי הצווארון הכחול, עם השכר הנמוך במשק, לעומת פערי השכר הגדולים שהם חווים בענפי הצווארון הלבן.

ברוב ענפי הצווארון הלבן ליוצאי אתיופיה ולערבים הייצוג הנמוך ביותר ביחס לשיעורם באוכלוסייה. לעומת זאת, ברוב ענפי הצווארון הכחול, אשר בהם משולם השכר הנמוך במשק, לחרדים הייצוג הנמוך ביותר ואילו לערבים וליוצאי אתיופיה ייצוג יתר.

בענפים עם ההכנסה הגבוהה במשק לחרדים, ואחריהם לערבים, שוויוניות שכר גבוהה יותר מאשר לנשים וליוצאי אתיופיה.

בני 45 מיוצגים ייצוג חסר בתעשיות טכנולוגיה עילית.

ממצאי מדד ייצוג - אקדמאים

- הענפים הכי פחות מגוונים בהעסקת אקדמאים הם הענפים שבהם משולם השכר הגבוה ביותר במשק מתוך עשרים הענפים שנבחנו. שלושת הענפים שהם שיאני השכר מדורגים בשלושת המקומות האחרונים במדד הייצוג: ענפי תכנות מחשבים, ייצור מחשבים ומחקר מדעי ופיתוח. ענף ייצור התרופות מדורג במקום ה-16 במדד הייצוג.
- הענפים שבהם אקדמאים מקבוצות מיעוט משיגים ייצוג גבוה יחסית הם הענפים שבהם משולם השכר הנמוך ביותר במשק. יוצאי דופן בקרב הענפים עם ייצוג גבוה של אקדמאים מקבוצות מיעוט הם ענף השירותים הפיננסיים וענף שירותים משפטיים ושירותי חשבונאות.

אקדמאים - ציוני ייצוג לקבוצות נבחרות באוכלוסייה, לפי ענף כלכלי, (1)(2) 2015

2.6.7

משרות שכיר - סך הכל (אלפים)	בני 45 ומעלה	חרדים	יוצאי אתיופיה	ערבים	נשים	ענף כלכלי	סדר
						תעשייה	C
7.5	1.049	0.387		0.430	0.834	ייצור מוצרי מזון, משקאות ומוצרי טבק	
1.4	1.208			0.390	1.212	ייצור טקסטיל ומוצרי הלבשה	
6.6	0.743	0.189		0.135	1.086	ייצור תרופות, כולל תרופות הומאופתיות	
8.6	1.340	0.176		0.219	0.460	תעשיית מתכות בסיסיות	
31.2	0.903	0.218	0.498	0.057	0.549	ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי	
						מסחר סיווגי וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	G
3.3	0.974			0.768	0.616	מסחר סיווגי וקמעוני בכלי רכב מנועיים ותיקונם	
26.2	0.910	0.314	0.817	0.342	0.883	מסחר סיווגי, פרט לכלי רכב מנועיים	
22.0	0.893	0.441	1.627	1.211	1.152	מכירה קמעונית, פרט לכלי רכב מנועיים	
						מידע ותקשורת	J
3.1	0.836	0.569		0.274	1.027	הוצאה לאור	
2.9	0.679			0.449	0.969	הפקה ושידור של סרטי קולנוע, טלוויזיה, רדיו ומוזיקה	
5.9	0.595	0.381		0.295	0.849	שירותי תקשורת	
57.5	0.460	0.491	0.456	0.155	0.659	תכנות וייעוץ בתחום המחשבים ושירותים אחרים	
						שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	K
29.6	0.725	0.565	1.432	0.447	1.043	שירותים פיננסיים, פרט לביטוח ולקרנות פנסיה	
16.6	0.456	0.467	1.343	0.180	1.047	ביטוח וקרנות פנסיה, פרט לביטוח לאומי ופעילויות עזר הנלוות לשירותים פיננסיים ולביטוח	
						שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	M
21.7	0.388	1.091	1.028	0.431	0.998	שירותים משפטיים ושירותי חשבונאות	
15.9	1.018	0.249		0.523	0.727	שירותי אדריכלות והנדסה	
28.2	0.675	0.302	0.469	0.227	0.600	ובדיקות וניתוח נתונים טכניים	
6.2	0.361	0.318		0.321	0.998	מחקר מדעי ופיתוח	
						פרסום וחקר שווקים	
						שירותי ניהול ותמיכה	N
12.1	0.985	0.618	3.296	0.683	1.252	שירותי תעסוקה	
7.2	1.542	0.393	3.213	0.401	0.769	שירותי תחזוקה לבניינים ועבודות גינון	

(1) חמשת הענפים עם רמת הייצוג הנמוכה ביותר עבור כל קבוצה מוארים ברקע ירוק.

(2) ענפי הכלכלה הראשיים סווגו לפי סיווג ענפי הכלכלה 2011 של הלמ"ס.

ממצאי מדד שוויוניות שכר - אקדמאים

- רוב הענפים הנמצאים בדירוג גבוה במדד שוויוניות השכר הם ברמות הכנסה בינוניות וגבוהות. בענפים אלו שכירים מקבוצות מיעוט בעלי השכלה אקדמית מרוויחים בין 71% ל-84% משכר קבוצת ההשוואה.
 - בענפים שבהם משולם שכר בינוני עד נמוך פערי השכר של עובדים אקדמאים מקבוצות מיעוט לעומת קבוצת ההשוואה, הם הגבוהים ביותר – בין 71% ל-50% משכר קבוצת ההשוואה.
- מלבד העובדה שלשכירים בעלי השכלה גבוהה מקבוצות מיעוט יש ייצוג גבוה בעיקר בענפים שבהם משולם השכר הנמוך במשק, הם גם חווים פערי שכר גבוהים בענפים אלו.
- לפערי השכר הגבוהים בענפים אלו יכולים להיות כמה גורמים:

1. בידול מקצועי הנובע מכך ששכירים מקבוצות מיעוט מאיישים משרות לא ניהוליות ושוליות בארגון, או מועסקים בארגונים שבהם משולם שכר נמוך בענף. ארגונים בפריפריה למשל חווים לעתים היצע גבוה של עובדים מקבוצות מיעוט ומשלמים בהתאם.
2. תת-תעסוקה, כאשר בעלי השכלה אקדמית עובדים במשרות שאינן דורשות השכלה זו ושכרם נמוך בהתאם.
3. אפליה ישירה, כאשר שני עובדים באותו עיסוק מקבלים שכר שונה. פער כזה יכול לשקף מצב שבו עובדים מקבוצת מיעוט מוכנים להתפשר על שכר נמוך יותר לאור תהליך ארוך של קשיים במציאת עבודה, וכן מצב שבו מרכיבי השכר כוללים בונוסים ונקבעים על ידי הערכות סובייקטיביות הנתונות להטיות.

ההסבר הרווח לריכוזן של קבוצות מיעוט בעבודות שמשולם בהן שכר נמוך הוא חוסר בהשכלה גבוהה, אך המדד מראה כי גם בעלי השכלה גבוהה מקבוצות מיעוט מצליחים להשתלב בעיקר בענפים שרמת השכר הנמוכה בהם הופכת אותם לאטרקטיביים פחות. לא זו בלבד שהשכר בענפים אלו הוא הנמוך במשק אלא שפערי השכר של קבוצות המיעוט לעומת קבוצת הרוב גבוהים במיוחד. ייתכן שפערי שכר אלו מצביעים על תת-תעסוקה במובן שבעלי השכלה עובדים במשרות ובתפקידים שאינם מתגמלים השכלה. פערי השכר יכולים גם לשקף מצב של בידול מקצועי במשרות הדורשות השכלה אקדמית. כך למשל בענף ייצור טקסטיל, בעל תואר אקדמי מקבוצת מיעוט יישאר בעמדת משגיח על פס הייצור בעוד שבעל תואר אקדמי מקבוצת הרוב יטפס לדרגים ניהוליים גבוהים יותר. לבסוף, ייתכן כי תשלום שכר נמוך לשכירים מקבוצות מיעוט במשרות שדורשות השכלה אקדמית נובע מעמדת המיקוח הנמוכה שלהם. אם אכן מעסיקים משלמים פחות לעובדים מקבוצות מיעוט במשרות דומות לאלו של שכירים מקבוצת הרוב, הרי שפערי השכר הגבוהים מצביעים על כך שגיוון בתעסוקת האקדמאים מאפשר למעסיקים להוריד את רמות השכר הממוצעות בענף. אם המגמה של גיוון גבוה ושוויוניות שכר נמוכה בענפי הצווארון הכחול תימשך, ייתכן שפערי השכר בין ענפי הצווארון הלבן והצווארון הכחול יגדלו ועמם גם הפערים החברתיים.

**אקדמאים - ציוני שוויוניות שנו לקבוצות נבחרות באוכלוסייה,
לפי ענף כלכלי, (1)(2) 2015**

2.7

סדר	ענף כלכלי	נשים	ערבים	יוצאי אתיופיה	חרדים	בני 45 ומעלה	שנר ממוצע לאקדמאים בענף - ש"ח
C	תעשייה						
	ייצור מוצרי מזון, משקאות ומוצרי טבק	0.638	0.541		0.548	1.280	17,675
	ייצור טקסטיל ומוצרי הלבשה	0.502	0.523			1.003	13,203
	ייצור תרופות, כולל תרופות הומאופתיות	0.745	0.774		0.720	1.434	24,114
	תעשיית מתכות בסיסיות	0.674	0.786		0.796	1.07	15,626
	ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי	0.630	0.794	0.613	0.798	1.181	25,523
G	מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים						
	מסחר סיטוני וקמעוני בכלי רכב מנועיים ותיקונם	0.600	0.507			1.261	17,234
	מסחר סיטוני, פרט לכלי רכב מנועיים	0.610	0.512	0.530	0.578	1.277	19,014
	מכירה קמעונית, פרט לכלי רכב מנועיים	0.564	0.719	0.474	0.616	1.036	10,066
J	מידע ותקשורת						
	הוצאה לאור	0.689	0.587		0.616	1.362	12,053
	הפקה ושידור של סרטי קולנוע, טלוויזיה, רדיו ומוזיקה	0.760	0.770			1.654	15,915
	שירותי תקשורת	0.668	0.524		0.768	1.804	21,014
	תכנות וייעוץ בתחום המחשבים ושירותים אחרים	0.670	0.661	0.540	0.687	1.331	25,298
K	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח						
	שירותים פיננסיים, פרט לביטוח ולקרנות פנסיה	0.684	0.709	0.477	0.656	1.906	23,336
	ביטוח וקרנות פנסיה, פרט לביטוח לאומי ופעילויות עזר הנלוות לשירותים פיננסיים ולביטוח	0.567	0.461	0.551	0.697	1.753	19,023
M	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים						
	שירותים משפטיים ושירותי חשבונאות	0.730	0.693	0.661	0.716	1.457	13,278
	שירותי אדריכלות והנדסה ובדיקות וניתוח נתונים טכניים	0.583	0.672		0.759	1.325	16,642
	מחקר מדעי ופיתוח	0.558	0.780	0.575	0.715	1.259	27,110
	פרסום וחקר שווקים	0.646	0.674		0.610	1.349	14,114
N	שירותי ניהול ותמיכה						
	שירותי תעסוקה	0.706	0.524	0.719	0.707	0.719	5,715
	שירותי תחזוקה לבניינים ועבודות גיבון	0.735	0.817	0.738	0.849	0.785	5,261

(1) חמשת הענפים עם רמת הייצוג הנמוכה ביותר עבור כל קבוצה מוארים ברקע אפור.

(2) ענפי הכלכלה הראשיים סווגו לפי סיווג ענפי הכלכלה 2011 של הלמ"ס.

ממצאי מדד ייצוג - לא אקדמאים

- באופן כללי, ייצוג בכוח העבודה של שכירים מקבוצות מיעוט **ללא** השכלה אקדמית גבוה מהייצוג של שכירים עובדים מקבוצות מיעוט **בעלי** השכלה אקדמית. אולם דפוסי הייצוג דומים: תעשיות שבהן משולם שכר נמוך הן בעלות הגיוון הרב ביותר בכוח האדם, ואילו התעשיות שבהן משולם השכר הגבוה במשק ממוקמות בתחתית דירוג הייצוג. ממצאי ייצוג אלו עולה כי צמיחה ורווחיות של ענפי הכלכלה אינן מאופיינות בגיוון ובשוויוניות אלא בסגירות ובפערים.
- חמשת הענפים עם הייצוג הגבוה ביותר של עובדים מקבוצות מיעוט ללא השכלה אקדמית הם ענפי צווארון כחול שבהן משולם השכר מהנמוכים במשק. ציוני הייצוג הגבוהים בענפים ייצור טקסטיל ומוצרי הלבשה, ייצור מוצרי מזון, משקאות ומוצרי טבק, שירותי תעסוקה, שירותי תחזוקה לבניינים ועבודות גיבון ומכירה קמעונית, פרט לכלי רכב מנועיים אינם משקפים שוויוניות אלא בידול מקצועי, שמתבטא בכך שקבוצות המיעוט מועסקות בענפים שרצויים פחות על ידי קבוצות הרוב. כפי שעולה מציוני המדד לכל קבוצה לחוד, הציון המשולב של ייצוג גבוה נובע מייצוג יתר, בעיקר של יוצאי אתיופיה וערבים.
- ענפי הצווארון הלבן המדורגים גבוה ביותר במדד הייצוג הם שירותי אדריכלות, שירותים פיננסיים ושירותים משפטיים וחשבונאות. דפוס זה של מדד הייצוג דומה לזה של השכירים האקדמאים.
- הענפים עם הגיוון הנמוך ביותר בהעסקת עובדים חסרי השכלה אקדמית הם הענפים הצומחים שבהם רמות השכר הן מהגבוהות במשק: תכנות מחשבים, הפקה ושידור של סרטי קולנוע, טלוויזיה, רדיו ומוזיקה, ייצור תרופות, כולל תרופות הומאופתיות, מחקר מדעי ופיתוח, ייצור מחשבים, תכנות וייעוץ בתחום המחשבים ושירותים אחרים ושירותי תקשורת.

**לא אקדמאים - ציוני ייצוג לקבוצות נבחרות באוכלוסייה,
לפי ענף כלכלי, (1)(2) 2015**

לוח 2.8

משרות שכיר - סך הכל (אלפים)	בני 45 ומעלה	חרדים	יוצאי אתיופיה	ערבים	נשים	ענף כלכלי	סדר
						תעשייה	C
48.8	0.863	1.103	4.005	1.067	0.676	ייצור מוצרי מזון, משקאות ומוצרי טבק	
7.4	1.129	0.670	1.217	1.093	1.313	ייצור טקסטיל ומוצרי הלבשה	
6.9	0.819	0.246	4.114	0.198	0.664	ייצור תרופות, כולל תרופות הומאופתיות	
34.6	1.195	0.243	2.638	0.761	0.343	תעשיית מתכות בסיסיות	
30.5	1.034	0.268	1.140	0.108	0.743	ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי	
						מסחר סיווגי וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים	G
33.6	0.853	0.293	0.557	1.224	0.426	מסחר סיווגי וקמעוני בכלי רכב מנועיים ותיקונם	
112.0	0.887	0.739	1.710	0.541	0.762	מסחר סיווגי, פרט לכלי רכב מנועיים	
190.0	0.557	0.853	2.512	0.740	1.194	מכירה קמעונית, פרט לכלי רכב מנועיים	
						מידע ותקשורת	J
6.4	0.863	1.957	0.593	0.249	1.062	הוצאה לאור	
5.1	0.641	0.387	0.616	0.278	0.841	הפקה ושידור של סרטי קולנוע, טלוויזיה, רדיו ומוזיקה	
19.4	0.335	0.636	0.943	0.237	0.957	שירותי תקשורת	
44.2	0.354	1.208	0.358	0.120	0.775	תכנות וייעוץ בתחום המחשבים ושירותים אחרים	
						שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	K
21.4	1.205	0.878	0.509	0.191	1.345	שירותים פיננסיים, פרט לביטוח ולקרנות פנסיה	
28.1	0.687	0.933	0.363	0.147	1.497	ביטוח וקרנות פנסיה, פרט לביטוח לאומי ופעילויות עזר הנלוות לשירותים פיננסיים ולביטוח	
						שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	M
19.0	0.777	1.676	0.422	0.266	1.657	שירותים משפטיים ושירותי חשבונאות	
17.5	0.817	0.637	0.646	0.738	0.848	שירותי אדריכלות והנדסה; בדיקות טכניות וניתוח נתונים טכניים	
12.6	0.711	0.543	0.756	0.175	0.748	מחקר מדעי ופיתוח	
15.7	0.415	1.005	0.542	0.264	1.037	פרסום וחקר שווקים	
						שירותי ניהול ותמיכה	N
71.5	0.796	0.708	5.884	0.920	1.184	שירותי תעסוקה	
79.2	1.040	0.376	7.321	1.097	0.921	שירותי תחזוקה לבניינים ועבודות גינון	

(1) חמשת הענפים עם רמת הייצוג הנמוכה ביותר עבור כל קבוצה מוארים ברקע ירוק.

(2) ענפי הכלכלה הראשיים סווגו לפי סיווג ענפי הכלכלה 2011 של הלמ"ס.

ממצאי מדד שוויוניות שכר - לא אקדמאים

- באופן כללי, פערי השכר שחווים שכירים מקבוצות מיעוט ללא השכלה אקדמית נמוכים מאלה של שכירים מקבוצות מיעוט בעלי השכלה אקדמית. אמנם הכנסתם של עובדים ללא השכלה אקדמית נמוכה מזו של בעלי השכלה אקדמית, אך טווח פערי השכר לעובדים מקצועיים ללא השכלה אקדמית נע בין 68% ל-86%, לעומת פערי שכר של בין 51% ל-84% שאותם חווים שכירים בעלי השכלה אקדמית.
- הענפים עם שוויוניות שכר גבוהה יחסית הם בעיקר ענפי צווארון כחול שבהם משולם השכר הנמוך במשק. בענפים אלו, שכר המינימום הקבוע בחוק מהווה גבול תחתון לשכר ולכן עשוי לסייע בצמצום פערים בין עובדים מקבוצות מיעוט לעובדים מקבוצות הרוב. בענפי הכלכלה שירותי תחזוקה לבניינים ועבודות גינון, שירותי תעסוקה ומכירה קמעונית משולם השכר הנמוך במשק לעובדים ללא השכלה והם מדורגים במקום 1, 2, ו-4 בשוויוניות השכר. יוצא דופן הוא ענף ייצור התרופות, שבו רמת השכר גבוהה וכך גם רמת השוויוניות בשכר. דפוס זה הפוך מזה של בעלי השכלה אקדמית, הסובלים מפערים גבוהים יותר בענפי הצווארון הכחול.

**לא אקדמאים - ציוני שוויוניות שכר לקבוצות נבחרות באוכלוסייה,
לפי ענף כלכלי, (1)(2) 2015**

2.9

סדר	ענף כלכלי	נשים	ערבים	יוצאי אתיופיה	חרדים	בני 45 ומעלה	שכר ממוצע ללא אקדמאים בענף, ש"ח
C	תעשייה						
	ייצור מוצרי מזון, משקאות ומוצרי טבק	0.674	0.758	0.773	0.696	1.519	7,960
	ייצור טקסטיל ומוצרי הלבשה	0.545	0.646	0.712	0.631	1.335	7,403
	ייצור תרופות, כולל תרופות הומאופתיות	0.786	0.620	0.888	0.940	1.286	14,151
	תעשיית מתכות בסיסיות	0.754	0.729	0.677	0.805	1.355	10,212
	ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי	0.577	0.650	0.505	0.880	1.275	12,898
G	מסחר סיוטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים						
	מסחר סיוטוני וקמעוני בכלי רכב מנועיים ותיקונם	0.715	0.719	0.618	0.756	1.407	9,724
	מסחר סיוטוני, פרט לכלי רכב מנועיים	0.608	0.655	0.692	0.630	1.506	9,868
	מכירה קמעונית, פרט לכלי רכב מנועיים	0.644	0.830	0.787	0.778	1.561	5,785
J	מידע ותקשורת						
	הוצאה לאור	0.780	0.654	0.856	0.680	1.485	8,210
	הפקה ושידור של סרטי קולנוע, טלוויזיה, רדיו ומוזיקה	0.749	0.704	0.630	0.732	2.197	11,013
	שירותי תקשורת	0.621	0.789	0.773	0.768	2.164	10,874
	תכנות וייעוץ בתחום המחשבים ושירותים אחרים	0.582	0.646	0.585	0.603	1.375	15,243
K	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח						
	שירותים פיננסיים, פרט לביטוח וקרנות פנסיה	0.783	0.811	0.454	0.727	2.012	15,448
	ביטוח וקרנות פנסיה, פרט לביטוח לאומי ופעילויות עזר הנלוות לשירותים פיננסיים ולביטוח	0.630	0.590	0.566	0.719	1.493	10,292
M	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים						
	שירותים משפטיים ושירותי חשבונאות	0.775	0.687	0.438	0.810	1.349	6,980
	שירותי אדריכלות והנדסה; בדיקות טכניות וניתוח נתונים טכניים	0.658	0.622	0.509	0.654	1.446	9,658
	מחקר מדעי ופיתוח	0.590	0.710	0.511	0.778	1.376	13,872
	פרסום וחקר שווקים	0.647	0.926	0.359	0.695	1.305	6,653
N	שירותי ניהול ותמיכה						
	שירותי תעסוקה	0.737	0.895	0.832	0.827	0.980	3,315
	שירותי תחזוקה לבניינים ועבודות גיבון	0.708	0.854	0.792	0.796	0.976	4,644

(1) חמשת הענפים עם רמת שוויוניות השכר הנמוכה ביותר עבור כל קבוצה מוארים ברקע אפור.

(2) ענפי הכלכלה הראשיים סווגו לפי סיווג ענפי הכלכלה 2011 של הלמ"ס.

לסיכום, תמונת המצב העולה מהמדד המשולב לגבי הקשר בין השכלה לסגירת פערים חברתיים מגלה ששכירים מקבוצות מיעוט באוכלוסייה אשר רכשו השכלה אקדמית אינם משולבים בעבודות המתגמלות במשק וחווים פערי שכר גבוהים יותר משכירים מקבוצות מיעוט שלא רכשו השכלה גבוהה.

השכר הנמוך של שכירים בעלי השכלה אקדמית מקבוצות מיעוט מעיד על חולשתם בשוק העבודה נוכח האפשרויות המצומצמות העומדות בפניהם, ועל קיום של תת-תעסוקה והשתלבות במשרות שאינן לבעלי השכלה אקדמית.

4. רמת חיים

לסקר הוצאות משק הבית של שנת 2014 נוספה שאלה על אורח חיים מבחינה דתית של האנשים השייכים למשק הבית. הקטגוריות סווגו לפי: חילוני, מסורתי, דתי, דתי מאוד (חרדי - ליהודים), אורח חיים מעורב ואחר (או לא ידוע). הסיווג נעשה הן ליהודים והן לערבים. יצוין כי פילוח זה הוא לפי הגדרה עצמית וחשוף לטעויות דגימה גבוהות באוכלוסייה הערבית, בעיקר מפאת גודל המדגם.

משקי בית בעשירוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית

במשקי בית של יהודים יש בממוצע 3.1 נפשות ו-1.5 מפרנסים. במשקי בית של חילונים יש 2.6 נפשות, ובמשקי בית של חרדים יש 5.4 נפשות בממוצע.

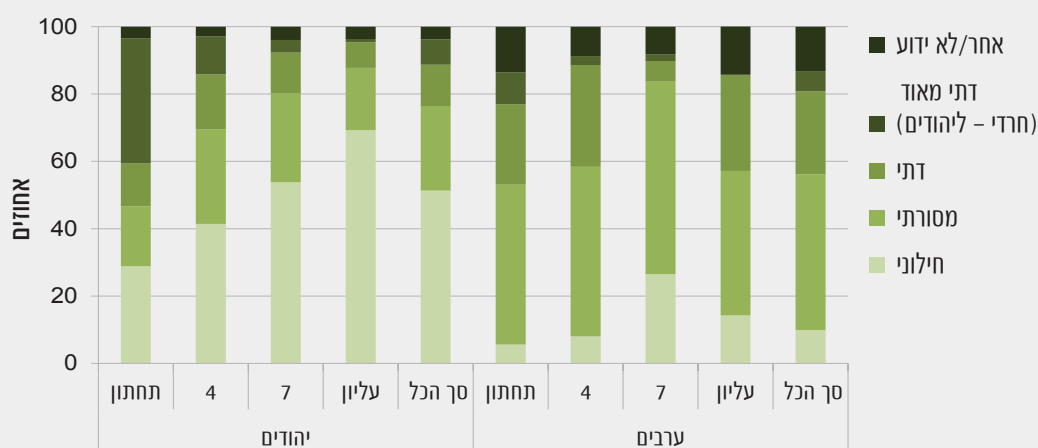
במשקי בית של ערבים יש בממוצע 4.5 נפשות ו-1.4 מפרנסים.

מפילוח משקי הבית לפי מידת דתיות ועשירוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית (המעידים על רמת החיים של משק הבית), אפשר לראות כי בקרב יהודים, השיעור הגבוה ביותר של משקי בית של חרדים נמצא בעשירון התחתון - 37.2%, ואילו השיעור הנמוך ביותר נמצא בעשירון העליון (0.9%). בעוד שרוב משקי הבית החילוניים נמצאים בעשירון העליון - 69.3%, הרי שבעשירון התחתון נמצאים 28.9% בלבד מהם.

התמונה הכללית המתקבלת ממשקי הבית היהודיים היא, שכלל שהעשירון גבוה יותר, כך שיעור משקי הבית החילוניים עולה. בקרב משקי הבית הערביים לא ניתן להצביע על מגמה.

2

תרשים ל2 עשירוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

הכנסות משקי בית והרכב ההכנסות

הכנסות משקי הבית היהודיים גבוהות מהכנסות משקי הבית הערביים. בשנת 2016 ההכנסה הכספית החודשית הממוצעת ברוטו למשק בית, במשקי בית של יהודים (20,595 ש"ח) הייתה גבוהה ביותר מ-70% מזו של משקי בית של ערבים (12,078 ש"ח).

בבחינה לפי מידת דתיות, ההכנסות יורדות כשמידת הדתיות עולה, הן במשקי בית של יהודים והן במשקי בית של ערבים.

תרשים ל2 סוגי הכנסות, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

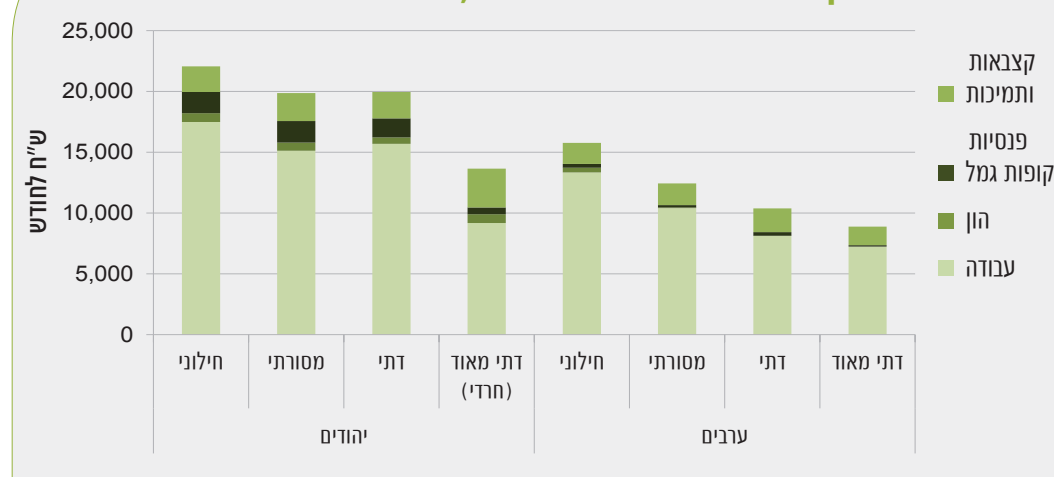

במשקי בית יהודיים, 77.7% מההכנסה הכספית ברוטו מקורה בעבודה, ואילו 10.9% מההכנסה היא מקצבאות או מתמיכות, 8.0% מפנסיות ומקופות גמל ו-3.4% מהון.

במשקי בית של חרדים, 67.2% מההכנסה הכספית ברוטו מקורה בעבודה, וכמעט רבע מההכנסה מקורה בקצבאות ותמיכות.

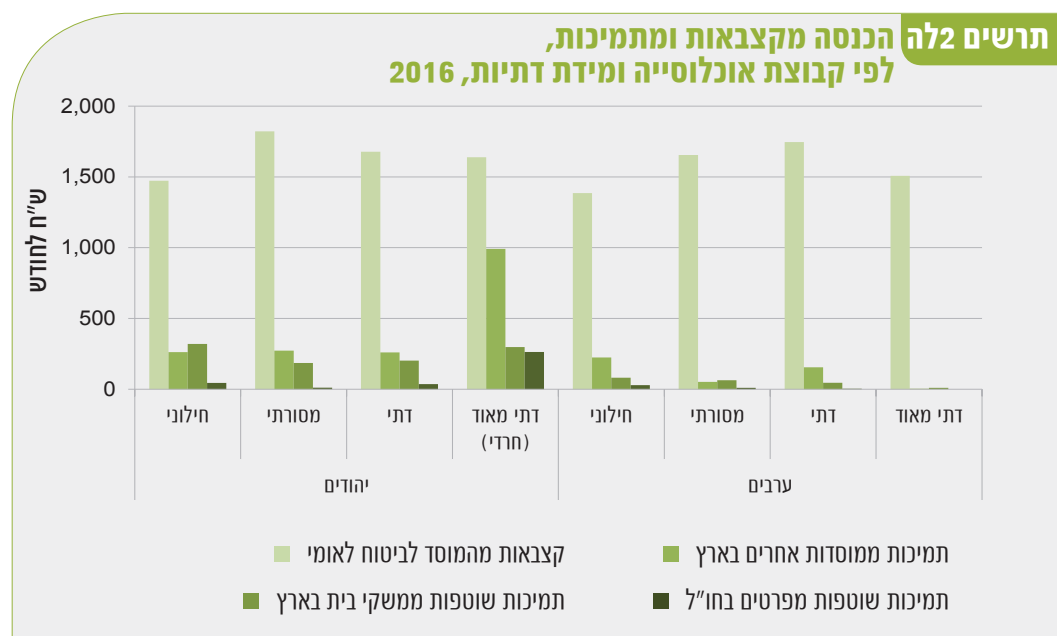
במשקי בית ערביים, 82.3% מההכנסה הכספית ברוטו היא מעבודה, ואילו 15.1% מההכנסה מקורה בקצבאות ותמיכות.

תרשים ל2 הרכב הכנסה כספית ברוטו למשק בית, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

ההכנסה מקצבאות ותמיכות גבוהה יותר במשקי בית יהודיים לעומת משקי בית ערביים, בכל החלוקות לפי מידת דתיות. במשקי בית יהודיים, הכנסה זו גבוהה ביותר במשקי בית חרדיים (3,191 ש"ח), ונמוכה ביותר במשקי בית של חילונים (2,100 ש"ח). במשקי בית ערביים הכנסה זו גבוהה ביותר במשקי בית דתיים (1,950 ש"ח) ונמוכה יותר במשקי בית של דתיים מאוד (1,521 ש"ח).

2

במשקי בית חרדיים, ההכנסה ממוסדות אחרים בארץ (991 ש"ח) ומתמיכות שוטפות מפרטים בחו"ל (263 ש"ח), גבוהה לעומת הממוצע בקרב כלל משקי הבית היהודיים (323 ש"ח ו-53 ש"ח, בהתאמה), גם אחוז ההכנסות הללו מתוך סך כל ההכנסה של משקי הבית החרדיים גבוה (הכנסה ממוסדות אחרים בארץ היא 7.3% מההכנסה הכספית ברוטו במשקי בית חרדיים, לעומת 1.6% בקרב כלל משקי הבית היהודיים).

הכנסות והרכב הכנסות של משקי בית יהודיים, לפי מידת דתיות של בני משק הבית, 2016

2,100

ש"ח, אלא אם כן צוין אחרת

אחר/ לא ידוע	דתי מאוד (חרדי)	דתי	מסורתי	חילוני	יהודים - סך הכל	
76.2	152.1	248.1	507.5	1,037.5	2,021.4	משקי בית באוכלוסייה (אלפים)
3.4	5.4	3.8	3.1	2.6	3.1	מספר נפשות במשק בית
2.8	3.8	3.0	2.6	2.4	2.6	מספר נפשות סטנדרטיות במשק בית
1.7	1.3	1.7	1.6	1.5	1.5	מספר מפרנסים
17,925	12,189	16,674	16,495	17,633	16,831	הכנסה כספית נטו למשק בית
6,481	3,180	5,538	6,366	7,516	6,619	הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית
21,409	13,658	19,960	19,864	22,061	20,595	הכנסה כספית ברוטו למשק בית - סך הכל
						הרכב הכנסה
16,178	9,176	15,691	15,126	17,490	16,000	מעבודה
734	728	529	675	724	689	מהון
2,059	563	1,562	1,772	1,747	1,654	מפנסיות וקופות גמל
2,438	3,191	2,178	2,291	2,100	2,252	מקצבאות ותמיכות - סך הכל
1,794	1,639	1,678	1,821	1,473	1,610	קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי
						מזה:
184	511	250	128	113	166	קצבת ילדים
954	282	776	876	829	798	קצבת זקנה
284	465	260	410	203	285	קצבת נכות, קצבת ניידות
98	32	36	75	70	66	דמי אבטלה
41	35	52	41	31	37	הבטחת הכנסה
357	991	260	273	262	323	ממוסדות אחרים בארץ
222	298	203	186	320	267	תמיכות שוטפות ממשקי בית בארץ
65	263	37	11	45	53	תמיכות שוטפות מפרטים בחו"ל

הכנסות והרכב הכנסות של משקי בית ערביים, לפי מידת דתיות של בני משק הבית, 2016

לוח 2.11

ש"ח, אלא אם כן צוין אחרת

אחר/ לא ידוע	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני	ערבים - סך הכל	
48.3	21.9	90.2	169.1	36.3	365.8	משקי בית באוכלוסייה (אלפים)
5.1	4.3	4.2	4.8	3.5	4.5	מספר נפשות במשק בית
3.7	3.3	3.2	3.6	2.9	3.4	מספר נפשות סטנדרטיות במשק בית
1.5	1.0	1.2	1.5	1.5	1.4	מספר מפרנסים
11,270	7,900	9,336	10,916	13,556	10,655	הכנסה כספית נטו למשק בית
3,023	2,413	2,888	3,065	4,759	3,145	הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית
12,670	8,886	10,379	12,438	15,766	12,078	הכנסה כספית ברוטו למשק בית - סך הכל
						הרכב הכנסה
10,365	7,247	8,131	10,407	13,343	9,942	מעבודה
15	-	5	51	385	65	מהון
301	118	293	201	317	243	מפנסיות וקופות גמל
1,989	1,521	1,950	1,779	1,721	1,828	מקצבאות ותמיכות - סך הכל
1,803	1,507	1,746	1,654	1,385	1,661	קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי
						מזה:
347	299	276	322	197	300	קצבת ילדים
387	540	558	377	293	424	קצבת זקנה
349	236	495	561	586	499	קצבת נכות, קצבת ניידות
49	22	51	72	47	58	דמי אבטלה
308	99	217	198	34	195	הבטחת הכנסה
92	4	154	51	225	97	ממוסדות אחרים בארץ
94	10	46	64	82	62	תמיכות שוטפות ממשקי בית בארץ
-	-	4	10	29	8	תמיכות שוטפות מפרטים בחו"ל

הוצאה לתצרוכת והרכב ההוצאה לתצרוכת של משקי הבית

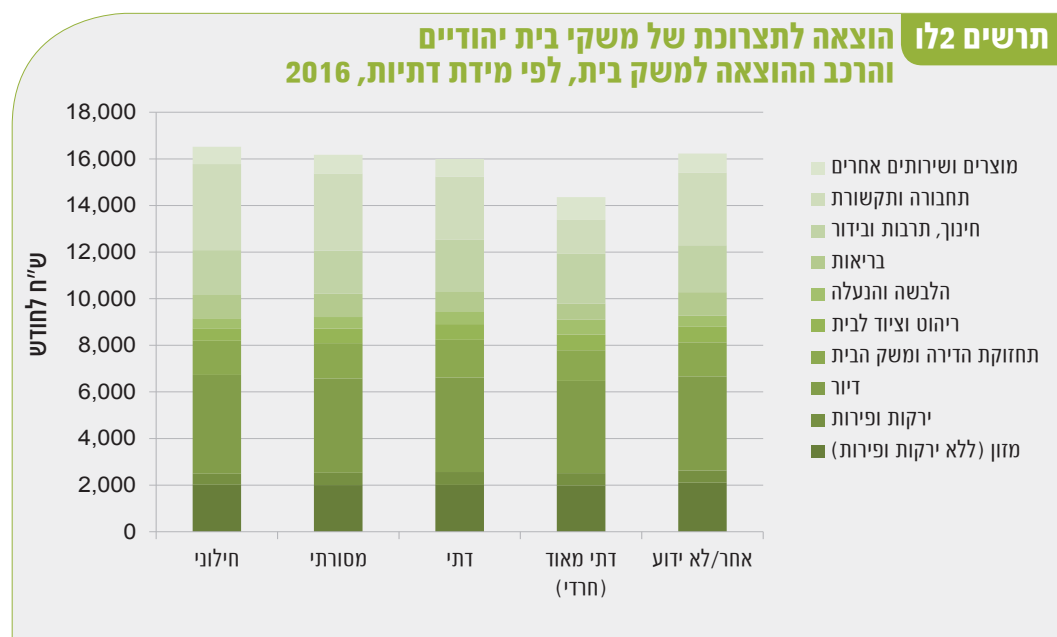
ההוצאה הכוללת לתצרוכת של משקי הבית היהודיים בשנת 2016 הייתה 16,193 ש"ח. ההוצאה לתצרוכת של משקי בית יהודיים חילוניים, 16,519 ש"ח, הייתה גבוהה מההוצאה של משקי בית של יהודים דתיים – 15,992 ש"ח ושל משקי בית חרדיים – 14,357 ש"ח.

ההוצאה לדירור הייתה המרכיב הגבוה ביותר מתוך ההוצאה לתצרוכת בקרב כלל משקי הבית היהודיים (25.6%), וככל שמשק הבית דתי יותר כך היא מהווה מרכיב גבוה יותר מסך התצרוכת.

ההוצאה למזון (כולל ירקות ופירות) הייתה מרכיב גדול יותר בהוצאה במשקי בית של יהודים חרדים (17.5%), לעומת משקי בית של יהודים חילוניים (15.1%).

ההוצאה לבריאות הסתכמה ב-1,002 ש"ח במשקי בית של יהודים חילוניים, והייתה 6.1% מההוצאה לתצרוכת. הוצאה זו גבוהה יחסית למוצע במשקי בית של יהודים דתיים – 860 ש"ח (5.4% מההוצאה לתצרוכת) ובמשקי בית של חרדים – 680 ש"ח (4.7% מההוצאה לתצרוכת).

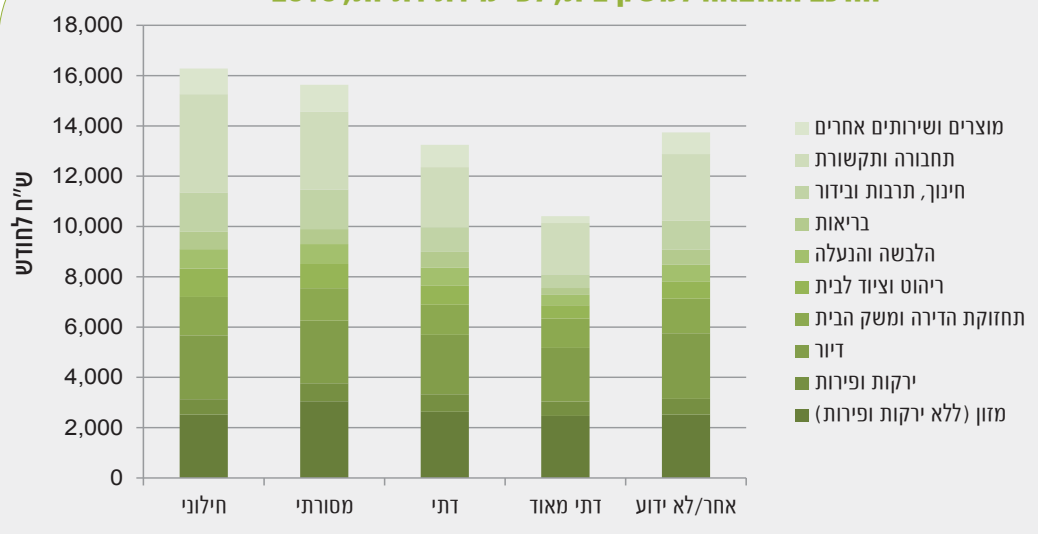
ההוצאה לתחבורה ותקשורת נמוכה יותר ככל שבני משק הבית דתיים יותר. במשקי בית של יהודים חילוניים הסתכמה ההוצאה החודשית לתחבורה ותקשורת ב-3,696 ש"ח, והייתה 20.5% מההוצאה לתצרוכת. הוצאה זו גבוהה יחסית למשקי בית של דתיים – 2,705 ש"ח, שהם 16.9% מההוצאה לתצרוכת, ולמשקי בית של חרדים – 1,451 ש"ח, שהם 10.1% מההוצאה לתצרוכת.

ההוצאה הכוללת לתצרוכת במשקי הבית הערביים הייתה 14,547 ש"ח בשנת 2016. במשקי בית ערביים חילוניים ההוצאה הייתה 16,279 ש"ח – גבוהה מהמוצע בקרב כלל משקי הבית הערביים ודומה לזו של משקי בית יהודיים חילוניים. במשקי בית של ערבים דתיים (13,247 ש"ח) ודתיים מאוד (10,409 ש"ח) ההוצאה הייתה נמוכה יותר גם בהשוואה למשקי בית של יהודים באותה רמת דתיות.

תרשים ל2 הוצאה לתצרוכת של משקי בית ערביים והרכב ההוצאה למשק בית, לפי מידת דתיות, 2016

ההוצאה למזון (כולל ירקות ופירות) הייתה המרכיב הגדול ביותר בהוצאה הממוצעת לתצרוכת בכלל משקי הבית הערביים (23.8%). במשקי בית דתיים מאוד עמדה ההוצאה למזון על 29.2% מהתצרוכת, ואילו במשקי בית של ערבים חילונים הייתה ההוצאה למזון 19.2% מהתצרוכת – שנייה בגודלה בהרכב ההוצאה (הראשונה הייתה על תחבורה ותקשורת – 24.0%).

ההוצאה לדיור הייתה המרכיב השני בגודלו מתוך ההוצאה לתצרוכת במשקי בית ערביים דתיים מאוד (20.5%). ההוצאה החודשית הממוצעת על **לחם מיוחד** במשקי בית יהודיים גבוהה פי ארבעה בהשוואה לממוצע במשקי בית ערביים, וההוצאה החודשית על **פיתות** במשקי בית ערביים גבוהה כמעט פי תשעה לעומת משקי בית יהודיים – 105 ש"ח לעומת 12 ש"ח, בהתאמה.

הוצאה חודשית ממוצעת של משקי בית יהודיים על מבחר מוצרים למשק בית, לפי מידת דתיות, 2016

2012

ש"ח

אחר/לא ידוע	דתי מאוד (חרדי)	דתי	מסורתי	חילוני	יהודים - סך הכל	
3	10	4	3	2	3	לחם אחיד שחור ולבן
10	20	10	8	5	8	לחם פרוס
21	17	24	25	33	28	לחם מיוחד
21	27	24	22	19	21	לחמניות וכעכים
17	13	16	13	11	12	פיתות
347	365	316	302	329	324	חלב ומוצרי, ביצים
527	542	549	522	470	500	ירקות ופירות
411	99	294	401	601	468	ארוחות מחוץ לבית
144	193	90	84	92	99	נסיעה בתחבורה ציבורית
54	66	60	57	49	54	טלפון נייד, חשבון שוטף
155	110	158	177	126	143	טלפון נייד, חשבון שוטף
141	27	67	147	99	103	סיגריות, טבק וצורכי עישון
187	125	230	174	168	175	הבראה, נופש וטיולים
702	172	403	697	1,082	819	נסיעות לחוץ לארץ
92	407	191	49	19	80	תרומות למפעלים ולמוסדות

ההוצאה על ארוחות מחוץ לבית במשקי בית יהודיים גבוהה בהשוואה לממוצע במשקי בית ערביים (468 ש"ח לעומת 341 ש"ח, בהתאמה). לעומת זאת, הוצאה זו במשקי בית ערביים חילוניים דומה לזו של משקי בית יהודיים חילוניים (604 ש"ח לעומת 601 ש"ח, בהתאמה). יתר על כן, הוצאה זו במשקי בית יהודיים חילוניים גבוהה פי שישה מאשר במשקי בית דתיים מאוד (601 ש"ח לעומת 99 ש"ח, בהתאמה).

ההוצאה על נסיעה בתחבורה ציבורית גבוהה כמעט פי שניים במשקי בית דתיים מאוד (חרדיים), לעומת סך כל משקי הבית היהודיים (193 ש"ח לעומת 99 ש"ח, בהתאמה).

קיים הבדל גדול בהוצאה על נסיעות לחוץ לארץ במשקי בית יהודיים לפי מידת דתיות – חילונים מוציאים פי שישה על נסיעות לחוץ לארץ מאשר דתיים מאוד (1,082 ש"ח לעומת 172 ש"ח, בהתאמה).

הוצאה חודשית ממוצעת של משקי בית ערביים על מבחר מוצרים למשק בית, לפי מידת דתיות, 2016

2.13

ש"ח

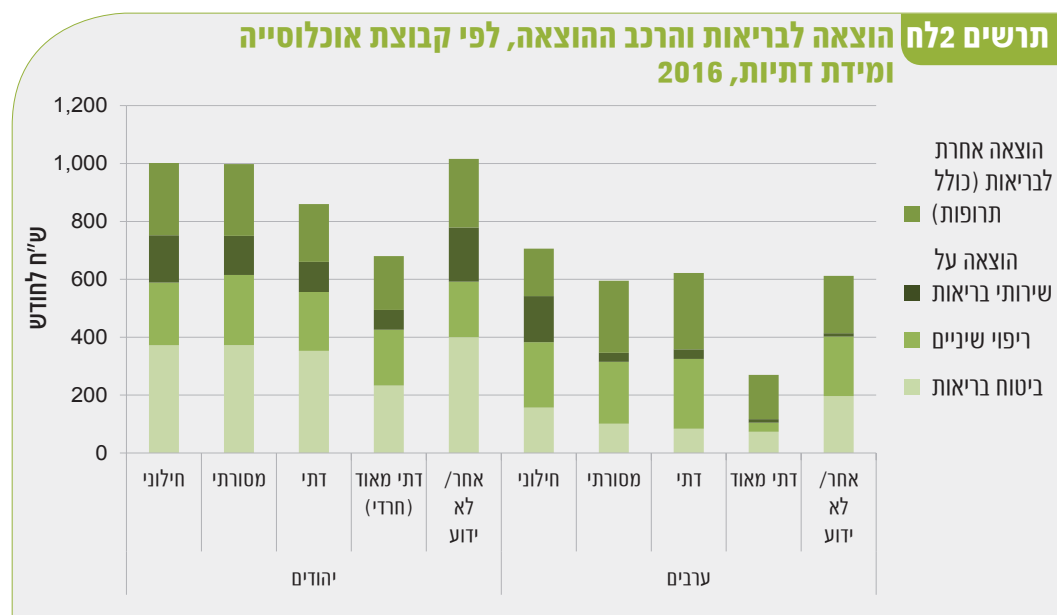
אחר/לא ידוע	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני	ערבים - סך הכל	
2	-	1	2	4	2	לחם פרוס
2	2	6	6	10	6	לחם מיוחד
27	17	36	29	27	30	לחמניות ונעכים
103	124	94	118	66	105	פיתות
328	291	336	361	299	340	חלב ומוצרי, ביצים
630	568	697	717	611	681	ירקות ופירות
291	174	218	385	604	341	ארוחות מחוץ לבית
76	20	97	85	73	82	נסיעה בתחבורה ציבורית
59	58	35	48	45	47	טלפון נייד, חשבון שוטף
333	243	247	274	253	271	טלפון נייד, חשבון שוטף
312	88	282	365	328	317	סיגריות, טבק וצורכי עישון
18	15	48	63	105	55	הבראה, נופש וטיולים
269	133	263	506	415	383	נסיעות לחוץ לארץ
28	-	15	15	22	17	תרומות למפעלים ולמוסדות

ההוצאה החודשית הממוצעת על **טלפון נייד, חשבון שוטף** גבוהה כמעט פי שניים במשקי בית ערביים מאשר במשקי בית יהודיים, וגבוהה גם בכל החלוקות לפי מידת דתיות. גם ההוצאה החודשית הממוצעת על **סיגריות, טבק וצורכי עישון** גבוהה פי שלושה במשקי בית ערביים מאשר במשקי בית יהודיים, וגבוהה גם בכל החלוקות לפי מידת דתיות. לעומת זאת, ההוצאה על **הבראה, נופש וטיולים**, ועל **נסיעות לחוץ לארץ** במשקי בית ערביים, נמוכה בהשוואה למשקי בית של יהודים, בכל החלוקות לפי מידת דתיות.

הוצאה לבריאות של משקי בית

ההוצאה החודשית הממוצעת לבריאות של משקי בית יהודיים גבוהה יותר לעומת משקי בית ערביים – 960 ש"ח לעומת 596 ש"ח, בהתאמה. הוצאה זו מהווה גם אחוז גבוה יותר מתוך ההוצאה לתצרוכת במשקי בית יהודיים (5.9%) מאשר במשקי בית ערביים (4.1%).

בכל החלוקות לפי מידת דתיות, ההוצאה לבריאות גבוהה במשקי בית יהודיים לעומת ערביים, והפער הגדול ביותר (של פי 2.5) הוא בין משקי בית דתיים מאוד של יהודים לעומת משקי בית דתיים מאוד של ערבים.

הפערים בהוצאה לבריאות בין יהודים לערבים נובעים בעיקר ממרכיבי ההוצאה על ביטוח בריאות והוצאות על שירותי בריאות (הכוללים בין היתר תשלומים לרופא פרטי, ניתוח פרטי, רפואה אלטרנטיבית וטיפולים אסתטיים).

הוצאה חודשית ממוצעת לבריאות של משקי בית יהודיים, לפי מידת דתיות, 2016

2.14

ש"ח, אלא אם כן צוין אחרת

אחר/ לא ידוע	דתי מאוד (חרדי)	דתי	מסורתי	חילוני	יהודים - סך הכל	
76.1	152.1	248.1	507.5	1,037.5	2,021.4	משקי בית באוכלוסייה (אלפים)
6.3	4.7	5.4	6.2	6.1	5.9	אחוז ההוצאה לבריאות מתוך סך כל ההוצאה לתצרוכת
1,016	680	860	998	1,002	960	הוצאה לבריאות - סך הכל
400	233	353	373	372	360	ביטוח בריאות
192	193	203	242	217	219	רפוי שיניים
187	68	104	135	163	143	הוצאות על שירותי בריאות
237	186	200	248	250	238	הוצאות אחרות לבריאות

הוצאה חודשית ממוצעת לבריאות של משקי בית ערביים, לפי מידת דתיות, 2016

2.15

ש"ח, אלא אם כן צוין אחרת

אחר/ לא ידוע	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני	ערבים - סך הכל	
48.3	21.9	90.2	169.1	36.3	365.8	משקי בית באוכלוסייה (אלפים)
4.5	2.6	4.7	3.8	4.3	4.1	אחוז ההוצאה לבריאות מתוך סך כל ההוצאה לתצרוכת
612	270	622	596	706	596	הוצאה לבריאות - סך הכל
197	73	84	101	157	114	ביטוח בריאות
205	32	241	214	226	210	רפוי שיניים
12	12	33	31	159	40	הוצאות על שירותי בריאות
198	153	264	249	164	232	הוצאות אחרות לבריאות

בעלות על מוצרי תחבורה ותקשורת

ל-71.0% ממשקי הבית של יהודים יש מכונית אחת לפחות – אחוז דומה לכלל משקי הבית הערביים (71.7%). לעומת זאת, במשקי בית של יהודים חרדים רק ל-41.4% יש מכונית אחת לפחות, ובמשקי בית של ערבים דתיים מאוד 62.9% הם בעלי מכונית אחת לפחות.

לוח 2.16 בעלות על מוצרי תחבורה ותקשורת במשקי בית יהודיים, לפי מידת דתיות, 2016

אחוזים

אחר/ לא ידוע	דתי מאוד (חרדי)	דתי	מסורתי	חילוני	יהודים - סך הכל	
88.1	4.8	74.4	97.0	94.5	85.7	טלויזיה
63.6	3.1	44.9	81.8	72.0	65.6	מינוי לטלויזיה בכבלים או בלוויין
7.6	1.4	11.5	5.8	7.8	7.2	ממיר דיגיטלי
3.0	0.6	4.0	3.6	3.2	3.2	צלחת לוויין
84.9	60.4	77.9	77.1	86.7	81.2	מחשב ביתי
80.8	32.8	76.0	78.6	87.4	79.4	אינטרנט
40.7	9.8	28.6	42.3	47.1	40.6	טאבלט (מחשב לוח)
98.4	98.1	96.4	97.2	97.8	97.5	טלפון נייד אחד לפחות
71.8	41.4	72.0	73.3	73.8	71.0	מכונית אחת לפחות

לוח 2.17 בעלות על מוצרי תחבורה ותקשורת במשקי בית ערביים, לפי מידת דתיות, 2016

אחוזים

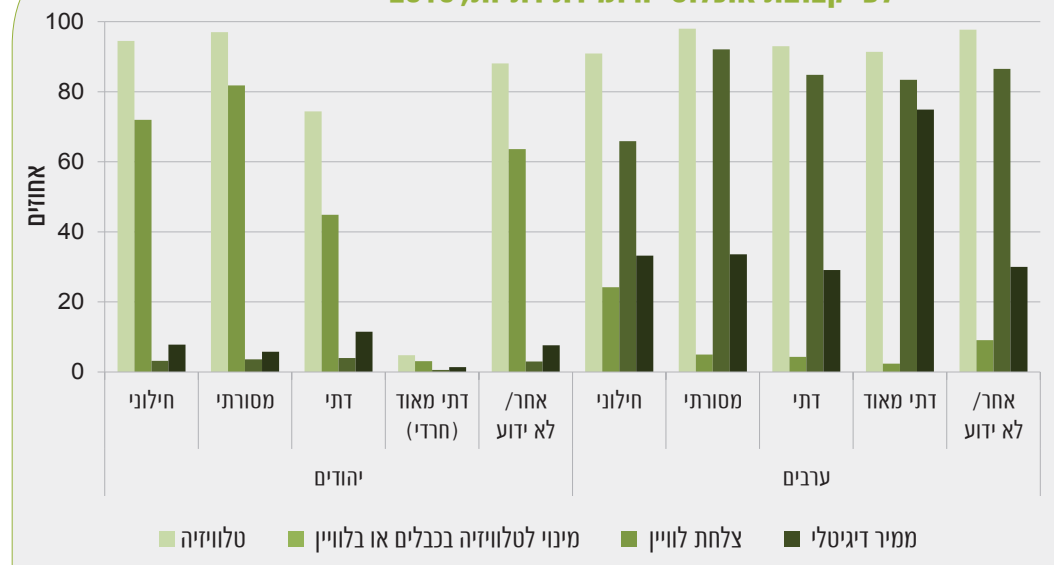
אחר/ לא ידוע	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני	ערבים - סך הכל	
97.7	91.4	93.0	98.0	90.9	95.6	טלויזיה
9.1	2.4	4.3	5.0	24.2	7.1	מינוי לטלויזיה בכבלים או בלוויין
30.0	74.9	29.1	33.6	33.2	34.5	ממיר דיגיטלי
86.5	83.4	84.8	92.1	65.9	86.5	צלחת לוויין
57.3	63.8	48.6	62.1	72.9	59.3	מחשב ביתי
51.9	53.8	42.8	49.5	69.4	50.4	אינטרנט
36.1	41.6	34.1	40.9	46.5	39.2	טאבלט (מחשב לוח)
98.9	82.9	89.9	97.1	98.2	94.8	טלפון נייד אחד לפחות
76.0	62.9	68.2	72.8	74.8	71.7	מכונית אחת לפחות

ב-85.7% ממשקי הבית של יהודים יש **טלוויזיה** – פחות משיעור הבעלות על טלוויזיה במשקי הבית הערביים (95.6%). שיעור הבעלות על צלחת לוויין וממיר דיגיטלי גבוהים הרבה יותר במשקי הבית הערביים מאשר במשקי הבית היהודיים (86.5% ו-34.5%, לעומת 3.2% ו-7.2%, בהתאמה).

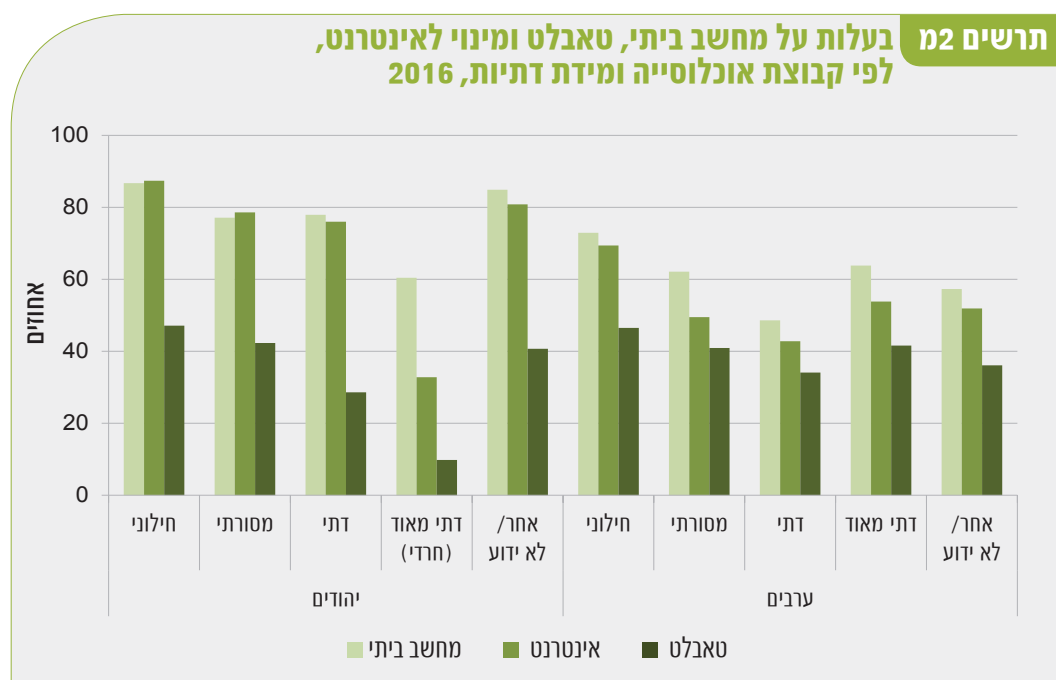
לעומת זאת, שיעור המינויים ל**טלוויזיה בכבלים או בלוויין** גבוה יותר במשקי הבית היהודיים (65.6%), בהשוואה לשיעור המינויים במשקי הבית הערביים (7.1%).

תרשים זלט בעלות על מוצרי בידור ותקשורת, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

79.4% מבין משקי הבית היהודים מנויים לאינטרנט – שיעור זה גבוה ביותר בקרב חילונים (87.4%) ונמוך ביותר בקרב חרדים (32.8%). במשקי הבית הערביים, 50.4% מנויים לאינטרנט: משקי הבית החילוניים הם בעלי השיעור הגבוה ביותר (69.4%) ומשקי הבית הדתיים הם בעלי השיעור הנמוך ביותר (42.8%).

שיעור הבעלות על טאבלט (מחשב לוח) דומה בין משקי הבית היהודיים לערביים, ואף גבוה יותר בקרב משקי בית ערביים דתיים ודתיים מאוד.

נתוני דיור

67.3% ממשקי הבית היהודיים גרים בדירות בבעלותם, בעוד שבמשקי הבית של ערבים, 78.3% גרים בדירות בבעלותם. האחוז הגבוה ביותר של גרים בדירות בבעלות הוא בקרב יהודים דתיים (74.1%), והנמוך ביותר הוא בקרב יהודים חילוניים (62.3%). במשקי בית ערביים, האחוז הגבוה ביותר של משקי הבית הגרים בדירות בבעלותם, הוא בקרב משקי בית דתיים מאוד (97.0%), והנמוך ביותר – במשקי בית חילוניים (69.3%).

נתוני דיור של משקי בית יהודיים, לפי מידת דתיות, 2016

2018/17

אחר/לא ידוע	דתי מאוד (חרדי)	דתי	מסורתי	חילוני	יהודים - סך הכל	
76.1	152.1	248.1	507.5	1,037.5	2,021.4	משקי בית באוכלוסייה (אלפים) מזה:
						דירות בבעלות
67.7	68.6	74.1	73.5	62.3	67.3	אחוז הגרים בדירה בבעלות
0.87	1.37	0.87	0.75	0.68	0.78	צפיפות דיור
1,892	1,663	1,777	1,796	2,008	1,888	ערך דירה בבעלות (אלפי ש"ח)
44.2	54.8	43.6	44.0	43.3	44.5	אחוז משלמי משכנתה מתוך הגרים בבעלות
2,614	2,373	2,804	3,289	3,776	3,338	ממוצע פירעון משכנתאות למשלמי משכנתאות (בש"ח לחודש)
25.4	28.1	25.2	25.0	25.0	25.2	אחוז ההוצאה לדיור מסך ההוצאה לתצרוכת
						דירות בשכירות
29.4	28.8	22.4	22.7	32.7	28.5	אחוז הגרים בשכירות
0.85	1.42	1.04	0.85	0.77	0.87	צפיפות דיור
3,044	3,064	2,928	3,040	3,348	3,213	שכר דירה חודשי (בש"ח)
24.7	26.1	25.9	25.0	27.1	26.4	אחוז ההוצאה לדיור מסך ההוצאה לתצרוכת

נתוני דיוור של משקי בית ערביים, לפי מידת דתיות, 2016

2019

אחר/ לא ידוע(1)	דתי מאוד(1)	דתי	מסורתי	חילוני	ערבים - סך הכל	
48.3	21.9	90.2	169.1	36.3	365.8	משקי בית באוכלוסייה (אלפים) מזה:
						דירות בבעלות
75.2	97.0	84.6	75.3	69.3	78.3	אחוז הגרים בדירה בבעלות
1.39	1.48	1.17	1.33	1.03	1.28	צפיפות דיוור
1,013	716	983	1,018	1,246	1,005	ערך דירה בבעלות (אלפי ש"ח)
..	..	5.5	8.7	25.7	8.5	אחוז משלמי משכנתה מתוך הגרים בבעלות
..	..	1,266	1,972	1,663	1,691	ממוצע פירעון משכנתאות למשלמי משכנתאות(בש"ח לחודש)
17.9	20.6	18.2	15.4	13.7	16.5	אחוז ההוצאה לדיוור מסך ההוצאה לתצרוכת
						דירות בשכירות
18.9	2.2	6.8	10.5	20.7	11.2	אחוז הגרים בדירות בשכירות
1.76	2.3	1.4	1.6	0.86	1.50	צפיפות דיוור
2,145	1,286	1,732	1,637	2,521	1,922	שכר דירה חודשי (בש"ח)
24.3	17.2	11.2	15.5	25.6	17.9	אחוז ההוצאה לדיוור מסך ההוצאה לתצרוכת

(1) נתונים חסרים בלוח מחוסר מובהקות עקב מספר מועט של מקרים.

בין הגרים בדירות בבעלות, צפיפות הדיוור גבוהה יותר במשקי בית ערביים (1.28 נפשות לחדר מגורים), בהשוואה למשקי בית יהודיים (0.78 נפשות לחדר מגורים), וכך גם בקרב הגרים בשכירות (1.50 לעומת 0.87 נפשות לחדר מגורים, בהתאמה).

צפיפות הדיוור הגבוהה ביותר בין הגרים בדירות בבעלות היא במשקי בית דתיים מאוד, הן אצל יהודים (1.37 נפשות לחדר מגורים), והן אצל ערבים (1.48 נפשות לחדר מגורים).

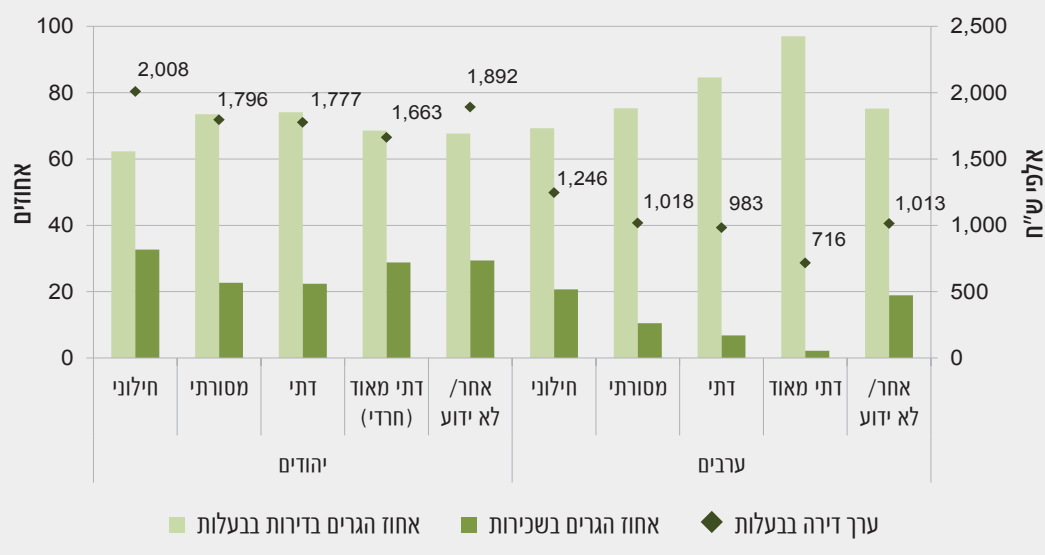
בממוצע, ערך דירה בבעלות במשקי בית יהודיים הוא 1,888 אלף ש"ח, ואילו במשקי בית ערביים, ערך הדירה נמוך יותר (1,005 אלף ש"ח).

בכל החלוקות לפי מידת דתיות, ערך דירה בבעלות הגבוה ביותר הוא בקרב משקי בית חילוניים, הן אצל יהודים (2,008 אלף ש"ח), והן אצל ערבים (1,246 אלף ש"ח), והנמוך ביותר הוא בקרב משקי בית דתיים מאוד, הן אצל יהודים (1,663 אלף ש"ח), והן אצל ערבים (716 אלף ש"ח).

באופן כללי, ככל שמידת הדתיות עולה, כך עולה שיעור הגרים בדירה בבעלות, אך מנגד, ערך הדירה בבעלות יורד.

תרשים 2מא משקי בית הגרים בדירות בבעלות ובשכירות וערך דירה בבעלות, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

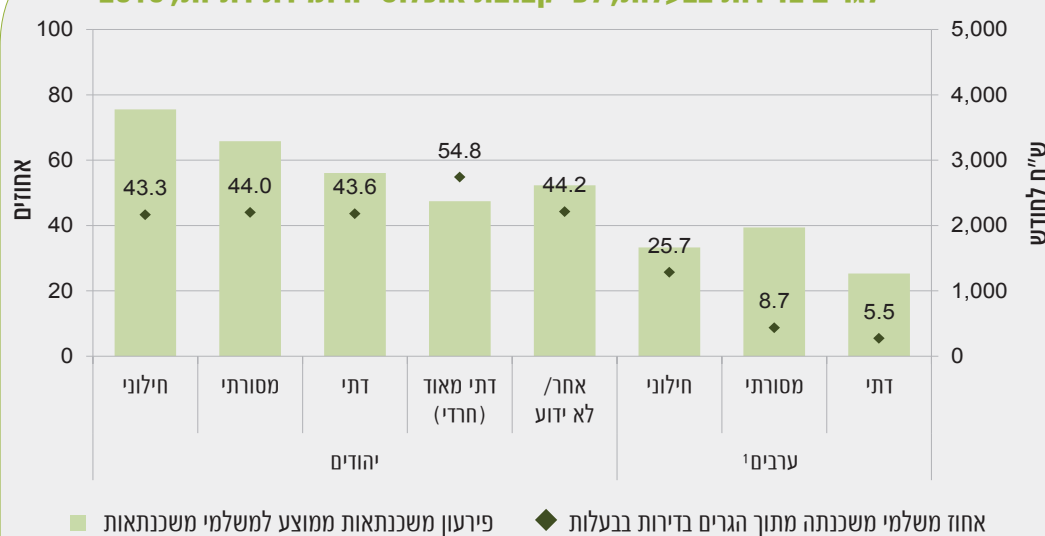

במשקי בית יהודיים, חלקם של משלמי משכנתה מבין הגרים בדירות בבעלות היה 44.5% בשנת 2016, והתשלום החודשי הממוצע לפירעון משכנתה היה 3,338 ש"ח. שיעור משלמי המשכנתה במשקי הבית החרדיים הוא הגבוה ביותר – 54.8%, והנמוך ביותר הוא במשקי הבית החילוניים – 43.3%.

אחוז משלמי משכנתה במשקי הבית הערביים, נמוך באופן ניכר מזה של משקי הבית היהודיים – 8.5%, ונמוך אף יותר בכל החלוקות לפי מידת דתיות.

התשלום החודשי הממוצע לפירעון משכנתה במשקי בית ערביים נמוך אף הוא יחסית למשקי בית יהודיים ועמד על 1,691 ש"ח בשנת 2016, לעומת 3,338 ש"ח במשקי הבית היהודיים.

תרשים 2מב פירעון משכנתאות ממוצע ואחוז משלמי משכנתה, לגרים בדירות בבעלות, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות, 2016

1 הקבוצות "דתי מאוד" ו"אחר" לא הוצגו עקב מספר מועט של מקרים.

2.1 תיבה 2 משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש

תיבה זו מתמקדת במשקי בית שבהם שני ילדים לפחות עד גיל שש, ומציגה את ההוצאות וההכנסות שלהם לעומת משקי בית אחרים, לפי קבוצת אוכלוסייה, מידת דתיות ומגורים במרכז או בפריפריה.

תיבה זו בוחנת אם קיימים הבדלים בין הקבוצות השונות בהוצאות הכוללות לתצרוכת, ובעיקר בהוצאות על שירותי חינוך, ובשיעורי העוני.

בשנים האחרונות דובר רבות על הנטל הכלכלי הכבד שמעמד הביניים שרוי בו. קבוצה גדולה מתוך מעמד הביניים היא זו של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, המצויים בתחילת תהליך התבססותם הכלכלית והוצאותיהם על חינוך לילדים בגיל הרך גבוהות במיוחד, ולכן נעשתה בחירה להתמקד בקבוצה זו.

בשנת 2016 נדגמו בסקר הוצאות משק הבית 8,903 משקי בית, המייצגים כ-2,497,400 משקי בית באוכלוסייה. 44.9% ממשקי הבית הם משקי בית שבהם ילדים, וכרבע מהם משקי בית שבהם שני ילדים לפחות עד גיל שש.

מספר הנפשות הממוצע במשקי בית אלו עמד על 5.6 (לעומת 3.3 בכלל האוכלוסייה), מספר הילדים הממוצע היה 3.4 (לעומת 1.1 בכלל האוכלוסייה) ומספר המפרנסים הממוצע היה 1.6 (לעומת 1.5 בכלל האוכלוסייה).

הכנסות והוצאות

ההכנסה הכספית הממוצעת ברוטו לחודש למשק בית שבו שני ילדים או יותר עד גיל שש, מכל מקורות ההכנסה (עבודה, הון, קצבאות ותמיכות), הגיעה בשנת 2016 ל-20,476 ש"ח.

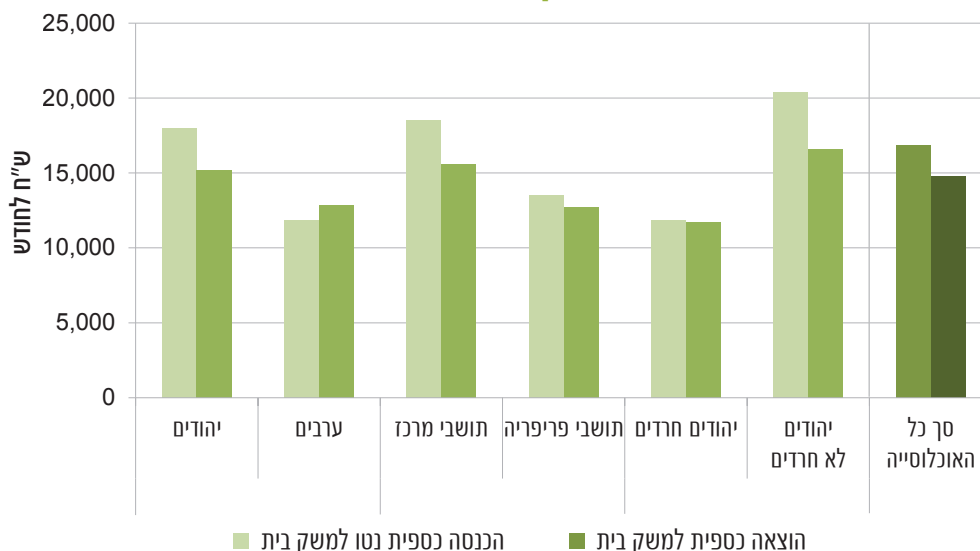
ההכנסה הכספית נטו (בניכוי תשלומי חובה: מס הכנסה, ביטוח לאומי ומס בריאות) למשק בית שבו שני ילדים או יותר עד גיל שש הגיעה בשנת 2016 ל-16,843 ש"ח, לעומת 17,811 ש"ח אצל סך כל משקי הבית שבהם ילדים ו-15,751 ש"ח בכלל האוכלוסייה. בתוך קבוצה זו, של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, ההכנסה של משקי בית יהודיים לא חרדים הייתה פי 1.7 מזו של משקי בית של יהודים חרדים, ההכנסה של משקי בית של סך כל היהודים הייתה פי 1.5 מזו של משקי בית של ערבים וההכנסה של משקי בית של תושבי המרכז הייתה פי 1.4 מזו של משקי בית המתגוררים בפריפריה.

במשקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, הייתה ההוצאה הכספית 87.6% מסך ההכנסה הממוצעת נטו, לעומת 87.2% בסך כל משקי הבית עם ילדים ו-81.2% בכלל האוכלוסייה. בתוך קבוצה זו, של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, ההוצאה הכספית של משקי בית של חרדים הייתה כמעט זהה להכנסה הממוצעת נטו (98.9% ממנה), וההוצאה הכספית של ערבים עלתה על סך כל ההכנסה הכספית הממוצעת נטו (פער של 7.9%).

תרשים א

הוצאה כספית והכנסה כספית נטו של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, לפי קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2016

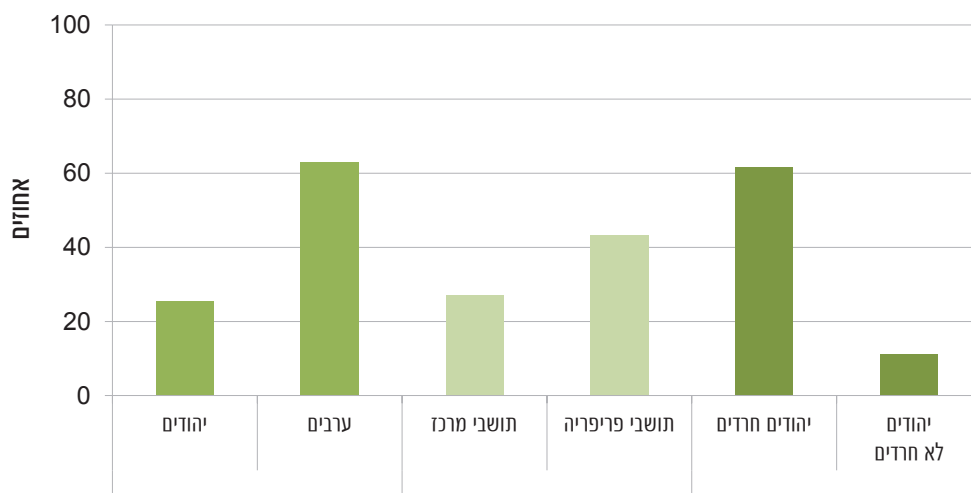
עוני

בשנת 2016 נמצאו 18.5% מכלל משקי הבית מתחת לקו העוני – 23.0% מבין משקי הבית עם ילדים ו-32.1% מבין משקי הבית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש. שיעור העוני בתוך קבוצה זו הגיע ל-62% בקרב חרדים ולכ-63% בקרב ערבים.

פרט ליהודים שאינם חרדים, שיעור העוני של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, עולה על זה של כלל האוכלוסייה בכל המאפיינים שנחקרו.

תרשים ב

שיעור העוני במשקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, לפי קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2016

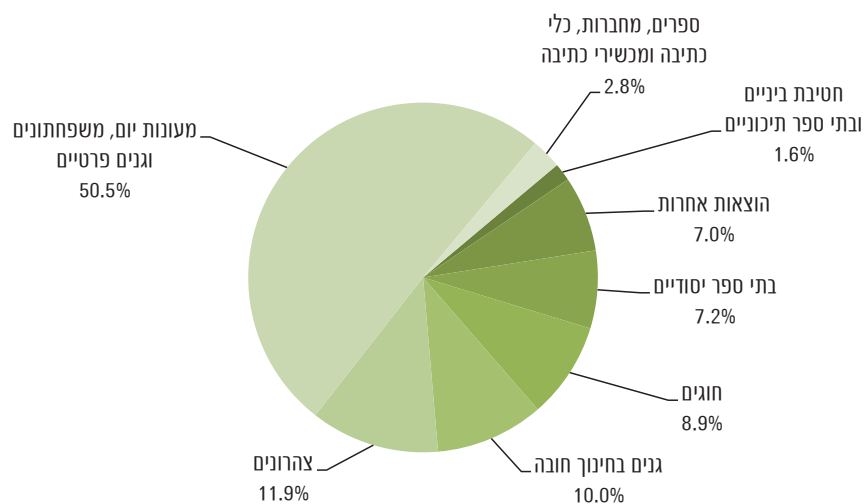

הוצאות לחינוך

בשנת 2016 הוציאו משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש 2,175 ש"ח בחודש (12.9% מהכנסתם החודשית) על שירותי חינוך – פי 1.4 משאר משקי הבית עם ילדים, אשר הוציאו 1,587 ש"ח למטרה זו. בתוך הקבוצה של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, משקי בית של יהודים לא חרדים הוציאו פי 1.6 מממשקי בית של יהודים חרדים. משקי בית יהודיים הוציאו פי 4.7 מממשקי בית ערביים ומשקי בית של תושבי המרכז הוציאו פי 1.9 מממשקי בית המתגוררים בפריפריה.

מסך כל ההוצאות לחינוך, ההוצאות הגדולות ביותר היו על מעונות יום, משפחתונים וגנים פרטיים – 1,099 ש"ח, על צהרונים – 259 ש"ח, על גנים – 218 ש"ח ועל חוגים ושיעורי עזר – 194 ש"ח.

תרשים גרפי: הוצאה חודשית לחינוך של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, 2016

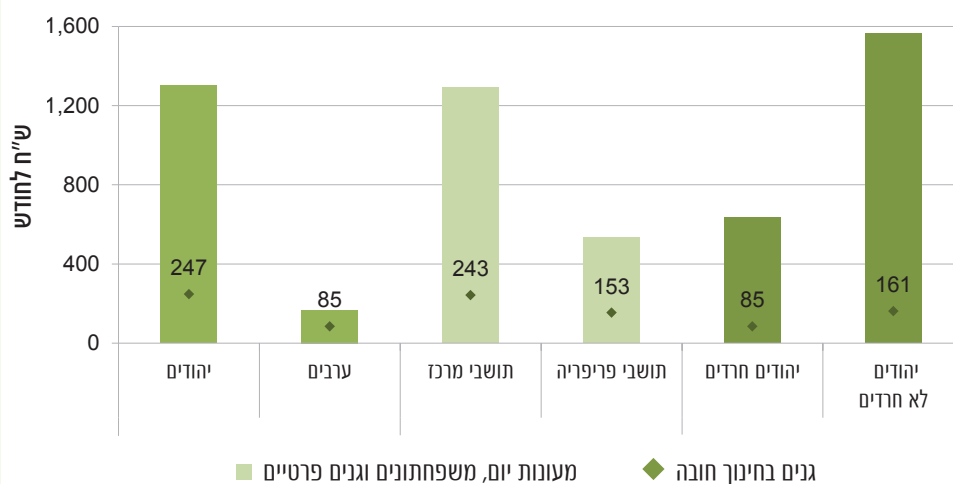

פערים גדולים נמצאו בין הקבוצות השונות בשני סעיפי ההוצאה הגדולים לחינוך.

בהוצאה על מעונות יום, משפחתונים וגנים פרטיים, משקי בית של יהודים הוציאו פי 7.8 ממשקי בית של ערבים, משקי בית של יהודים לא חרדים הוציאו פי 2.5 ממשקי בית של יהודים חרדים, ומשקי בית של תושבי המרכז הוציאו פי 2.4 ממשקי בית המתגוררים בפריפריה.

בהוצאה על גנים בחינוך חובה, משקי בית של יהודים הוציאו פי 2.9 ממשקי בית של ערבים, משקי בית של יהודים לא חרדים הוציאו פי 1.9 ממשקי בית של יהודים חרדים, ומשקי בית של תושבי המרכז הוציאו פי 1.6 ממשקי בית המתגוררים בפריפריה.

תרשים 2 ההוצאות הגבוהות ביותר מתוך סעיף החינוך של משקי בית שבהם שני ילדים או יותר עד גיל שש, בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2016

רמת חיים במשקי בית של יהודים,¹ ערבים² ועולים מבריה"מ (לשעבר)³ ומאתיופיה⁴ בשנים 2006 ו-2016

תיבה 2.2

בדוח פני החברה הראשון שהתפרסם (דוח מס' 1 לנתוני שנת 2006),⁵ נערכה השוואה בין משקי בית ערביים לבין משקי בית יהודיים במגוון תחומים הקשורים לרמת החיים של משק הבית (צריכה, הכנסה, תנאי דיור ובעלות על מוצרים בני קיימה), לפי התפתחותם במשך עשור (1997-2006).

בדוח זה מוצגים השינויים שחלו בעשור הנוסף שחלף מאז, ונערכה השוואה בין משקי בית יהודיים, ערביים, של עולים מבריה"מ (לשעבר) ושל עולים מאתיופיה,⁶ במדדי רמת חיים נבחרים.

בשנת 2016 נדגמו בסקר הוצאות משק הבית 8,903 משקי בית, המייצגים כ-2,497,000 משקי בית באוכלוסייה. כ-82% ממשקי הבית אשר נדגמו הם משקי בית יהודיים, כ-13% משקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר) וכ-1% של יוצאי אתיופיה. כ-14% ממשקי הבית שנדגמו הם משקי בית ערביים.

הוצאה כוללת לתצרוכת לפי סעיפי תצרוכת ראשיים

בין השנים 2006 ל-2016 חלה עלייה ראלית בהוצאה לתצרוכת בכל האוכלוסיות שנחקרו. ההוצאה לסל מצרכים ושירותים למשקי בית יהודיים הסתכמה בשנת 2016 ב-16,193 ש"ח לחודש, לעומת 13,600 ש"ח לחודש בשנת 2006 (עלייה של 19.1% במונחים ראליים). ההוצאה לסל מצרכים ושירותים במשקי בית ערביים הסתכמה בשנת 2016 ב-14,547 ש"ח לחודש, לעומת 11,803 ש"ח לחודש בשנת 2006 (עלייה של 23.2% במונחים ראליים). במשקי בית של יוצאי אתיופיה, ההוצאה לסל מצרכים ושירותים הסתכמה בשנת 2016 ב-9,084 ש"ח לחודש, לעומת 7,449 ש"ח לחודש בשנת 2006 (עלייה של 21.9% במונחים ראליים). העלייה הגדולה ביותר בצריכה הראלית נמצאה במשקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר) (עלייה של 25.8%).

1 משקי בית שבהם ראש משק הבית יהודי.

2 משקי בית שבהם ראש משק הבית הוא מוסלמי או דרוזי או נוצרי הגר ביישוב לא יהודי.

3 ראש משק הבית עלה מבריה"מ (לשעבר) משנת 1990 ואילך.

4 בשנת 2006 – ראש משק הבית או אביו נולד באתיופיה. בשנת 2016 – ראש משק הבית או אחד מהוריו נולד באתיופיה.

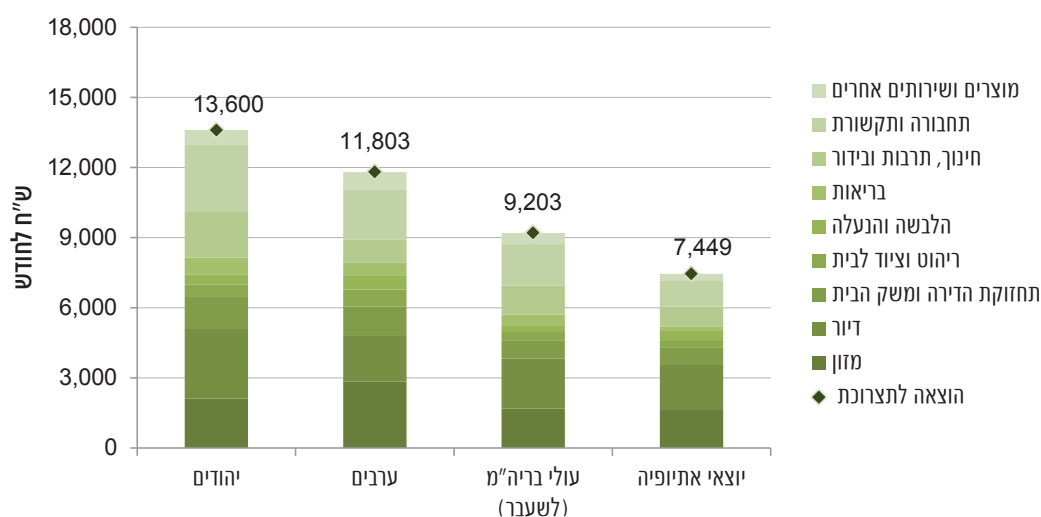
5 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2008). פני החברה בישראל, דוח מס' 1, פערם בין יהודים וערבים. פרסום מס' 1343. ירושלים: המחבר.

6 הנתונים עבור עולי ויוצאי אתיופיה חשופים לטעויות דגימה גבוהות עקב גודל המדגם בסקר הוצאות משק הבית.

תרשים א

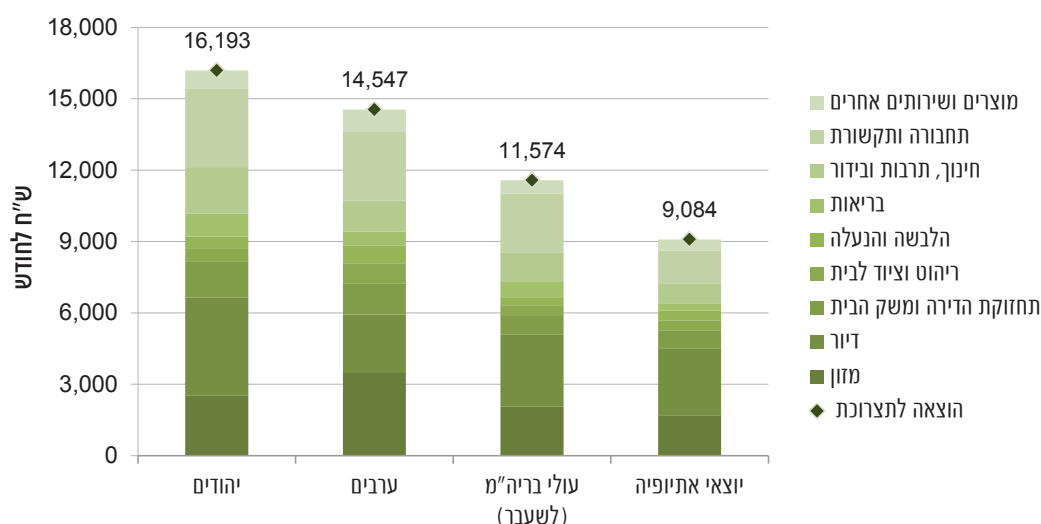
הוצאה לתצרוכת במשקי בית בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה,
לפי סעיפי תצרוכת ראשיים, 2006, במחירי 2016

השוואה בין האוכלוסיות השונות בשנים 2006 ו-2016 מעלה כי יש ביניהן הבדלים בהרכב סל ההוצאות לתצרוכת. במשקי בית ערביים ההוצאה הגבוהה ביותר נותרה על מזון – כרבע מסך ההוצאות (24.1% בשנת 2006 ו-23.8% בשנת 2016). לעומת זאת, במשקי בית יהודיים אחוז ההוצאה הגבוה ביותר נותר בתחום הדיור – 21.9% בשנת 2006 ו-25.6% בשנת 2016, וכן בקרב משקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר) – 23.3% ב-2006 ו-26.0% ב-2016 ושל יוצאי אתיופיה – 25.4% ב-2006 ו-30.8% ב-2016.

תרשים ב

הוצאה לתצרוכת במשקי בית בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה,
לפי סעיפי תצרוכת ראשיים, 2016

הכנסות והרכב הכנסות במחירי 2016

הכנסות משקי הבית של יוצאי אתיופיה הן הנמוכות ביותר בהשוואה למשקי הבית היהודיים, הערביים ושל עולי בריה"מ (לשעבר). בשנת 2016 הייתה ההכנסה הכספית הממוצעת ברוטו למשק בית של יוצאי אתיופיה 12,294 ש"ח, לעומת 20,595 ש"ח במשקי הבית היהודיים.

ההכנסה הכספית נטו של משקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר) בשנת 2016 הייתה גבוהה פי 1.1 מאשר במשקי הבית של יוצאי אתיופיה, לעומת פער של פי 1.4 בשנת 2006.

לעומת זאת, מהשוואת ההכנסות של משקי בית יהודיים לעומת ערביים בשנת 2006, נמצא פער של פי 1.6, שנותר על כנו גם בשנת 2016.

לוח 1 הכנסה חודשית ממוצעת בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2006, (1) 2016

במחירים קבועים לשנת 2016

יוצאי אתיופיה		עולי בריה"מ (לשעבר)		ערבים		יהודים		
2016	2006	2016	2006	2016	2006	2016	2006	
4.04	4.42	2.52	2.72	4.53	5.01	3.12	3.08	מספר נפשות במשק בית
1.97	1.06	1.38	1.28	1.37	1.02	1.52	1.25	מספר מפרנסים במשק בית
ש"ח								
11,245	7,100	12,806	9,600	10,654	7,826	16,831	12,690	הכנסה כספית נטו למשק בית
3,583	2,172	5,418	3,984	3,229	2,227	6,694	4,883	הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית
12,294	7,648	15,389	11,064	12,078	8,980	20,595	15,671	הכנסה כספית ברוטו למשק בית
אחוזים								
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	הכנסה כספית ברוטו למשק בית - סך הכל
84.7	65.1	84.4	78.6	82.3	76.8	77.7	75.3	מעבודה
..	..	1.6	1.3	2.0	2.3	8.0	8.0	מפנסיות וקופות גמל
14.6	34.6	13.1	19.5	15.1	20.0	11.0	12.0	מקצבאות ומתמיכות
..	..	0.9	0.6	0.6	0.9	3.3	4.7	מהון

(1) נתוני ההכנסה לשנת 2006 מבוססים על סקר הוצאות משק הבית בלבד (ראו סעיף ג במבוא: מקורות הנתונים).

בהרכב ההכנסות נצפתה עלייה הדרגתית בשיעור ההכנסה מעבודה בקרב כל האוכלוסיות שנחקרו. העלייה הגדולה ביותר, של כ-20 נקודות האחוז, נצפתה במשקי בית של יוצאי אתיופיה, וכן נצפתה אצלם ירידה בשיעור ההכנסה מקצבאות ותמיכות (מ-34.6% בשנת 2006 ל-14.6% בשנת 2016).

שיעור ההכנסה מהון נמצא בירידה במשקי בית של יהודים (מ-4.7% בשנת 2006 ל-3.3% בשנת 2016), ואילו במשקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר) חלה עלייה הדרגתית בסעיף זה (מ-0.6% בשנת 2006 ל-0.9% בשנת 2016).

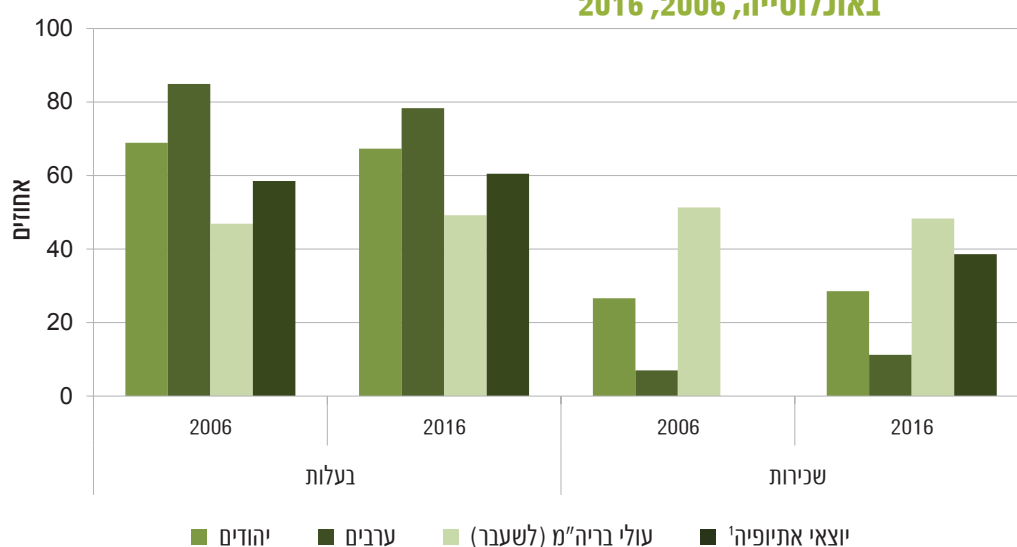

דיוור

בעשור האחרון חלה ירידה באחוז הגרים בדירות בבעלות בקרב משקי הבית הערביים (84.9% בשנת 2006, לעומת 78.3% בשנת 2016) ועלייה באחוז הגרים בדירות שכורות (26.6% בשנת 2006 לעומת 28.5% בשנת 2016). אולם שיעורם של משקי הבית הערביים הגרים בדירות בבעלות היה גבוה לעומת היתר. במשקי בית של יוצאי אתיופיה בין השנים 2006 ל-2016 הייתה עלייה באחוז הגרים בדירות בבעלות.

אחוז הגרים בדירות בבעלות ובדירות בשכירות בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2006, 2016

תרשים ג

1 נתוני הגרים בדירות בשכירות בשנת 2006 אינם מוצגים בשל מספר מועט של מקרים.

לאורך השנים ירדה צפיפות הדיוור בכל האוכלוסיות. הירידה החדה ביותר בצפיפות הדיוור נצפתה בקרב עולי בריה"מ (לשעבר) (מ-0.90 בשנת 2006 ל-0.78 בשנת 2016). צפיפות הדיוור בקרב יוצאי אתיופיה היא הגבוהה ביותר מבין כל האוכלוסיות שנבדקו לאורך השנים.

צפיפות דיוור בדירות בבעלות בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2006, 2016

לוח 2

2016	2006	
0.78	0.82	יהודים
1.28	1.31	ערבים
0.78	0.90	עולי בריה"מ (לשעבר)
1.33	1.42	יוצאי אתיופיה

בעלות על מוצרים

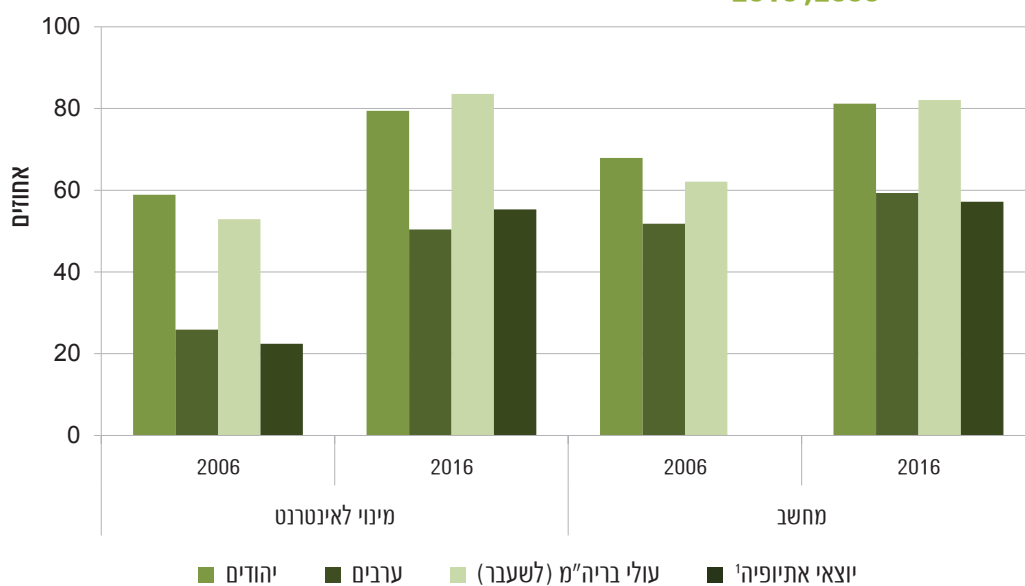
בעשור האחרון נצפתה עלייה באחוזי הבעלות על רוב המוצרים במשקי הבית השונים. במיוחד נרשמה עלייה ניכרת באחוזי בעלות על מחשב ומיניו לאינטרנט. אחוז משקי הבית של יוצאי אתיופיה בעלי מיניו לאינטרנט עמד על 55.3% בשנת 2016, בהשוואה ל-22.4% בשנת 2006. אחוזי הבעלות על מחשב במשקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר) עמד על 82.1% בשנת 2016, לעומת 62.1% בשנת 2006.

עם זאת, אפשר לראות מגמת ירידה באחוזי הבעלות על מיניו לטלוויזיה בכבלים ובלווין, צלחת לוויין וממיר דיגיטלי בעשור האחרון ברוב האוכלוסיות הנדונות.

אחוזי הבעלות על צלחת לוויין וממיר דיגיטלי במשקי בית ערביים גבוהים באופן ניכר בהשוואה לשאר האוכלוסיות. בשנת 2016 היה אחוז הבעלות על צלחת לוויין במשקי הבית הערביים 86.5%, לעומת 3.2% במשקי בית יהודיים ו-8.8% במשקי בית של עולי בריה"מ (לשעבר).

בעלות על מחשב ומיניו לאינטרנט בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2016, 2006

תרשים ד

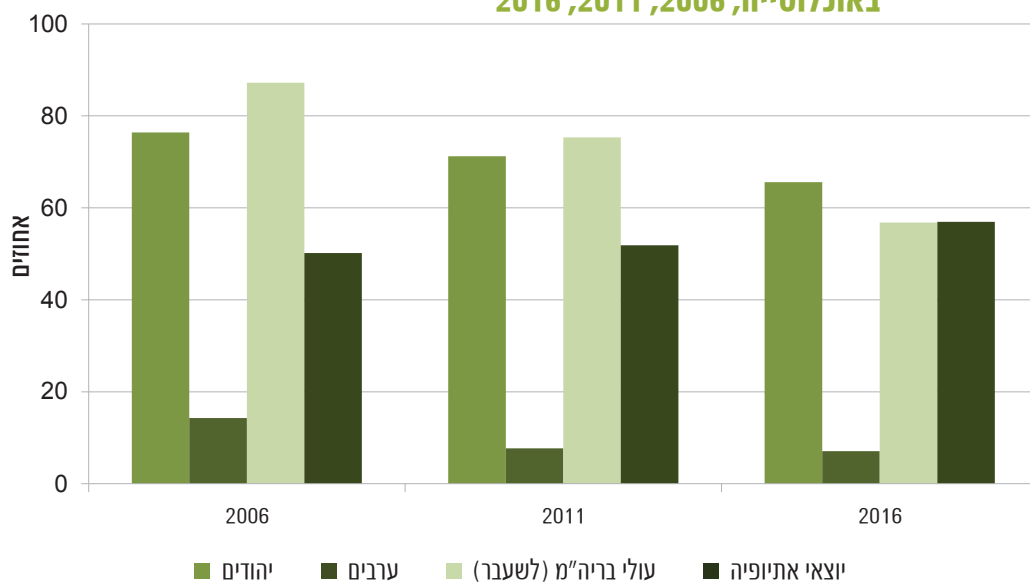

1 נתוני הבעלות על מחשב ומיניו לאינטרנט אינם מוצגים בשל מספר מועט של מקרים.

תרשים ה

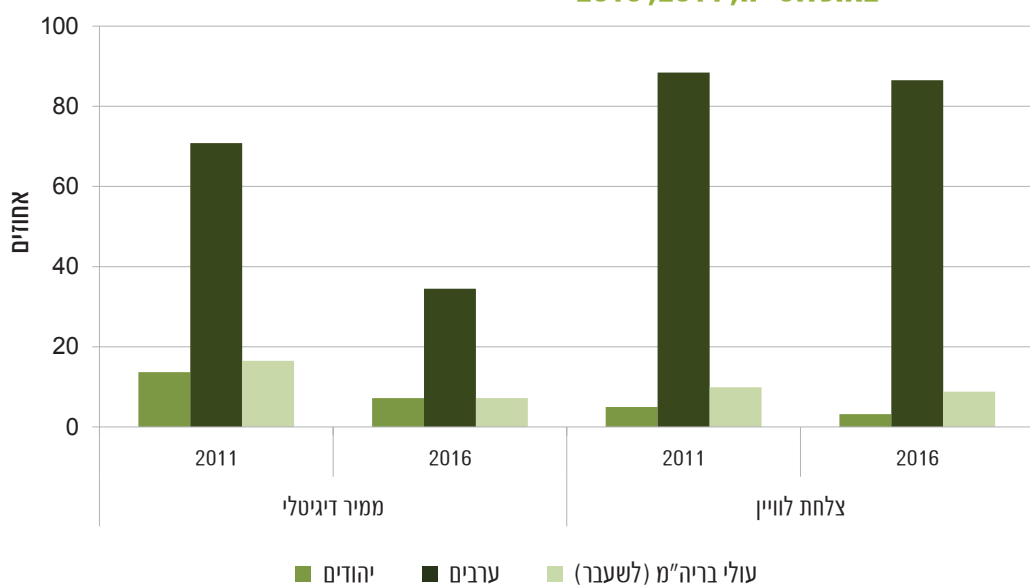
בעלות על מינוי לטלויזיה בכבלים ובלוויין בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2006, 2011, 2016

2

תרשים ו

בעלות על צלחת לוויין וממיר דיגיטלי בקרב קבוצות נבחרות באוכלוסייה, 2011, 2016

פני החברה בישראל מס' 10 | דת והגדרה עצמית של מידת דתיות

עוני והדרה חברתית בהשוואה למדינות האיחוד האירופי

פרק

3

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:

יפית אלפונדרי, ליאור דופז

א. מבוא

בפרק זה מוצגת השוואה בין-לאומית מקיפה של מדדי העוני וההדרה החברתית. מדדים אלו פותחו באיחוד האירופי,¹ והם מציגים סדרה של אינדיקטורים המצביעים על אוכלוסיות בסיכון לעוני ועל מאפייניהן. הסדרה משקפת מגמה בין-לאומית של הצגת העוני באופן רב-ממדי ולא על פי משתנה אחד בלבד.

בישראל, המוסד לביטוח לאומי מפרסם מדי שנה את נתוני העוני² הרשמיים, המבוססים על סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס. הנתונים מופקים בשיטת מדידה יחסית המסתמכת על הכנסות משקי הבית. שיטת המדידה מתייחסת להכנסות הכספיות בלבד ואינה מביאה בחשבון היבטים נוספים כמו הוצאות, תנאי דיור, חינוך, רכוש, בריאות ושירותים ציבוריים הזמינים לאוכלוסייה במצוקה.

פרק זה מציג תמונה רחבה של העוני וההדרה החברתית בישראל באמצעות אינדיקטורים שנקבעו באיחוד האירופי. התאמת ההגדרות לאיחוד האירופי מאפשרת השוואה ל-15 המדינות הוותיקות באיחוד.³

בנתוני פרסום זה, כמו בנתונים שפורסמו בשנים קודמות, נמצא כי שיעורי העוני בישראל גבוהים משיעורי העוני במדינות האיחוד האירופי, הן ברמה הכללית והן בקרב קבוצות אוכלוסייה בסיכון לעוני: ילדים בני 0-17, בני 65 ומעלה ונשים, ולעומת זאת, שיעור הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה נמוך יותר מבמדינות האיחוד האירופי.

1 למידע נוסף על המדד ראו: אתר האיחוד האירופי www.ec.europa.eu.

2 קו העוני בישראל הוא 50% מההכנסה החציונית נטו לנפש סטנדרטית.

3 חלק מהנתונים שפורסמו בדוחות הקודמים שונה בהתאם לעדכונים של האיחוד האירופי. חלק מנתוני האיחוד האירופי לשנת 2016 אינם סופיים.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

בהתאמה להגדרות האיחוד האירופי

עוני (Poverty): מצב שבו נבצר מפרטים לקיים רמת חיים המקובלת בחברה שבה הם חיים בשל רמת הכנסה נמוכה ומיעוט במשאבים. פרטים אלו עלולים לסבול ממספר רב של מצוקות ומחסורים כגון אבטלה, תנאי דיור ירודים וחוסר בשירותי בריאות ובשירותי תרבות, וכן מהיעדר הזדמנות ללמידה המאפשרת הסתגלות לשינויים שחלים בחברה. עקב חוסר במשאבים, פרטים אלו נדחקים לשולי החברה והם חשים ניכור כלפי מוסדותיה.

הדרה חברתית (Social exclusion): תהליך של דחיקת פרטים לשולי החברה ומניעת השתתפותם בה כחברים שווים זכויות וזאת עקב עוניים, עקב חוסר שליטתם במיומנויות יסוד הנדרשות כדי לתפקד בחברה, או עקב אפליה. תהליך זה גורם להרחקתם ממקורות תעסוקה, ממקורות הכנסה ומהזדמנויות לרכישת השכלה מתאימה.

לפרטים אלו נגישות מצומצמת למוקדי קבלת ההחלטות באותה חברה ולכן הם חשים ניכור וחוסר יכולת להשפיע על החלטות הנוגעות לחייהם.

הכנסה נטו למשק בית: סך כל ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית לאחר ניכוי תשלומי החובה. הכנסה זו כוללת את כל ההכנסות של כל אחד מבני משק הבית מעבודה שכירה (עם כל התוספות – חודש 13, דמי הבראה וביגוד, שעות נוספות, פרמיות וכו'), מעבודה עצמאית או מעסק, הכנסות שוטפות מתמיכות ומפנסיות וכן הכנסות כספיות מרכוש, מריבית ומדיווידנד.

נפש סטנדרטית: יחידה במשק הבית שהוצאותיה נאמדו בהתחשב במשקל הכלכלי הפוחת של כל נפש נוספת. גישה זו מייחסת לכל נפש נוספת במשפחה השפעה שולית קטנה יותר מבחינת העומס המוטל על תקציב המשפחה (יתרונות לגודל).

הנפשות הסטנדרטיות בפרק זה הותאמו להגדרות האיחוד האירופי כדלקמן:

מבוגר ראשון במשק בית = 1 נפש סטנדרטית;

כל מבוגר נוסף בגיל 14 ומעלה = 0.5 נפש סטנדרטית;

כל ילד עד גיל 13 = 0.3 נפש סטנדרטית.

הכנסה נטו לנפש סטנדרטית: הכנסה נטו של משק הבית מחולקת במספר הנפשות הסטנדרטיות במשק הבית.

שיעור העוני: שיעור משקי הבית אשר הכנסתם לנפש סטנדרטית נמצאת מתחת לקו העוני.

אוכלוסייה בסיכון לעוני: נפשות השייכות למשק בית שבו ההכנסה הכספית נטו לנפש סטנדרטית היא פחות מ-60% של חציון ההכנסה נטו לנפש סטנדרטית בכלל האוכלוסייה. האוכלוסייה הענייה ממופה למגורים ולקבוצות אוכלוסייה כמו בני 65 ומעלה, ילדים בני 0-17, משפחות חד-הוריות וכדומה.

מדד ג'יני: מדד למדידת אי-השוויון בחלוקת ההכנסות בין משקי הבית. מדד זה מקבל ערכים בין '0' – לציון שוויון מלא, לבין '1' – לציון אי-שוויון מלא.

תעסוקה (על פי סקר כוח אדם):

מועסק: אדם בן 15 ומעלה שעבד בישראל או בחו"ל שעה אחת לפחות בשבוע הקובע⁴ בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת, או מי שנעדר זמנית מעבודתו.

בלתי מועסק: אדם בן 15 ומעלה שלא עבד כלל (אפילו לא שעה אחת) בשבוע הקובע ושחיפש עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות שקדמו לפקידתו בסקר, והיה יכול להתחיל לעבוד בשבוע הקובע אילו הוצעה לו עבודה מתאימה.

כוח העבודה השבועי: בני 15 ומעלה שהיו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" בשבוע הקובע.

אינו בכוח העבודה השבועי: בן 15 ומעלה שלא היה "מועסק" או "בלתי מועסק" בשבוע הקובע.

4 השבוע הקובע – השבוע המסתיים בשבת שלפני בוא הסוקר למשק הבית.

ג. מקורות הנתונים

הנתונים בפרק זה עובדו משני סקרי משפחות מרכזיים המתבצעים בלמ"ס באופן שוטף מדי שנה – "סקר הוצאות משק הבית" ו"סקר כוח אדם".

סקר הוצאות משק הבית⁵

סקר הוצאות משק הבית הוא סקר שוטף שנערך בלמ"ס משנות החמישים. משנת 1997 הסקר מתבצע באופן שוטף מדי שנה (עד אז התבצע בכל חמש שנים לערך). הסקר כולל את כל האוכלוסייה העירונית והלא-עירונית במדינת ישראל (למעט קיבוצים שיתופיים ובדווים). אוכלוסיית מזרח ירושלים נכללת בסקר, למעט בשנים 2000–2001 עקב קשיי פקידה. המדגם הסופי כולל כ-8,500 משקי בית בשנה.

מטרת הסקר היא לאמוד את רכיבי התקציב של משקי הבית בישראל ואת ההוצאות על כל קבוצות התצרוכת (מזון, ירקות ופירות, דיור, תחזוקת הדירה, ריהוט וציוד לבית, הלבשה והנעלה, בריאות, חינוך, תרבות ובידור, תחבורה ותקשורת ומוצרים ושירותים אחרים) וכן את כל רכיבי ההכנסה של משקי הבית. מהסקר מתקבלים נתונים המשמשים לאפיון רמת החיים של משקי הבית מהיבטים שונים, כגון דפוסי צריכה, רמת התזונה והרכבה, רמת ההכנסה והרכבה, תנאי דיור ובעלות על מוצרים בני קיימה. הסקר משמש גם למחקרי שוק, לבניית מודלים לחיזוי התנהגות צרכנים, למחקרים על תחולת המס העקיף על קבוצות באוכלוסייה ועוד. שלושת השימושים החשובים של הסקר הם: קביעת "המשקלים" לסל הצריכה של מדד המחירים לצרכן; אמידת רכיב הצריכה הפרטית לחישוב התמ"ג; חלוקת ההכנסות ומדד העוני.

סקר כוח אדם⁶

סקר כוח אדם הוא סקר שנתי שוטף שנערך משנת 1954. הסקר כולל את כלל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה בישראל. מטרתו המרכזית של הסקר היא מעקב שוטף אחר כוח העבודה בישראל מבחינת התפתחויות, גודל ותכונות, היקף האבטלה ועוד. המדדים המרכזיים בסקר זה הם שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בישראל ושיעור המועסקים והבלתי מועסקים מכוח העבודה.

5 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בהכנה). הכנסות והוצאות משק הבית: נתונים מסקר הוצאות משק הבית 2016, סיכומים כלליים. פרסום מס' 1719. ירושלים: המחבר.

6 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בהכנה). סקר כוח אדם 2016. פרסום מס' 1723. ירושלים: המחבר.

ד. ממצאים עיקריים

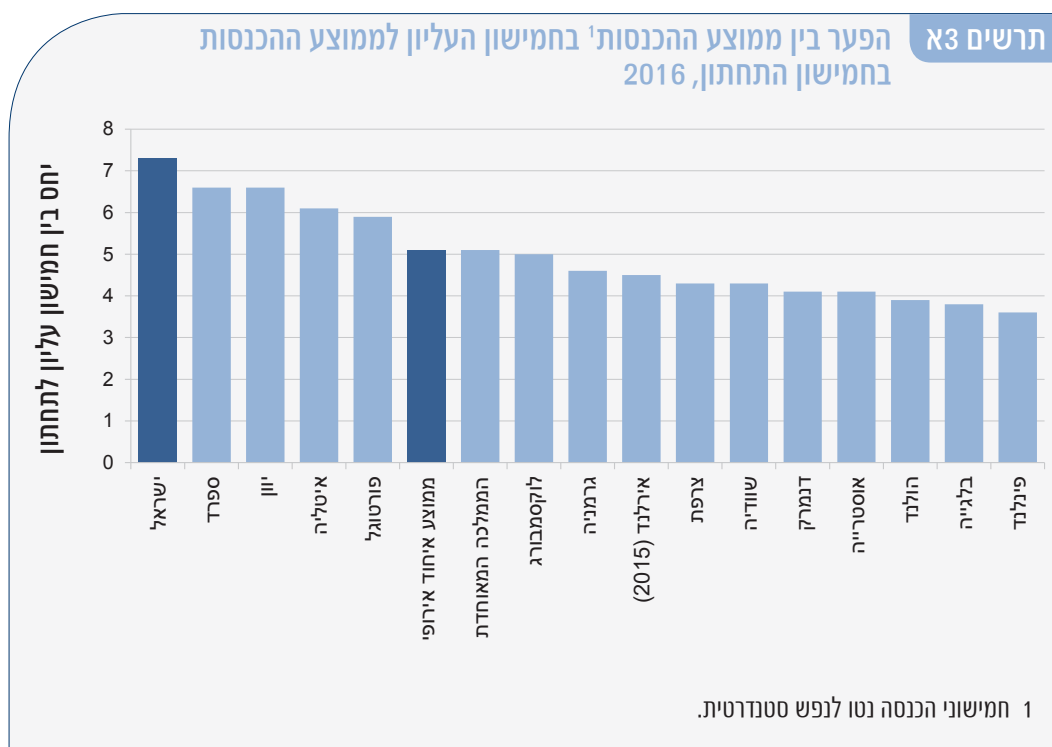
בהתאמה להגדרות האיחוד האירופי

1. אי-שוויון בחלוקת ההכנסות

מידת אי-השוויון בחלוקת ההכנסות בישראל וברוב מדינות העולם מסתמכת על נתוני ההכנסה הכספית השוטפת בלבד, מאחר שלא קיים מדד מוסכם המשקף אי-שוויון כלכלי מכל היבטיו – בעלות על רכוש, תנאי דיור, רמת חינוך, שירותים ציבוריים, רמת צריכה, רמת שירותי בריאות, שירותי ביטחון, בידוד חברתי, רמת סיכון, חשיפה לאלימות ועוד.

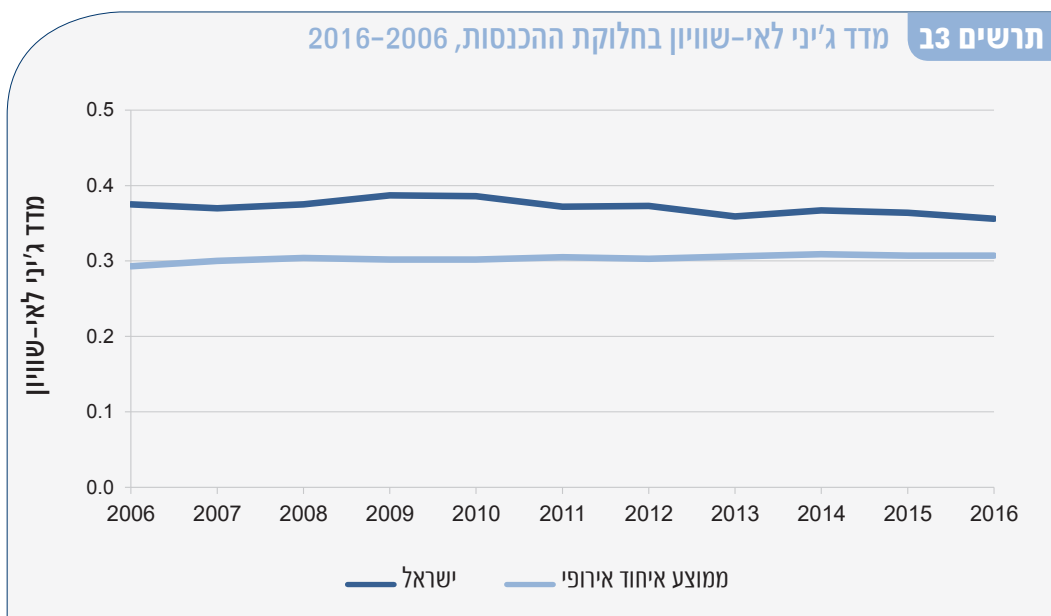
בישראל, בשנת 2016, ההכנסה הממוצעת נטו לנפש סטנדרטית בחמישון העליון הייתה גבוהה פי 7.3 מההכנסה בחמישון התחתון, בדומה לשנים קודמות. פער זה גדול יותר מהפער הממוצע במדינות האיחוד האירופי (פער של פי 5.1).

מבין 15 מדינות האיחוד האירופי, הפער הגדול ביותר היה בספרד וביוון (פי 6.6 כל אחת) והנמוך ביותר היה בפינלנד (פי 3.6).

בשנת 2016, מדד ג'יני לחלוקת ההכנסה הפנויה בישראל היה 0.36, נקודות, ובאיחוד האירופי – 0.31, נקודות. ככל שמדד ג'יני קרוב יותר ל-1, אי-השוויון בחלוקת ההכנסה גדל. השוואת מדד ג'יני לאורך השנים מצביעה על כך שבשנים האחרונות יש מגמת ירידה באי-השוויון בעוד שבמדינות האיחוד האירופי לא חלו שינויים מהותיים באי-השוויון, בממוצע.

תרשים 13 מדד ג'יני לאי-שוויון בחלוקת ההכנסות, 2006-2016

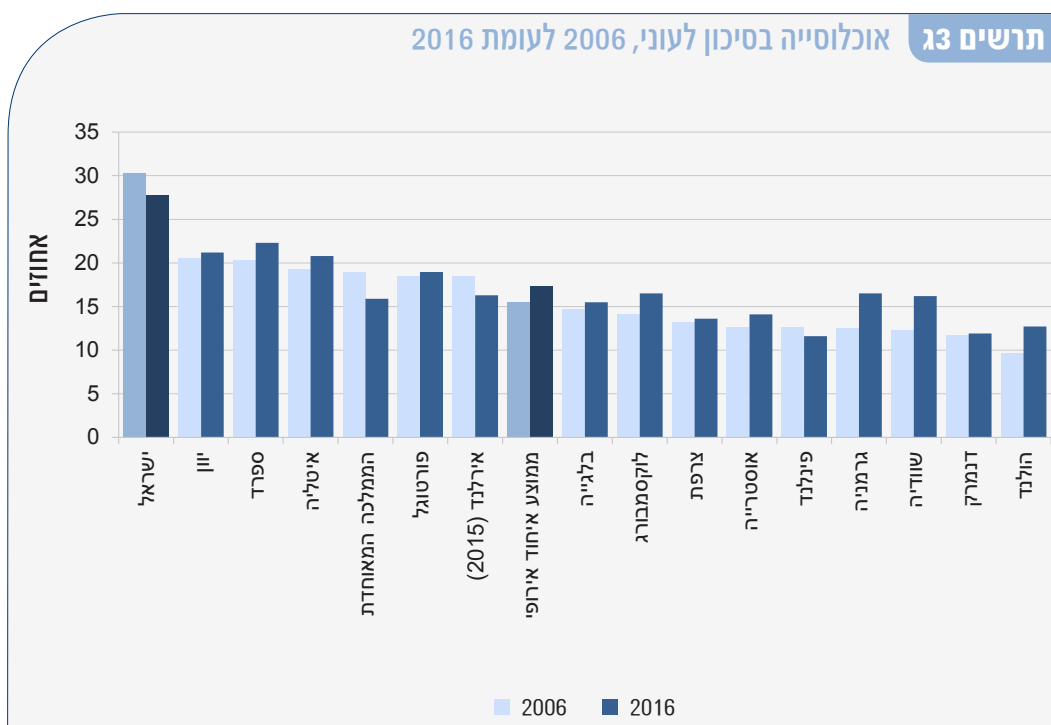
2. אוכלוסייה בסיכון לעוני

כללי

בעשור האחרון, שיעורי הסיכון לעוני בישראל היו גבוהים משיעורי הסיכון לעוני במדינות האיחוד האירופי, הן ברמה הכללית והן בקרב קבוצות אוכלוסייה בסיכון לעוני: ילדים בני 0-17, בני 65 ומעלה ונשים.

במרבית מדינות האיחוד האירופי עלה שיעור האוכלוסייה בסיכון לעוני משנת 2006, למעט בממלכה המאוחדת, באירלנד ובפינלנד שבהן שיעור האוכלוסייה בסיכון לעוני ירד. בישראל אמנם חלה ירידה בשיעור האוכלוסייה בסיכון לעוני מ-30.3% בשנת 2006 ל-27.8% בשנת 2016, אך עדיין שיעור זה היה גבוה יותר ממדינות האיחוד האירופי. בשנת 2016, המדינות שבהן נמצא השיעור הגבוה ביותר של סיכון לעוני היו יוון, ספרד ואיטליה.

תרשים 13 אוכלוסייה בסיכון לעוני, 2006 לעומת 2016

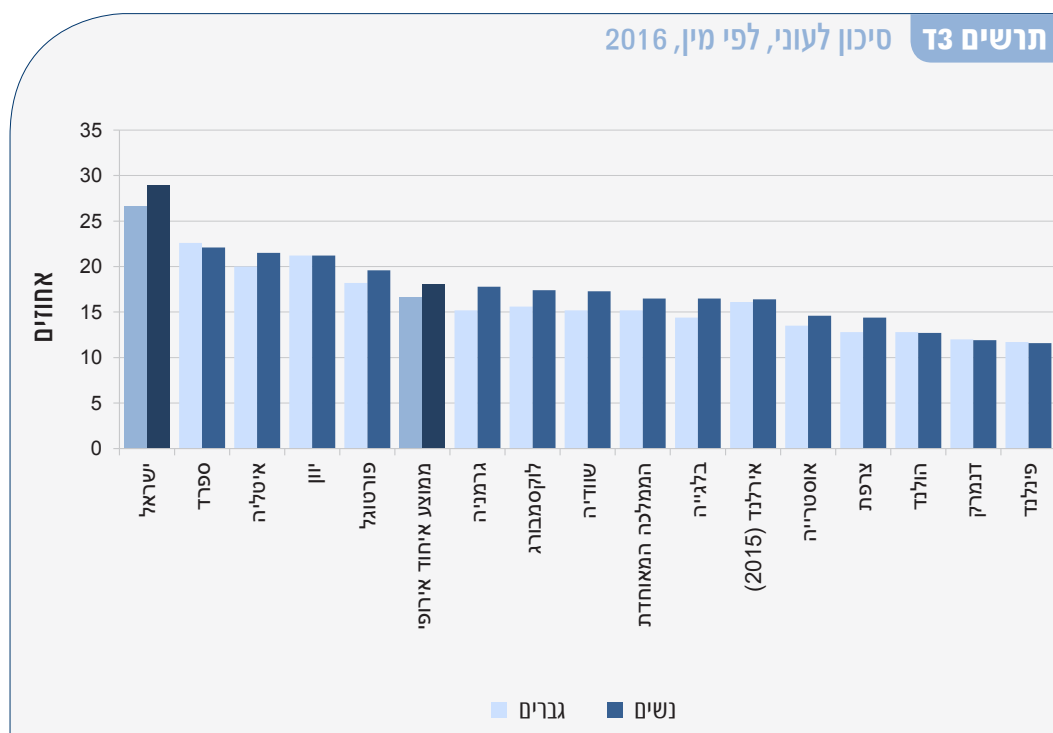

במדינות האיחוד האירופי, בעיקר בגרמניה ובשוודיה, ניתן לראות גידול בשיעור האוכלוסייה בסיכון לעוני בשנת 2016 לעומת 2006, בעיקר עקב הכללת הדור השני של המהגרים בסטטיסטיקה הרשמית של מדינות אלו.

סיכון לעוני, לפי מין

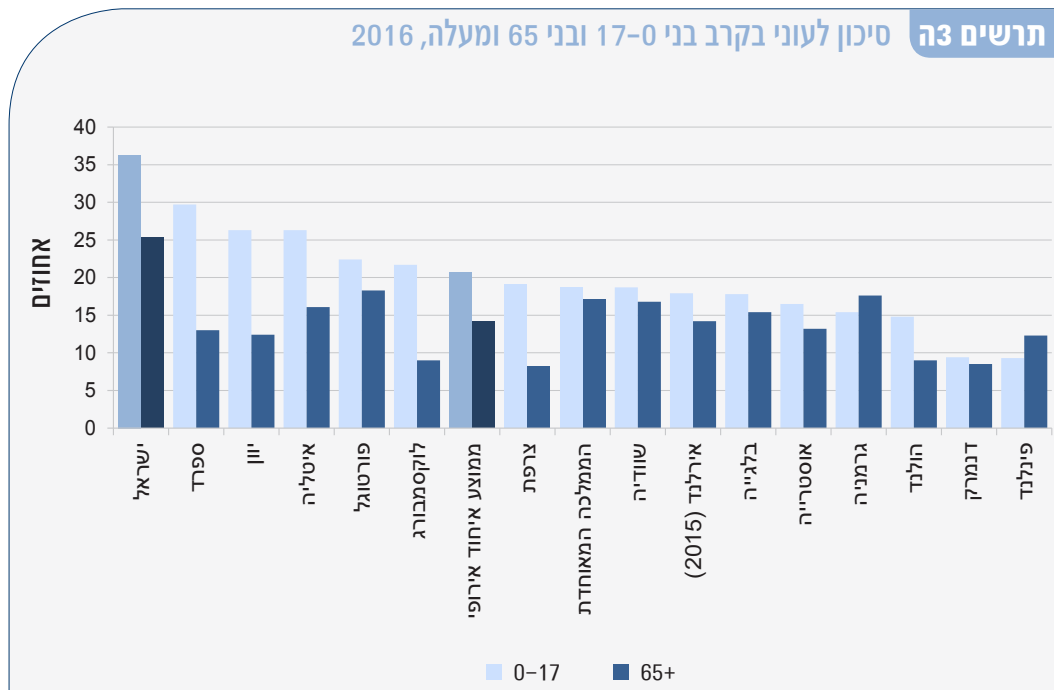
נשים נמצאות בסיכון גבוה יותר לחיות במשקי בית עניים. בישראל, בשנת 2016, 29.0% מכלל הנשים היו בסיכון לעוני לעומת 26.6% מהגברים. דפוס זה נמצא גם ברוב מדינות האיחוד האירופי, למעט פינלנד, דנמרק, הולנד וספרד. השיעור הממוצע של נשים בסיכון לעוני במדינות האיחוד האירופי היה 18.1%, לעומת 16.7% מהגברים. ייתכן כי אחת הסיבות לדפוס זה היא השכיחות הגבוהה של נשים העומדות בראש משפחות חד-הוריות.

תרשים T3 סיכון לעוני, לפי מין, 2016

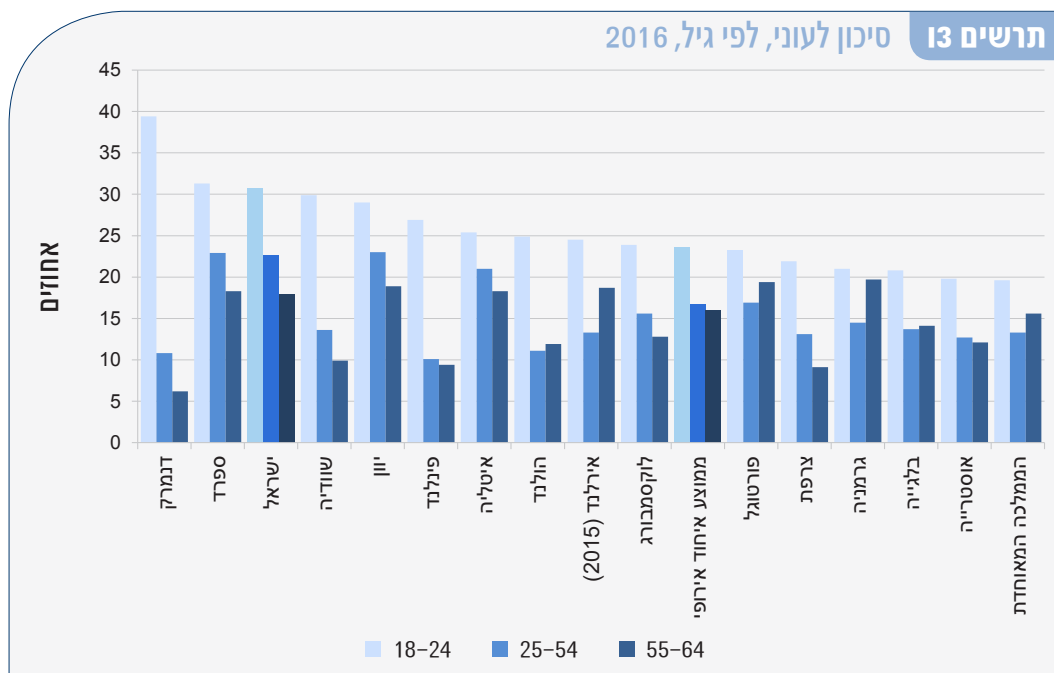

סיכון לעוני, לפי גיל

בישראל וברוב מדינות האיחוד האירופי, שיעור הילדים בני 0-17 בסיכון לעוני וכן שיעור בני 65 ומעלה בסיכון לעוני גבוה יותר משיעור הנפשות בסיכון לעוני בגילי העבודה (18-64). שיעור הסיכון לעוני בקרב ילדים בני 0-17 ובקרב בני 65 ומעלה בישראל גבוה מזה שבמדינות האיחוד האירופי. בולט במיוחד השיעור הגבוה של ילדים בני 0-17 בסיכון לעוני בישראל (36.3%) לעומת שיעור זה במדינות האיחוד האירופי (20.7%).

בגילי העבודה, שיעור הסיכון לעוני בקבוצת בני 18-24 הוא הגבוה ביותר מכל קבוצות הגיל. ישראל ממוקמת במקום גבוה בשיעור הסיכון לעוני, הן בקבוצת בני 18-24 (אחרי ספרד ודנמרק) והן בקבוצת בני 25-54 (אחרי ספרד ויוון).

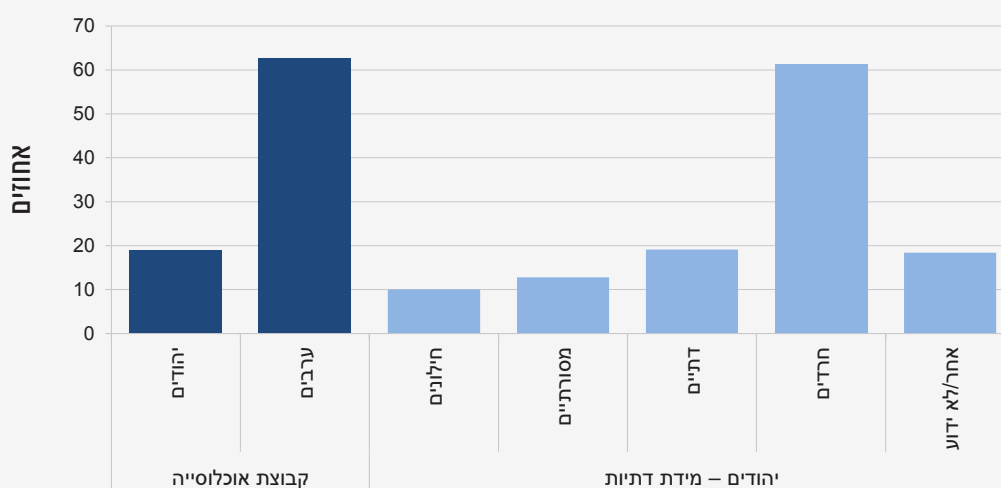

סיכון לעוני בישראל, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות בקרב יהודים

בישראל, שיעור הסיכון לעוני גבוה פי 3.3 בקרב ערבים מבקרב יהודים (62.7% ו-19.1%, בהתאמה).

בקרב יהודים, שיעור הסיכון לעוני עולה עם העלייה במידת הדתיות: 10.0% בקרב חילונים, 12.8% בקרב מסורתיים, 19.1% בקרב דתיים ו-61.3% בקרב חרדים. חרדים נמצאים בסיכון לעוני פי שישה יותר מחילונים.

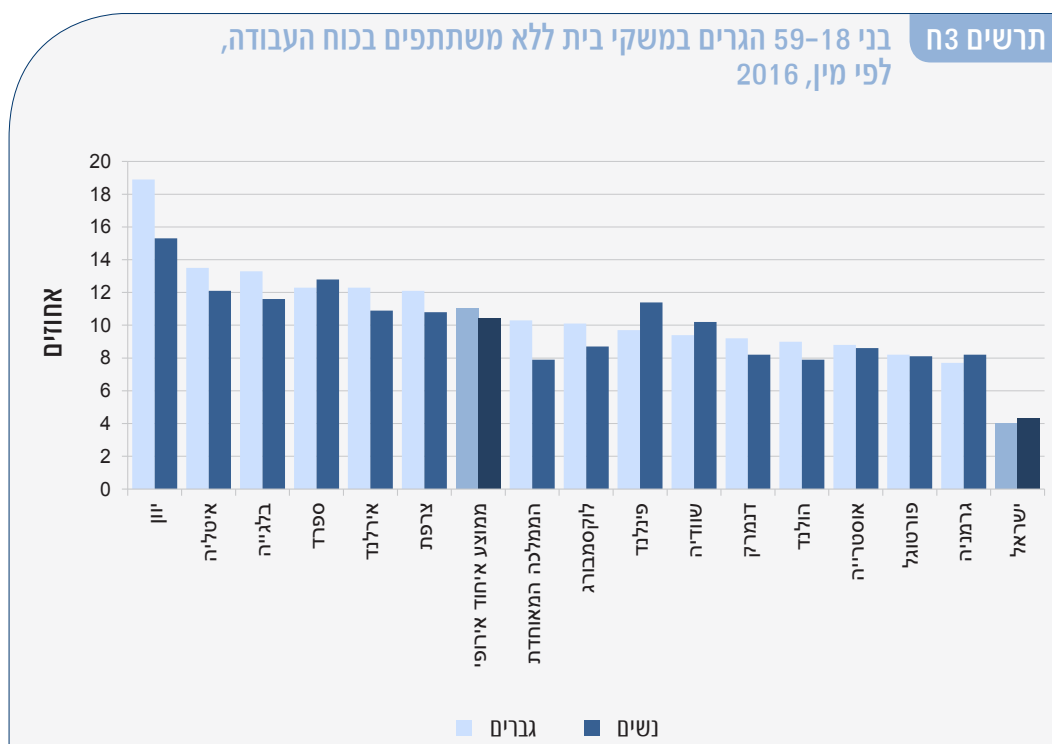
תרשים 23 סיכון לעוני בישראל, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות בקרב יהודים, 2016

3. תעסוקה והדרה חברתית

תעסוקה יוצרת הכנסה ומאפשרת למועסקים להשתתף בחיי החברה ולהתפתח אישית. לחוסר תעסוקה מתמשך יש קשר ישיר למצוקה חברתית ואישית. הבלתי מועסקים לאורך זמן נוטים לאבד מניסיונם ומביטחונם העצמי, ואלו מהותיים מאוד למציאת עבודה. עובדים הנמצאים במצב של חוסר יציבות תעסוקתית, עובדים בעלי כישורים נמוכים, עובדים בעלי שכר נמוך ועובדים במשרה חלקית נכללים באוכלוסייה בסיכון לעוני.

בישראל בשנת 2016, שיעור בני 18-59 הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה היה הנמוך ביותר בהשוואה למדינות האיחוד האירופי.

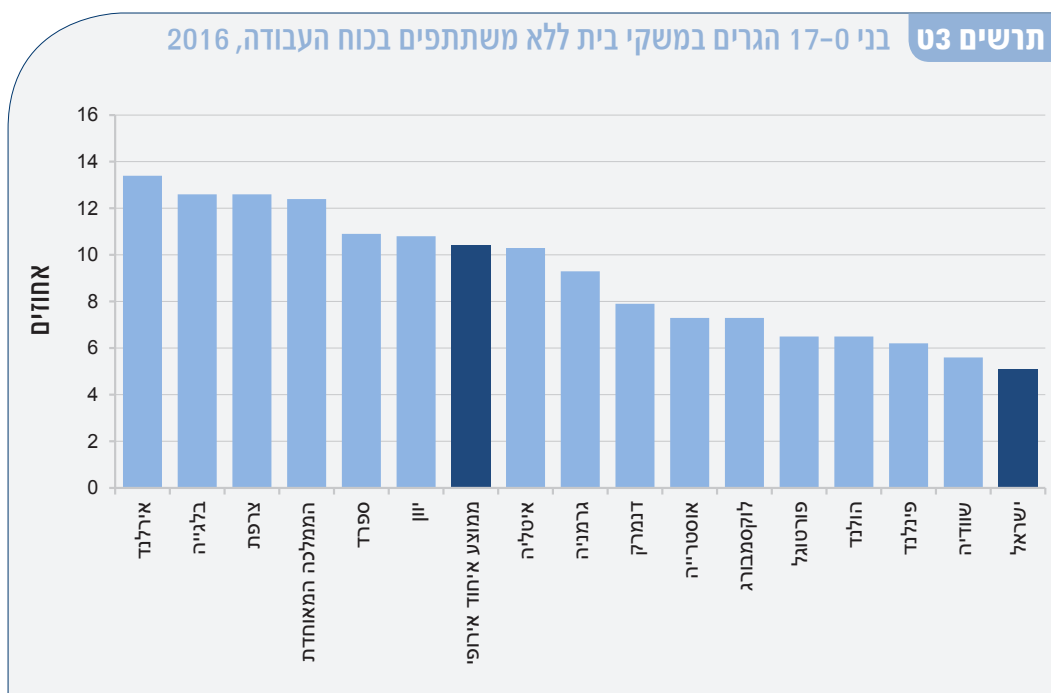

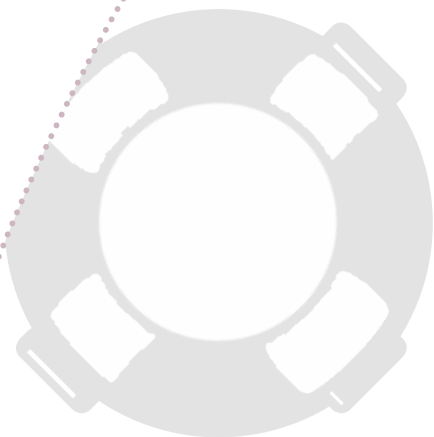

ילדים בני 0-17 הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה עלולים לחקות דפוס זה, דבר שיספיע על השכלתם ועל הישגיהם בשוק העבודה בעתיד.

בישראל בשנת 2016, שיעור הילדים בני 0-17 הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה היה הנמוך ביותר (5.1%) בהשוואה למדינות האיחוד האירופי (10.4% בממוצע). השיעור הגבוה ביותר של ילדים בני 0-17 הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה היה באירלנד (13.4%).

תרשים ט3 בני 0-17 הגרים במשקי בית ללא משתתפים בכוח העבודה, 2016

שירותי רווחה

פרק

4

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:
אוריה לוי, אלישבע גולדצויג

א. מבוא

משפחות ופרטים בישראל נזקקים לשירותי רווחה מסיבות שונות. לרוב, הנזקים לשירותי הרווחה פונים עקב סיבות של נכות, תפקוד לקוי של המשפחה, מצב כלכלי קשה ועוד. נזקקויות אלו הן מדד חשוב לבחינת מצבה של החברה בישראל. פרק זה מתייחס לכלל האוכלוסייה, בשימת דגש על הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומתוך הבחנה בין קבוצות האוכלוסייה וקבוצות הדת בחברה הישראלית. בפרק שלושה חלקים:

החלק הראשון מציג את הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים לפי מאפיינים דמוגרפיים נבחרים. המדד שבו נעשה שימוש הוא שיעור הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים – מוצגת התפלגות סך כל הרשומים וכלל הרשומים לפי קבוצת אוכלוסייה – יהודים ואחרים וערבים, ולפי דת – יהודים, נוצרים לא ערבים, ללא סיווג דת, מוסלמים, נוצרים ערבים ודרוזים. לכל קבוצה מופיע מספר הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים ושיעור הרשומים ל-1,000 נפש.

החלק השני מציג את שיעור הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים ובעלי נזקקות מוגדרת. מוצגות התפלגויות לפי מאפיינים דמוגרפיים ומאפיינים חברתיים-כלכליים, מתוך התמקדות בקבוצת אוכלוסייה ודת, כמפורט לעיל.

החלק השלישי מתמקד בסיבות שבגינן הרשומים פונים או מופנים לשירותי רווחה. מוצגות התפלגויות הנזקקויות לפי מאפיינים של בעלי נזקקויות יהודים ואחרים וערבים.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

רשום במחלקה לשירותים חברתיים: לכל משפחה או אדם הפונים או המופנים למחלקות לשירותים חברתיים נפתח תיק טיפול, ולפחות לאחד מבני המשפחה חייבת להיות מוגדרת נזקקות. לפרט שרשום בשל נזקקות של בן משפחה אחר, תירשם נזקקות "תקין".

נזקקות: הסיבה שבגללה פנה או הופנה הפרט למחלקה לשירותים חברתיים.

בעל נזקקות מוגדרת: פרט הרשום במחלקות לשירותים חברתיים ושהוגדרה לו לפחות נזקקות אחת שאינה בקטגוריה "תקין".

שיעור בעלי נזקקות מוגדרת: מספר בעלי נזקקות מוגדרת ל-1,000 נפש באוכלוסייה הכללית.

שיעור רשומים במחלקות לשירותים חברתיים: מספר רשומים במחלקות לשירותים חברתיים ל-1,000 נפש באוכלוסייה הכללית.

משק בית/משפחה/תיק: לכל משפחה או אדם בודד המקבלים שירות מהמחלקות לשירותים חברתיים נפתח תיק טיפול, שבו מרכזים נתונים על הנסיבות שהביאו לתחילת העבודה עמם ועל סוג הטיפול שהוענק להם, וכן נתונים רלוונטיים אחרים. התיק יכול להיות מוגדר משפחתי, בחזקת משק בית נזקק, או להיות מזוהה פרטנית עם מקבל השירות¹, לפי הסיבה (נזקקות) שהביאה לפתיחת התיק הטיפולי.

מבנה קובץ נתוני יסוד: הקובץ כולל מידע על משפחות ועל פרטים הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים. רשומה של משפחה כוללת את הנזקקים ואת בני משפחתם, בין שהוגדרה להם נזקקות ובין שלא. קובץ נתוני יסוד הוא קובץ "מצטבר", הכולל רשומים חדשים המתווספים לאלה שכבר נמצאים בו שנים רבות. בפרק זה הרשומים ה"חדשים" הם רשומים שפנו או הופנו למחלקות לשירותים חברתיים בשנת 2016. אלה שכבר אינם בטיפול (עזבו, נפטרו או לא נזקקים יותר) מסומנים כלא-תקפים ונמחקים מהקובץ. בקובץ נתוני יסוד מפורטים משתנים דמוגרפיים על כל בן משפחה (מין, גיל, מצב משפחתי ועוד), מהות נזקקות עיקרית ומשנית של המשפחה ושל כל בן משפחה ונתונים על

1 משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (2017). סקירת השירותים החברתיים 2016.

משק הבית. בקובץ יש הבחנה בין נזקקות אישית של בן משפחה לבין נזקקות של המשפחה כולה. לצורך ניתוח זה, הנזקקויות קובצו לשבעה אשכולות, בכל אשכול נזקקויות בעלות אופי דומה.

אשכול נזקקות (עיקרית או משנית)	מהות הנזקקות
עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה	בעיות הנובעות מחוסר הכנסה מעבודה, היעדר יציבות תעסוקתית, רמת הכנסה נמוכה, חוסר הכשרה/אבחון מקצועי, אבטלה זמנית, בעיות דיור, תפקוד לקוי בעבודה וקשיי השמה כרוניים.
זקנה	זקן סיעודי, בעיות הנובעות מזקנה, ניצול שואה.
תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער	ניהול לקוי של משק הבית, בעיות בתפקוד האם, בעיות בתפקוד האב, בעיות אישות, בודד מטופל בילדים, בודד שאינו יכול לטפל בעצמו, יתמות, שכול במשפחה, ילד נטוש, חינוך ובעיות התנהגות, בעיות ביחסים בין הורים לילדים, בעיות ביחסים בין הילדים, יחסים מעורערים, נערה במצוקה, בדידות, אי-קליטה חברתית, בעיות בתקשורת ובקליטה, נערים ללא מסגרת קבועה, ניצול כלכלי, הזנחה, דרות רחוב.
סיבות רפואיות ומוגבלות	מחלות אקוטיות/כרוניות, נכות, פיגור שכלי, מחלות נפש מאובחנות, הפרעות התנהגות, אוטיזם, מצוקה רגשית, תשוש, תשוש נפש, סיעודי מורכב.
אלימות	אלימות במשפחה, אלימות נגד נשים, אלימות נגד ילדים, אלימות בין אחים, נפגע מינית.
התמכרות ועבריינות	אלכוהוליזם, קלפים והימורים, התמכרויות לסמים, זנות, סרסרות, עבריינות, מעצר או מאסר.
בדיקה, אחר	בדיקה, אחר, אסון טבע, קשיים בגין מצב ביטחוני.

הוראות תקנון עבודה סוציאלית קובעות שיש למלא נזקקות משנית לאחר שבמחלקות לשירותים חברתיים מסמנים את מהות הנזקקות העיקרית. משפחה נכללת בקובץ נתוני יסוד של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים אם לבן משפחה אחד לפחות יש נזקקות עיקרית.

לקובץ נערכה הקבלה עם מקורות מידע נוספים כגון מרשם התושבים, קובץ יישובים וקובץ אשכול חברתי-כלכלי.

ג. מקורות הנתונים

קובץ נתוני יסוד של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים: כולל מידע על משפחות ועל פרטים הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות.

ד. מחצאים עיקריים

1. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים

בשנת 2016 היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים כ-1.3 מיליון נפש – שיעור של 152.9 רשומים ל-1,000 נפש. שיעור הרשומים היה גבוה יותר בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים (217.6 ל-1,000 נפש לעומת 134.6 ל-1,000 נפש). 29.6% מהערבים היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים – שיעור גבוה משיעורם באוכלוסייה (20.8%). בקרב הערבים נמצא שיעור הרשומים הגבוה ביותר אצל מוסלמים – 225.9 ל-1,000 נפש, והשיעור הנמוך ביותר אצל נוצרים ערבים – 129.2 ל-1,000 נפש. המוסלמים היו 17.7% מכלל האוכלוסייה אך חלקם בקרב הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים היה 26.1%.

רשומים במחלקות לשירותים חברתיים מכלל האוכלוסייה ומכלל הרשומים, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת

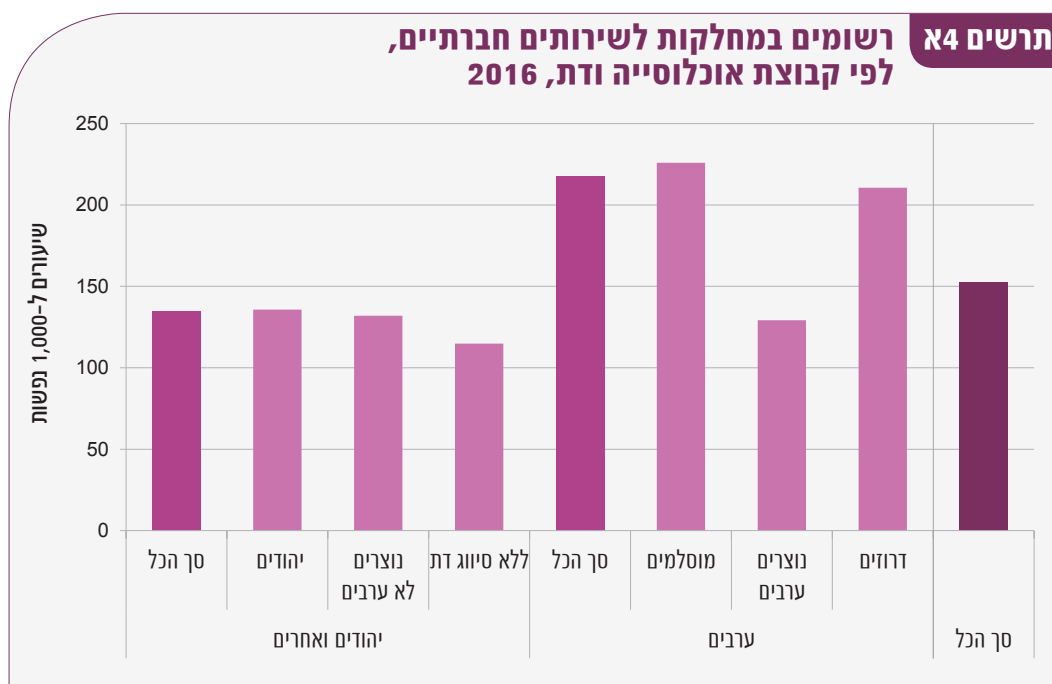
לוח 4.1

אחוז מכלל הרשומים (1)	אחוז מכלל האוכלוסייה	
69.7	79.2	יהודים ואחרים
66.3	74.7	יהודים
0.4	0.4	נוצרים לא ערבים
3.0	4.0	ללא סיווג דת
29.6	20.8	ערבים
26.1	17.7	מוסלמים
1.3	1.5	נוצרים ערבים
2.2	1.6	דרוזים

(1) הנתונים אינם מסתכמים ל-100% היות ש-0.7% מהפרטים בקובץ נתוני יסוד אינם מזוהים מבחינה דתית על פי המרשם.

בקרב יהודים ואחרים, שיעור הרשומים הגבוה ביותר נמצא בקרב יהודים – 135.7 ל-1,000 נפש, והשיעור הנמוך ביותר בקרב אוכלוסייה ללא סיווג דת – 114.9 ל-1,000 נפש.

בקרב ערבים, שיעור הרשומים הגבוה ביותר נמצא בקרב מוסלמים – 225.9 ל-1,000 נפש, והשיעור הנמוך ביותר בקרב נוצרים ערבים – 129.2 ל-1,000 נפש.

שיעור הרשומים בקרב נשים היה גבוה יותר מבקרב גברים (164.7 ל-1,000 נפש לעומת 140.9 ל-1,000 נפש). פערים בין המינים נמצאו בכל קבוצות הדת.

בקרב יהודים ואחרים בני 0-17, שיעור הרשומים הגבוה ביותר נמצא אצל נוצרים לא ערבים (201.6 ל-1,000 נפש), ובקרב ערבים, באותה קבוצת גיל, שיעור הרשומים הגבוה ביותר נמצא אצל מוסלמים (220.9 ל-1,000 נפש). בקרב יהודים ואחרים בני 65 ומעלה, שיעור הרשומים הגבוה ביותר נמצא אצל יהודים (287.5 ל-1,000 נפש), ובקרב ערבים, באותה קבוצת גיל, שיעור הרשומים הגבוה ביותר נמצא אצל דרוזים (475.6 ל-1,000 נפש).

רשומים במחלקות לשירותים חברתיים, לפי תכונות נבחרות, 2016

לוח 4.2

ערבים				יהודים ואחרים				סך הכל				
דרוזים	נוצרים ערבים	מוסלמים	סך הכל	ללא סיווג דת	נוצרים לא ערבים	יהודים	סך הכל					
29.3	17.1	344.2	391.0	40.1	4.7	874.7	919.6	1,319.3	סך הכל			רשומים במחלקות לשירותים חברתיים (אלפים)
14.1	7.7	166.4	188.4	17.3	1.8	392.1	411.3	602.8	גברים	מין		
15.2	9.4	177.8	202.6	22.8	2.9	482.6	508.3	716.5	נשים			
9.1	3.6	141.5	154.3	11.9	1.2	266.6	279.7	439.0	17-0	גיל		
2.9	1.7	43.5	48.1	3.5	0.3	73.2	76.9	125.4	24-18			
7.5	3.5	82.3	93.4	9.4	1.2	159.1	169.8	265.7	44-25			
5.9	3.5	51.1	60.6	6.0	0.9	129.7	136.7	198.1	64-45			
3.9	4.7	25.9	34.5	9.3	1.1	246.1	256.5	291.2	+65			
210.6	129.2	225.9	217.6	114.9	131.9	135.7	134.6	152.9	סך הכל		שיעור רשומים ל-1,000 נפש	
198.9	116.1	215.8	207.2	107.2	124.4	122.8	122.0	140.9	גברים	מין		
222.7	142.1	236.2	228.1	121.5	137.1	148.4	146.9	164.7	נשים			
200.1	101.2	220.9	213.7	144.8	201.6	130.6	131.3	153.9	17-0	גיל		
160.9	105.2	206.4	196.5	117.9	141.5	120.5	120.4	141.9	24-18			
179.2	93.7	208.7	196.9	80.4	104.9	94.6	93.7	116.2	44-25			
231.5	119.8	233.4	220.9	70.6	86.4	103.1	100.9	121.6	64-45			
475.6	346.3	432.9	422.6	261.5	206.8	287.5	286.0	297.7	+65			

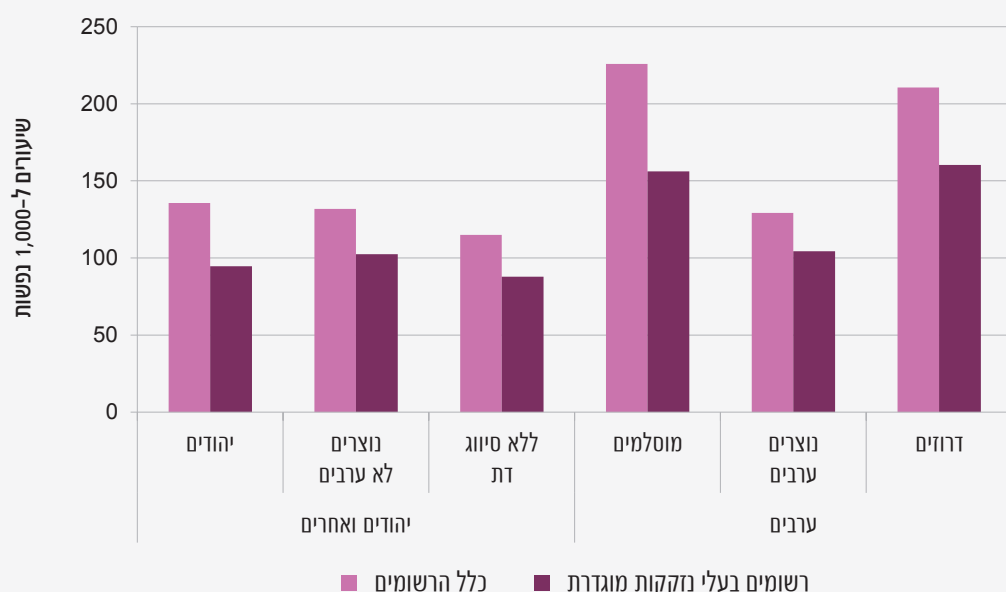
שיעור הרשומים בקרב ילידי חו"ל גבוה יותר מבקרב ילידי ישראל (355.5 ל-1,000 נפש לעומת 112.4 ל-1,000 נפש, בהתאמה). השיעור הגבוה ביותר של רשומים בקרב ילידי חו"ל נמצא אצל ילידי אתיופיה - 468.2 ל-1,000 נפש (לעומת ילידי בריה"מ לשעבר - 149.6 ל-1,000 נפש).

2. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים ובעלי נזקקות מוגדרת

בשנת 2016 נרשמה נזקקות מוגדרת ל-924.1 אלף מכלל הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים. אחוז הרשומים בעלי נזקקות מוגדרת היה 70.1%, ושיעורם היה 107.1 ל-1,000 נפש.

בקרב ערבים, שיעור בעלי נזקקות מוגדרת הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים היה 152.7 ל-1,000 נפש, גבוה יותר משיעור זה בקרב יהודים ואחרים - 94.4 ל-1,000 נפש. בקרב יהודים ואחרים, השיעור הגבוה ביותר של בעלי נזקקות מוגדרת נמצא אצל נוצרים לא ערבים (102.4 ל-1,000 נפש) ובקרב ערבים, השיעור הגבוה ביותר של בעלי נזקקות מוגדרת נמצא אצל דרוזים (160.4 ל-1,000 נפש).

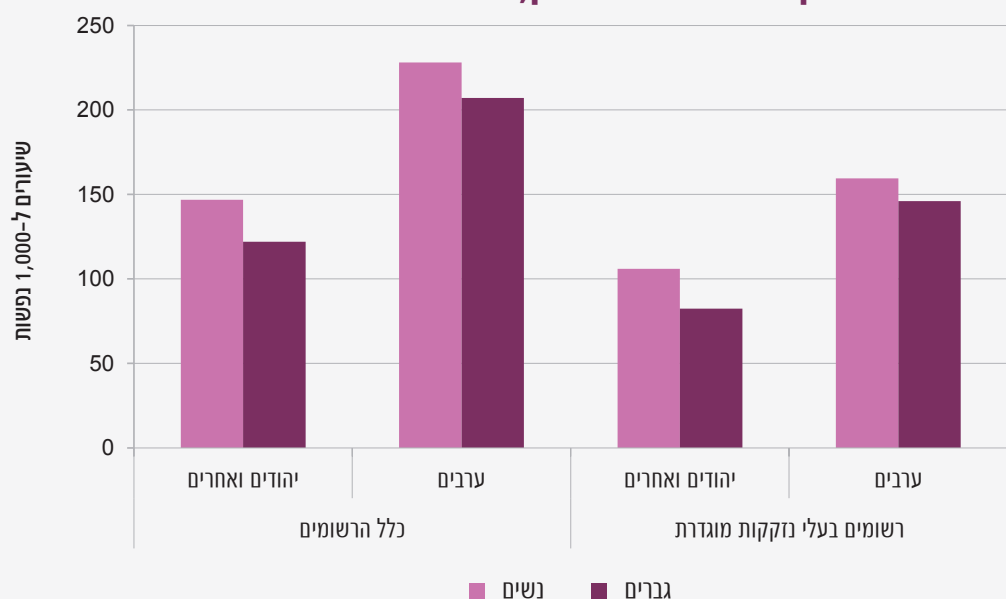
תרשים 14 כלל הרשומים ורשומים בעלי נזקקות מוגדרת, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת, 2016

מין

בחלוקה לפי מין נמצא כי הן בקרב יהודים ואחרים והן בקרב ערבים, שיעור הנשים הרשומות במחלקות לשירותים חברתיים ושיעור בעלות הנזקקות המוגדרת היו גבוהים יותר משיעורי הגברים. בשיעור בעלי נזקקות מוגדרת נמצא פער קטן יותר בין המינים אצל ערבים (שיעור של 159.5 ל-1,000 נפש בקרב נשים לעומת 146.1 ל-1,000 נפש בקרב גברים) מאשר אצל יהודים ואחרים (שיעור של 106.0 ל-1,000 נפש בקרב נשים לעומת 82.5 ל-1,000 נפש בקרב גברים).

תרשים 14 כלל הרשומים ורשומים בעלי נזקקות מוגדרת, לפי קבוצת אוכלוסייה ומין, 2016

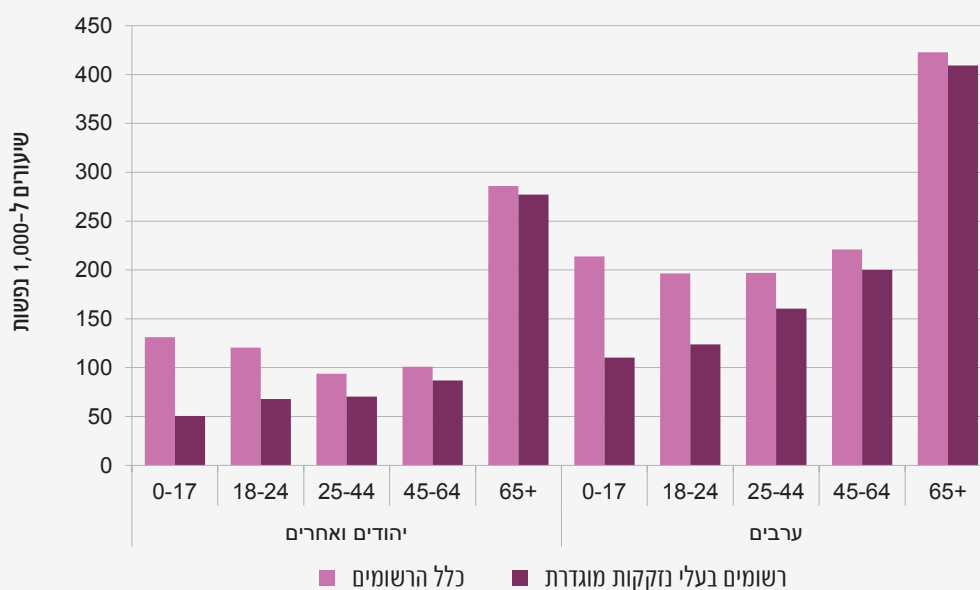
גיל

בכל קבוצות הגיל, שיעורי הרשומים ובעלי הנזקקות המוגדרת היו גבוהים בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים כמעט פי שניים.

עם העלייה בגיל, הפער בין שיעור הרשומים ל-1,000 נפש לשיעור בעלי הנזקקות המוגדרת מצטמצם. בקבוצת הגיל 0-17 נמצא פער גדול יותר בין מספר הרשומים למספר בעלי הנזקקות המוגדרת בקרב יהודים ואחרים מבקרב ערבים. בקרב יהודים ואחרים היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים פי 2.59 יותר מבעלי נזקקות מוגדרת (131.3 ל-1,000 נפש לעומת 50.6 ל-1,000 נפש, בהתאמה) ואילו בקרב ערבים מספר הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים היה גבוה פי 1.93 ממספר בעלי נזקקות מוגדרת (213.7 ל-1,000 נפש ו-110.3 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

בקרב יהודים ואחרים, נרשמה מגיל 25 עלייה הדרגתית במספרם של רשומים ובעלי נזקקות מוגדרת, והגיעה לשיא בגיל 65 ומעלה (286.0 ל-1,000 נפש ו-277.2 ל-1,000 נפש, בהתאמה). בקרב הערבים לעומת זאת, העלייה במספרם של רשומים ובעלי נזקקות מוגדרת החלה כבר בגיל 18, והגיעה לשיא בגיל 65 ומעלה (422.6 ל-1,000 נפש ו-409.3 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

תרשים 14 כלל הרשומים ורשומים בעלי נזקקות מוגדרת, לפי קבוצת אוכלוסייה וגיל, 2016

אשכול חברתי-כלכלי

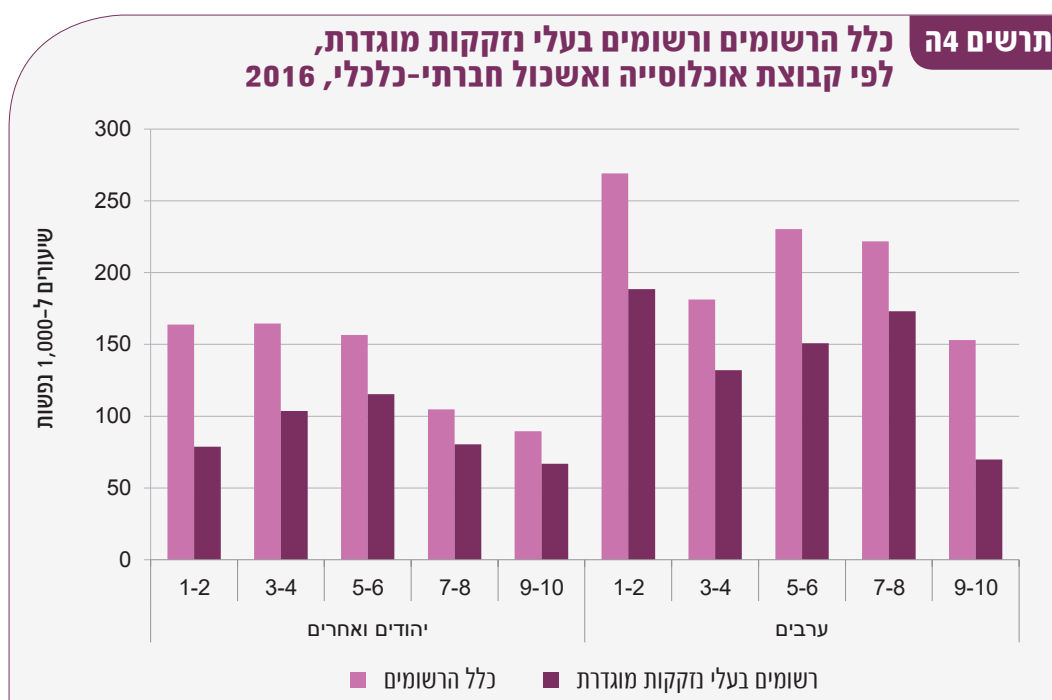
כלל שהאשכול החברתי-כלכלי עולה, שיעור הרשומים ל-1,000 נפש במחלקות לשירותים חברתיים יורד, הן בקרב יהודים ואחרים והן בקרב ערבים. בקרב ערבים, שיעור כלל הרשומים ושיעור הרשומים בעלי נזקקות מוגדרת היו גבוהים יותר מאלה של יהודים ואחרים, בכל אשכול חברתי-כלכלי.

בקרב יהודים ואחרים, הפער בין כלל הרשומים לרשומים בעלי נזקקות מוגדרת מצטמצם עם העלייה באשכול החברתי-כלכלי. כך, באשכול חברתי-כלכלי 9-10 (האשכול הגבוה ביותר) נמצא הפער הקטן ביותר בין שיעור הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים לשיעור בעלי הנזקקות המוגדרת (89.5 ל-1,000 נפש לעומת 66.8 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

אפשר לראות כי שיעור הרשומים בעלי נזקקות מוגדרת היה דומה יחסית באשכול החברתי-כלכלי הנמוך ביותר (1-2) והגבוה ביותר (9-10) (78.8 ל-1,000 נפש ו-66.8 ל-1,000 נפש, בהתאמה). כמו כן נמצאה עלייה הדרגתית בשיעור בעלי נזקקות מוגדרת מאשכול חברתי-כלכלי 1-2 לאשכול חברתי-כלכלי 5-6 (מ-78.8 ל-1,000 נפש ל-115.3 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

בקרב הערבים נמצא כי באשכול החברתי-כלכלי הנמוך ביותר (1-2) שיעור הרשומים ושיעור בעלי הנזקקות המוגדרת היה הגבוה ביותר (269.2 ל-1,000 נפש ו-188.6 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

מעניין לראות עלייה בשיעור הרשומים בעלי נזקקות מוגדרת בקרב הערבים, מאשכול חברתי-כלכלי 3-4 עד לאשכול חברתי-כלכלי 7-8. לעומת זאת, באשכול חברתי-כלכלי 9-10, שהוא האשכול הגבוה ביותר, נמצא שיעור נמוך, הדומה לשיעור באוכלוסיית היהודים ואחרים (69.9 ל-1,000 נפש לעומת 66.8 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

ערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר

מבין הערים הגדולות בישראל (100 אלף תושבים ויותר), נמצאו שלוש ערים שבהן שיעור של יותר מ-150 רשומים במחלקות לשירותים חברתיים ל-1,000 נפש: באר שבע, בת ים ואשדוד (182.4, 163.1 ו-158.2 ל-1,000 נפש, בהתאמה). בבאר שבע ובבת ים, כ-70% מהאוכלוסייה אינה מגדירה עצמה דתית.

בבאר שבע ובבת ים נמצא גם השיעור הגבוה ביותר של בעלי נזקקות מוגדרת (133.4 ו-128.2 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

השיעור הנמוך ביותר של רשומים במחלקות לשירותים חברתיים נמצא בערים ראשון לציון, פתח תקווה ורמת גן (102.9, 105.3 ו-105.7 ל-1,000 נפש, בהתאמה). בשלוש ערים אלו רוב האוכלוסייה מגדירה עצמה חילונית או מסורתית או לא כל כך דתית.

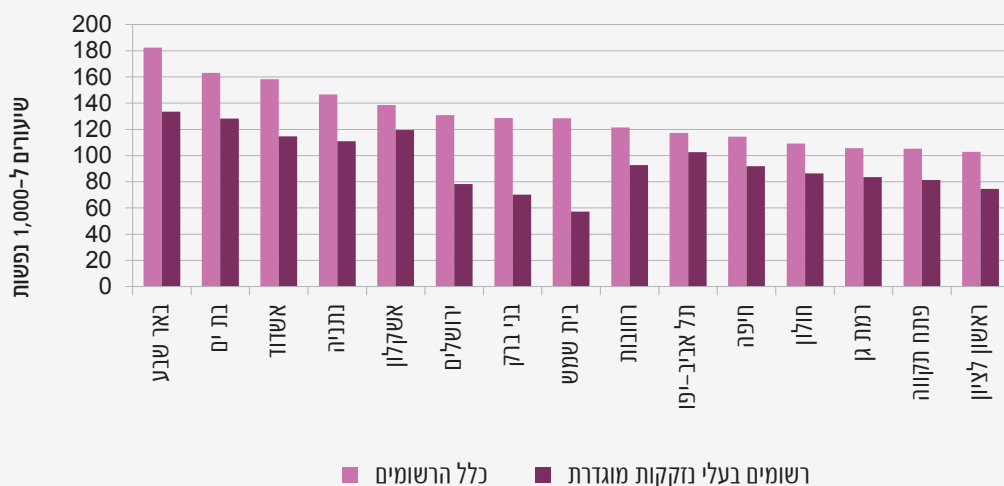
בשלוש הערים שבהן רוב האוכלוסייה מגדירה עצמה דתית נרשמו השיעורים הנמוכים ביותר של בעלי נזקקות מוגדרת: בית שמש (57.2 ל-1,000 נפש), בני ברק (70.2 ל-1,000 נפש) וירושלים (78.3 ל-1,000 נפש). כמו כן בערים אלו נמצא הפער הגדול ביותר בין שיעור הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים לבין בעלי נזקקות מוגדרת.

שלוש הערים בני ברק, בית שמש וירושלים הן בעלות הדירוג החברתי-כלכלי הנמוך ביותר מ-15 הערים הגדולות בישראל (אשכולות 2, 3 ו-4, בהתאמה).

בתל אביב-יפו, שבה כ-70% מהאוכלוסייה מגדירה עצמה חילונית, נמצא כי שיעור הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים הוא 117.2 ל-1,000 נפש ושיעור בעלי נזקקות מוגדרת הוא 102.5 ל-1,000 נפש.

4

תרשים 14 כלל הרשומים ורשומים בעלי נזקקות מוגדרת בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2016

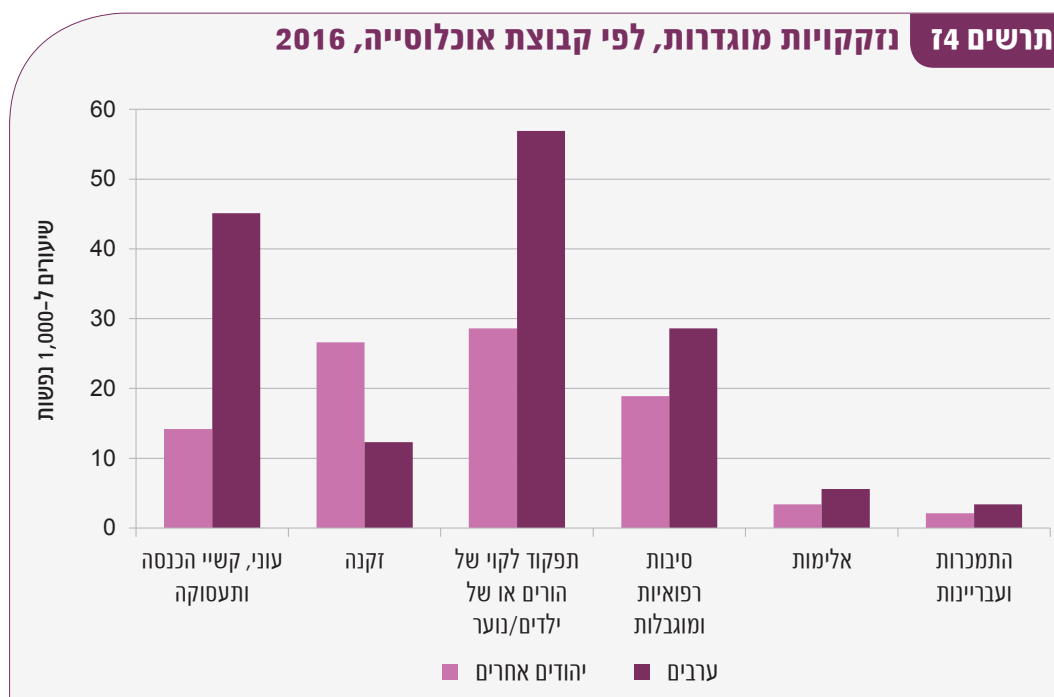
3. סיבות עיקריות לפניות למחלקות לשירותים חברתיים

אם נפתח במחלקה לשירותים חברתיים תיק טיפול, נרשמת בו הנזקקות (הסיבה לפנייה). בתיק אפשר לציין שתי נזקקויות – עיקרית ומשנית (מרשימה מוגדרת מראש). ראו חלק ב – מונחים, הגדרות והסברים.

בשנת 2016 הוגדרה נזקקות ל-70.1% מכלל הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים. הנזקקות העיקרית השכיחה ביותר הייתה 'תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער' – שיעור של 34.7 ל-1,000 נפש. נזקקות זו כוללת בעיות ביחסים שבין הורים לילדים, בעיות בתפקוד האם או האב, חינוך ובעיות התנהגות של ילדים, נערות במצוקה, ילדים נטושים ועוד. שלוש נזקקויות עיקריות הדומות בשיעוריהן היו 'זקנה' (23.6 ל-1,000 נפש), 'סיבות רפואיות ומוגבלות' (21.0 ל-1,000 נפש) ו'עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה' (28.0 ל-1,000 נפש). שיעור בעלי הנזקקות 'אלימות' היה 3.9 ל-1,000 נפש ושיעור בעלי הנזקקות 'התמכרות ועבריינות' היה 2.4 ל-1,000 נפש.

בכל סוגי הנזקקויות נמצא שיעור גבוה יותר של בעלי נזקקות בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים, חוץ מהנזקקות 'זקנה' שבה היה השיעור גבוה יותר בקרב יהודים ואחרים מבקרב ערבים (שיעור של 26.6 ל-1,000 נפש לעומת שיעור של 12.3 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

בשיעור בעלי הנזקקות 'עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה' נמצא הפער הגדול ביותר בין ערבים ליהודים ואחרים, פער של פי 3.17 (שיעור של 45.1 ל-1,000 נפש לעומת שיעור של 14.2 ל-1,000 נפש, בהתאמה). כמו כן נמצא פער של כמעט פי שניים בשיעור הנזקקות 'תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער' בין ערבים ליהודים ואחרים (שיעור של 56.9 ל-1,000 נפש לעומת שיעור של 28.6 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

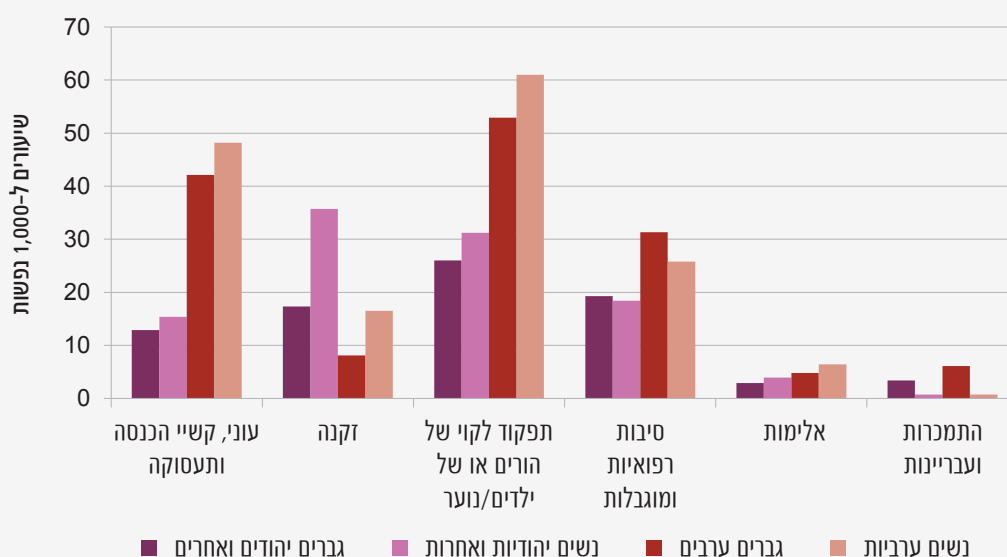
בקרב נשים ערביות וגברים ערבים נמצא כי הנזקקות השכיחה ביותר היא 'תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער' (שיעור של 61.0 ל-1,000 נפש ושיעור של 52.9 ל-1,000 נפש, בהתאמה). הנזקקות השנייה השכיחה ביותר באוכלוסייה זו בקרב שני המינים הייתה 'עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה' (שיעור של 48.2 ל-1,000 נפש אצל נשים ושיעור של 42.1 ל-1,000 נפש אצל גברים, בהתאמה).

בקרב נשים יהודיות ואחרות הנזקקות 'זקנה' הייתה השכיחה ביותר – שיעור של 35.7 ל-1,000 נפש. הנזקקות השנייה בשכיחותה הייתה 'תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער' – שיעור של 31.2 ל-1,000 נפש.

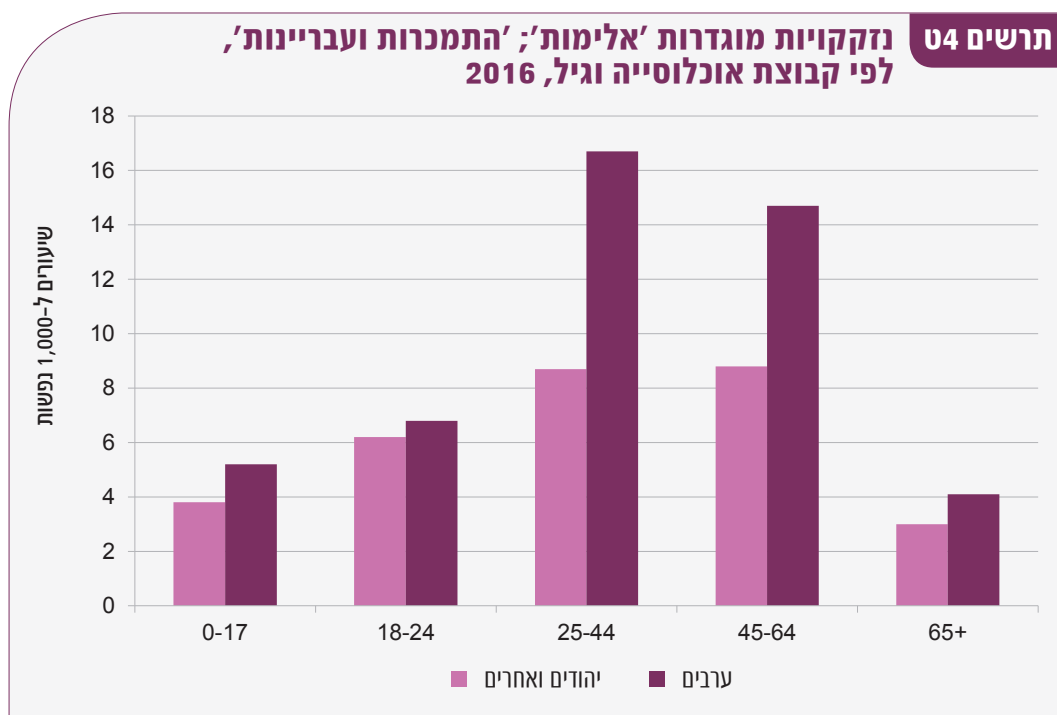
בקרב גברים יהודים ואחרים הנזקקות 'תפקוד לקוי של הורים או של ילדים/נוער' הייתה השכיחה ביותר – שיעור של 26.0 ל-1,000 נפש, והנזקקות השנייה בשכיחותה הייתה 'סיבות רפואיות ומוגבלות' – שיעור של 19.3 ל-1,000 נפש.

השיעור הגבוה ביותר של הנזקקות 'אלימות' נמצא בקרב נשים ערביות (שיעור של 6.4 ל-1,000 נפש), והשיעור הגבוה ביותר של הנזקקות 'התמכרות ועבריינות' נמצא בקרב גברים ערבים (שיעור של 6.1 ל-1,000 נפש).

תרשים n4 נזקקויות מוגדרות, לפי קבוצת אוכלוסייה ומין, 2016

בקבוצות הגיל 25-44 ו-45-64 נמצאו ההבדלים הגדולים ביותר בין יהודים ואחרים לערבים בשיעור בעלי הנזקקויות אלימות; 'התמכרות ועבריינות'. בקבוצת הגיל 25-44 שיעור בעלי נזקקויות אלו היה גבוה כמעט פי שניים בקרב ערבים מהשיעור בקרב יהודים ואחרים (שיעור של 16.7 ל-1,000 נפש לעומת שיעור של 8.7 ל-1,000 נפש, בהתאמה).

פני החברה בישראל מס' 10 | דת והגדרה עצמית של חידת דתיות

חינוך והשכלה

פרק

5

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בנתיבת פרק זה:

אביאל קרנצלר, אורית בראני, איריס מתתיהו, אסנת לנדאו, דוד מעגן, חיים פורטנוי, יובל שפירא, מיכל סלנסקי,
מתן שוקרון, סופי ארצב, עינת וייס, רומן זילברשלג

א. מבוא

חינוך והשכלה הם אבני דרך חשובות בחייו של הפרט. הם עשויים לעצב תפיסת עולם, מודעות חברתית וקבלת החלטות בתחום האישי והמקצועי. פערים בחינוך ובהשכלה בין האוכלוסיות השונות עשויים להשפיע על עתידם, על פרנסתם ועל איכות חייהם של המשתתפים אליהן.

מערכת החינוך בישראל בנויה במידה רבה מזרמי חינוך שונים (חינוך עברי לעומת חינוך ערבי; פיקוח ממלכתי, פיקוח ממלכתי-דתי ופיקוח חרדי בחינוך העברי). לכל זרם חינוך תכנים ייחודיים המותאמים לשפה ולמאפיינים התרבותיים של אוכלוסיית היעד (קבוצת אוכלוסייה או זרם דתי), וקשורים קשר הדוק למאפייני הדת ולמידת הדתיות של אוכלוסייה זו.

הנושאים הכלולים בפרק הם:

1. חינוך קדם-יסודי
2. חינוך יסודי ועל-יסודי
3. נשירה מבתי ספר
4. הישגים של תלמידי יב בבחינות הבגרות
5. השכלה גבוהה
6. רמת השכלה, לפי אורח חיים מבחינה דתית
7. עובדי הוראה
8. דת ומידת דתיות בסקר מיומנויות בוגרים

הפרק כולל שלוש תיבות בנושא השכלה גבוהה: סטודנטים דרוזים; סטודנטים חרדים; סטודנטים להנדסה, לפי מסגרת חינוך ולפי פיקוח בחינוך העברי.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

כללי

דרג חינוך: שלב בהתקדמות מלמדה בסיסית ללמידה מורכבת יותר. דרגי החינוך הם חינוך קדם-יסודי, חינוך יסודי, חינוך על-יסודי (חטיבת ביניים וחטיבה עליונה), חינוך על-תיכון (לא אקדמי) וחינוך גבוה.

חינוך עברי: מוסדות חינוך ששפת ההוראה בהם היא עברית.

פיקוח בחינוך העברי: חלוקה של מערכת החינוך העברי לשלושה סוגי פיקוח, בהתאם לזיקה לחינוך דתי: בחינוך היסודי – ממלכתי, ממלכתי-דתי וחרדי; בחינוך העל-יסודי – כללי, מינהל חינוך דתי וחרדי.

חינוך ערבי: מוסדות חינוך ששפת ההוראה בהם היא ערבית.

מגזר בחינוך הערבי: חלוקה של החינוך הערבי לארבעה מגזרים: ערבי, דרוזי, צ'רקסי ובדווי. לכל מגזר יש תכנית לימודים המייחדת אותו. מערכת זו כוללת את בתי הספר הרשמיים ואת בתי הספר הלא רשמיים שבפיקוח משרד החינוך, בתי הספר הממשלתיים ובתי הספר של סוכנות הסעד והתעסוקה במזרח ירושלים. לא כולל מוסדות פרטיים במזרח ירושלים שאינם בפיקוח משרד החינוך. הנתונים בפרסום הנוגעים ללימודים בגיל בית ספר אינם כוללים את אוכלוסיית ערביי ירושלים מאחר שחלקם לומדים במוסדות לימוד פרטיים, ולמ"ס אין מידע מפורט עליהם.

חינוך קדם-יסודי

חינוך קדם-יסודי (קודם: גני ילדים): דרג חינוך שהוא השלב הראשון של הלמידה המאורגנת וכולל מוסדות חינוך לילדים מגיל 3 ועד גיל בית ספר.

חינוך יסודי ועל-יסודי

חינוך יסודי: דרג חינוך הממשיך את החינוך הקדם-יסודי וכולל 6 שנות לימוד (כיתות א-ו) או 8 שנות לימוד (כיתות א-ח). בדרג זה מוקנות לתלמיד מיומנויות יסוד בקריאה, בכתיבה, בחשבון ועוד. הלמידה היא שיטתית, על פי מקצועות הלימוד. גיל 6 הוא גיל הכניסה לחינוך יסודי על פי חוק.

חינוך על-יסודי: דרג חינוך הממשיך את החינוך היסודי וכולל חטיבת ביניים וחטיבה עליונה.

נשירה מבתי ספר

תלמיד נושר: תלמיד נחשב לנושר אם עזב את הלימודים במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) או במעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17).

לא הוגדרו כנושרים: תלמידים שעזבו את הלימודים במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) אך חזרו בתשע"ז (2016/17), תלמידים שעזבו לימודים ושהו בחו"ל לפחות 100 ימים ברציפות וכן תלמידים שעברו מבית ספר אחד לאחר.

1 חשוב לציין כי חלק מבתי הספר החרדיים (חב"ד) נמצאים בפיקוח הממלכתי-דתי, ואילו בפיקוח החרדי יש מספר קטן של מוסדות לא חרדיים.

הישגים של תלמידי יב בבחינות הבגרות

אוכלוסייה: תלמידי כיתות יב בשנת תשע"ו (2015/16).

דרישות הסף של האוניברסיטאות: כוללות 3 יחידות לימוד במתמטיקה, 4 יחידות לימוד באנגלית ומקצוע ברמה מוגברת (4 יחידות לימוד לפחות) נוסף על אנגלית.

השכלה גבוהה

מוסד להשכלה גבוהה: מוסד לימודים שקיבל הכרה מהמועצה להשכלה גבוהה והוסמך להעניק תארים אקדמיים. נכללות אוניברסיטאות, מכללות אקדמיות ומכללות אקדמיות לחינוך.

סטודנט: תלמיד במוסד מוכר להשכלה גבוהה הלומד לקראת תואר אקדמי או תעודה אקדמית. לא נכללו תלמידי שביטול הרשמתם עד למועד העדכון של הקובץ. הנתונים לא כוללים סטודנטים במוסדות לא אקדמיים אשר אינם מוכרים במועצה להשכלה גבוהה וסטודנטים בשלוחות של מוסדות לחינוך גבוה מחו"ל.

סטודנט חרדי: מי שלמד בשנתו האחרונה במערכת החינוך במוסד בפיקוח אחר (חרדי). בפרסום זה חרדים אינם כוללים יוצאי מוסדות חינוך חרדים-לאומיים (השייכים לפיקוח החרדי) ויוצאי מוסדות חינוך חרדים המיועדים לאוכלוסייה לא חרדית. לעומת זאת נכללים תלמידי חרדים שלמדו במוסדות חב"ד אשר לא נכללים בפיקוח החרדי. הגדרה זו אינה מתייחסת למידת הדתיות הנוכחית של האדם או להגדרתו העצמית.

מקבל תואר/תעודה: כל מי שקיבל מן המוסדות להשכלה גבוהה תואר המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה, כולל מי שקיבל תעודה שהלימוד לקראת קבלתה מותנה בתואר אקדמי. מי שקיבל שני תארים, או גם תואר וגם תעודה אקדמית בשנה הנסקרת, נספר פעם אחת בלבד – כמקבל תואר. מקבל תואר נחשב ככזה לאחר טקס הענקת התארים של אותה שנה.

תחום לימוד: הקבצה של מקצועות הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה לפי התחום המדעי שאליו הם משתייכים. תחומי הלימוד המוצגים בפרק זה הם: מדעי הרוח; מדעי החברה; עסקים ומדעי הניהול; משפטים; רפואה; מקצועות עזר רפואיים; מדעי הטבע, מדעי המחשב ומתמטיקה; חקלאות; הנדסה ואדריכלות.

עובדי הוראה

אוכלוסייה: עובדי הוראה (מורים בבתי ספר וגננות בחינוך הרשמי), לא כולל עובדי הוראה במוסדות פטור וגננות בחינוך המוכר שאינו רשמי.

עובדי הוראה חדשים: עובדי הוראה חדשים הוגדרו על פי מופע ראשון של תעודת זהות בקובץ הנתונים הרב-שנתי. **דרגת שכר:** דרגת שכר היא הדרגה שהמשכורת מחושבת לפיה, ומותאמת על פי רוב לרמת השכלתם ולהכשרתם הפדגוגית של עובדי הוראה. יצוין כי לחלק מעובדי ההוראה, דרגות השכר האקדמיות הן "שוות ערך" ואינן משקפות בהכרח תואר אקדמי.

ציון פסיכומטרי: הציון הפסיכומטרי הממוצע בקרב עובדי הוראה חדשים, לא כולל החינוך החרדי.

שעות עבודה שבועיות: כולל שעות עבודה פרונטליות, פרטניות ושעות שהייה.

שכר חודשי ממוצע בהוראה: סך כל ההכנסות ברוטו לשנה קלנדרית, שמקורן במשרות שכיר בהוראה, לפני ניכוי מסים ותשלומי חובה לאדם, מחולק ב-12 חודשים.

סקר מיומנויות בוגרים

אוריינות קריאה: מוגדרת כיכולת של אדם להבין ולהעריך טקסטים כתובים, להשתמש בהם ולעסוק בהם כדי להשתתף בחברה, להשיג את יעדיו האישיים, ולפתח את הידע ואת הפוטנציאל שלו. המושג מקיף מגוון מיומנויות, מפענוח של מילים ומשפטים בכתב ועד להבנה, פירוש והערכה של טקסטים מורכבים.

אוריינות מתמטית: יכולתו של אדם לגשת למידע ולרעיונות מתמטיים, להשתמש בהם, לפרש אותם ולהציג אותם, כדי להתמודד עם הדרישות המתמטיות העולות ממגוון מצבים בחייהם של בוגרים. אוריינות מתמטית כרוכה בפתרון בעיה או בהתמודדות עם מצב בהקשר אמיתי, באמצעות תגובה לייצוגים שונים של תוכן, מידע או רעיונות מתמטיים. הביצועים במשימות של אוריינות מתמטית תלויים בין השאר ביכולת לקרוא טקסט ולהבין אותו, אולם אוריינות מתמטית מצריכה יותר מאשר יישום של מיומנויות חשבוניות על מידע מתוך הטקסט.

פתרון בעיות בסביבה מתקשבת: יכולתו של אדם להשתמש בטכנולוגיה דיגיטלית, אמצעי תקשורת ורשתות כדי להשיג מידע ולהעריך אותו, לתקשר עם אחרים ולבצע מטלות בחיי היום יום. ההערכה מתמקדת ביכולות לפתור בעיות למטרות אישיות, מקצועיות ואזרחיות על ידי הגדרה של יעדים מתאימים ותכניות מתאימות, וגישה למידע ושימוש בו באמצעות מחשבים ורשתות מחשבים.

מונחים בפתרון בעיות בסביבה מתקשבת

ניתוב למסלול הממוחשב ולמסלול המודפס: סקר המיומנויות נערך בשני מסלולים: המסלול הממוחשב והמסלול המודפס. משיבים אשר נותבו למסלול המודפס לא נבחנו בפתרון בעיות בסביבה מתקשבת ולא נזקק להם ציון במיומנות זו. בחירת המסלול שאליו ינותב המשיב נעשתה כדלהלן: בשלב שאלון הרקע נשאלו המשיבים מהי מידת ניסיונם בשימוש במחשב. משיבים שדיווחו שהם חסרי ניסיון בשימוש במחשב נותבו למסלול המודפס (קטגוריה זו של משיבים מכונה בפרסום זה "חסרי ניסיון במחשב"). בשלב השני נערך מבחן קצר הבודק מיומנות בסיסית בשימוש באמצעי תקשוב (לפני פתרון בעיות). גם בשלב זה היו משתתפים שלא הצליחו להגיע לרמת המיומנות הדרושה כדי להמשיך להיבחן במסלול הממוחשב, וגם הם הופנו למסלול המודפס ("נכשלו בהערכת הבסיס בתקשוב"). לבסוף, היו משיבים שצינו כי יש להם ניסיון בשימוש במחשב, ואף על פי כן בחרו להיבחן במסלול המודפס ולא בזה הממוחשב ("בחרו במסלול המודפס").

חסרי מיומנות תקשוב: קטגוריה המורכבת מחיבור של "חסרי ניסיון במחשב" ו"נכשלו בהערכת הבסיס בתקשוב" (ראו לעיל).

רמות מיומנות: סולם הציונים הרציף חולק לכמה רמות מיומנות – באוריינות קריאה ובאוריינות מתמטית שש רמות (רמה 1 עד 5, וכן מתחת לרמה 1) ובפתרון בעיות בסביבה מתקשבת ארבע רמות (רמה 1 עד 3, וכן מתחת לרמה 1). החלוקה לרמות מיומנות נועדה לסייע לפרש ולהבין את התוצאות באמצעות תיאור של מאפייני המשימות שמשיבים עם ציון מסוים בתחום מיומנות מסוים יכולים בדרך כלל לפתור בהצלחה. מטרתן של רמות המיומנות בסקר היא תיאורית, אין בהן כל מרכיב נורמטיבי ואין להבין אותן כסטנדרטים או אמות מידה המגדירים את רמות המיומנות המתאימות למטרות שונות (למשל לצורך גישה להשכלה גבוהה או להשתתפות מלאה בכלכלה המודרנית) או לקבוצות מסוימות באוכלוסייה.

מובהקות סטטיסטית: הבדלים נחשבים מובהקים סטטיסטית ברמה של $P < 0.05$. בכל מקרה שבו צוינו הבדלים, הכוונה היא להבדלים מובהקים.

ג. מקורות הנתונים

חינוך קדם יסודי, חינוך יסודי וחינוך על-יסודי

קובץ התלמידים של משרד החינוך.

נשירה

- א. קובץ תלמידים של משרד החינוך – בקובץ רשומים כל התלמידים הלומדים בבתי הספר של משרד החינוך (בחינוך היסודי, בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה), במוסדות לימוד המוגדרים 'רשמיים' – חינוך ממלכתי וממלכתי-דתי, ובמוסדות לימוד המוגדרים 'מוכרים שאינם רשמיים', הכוללים בעיקר חינוך חרדי.
- ב. קובץ תלמידים של משרד הכלכלה והתעשייה – בקובץ רשומים תלמידי כיתות ט-יב, הלומדים בבתי ספר לחניכים ובבתי ספר תעשייתיים שבפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה, ומשלבים לימודים ועבודה.
- ג. קובץ תלמידי ישיבות – בקובץ רשומים תלמידי הישיבות הגבוהות והכוללים המתקצבים על ידי אגף מוסדות תורניים של משרד החינוך.

הישגים של תלמידי כיתות יב

- ד. קובץ תלמידי כיתות יב וקובץ נבחנים וזכאים לתעודת בגרות תשע"ו (2015/16) של משרד החינוך.
- ה. מרשם האוכלוסין.

השכלה גבוהה

הנתונים על סטודנטים ומקבלי תארים מבוססים על עיבוד קובצי המוסדות להשכלה גבוהה בישראל. בקבצים מופיעים פרטי הלימודים במוסד האקדמי: התואר, מקצועות הלימוד ונתונים אקדמיים נוספים. הקבצים נאספים מדי שנה מהמוסדות להשכלה גבוהה, פרט לקובצי סטודנטים במכללות האקדמיות לחינוך, שמתקבלים ממשרד החינוך. המקור לנתונים הדמוגרפיים הוא קובץ מרשם האוכלוסין. קובץ זה כולל (לגבי אזרחים ותושבים קבועים) בין השאר את הפרטים הדמוגרפיים האלה: מין, שנת לידה, קבוצת אוכלוסייה ודת.

רמת השכלה, לפי אורח חיים מבחינה דתית

הנתונים מתבססים על סקר כוח אדם 2016.²

עובדי הוראה

הנתונים מתבססים על ממצאי קובץ רב-שנתי של עובדי הוראה, שהוקם בלמ"ס על סמך עיבוד מתוך הקבצים השנתיים של משרד החינוך וקבצים שנתיים בחינוך המוכר שאינו רשמי (לא כולל מוסדות פטור) לשנים 2000–2017. שכרם של עובדי הוראה: הנתונים על שכרם של עובדי הוראה (כולל מנהלי בתי ספר) מתבססים על עיבוד מיוחד מתוך קובץ הכנסות שהוקם בלמ"ס על בסיס דיווחי המעבידים לרשות המסים בישראל, ומכסה את כל משרות השכיר לשנים 2000–2015, בשילוב נתונים מינהליים על כוחות הוראה שנאספים בלמ"ס מדי שנה.

דת ומידת דתיות בסקר מיומנויות בוגרים

הנתונים נלקחו מסקר מיומנויות בוגרים 2014–2015.³

2 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בהכנה). סקר כוח אדם 2016. פרסום מס' 1723. ירושלים: המחבר.

3 ראו: למ"ס וראמ"ה (2016). מיומנויות בוגרים בישראל 2014–2015. פרסום מס' 1640. ירושלים: המחבר.

ד. ממצאים עיקריים

1. חינוך קדם-יסודי

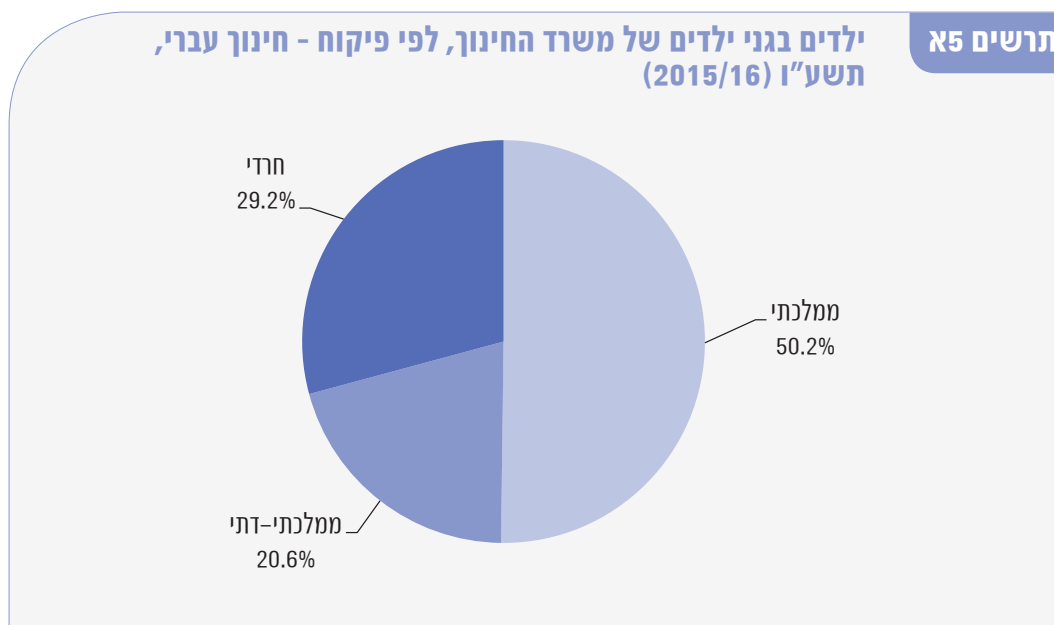
בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ביקרו כ-474 אלף ילדים בגני ילדים שבפיקוח משרד החינוך. 371,574 (כ-78%) מהם יהודים, 76,554 (כ-16%) מוסלמים, 7,423 (1.6%) דרוזים ו-5,141 (1.1%) ערבים נוצרים.

רוב הילדים בגני ילדים שבפיקוח משרד החינוך היו בגילים 3-5, ואילו 4.5% היו בגילים 6-7. עם זאת, ניכר הבדל בשיעור הילדים בגני ילדים בין יהודים (5.0%) לערבים (2.1%), באופן שמצביע על הבדל בין קבוצות האוכלוסייה בנטייה להשאיר את הילדים שנה נוספת בגן ילדים.

ילדים בגני ילדים של משרד החינוך, לפי גיל, קבוצת אוכלוסייה ודת, תשע"ו (2015/16)

גיל					קבוצת אוכלוסייה ודת
7-6	5	4	עד 3 (כולל)	סך הכל	
21,101	153,920	152,828	146,158	474,007	סך הכל - מספרים מוחלטים
4.5	32.5	32.2	30.8	100.0	- אחוזים
18,479	118,864	119,397	114,834	371,574	יהודים ואחרים - מספרים מוחלטים
5.0	32.0	32.2	30.8	100.0	- אחוזים
5.0	32.0	32.1	30.9	100.0	מזה: יהודים
1,871	30,567	29,052	27,627	89,118	ערבים - מספרים מוחלטים
2.1	34.3	32.6	31.0	100.0	- אחוזים
					מזה:
2.0	34.5	32.5	30.9	100.0	מוסלמים
1.6	32.4	33.9	32.1	100.0	ערבים נוצרים
2.5	33.7	32.6	31.2	100.0	דרוזים

בחינוך העברי, 50.2% מהילדים בגנים הם בפיקוח הממלכתי, 29.2% מהילדים הם בפיקוח החרדי ו-20.6% מהילדים הם בפיקוח הממלכתי-דתי.

2. חינוך יסודי ועל-יסודי

בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) למדו כ-1.7 מיליון תלמידים במערכת החינוך, מהם כ-987 אלף למדו בחינוך היסודי, כ-288 אלף למדו בחטיבות הביניים וכ-419 אלף תלמידים למדו בחטיבות העליונות שבפיקוח משרד החינוך. התלמידים היהודים היו 70.4% מכלל התלמידים במערכת החינוך, והתלמידים הערבים היו 25.9%. מכלל התלמידים הערבים, התלמידים המוסלמים היו 22.7%, התלמידים הערבים נוצרים היו 1.4% והתלמידים הדרוזים היו 1.8%.

תלמידים, לפי דרג חינוך, קבוצת אוכלוסייה, דת ומין, תשע"ו (2015/16)

5.2 מיליון

דרג חינוך			סך הכל	
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי		
מספרים מוחלטים				
418,971	287,994	987,038	1,694,003	סך הכל(1)
אחוזים				
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
50.5	51.0	51.1	50.9	בנים
49.5	49.0	48.9	49.1	בנות
74.1	68.9	74.4	73.4	יהודים ואחרים
37.7	34.9	37.9	37.3	בנים
36.4	33.9	36.5	36.1	בנות
				מזה:
71.1	64.8	71.6	70.4	יהודים
36.1	32.9	36.5	35.8	בנים
35.0	31.9	35.2	34.6	בנות
25.0	30.9	24.8	25.9	ערבים
12.3	15.9	12.8	13.2	בנים
12.7	15.0	12.1	12.7	בנות
21.4	27.6	21.8	22.7	מוסלמים
10.4	14.2	11.2	11.5	בנים
10.9	13.4	10.6	11.2	בנות
1.8	0.6	1.4	1.4	ערבים נוצרים
0.9	0.3	0.7	0.7	בנים
0.9	0.3	0.7	0.7	בנות
1.8	2.6	1.6	1.8	דרוזים
0.9	1.3	0.8	0.9	בנים
0.8	1.3	0.7	0.9	בנות

(1) כולל גם תלמידים עם ערך לא ידוע במשתנה קבוצת אוכלוסייה ודת במרשם האוכלוסין.

בחינוך העברי למדו בשנת תשע"ו (2015/16) כ-1,260 אלף תלמידים, מהם 57.9% בפיקוח הממלכתי, 23.8% בפיקוח החרדי ו-18.3% בפיקוח הממלכתי-דתי.

תלמידים, לפי דרג חינוך, פיקוח ומין - חינוך עברי, תשע"ו (2015/16)

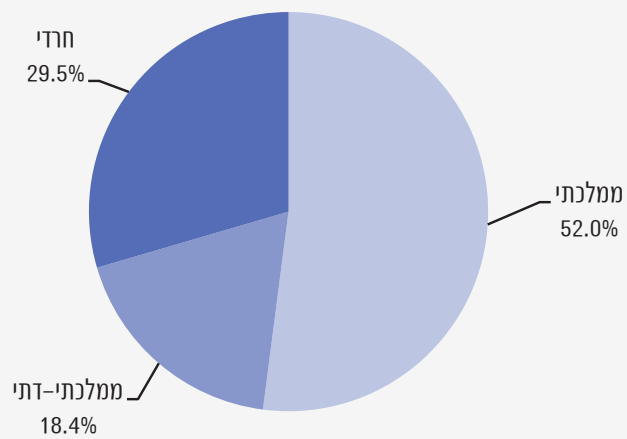
טבלה 5.3

דרג חינוך			סך הכל	
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי		
מספרים מוחלטים				
315,941	199,894	741,033	1,256,868	סך הכל(1)
אחוזים				
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
51.1	50.8	51.0	51.0	בנים
48.9	49.2	49.0	49.0	בנות
				ממלכתי
58.2	79.1	52.0	57.9	סך הכל
30.2	40.6	26.8	29.9	בנים
28.0	38.5	25.2	28.0	בנות
				ממלכתי-דתי
16.6	20.8	18.4	18.3	סך הכל
8.0	10.2	9.3	9.1	בנים
8.6	10.6	9.1	9.2	בנות
				חרדי
25.2	0.1	29.5	23.8	סך הכל
12.8	0.0	14.9	12.0	בנים
12.4	0.1	14.7	11.8	בנות

(1) כולל תלמידים ערבים הלומדים בחינוך העברי.

**תלמידים בחינוך היסודי, לפי פיקוח - חינוך עברי,
תשע"ו (2015/16)**

תרשים 15

3. נשירה מבתי ספר

חוק לימוד חובה, התש"ט-1949 (הידוע בטעות כחוק חינוך חובה) קובע שכל ילד בישראל חייב להיות במסגרת חינוך, מגיל 3 ועד לסיום כיתה יב. החוק מטיל חובה על הורי הילד לרשום אותו למוסד החינוכי ולדאוג להופעתו הסדירה של הילד ללימודים עד לסיומם. החוק אוסר על התיכון של התלמיד לסלקו מהמוסד מבלי לדאוג לו למסגרת לימודית חלופית.

רמת הנשירה מהווה מדד להצלחתם או לאי-הצלחתם של התלמידים בלימודים ולהצלחתה של מערכת החינוך להחזיק בתלמידה.

אפיון הנושרים מאפשר לאתר אוכלוסיות הנמצאות בסכנת נשירה וחזקן על ידי משרד החינוך.

אפיון דפוסי הנשירה מציג תמונה של מסלולים אלטרנטיביים למסלול המקובל. חלק מבני הנוער הנושרים עוברים ללמוד בישיבה, חלקם עוברים ללמוד במוסדות שבפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה וחלקם יוצאים לעבוד. הנשירה ממסגרות לימוד של משרד החינוך יכולה לנבוע או מאי-הצלחתו של התלמיד בלימודיו או מבחירתו במסלול אחר.

בחלק זה יוצג הקשר שבין מאפייני התלמיד (קבוצת אוכלוסייה ודת) ומאפייני בית הספר שבו הוא לומד, לבין אחוזי הנשירה בדרגות כיתה שונות. כמו כן, יוצג הקשר שבין מאפיינים אלו לבין מעבר התלמידים הנושרים למסגרות לימוד שאינן בפיקוח משרד החינוך.

נתוני הנשירה חושבו מסך כל התלמידים שהחלו ללמוד במוסדות של משרד החינוך בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16).

שני המאפיינים המזהים ביותר עם שיעור הנשירה הם מין התלמיד וקבוצת האוכלוסייה שאליה הוא משתייך.

בשנת תשע"ו (2015/16), שיעורי הנשירה בקרב בנים היו פי שניים ויותר מבקרב בנות. בכיתות ז-ט שיעור הבנים הנושרים היה גבוה כמעט פי שניים משיעור הבנות הנושרות. בכיתות י-יב שיעור הבנים הנושרים היה גבוה לעתים אפילו פי ארבעה משיעור הבנות הנושרות.

אחוז הנשירה בקרב תלמידים נוצרים ערבים היה הנמוך ביותר – 0.6%, לעומת 1.6% בקרב מוסלמים ו-1.3% בקרב יהודים.

נרשמה נשירה גבוהה בקרב יהודים הלומדים בכיתות יא (5.2%). לעומתם, אצל הערבים נרשמה נשירה גבוהה בכיתות י (3.3%). בקרב הערבים הלומדים בכיתות י, אצל המוסלמים נרשמה הנשירה הגבוהה ביותר (3.6% לעומת 0.9% אצל ערבים נוצרים ו-2.9% אצל דרוזים).

נשירת תלמידים מבתי ספר של משרד החינוך, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין ודרגת כיתה, תשע"ו (2015/16)

טווח 5.4

נשירת תלמידים לפי דרגת כיתה					נשירה - סך הכל		תלמידים - סך הכל	
יב	יא	י	ז-ט	א-ו	אחוזים	מספרים מוחלטים	מספרים מוחלטים	
אחוזים								
1.2	4.7	2.3	1.9	0.7	1.4	23,360	1,625,842	אוכלוסייה - סך הכל
1.9	7.8	3.3	2.5	0.7	2.0	16,154	826,440	בנים
0.5	1.6	1.3	1.2	0.6	0.9	7,206	799,402	בנות
								קבוצת אוכלוסייה (1)
1.2	5.1	1.9	1.4	0.7	1.3	16,477	1,244,873	יהודים ואחרים - סך הכל
2.0	8.5	2.6	1.9	0.7	1.8	11,465	633,131	בנים
0.5	1.5	1.0	1.0	0.7	0.8	5,012	611,742	בנות
1.3	5.2	1.9	1.4	0.7	1.3	15,714	1,193,367	מזה: יהודים
2.0	8.7	2.7	1.9	0.7	1.8	11,042	606,872	בנים
0.5	1.4	1.0	0.9	0.7	0.8	4,672	586,495	בנות
0.9	2.6	3.3	3.0	0.3	1.5	5,409	370,607	ערבים (2) - סך הכל
1.3	3.8	5.1	4.1	0.3	2.0	3,785	187,686	בנים
0.4	1.4	1.6	1.8	0.3	0.9	1,624	182,921	בנות
0.9	2.9	3.6	3.3	0.3	1.6	5,037	317,815	מוסלמים
1.5	4.2	5.5	4.5	0.3	2.2	3,525	160,522	בנים
0.5	1.6	1.7	2.0	0.3	1.0	1,512	157,293	בנות
0.5	0.8	0.9	1.0	0.2	0.6	125	22,274	ערבים נוצרים
1.1	1.6	1.3	1.5	0.2	0.8	95	11,397	בנים
0.0	0.1	0.5	0.5	0.2	0.3	30	10,877	בנות
0.4	1.4	2.9	1.4	0.1	0.8	243	30,158	דרוזים
0.4	1.8	4.3	1.8	0.1	1.0	161	15,577	בנים
0.4	1.0	1.3	1.0	0.1	0.6	82	14,581	בנות

(1) יש 10,362 תלמידים שעבורם המשתנים קבוצת אוכלוסייה ודת אינם ידועים, ונכללו בסך כל האוכלוסייה.

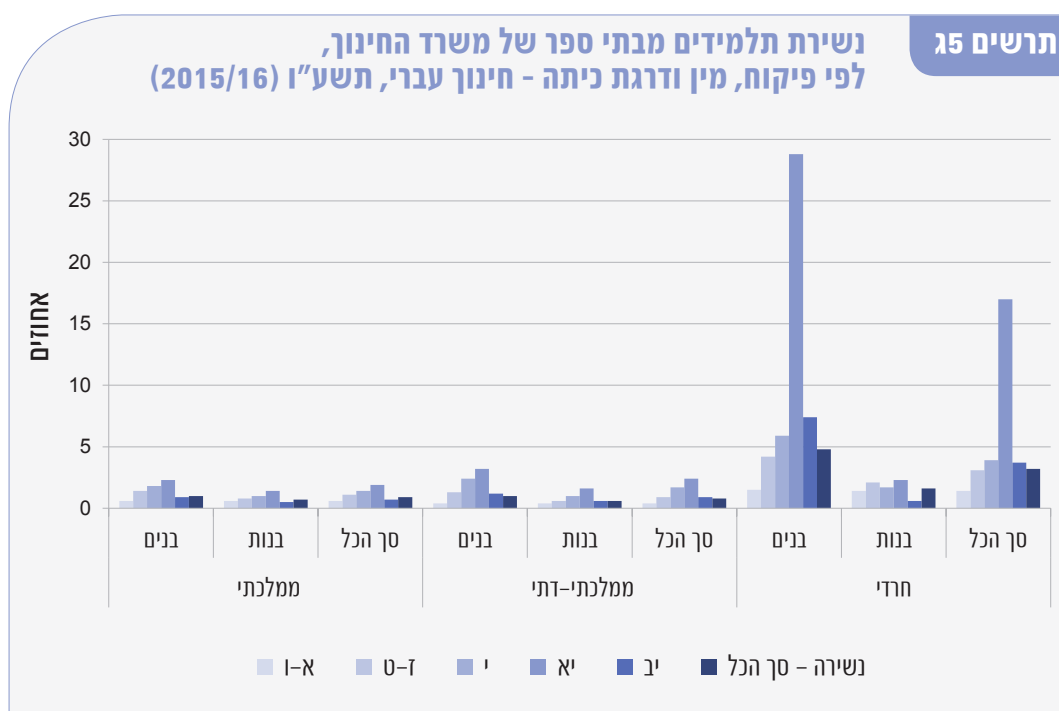
(2) יש 360 תלמידים שדתם לבנונית, ונכללו בסך כל האוכלוסייה ובסך הכל של אוכלוסיית הערבים.

בחינוך העברי נמצאו שיעורי נשירה גבוהים בבתי הספר של הפיקוח החרדי. שיעור הנשירה בפיקוח הממלכתי היה 0.9% בלבד, לעומת שיעור נשירה בפיקוח החרדי של 3.2%. שיעורי הנשירה בפיקוח החרדי היו גבוהים יותר בכל דרגות הכיתה, אך זינקו באופן חד בכיתה יא ל-17.0% (שיעור נשירת הבנים בפיקוח החרדי בכיתה יא היה 28.8%). נתון זה קשור למעבר בני נוער הלומדים בפיקוח החרדי לשיבות. שיעור הנשירה של בנות בפיקוח החרדי גבוה יותר מזה של בנות בפיקוח הממלכתי. שיא הנשירה של בנות בפיקוח החרדי הוא בכיתות ז-ט (2.1% לעומת 0.8% בפיקוח הממלכתי). בקרב בנות בחינוך הממלכתי-דתי, שיא הנשירה הוא בכיתה יא (1.6%).

נשירת תלמידים מבתי ספר של משרד החינוך, לפי פיקוח, מין ודרגת כיתה - חינוך עברי, תשע"ו (2015/16)

5.5 תוח

נשירת תלמידים לפי דרגת כיתה					נשירה - סך הכל		תלמידים - סך הכל	
א-ו	ז-ט	י	יא	יב				
אחוזים					אחוזים	מספרים מוחלטים	מספרים מוחלטים	
0.8	1.5	2.0	5.4	1.3	1.4	18,010	1,258,790	חינוך עברי - סך הכל
								פיקוח
0.6	1.1	1.4	1.9	0.7	0.9	6,472	727,362	ממלכתי - סך הכל
0.6	1.4	1.8	2.3	0.9	1.0	3,919	374,202	בנים
0.6	0.8	1.0	1.4	0.5	0.7	2,553	353,160	בנות
0.4	0.9	1.7	2.4	0.9	0.8	1,819	231,033	ממלכתי דתי - סך הכל
0.4	1.3	2.4	3.2	1.2	1.0	1,157	114,725	בנים
0.4	0.6	1.0	1.6	0.6	0.6	662	116,308	בנות
1.4	3.1	3.9	17.0	3.7	3.2	9,719	300,395	חרדי - סך הכל
1.5	4.2	5.9	28.8	7.4	4.8	7,359	152,364	בנים
1.4	2.1	1.7	2.3	0.6	1.6	2,360	148,031	בנות

בקרוב קבוצת היהודים והאחרים, 3.8% מהתלמידים שנשרו עברו ללמוד במוסדות לימוד שבפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה לעומת 25.1% שעברו ללמוד בישיבות.

13.3% מקרב התלמידים הערבים שנשרו עברו ללמוד במוסדות לימוד שבפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה. מהם, אחוז גדול של דרוזים (39.0%) עברו ללמוד במוסדות אלו - 48.7% מקרב הבנים הדרוזים שנשרו ו-18.1% מקרב הבנות הדרוזיות שנשרו.

תלמידי כיתות ז-יב שנשרו מבתי ספר של משרד החינוך ועברו או לא עברו למסגרת לימוד פורמלית(1) אחרת, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת ומין, תשע"ו (2015/16)

5.6 תוח

נשרו ולא עברו למסגרת לימוד פורמלית אחרת	עברו למסגרת לימוד פורמלית אחרת							נשרו מבתי ספר של משרד החינוך		התחילו ללמוד בתשע"ו - סך הכל	
	סך הכל	עברו ללימוד בישיבה		עברו למוסד לימוד של משרד הכלכלה והתעשייה		סך הכל					
		אחוז מהתלמידים שהחלו ללמוד בתשע"ו	סך מהנושרים	סך הכל	אחוז מהנושרים	סך הכל	אחוז מהנושרים	סך הכל	אחוזים		
1.8	13,578	16.9	2,986	6.3	1,112	23.2	4,098	2.3	17,676	766,438	סך הכל
2.4	9,313	22.7	2,986	6.7	882	29.3	3,868	3.4	13,181	387,639	בנים
1.1	4,265	0.0	-	5.1	230	5.1	230	1.2	4,495	378,799	בנות
קבוצת אוכלוסייה(2)											
1.5	8,448	25.1	2,986	3.8	457	29.0	3,443	2.1	11,891	577,466	יהודים ואחרים - סך הכל
2.0	5,749	32.9	2,986	3.8	347	36.7	3,333	3.1	9,082	292,911	בנים
0.9	2,699	0.0	-	3.9	110	3.9	110	1.0	2,809	284,555	בנות
1.4	8,006	26.2	2,986	3.7	425	29.9	3,411	2.1	11,417	552,643	מזה: יהודים - סך הכל
2.0	5,495	33.9	2,986	3.7	325	37.6	3,311	3.1	8,806	280,339	בנים
0.9	2,511	0.0	-	3.8	100	3.8	100	1.0	2,611	272,304	בנות
2.3	4,261	0.0	-	13.3	655	13.3	655	2.7	4,916	183,874	ערבים(3) - סך הכל
3.3	2,991	0.0	-	15.2	535	15.2	535	3.8	3,526	91,856	בנים
1.4	1,270	0.0	-	8.6	120	8.6	120	1.5	1,390	92,018	בנות
מזה:											
2.6	4,023	0.0	-	12.1	556	12.1	556	2.9	4,579	156,840	מוסלמים - סך הכל
3.6	2,832	0.0	-	13.7	450	13.7	450	4.2	3,282	78,087	בנים
1.5	1,191	0.0	-	8.2	106	8.2	106	1.6	1,297	78,753	בנות
0.8	97	0.0	-	8.5	9	8.5	9	0.9	106	11,733	ערבים נוצרים - סך הכל
1.3	77	0.0	-	9.4	8	9.4	8	1.4	85	5,899	בנים
0.3	20	0.0	-	4.8	1	4.8	1	0.4	21	5,834	בנות
0.9	139	0.0	-	39.0	89	39.0	89	1.5	228	15,067	דרוזים - סך הכל
1.0	80	0.0	-	48.7	76	48.7	76	2.0	156	7,747	בנים
0.8	59	0.0	-	18.1	13	18.1	13	1.0	72	7,320	בנות

(1) מסגרות לימוד שעליהן יש רישום בלמ"ס. חשוב לציין כי ייתכן שקיימות מסגרות לימוד אלטרנטיביות, שללמ"ס אין רישום על הלומדים בהן.

(2) יש 5,098 תלמידים שעבורם המשתנים קבוצת אוכלוסייה ודת אינם ידועים, ונכללו בסך כל האוכלוסייה.

(3) יש 234 תלמידים שדתם לבנונית, ונכללו בסך כל האוכלוסייה ובסך הכל של קבוצת הערבים.

אחוזי הנשירה בכיתות ז-יב מצטמצמים אם מקזזים מהם את התלמידים שעברו ללמוד במסגרות פורמליות אחרות (מ-2.3% ל-1.8%). המעבר למוסדות לימוד אחרים מצמצם את הנשירה הן בחינוך העברי (מ-2.2% ל-1.6%), והן בחינוך הערבי (מ-2.7% ל-2.3%).

מבין הלומדים בפיקוח החרדי, אחוז גבוה מאוד של הנושרים עברו ללימודים בישיבות (40.3%). המעבר ללימוד בישיבות מצמצם את אחוז הנשירה בפיקוח החרדי מ-5.6% ל-3.3%, אך גם לאחר קיזוז זה, אחוז הנשירה גבוה פי שניים ויותר מזה שבפיקוח הממלכתי והממלכתי-דתי בחינוך העברי.

מבין התלמידים שלמדו בבתי ספר שבפיקוח הממלכתי-דתי, רק 3.4% עברו לישיבות. 7.0% מהתלמידים הנושרים מפיקוח זה עברו למוסדות לימוד של משרד הכלכלה והתעשייה.

**תלמידי כיתות ז-יב שנשרו מבתי ספר של משרד החינוך ועברו או לא עברו
למסגרת לימוד פורמלית (1) אחרת, לפי מסגרת חינוך, פיקוח ומגזר,
תשע"ו (2015/16)**

5.7

סך הכל	התחילו ללמוד בתשע"ו - סך הכל	נשרו מבתי ספר של משרד החינוך		עברו למסגרת לימוד פורמלית אחרת						נשרו ולא עברו למסגרת לימוד פורמלית אחרת	
				סך הכל		עברו למוסד לימוד של משרד הכלכלה והתעשייה		עברו ללמוד בישיבה			
				סך הכל	אחוז מהנושרים	סך הכל	אחוז מהנושרים	סך הכל	אחוז מהתלמידים שהחלו ללמוד בתשע"ו		
סך הכל	766,438	17,676	2.3	4,098	23.2	1,112	6.3	2,986	16.9	13,578	1.8
בנים	387,639	13,181	3.4	3,868	29.3	882	6.7	2,986	22.7	9,313	2.4
בנות	378,799	4,495	1.2	230	5.1	230	5.1	-	0.0	4,265	1.1
חינוך עברי - סך הכל	585,588	12,839	2.2	3,453	26.9	467	3.6	2,986	23.3	9,386	1.6
ממלכתי - סך הכל	354,546	4,274	1.2	295	6.9	279	6.5	16	0.4	3,979	1.1
בנים	182,520	2,753	1.5	213	7.7	197	7.2	16	0.6	2,540	1.4
בנות	172,026	1,521	0.9	82	5.4	82	5.4	-	0.0	1,439	0.8
ממלכתי-דתי - סך הכל	102,445	1,305	1.3	136	10.4	92	7.0	44	3.4	1,169	1.1
בנים	49,861	872	1.7	116	13.3	72	8.3	44	5.0	756	1.5
בנות	52,584	433	0.8	20	4.6	20	4.6	0	0.0	413	0.8
חרדי - סך הכל	128,597	7,260	5.6	3,022	41.6	96	1.3	2,926	40.3	4,238	3.3
בנים	65,441	6,097	9.3	3,014	49.4	88	1.4	2,926	48.0	3,083	4.7
בנות	63,156	1,163	1.8	8	0.7	8	0.7	-	0.0	1,155	1.8
חינוך ערבי - סך הכל	180,850	4,837	2.7	645	13.3	645	13.3	-	0.0	4,192	2.3
ערבי - סך הכל	122,832	2,588	2.1	387	15.0	387	15.0	-	0.0	2,201	1.8
בנים	60,747	2,057	3.4	306	14.9	306	14.9	-	0.0	1,751	2.9
בנות	62,085	531	0.9	81	15.3	81	15.3	-	0.0	450	0.7
דרוזי וצ'רקסי - סך הכל	16,254	306	1.9	105	34.3	105	34.3	-	0.0	201	1.2
בנים	8,207	225	2.7	93	41.3	93	41.3	-	0.0	132	1.6
בנות	8,047	81	1.0	12	14.8	12	14.8	-	0.0	69	0.9
בדואי - סך הכל	41,764	1,943	4.7	153	7.9	153	7.9	-	0.0	1,790	4.3
בנים	20,863	1,177	5.6	126	10.7	126	10.7	-	0.0	1,051	5.0
בנות	20,901	766	3.7	27	3.5	27	3.5	-	0.0	739	3.5

(1) מסגרות לימוד שעליהן יש רישום בלמ"ס. חשוב לציין כי ייתכן שקיימות מסגרות לימוד אלטרנטיביות, שללמ"ס אין רישום על הלומדים בהן.

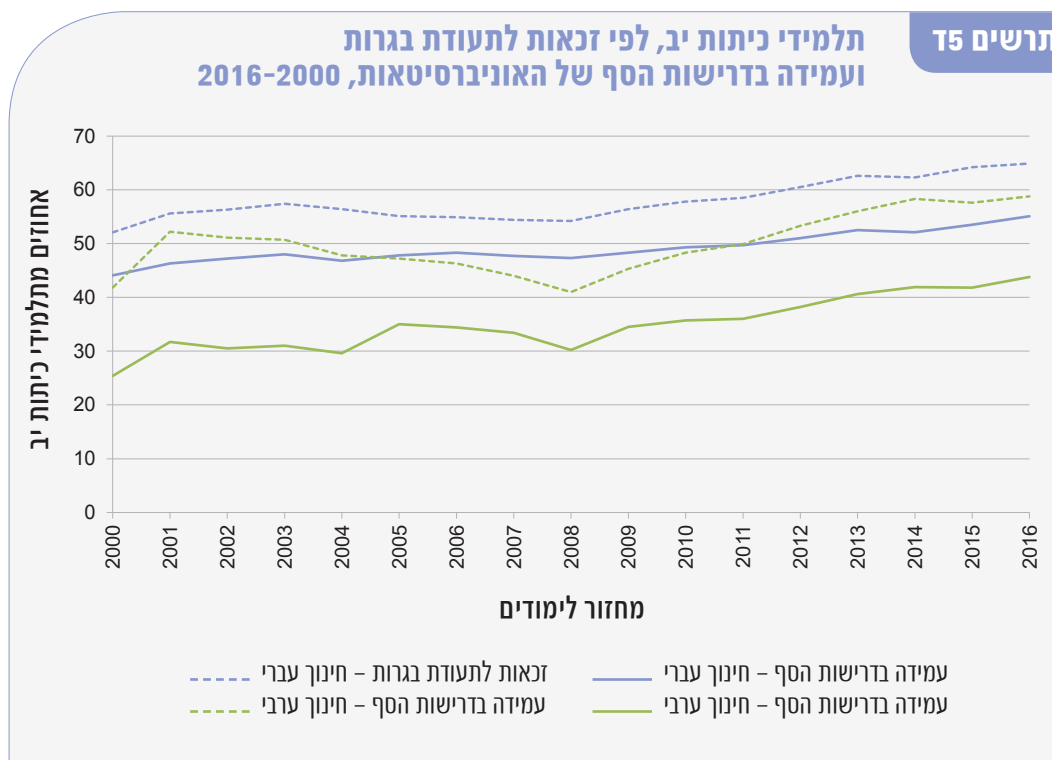
4. הישגים של תלמידי כיתות יב בבחינות הבגרות

לפי חינוך

בחינות הבגרות הן השלב הסופי והמסכם של הלימודים בבית הספר התיכון, ותעודת הבגרות המוענקת לתלמידים שעמדו בבחינות נועדה לאפשר להם המשך לימודים במוסדות להשכלה גבוהה ובמוסדות על-תיכוניים אחרים.

ב-2016 (מחזור לימודים תשע"ו) ניגשו לבחינות הבגרות 84.6% מתלמידי כיתות יב. בשנה זו נמשכה מגמת העלייה בשיעורי הזכאות לתעודת בגרות שנצפתה בשנים האחרונות הן בחינוך העברי והן בחינוך הערבי. בחינוך העברי עלה שיעור הזכאים מ-64.2% בשנת 2015 ל-64.9% בשנת 2016, ובחינוך הערבי - מ-57.6% ל-58.8%, בהתאמה.

נצפתה עלייה גם בשיעורי העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות: מ-53.5% ב-2015 ל-55.1% ב-2016 בחינוך העברי, ומ-41.8% ל-43.8%, בהתאמה, בחינוך הערבי. התלמידים שעמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות הם המועמדים הפוטנציאליים העיקריים להמשך לימודים במוסדות להשכלה גבוהה.

לפי קבוצת אוכלוסייה ודת

ב-2016, ההישגים של היהודים והאחרים היו גבוהים יותר משל הערבים. 65.5% מתלמידי יב היהודים השיגו זכאות לתעודת בגרות לעומת 58.3% מהתלמידים הערבים, ו-55.5% השיגו תעודת בגרות העומדת בדרישות הסף של האוניברסיטאות לעומת 43.4%, בהתאמה.

שיעורי ההישגים באוכלוסייה הערבית הושפעו בעיקר מחלקם הגבוה של התלמידים המוסלמים באוכלוסייה זו (83.8%), שהיו בעלי הישגים נמוכים יותר בהשוואה לערבים נוצרים ולדרוזים. אחוז הזכאות לתעודת בגרות בקרב המוסלמים היה 55.7%, לעומת 72.5% בקרב הערבים נוצרים ו-70.8% בקרב הדרוזים.

תלמידי כיתות יב - נבחנים בבחינות הבגרות, זכאים לתעודת בגרות או עומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת, 2016

עומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות	זכאים לתעודת בגרות	נבחנים בבחינות הבגרות		תלמידי כיתות יב - סך הכל	
		אחוז מתלמידי כיתות יב	סך הכל		
סך הכל	סך הכל	אחוז מתלמידי כיתות יב	סך הכל	אחוז מתלמידי כיתות יב	סך הכל
52.5	60,681	63.5	73,367	84.6	97,729
55.7	48,905	65.6	57,591	83.1	72,922
55.5	46,592	65.5	54,941	82.6	69,366
43.4	11,630	58.3	15,607	91.5	24,511
40.7	9,131	55.7	12,500	90.8	20,361
64.7	1,291	72.5	1,448	95.8	1,912
51.7	1,192	70.8	1,633	95.5	2,201

(1) כולל קבוצת אוכלוסייה לא ידועה, כלומר אנשים שאינם מופיעים במרשם האוכלוסין, כגון תלמידים שאינם אזרחים, תלמידים בפרויקטים מסוימים או כאלה שעדיין לא נכנסו למרשם.

לפי מין

בשנת 2016, שיעור הבנים הלומדים ושיעור הבנות הלומדות בכיתות יב היה דומה (48.6% ו-51.4%, בהתאמה). עם זאת, הבנות הגיעו להישגים טובים יותר: בקרב היהודים, 54.3% מכלל הזכאים לתעודת בגרות ב-2016 היו בנות ו-45.7% היו בנים. ההתפלגות בשיעורי העמידה בדרישות הסף של האוניברסיטאות הייתה זהה. בקרב הערבים הפער היה גדול יותר – 61.5% מהזכאים לבגרות היו בנות ו-38.5% היו בנים. הפער הגדול ביותר נמצא בקרב המוסלמים – 62.8% ממקבלי תעודת הבגרות היו בנות והשאר – 37.2% – בנים. בקרב הערבים נוצרים ודרוזים הפער היה קטן יותר והוא נע בין 11% ל-13%.

תלמידי כיתות יב - נבחנים בבחינות הבגרות, זכאים לתעודת בגרות או עומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות, לפי מין, קבוצת אוכלוסייה ודת, 2016

אחוזים

עומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות		זכאים לתעודת בגרות		נבחנים בבחינות הבגרות		תלמידי כיתות יב - סך הכל			
בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים		
55.9	44.1	55.8	44.2	53.5	46.5	51.4	48.6	100.0	סך כולל(1)
54.3	45.7	54.3	45.7	53.2	46.8	51.3	48.7	100.0	יהודים ואחרים - סך הכל
54.3	45.7	54.3	45.7	53.3	46.7	51.3	48.7	100.0	מזה: יהודים
62.8	37.2	61.5	38.5	54.5	45.5	52.3	47.7	100.0	ערבים - סך הכל(1)
64.0	36.0	62.8	37.2	55.3	44.7	52.9	47.1	100.0	מוסלמים
56.5	43.5	55.7	44.3	51.2	48.8	50.4	49.6	100.0	ערבים נוצרים
60.9	39.1	56.7	43.3	50.0	50.0	48.9	51.1	100.0	דרוזים

(1) כולל קבוצת אוכלוסייה לא ידועה, כלומר אנשים שאינם מופיעים במרשם האוכלוסין, כגון תלמידים שאינם אזרחים, תלמידים בפרויקטים מסוימים או כאלה שעדיין לא נכנסו למרשם.

שיעור הנבחנים ברמה מוגברת הוא אמצעי להערכת רמתה של תעודת הבגרות. בחינות הבגרות ניתנות לפי מספר יחידות הלימוד בכל מקצוע, מהרמה הבסיסית הכוללת 1-3 יחידות לימוד ועד לרמה המוגברת הכוללת 4 יחידות או יותר.

בשנים האחרונות משרד החינוך שם לו למטרה להעלות את רמת ההיבחות במתמטיקה, והושם דגש על לימודי חמש יחידות לימוד במתמטיקה מתוך כוונה להגדיל את מספר הנבחנים בבחינות הבגרות ברמה זו. בשנת 2016 נמצא שיעור נבחנים דומה ברמת לימוד של ארבע יחידות במתמטיקה בקרב יהודים וערבים (17.7% ו-16.3%, בהתאמה) אך ברמת לימוד של חמש יחידות נמצא פער גדול - 12.3% מתלמידי כיתות יב היהודים נבחנו ברמה זו לעומת 7.9% מהתלמידים הערבים. כמו כן נמצאו פערים גדולים בקרב הערבים בהשוואה לפי דת: השיעור הגבוה ביותר של נבחנים ברמה של חמש יחידות היה בקרב הערבים נוצרים - 16.5%, בקרב הדרוזים 13.4% נבחנו ברמה זו, ובקרב המוסלמים - 6.5% בלבד.

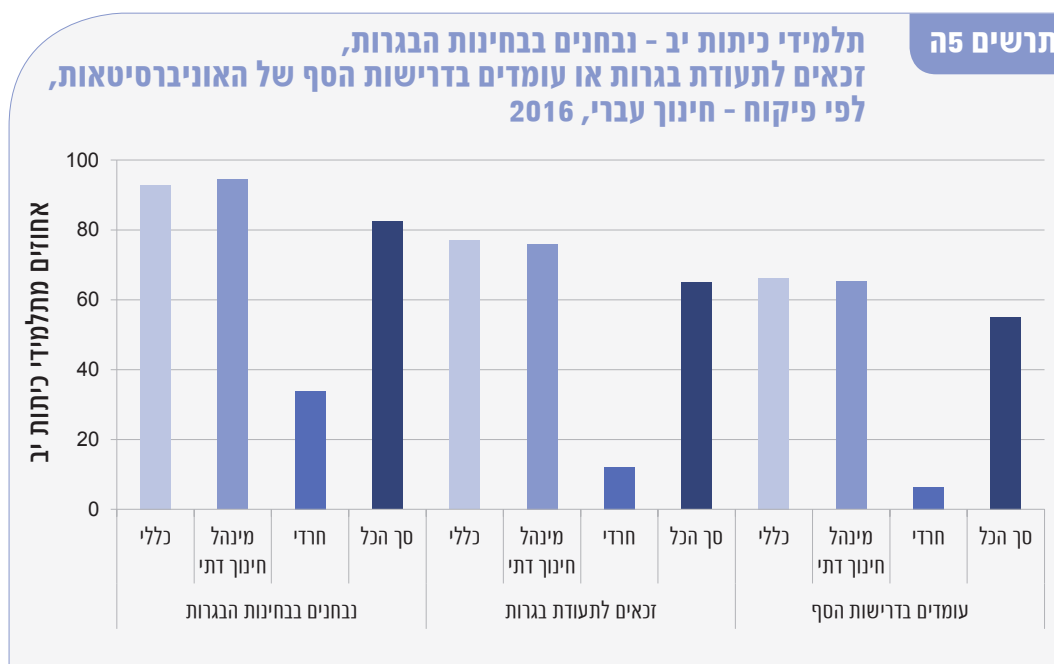
תלמידי כיתות יב שנבחנו ברמה מוגברת במתמטיקה, לפי קבוצת אוכלוסייה ודת, 2016

נבחני ברמה מוגברת במתמטיקה			תלמידי כיתות יב - סך הכל	
נבחני ברמה של 5 יחידות לימוד	נבחני ברמה של 4 יחידות לימוד	סך הכל		
אחוז מתלמידי כיתות יב			מספרים מוחלטים	
11.1	17.3	28.4	115,476	סך כולל(1)
12.2	17.7	29.9	87,803	יהודים ואחרים - סך הכל
12.3	17.7	30.0	83,937	מזה: יהודים
7.9	16.3	24.2	26,782	ערבים - סך הכל(1)
6.5	15.4	21.9	22,435	מוסלמים
16.5	23.0	39.6	1,996	ערבים נוצרים
13.4	20.3	33.7	2,305	דרוזים

(1) כולל קבוצת אוכלוסייה לא ידועה, כלומר אנשים שאינם מופיעים במרשם האוכלוסין, כגון תלמידים שאינם אזרחים, תלמידים בפרויקטים מסוימים או כאלה שעדיין לא נכנסו למרשם.

לפי פיקוח בחינוך העברי⁴

שיעור הזכאים לתעודת בגרות בבתי ספר שבפיקוח הכללי ובבתי ספר שבפיקוח מינהל חינוך דתי הוא דומה: 76.9% ו-76.0%, בהתאמה. בתי הספר בפיקוח החרדי אינם נוטים להגיש את תלמידיהם לבחינות הבגרות. אפשר להבחין בכך מתוך שיעור התלמידים הנבחרים – 33.8% בשנת 2016.

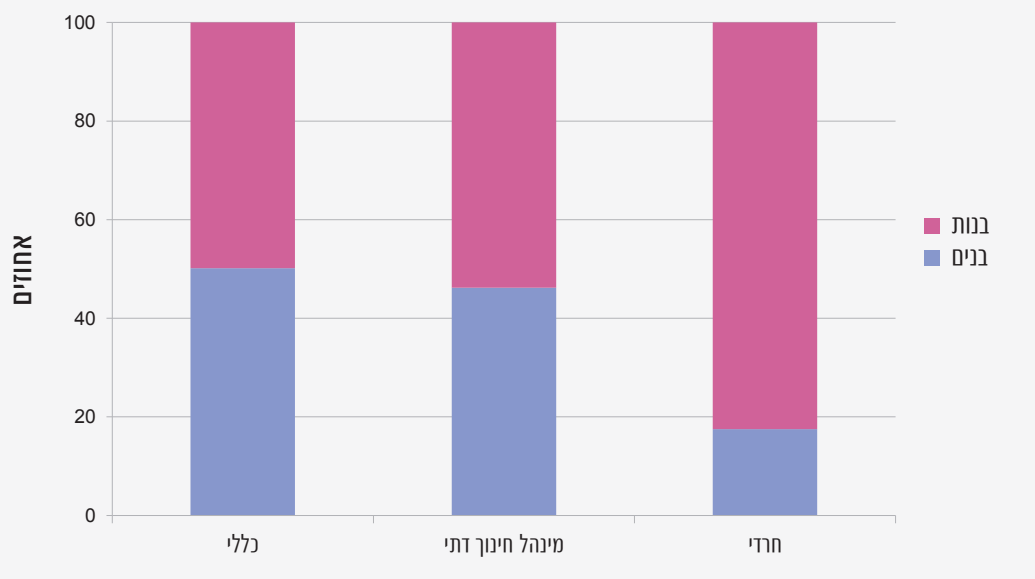

4 נוסף על כ-83,000 תלמידים יהודים שלמדו בכיתות יב בחינוך העברי בתשע"ו, למדו בחינוך העברי 4,612 תלמידים שאינם יהודים ו-876 תלמידים שדתם אינה ידועה.

הפיקוח החרדי נבדל משתי מערכות הפיקוח האחרות בכך שהבנות בו הן הרוב המכריע של הנבחרים בבחינות הבגרות ושל הזכאים לתעודה. 82.5% מהנבחרים בבחינות הבגרות בפיקוח החרדי היו בנות, והן היו 91.6% מהזכאים לבגרות בפיקוח זה.

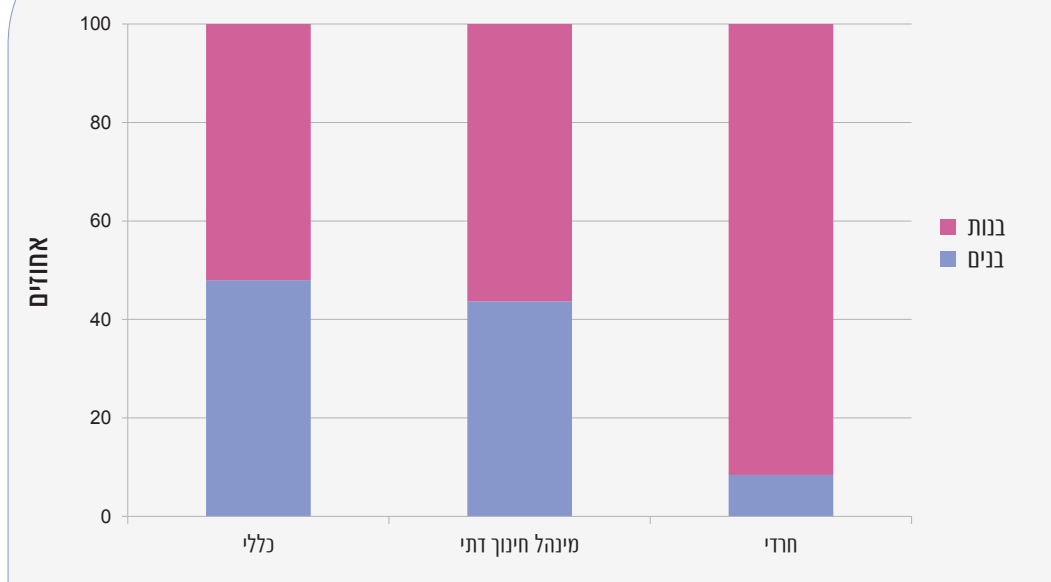
נבחנים בבחינות הבגרות, לפי פיקוח ומין - חינוך עברי, 2016

תרשים 15

זכאים לתעודת בגרות, לפי פיקוח ומין - חינוך עברי, 2016

תרשים 25

שיעור הנבחרים ברמה מוגברת במתמטיקה היה גבוה במעט בפיקוח מינהל חינוך דתי לעומת הפיקוח הכללי (36.7% ו-34.8%, בהתאמה). ההבדלים בין שני סוגי הפיקוח בולטים אם משווים בין ארבע וחמש יחידות לימוד. כרבע מכלל תלמידי יב הלומדים בפיקוח מינהל חינוך דתי נבחנו ברמת ארבע יחידות לימוד במתמטיקה, לעומת 19.7% בפיקוח הכללי. לעומת זאת, ברמה של חמש יחידות לימוד נמצא פער לטובת הפיקוח הכללי - 15.2%, לעומת 12.6% מתלמידי פיקוח מינהל חינוך דתי. רק 4.1% מהלומדים בפיקוח החרדי נבחנו ברמה מוגברת במתמטיקה.

תלמידי כיתות יב שנבחנו ברמה מוגברת במתמטיקה, לפי פיקוח - חינוך עברי, 2016

נבחנו ברמה מוגברת במתמטיקה			תלמידי כיתות יב - סך הכל	
נבחנו ברמה של 5 יחידות לימוד	נבחנו ברמה של 4 יחידות לימוד	סך הכל		
אחוז מתלמידי כיתות יב			מספרים מוחלטים	
12.0	17.5	29.6	89,408	חינוך עברי - סך הכל
15.2	19.7	34.8	57,084	כללי
12.6	24.0	36.7	15,985	מינהל חינוך דתי
0.4	3.7	4.1	16,339	חרדי

5. השכלה גבוהה

סטודנטים - כללי

בשנת תשע"ו (2015/16), מספר הסטודנטים במוסדות ההשכלה בישראל היה 314.4 אלף, מהם 61.2 אלף סטודנטים לתואר שני ו-11.0 אלף סטודנטים לתואר שלישי. 32.7% מהסטודנטים לתואר ראשון למדו באוניברסיטאות, 21.8% במכללות האקדמיות המתוקצבות, 17.8% באוניברסיטה הפתוחה, 15.7% במכללות האקדמיות הלא מתוקצבות ו-12.0% במכללות האקדמיות לחינוך. בשנה זו, תחומי הלימוד הנפוצים ביותר בקרב סטודנטים לתואר ראשון היו מדעי החברה (18.4%) וחינוך (17.8%).

סטודנטים יהודים

בשנת תשע"ו למדו 257.5 אלף סטודנטים יהודים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, והם היו 82.2% מכלל הסטודנטים. סטודנטים יהודים למדו לתואר ראשון באוניברסיטאות (32.7%) יותר מסטודנטים ערבים מוסלמים (30.5%) אך פחות מסטודנטים ערבים נוצרים (46.2%).

סטודנטים ערבים

מוסלמים

בקרב הערבים, מספר הסטודנטים המוסלמים בשנת תשע"ו היה 33.6 אלף. שיעורם בקרב כלל הסטודנטים גדל מ-6.9% בשנת תשס"ט (2008/09) ל-10.7% בשנת תשע"ו (2015/16). הסטודנטים המוסלמים נטו ללמוד חינוך לתואר ראשון יותר מהקבוצות הדתיות האחרות. כמעט שליש מהסטודנטים המוסלמים (31.9%) למדו חינוך לתואר ראשון, לעומת 16.3% מהסטודנטים היהודים ו-12.7% מהסטודנטים הערבים נוצרים.

נוצרים

מספר הסטודנטים הערבים נוצרים בשנת תשע"ו היה 6.0 אלף. שיעורם בקרב כלל הסטודנטים גדל מ-1.6% בשנת תשס"ט ל-1.9% בשנת תשע"ו. מבין הסטודנטים הערבים נוצרים, 76.3% למדו לקראת תואר ראשון, 20.4% למדו לקראת תואר שני ו-2.5% למדו לקראת תואר שלישי. לעומת זאת, שיעור הלומדים לתואר מתקדם בקרב סטודנטים מוסלמים היה נמוך יותר - 83.5% למדו לתואר ראשון, 14.3% למדו לקראת תואר שני ו-1.3% למדו לקראת תואר שלישי.

בשנת תשע"ו, כמעט כמחצית מהסטודנטים הערבים נוצרים למדו לתואר ראשון באוניברסיטאות (46.2%), לעומת 30.5% מהסטודנטים המוסלמים. הסטודנטים המוסלמים למדו יותר באוניברסיטה הפתוחה (19.5% לעומת 9.9% בקרב הערבים נוצרים) ובמכללות אקדמיות לחינוך (21.0% לעומת 9.4% בקרב הערבים נוצרים).

סטודנטים, לפי דת, רמת תואר, סוג מוסד ותחום לימוד, תשע"ו (2015/16)

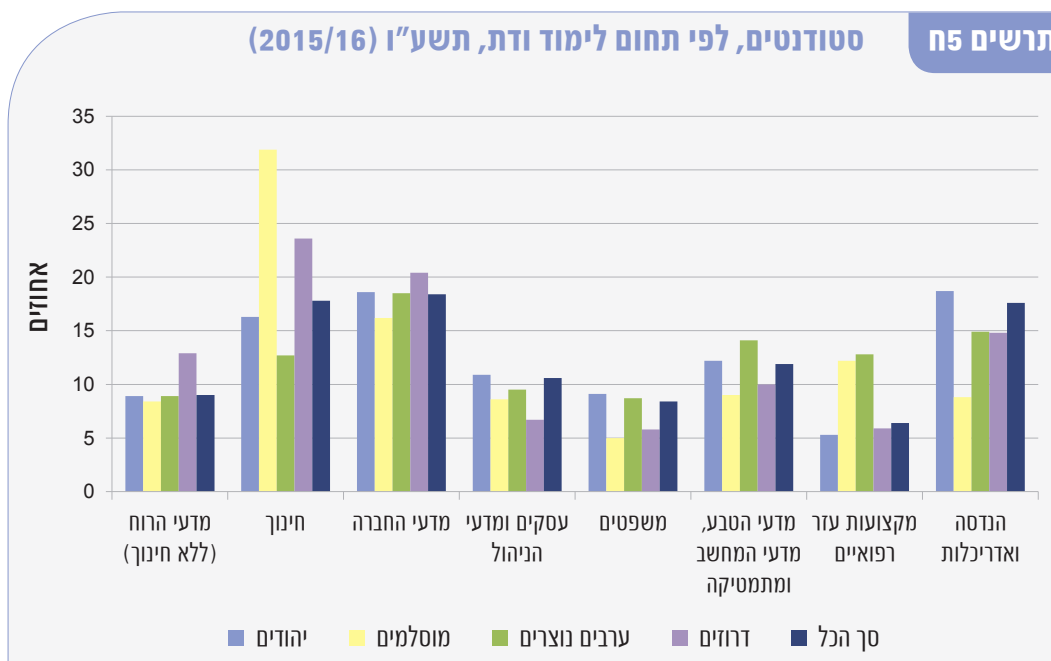
טוח 5.12

דו"זים	עורבים נוצרים	מוסלמים	יהודים	סך הכל	
5,124	5,993	33,648	257,555	314,372	רמת תואר - מספרים מוחלטים
4,137	4,571	28,089	194,868	240,146	תואר ראשון
886	1,221	4,822	51,569	61,213	תואר שני
51	148	425	9,571	11,018	תואר שלישי
44	50	288	1,302	1,710	תעודת הוראה
6	3	24	245	285	תעודה אקדמית
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	רמת תואר - אחוזים
80.7	76.3	83.5	75.7	76.4	תואר ראשון
17.3	20.4	14.3	20.0	19.5	תואר שני
1.0	2.5	1.3	3.7	3.5	תואר שלישי
0.9	0.8	0.9	0.5	0.6	תעודות
					סוג מוסד לתואר ראשון
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל - אחוזים
33.4	46.2	30.5	32.7	32.7	אוניברסיטה
15.3	9.9	19.5	17.6	17.8	האוניברסיטה הפתוחה
15.2	9.4	21.0	11.1	12.0	מכללה אקדמית לחינוך
26.3	22.0	18.2	22.1	21.8	מכללה אקדמית מתוקצבת
9.7	12.5	10.9	16.5	15.7	מכללה אקדמית לא מתוקצבת
					תחום לימוד לתואר ראשון
3,503	4,118	22,615	160,552	197,420	סך הכל (1) - מספרים מוחלטים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	- אחוזים
12.9	8.9	8.4	8.9	9.0	מדעי הרוח (ללא חינוך)
23.6	12.7	31.9	16.3	17.8	חינוך
20.4	18.5	16.2	18.6	18.4	מדעי החברה
6.7	9.5	8.6	10.9	10.6	עסקים ומדעי הניהול
5.8	8.7	5.0	9.1	8.4	משפטים
10.0	14.1	9.0	12.2	11.9	מדעי הטבע, מדעי המחשב ומתמטיקה
5.9	12.8	12.2	5.3	6.4	מקצועות עזר רפואיים
14.8	14.9	8.8	18.7	17.6	הנדסה ואדריכלות

(1) לא כולל האוניברסיטה הפתוחה.

סטודנטים, לפי תחום לימוד ודת, תשע"ו (2015/16)

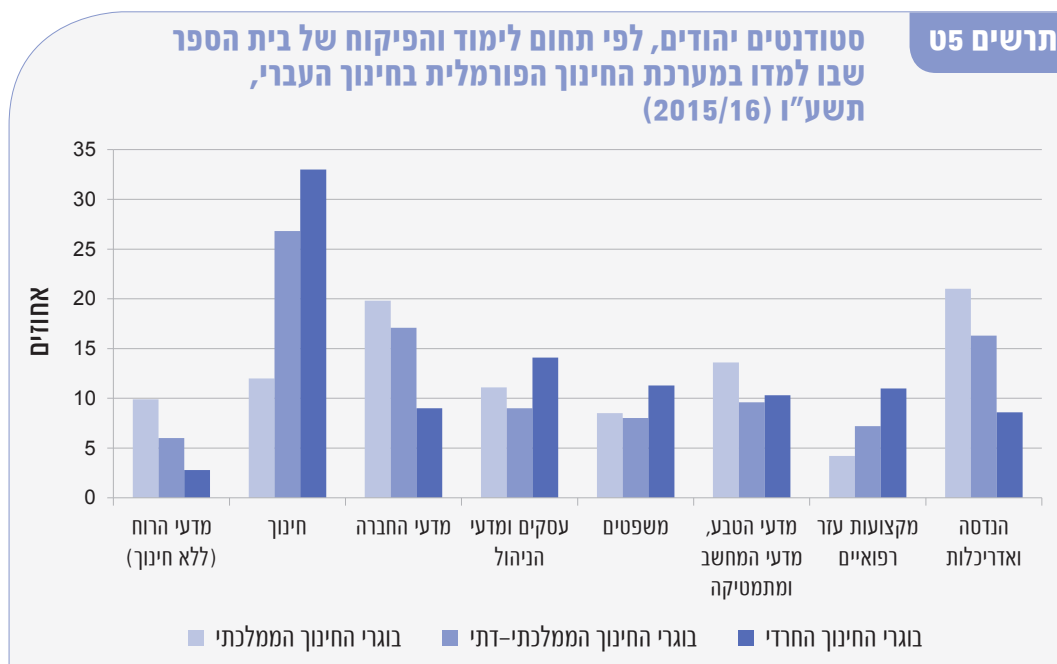
תרשים 5

סטודנטים יהודים בוגרי החינוך הממלכתי, הממלכתי-דתי והחרדי

כ-75% מהסטודנטים היהודים בשנת תשע"ו היו בוגרי החינוך הממלכתי, כ-20% היו בוגרי החינוך הממלכתי-דתי, והשאר – כ-5% – היו בוגרי החינוך החרדי. בקרב בוגרי החינוך הממלכתי, שיעור הלומדים לתארים מתקדמים (22.4%) היה גבוה יותר מבקרב בוגרי החינוך הממלכתי-דתי (21.0%). בקרב סטודנטים בוגרי החינוך החרדי והממלכתי-דתי שיעור הלומדים במכללות אקדמיות לחינוך היה גבוה – 26.2% ו-20.4%, בהתאמה. לעומת זאת, בקרב סטודנטים בוגרי החינוך הממלכתי שיעור הלומדים במכללות אקדמיות לחינוך היה נמוך יותר (7.6%).

תחום הלימוד לתואר ראשון מושפע רבות מהחינוך שאליו השתייך הסטודנט בלימודיו העל-יסודיים. בקרב סטודנטים אשר למדו בחינוך הממלכתי-דתי והחרדי, שיעור הלומדים בשנת תשע"ו חינוך לתואר ראשון היה גבוה (26.8% ו-33.0%, בהתאמה) לעומת בוגרי החינוך הממלכתי (12.0%). כמו כן, הסטודנטים בוגרי החינוך הממלכתי-דתי והחרדי נטו ללמוד מקצועות עזר רפואיים (7.2% ו-11.0%, בהתאמה) יותר מסטודנטים בוגרי החינוך הממלכתי (4.2%). לעומת זאת, סטודנטים בוגרי החינוך הממלכתי נטו ללמוד יותר הנדסה ואדריכלות לתואר ראשון (ראו תיבה 5.3 להלן).

סטודנטים יהודים, לפי הפיקוח(1) של בית הספר שבו למדו במערכת החינוך הפורמלית בחינוך העברי, ולפי רמת תואר, סוג מוסד ותחום לימוד, תשע"ו (2015/16)

טבלה 5.13

מזה:			סך הכל	
בוגרי החינוך החרדי	בוגרי החינוך הממלכתי-דתי	בוגרי החינוך הממלכתי		
11,182	48,075	175,824	257,555	רמת תואר - מספרים מוחלטים
9,891	37,763	135,367	194,868	תואר ראשון
1,207	8,744	33,342	51,569	תואר שני
69	1,328	6,067	9,571	תואר שלישי
15	217	896	1,302	תעודת הוראה
-	23	152	245	תעודה אקדמית
100.0	100.0	100.0	100.0	רמת תואר - אחוזים
88.5	78.6	77.0	75.7	תואר ראשון
10.8	18.2	19.0	20.0	תואר שני
0.6	2.8	3.5	3.7	תואר שלישי
0.1	0.5	0.5	0.6	תעודות
				סוג מוסד לתואר ראשון
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל - אחוזים
13.5	34.3	34.7	32.7	אוניברסיטה
13.5	12.5	17.8	17.6	האוניברסיטה הפתוחה
26.2	20.4	7.6	11.1	מכללה אקדמית לחינוך
26.3	19.9	22.9	22.1	מכללה אקדמית מתוקצבת
20.5	12.9	16.9	16.5	מכללה אקדמית לא מתוקצבת
				תחום לימוד לתואר ראשון
8,554	33,060	111,221	160,552	סך הכל(2) - מספרים מוחלטים
100.0	100.0	100.0	100.0	- אחוזים
2.8	6.0	9.9	8.9	מדעי הרוח (ללא חינוך)
33.0	26.8	12.0	16.3	חינוך
9.0	17.1	19.8	18.6	מדעי החברה
14.1	9.0	11.1	10.9	עסקים ומדעי הניהול
11.3	8.0	8.5	9.1	משפטים
10.3	9.6	13.6	12.2	מדעי הטבע, מדעי המחשב ומתמטיקה
11.0	7.2	4.2	5.3	מקצועות עזר רפואיים
8.6	16.3	21.0	18.7	הנדסה ואדריכלות

(1) ל-9% מהסטודנטים היהודים לא ידוע סוג הפיקוח שבו למדו בבית הספר.

(2) לא כולל האוניברסיטה הפתוחה.

סטודנטים דרוזים

תיבה 5.1

בשנת תשע"ו (2015/16) למדו במוסדות להשכלה גבוהה בישראל 5.1 אלף סטודנטים דרוזים. בראייה רב-שנתית, מספר הסטודנטים הדרוזים גדל פי שלושה בתוך 15 שנה (בשנת תש"ס (1999/2000) היה מספרם 1.7 אלף סטודנטים).

בשנת תשע"ו, 1,898 סטודנטים דרוזים למדו באוניברסיטאות, 719 למדו באוניברסיטה הפתוחה, 1,728 למדו במכללות אקדמיות ו-779 – במכללות אקדמיות לחינוך. העלייה במספרם לעומת השנה הקודמת באה לידי ביטוי בעיקר במכללות האקדמיות (1,358 סטודנטים בתשע"ה).

מקרב כלל הסטודנטים הדרוזים בשנת תשע"ו, 80.7% למדו לקראת תואר ראשון, 17.3% למדו לקראת תואר שני, 1.0% למדו לקראת תעודה ו-1.0% – לקראת תואר שלישי. שיעור הסטודנטים שלמדו לקראת תארים מתקדמים מתוך כלל הסטודנטים הדרוזים גדל מ-10.0% בשנת תש"ס ל-18.3% בשנת תשע"ו.

1.7% מכלל הסטודנטים במכללות האקדמיות היו דרוזים (2.0% במכללות המתוקצבות ו-1.3% במכללות הלא מתוקצבות). נמצאה שונות גדולה מאוד בשיעורם היחסי במכללות בהתאם למיקומן הגאוגרפי. במכללות אקדמיות בצפון הארץ שיעורי הדרוזים היו גבוהים, ולעומת זאת, במכללות אקדמיות הממוקמות במרכז הארץ ובדרומה (11 במספר), שיעורם היה זעום (עד 0.2%, כולל). במכללות האקדמיות לחינוך שיעור הסטודנטים הדרוזים היה 2.2%.

מקרב כלל הסטודנטים הדרוזים שלמדו לקראת תואר ראשון בהשכלה הגבוהה, חינוך והכשרה להוראה היה תחום הלימוד הנפוץ ביותר (23.6%) ואחריו מדעי החברה (20.4%), הנדסה ואדריכלות (14.8%), עסקים ומדעי הניהול (6.7%), מדעי הרוח הכלליים (6.5%) ומקצועות עזר רפואיים (5.9%).

בהשוואה לכלל הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות אקדמיות בישראל, אפשר לראות שבמקצועות לימוד אחדים, שיעוריהם היחסיים של הדרוזים היו גבוהים באופן ניכר לעומת שיעורם הכללי באוכלוסייה, למשל במקצועות הוראת מדעי הרוח והחברה (13.4%), מוזיקולוגיה (11.5%), הנדסה גאודטית (9.9%), תרבות ואמנות, הנדסת תחבורה ותעבורה, הנדסה וניהול משאבי מים (9.4% כל אחד), מערכות מידע ניהוליות (8.7%), תולדות האמנות (8.3%) וספרות עברית (8.0%). כמו כן, היו מקצועות רבים שבהם שיעוריהם של הדרוזים היו זעומים (0.2% ומטה), למשל קולנוע וטלוויזיה, ניהול תעשייתי, מדעי הניהול – מערכות מידע, וגאולוגיה.

שיעור הנשים הדרוזיות בקרב הסטודנטים לתואר ראשון היה גבוה בהשוואה לכלל הסטודנטיות (65.8% לעומת 57.9%, בהתאמה) וכך גם בקרב הסטודנטיות לתואר שני (68.4% לעומת 61.8%, בהתאמה).

הגיל החציוני של סטודנטים דרוזים לקראת תואר ראשון היה 23.1 שנים, בהשוואה ל-25.4 שנים בקרב כלל הסטודנטים הלומדים לתואר זה. בקרב הסטודנטים הדרוזים שלמדו לקראת תואר שני, הגיל החציוני היה 34.8 שנים, גבוה מהגיל החציוני של כלל הסטודנטים לתואר שני (31.7 שנים). הגיל החציוני של הסטודנטים הדרוזים שלמדו לקראת תואר שלישי היה 33.8 שנים, נמוך מהגיל החציוני של כלל הסטודנטים לתואר שלישי (34.6 שנים).

כמעט כל הסטודנטים הדרוזים לתואר ראשון גרו במחוזות הצפון וחיפה – 99.5%. לשם השוואה, 28.6% מכלל הסטודנטים לתואר ראשון בישראל גרו במחוזות אלו.

רובם הגדול של הסטודנטים הדרוזים (85.2%) גרו ביישובים השייכים לאשכולות חברתיים-כלכליים נמוכים (אשכולות 1-3). שיעור זה היה גבוה באופן ניכר משיעורם של הגרים ביישובים השייכים לאשכולות הנמוכים בקרב כלל הסטודנטים לתואר ראשון בישראל (14.3%).

סטודנטים חרדים

5.2 תיבה

בשנים תש"ע-תשע"ו (2009/10-2015/16), מספר הסטודנטים החרדים במוסדות להשכלה גבוהה הוכפל פי שניים ויותר. מספר הסטודנטים החרדים בשנת תש"ע היה 4,537 ועלה ל-11,013 בשנת תשע"ו. קצב הגידול השנתי הממוצע של הסטודנטים החרדים בשנים אלו היה גבוה מאוד - 16.3%. בהשוואה לכך, קצב הגידול השנתי במספר הסטודנטים היהודים ובמספרם של כלל הסטודנטים בתקופה זו היה 0.9%-1.6%, בהתאמה. שיעורם של הסטודנטים החרדים בקרב כלל הסטודנטים היהודים בשנים תש"ע-תשע"ו גדל מ-1.8% ל-4.2%. בתשע"ו הסטודנטים החרדים היו 4.8% מהסטודנטים לתואר ראשון, 2.4% מהסטודנטים לתואר שני ו-0.6% מהסטודנטים לתואר שלישי.

בשנת תשע"ו, כמחצית (47.5%) מהסטודנטים החרדים לתואר ראשון למדו במכללות אקדמיות, 27.0% במכללות אקדמיות לחינוך, 13.9% באוניברסיטה הפתוחה ו-11.6% באוניברסיטאות. לשם השוואה, בקרב כלל היהודים שיעור הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות היה 32.7%, פי 2.8. מעל למחצית מהסטודנטים החרדים לתואר ראשון במכללות האקדמיות לחינוך למדו לימודי המשך (1,419 מתוך 2,618). סטודנטים אלו הוכשרו בעברם להוראה בסמינרים החרדיים ומשלימים את לימודיהם לתואר ראשון (B.Ed.) במכללות האקדמיות לחינוך. יתר על כן, סטודנטים אלו היו כמחצית מכלל הסטודנטים היהודים בלימודי המשך במכללות האקדמיות לחינוך.

בשנת הלימודים תשע"ו, שיעור ההשתתפות של החרדים בלימודים במוסדות להשכלה גבוהה היה 12.0% עד גיל 26 בקרב ילידי 1990 ו-12.3% עד גיל 31 בקרב ילידי 1985. שיעור זה קטן פי 4 ופי 4.5 מבקרב יהודים לא חרדים (47.8% עד גיל 26 ו-55.8% עד גיל 31, בהתאמה). הפערים בשיעורי ההשתתפות בין חרדים ליהודים לא חרדים היו גדולים עוד יותר בקרב אוכלוסיית הגברים - בעוד שיעור ההשתתפות של גברים חרדים עד גיל 31 היה 9.3%, שיעור ההשתתפות של גברים יהודים לא חרדים היה 48.9%, פי 5.2.

בשנת תשע"ו, שיעור הנשים בקרב סטודנטים חרדים לתואר ראשון היה 68.3%. לעומת זאת, שיעורן של הנשים בקרב כלל הסטודנטים היהודים לתואר ראשון היה 56.2%. שיעורן של הנשים בקרב סטודנטים חרדים לתואר מתקדם (שני ושלישי) נע בין 77.4% ל-79.8% בשנים תש"ע-תשע"ו, כ-20 נקודות האחוז גבוה יותר מבקרב כלל הסטודנטים היהודים בתארים אלו.

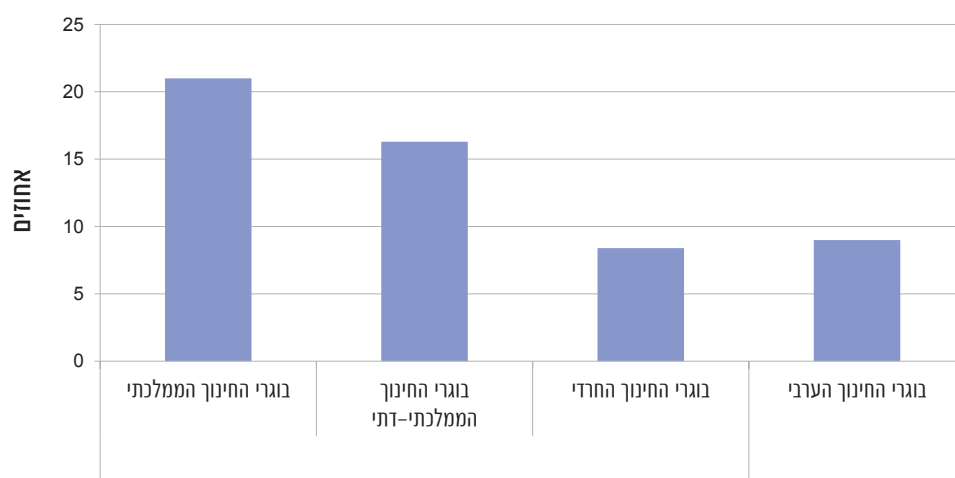
תיבה 5.3

סטודנטים להנדסה, לפי מסגרת חינוך ולפי פיקוח בחינוך העברי

בשנת תשע"ו, אחוז הסטודנטים שלמדו הנדסה לתואר ראשון היה שונה בין קבוצות שונות בישראל. בקרב סטודנטים שלמדו בפיקוח הממלכתי, אחוז הלומדים הנדסה לתואר ראשון היה 21.0% לעומת 16.3% בקרב סטודנטים שלמדו בפיקוח הממלכתי-דתי.

תרשים א

סטודנטים לתואר ראשון בהנדסה מכלל הסטודנטים לתואר ראשון, לפי מסגרת חינוך ולפי הפיקוח של בית הספר שבו למדו במערכת החינוך הפורמלית בחינוך העברי, תשע"ו (2015/16)

לימודי הנדסה של מסיימי/ות תיכון במוסדות להשכלה גבוהה

6.7% ממסיימי התיכון¹ במחזור תשס"ז (2006/07) למדו לתואר ראשון בהנדסה,² עלייה של 0.6 נקודות האחוז ממחזור תשנ"ז (1996/97). בקרב בנות מסיימות תיכון במחזור תשס"ז, 3.8% למדו הנדסה לעומת 10.0% בקרב בנים מסיימי תיכון (פי 2.6 לערך). הפערים בין מסיימי תיכון למסיימות תיכון בהשתתפות בלימודי הנדסה לא השתנו באופן ניכר בין מחזור תשנ"ז למחזור תשס"ז – פי 2.7 לעומת פי 2.6, בהתאמה. הפערים המגדריים היו גדולים במיוחד בקרב בוגרי החינוך הערבי ובקרב בוגרי החינוך הממלכתי-דתי.

שיעור בוגרי החינוך הממלכתי שלמדו הנדסה היה גבוה באופן ניכר מזה של בוגרי החינוך הממלכתי-דתי. פער זה היה גדול במיוחד בקרב אוכלוסיית הנשים – בעוד שיעור הלומדות הנדסה בקרב בוגרות החינוך הממלכתי (מחזור תשס"ז) היה 5.7%, שיעור זה בקרב בוגרות החינוך ממלכתי-דתי היה 3.4%.

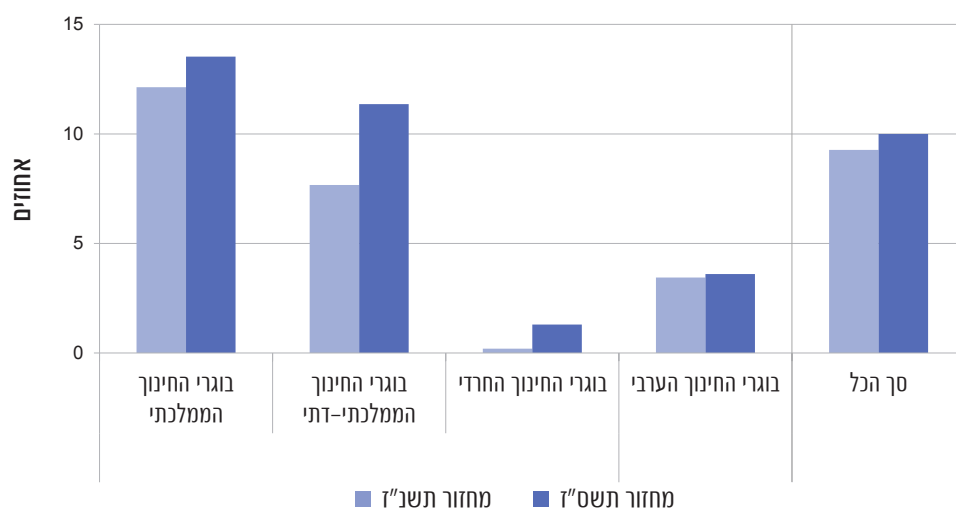
1 הופיעו בקובץ התלמידים בכיתה יב בשנת תשס"ז.

2 בתוך תשע שנים מסיום התיכון.

ההשתתפות בלימודי הנדסה בקרב גברים בוגרי החינוך הממלכתי הייתה הגבוהה ביותר (13.5% בתשס"ז) ובקרב נשים בוגרות החינוך החרדי הנמוכה ביותר (0.7% בתשס"ז), למרות גידול ניכר בשיעורן מאז תשנ"ז.

לימודי הנדסה של גברים שסיימו תיכון, תשנ"ז (1996/97), תשס"ז (2006/07)

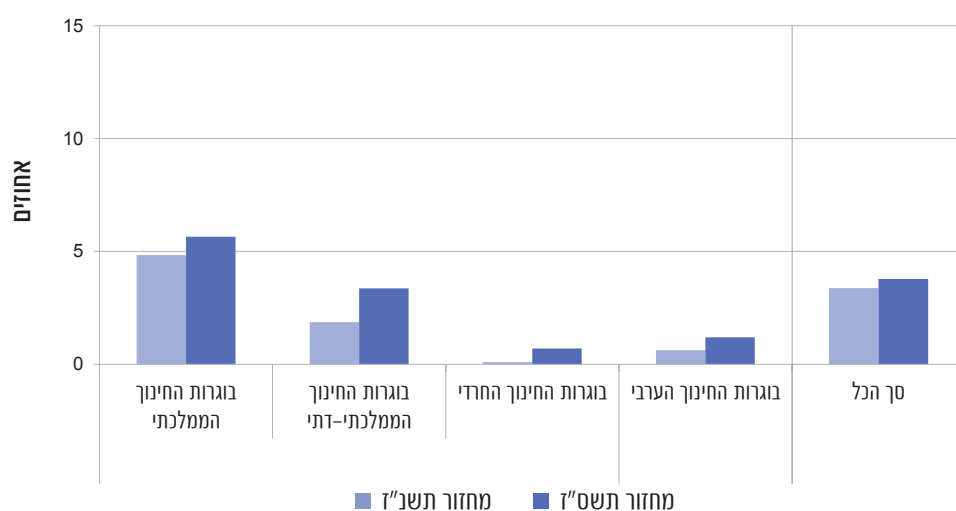
תרשים ב

■ מחזור תשס"ז ■ מחזור תשנ"ז

לימודי הנדסה של נשים שסיימו תיכון, תשנ"ז (1996/97), תשס"ז (2006/07)

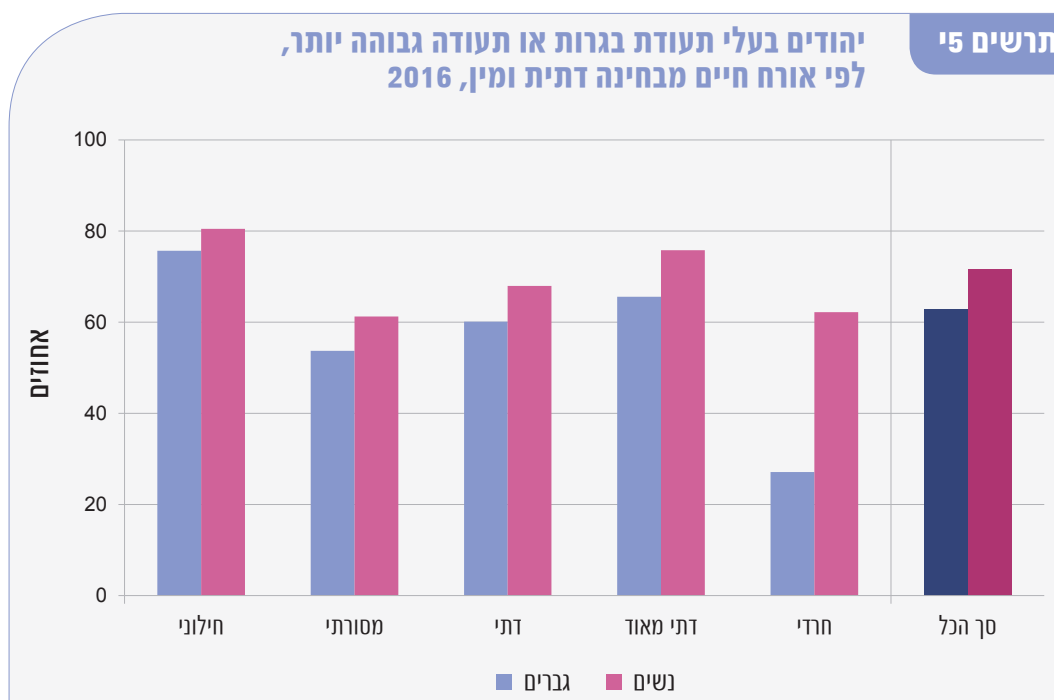
תרשים ג

■ מחזור תשס"ז ■ מחזור תשנ"ז

6. רמת השכלה, לפי אורח חיים מבחינה דתית (סקר כוח אדם, 2016)

בכל משקי הבית היהודיים, אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה היה גבוה מאחוז הגברים. בשנת 2016, ל-62.9% מהגברים היהודים הייתה תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר (על-תיכונית או תואר אקדמי). בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם חרדי, 27.1% היו בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, לעומת 60.1% בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם דתי ו-75.7% בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם חילוני. ל-71.8% מהנשים היהודיות הייתה תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר. בקרב הנשים שהגדירו את אורח חייהן חרדי, 62.2% היו בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, 68.0% בקרב הנשים שהגדירו את אורח חייהן דתי ו-80.5% בקרב הנשים שהגדירו את אורח חייהן חילוני.

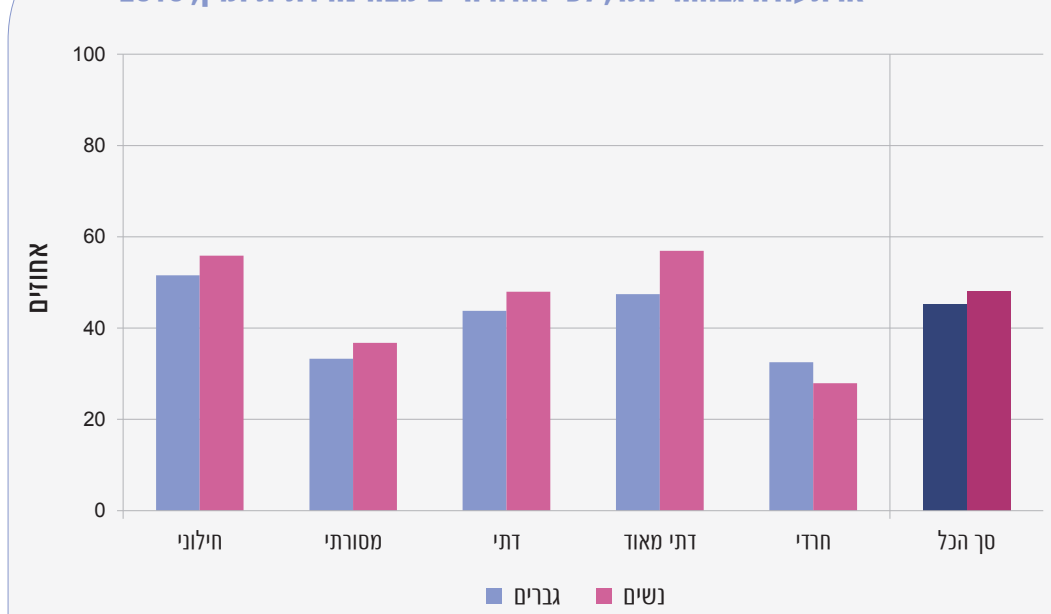

הפער בהשכלה לפי אורח חיים מבחינה דתית בא לידי ביטוי גם באחוז בעלי תואר אקדמי מכלל בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר.

בכל משקי הבית, למעט משקי בית של חרדים, אחוז הנשים בעלות תואר אקדמי מכלל הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה מאחוז זה בקרב הגברים. בשנת 2016, מכלל בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, 32.5% מהגברים שהגדירו את אורח חייהם חרדי היו בעלי תואר אקדמי לעומת 51.6% מהגברים שהגדירו את אורח חייהם חילוני. בקרב הנשים הפער היה גדול אף יותר – מבעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, 27.1% מהנשים שהגדירו את אורח חייהן חרדי היו בעלות תואר אקדמי לעומת 55.8% מהנשים שהגדירו את אורח חייהן חילוני.

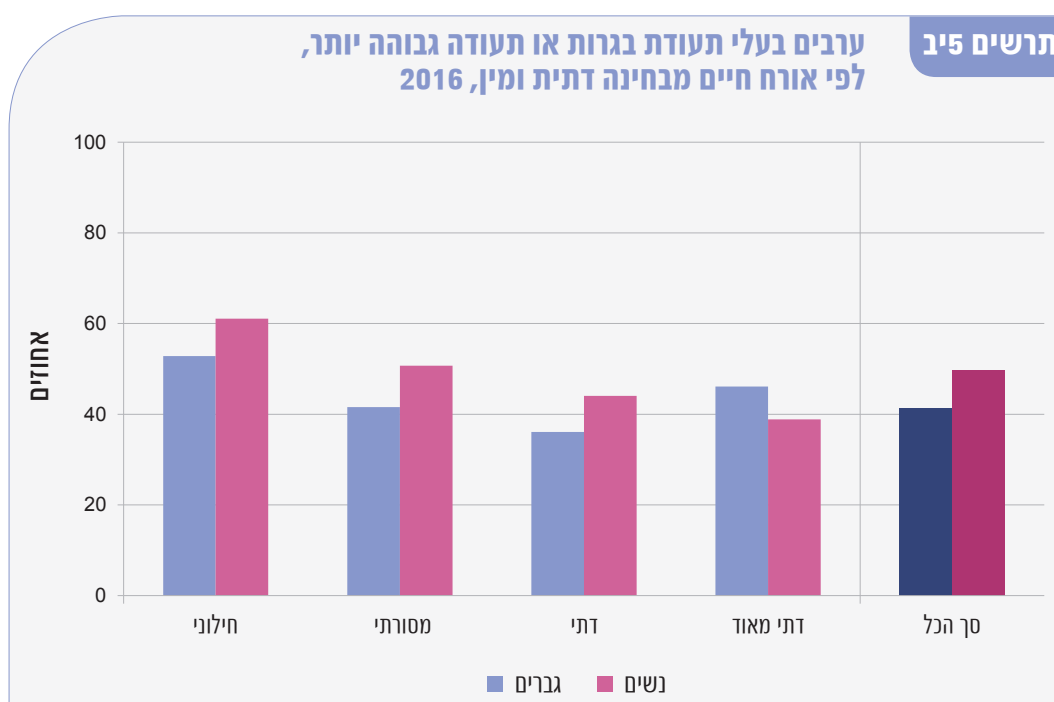
יהודים בעלי תואר אקדמי מכלל בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, לפי אורח חיים מבחינה דתית ומין, 2016

תרשים 5יא

בקרב הערבים נמצא קשר בין אורח חיים מבחינה דתית לבין השכלה. בכל משקי הבית, למעט משקי בית של דתיים מאוד, אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה משל הגברים.

בשנת 2016, ל-41.4% מהגברים הערבים הייתה תעודת בגרות לפחות (על-תיכונית או תואר אקדמי). בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם דתי, רק 36.1% היו בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, לעומת 52.8% בקרב גברים שהגדירו את אורח חייהם חילוני. אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה מאחוז הגברים – 49.8% לעומת 41.4%, בהתאמה. כמו אצל הגברים, גם אצל הנשים המגדירות את אורח חייהן חילוני, אחוז הנשים בעלות תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה מאצל נשים שמגדירות את אורח חייהן דתי – 61.1% לעומת 44.0%, בהתאמה.

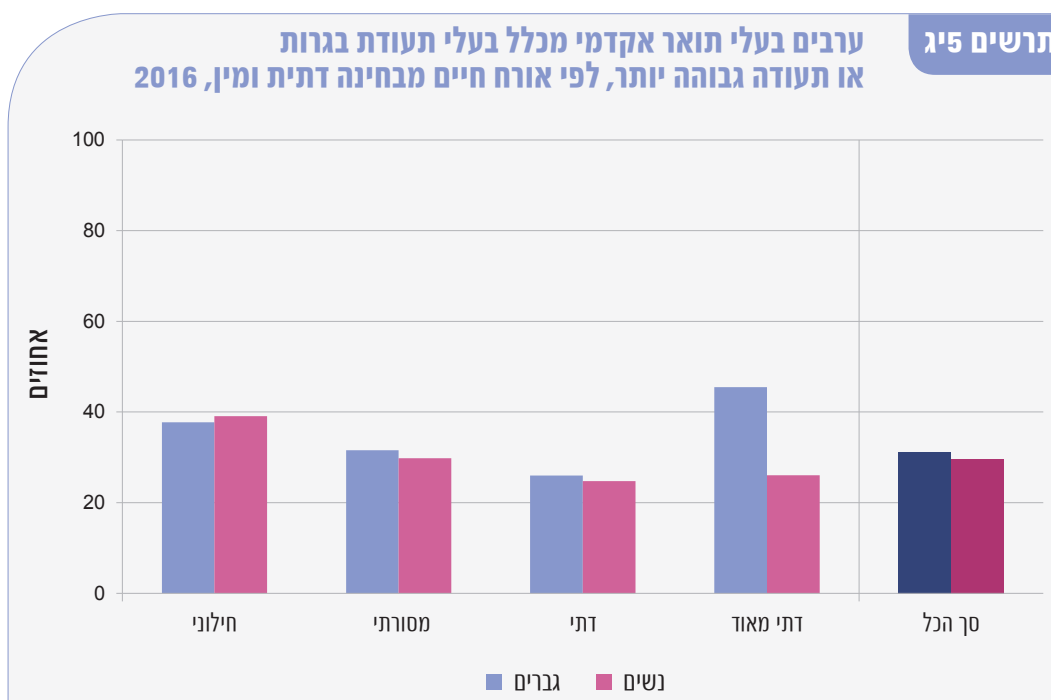

במשקי בית ערביים, אחוז הגברים בעלי תואר אקדמי מכלל בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה גבוה מאחוז הנשים, למעט במשקי בית שבהם אורח חיים חילוני.

אחוז הגברים בעלי תואר אקדמי מכלל בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר היה מעט גבוה מאחוז הנשים בעלות תואר אקדמי – 31.2% לעומת 29.6%, בהתאמה. אחוז הגברים בעלי תואר אקדמי בקרב אלה שהגדירו את אורח חייהם חילוני היה גבוה מבקרב אלה שהגדירו את אורח חייהם דתי – 52.8% לעומת 36.1%, בהתאמה. קשר דומה בין השכלה לאורח חיים מבחינה דתית נמצא גם בקרב נשים ערביות.

ערבים בעלי תואר אקדמי מכלל בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, לפי אורח חיים מבחינה דתית ומין, 2016

תרשים 5 ג

7. עובדי הוראה

בשנת 2017 היו עובדי הוראה בבתי הספר ובגני הילדים בישראל, מהם 128,334 עובדי הוראה יהודים, 32,296 מוסלמים, 4,622 ערבים נוצרים ו-3,228 דרוזים. בשנים 2002-2017 חל גידול של כ-32% במספרם של עובדי הוראה יהודים, של כ-105% במספרם של עובדי הוראה מוסלמים, של כ-30% במספרם של עובדי הוראה ערבים נוצרים ושל כ-61% במספרם של עובדי הוראה דרוזים.

מין

שיעורן של נשים בקרב עובדי הוראה יהודים הגיע לכ-83% בשנת 2017, ללא שינוי לעומת שנת 2002. בקרב עובדי הוראה מוסלמים חלה עלייה ניכרת בשיעורן של נשים, מ-58.1% בשנת 2002 ל-72.5% בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים הייתה עלייה מ-73.8% ל-83.0%, בהתאמה, ובקרב עובדי הוראה דרוזים - מ-61.3% ל-78.9%, בהתאמה.

גיל

שיעורם של עובדי הוראה צעירים (עד גיל 29) קטן בהדרגה עם השנים בכלל ובכל אחת מקבוצות הדת בפרט. בשנת 2002, 16.4% מכלל עובדי ההוראה היו עד גיל 29 לעומת 11.3% בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה יהודים שיעורם של עובדי הוראה צעירים קטן מ-13.3% ל-10.2%, בהתאמה. בקרב עובדי הוראה מוסלמים חלה ירידה ניכרת בשיעור עובדי ההוראה הצעירים, מ-32.7% בשנת 2002 ל-16.5% בשנת 2017, בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים הייתה ירידה מ-23.0% ל-7.3%, בהתאמה, ובקרב עובדי הוראה דרוזים - מ-32.1% ל-11.4%, בהתאמה.

במקביל חל גידול בשיעורם של עובדי הוראה מבוגרים (מעל גיל 50) בכלל המערכת ובקבוצות הדת השונות. אמנם בקרב יהודים נותר שיעור זה יציב סביב כ-30% מאז שנת 2007, אך נמצאה עלייה גדולה בקרב קבוצות הדת האחרות: בקרב עובדי הוראה מוסלמים חלה עלייה ניכרת בשיעורם של עובדי הוראה מבוגרים, מ-7.4% בשנת 2002 ל-15.5% בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים הייתה עלייה מ-17.4% ל-25.6%, בהתאמה, ובקרב עובדי הוראה דרוזים - מ-7.7% ל-17.7%, בהתאמה.

שעות עבודה שבועיות⁶

היקף שעות העבודה השבועיות של עובדי הוראה גדל בכלל המערכת מ-20.9 שעות בממוצע לשבוע בשנת 2002 ל-26.7 שעות בממוצע לשבוע בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה יהודים היקף שעות העבודה השבועיות גדל מ-20.4 ל-25.7 שעות בממוצע, בהתאמה, בקרב עובדי הוראה מוסלמים ההיקף גדל מ-23.8 ל-30.4 שעות בממוצע, בהתאמה, בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים הוא גדל מ-22.6 ל-27.9 שעות בממוצע, בהתאמה, ובקרב עובדי הוראה דרוזים - מ-23.4 ל-29.5 שעות בממוצע, בהתאמה.

6 יצוין כי רפורמות השכר "אופק חדש" ו"עוז לתמורה" כללו הגדלה של היקפי המשרה בהוראה.

עובדי הוראה, לפי דת ומאפיינים שונים, שנים נבחרות

5.14

אחוזים, אלא אם כן צוין אחרת

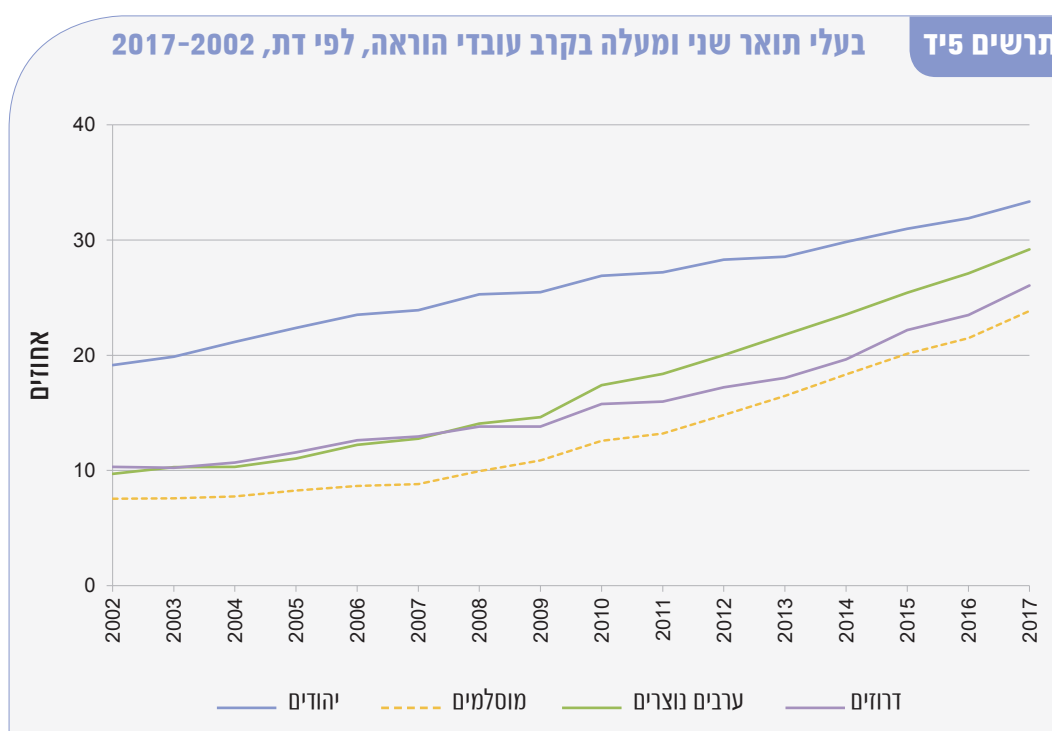
ממוצע שעות עבודה שבועיות	בעלי דרגת שנר תואר שני ומעלה	בעלי דרגת שנר אקדמית	גיל 50 ומעלה	עד גיל 29	נשים	סך הכל - מספרים מוחלטים	
26.7	31.2	91.4	26.9	11.3	81.1	170,238	2017 - סך הכל
							מזה:
25.7	33.3	90.5	30.1	10.2	83.2	128,334	יהודים
30.4	23.8	94.6	15.5	16.5	72.5	32,296	מוסלמים
27.9	29.2	94.4	25.6	7.3	83.0	4,622	ערבים נוצרים
29.5	26.1	97.1	17.7	11.4	78.9	3,228	דרוזים
23.9	25.3	84.4	27.4	12.6	80.7	145,521	2012 - סך הכל
							מזה:
22.8	28.3	83.1	31.4	10.3	83.7	110,014	יהודים
28.1	14.8	88.7	12.9	22.0	69.2	26,975	מוסלמים
25.0	20.0	87.3	21.8	10.8	81.3	4,365	ערבים נוצרים
26.1	17.2	92.8	15.7	15.6	74.9	2,822	דרוזים
21.2	20.9	73.0	26.5	13.6	80.1	125,452	2007 - סך הכל
							מזה:
20.6	23.9	73.7	30.5	9.8	83.7	96,981	יהודים
23.6	8.8	69.0	11.1	29.5	65.3	21,159	מוסלמים
22.6	12.8	73.4	21.0	18.3	78.3	4,012	ערבים נוצרים
22.5	12.9	79.1	10.2	22.0	70.0	2,403	דרוזים
20.9	17.3	64.8	21.7	16.4	79.4	119,446	2002 - סך הכל
							מזה:
20.4	19.1	66.6	24.4	13.3	83.5	97,197	יהודים
23.8	7.5	54.1	7.4	32.7	58.1	15,735	מוסלמים
22.6	9.7	61.9	17.4	23.0	73.8	3,545	ערבים נוצרים
23.4	10.3	63.3	7.7	32.1	61.3	2,009	דרוזים

אקדמיזציה

שיעורם של עובדי הוראה בעלי דרגת שכר אקדמית עלה באופן ניכר בכלל המערכת, מ-64.8% בשנת 2002 ל-91.4% בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה יהודים, שיעור בעלי דרגת שכר אקדמית עלה מ-66.6% בשנת 2002 ל-90.5% בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה מוסלמים שיעור זה עלה מ-54.1% ל-94.6%, בהתאמה. בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים השיעור עלה מ-61.9% ל-94.4%, בהתאמה, ובקרב עובדי הוראה דרוזים – מ-63.3% ל-97.1%, בהתאמה.

תואר שני ומעלה

במקביל לעלייה בשיעור האקדמאים במערכת, חלה עלייה בשיעורם של עובדי הוראה בעלי תואר שני ומעלה. שיעורם בכלל המערכת עלה מ-17.3% בשנת 2002 ל-31.2% בשנת 2017. בקרב עובדי הוראה יהודים שיעורם עלה מ-19.1% בשנת 2002 ל-33.3% בשנת 2017, בקרב עובדי הוראה מוסלמים מ-7.5% ל-23.8%, בהתאמה, בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים מ-9.7% ל-29.2%, בהתאמה, ובקרב עובדי הוראה דרוזים – מ-10.3% ל-26.1%, בהתאמה.

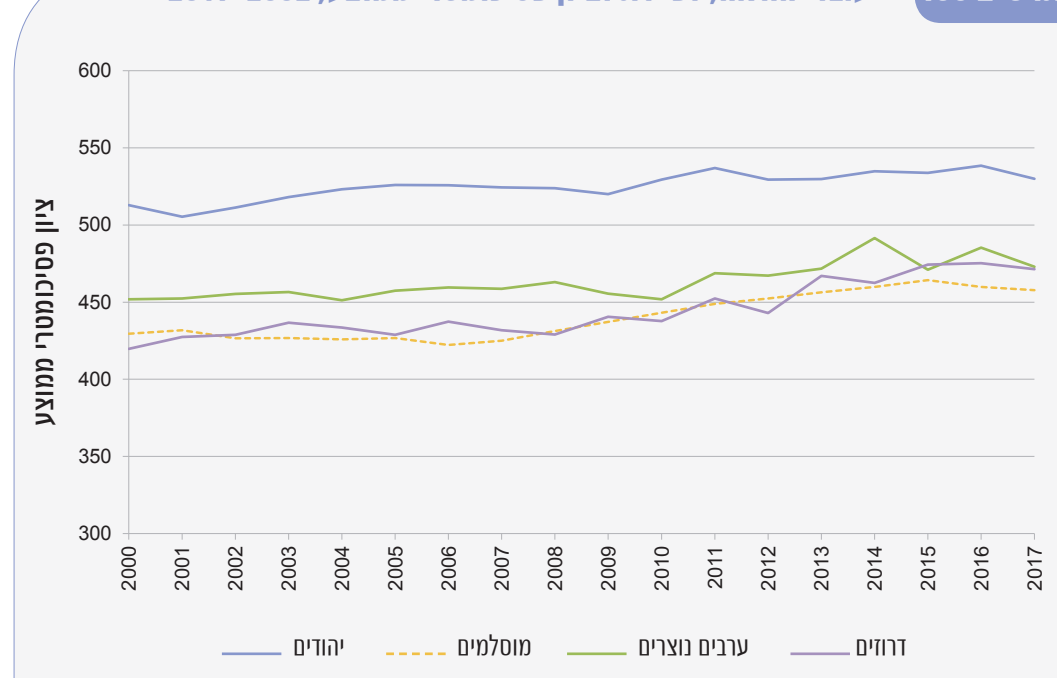

ציון פסיכומטרי של עובדי הוראה חדשים

הציון הפסיכומטרי של עובדי הוראה חדשים בכלל המערכת עלה מכ-486 נקודות בממוצע בשנים 2000-2002 לכ-515 נקודות בממוצע בשנים 2015-2017, עלייה של 29 נקודות. בקרב עובדי הוראה יהודים הציון הפסיכומטרי עלה מכ-510 נקודות לכ-534 נקודות, בהתאמה, עלייה של 24 נקודות. בקרב עובדי הוראה מוסלמים הציון עלה מכ-429 נקודות לכ-461 נקודות, בהתאמה, עלייה של 32 נקודות. בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים עלה הציון מכ-453 נקודות לכ-476 נקודות, בהתאמה, עלייה של 23 נקודות. העלייה הגדולה ביותר הייתה בקרב עובדי הוראה דרוזים - מכ-425 נקודות לכ-474 נקודות, בהתאמה, עלייה של 49 נקודות.

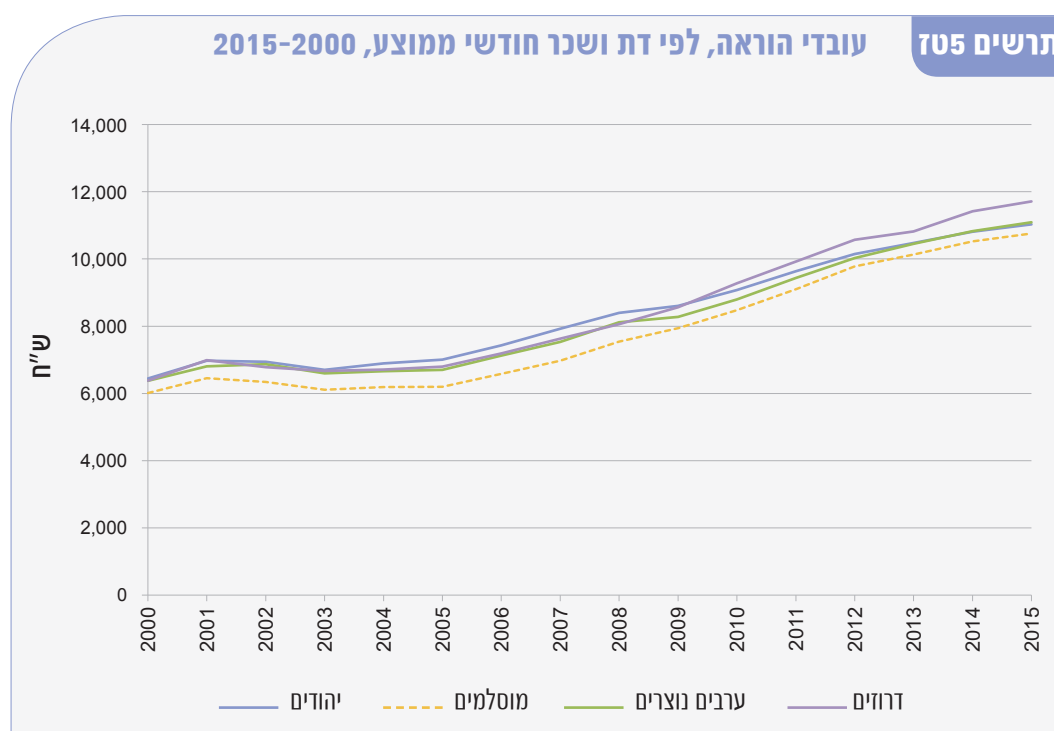
עובדי הוראה, לפי דת וציון פסיכומטרי ממוצע, 2017-2002

תרשים טו

שכ"ר חודשי ממוצע

בשנים 2000-2015 עלה השכ"ר החודשי הממוצע בכלל המערכת, מ-6,382 ש"ח בשנת 2000 ל-10,991 ש"ח בשנת 2015 (גידול נומינלי של כ-72%). בקרב עובדי הוראה יהודים השכ"ר החודשי הממוצע עלה מ-6,443 ש"ח ל-11,030 ש"ח, בהתאמה (גידול של כ-71%). בקרב עובדי הוראה מוסלמים השכ"ר עלה מ-6,011 ש"ח ל-10,758 ש"ח, בהתאמה (גידול של כ-79%). בקרב עובדי הוראה ערבים נוצרים השכ"ר עלה מ-6,375 ש"ח ל-11,092 ש"ח, בהתאמה (גידול של כ-74%), ובקרב עובדי הוראה דרוזים - מ-6,379 ש"ח ל-11,712 ש"ח, בהתאמה (גידול של כ-84%).

8. דת ומידת דתיות בסקר מיומנויות בוגרים, 2014-2015

סקר מיומנויות בוגרים - מהו?

סקר המיומנויות הוא סקר בין-לאומי שעורך ארגון ה-OECD ביותר מ-30 מדינות. הסקר בודק את רמת המיומנות של בוגרים (מגיל 16 עד 65) בשלוש מיומנויות היסוד: אוריינות קריאה, אוריינות מתמטית ופתרון בעיות בסביבה מתקשבת. הסקר מודד באופן ישיר את רמת המיומנויות ואת האופן שבו משתמשים בהן בעבודה ובבית.

כמו כן, הסקר מאפשר ללמוד כיצד המיומנויות מתפתחות, נשמרות ולעתים נשחקות במהלך החיים, וכיצד הן קשורות לשינויים הטכנולוגיים והמבניים במשק, להשתתפות בשוק העבודה, להכנסה ולהיבטים נוספים בחיי בוגרים. סקר המיומנויות נערך באופן זהה בכל המדינות המשתתפות, כדי לאפשר השוואת נתונים בין המדינות.

סקר המיומנויות הראשון נערך בשני סבבים. הסבב הראשון התקיים בשנים 2011-2012 בקרב 25 מדינות. הסבב השני נערך בשנים 2014-2015 בתשע מדינות ובכללן ישראל.

אופן מדידת המיומנויות

המיומנויות שנבדקו בסקר נמדדות באמצעות "רמות מיומנות". רמות המיומנות מגדירות את היכולת להתמודד בהצלחה עם מטלות "כמו בחיים" ו"כמו בחיי העבודה" בדרגות קושי שונות. בסקר זה נמדדו יכולות אלו באמצעות סולם ציונים רציף לכל מיומנות נמדדת. הציונים יכולים לנוע בין 0 ל-500. לאחר מכן חולק סולם הציונים הרציף לשש רמות באוריינות קריאה ובאוריינות מתמטית (רמות 1 עד 5, ורמה שנחשבת "מתחת לרמה 1"). בפתרון בעיות בסביבה מתקשבת חולק סולם הציונים לארבע רמות (רמות 1 עד 3, וכן "מתחת לרמה 1").

הממצאים מבוססים על תשובות המרואיינים לשאלות האלה:

"מהי דת?"

התשובות האפשריות הן: יהודי, מוסלמי, נוצרי, דרוזי או אחר.

מי שהגדיר עצמו יהודי נשאל:

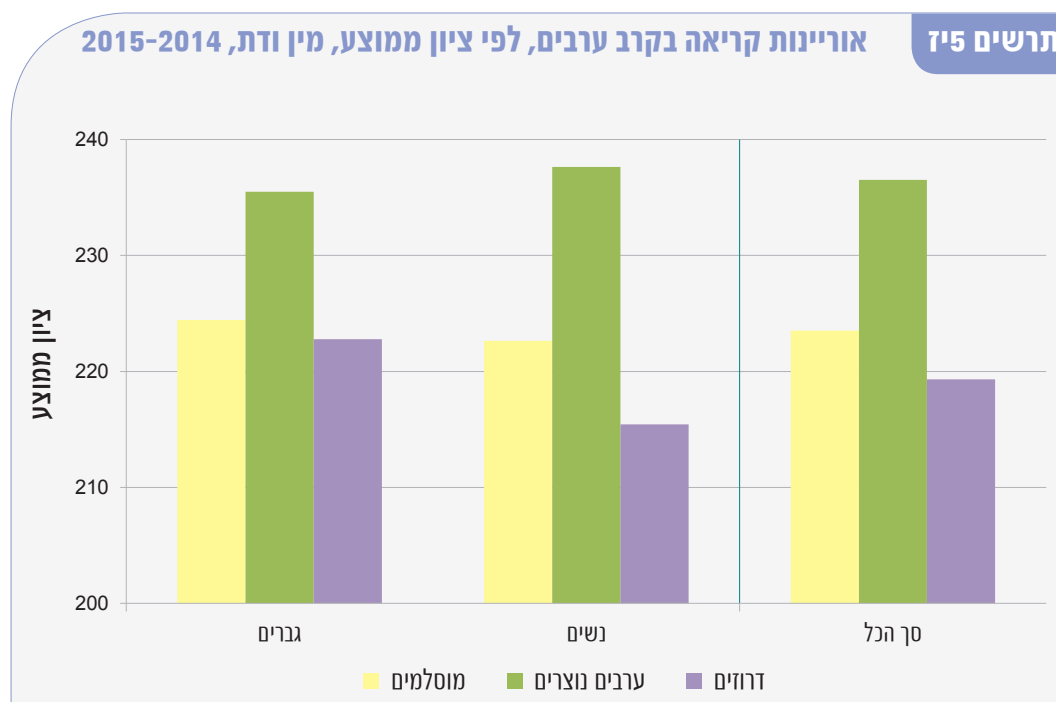
"האם אתה רואה את עצמך כ...?"

התשובות האפשריות הן: חרדי, דתי, מסורתי-דתי, מסורתי, לא כל כך דתי או לא דתי, חילוני.

אוכלוסייה ערבית, לפי דת

בחברות רבות ניצבים אתגרים מיוחדים בהשתלבותם של בני מיעוטים באוכלוסייה הכללית מבחינה חברתית וכלכלית. חקירת מיומנויות האוכלוסייה הערבית וההבדלים בין מיומנויות אלו למיומנויות האוכלוסייה היהודית עשויה לתרום להבנת המכשולים הקיימים בישראל בהשתלבותו של מיעוט גדול זה. עם זאת, האוכלוסייה הערבית אינה עשויה מקשה אחת, וחשוב להבין את המורכבות הקיימת בתוכה מבחינת התפלגות המיומנויות ואת השפעתה האפשרית של מורכבות זו על המצב החברתי והכלכלי של החברה הערבית בישראל.

הציון הממוצע באוריינות קריאה בקרב האוכלוסייה הערבית היה 225, נמוך באופן ניכר מהציון הממוצע בקרב יהודים – 264. בבחינת האוכלוסייה הערבית לפי דת, נמצא כי הציון הממוצע של ערבים נוצרים (237) היה גבוה באופן ניכר מהציון הממוצע של ערבים מוסלמים (224) ודרוזים (219). פערים אלו בין ערבים נוצרים לקבוצות דת אחרות באוכלוסייה הערבית נמצאו מובהקים סטטיסטית בקרב נשים, אך לא בקרב גברים.

לאוכלוסייה הערבית בישראל ציונים נמוכים במיומנויות הנמדדות, גם בהשוואה בין-לאומית. אמנם בקרב ערבים נוצרים נמצא יתרון באוריינות קריאה לעומת קבוצות דת אחרות באוכלוסייה הערבית, אך גם אצלם הציון הממוצע (237) היה נמוך באופן ניכר מהציון הממוצע בקרב יהודים (264) ומהציון הממוצע ב-OECD (268). ציון הערבים נוצרים בישראל היה גבוה רק מהממוצע הלאומי של שלוש המדינות שבתחתית הדירוג במיומנות זו. הציון של המוסלמים (224) קרוב לציון של טורקיה (227), והציון של הדרוזים (219) קרוב לציון של צ'ילה (220). רק אינדונזיה מקבלת ציון נמוך יותר.⁷ התמונה דומה באוריינות מתמטית.

7 בכל השוואה של ממוצעי קבוצות מיעוט לממוצעים לאומיים של מדינות אחרות, יש לזכור שבכל מדינה קיימים מיעוטים אתניים שונים, ואלה כמובן נכללים בממוצע הלאומי המוצג.

אוכלוסייה חרדית ואוכלוסייה יהודית לא חרדית

התמקדות באוכלוסייה החרדית והשוואתה לשאר האוכלוסייה היהודית חשובה לאור ההבדלים התרבותיים, התעסוקתיים והמרחביים בשתי האוכלוסיות, ובמיוחד לאור קיומן של מערכות חינוך נפרדות ובעלות תכנים ודגשים שונים.

השוואת מיומנות קריאה של חרדים לזו של יהודים שאינם חרדים מצביעה על הבדלים קטנים בלבד בין שתי האוכלוסיות. שיעור האוכלוסייה עם מיומנויות נמוכות (רמה 1 ומטה) בקרב החרדים (22.8% בקרב גברים ו-19.6% בקרב נשים) אינו שונה באופן מובהק משיעורים אלו אצל יהודים שאינם חרדים (22.2% ו-21.1%, בהתאמה). בחינת אוריינות מתמטית מעלה תמונה דומה.

מהשוואת שיעור האוכלוסייה בעלת רמות אוריינות קריאה גבוהות (רמות 4-5) בקרב חרדים ובקרב לא חרדים, עולה כי שיעור האוכלוסייה עם מיומנויות קריאה גבוהות בקרב חרדים (הן אצל גברים⁸ והן אצל נשים) נמוך באופן מובהק משיעורים אלו בקרב יהודים שאינם חרדים.

בחינת אוריינות מתמטית מעלה תמונה שונה. בעוד ששיעור הגברים החרדים בעלי רמות מיומנות גבוהות נמוך משיעור זה אצל גברים יהודים שאינם חרדים (9.7% לעומת 17.5%, בהתאמה), לא נמצא הבדל מובהק בין נשים חרדיות לנשים לא חרדיות בשיעור בעלות אוריינות מתמטית גבוהה (7.5% ו-10.8%, בהתאמה).⁹

בהשוואה בין גברים לנשים, לא נמצא הבדל מובהק בשיעור בעלי רמת מיומנות 1 ומטה באוריינות קריאה, הן בקרב חרדים (22.8% ו-19.6%, בהתאמה) והן בקרב לא חרדים (22.2% ו-21.1%, בהתאמה).

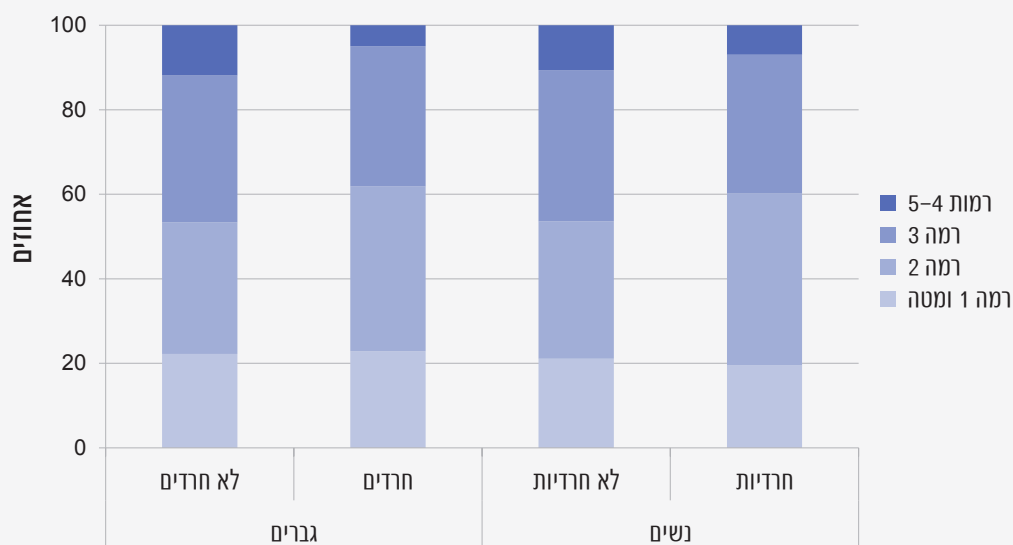
בחינת ההבדלים בין גברים לנשים בשיעור בעלי רמת מיומנות 1 ומטה באוריינות מתמטית מעלה תמונה מעט שונה. בקרב החרדים לא נמצא הבדל מובהק בשיעור בעלי מיומנות נמוכה (רמה 1 ומטה) בין גברים לנשים. לעומת זאת, בקרב הלא חרדים, שיעור בעלי מיומנות נמוכה באוריינות מתמטית גבוה יותר בקרב נשים (26.7%) מבקרב גברים (22.0%).

8 שיעור הגברים החרדים ברמות מיומנות 4-5 נמוך מאוד ואינו ניתן לפרסום בשל מהימנות סטטיסטית נמוכה של האומדן. לפירוט על מהימנות האומדנים ראו: למ"ס וראמ"ה (2016). מיומנויות בוגרים בישראל 2014-2015. פרסום מס' 1640. ירושלים: המחבר, פרק "שיטות".

9 חלק מהנתונים בפסקה זו נמצאו בעלי מהימנות נמוכה בשל תאים קטנים או בשל טעות דגימה יחסית גבוהה.

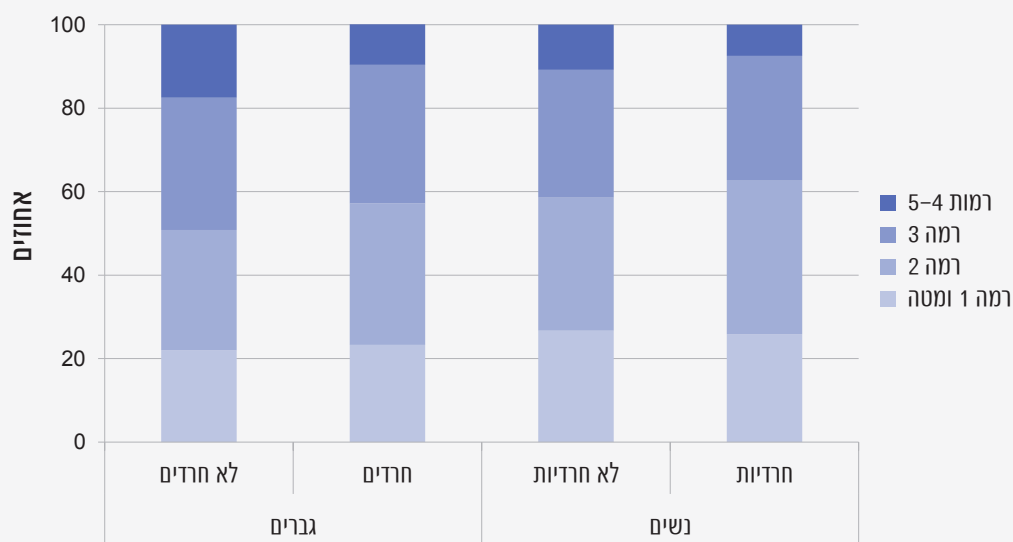
**אוריינות קריאה בקרב יהודים חרדים ולא חרדים,
לפי רמת מיומנות ומין, 2014-2015**

תרשים 5יח

**אוריינות מתמטית בקרב יהודים חרדים ולא חרדים,
לפי רמת מיומנות ומין, 2014-2015**

תרשים 5יט

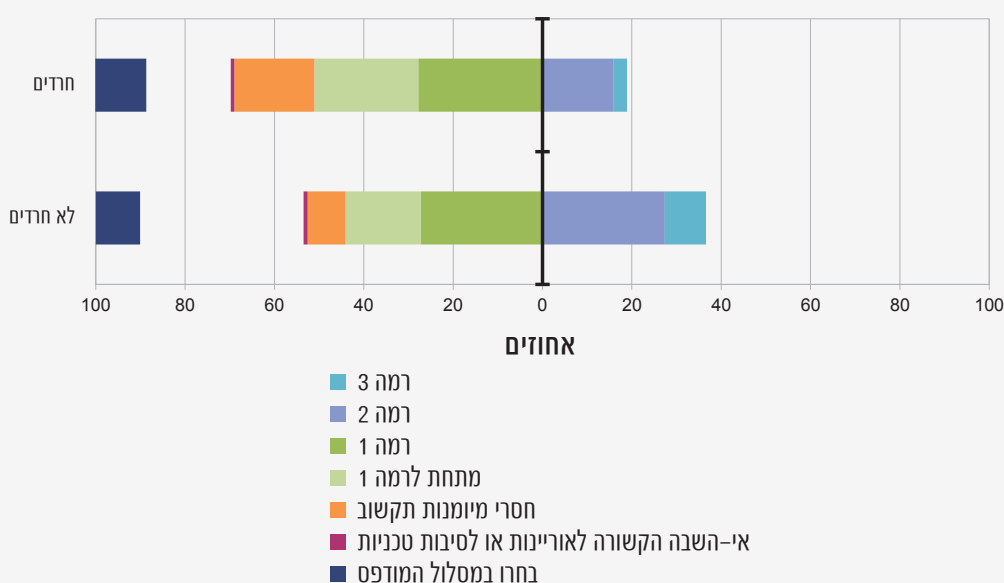

בעוד שהאוכלוסייה החרדית דומה לאוכלוסייה היהודית הלא חרדית בשיעור בעלי רמת מיומנות נמוכה הן בקריאה והן באוריינות מתמטית, ניכרים הבדלים בין שתי האוכלוסיות ברמת המיומנות בפתרון בעיות בסביבה מתוקשבת. שיעור האוכלוסייה שהגיע לרמה 2 או 3 במיומנות זו גבוה פי שניים בקרב יהודים לא חרדים לעומת חרדים (36.6% ו-18.9%, בהתאמה).

17.9% מהאוכלוסייה החרדית הבוגרת נכשלו בהערכת בסיס בתקשוב או שאין להם ניסיון במחשב (חסרי מיומנות תקשוב). שיעור זה גבוה באופן מובהק מהשיעור בקרב יהודים שאינם חרדים - 8.5%. אין הבדל מובהק בין שתי האוכלוסיות באחוז המשיבים שבחרו במסלול המודפס.

פתרון בעיות בסביבה מתוקשבת בקרב יהודים חרדים ולא חרדים, לפי רמת מיומנות, 2014-2015

תרשים כ5

בריאות

6

פרק

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:
אירה חזין, אירינה קורנילנקו, דפנה הרטל, מוריה ג'ורג', נעמה רותם

א. מבוא

בריאות היא אחד המרכיבים החשובים לאיכות חייו של אדם. ארגון הבריאות העולמי הגדיר אותה "מצב של רווחה גופנית, נפשית וחברתית מושלמת ולא רק היעדר מחלה". ההגדרה המקובלת כיום רחבה יותר וכוללת גם את היכולת לנהל "חיים פוריים מבחינה חברתית וכלכלית". בריאותה של האוכלוסייה מושפעת ממכלול רכיבים הקשורים להיבטים ביולוגיים-פיזיים של האוכלוסייה, לתנאים סביבתיים וחברתיים, למאפייני התנהגות, למערכת שירותי הבריאות ולרמת הרפואה. מדיניות בריאות ורווחה במדינה אמורה לשקף את מעורבותה של המדינה בשיפור בריאות האוכלוסייה ובצמצום פערים בין קבוצות אוכלוסייה.

בפרק זה מוצגים מדדים בהיבטים שונים של בריאות – מצב בריאות, התנהגויות בריאות ומשאבים, והם מחולקים לתשעה תחומים. בהתאם לנושא הדוח, הפרק מתמקד במידת האפשר בהצגת נתוני בריאות לפי קבוצת אוכלוסייה ודת. יצוין כי אין אחידות בשנים הנסקרות בפרק והנתונים מוצגים בהתאם לזמינותם בלמ"ס.

המדדים בפרק הם:

1. תמותה, תוחלת חיים (בלידה) ותמותת תינוקות – מדדים המסכמים את מצב בריאות האוכלוסייה.
2. סיבות מוות – מוצגות סיבות מוות עיקריות או נבחרות.
3. תחלואה בשאתות ממאירות (סרטן) – מקרים חדשים של סרטן.
4. לידות והפסקות היריון בקרב נערות – נושא ההריונות של נערות נחשב לבעיה לאומית בחלק מהמדינות המפותחות בשל ההשלכות החברתיות, הכלכליות והבריאותיות שיש להריונות אלו על החברה בכלל ועל הנערות וילדיהן בפרט.
5. הערכה עצמית של בריאות – מדד מקובל בסקרים לבחינת מצב בריאותו של הפרט, לפי דיווח עצמי.
6. מוגבלות – מבוסס על נתוני המדווחים על קושי בתפקוד יום-יומי.
7. גורמי סיכון והתנהגויות בריאות – גורמי סיכון לעלייה בתחלואה כגון עישון, עודף משקל והשמנת יתר, והתנהגויות בריאות כגון פעילות גופנית הידועה בהיותה עיסוק המפחית את הסיכון למגוון מחלות ואף מונע אותן.
8. כוח אדם במערכת הבריאות – רופאים ואחיות (בעלי רישיון והכשרה ומועסקים).
9. ביטוחי בריאות – ביטוחים משלימים וביטוחים פרטיים.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

תוחלת חיים: מספר השנים הממוצע אשר אדם צפוי לחיות מגיל מסוים בהנחה ששיעורי התמותה לפי גיל הקיימים בתקופת ההתייחסות יישארו קבועים לאורך חייו.

שנות חיים בריאים: מספר השנים שאדם צפוי לחיות ללא בעיה שמפריעה לו בתפקוד. ההפרש בין תוחלת חיים רגילים לתוחלת חיים בריאים משקף את מספר השנים שבהן אנשים חיים לא בבריאות מלאה. החישוב מבוסס על נתוני לוח תמותה ועל שיעורי הימצאות ספציפיים לגיל של בעיה בריאותית המפריעה בתפקוד, המחושבים לפי הסקר החברתי של הלמ"ס.

תמותת תינוקות: ילוד שנפטר בטרם מלאה לו שנת חיים אחת. שיעור תמותת תינוקות מחושב ל-1,000 לידות חי. **שיעור תמותה מתוקנן לגיל:** אומדן לשיעור התמותה באוכלוסייה הנבדקת, אם התפלגות הגילים באוכלוסייה זו הייתה זהה לזו של אוכלוסיית תקן. תקנון לגיל מאפשר השוואה בין אוכלוסיות שונות, הנבדלות בהרכב הגילים.

מקרים חדשים של מחלות ממאירות (סרטן): כולל כל המחלות שחייבות בדיווח לרישום הלאומי לסרטן, ובהן מחלות ממאירות (למעט Squamous cell carcinoma-I Basel cell carcinoma לעור), וכן גידולים שפירים במוח ובמערכת העצבים המרכזית. הנתונים כוללים מקרים ממוקדים וחודרניים של כל סוגי הסרטן, למעט סרטן השד הכולל מקרים חודרניים בלבד. הדיווחים מועברים מהמחלקות לרישום ולמידע רפואי, ממכוני פתולוגיה וממכוני אונקולוגיה בבתי חולים, וכן ממעבדות פתולוגיות פרטיות. השלמה נעשית גם באמצעות קובץ סיבות מוות של הלמ"ס. קידוד המחלות נעשה על פי סיווג המחלות הבין-לאומי (ICD-O-3).

לידת חי: לידת עובר שאחרי היפרדו מהאם (בין שחבל הטבור נחתך ובין שלא, בין שהשלייה עדיין קשורה ובין שלא) שגילה לפחות אחד מסימני החיים האלה: נשימה, דופק לב, דופק חבל הטבור או תנועות ברורות של שרירים רצוניים. **פניות לוועדות להפסקת היריון:** כפי שמדווחות ללמ"ס על גבי טופסי "בקשה לאישור הפסקות היריון" על פי חוק העונשין תשל"ז-1977 ותקנות העונשין (הפסקת היריון) תשל"ח-1978. שיעור הפניות מחושב ל-1,000 נשים בגיל הפריון (15-49).

לידות והפסקות היריון בקרב נערות: מחושב עבור נשים עד גיל 19.

הערכה עצמית של בריאות: מדד נפוץ ומקובל ביותר בסקרי אוכלוסייה לצורך הערכת מצב בריאותו של הפרט. מבוסס על השאלה: "מה מצב בריאותך בדרך כלל?". יש ארבע אפשרויות השבה: "טוב מאוד", "טוב", "לא כל כך טוב", "בכלל לא טוב".

בעלי מוגבלויות: השאלות בסקר החברתי 2016 שמהן נבנה המדד של מוגבלות היו:

- האם יש לך קושי לראות גם כשאת/ה מרכיב/ה משקפיים?
- האם יש לך קושי לשמוע גם כשאת/ה מרכיב/ה מכשיר שמיעה?
- האם יש לך קושי ללכת או לעלות מדרגות?
- האם יש לך קושי להתלבש או להתרחץ?
- האם יש לך קושי לזכור או להתרכז?

אפשרויות ההשבה: "לא – אין קושי", "יש קושי מועט", "יש קושי רב", "לא יכול בכלל".

אדם עם **מוגבלות חמורה** הוגדר כמי שענה "יש קושי רב" או "לא יכול בכלל" בשאלה אחת לפחות מחמש השאלות. **מעשנים:** שיעור המשיבים בחיוב על השאלה "האם את/ה מעשן/נת לפחות סגריה אחת ביום?" (מתוך סקר פעילות גופנית 2016 של משרד הבריאות).

עודף משקל או השמנת יתר: מבוסס על מדד ה-BMI – Body Mass Index (מדד מסת הגוף). ה-BMI הוא מספר המתקבל מחלוקת משקל האדם (בקילוגרמים) בגובה (במטרים) בריבוע. לפי הגדרות ארגון הבריאות העולמי, אנשים שיש להם BMI בין 25 ל-30 נחשבים בעלי עודף משקל, ואנשים שיש להם BMI מעל 30 נכללים בקטגוריה של השמנת יתר. הנתונים מבוססים על דיווח עצמי של משקל וגובה (מתוך סקר פעילות גופנית 2016 של משרד הבריאות).

נתוני עודף משקל והשמנת יתר בקרב ילדים בבתי הספר מבוססים על מדידות גובה ומשקל המבוצעות מדי שנה בבתי ספר. הנתונים נמסרו על ידי משרד הבריאות. בילדים ההערכה נעשית לפי עקומות ייחוס. כלומר BMI מעל אחוזון 85 ועד אחוזון 96 מוגדר עודף משקל, ואילו BMI באחוזון 97 ומעלה מוגדר השמנת יתר. החל משנת 2011 עקומות הייחוס שנעשה בהן שימוש בישראל הן עקומות הייחוס של ארגון הבריאות העולמי (WHO) שנמצאות בשימוש החל משנת 2007.

עוסקים בפעילות גופנית: אלו שעסקו בפעילות גופנית מתונה במשך לפחות 150 דקות מצטברות בשבוע, או שעסקו בפעילות גופנית מאומצת לפחות 75 דקות מצטברות בשבוע, או ששילבו ביניהן, בהתאם להמלצות ארגון הבריאות העולמי (מתוך סקר פעילות גופנית 2016 של משרד הבריאות).

מספר בעלי הרשאה לעסוק ברפואה או בסייעוד: סך כל הרופאים והאחיות בסוף כל שנה (מצטבר) שקיבלו הרשאה לעסוק במקצוע בישראל.

שיעור רופאים ואחיות: שיעור הרופאים והאחיות בסוף השנה, מחולק בסך כל האוכלוסייה בסוף השנה.

רופאים ואחיות מועסקים: כולל העובדים לפחות שעה אחת בשבוע בתפקיד רופא או אחות, תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת. השיעור מחושב ל-1,000 תושבים בכלל האוכלוסייה.

ביטוח משלים: שירותי בריאות נוספים (אינם כלולים בסל השירותים הבסיסי כפי שמוגדר בחוק ביטוח בריאות ממלכתי) שמציעות קופות החולים.

ביטוח בריאות פרטי: פוליסות ביטוח הנרכשות ישירות מחברות ביטוח מסחריות ומציעות כיסוי לשירותי בריאות שאינם כלולים בסל השירותים הבסיסי ו/או מרחיבות את הכיסוי לשירות הנכלל בסל הבסיסי.

ג. מקורות הנתונים

פטירות ופטירות תינוקות – הפרטים האישיים שבמרשם התושבים וכן בטופס "הודעת פטירה".

סיבות מוות – סיבות המוות הרשומות בהודעות הפטירה ומסומלות בלמ"ס.

תחלואה בסרטן – היחידה לרישום סרטן במשרד הבריאות, מבוסס על דיווחים פרטניים ליחידה.

לידות – הפרטים האישיים שבמרשם התושבים וכן בטופס "הודעת לידת חי".

הפסקות היריון – טופס בקשה להפסקת היריון שהתקבל בלמ"ס מהוועדות לאישור הפסקות היריון.

הערכה עצמית של בריאות ומוגבלות – הסקר החברתי 2016, הלמ"ס.

גורמי סיכון והתנהגויות בריאות – סקר פעילות גופנית 2016, המרכז הלאומי לבקרת מחלות (ICDC), משרד הבריאות בשיתוף עם משרד התרבות והספורט.¹ נתוני עודף משקל והשמנת יתר בקרב ילדים בבתי הספר נמסרו על ידי המחלקה לאם, לילד ולמתבגר במשרד הבריאות.

עישון – נתונים על דפוסי העישון של האוכלוסייה הבוגרת בישראל מבוססים על סקר פעילות גופנית 2016 שנערך במרכז הלאומי לבקרת מחלות.

היצע בעלי הכשרה ברפואה ובסיעוד – רישום הרישוי במאגרי המידע במשרד הבריאות.

רופאים ואחיות מועסקים – סקר כוח אדם, הלמ"ס.

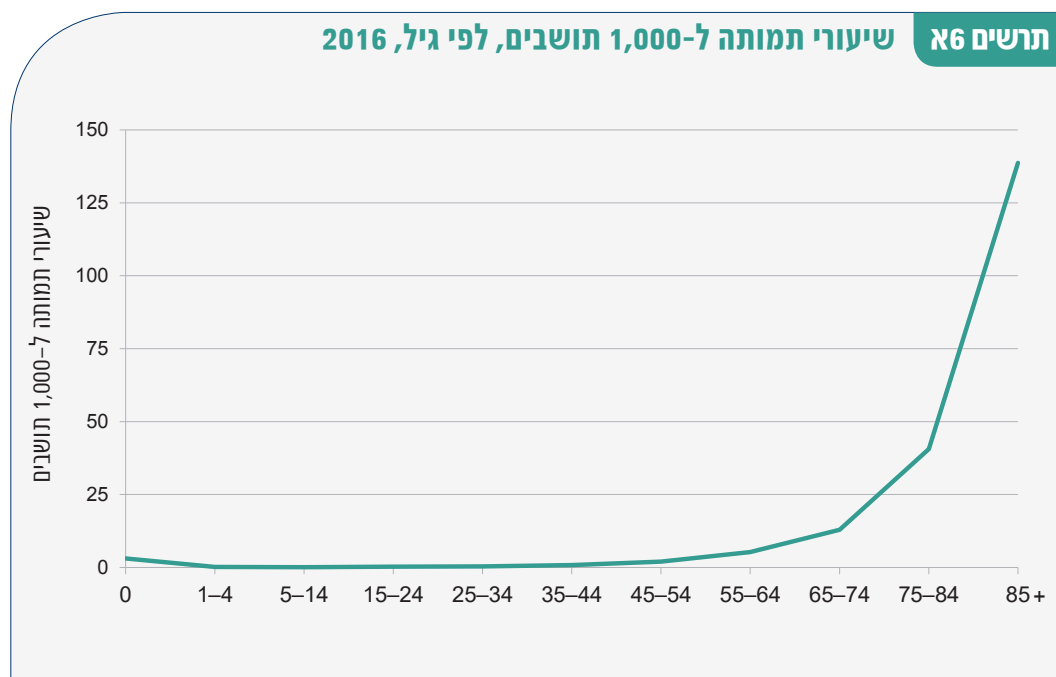
ביטוח משלים וביטוח בריאות פרטי – סקר הוצאות משק הבית, לשנים 1997–2016, הלמ"ס. הסקר כולל את כלל האוכלוסייה למעט קיבוצים, מושבים שיתופיים ובדווים הגרים מחוץ ליישובים. בשנים 2000–2001 לא נכללה בסקר אוכלוסיית מזרח ירושלים.

1 סקר זה כלל גם מדגמים של טלפונים ניידים, בניגוד לסקרים הקודמים שבוצעו בטלפונים נייחים בלבד. לפיכך, לא ניתן לבצע השוואות בין הנתונים שהתקבלו בסקרים הקודמים לאלו שהתקבלו בסקר הנוכחי. ממצאי הסקר מבוססים על נתונים שמסרו 3,241 מרואיינים בני 21 ומעלה.

ד. מחצאים עיקריים

1. תמותה, תוחלת חיים (בלידה) ותמותת תינוקות

רמת התמותה בישראל נמוכה יחסית למדינות העולם ונמצאת במהלך השנים במגמת שיפור מתמשך בכל קבוצות הגיל. עם זאת יש פערים ברמת התמותה בין יהודים לערבים ובין גברים לנשים ופערים אלו נשמרים במשך השנים. בשנת 2016 נפטרו 44,190 תושבים, מהם 35,834 (81.1%) בקבוצת הגיל 65 ומעלה.

תוחלת החיים נמצאת במגמת עלייה מתמדת, ובשלושים השנים האחרונות היא עלתה ב-7.5 שנים בקרב גברים וב-7.4 שנים בקרב נשים. בעשור האחרון, מ-2006 ועד 2016, עלתה תוחלת החיים בקרב גברים ב-2.0 שנים (מ-78.7 ל-80.7 שנים, בהתאמה) ובקרב נשים ב-1.7 שנים (מ-82.5 ל-84.2 שנים, בהתאמה). בשנת 2016 תוחלת החיים של הגברים הגיעה ל-80.7 שנים (0.6 שנים יותר מ-2015)², ואילו תוחלת החיים של הנשים הגיעה ל-84.2 שנים, כמעט ללא שינוי לעומת השנה הקודמת (עלייה של 0.1 שנים).

מספר שנות החיים הבריאים³ עמד ב-2016 על 65.1 שנים בקרב נשים, ועל 65.4 שנים בקרב גברים. תוחלת החיים אמנם גבוהה יותר בקרב נשים, אך שנות החיים כוללים שנים רבות יותר של חיים עם מוגבלות. נשים חיות 19.1 שנים עם מוגבלות, ואילו גברים חיים 15.3 שנים עם מוגבלות (הפער בין תוחלת החיים ומספר שנות החיים הבריאים).

2 ב-2015 תוחלת החיים של גברים ירדה ב-0.2 שנים לעומת 2014.

3 מספר השנים שאדם צפוי לחיות ללא בעיה שמפריעה לו בתפקוד.

בקרר גברים ערבים, הממוצע של תוחלת החיים לשנים 2014-2016, גבוה יותר אצל דרוזים (79.4 שנים), מאשר אצל נוצרים ערבים (78.9 שנים) ומוסלמים (76.5 שנים). תוחלת חיים זו נמוכה בהשוואה לתוחלת החיים בקרב גברים יהודים - 81.2 שנים. בקרב נשים ערביות, תוחלת החיים הגבוהה ביותר הייתה אצל נוצריות ערביות (83.5 שנים) לעומת דרוזיות - 82.4 שנים ומוסלמיות - 80.9 שנים. זאת בהשוואה לתוחלת החיים בקרב יהודיות - 84.6 שנים (ממוצע 2014-2016).

**תוחלת חיים ותמותת תינוקות, לפי מין, קבוצת אוכלוסייה ודת,
ממוצע 2014-2016**

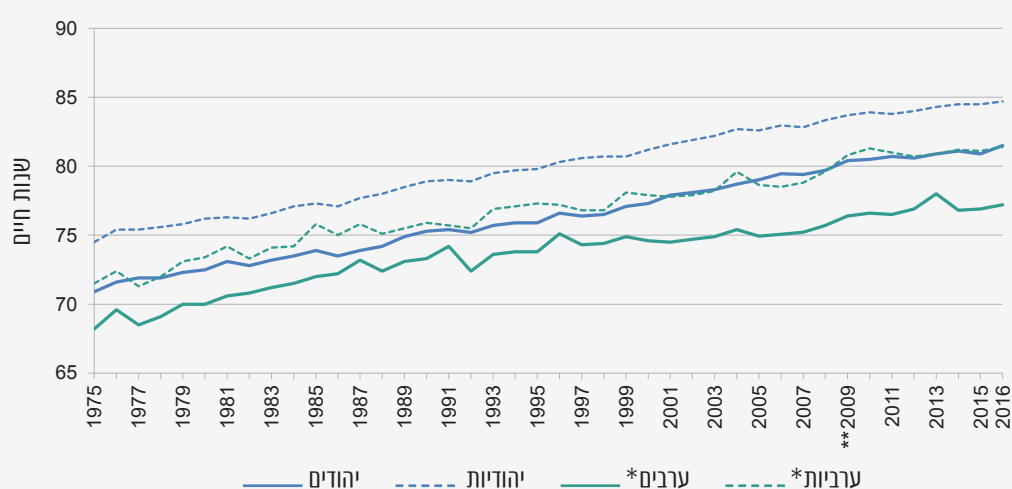
לוח 6.1

תמותת תינוקות	תוחלת חיים		
	נשים	גברים	
כלל האוכלוסייה	שנות חיים		
שיעורים ל-1,000 לידות חי			
3.1	84.2	80.4	סך הכל
2.2	84.6	81.0	יהודים ואחרים
2.2	84.6	81.2	מזה: יהודים
6.2	81.4	77.0	ערבים
6.4	80.9	76.5	מוסלמים
3.5	83.5	78.9	נוצרים ערבים
4.6	82.4	79.4	דרוזים

בכל השנים תוחלת החיים בקרב ערבים נמוכה בהשוואה לתוחלת החיים בקרב יהודים, הן אצל גברים והן אצל נשים. בשנת 2016 תוחלת החיים בקרב יהודים הייתה 81.5 שנים אצל גברים ו-84.7 שנים אצל נשים, ואילו בקרב ערבים, תוחלת החיים הייתה 77.2 שנים אצל גברים ו-81.4 שנים אצל נשים.

הפער בתוחלת החיים בין גברים יהודים לערבים נשאר כמעט זהה בעשור האחרון, 4.4 שנים בשנת 2006 ו-4.3 שנים בשנת 2016. לעומת זאת הפער בתוחלת החיים בין נשים יהודיות לערביות הצטמצם בשנים האחרונות, מ-4.5 שנים בשנת 2006 ל-3.3 שנים בשנת 2016. ב-2016 הפער בין נשים יהודיות לגברים יהודים עמד על 3.2 שנים, ואילו הפער בין נשים ערביות לגברים ערבים גדול יותר - 4.2 שנים.

תרשים 16 תוחלת חיים, לפי קבוצת אוכלוסייה ומין, 1975-2016

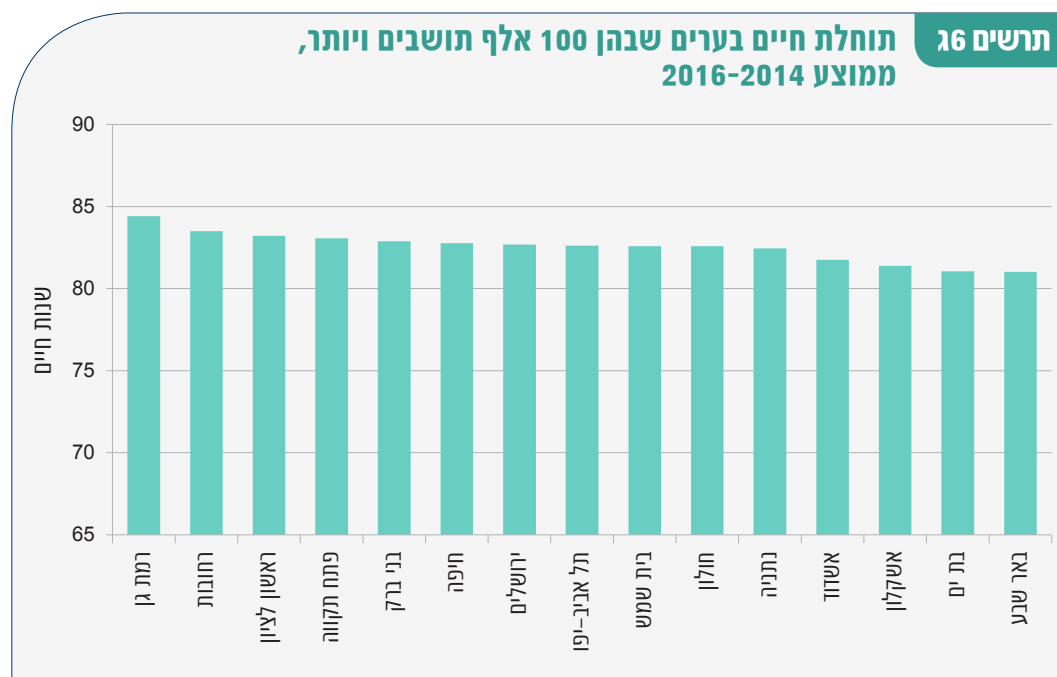

* לפני 1996 - בני דתות אחרות.

** החל משנת 2009 לוח התמותה מחושב על סמך שיעורים סגוליים עד גיל 94.

בשנים הקודמות חושב הלוח על סמך שיעורים סגוליים עד גיל 84.

מבין הערים הגדולות בישראל (מעל 100,000 תושבים), בממוצע לשנים 2014–2016, תוחלת החיים הגבוהה ביותר בכלל האוכלוסייה היא ברמת גן (84.4 שנים) ואחריה ברחובות (83.5 שנים). תוחלת החיים הנמוכה ביותר היא בבתי ים (81.1 שנים) ובבאר שבע (81.0 שנים). בירושלים תוחלת החיים היא 82.7 שנים, בדומה לתל אביב (82.6 שנים).

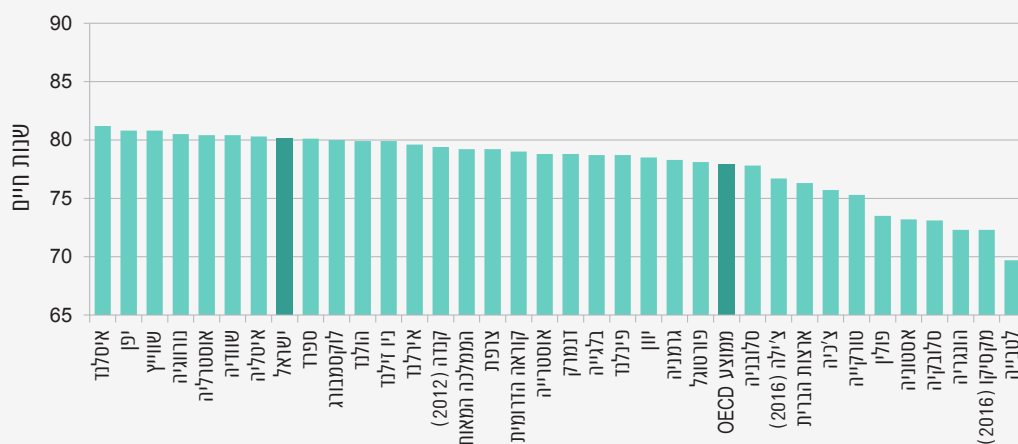

בהשוואה בין-לאומית של תוחלת החיים בכלל האוכלוסייה (לשנת 2015), דורגה ישראל במקום האחד עשר מבין מדינות ה-OECD, עם תוחלת חיים של 82.1 שנים, כמו בקוראה הדרומית ובשוודיה. תוחלת חיים זו גבוהה ב-1.6 שנים מהממוצע במדינות ה-OECD (80.5 שנים). עם זאת המיקום של ישראל בשנת 2015 נמוך בהשוואה לשנים 2010–2013 שבהן דורגה ישראל במקום השמיני.

קיים פער במיקום היחסי של נשים וגברים בישראל בהשוואה למדינות ה-OECD. תוחלת החיים של הגברים הישראלים ב-2015 הייתה במקום השמיני עם 80.1 שנים, כמו בספרד ובלוקסמבורג. אמנם מיקומם היחסי של הגברים גבוה יותר מהממוצע במדינות ה-OECD (77.9 שנים), אך מיקומם היחסי ירד (מקום שלישי בשנת 2010). הנשים הישראליות דורגו נמוך יותר, במקום ה-12–13 עם 84.1 שנים, כמו שוודיה. אמנם תוחלת החיים של הנשים בישראל גבוהה מהממוצע במדינות ה-OECD (83.1 שנים), אך גם מיקומן היחסי ירד (מקום עשירי ב-2010).

הפער בתוחלת החיים בין נשים לגברים בישראל הוא מהנמוכים במדינות ה-OECD, ועמד בשנת 2016 על 3.5 שנים, בעוד שהפער הממוצע במדינות ה-OECD עמד בשנת 2015 על 5.2 שנים.

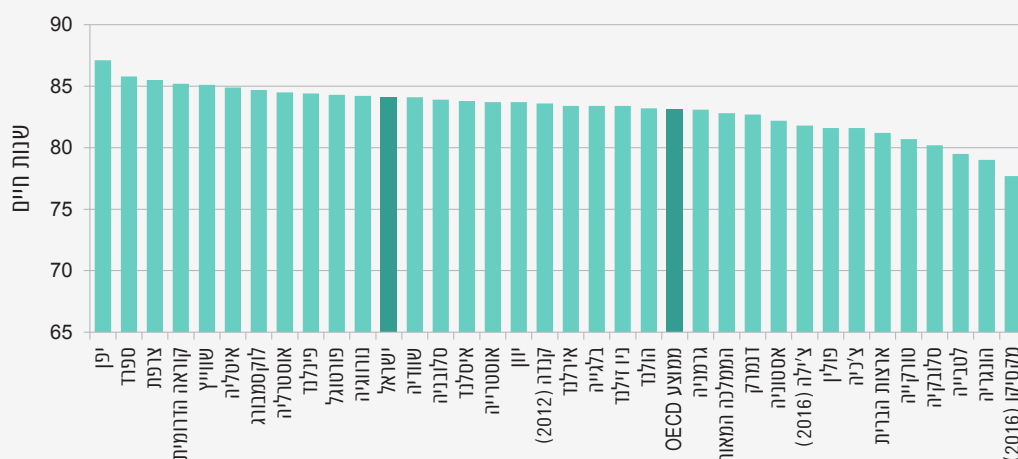
תרשים T6 תוחלת חיים של גברים בישראל ובמדינות ה-OECD, 2015

מקור הנתונים: OECD.

6

תרשים T6 תוחלת חיים של נשים בישראל ובמדינות ה-OECD, 2015

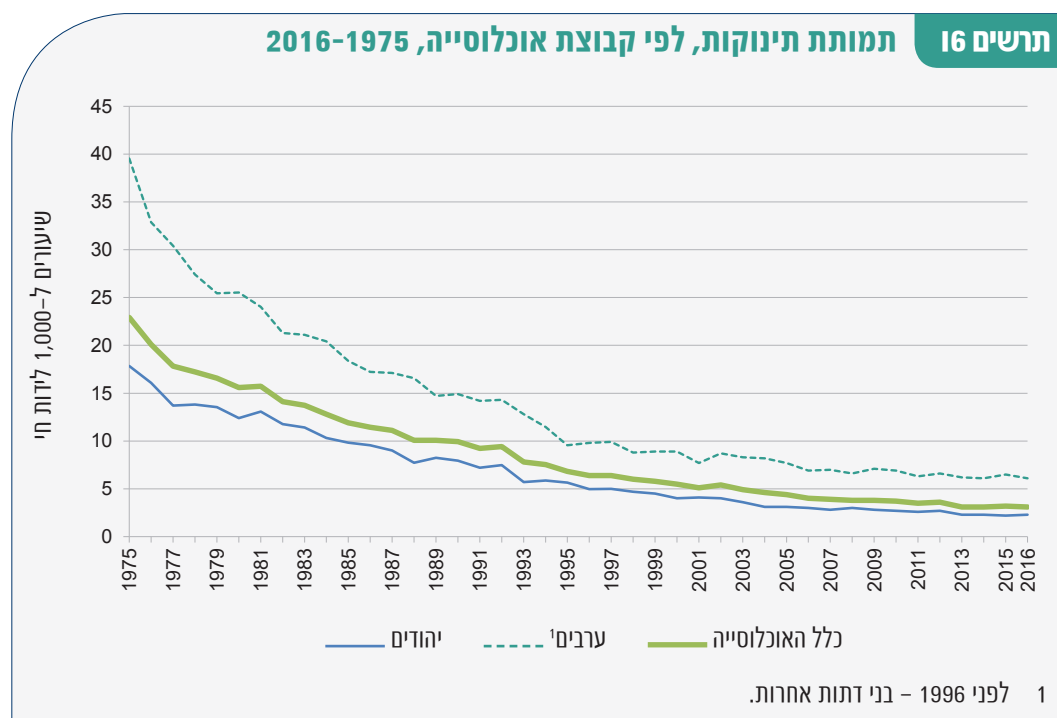

מקור הנתונים: OECD.

בשנת 2016 נפטרו 563 תינוקות עד גיל שנה. שיעור תמותת התינוקות ל-1,000 לידות חי היה 3.1, ללא שינוי בשלוש השנים האחרונות. בשנים 2012-2013 חלה ירידה ניכרת בשיעור זה, מ-3.6 ל-3.1. שיעור תמותת התינוקות נמצא במגמת ירידה רציפה מאמצע שנות השבעים, ובעשור האחרון ירד השיעור ב-22% (מ-4.0 בשנת 2006 ל-3.1 בשנת 2016).

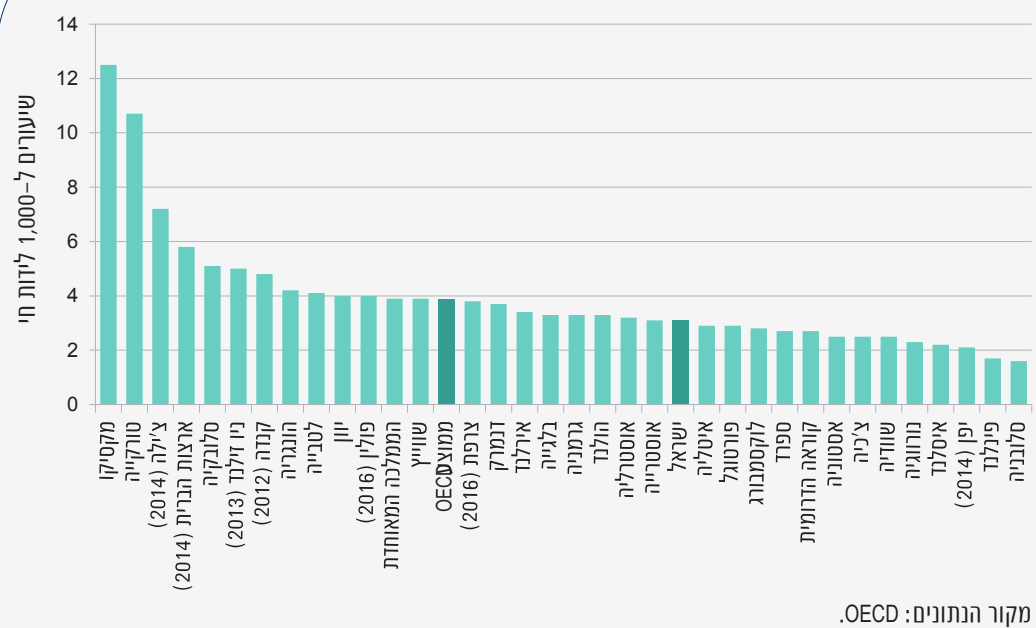
שיעור תמותת התינוקות גבוה יותר בקרב ערבים לעומת יהודים. בשנת 2016 היה השיעור 6.1 בקרב ערבים לעומת 2.3 בקרב יהודים. למרות הירידה החדה בתמותת תינוקות בשתי קבוצות האוכלוסייה, במרבית השנים השיעור בקרב ערבים היה פי שניים לעומת השיעור בקרב יהודים. בשנים האחרונות הואט קצב הירידה בתמותת התינוקות באוכלוסייה הערבית, אך הירידה בתמותת התינוקות נמשכת בקצב זהה באוכלוסייה היהודית, ולכן היחס של תמותת התינוקות בין שתי האוכלוסיות עלה, וב-2016 הגיע ל-1:2.7, בהתאמה.

ממוצע השיעורים של תמותת תינוקות לשנים 2014-2016 בקרב יהודים ואחרים – 2.2, זהה לממוצע אצל יהודים. בקרב ערבים הממוצע עומד על 6.2, אך קיימים הבדלים לפי דת. אצל מוסלמים השיעור הוא הגבוה ביותר – 6.4, אצל דרוזים – 4.6, ואצל נוצרים ערבים – 3.5.

בהשוואה בין-לאומית של שיעור תמותת תינוקות לשנת 2015, ישראל ממוקמת במקום נמוך יותר לעומת ממוצע OECD (מקום 14 מתוך 36). בישראל שיעור תמותת התינוקות (3.1) דומה לאוסטריה ולאוסטרליה, ונמוך לעומת ממוצע OECD (3.9). כיום הפערים בשיעור זה בין מרבית המדינות קטנים מאוד, למעט במדינות מקסיקו, טורקיה, צ'ילה וארצות הברית שבהן השיעורים גבוהים יותר. שיעור תמותת התינוקות הנמוך ביותר – נמצא בסלובניה (1.6), ואחריה בפינלנד (1.7) וביפן (2.1).

תרשים 26 תמותת תינוקות במדינות ה-OECD, 2015

2. סיבות מוות

בשנת 2015 כרבע (25.1%) מכלל הנפטרים נפטרו משאתות ממאירות (סרטן) ו-23.5% נפטרו ממחלות לב וכלי דם. 14.4% נפטרו ממחלות לב (ללא מחלות לב ראומטיות), 5.7% נפטרו ממחלות זיהומיות ואותו שיעור מסוכרת ו-5.5% נפטרו ממחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי). התפלגות סיבות המוות דומה אצל גברים ואצל נשים.

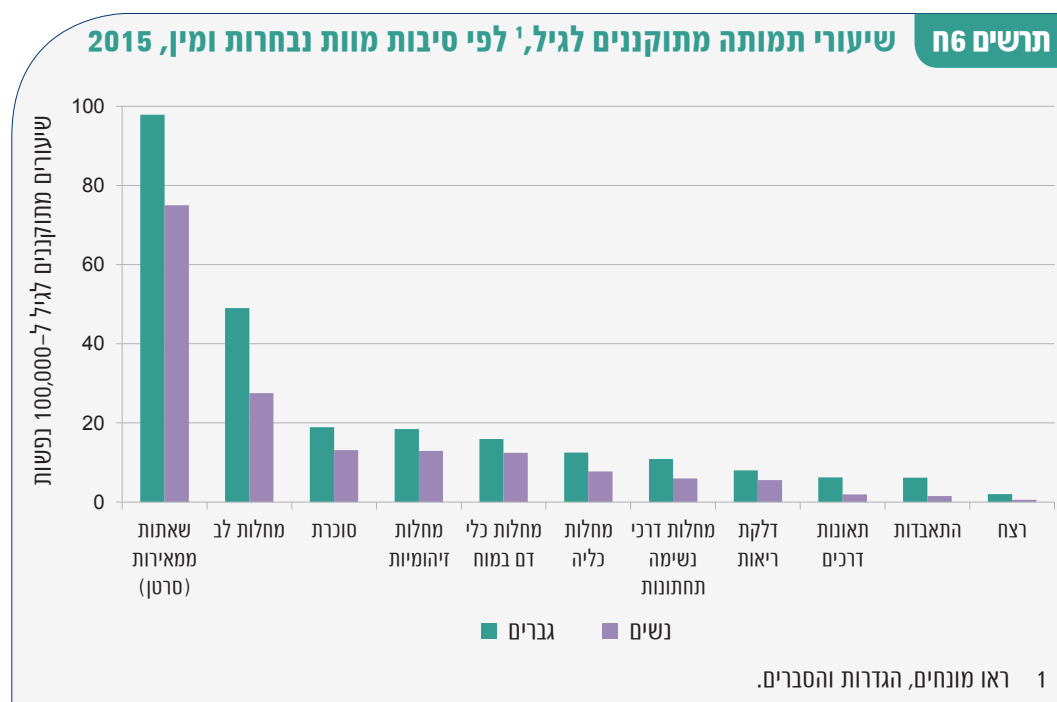
התפלגות סיבות המוות באוכלוסייה היהודית שונה מההתפלגות באוכלוסייה הערבית. בשנת 2015 שאתות ממאירות גרמו ל-25.3% מהפטירות בקרב יהודים, ואילו בקרב ערבים הן גרמו ל-21.1% מהפטירות. אחוז הפטירות ממחלות לב היה דומה בקרב שתי האוכלוסיות - 14.6% בקרב יהודים ו-14.3% בקרב ערבים. סוכרת, סיבת המוות השלישית בשכיחותה בקרב ערבים (7.5%), הייתה סיבת המוות החמישית בשכיחותה בקרב יהודים (5.5%), אחרי מחלות זיהומיות (6.0%) ומחלות כלי דם במוח (5.6%). סיבות מוות חיצוניות גרמו ל-6.4% מהפטירות בקרב ערבים (סיבת המוות הרביעית בשכיחותה), לעומת 3.6% מהפטירות בקרב יהודים. סיבת המוות החמישית בשכיחותה בקרב ערבים הייתה מחלות כלי דם במוח (5.3%).

לוח 6.2 סיבות המוות המובילות בישראל, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2015

אחוז מסך הכל	מספר הפטירות	סיבת המוות
100.0	44,266	כלל האוכלוסייה - סך הכל
25.1	11,117	שאתות ממאירות (סרטן)
14.4	6,386	מחלות לב
5.7	2,539	מחלות זיהומיות
5.7	2,524	סוכרת
5.5	2,454	מחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי)
4.0	1,787	סיבות חיצוניות (1)
3.8	1,690	מחלות כליה
3.0	1,337	מחלות כרוניות של דרכי נשימה תחתונות
2.7	1,216	דלקת ריאות
2.1	943	יתר לחץ דם
27.7	12,273	שאר המחלות
100.0	37,626	יהודים - סך הכל
25.3	9,526	שאתות ממאירות (סרטן)
14.6	5,481	מחלות לב
6.0	2,246	מחלות זיהומיות
5.6	2,104	מחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי)
5.5	2,087	סוכרת
3.9	1,454	מחלות כליה
3.6	1,366	סיבות חיצוניות (1)
3.0	1,115	מחלות כרוניות של דרכי נשימה תחתונות
2.9	1,073	דלקת ריאות
2.2	839	יתר לחץ דם
27.5	10,335	שאר המחלות
100.0	5,094	ערבים - סך הכל
21.1	1,077	שאתות ממאירות (סרטן)
14.3	729	מחלות לב
7.5	383	סוכרת
6.4	324	סיבות חיצוניות (1)
5.3	272	מחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי)
4.3	218	מחלות זיהומיות
4.0	204	מחלות כליה
3.9	201	מחלות כרוניות של דרכי נשימה תחתונות
2.8	144	מומים מולדים
2.2	114	דלקת ריאות
28.0	1,428	שאר המחלות

(1) סיבות מוות חיצוניות הן סיבות שאינן מחלות, כגון תאונת דרכים, תאונה אחרת, התאבדות או רצח.

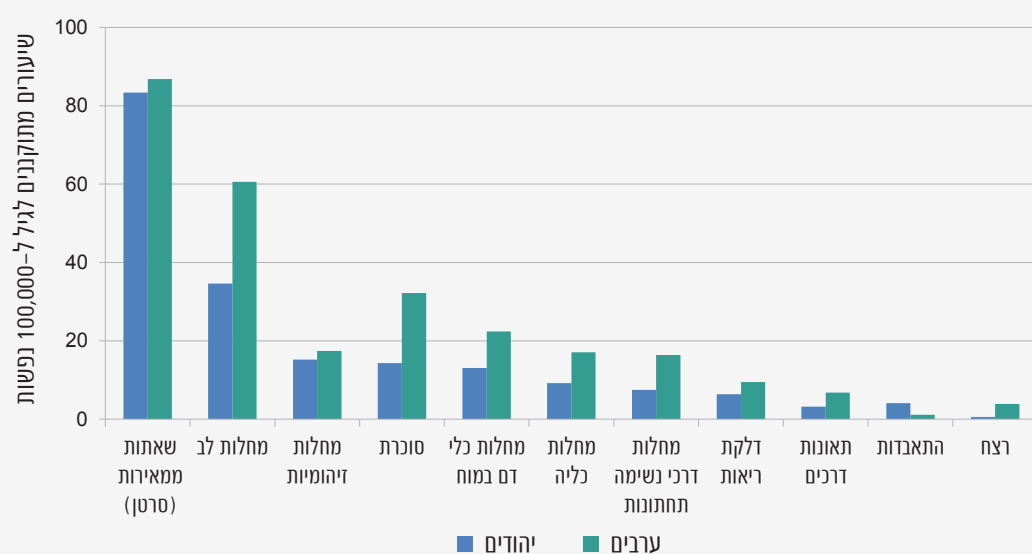
שיעור התמותה המתוקנן לגיל גבוה בקרב גברים גבוה פי 1.5 בהשוואה לנשים. השיעורים המתוקננים גבוהים בקרב גברים לעומת נשים בכל סיבות המוות העיקריות, ובמיוחד במחלות לב ובמחלות כרוניות של מערכת הנשימה התחתונה (פי 1.8) ובמחלות כליה (פי 1.6). בסיבות חיצוניות הפערים גדולים עוד יותר: בתאונות דרכים – פי 3.2, בהתאבדות – פי 4.1 וברצח – פי 3.7.

שיעור התמותה המתוקנן לגיל גבוה בקרב ערבים פי 1.4 בהשוואה ליהודים. השיעורים המתוקננים לגיל גבוהים בקרב ערבים לעומת יהודים כמעט בכל סיבות המוות המובילות. שיעורי התמותה משאתות ממאירות בקרב ערבים דומים ליהודים, אך מעט גבוהים יותר. שיעור התמותה מסרטן הריאה שהוא הסרטן השכיח ביותר גבוה פי 1.4 בקרב ערבים. שיעורי התמותה המתוקננים גבוהים בקרב ערבים פי 1.8-2.3 לעומת יהודים מסיבות מוות כגון מחלות לב, מחלות כלי דם במוח, סוכרת, מחלות כרוניות של דרכי נשימה תחתונות ומחלות כליה. שיעור התמותה מכלל הסיבות החיצוניות גבוה פי 1.4 בקרב ערבים, וניכרים פערים גדולים גם בתאונות דרכים - פי 2.2, וברצח - פי 6.5. לעומת זאת שיעור ההתאבדויות גבוה פי 3.7 בקרב יהודים.

שיעורי תמותה מתוקננים לגיל¹, לפי סיבות מוות נבחרות וקבוצת אוכלוסייה, 2015

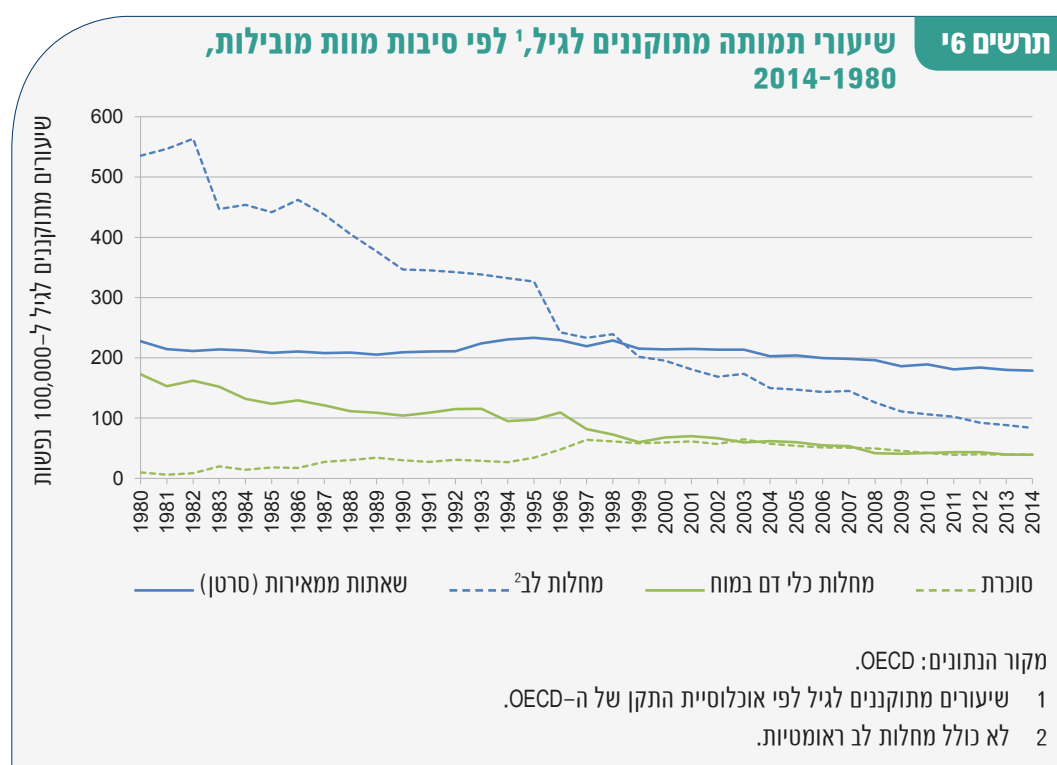
תרשים 6ט

1 ראו מונחים, הגדרות והסברים.

מתחילת שנות השמונים של המאה העשרים חלה ירידה גדולה בשיעורי התמותה המתוקננים ממחלות לב, בדומה לירידה הנצפית בעולם המערבי. בשיעורי הפטירה משאתות ממאירות (סרטן) נמצאה תנודתיות לאורך השנים, אך המגמה הכללית היא של ירידה מתונה מאוד. כתוצאה מכך בסוף שנות התשעים חל היפוך בסיבות המוות המובילות – שאתות ממאירות (סרטן) הפכו לסיבת המוות העיקרית ולאחר מכן מחלות לב.

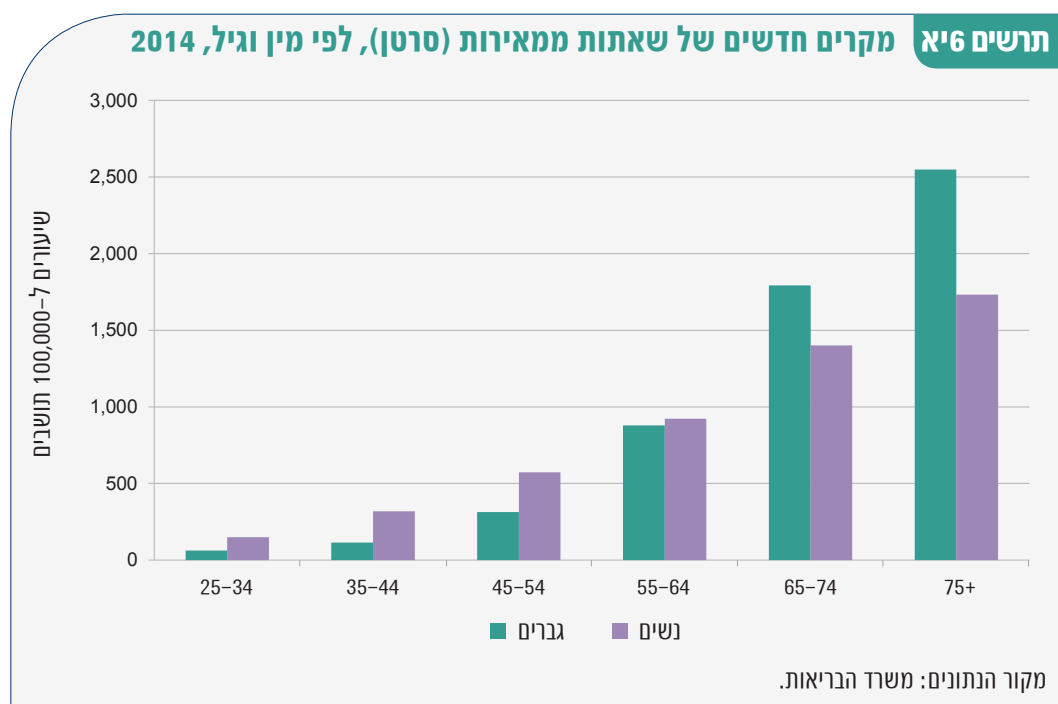
כמו במחלות לב, גם בשיעורי התמותה המתוקננים כתוצאה ממחלות כלי דם במוח חלה ירידה גדולה בעשורים האחרונים, ירידה שהחלה בתחילת שנות השבעים. שיעורי הפטירה מסוכרת עלו במהלך השנים ומחלה זו הפכה לגורם הפטירה השלישי בשכיחותו, מעט לפני מחלות כלי דם במוח.

3. תחלואה בשאתות ממאירות (סרטן)

בשנת 2014 התגלו 16,591 מקרים חדשים של שאתות ממאירות (סרטן) בקרב נשים ו-13,933 מקרים חדשים בקרב גברים. השיעור המתוקנן לגילי של מקרים חדשים של שאתות ממאירות היה גבוה יותר אצל נשים לעומת גברים (311 ל-100,000 נפשות לעומת 279 ל-100,000 נפשות, בהתאמה).

שיעורי התחלואה עולים עם הגיל בשני המינים, אך בעוד שבגילים הצעירים היה שיעור התחלואה גבוה יותר אצל נשים (פי 2.4 בגילים 25-34, פי 2.8 בגילים 35-44 ופי 1.8 בגילים 45-54), בגילים 55-64 היו השיעורים דומים אצל גברים ונשים, ומגיל 65 ומעלה היה השיעור גבוה יותר אצל גברים (פי 1.5 בגיל 75 ומעלה).

משנות השבעים קיימת מגמת עלייה בשיעור המקרים החדשים של שאתות ממאירות בקרב שני המינים, אך בשנים האחרונות נצפית ירידה מתונה בשיעורי התחלואה בקרב גברים.

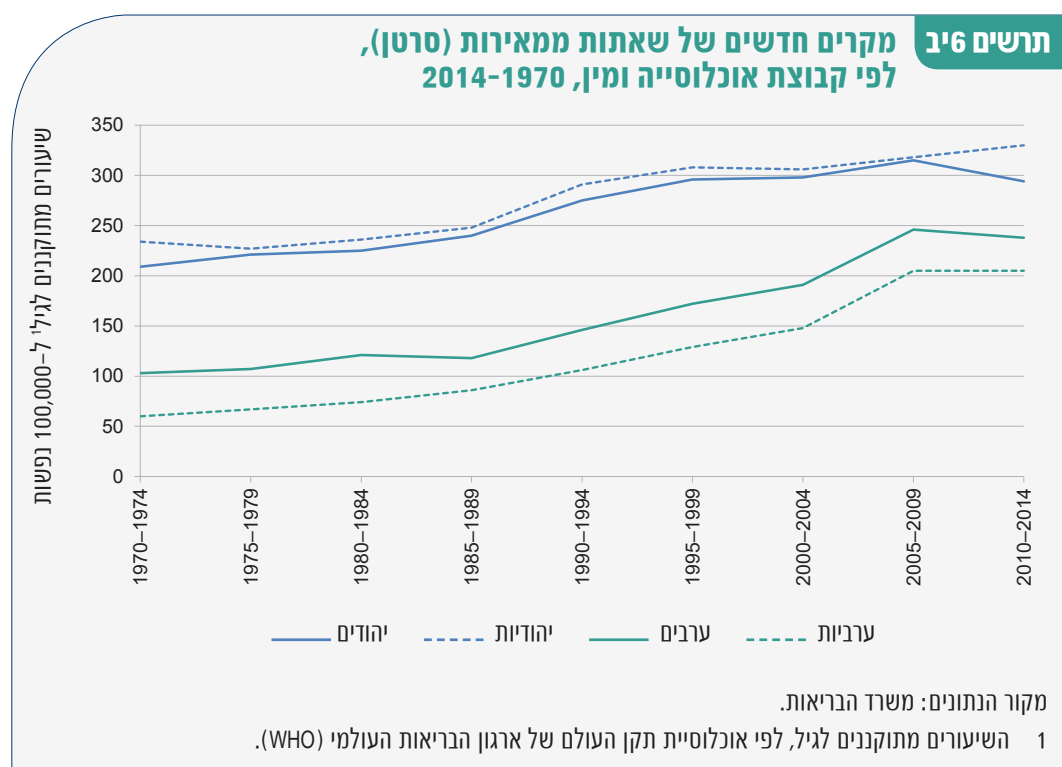
4 תקנון לגיל מאפשר להשוות בין אוכלוסיות הנבדלות בהרכב הגילים, באמצעות שימוש באותה אוכלוסיית תקן לכל היחידות שמשוים. השימוש בשיעורים מתוקננים נעשה לצורכי השוואה בלבד.

עלייה בשיעור המקרים החדשים של שאתות ממאירות נצפית הן באוכלוסייה היהודית והן באוכלוסייה הערבית, אך העלייה באוכלוסייה הערבית חדה יותר מאשר באוכלוסייה היהודית (שיעורים מתוקננים). אצל גברים בשנים 2010-2014 שיעור המקרים החדשים של סרטן היה גבוה פי 2.3 מאשר בשנים 1970-1974 בקרב האוכלוסייה הערבית, ופי 1.4 בקרב האוכלוסייה היהודית. אצל נשים הפער היה פי 3.4 באוכלוסייה הערבית, ופי 1.4 באוכלוסייה היהודית (בהתאמה לשנים).

משנת 2010 נצפית ירידה מתונה בשיעורי התחלואה בסרטן בקרב גברים יהודים וערבים, ואילו בקרב יהודיות נמשכת מגמת העלייה. עם זאת בקרב ערביות השיעורים בשנים האחרונות יציבים.

בקרב יהודים שיעורי התחלואה גבוהים מעט יותר אצל נשים לעומת גברים בכל השנים, ואילו בקרב ערבים המצב הפוך – שיעורי התחלואה גבוהים יותר אצל גברים לעומת נשים והפער ביניהם ניכר.

בשני המינים לאורך השנים שיעורי התחלואה גבוהים יותר בקרב האוכלוסייה היהודית לעומת האוכלוסייה הערבית. עם זאת הפערים בשיעורים בין שתי קבוצות האוכלוסייה הצטמצמו – מפי 2.0 אצל גברים יהודים לעומת ערבים בתחילת שנות השבעים לפי 1.3 בשנת 2014, ומפי 3.9 אצל נשים יהודיות לעומת ערביות לפי 1.6 באותן שנים. הירידה בפער משקפת עלייה גדולה יותר בשיעורי התחלואה בקרב ערבים מהעלייה בשיעורי התחלואה בקרב יהודים.

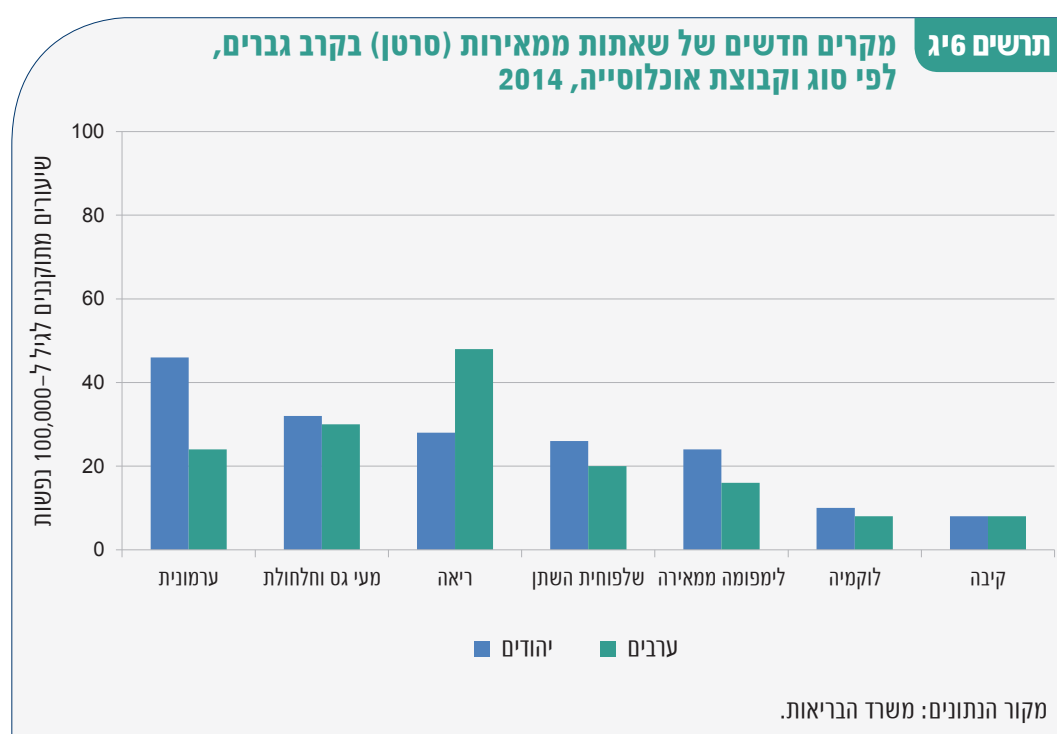

מכלל המקרים החדשים של שאתות ממאירות בשנת 2014, בקרב גברים היה סרטן הערמונית השכיח ביותר, ואחריו סרטן המעי הגס והחלחולת וסרטן הריאה. בקרב נשים הסרטן השכיח ביותר היה סרטן השד, ואחריו סרטן המעי הגס והחלחולת וסרטן הריאה.

קיימים הבדלים בין שתי קבוצות האוכלוסייה לפי סוגי הסרטן. בשנת 2014 בקרב גברים שיעור התחלואה בסרטן הערמונית גבוה אצל יהודים פי 1.9 מאשר אצל ערבים, ואילו שיעור התחלואה בסרטן הריאה גבוה פי 1.7 יותר בקרב ערבים לעומת יהודים. אצל נשים שיעור התחלואה בסרטן השד גבוה יותר אצל יהודיות לעומת ערביות (פי 1.5), ובמרבית סוגי הסרטן השיעורים בקרב יהודיות גבוהים יותר מאשר בקרב ערביות.

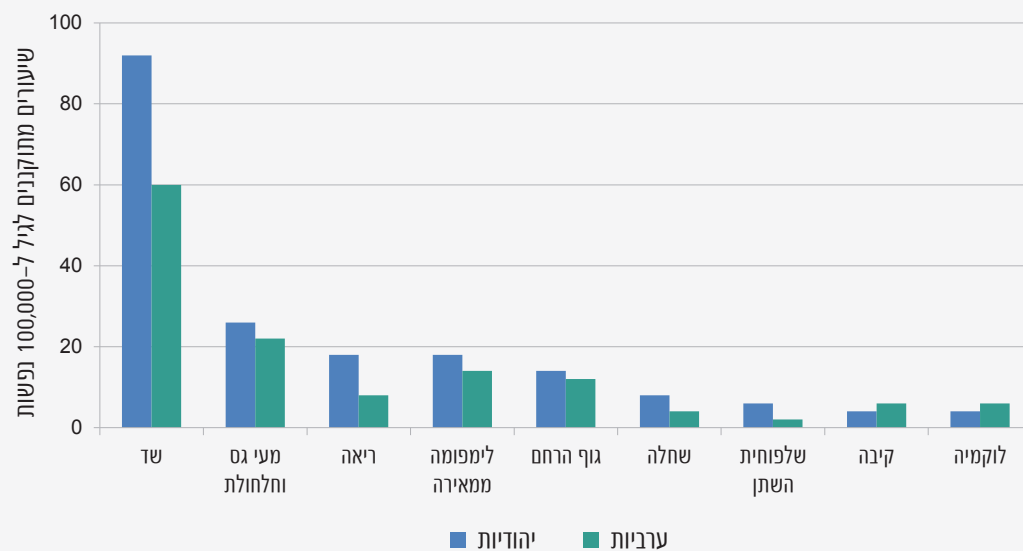
מקרים חדשים של שאתות ממאירות (סרטן) בקרב גברים, לפי סוג וקבוצת אוכלוסייה, 2014

תרשים 6

**מקרים חדשים של שאתות ממאירות (סרטן) בקרב נשים,
לפי סוג וקבוצת אוכלוסייה, 2014**

תרשים 6

מקור הנתונים: משרד הבריאות.

4. לידות והפסקות היריון בקרב נערות

בשנת 2014 נולדו 176,427 תינוקות, מהם 1.8% (3,181) נולדו לנערות עד גיל 19. כשני שלישים מהתינוקות שנולדו לנערות היו לאימהות ערביות והיתר ליהודיות ואחרות. שיעור הפריין של נערות ערביות גבוה פי חמישה מהשיעור של נערות יהודיות ואחרות, 24.1 תינוקות ל-1,000 נערות ערביות בהשוואה ל-4.7 תינוקות ל-1,000 נערות יהודיות ואחרות.

כ-97.5% מהתינוקות שנולדו לנערות, נולדו לאימהות בגילים 17-19 (גיל הנישואין החוקי לנשים בישראל הוא 17 שנים). רק כ-2.5% מהתינוקות (81) נולדו לאימהות בגיל 16 ומטה. חלקם של התינוקות לאימהות ערביות בנות 16 ומטה גבוה יותר ונאמד ב-2.9% לעומת 1.8% בקרב יהודיות ואחרות.

לוח 6.3 לידות חי ופניות לוועדות להפסקת היריון, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת וגיל האשה, 2014

פניות לוועדות להפסקת היריון		לידות חי		קבוצת אוכלוסייה, דת וגיל האישה
שיעורים(1)(2)	מספרים מוחלטים	שיעורים(1)	מספרים מוחלטים	
				כלל האוכלוסייה
9.7	18,646	3.1	176,427	סך הכל
5.9	1,845	10.2	3,181	מזה: עד 19 – סך הכל
2.9	374	0.6	81	עד 16
8.1	1,471	17.0	3,100	19–17
				יהודיות ואחרות
10.4	15,660	3.0	136,000	סך הכל
7.7	1,710	4.7	1,041	מזה: עד 19 – סך הכל
3.9	358	0.2	20	עד 16
10.3	1,352	7.8	1,021	19–17
10.0	13,919	3.1	130,576	מזה: יהודיות – סך הכל
7.2	1,518	4.6	974	מזה: עד 19 – סך הכל
3.6	311	(0.2)	17	עד 16
9.7	1,207	7.7	957	19–17
				ערביות
6.9	2,986	3.2	40,427	סך הכל
1.5	135	24.1	2,140	מזה: עד 19 – סך הכל
(0.4)	16	1.6	61	עד 16
2.3	119	40.3	2,079	19–17
6.5	2,330	3.4	35,965	מזה: מוסלמיות – סך הכל
1.4	111	27.0	2,072	מזה: עד 19 – סך הכל
(0.5)	15	1.9	61	עד 16
2.2	96	45.3	2,011	19–17

(1) שיעורי סך הכל מחושבים ל-1,000 נשים בגיל 15-49. להרחבה ראו מונחים, הגדרות והסברים.

(2) שיעורים המבוססים על פחות מ-20 מקרים מופיעים בסוגריים.

תופעת התינוקות הנולדים לנערות הולכת ומצטמצמת לאורך השנים. שיעורי הפריין של נערות ירדו בכ-40%, מ-17.1 תינוקות ל-1,000 נערות עד גיל 19 בשנת 2000 ל-10.2 בשנת 2014. שיעור הפריין של נערות יהודיות ואחרות ירד באותה התקופה בכ-40% ושל נערות ערביות ירד בכ-54%.

למרות הירידה בשיעורי הפריין של נערות בישראל, נותר השיעור בישראל גבוה מהשיעורים בחלק ניכר ממדינות ה-OECD. מבין המדינות החברות בארגון, בדרום קוראה (1.7), בשווייץ (2.9), בדנמרק (3.6) ובהולנד (3.7) היו השיעורים הנמוכים ביותר, ואילו במקסיקו (73.6), בצ'ילה (51.5) ובטורקיה (26.9) היו השיעורים הגבוהים ביותר.⁵

בשנת 2014 63.3% מההריונות הידועים⁶ בקרב נערות הסתיימו בלידת חי, לעומת 91.2% בקרב נשים בנות 20 ומעלה. בקרב נערות יהודיות ואחרות רק 37.8% מההריונות הסתיימו בלידת חי, וב-62.2% מההריונות הייתה פנייה לוועדות להפסקת היריון. בקרב נערות ערביות, 94.1% מההריונות הסתיימו בלידת חי ורק ב-5.9% מהמקרים הייתה פנייה לוועדות להפסקת היריון.

הסבר לפער שבין שתי קבוצות האוכלוסייה בפניות לוועדות להפסקת היריון בקרב נערות, עשוי להיות מצבה המשפחתי של הנערה. בעוד שמרבית הנערות הערביות הרו במסגרת הנישואין, הרי שבקרב נערות יהודיות ואחרות שכיחים יותר ההריונות מחוץ לנישואין. מבין הפונות לוועדות להפסקת היריון – בקרב יהודיות ואחרות רק 1.9% היו נשואות (1.2% בקרב יהודיות) לעומת 28.9% בקרב ערביות.

5 ראו אתר ה-OECD: <http://www.oecd.org/els/family/database.htm>

6 הריונות ידועים מתייחסים בפרסום זה ללידות חי ולפניות לוועדות להפסקת היריון.

מרבית הפניות לוועדות להפסקת היריון מאושרות, הן בקרב נערות עד גיל 19 (99.6%) והן בקרב בנות 20 ומעלה (98.9%), אך התפלגות הסיבות שלפיהן ניתן האישור שונה.

6.4 לוח אישורים להפסקת היריון, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, גיל האישה וסיבת האישור, 2014

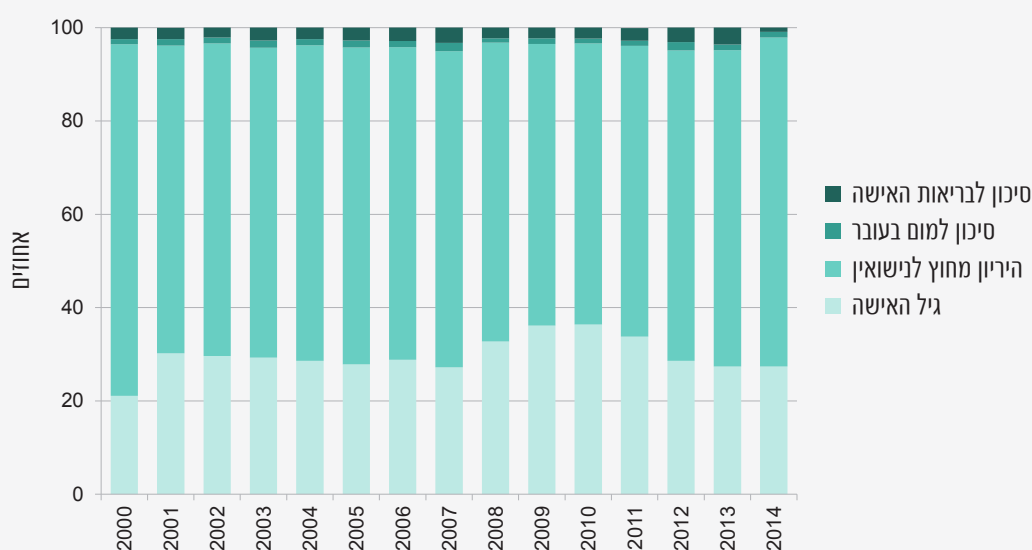
אחוזים

סיבת האישור להפסקת היריון				קבוצת אוכלוסייה, דת וגיל האישה
סיכון לבריאות האישה	סיכון למום בעובר	היריון מחוץ לנישואין	גיל האישה (מתחת ל-17 או מעל 40)	
				כלל האוכלוסייה
20.2	19.4	51.7	8.7	סך הכל
1.5	2.6	69.8	26.1	עד 19
22.3	21.2	49.7	6.8	+20
				יהודיות ואחרות
15.4	19.0	56.0	9.6	סך הכל
0.9	1.2	70.5	27.4	עד 19
17.2	21.2	54.3	7.4	+20
15.7	19.6	55.3	9.5	מזה:
				יהודיות - סך הכל
0.9	1.3	70.6	27.3	עד 19
17.5	21.8	53.5	7.3	+20
				ערביות
45.6	21.1	28.9	4.4	סך הכל
9.0	20.3	60.2	10.5	עד 19
47.4	21.2	27.4	4.1	+20
47.1	20.5	28.4	4.0	מזה:
				מוסלמיות - סך הכל
10.1	22.9	58.7	8.3	עד 19
49.0	20.3	26.9	3.8	+20

בקרב נערות מרבית האישורים להפסקת היריון (95.9%) ניתנים מהסיבות של היריון מחוץ לנישואין או גיל האישה (מתחת ל-17). בקרב בנות 20 ומעלה, רק 56.5% מהאישורים ניתנים משתי הסיבות האלה ו-43.5% מהאישורים ניתנים בשל סיכון למום בעובר או סיכון לבריאות האישה.

קיימים הבדלים בהתפלגות הסיבות לאישור הפסקות ההיריון בין נערות יהודיות ואחרות לבין נערות ערביות. בעוד שבקרב יהודיות ואחרות 27.4% מהאישורים ניתנים בשל גיל, הרי שבקרב ערביות רק 10.5% ניתנים מסיבה זו. אחוז האישורים שניתנים בשל היריון מחוץ לנישואין גבוה בשנת 2014 בקרב נערות יהודיות ואחרות לעומת נערות ערביות (70.5% לעומת 60.2%, בהתאמה). בקרב נערות ערביות 20.3% מהאישורים ניתנים בשל סיכון למום בעובר ו-9.0% ניתנים בשל סיכון לבריאות האישה. אישורים בגין שני סעיפים אלו כמעט שאינם ניתנים לנערות יהודיות ואחרות.

תרשים ט6 אישורים להפסקת היריון בקרב נערות יהודיות ואחרות, לפי סיבת האישור, 2014-2000

תרשים ט7 אישורים להפסקת היריון בקרב נערות ערביות, לפי סיבת האישור, 2014-2000

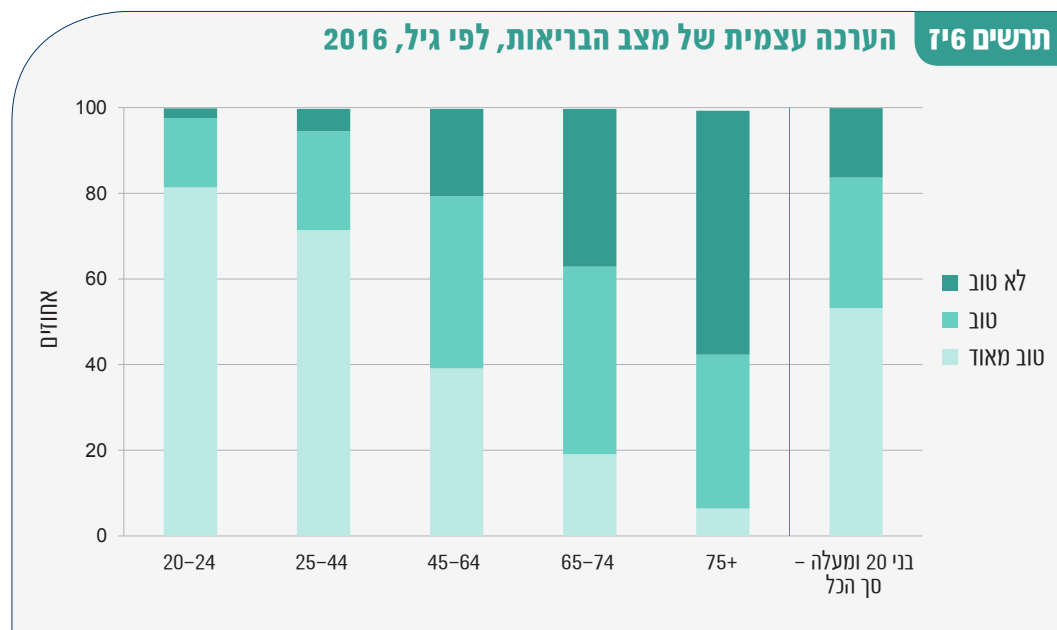
5. הערכה עצמית של בריאות

הערכה עצמית של בריאות היא מדד נפוץ ומקובל בסקרי אוכלוסייה לצורך הערכת מצב בריאותו של הפרט. הנתונים מבוססים על השאלה הנשאלת בסקר החברתי של הלמ"ס: "מה מצב בריאותך בדרך כלל?". אפשרויות ההשבה הן "טוב מאוד", "טוב", "לא כל כך טוב", "בכלל לא טוב". בתרשימים ובלוחות שלהלן מוצג אחוז האנשים שדיווחו על מצב בריאות "טוב מאוד", "טוב" ו"לא טוב" (הכולל את אפשרויות ההשבה "לא כל כך טוב" ו"בכלל לא טוב").

מרבית האוכלוסייה (בני 20 ומעלה) מדווחת כי מצב בריאותה "טוב מאוד" או "טוב". 83.7% מבני 20 ומעלה העריכו ב-2016 כי מצב בריאותם "טוב מאוד" או "טוב" – 85.4% בקרב גברים ו-81.9% בקרב נשים. יותר ממחצית האוכלוסייה (53.2%) העריכו כי בריאותם "טובה מאוד".

אחוז המדווחים על בריאות "טובה מאוד" או "טובה" יורד עם הגיל. בקבוצות הגיל הצעירות יותר לא נמצאו הבדלים ניכרים בין גברים לנשים בהערכה עצמית של בריאות – כ-95% מבני 20-44 היו מרוצים מבריאותם. 79.3% מבני 45-64 דיווחו על בריאות "טובה מאוד" או "טובה", גם כן ללא הבדל של ממש בין המינים. בקרב בני 65 ומעלה, מעט מעל למחצית מהאוכלוסייה (55.1%) דיווחו על בריאות "טובה מאוד" או "טובה", ונמצא פער בין גברים לנשים. אחוז הנשים בנות 65 ומעלה שהעריכו כך את מצב בריאותן נמוך מאחוז הגברים (51.8% לעומת 59.2%, בהתאמה).

תרשים 7 הערכה עצמית של מצב הבריאות, לפי גיל, 2016

7 להסברים על הסקר החברתי בכלל ועל נתוני הכנסות בסקר החברתי בפרט, ראו פרק "רווחת האוכלוסייה, תעסוקה ורמת חיים", פרק 2.

נמצא הבדל בין יהודים לערבים בהערכה עצמית של מצב הבריאות. אחוז המדווחים כי מצב בריאותם "טוב מאוד" או "טוב" היה נמוך בקרב ערבים (75.5%) לעומת יהודים (86.0%), הן אצל הנשים (72.3% לעומת 84.7%, בהתאמה) והן אצל הגברים (78.8% לעומת 87.4%, בהתאמה). הפער בין יהודים לערבים קיים בכל קבוצות הגיל, אך ניכר יותר בקבוצות הגיל המבוגרות.

לוח 6.5 בני 20 ומעלה, לפי הערכה עצמית של מצב הבריאות, גיל, קבוצת אוכלוסייה ודת, 2016

מצב בריאות טוב(1)						סך הכל	
גיל			סך הכל				
+65	64-45	44-20					
אלפים						סך הכל קבוצת אוכלוסייה ודת יהודים ואחרים מזה: יהודים ערבים מזה: מוסלמים	
504.8	1,274.8	2,716.2					
אחוזים			אלפים				
55.1	79.3	95.2	83.7	4,495.9	5,375.9		
57.4	83.2	96.8	85.3	3,837.2	4,503.5		
59.1	84.4	97.1	86.0	3,618.2	4,205.2		
23.7	58.4	88.7	75.5	658.6	872.3		
23.0	58.0	88.1	75.4	596.2	791.2		

(1) "טוב מאוד" או "טוב".

בקרב יהודים בקבוצת הגיל הצעירה (בני 20-44) לא ניכר הבדל בהערכה עצמית של בריאות לפי מידת דתיות. בגילים אלו אחוז המדווחים על בריאות טובה גבוה מאוד, הן בקרב דתיים והן בקרב לא דתיים. אחוז זה יורד עם הגיל בכל מידות הדתיות, אך בקרב דתיים (דתיים ומסורתיים-דתיים) הירידה בולטת יותר. בקרב דתיים בני 65 ומעלה אחוז המדווחים על בריאות טובה נמוך פי שניים מאשר בקרב דתיים בני 20-44. אחוז המדווחים על בריאות טובה גבוה בקרב חרדים בכלל האוכלוסייה ובכל קבוצות הגיל לעומת דתיים ולא דתיים. בקרב הדתיים אחוז זה הוא הנמוך ביותר בכל קבוצות הגיל.

בקרב מוסלמים בקבוצת הגיל הצעירה (בני 20-44) אחוז המדווחים על בריאות טובה גבוה אצל לא דתיים ודתיים מאוד לעומת דתיים, אך נמוך יותר בהשוואה ליהודים בני אותו גיל. אחוז זה יורד במידה ניכרת עם הגיל, ואחוז המוסלמים הדתיים המדווחים על בריאות טובה נמוך אצל בני 65 ומעלה כמעט פי ארבעה לעומת בני 20-44. בכלל אוכלוסיית המוסלמים, ככל שעולה מידת הדתיות, כך יורד אחוז המדווחים על בריאות טובה - 85.6% בקרב לא דתיים, 70.6% בקרב דתיים ו-65.0% בקרב דתיים מאוד דיווחו על בריאות טובה.

לוח 6.6 בני 20 ומעלה, לפי הערכה עצמית של מצב הבריאות, (1) גיל ומידת דתיות, 2016

מצב בריאות טוב(1)					סך הכל	
גיל			סך הכל			
+65	64-45	44-20				
אלפים						
504.8	1,274.8	2,716.2				
אחוזים			אלפים			
55.1	79.3	95.2	83.7	4,495.9	5,375.9	סך הכל
						מידת דתיות
59.1	84.4	97.1	86.0	3,618.2	4,205.2	מזה: יהודים
70.7	94.3	98.3	95.6	391.8	409.8	חרדים
45.6	78.5	96.3	81.5	813.7	998.9	דתיים(2)
63.1	85.4	97.2	86.3	2,404.3	2,785.3	לא דתיים(3)
23.0	58.0	88.1	75.4	596.2	791.2	מזה: מוסלמים
..	..	90.2	65.0	19.7	30.3	דתיים מאוד
24.0	56.4	85.8	70.6	352.6	499.1	דתיים
..	64.1	91.2	85.6	224.0	261.8	לא דתיים(4)

(1) "טוב מאוד" או "טוב".

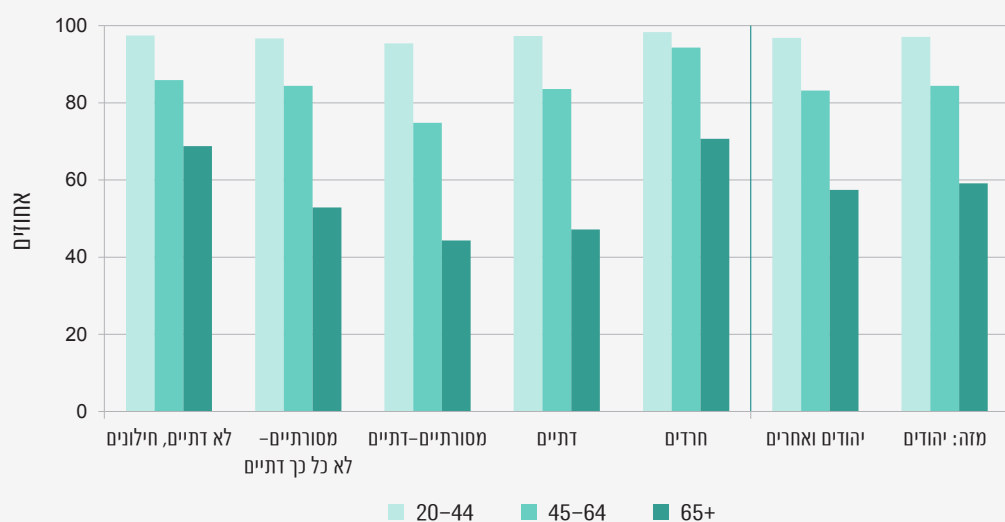
(2) כולל דתיים ומסורתיים-דתיים.

(3) כולל מסורתיים-לא כל כך דתיים ולא דתיים, חילונים.

(4) כולל לא כל כך דתיים.

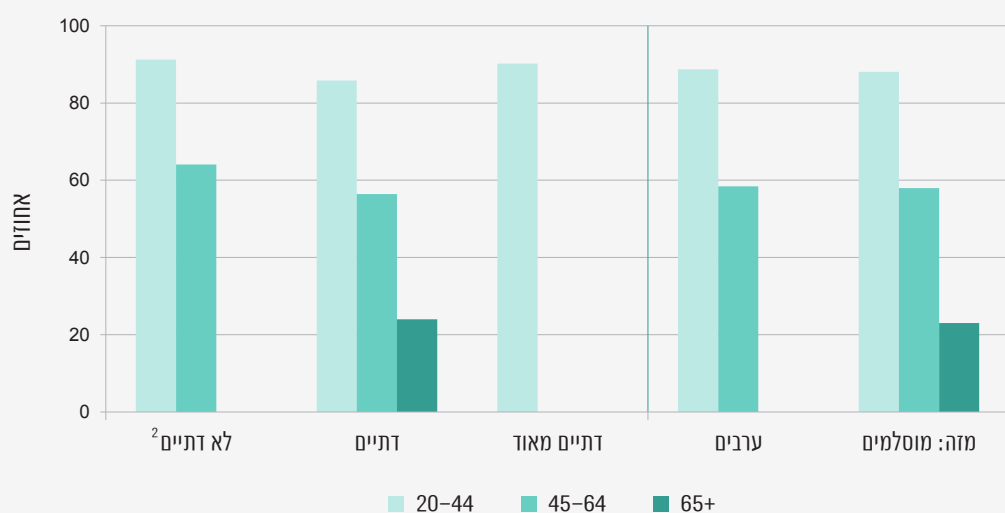
**הערכה עצמית של מצב הבריאות בקרב יהודים ואחרים,
לפי גיל ומידת דתיות, 2016**

תרשים 6יח

**הערכה עצמית של מצב הבריאות בקרב ערבים,
לפי גיל ומידת דתיות, 2016¹**

תרשים 6יט

- 1 לא ניתן לפרסם את כל הפילוחים בשל טעויות דגימה גבוהות יחסית.
- 2 כולל לא כל כך דתיים.

נמצא קשר חיובי בין רמת ההכנסה לבין הערכה עצמית של מצב הבריאות: עם העלייה ברמת ההכנסה עלה אחוז המדווחים על מצב בריאות "טוב", מ-73.4% בקרב בעלי הכנסה נמוכה (עד 2,000 ש"ח ברוטו לחודש לנפש במשק הבית) ל-89.5% בקרב בעלי הכנסה גבוהה (מעל 4,001 ש"ח ברוטו לחודש לנפש במשק הבית). מגמה זו נמצאה בכל קבוצות הגיל, אך הייתה בולטת בעיקר בקרב אנשים מבוגרים. אחוז בני 45-64 בעלי הכנסה גבוהה שדיווחו על מצב בריאות "טוב מאוד" או "טוב" היה גבוה פי 1.6 מבעלי הכנסה נמוכה בני אותו גיל. פער זה היה גדול אף יותר בקרב בני 65 ומעלה והגיע לפי 2.6.

לוח 6.7 בני 20 ומעלה, לפי הערכה עצמית של מצב הבריאות, גיל ורמת הכנסה, 2016

מצב בריאות טוב(1)					סך הכל	
גיל			סך הכל	סך הכל		
+65	64-45	44-20				
אלפים						
504.8	1,274.8	2,716.2				
אחוזים				אלפים		
55.1	79.4	95.2	83.6	4,495.9	5,375.9	
28.1	56.3	89.2	73.4	730.8	995.4	
35.6	76.5	97.3	79.4	1,029.2	1,296.2	
73.0	88.2	97.4	89.5	1,762.8	1,970.2	

סך הכל

הכנסה ממוצעת לנפש

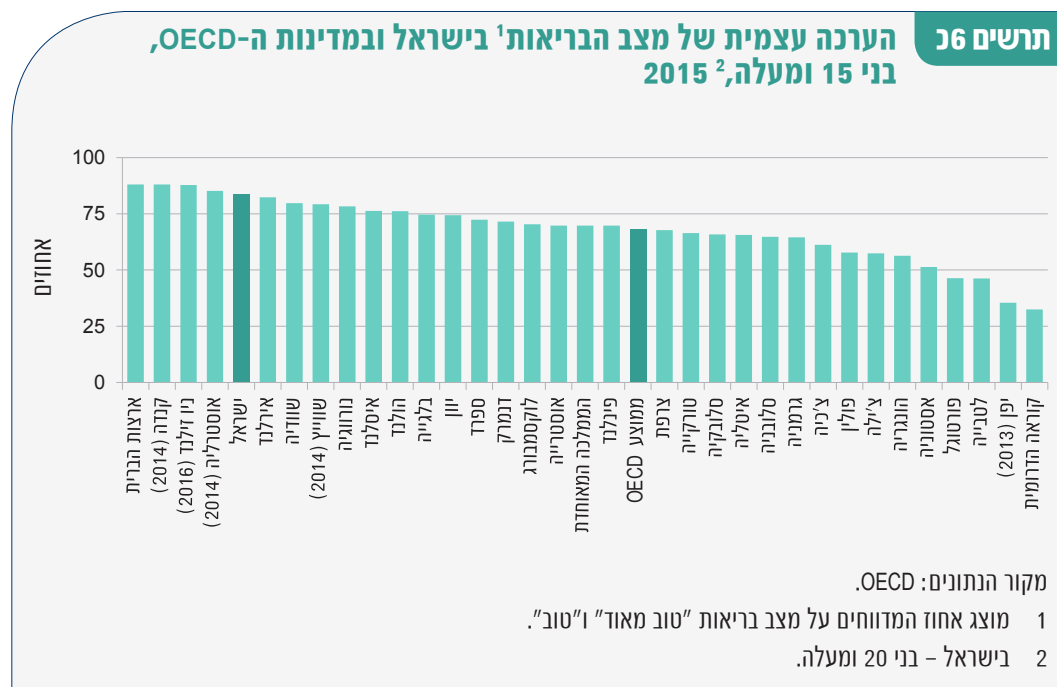
עד 2,000 ש"ח

2,001-4,000 ש"ח

4,001 ש"ח ומעלה

(1) "טוב מאוד" או "טוב".

בהשוואה בין-לאומית של מצב הבריאות, 83.9% מאוכלוסיית בני 20 ומעלה בישראל דיווחו על מצב בריאות "טוב מאוד" או "טוב", בדומה לאוסטרליה ולאירלנד. שיעור זה גבוה באופן ניכר מהשיעור הממוצע ב-OECD - 68.2%.

6. מוגבלות⁸

19.7% מבני 20 ומעלה דיווחו בשנת 2016 על בעיה בריאותית שנמשכת שישה חודשים או יותר, ומפריעה להם בתפקוד היום-יומי – 21.1% מהנשים ו-18.3% מהגברים. האחוז עולה עם הגיל – 8.9% בגיל 20-44, 25.0% בגיל 45-64, 36.0% בגיל 65-74 ו-57.6% בגיל 75 ומעלה. 18.6% מהיהודים ו-2.3% מהערבים דיווחו על בעיה בריאותית המפריעה להם בתפקוד היום-יומי.

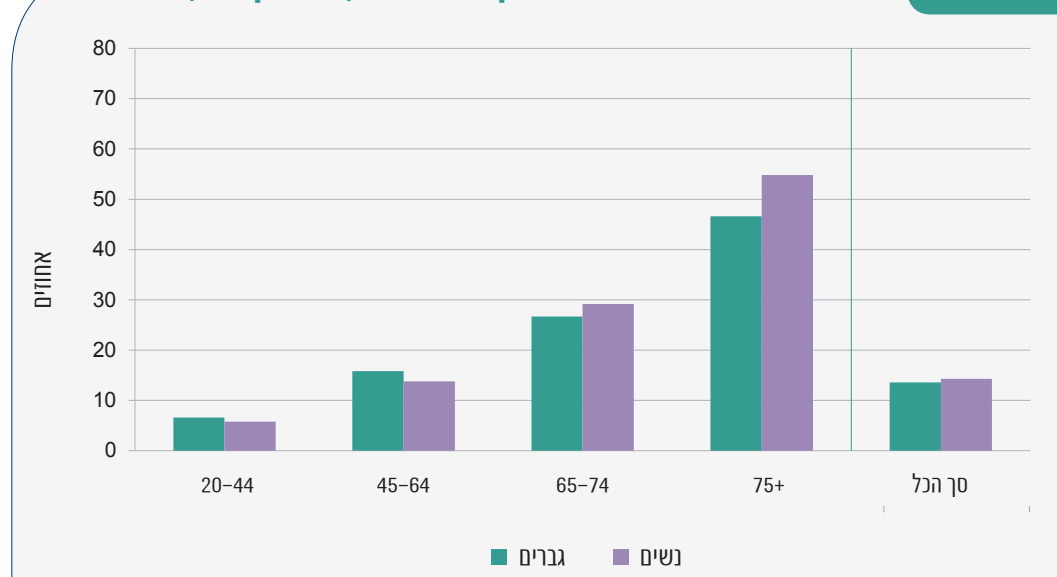
בקרב האוכלוסייה היהודית – 7.7% מהחרדים, 20.0% מהדתיים, 25.2% מהמסורתיים-דתיים, 20.9% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-16.4% מהלא דתיים, דיווחו על בעיה בריאותית המפריעה להם בתפקוד היום-יומי.

מוגבלות תפקודית חמורה

בעל מוגבלות תפקודית חמורה הוא אדם שמתקשה מאוד, או שאינו יכול כלל לעשות לפחות אחת מהפעולות האלה: לראות, לשמוע, ללכת או לעלות במדרגות, להתרחץ או להתלבש בעצמו, לזכור או להתרכז.

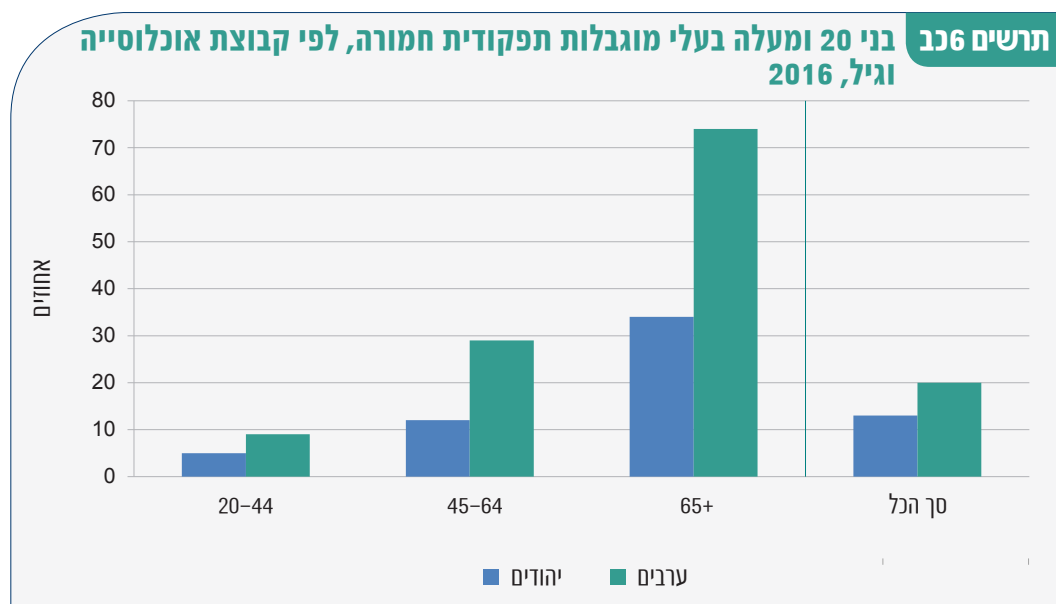
14.4% מבני 20 ומעלה דיווחו בשנת 2016 על מוגבלות תפקודית חמורה, ללא הבדל בין גברים לנשים. שכיחותה של מוגבלות תפקודית חמורה עולה עם הגיל בשני המינים. בכל אחת מקבוצות הגיל לא נמצאו פערים ניכרים בין שני המינים באחוז בעלי מוגבלות חמורה, למעט בקבוצת בני 75 ומעלה, שבה אחוז הנשים בעלות מוגבלות חמורה היה גבוה מאחוז הגברים (54.8% לעומת 46.6%, בהתאמה), ייתכן גם בשל העובדה שנשים מאריכות ימים יותר מגברים, ולכן גילן הממוצע בקבוצת גיל זו גבוה יותר.

תרשים נא 6 בני 20 ומעלה בעלי מוגבלות תפקודית חמורה, לפי מין וגיל, 2016

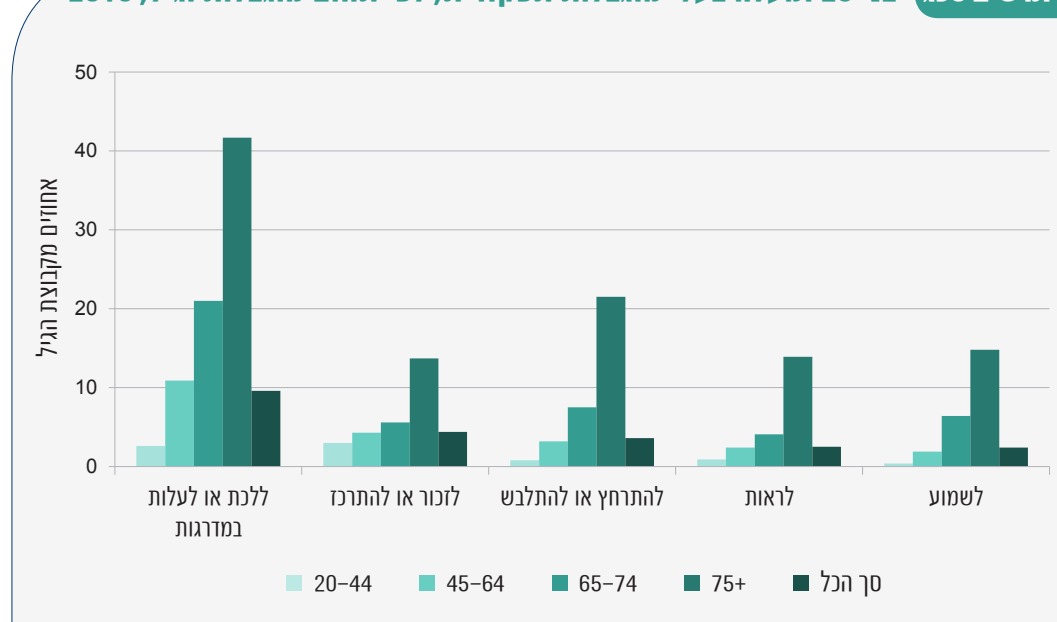
8 בפועל שיעור האנשים בעלי מוגבלויות באוכלוסייה גבוה יותר, מכיוון שהנתונים בסקר לא כוללים דיירי מוסדות טיפוליים וסיעודיים, וכן נדגמים שלא יכלו להתראיין בשל מוגבלותם.

ערבים דיווחו על מוגבלות תפקודית חמורה יותר מאשר יהודים. בקרב בני 20 ומעלה, 19.7% מהערבים דיווחו על מוגבלות תפקודית חמורה, לעומת 12.9% מהיהודים. ערבים דיווחו על מוגבלות תפקודית חמורה יותר מיהודים בכל קבוצות הגיל – בקבוצת הגיל 20-44 פי 1.8, בקבוצת הגיל 45-64 פי 2.4, ובקרב בני 65 ומעלה פי 2.2.

מבין תחומי המוגבלות שנבדקו – לראות, לשמוע, ללכת או לעלות במדרגות, להתרחץ או להתלבש, לזכור או להתרכז – נמצא כי המוגבלות הנפוצה ביותר, הן בקרב צעירים והן בקרב מבוגרים, היא ללכת או לעלות במדרגות. 9.6% מכלל בני 20 ומעלה התקשו ללכת או לעלות במדרגות, 10.9% מבני 45–64, 21.0% מבני 65–74 ו-41.7% מבני 75 ומעלה. המוגבלויות השנייה והשלישית בשכיחותן בקרב בני 20 ומעלה היא לזכור או להתרכז ולהתרחץ או להתלבש (4.4% ו-3.6%, בהתאמה) ובקרב בני 65–74 ובני 75 ומעלה – המוגבלות השנייה בשכיחותה היא להתרחץ או להתלבש (7.5% ו-21.5%, בהתאמה).

תרשים 6 בני 20 ומעלה בעלי מוגבלות תפקודית, לפי תחום מוגבלות וגיל, 2016

עוד נמצא כי 8.3% מכלל האוכלוסייה מתקשים מאוד או שאינם יכולים כלל לבצע פעולות משק בית, כגון ניקיון, קניות או סידורים מחוץ לבית. אחוז זה עולה עם הגיל: 2.3% מבני 20–44, 8.8% מבני 45–64, 17.5% מבני 65–74 ו-40.6% מבני 75 ומעלה מתקשים או אינם יכולים לבצע פעולות אלו.

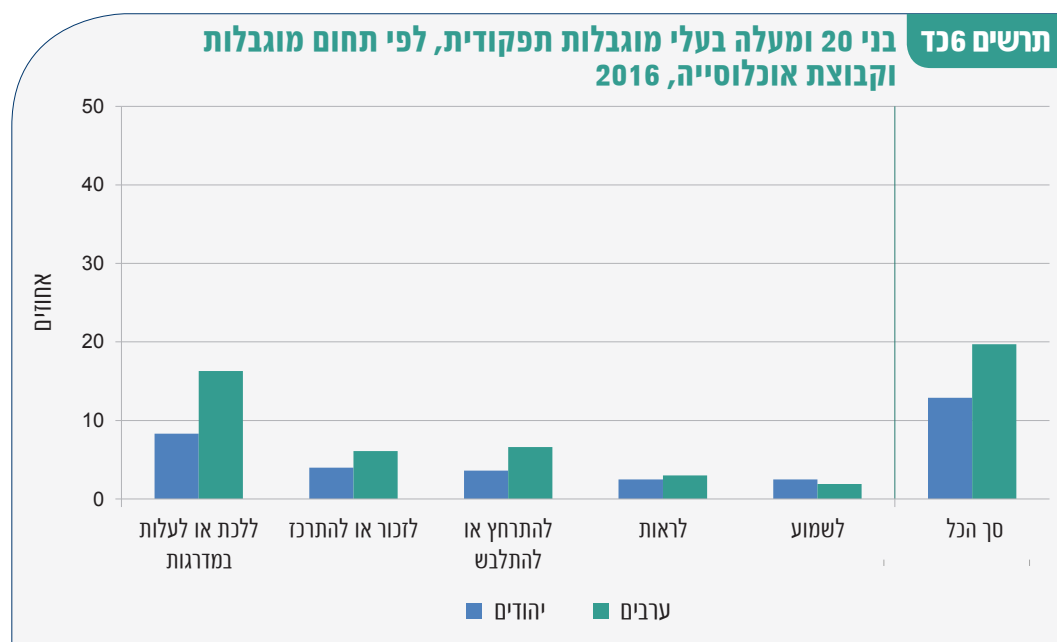
9.6% מבני 20 ומעלה (כ-29% מבני 65 ומעלה) דיווחו כי הם מתקשים מאוד או שאינם יכולים כלל ללכת או לעלות במדרגות. הפער בין האוכלוסיות גדול – 16.3% באוכלוסייה הערבית לעומת 8.3% באוכלוסייה היהודית.

4.4% מבני 20 ומעלה (כ-9% מבני 65 ומעלה) דיווחו כי הם מתקשים מאוד או שאינם יכולים כלל לזכור או להתרכז – 4.0% באוכלוסייה היהודית לעומת 6.1% באוכלוסייה הערבית.

3.6% מבני 20 ומעלה (כ-13% מבני 65 ומעלה) דיווחו כי הם מתקשים מאוד או שאינם יכולים כלל להתרחץ או להתלבש – 3.6% באוכלוסייה היהודית לעומת 6.6% באוכלוסייה הערבית.

2.5% מבני 20 ומעלה (כ-8% מבני 65 ומעלה) דיווחו כי הם מתקשים מאוד לראות או שאינם רואים כלל (גם בעזרת משקפיים) – 2.5% באוכלוסייה היהודית ו-3.0% באוכלוסייה הערבית.

2.4% מבני 20 ומעלה (כ-10% מבני 65 ומעלה) דיווחו כי הם מתקשים מאוד לשמוע או שאינם שומעים כלל (גם בעזרת מכשיר שמיעה) – השיעורים דומים בקרב יהודים וערבים.

7. גורמי סיכון והתנהגויות בריאות

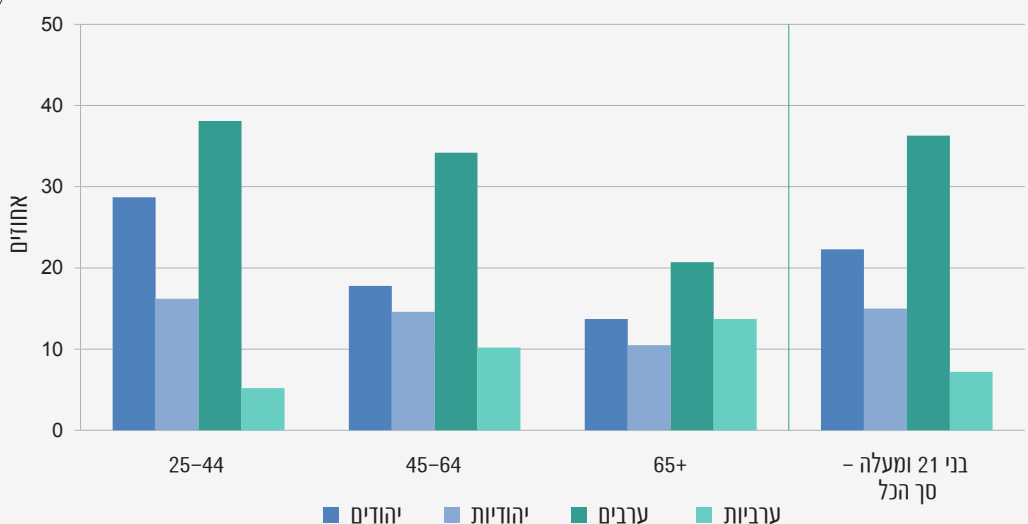
דפוסי עישון

שימוש במוצרי טבק הוא הגורם השני לתמותה ברחבי העולם על פי הגדרות ארגון הבריאות העולמי (WHO). עישון הוא גורם סיכון עיקרי לשתיים לפחות מסיבות המוות המובילות – מחלות לב וכלי דם⁹ וסוגים שונים של שאתות ממאירות (סרטן). העישון הוא הגורם העיקרי למחלות דרכי הנשימה, והוא נחשב לגורם סיכון הניתן למניעה.

19.6% מבני 21 ומעלה בישראל עישנו ב-2016 לפחות סיגריה אחת ביום, 25.3% מהגברים ו-14.1% מהנשים. באוכלוסייה הערבית עישנו 36.3% מהגברים ו-7.2% מהנשים לעומת 22.3% מהגברים ו-15.0% מהנשים באוכלוסייה היהודית.

גברים עישנו יותר מנשים בכל קבוצות הגיל. בקרב גברים – שיעור הערבים המעשנים גבוה משיעור היהודים המעשנים בכל קבוצות הגיל. בקרב נשים – שיעור היהודיות המעשנות גבוה משיעור הערביות המעשנות בכל קבוצות הגיל למעט בקרב בנות 65 ומעלה. שיעור המעשנים יורד עם הגיל בקרב גברים יהודים וערבים וכן בקרב נשים יהודיות, ואילו בקרב נשים ערביות השיעור עולה עם הגיל.

תרשים 6 מעשנים, לפי קבוצת אוכלוסייה, מין וגיל, 2016

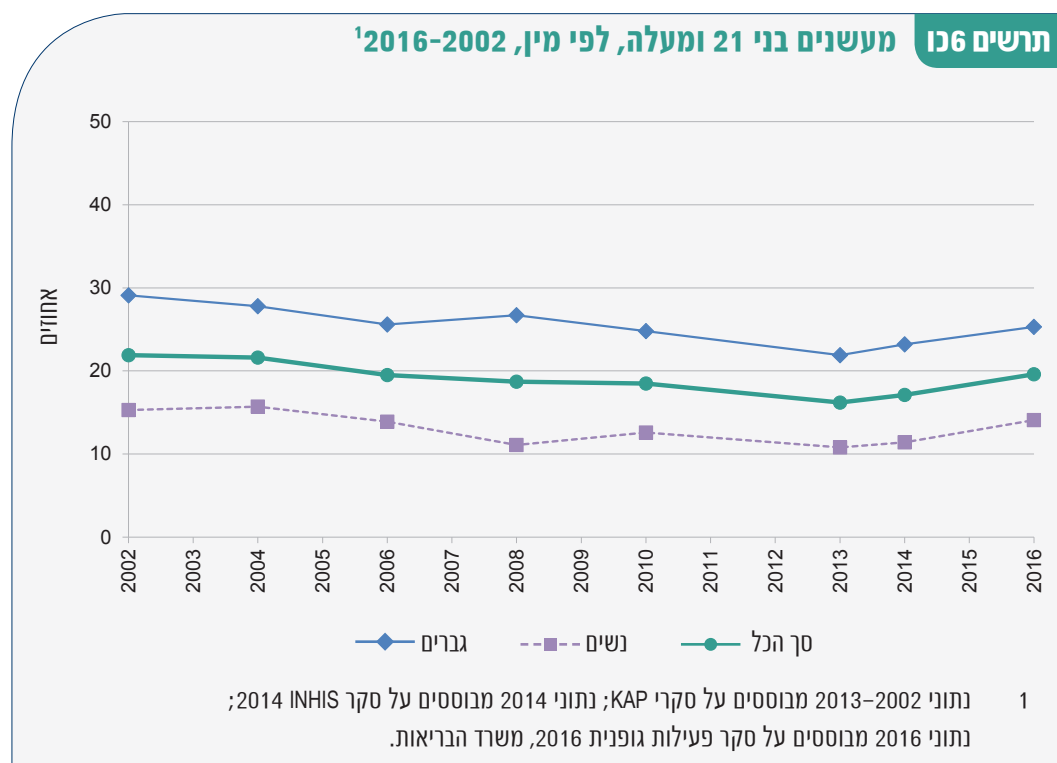

מקור הנתונים: סקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.

סקר זה כלל גם מדגמים של טלפונים ניידים, בניגוד לסקרים הקודמים שבוצעו בטלפונים ניידים בלבד, ולפיכך ההשוואה לשנים קודמות מוגבלת.

9 כולל יתר לחץ דם ומחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי).

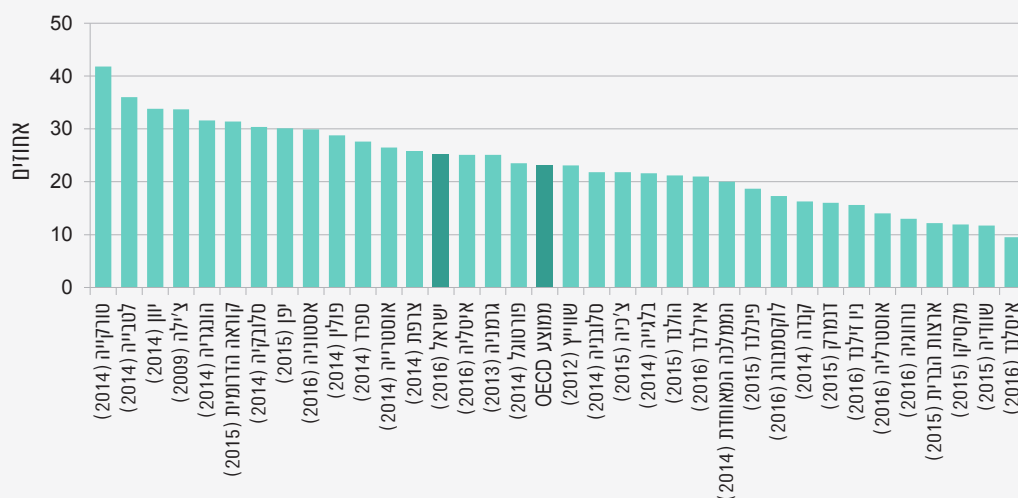
בקרב יהודים, 19.5% מהלא דתיים, חילונים ו-21.3% מהמסורתיים (דתיים ולא כל כך דתיים) עישנו לעומת כ-8% מהדתיים ומהחרדים, כלומר החילונים עישנו פי 2.3 מהחרדים. בקרב ערבים אחוז המעשנים יורד בהדרגה ככל שמידת הדתיות עולה (24.5% מהלא דתיים עישנו, 22.2% מהלא כל כך דתיים, 17.8% מהדתיים ו-15.1% מהדתיים מאוד). בשנים 2002-2013 הייתה מגמה של ירידה בשיעורי המעשנים בישראל, אך מ-2013 חלה עלייה, הן אצל גברים והן אצל נשים, והשיעורים ב-2016 חזרו פחות או יותר לרמתם ב-2007. ייתכן שהעלייה הקיימת ב-2016 מקורה בהבדל מתודולוגי בין הסקרים ודרושות שנים נוספות כדי לראות אם אכן קיימת עלייה בשיעור המעשנים.

אחוז המעשנים שונה מאוד במדינות ה-OECD – בין 8% ל-30%. אחוז המעשנים בישראל ב-2016 (19.6%) היה מעט גבוה מהממוצע ב-OECD (18.8%), ודומה לאחוז באיטליה (לפי שנת עדכון אחרונה של כל אחת מהמדינות בשנים 2009-2016).

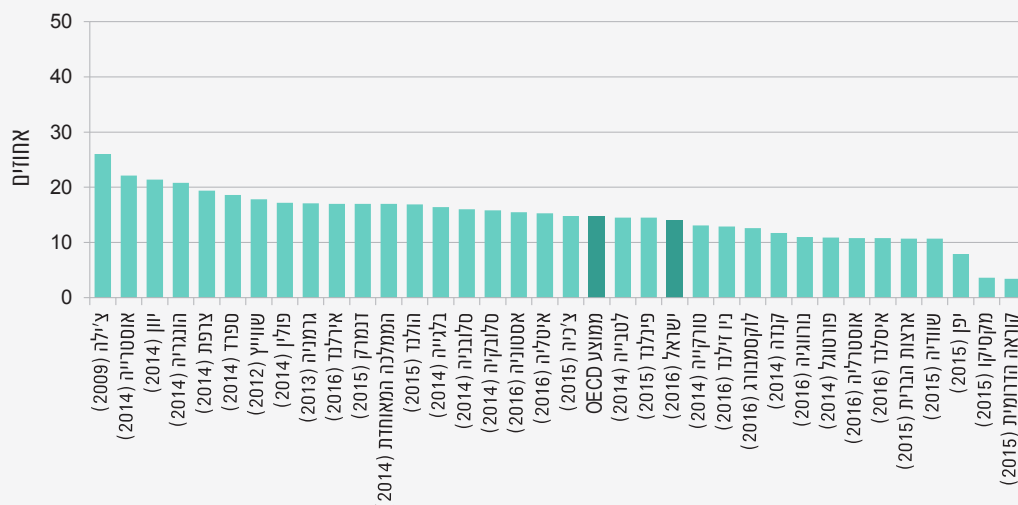
אחוז הגברים המעשנים בישראל (25.3%) היה גבוה בשני אחוזים מממוצע ה-OECD (23.2%), ודומה לאחוז באיטליה ובגרמניה. אחוז הנשים המעשנות בישראל (14.1%) היה מעט נמוך יותר מממוצע ה-OECD (14.7%) ודומה לאחוז בפינלנד ובלטביה.

תרשים כ6 גברים מעשנים בישראל ובמדינות ה-OECD, 2009-2016

מקור הנתונים: OECD; הנתון לישראל מסקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.
ליד כל מדינה מצוינת בסוגריים שנת עדכון אחרונה של הנתון.

תרשים כ6 נשים מעשנות בישראל ובמדינות ה-OECD, 2009-2016

מקור הנתונים: OECD; הנתון לישראל מסקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.
ליד כל מדינה מצוינת בסוגריים שנת עדכון אחרונה של הנתון.

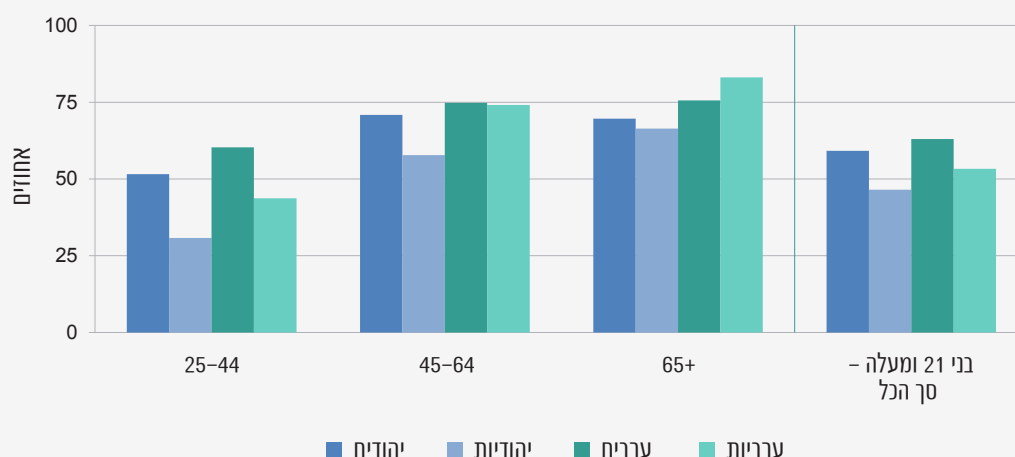
עודף משקל והשמנת יתר

עודף משקל והשמנת יתר הם גורמי סיכון עיקריים לכמה בעיות בריאותיות כולל סוכרת סוג 2, מחלות לב, יתר לחץ דם ומחלות כלי דם במוח (שבץ מוחי), וכן סוגים שונים של שאתות ממאירות (סרטן).

על פי ממצאי סקר פעילות גופנית 2016 של משרד הבריאות, מעט יותר ממחצית (53.1%) האוכלוסייה הבוגרת בישראל (בני 21 ומעלה) בשנת 2016 הוגדרה כבעלת עודף משקל או השמנת יתר ($BMI \geq 25$), לפי דיווח עצמי של משקל וגובה. אחוז הגברים בעלי עודף משקל או השמנת יתר (59.3%) היה גבוה מאחוז הנשים (46.7%). בקרב האוכלוסייה היהודית, אחוז הגברים בעלי עודף משקל והשמנת יתר היה גבוה מאחוז הנשים בכל קבוצות הגיל, אך הפער בין המינים הצטמצם עם העלייה בגיל. בגילים 25–44 האחוז אצל גברים יהודים היה גבוה פי 1.7 לעומת נשים יהודיות, ובגילים 65 ומעלה הפער הצטמצם ל-1.1. בקרב האוכלוסייה הערבית, בגילים הצעירים אחוז הגברים בעלי עודף משקל והשמנת יתר היה גבוה פי 1.4 מאחוז הנשים, בגילים 45–64 אין כמעט הבדל ואילו בקרב בני 65 ומעלה, אחוז הנשים בעלות עודף משקל והשמנת יתר היה גבוה מאחוז הגברים פי 1.1.

אחוז בעלי עודף משקל או השמנת יתר בקרב ערבים היה גבוה יותר בהשוואה ליהודים בכל קבוצות הגיל, הן אצל גברים והן אצל נשים, אם כי נמצאו פערים גדולים יותר אצל נשים. בגילים 25–44 אחוז הערביות בעלות עודף משקל והשמנת יתר (43.7%) היה פי 1.4 מאחוז היהודיות (30.8%). בקרב בנות 45–64 ובנות 65 ומעלה הפער היה פי 1.3. בגיל 65 ומעלה יותר מ-80% מהנשים הערביות הן בעלות עודף משקל או השמנת יתר.

תרשים 6 כט בעלי עודף משקל או השמנת יתר, לפי קבוצת אוכלוסייה, מין וגיל, 2016

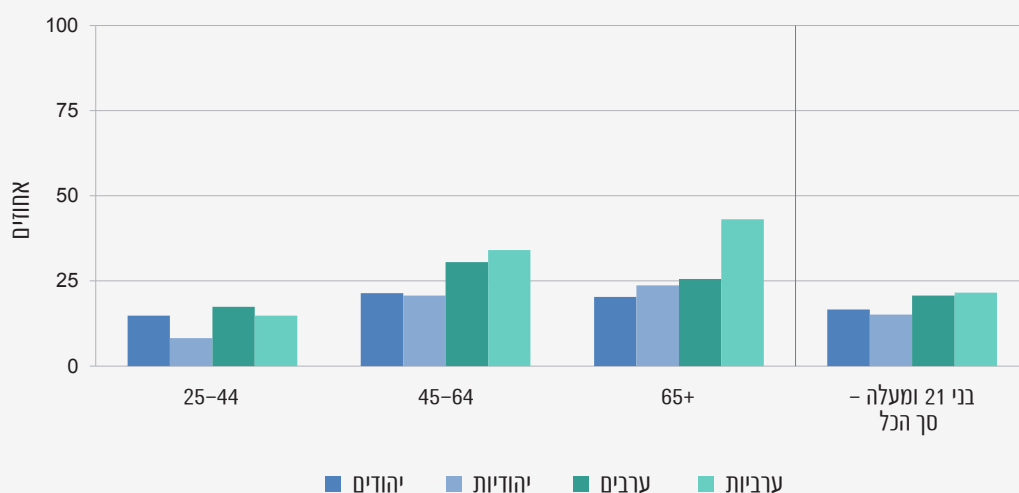

מקור הנתונים: סקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.
סקר זה כלל גם מדגמים של טלפונים ניידים, בניגוד לסקרים הקודמים שבוצעו בטלפונים נייחים בלבד, ולפיכך ההשוואה לשנים קודמות מוגבלת.

מתוך כלל האוכלוסייה, 16.6% היו בעלי השמנת יתר ($BMI \geq 30$) בשנת 2016. אחוז הגברים היה גבוה מעט מאחוז הנשים (17.4% לעומת 15.7%, בהתאמה). באוכלוסייה היהודית אחוז הגברים בעלי השמנת יתר גבוה מאחוז הנשים אצל בני 25-44, ואילו אצל בני 65 ומעלה אחוז הנשים גבוה מעט מאחוז הגברים. באוכלוסייה הערבית אחוז הגברים בני 25-44 בעלי השמנת יתר גבוה מעט מאחוז הנשים, ובקרב בני 65 ומעלה אחוז הנשים גבוה באופן בולט מאחוז הגברים (פי 1.7). ההבדלים הבולטים נמצאו בקרב יהודים בקבוצת בני 25-44, שבה אחוז הגברים היה כמעט פי שניים מאחוז הנשים, וכן בקרב ערבים בקבוצת בני 65 ומעלה, שבה אחוז הנשים היה כמעט פי שניים מאחוז הגברים.

אחוז בעלי השמנת יתר היה גבוה יותר בקרב ערבים בהשוואה ליהודים בכל קבוצות הגיל, הן אצל גברים והן אצל נשים, אם כי אצל נשים נמצאו פערים גדולים יותר. בגילים הצעירים ואף בגילים המבוגרים אחוז הערביות בעלות השמנת יתר היה גבוה פי 1.8 מאחוז היהודיות. בקרב יהודיות וערביות אחוז בעלות השמנת יתר עולה באופן ניכר עם העלייה בגיל: מ-8.2% מהיהודיות בנות 25-44 עד 23.7% בגיל 65 ומעלה, ומ-14.8% מהערביות בנות 25-44 ל-43.1% בגיל 65 ומעלה. לעומת זאת בקרב גברים ערבים ויהודים אמנם חלה עלייה באחוז בעלי השמנת יתר בין קבוצות הגיל 25-44 ו-45-64, אך בקבוצת הגיל 65 ומעלה חלה ירידה.

תרשים 76 השמנת יתר, לפי קבוצת אוכלוסייה, מין וגיל, 2016

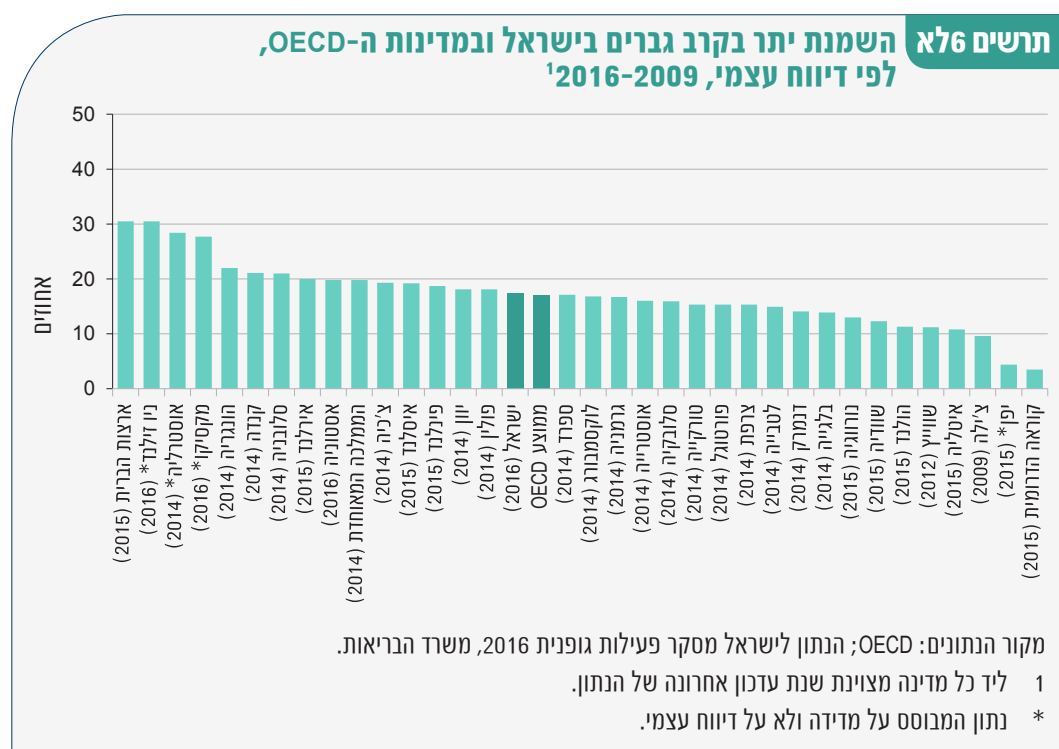

מקור הנתונים: סקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.
סקר זה כלל גם מדגמים של טלפונים ניידים, בניגוד לסקרים הקודמים שבוצעו בטלפונים ניידים בלבד, ולפיכך ההשוואה לשנים קודמות מוגבלת.

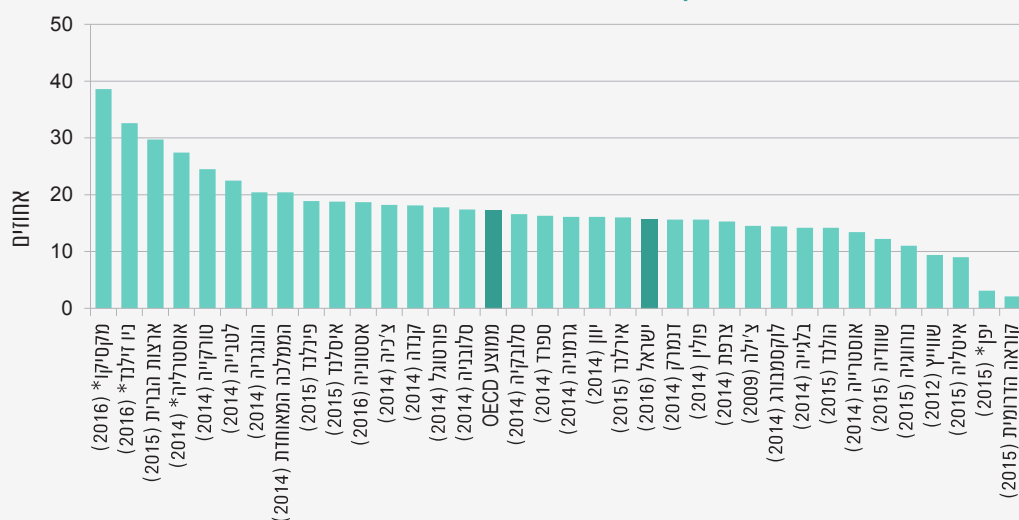
בקרב יהודים, אין הבדלים של ממש באחוז בעלי עודף משקל או השמנת יתר לפי מידת הדתיות (52.1% מהלא דתיים, חילונים ו-51.0% מהחרדים). עם זאת דתיים (19.9%) וחרדים (17.0%) היו בעלי השמנת יתר יותר מלא דתיים, חילונים (14.3%). באוכלוסייה הערבית 59.6% מהלא דתיים היו בעלי עודף משקל או השמנת יתר לעומת 63.8% מהדתיים מאוד. אחוז בעלי השמנת יתר היה גבוה יותר בציבור הדתי מאוד (38.3%) והדתי (28.8%) לעומת הציבור הלא דתי (22.1%).

בהשוואה בין-לאומית של השנים האחרונות (2012-2016) נמצא כי ברוב מדינות ה-OECD, בין 45% ל-65% הם בעלי עודף משקל או השמנת יתר. האחוז בישראל גבוה מעט מהמוצע ב-OECD (53.1% לעומת 51.8%, בהתאמה) ודומה לאחוז בפולין, באירלנד ובפורטוגל. אחוז בעלי עודף משקל או השמנת יתר בישראל גבוה מעט מהמוצע ב-OECD – בקרב גברים 59.3% לעומת 58.1%, בהתאמה, ובקרב נשים 46.7% לעומת 45.9%, בהתאמה.

בהשוואה בין-לאומית של השמנת יתר (המסכנת את הבריאות יותר מעודף משקל), נמצא כי מרבית המדינות נמצאות בטווח שבו 10% עד 30% מכלל האוכלוסייה הם בעלי השמנת יתר. האחוז בישראל (16.6%) היה מעט נמוך מהמוצע ב-OECD (17.2%) ודומה לאחוז בפורטוגל, בספרד ובפולין. בקרב גברים אחוז בעלי השמנת יתר בישראל כמעט זהה למוצע ב-OECD (17.4% לעומת 17.1%, בהתאמה), ואילו בקרב נשים אחוז בעלות השמנת יתר בישראל (15.7%) נמוך מעט מהמוצע ב-OECD (17.3%).

תרשים 6ל השמנת יתר בקרב נשים בישראל ובמדינות ה-OECD, לפי דיווח עצמי, 2009-2016¹

מקור הנתונים: OECD; הנתון לישראל מסקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.

1 ליד כל מדינה מצוינת שנת עדכון אחרונה של הנתון.

* נתון המבוסס על מדידה ולא על דיווח עצמי.

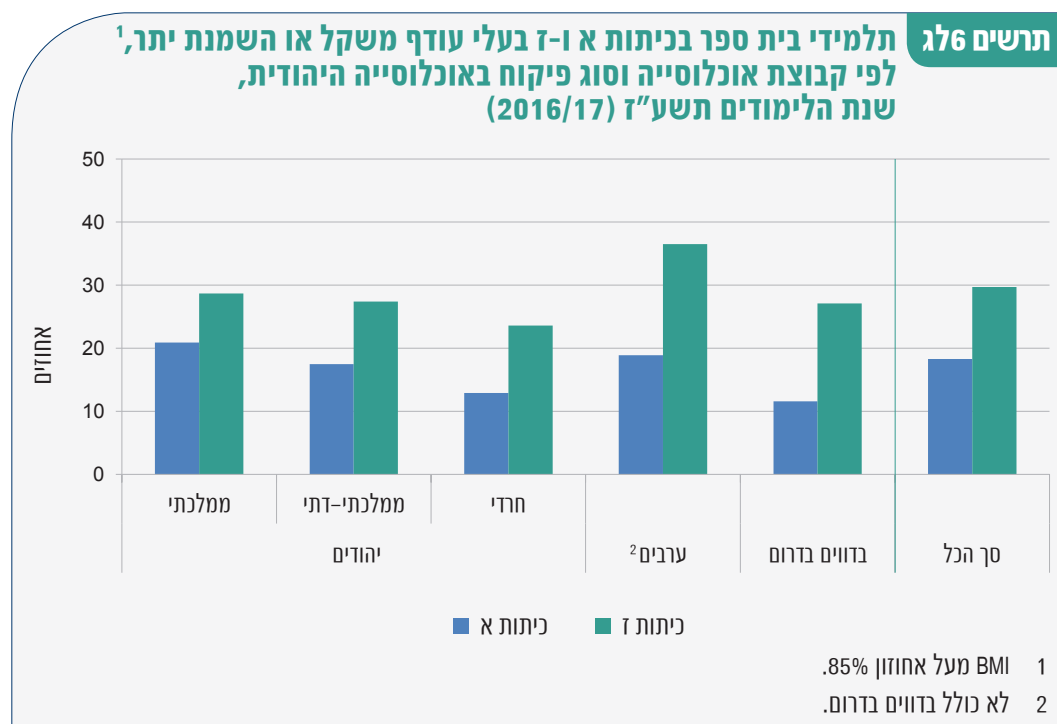
בשנת הלימודים 2016/17, 18.3% מתלמידי כיתות א ו-29.7% מתלמידי כיתות ז היו בעלי עודף משקל או השמנת יתר.¹⁰ אחוז הילדים בעלי השמנת יתר עמד על כ-8% בכיתות א ועל כ-12% בכיתות ז.

בכיתות א אחוז התלמידים בעלי עודף משקל או השמנת יתר בבתי ספר יהודים ממלכתיים היה הגבוה ביותר בהשוואה לכיתות א בבתי הספר האחרים (לפי סוג פיקוח) ועמד על 20.9%. עם זאת העלייה באחוז זה בין כיתות א לכיתות ז בבתי ספר יהודיים ממלכתיים היא הנמוכה ביותר בהשוואה לבתי הספר האחרים.

בכיתות ז אחוז התלמידים בעלי עודף משקל או השמנת יתר בבתי ספר ערביים היה גבוה באופן ניכר בהשוואה לבתי ספר אחרים, ועמד על 36.5%. בקרב ילדים ערבים ניכרת עלייה של ממש באחוז בעלי עודף משקל או השמנת יתר בין כיתות א לבין כיתות ז (מ-18.9% ל-36.5%, בהתאמה). עלייה דומה בולטת גם בקרב ילדים בדווים בדרום (מ-11.6% ל-27.1%, בהתאמה). באוכלוסייה היהודית בהשוואה לאוכלוסייה הערבית, העלייה באחוז זה מתונה יותר.

בקרב האוכלוסייה היהודית, הן בכיתות א והן בכיתות ז, נצפית ירידה באחוז הילדים בעלי עודף משקל או השמנת יתר ככל שמידת הדתיות עולה. בכיתות א 20.9% מהתלמידים בבתי ספר ממלכתיים היו בעלי עודף משקל או השמנת יתר, לעומת 17.5% בבתי ספר ממלכתיים-דתיים ו-12.9% בבתי ספר חרדיים. בכיתות ז 28.7% מהתלמידים בבתי ספר ממלכתיים היו בעלי עודף משקל או השמנת יתר, לעומת 27.4% בבתי ספר ממלכתיים-דתיים ו-23.6% בבתי ספר חרדיים.

בכיתות א אחוז בעלי עודף משקל או השמנת יתר נמוך בקרב ילדים חרדים (12.9%) וילדים בדווים בדרום (11.6%), לעומת אחוז זה בכלל אוכלוסיית הילדים (17.5%). כמו כן אחוז בעלי השמנת יתר בקרב ילדים חרדים וילדים בדווים נמוך בכיתות א (כ-4%), לעומת אחוז זה בכלל אוכלוסיית הילדים בכיתות א (כ-8%).

10 בילדים ההערכה נעשית לפי עקומות ייחוס. כלומר BMI מעל אחוזון 85 ועד אחוזון 96 מוגדר עודף משקל, ואילו BMI באחוזון 97 ומעלה מוגדר השמנת יתר. החל משנת 2011 עקומות הייחוס שנעשה בהן שימוש בישראל הן עקומות הייחוס של ארגון הבריאות העולמי (WHO) שנמצאות בשימוש החל משנת 2007.

פעילות גופנית

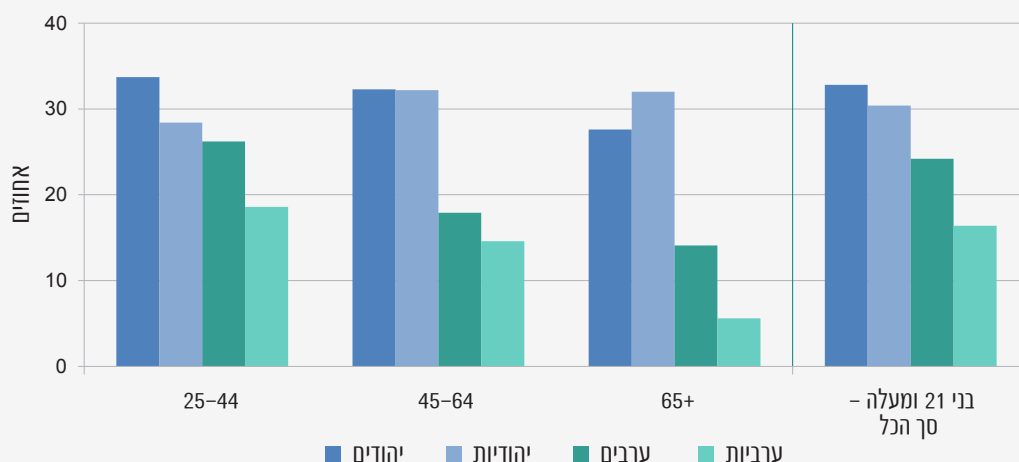
פעילות גופנית סדירה משפרת את הבריאות ואת איכות החיים של העוסקים בה בכל הגילים. התועלת שבפעילות גופנית עולה עם העלייה במשך הפעילות ובעצמתה. ההמלצות הכלליות לאוכלוסייה הבוגרת, לפי ארגון הבריאות העולמי, הן לעסוק בפעילות גופנית מתונה לפחות 150 דקות מצטברות בשבוע או לעסוק בפעילות גופנית מאומצת לפחות 75 דקות מצטברות בשבוע, או לשלב ביניהן.

להלן מוצגים נתונים מסקר פעילות גופנית 2016. המדד בוחר עיסוק בפעילות גופנית בהתאם להמלצת ארגון הבריאות העולמי.

29.5% מבני 21 ומעלה עסקו בשנת 2016 בפעילות גופנית במידה המומלצת. אחוז העוסקים בפעילות גופנית היה מעט גבוה יותר בקרב גברים לעומת נשים (31.2% לעומת 28.0%, בהתאמה) וכן גבוה יותר בקרב יהודים לעומת ערבים (בשני המינים). בקרב גברים 32.8% מהיהודים עסקו בפעילות גופנית במידה המומלצת לעומת 24.2% מהערבים, ובקרב נשים 30.4% מהיהודיות לעומת 16.4% מהערביות.

נמצא כי אחוז העוסקים בפעילות גופנית בשתי קבוצות האוכלוסייה היה שונה בין בני 25-44 לבני 65 ומעלה: אצל גברים יהודים העיסוק בפעילות גופנית יורד מעט עם הגיל (מ-33.7% ל-27.6%, בהתאמה), ואילו אצל יהודיות העיסוק עולה מעט עם הגיל (מ-28.4% ל-32.0%, בהתאמה). אצל גברים ערבים בדומה ליהודים העיסוק בפעילות גופנית יורד בהדרגה עם הגיל (מ-26.2% ל-14.1%, בהתאמה), וכן גם אצל ערביות (מ-18.6% ל-5.6%, בהתאמה). אצל נשים ערביות הירידה בולטת יותר מאשר אצל גברים ערבים.

תרשים 6 עוסקים בפעילות גופנית, לפי קבוצת אוכלוסייה, מין וגיל, 2016

מקור הנתונים: סקר פעילות גופנית 2016, משרד הבריאות.
 סקר זה כלל גם מדגמים של טלפונים ניידים, בניגוד לסקרים הקודמים שבוצעו בטלפונים ניידים בלבד, ולפיכך ההשוואה לשנים קודמות מוגבלת.
 1 עיסוק בפעילות גופנית מתונה לפחות 150 דקות בשבוע או פעילות גופנית מאומצת לפחות 75 דקות בשבוע בסך הכל, או שילוב ביניהן, לפי ההמלצות של ארגון הבריאות העולמי (WHO).

בקרב יהודים נמצא כי אחוז העוסקים בפעילות גופנית במידה המומלצת גבוה יותר אצל חילונים לעומת דתיים. האחוז יורד בהדרגה ככל שמידת הדתיות עולה (35.2% מהלא דתיים, חילונים, 29.2% מהמסורתיים (דתיים ולא כל כך דתיים), 25.4% מהדתיים ו-22.6% מהחרדים). בקרב ערבים, 25.9% מהלא דתיים עסקו בפעילות גופנית, לעומת 18.9% מהדתיים מאוד.

8. כוח אדם במערכת הבריאות¹¹

כוח אדם במקצועות הבריאות כולל רופאים, אחיות ועוסקים נוספים במקצועות הבריאות – רוקחים, פיזיותרפיסטים, פסיכולוגים, מרפאים בעיסוק, טכנאי שיניים, עובדי מעבדה רפואית ועוד. סעיף זה מתרכז ברופאים ובאחיות בלבד (בעלי הכשרה ומועסקים).

המידע על היצע בעלי ההכשרה ברפואה ובסיעוד מבוסס על רישום הרישוי במאגרי המידע במשרד הבריאות. המידע על רופאים ואחיות מועסקים מבוסס על סקר כוח אדם של הלמ"ס. לפי ממצאי הסקר, סך כל מספר המועסקים בשירותי הבריאות בשנת 2016 היה כ-202,800, מהם 27,300 רופאים ו-36,300 אחיות.

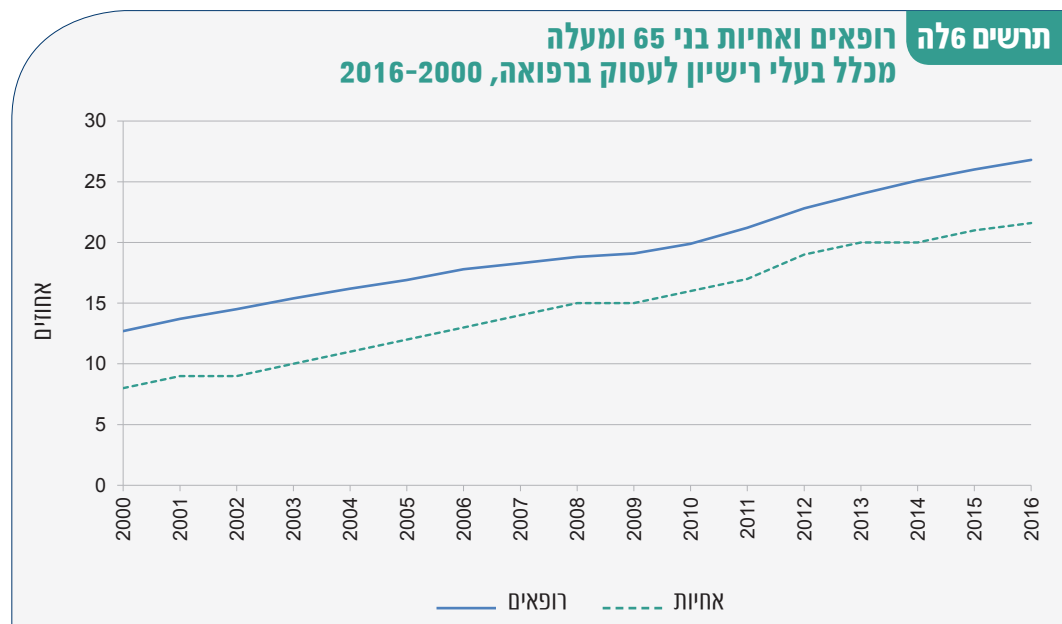
בעלי רישיון לעסוק ברפואה

בסוף שנת 2016 היו רשומים 36,240 בעלי רישיון לעסוק ברפואה, מהם 26,539 (73%) עד גיל 65 ו-9,701 (27%) בני 65 ומעלה. כ-88% מבעלי הרישיון הם יהודים ואחרים, ו-12% ערבים. לפי נתונים לשנת 2015, מוערך כי חלק מבעלי הרישיון לעסוק ברפואה (כ-3,200) שוהים בחו"ל לפחות שנה.

שיעור בעלי רישיון לעסוק ברפואה היה 4.2 ל-1,000 תושבים, שיעור הרופאים בעלי רישיון עד גיל 65 היה 3.1 ל-1,000 תושבים ושיעור הרופאים בעלי רישיון מעל גיל 65 – 1.1 ל-1,000 תושבים.

בעשור האחרון נרשמה מגמת עלייה בשיעור סך כל בעלי הרישיון לעסוק ברפואה, ולעומת זאת נרשמה ירידה בשיעור הרופאים עד גיל 65 בעלי רישיון לעסוק ברפואה. הירידה בשיעור הרופאים עד גיל 65 בעלי רישיון לעסוק ברפואה החלה בסוף שנות התשעים עם צמצום העלייה לישראל ובשל העלייה במספר הרופאים בני 65 ומעלה שפרשו לגמלאות. אחוז הרופאים בני 65 ומעלה בעלי רישיון לעסוק ברפואה עלה בהדרגה והגיע ל-27% בשנת 2016, לעומת פחות מ-20% לפני כעשור וכמעט 13% בשנת 2000.

אחוז הנשים מכלל בעלי רישיון לעסוק ברפואה נמצא במגמת עלייה מתחילת שנות האלפיים והגיע ל-42% בשנת 2016.

11 בכל מקום שבו ננקטה לשון זכר הכוונה גם ללשון נקבה, ולהפך.

רופאים מועסקים

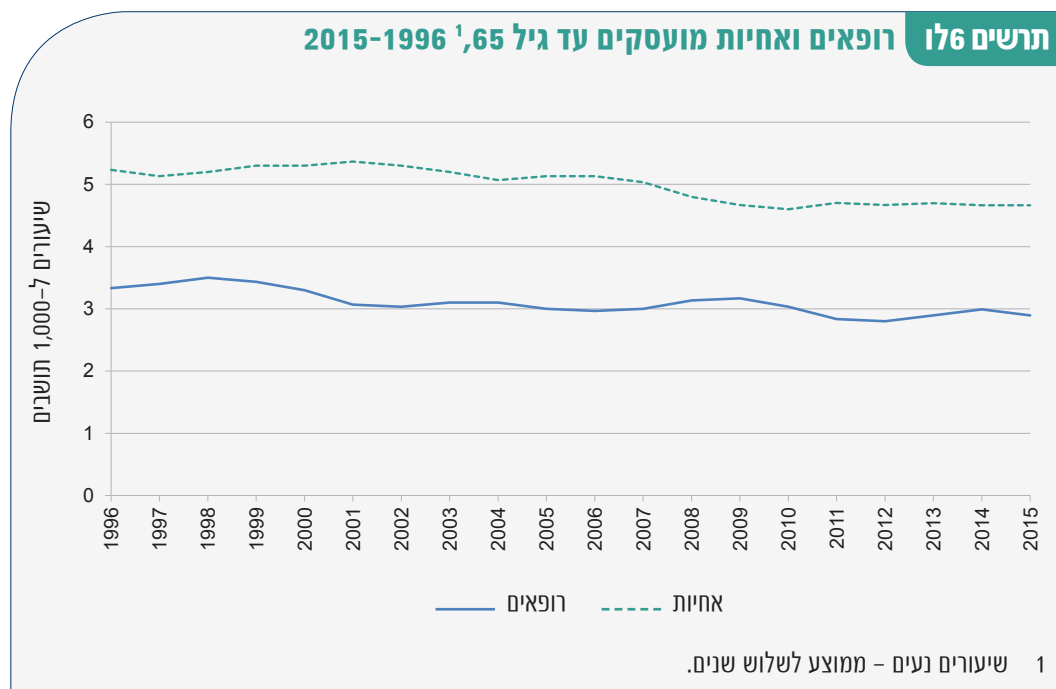
לפי נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס, ב-2016 היו מועסקים בישראל כ-28,300 רופאים (שיעור של 3.3 ל-1,000 תושבים), 97% מהם הועסקו בשירותי בריאות. כ-24,300 מהרופאים המועסקים (86%) היו עד גיל 65 (שיעור של 2.8 ל-1,000 תושבים), והשאר (כ-14%) - בני 65 ומעלה.

בשנת 2016, מכלל הרופאים הרשומים כבעלי רישיון לעסוק ברפואה - 78% עבדו כרופאים בישראל. מתוך הרופאים עד גיל 65 בעלי רישיון לעסוק ברפואה - 92% עבדו כרופאים, ומתוך הרופאים בני 65 ומעלה בעלי רישיון לעסוק ברפואה - 41% עבדו כרופאים.

לוח 6.8 רופאים ואחיות מועסקים, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 2016 אלפים

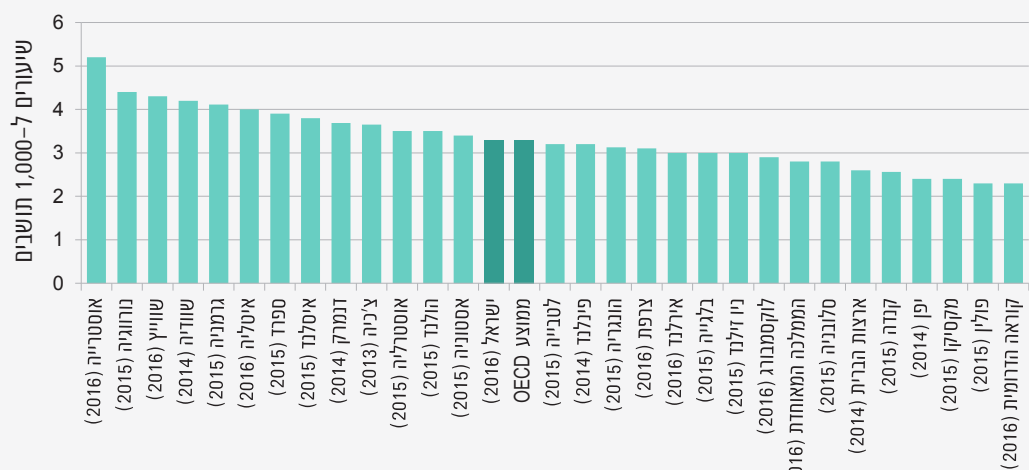
נשים	גברים	סך הכל	
12.5	15.8	28.3	רופאים - סך הכל
			מזה:
11.0	12.9	23.9	יהודים
0.5	2.4	2.9	ערבים
36.2	5.4	41.6	אחיות - סך הכל
			מזה:
30.2	2.3	32.5	יהודים
4.2	2.9	7.1	ערבים

מכלל הרופאים שהועסקו בשירותי בריאות, 56% היו גברים ו-44% נשים. במשך השנים נצפתה עלייה באחוז הנשים מכלל הרופאים המועסקים (37% רופאות בשנת 2000). גם מכלל הרופאים המועסקים באופן כללי (לא רק בשירותי בריאות), 56% היו גברים ו-44% נשים. מספרם של רופאים יהודים היה גבוה פי 8.2 ממספר הרופאים הערבים המועסקים בישראל (23,900 לעומת 2,900, בהתאמה). בקרב יהודים אין כמעט הבדל לפי מין במספר הרופאים (מספר הגברים היה גבוה פי 1.2 ממספר הנשים), ואילו בקרב ערבים ההבדל בין המינים ניכר ביותר (מספר הגברים היה גבוה פי 4.8 ממספר הנשים).

בהשוואה בין-לאומית (לשנים 2013-2016) שיעור הרופאים המועסקים בישראל ב-2016 היה זהה לשיעור הממוצע ב-OECD - 3.3 ל-1,000 תושבים. השיעור בישראל דומה לשיעור בפינלנד, בלטייה ובאסטוניה.

תרשים 6 רופאים מועסקים בישראל ובמדינות OECD נבחרות, 2013-2016

מקור הנתונים: OECD.

בעלי הכשרה במקצועות הסיעוד

בסוף שנת 2016 היו בישראל 64,120 בעלי הכשרה בסיעוד. הרוב (כ-80%) – אחיות מוסמכות וכ-20% אחיות מעשיות. מסך כל בעלי ההכשרה בסיעוד, 50,295 (78%) היו עד גיל 65. במשך השנים עלה חלקם של בני 65 ומעלה מכלל בעלי ההכשרה בסיעוד, והגיע ל-22% ב-2016 (לעומת 8% בשנת 2000).

שיעור סך כל האחיות עד גיל 65 נמצא בשנים האחרונות במגמת ירידה והגיע ל-5.8 ל-1,000 תושבים ב-2016. שיעור האחיות בנות 65 ומעלה היה 1.6 ל-1,000 תושבים.

מסך כל בעלי ההכשרה בסיעוד בשנת 2016, 88% היו נשים ו-12% גברים. אחוז הגברים בעלי הכשרה בסיעוד נמצא במגמת עלייה – כ-85% יהודים ואחרים ו-15% ערבים.

אחיות מועסקות

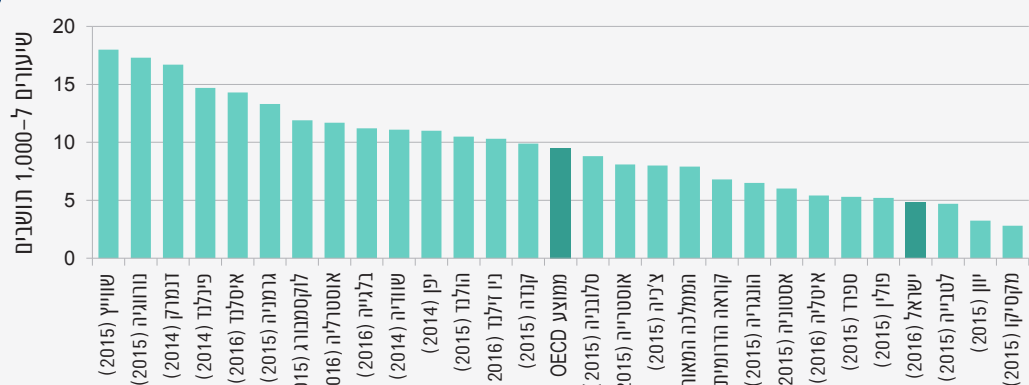
כ-65% מכלל הרשומים כבעלי הכשרה בסיעוד עבדו כאחיות בישראל ב-2016, כ-80% מכלל הרשומים כבעלי הכשרה בסיעוד עד גיל 65 הועסקו כאחיות, ו-12% מכלל הרשומים כבעלי הכשרה בסיעוד בני 65 ומעלה הועסקו כאחיות.

לפי סקר כוח אדם של הלמ"ס, ב-2016 היו מועסקות בישראל כ-41,600 אחיות (מוסמכות ומעשיות) – שיעור של 4.8 ל-1,000 תושבים, מהן 87% הועסקו בשירותי בריאות. כ-40,000 אחיות מועסקות (כ-96%) היו עד גיל 65 (שיעור של 4.6 ל-1,000 תושבים). פחות מ-4% מהאחיות המועסקות היו בנות 65 ומעלה.

מכלל האחיות המועסקות, 87% נשים ו-13% גברים, מהאחיות שהועסקו בשירותי בריאות – 86% נשים ו-14% גברים. מספרן של האחיות היהודיות היה גבוה פי 4.6 ממספר האחיות הערביות המועסקות (32,500 לעומת 7,100, בהתאמה). אך בקרב גברים – מספר הערבים גבוה ממספר היהודים (2,900 לעומת 2,300 בהתאמה). בקרב יהודים המקצוע נפוץ הרבה יותר אצל נשים לעומת גברים (מספר הנשים גבוה פי 13.1 ממספר הגברים), ואילו בקרב ערבים הפער קטן הרבה יותר (מספר הנשים גבוה פי 1.4 ממספר הגברים).

שיעור האחיות המועסקות בישראל בשנים האחרונות היה יציב, אך נמוך מאוד בהשוואה לשיעור הממוצע במדינות ה-OECD. בהשוואה בין-לאומית (לשנים 2014-2016) שיעור האחיות המועסקות בישראל היה 4.8 ל-1,000 תושבים (בשנת 2016), כמחצית מהממוצע במדינות ה-OECD (9.5 ל-1,000 תושבים). השיעור בישראל דומה לשיעור בלטיביה, בפולין ובספרד.

תרשים 6לח אחיות מועסקות בישראל ובמדינות OECD נבחרות, 2016-2014

מקור הנתונים: OECD.

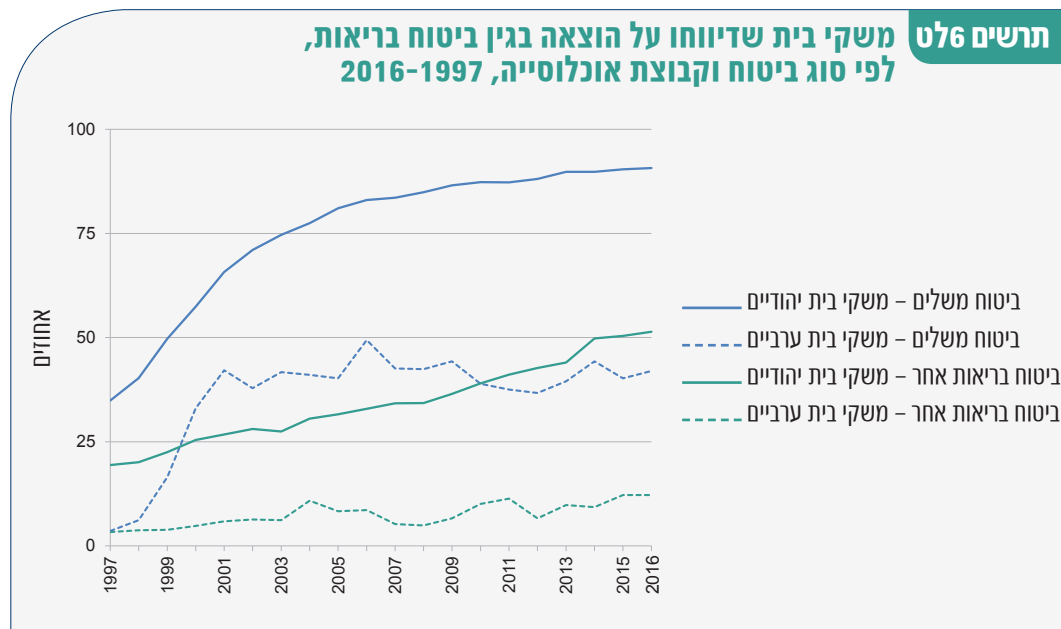
9. ביטוחי בריאות

הנתונים על ביטוחי בריאות מבוססים על סקר הוצאות משקי הבית של הלמ"ס, ובו משקי הבית נשאלים על הוצאות בגין ביטוח משלים ובגין ביטוחים רפואיים אחרים.

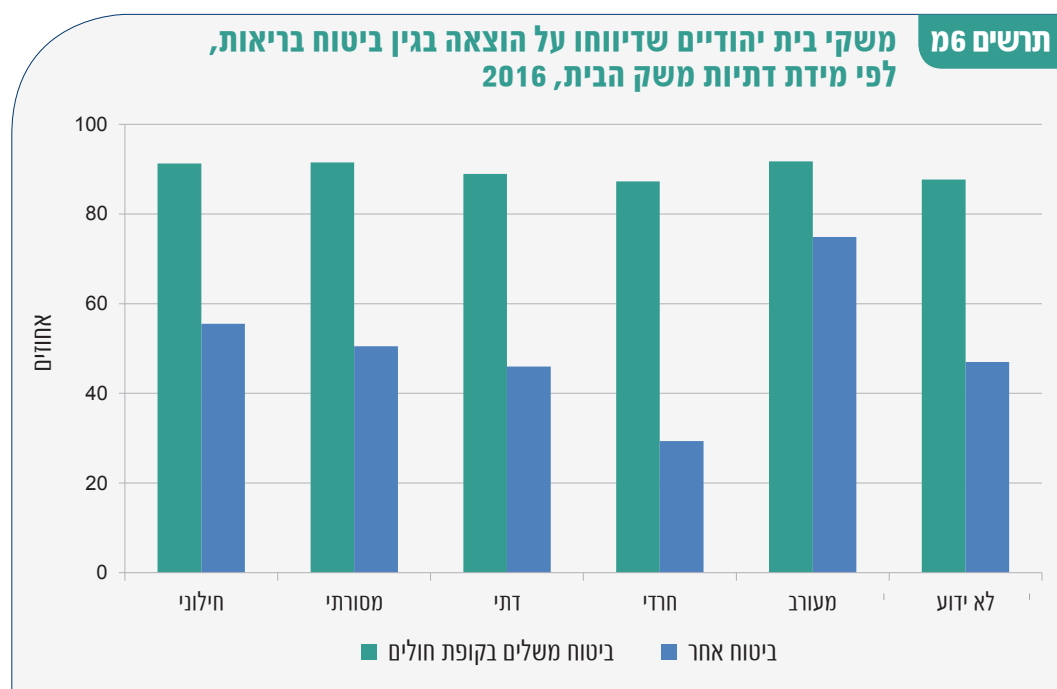
אחוז משקי הבית שלהם הוצאה בגין **ביטוח משלים** עלה מאוד במשך השנים והגיע ל-83% בשנת 2016, פי 2.6 לעומת שנת 1997 (שנתיים לאחר החלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי). משנת 2013 האחוז די יציב. במשקי בית יהודיים, אחוז משקי הבית שיש להם ביטוח משלים בשנת 2016 היה 91% - פי 2.6 לעומת שנת 1997. במשקי בית ערביים היה אחוז ההוצאה נמוך הרבה יותר - 42%, אך לעומת שנת 1997 הוא עלה פי 11.7. אחוז משקי הבית הערביים שיש להם ביטוח משלים אמנם נמוך בהרבה מאחוז משקי הבית היהודיים, אך הפער ביניהם הצטמצם במשך השנים (מיחס של פי 10 בשנת 1997 ליחס של פי 2.2 בשנת 2016).

אחוז משקי הבית שלהם הוצאה בגין **ביטוחי בריאות פרטיים** ("אחר") עלה מאוד במשך השנים, והגיע בשנת 2015 ל-45% ממשקי הבית, פי 2.5 לעומת 1997. אחוז משקי הבית היהודיים שלהם הוצאה בגין ביטוחי בריאות פרטיים היה גבוה פי 4.2 מאחוז משקי הבית הערביים, והגיע בשנת 2015 לכ-51%.

תרשים 6לט
משקי בית שדיווחו על הוצאה בגין ביטוח בריאות, לפי סוג ביטוח וקבוצת אוכלוסייה, 2016-1997

במשקי בית יהודיים נמצאו הבדלים בהוצאות על ביטוחי בריאות ובעיקר על ביטוחים פרטיים לפי מידת דתיות. במשקי בית חילוניים, מסורתיים ומעורבים, אחוז משקי הבית שלהם הוצאה על ביטוח משלים גבוה מעט יותר מאשר במשקי בית דתיים, ובפרט משקי בית חרדיים שבהם אחוז ההוצאה נמוך עוד יותר. בהוצאות על ביטוחים פרטיים ההבדלים גדולים הרבה יותר. אחוז משקי הבית שלהם הוצאות על ביטוחים פרטיים גבוה במיוחד במשקי בית מעורבים – ל-75% מתוכם יש ביטוח פרטי. אחוז משקי הבית החילוניים נמוך יותר (55.5%), ויורד ל-50.5% במשקי בית מסורתיים, ל-46% במשקי בית דתיים, ורק ל-29.3% במשקי בית חרדיים.

הוצאה בגין ביטוח בריאות של משקי בית, לפי סוג ביטוח וחמישוני הכנסה, (1) שנים נבחרות

לוח 6.9

אחוזים

2016		2012		2007		2002		1997		חמישון הכנסה
ביטוח אחר(2)	ביטוח משלים	ביטוח אחר(2)	ביטוח משלים	ביטוח אחר(2)	ביטוח משלים	ביטוח אחר(2)	ביטוח משלים	ביטוח אחר(2)	ביטוח משלים	
13.4	57.7	8.3	52.9	7.4	51.2	6.3	42.8	5.5	13.7	1 (נמוך)
29.1	76.2	21.2	76.2	14.7	70.0	12.7	56.6	11.1	19.1	2
43.6	90.2	37.1	87.0	29.0	84.5	22.0	69.8	19.6	32.8	3
62.1	93.5	51.4	93.0	41.3	89.2	37.5	79.4	19.4	40.8	4
76.1	96.5	69.1	95.0	56.4	92.5	48.8	86.5	32.7	50.9	5 (גבוה)

(1) חמישוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית (ראו הגדרה בפרק 2).

(2) ביטוח אחר כולל ביטוח בחברת ביטוח, ביטוח שיניים וביטוח אחר (כולל לחצן מצוקה, ביטוח שח"ל, נטלי וכד').

אחוז משקי הבית שלהם ביטוח משלים עולה עם העלייה בהכנסות משק הבית. הפער שבין חמישון הכנסה עליון וחמישון הכנסה תחתון הצטמצם עם השנים, אם כי מרבית הצמצום חל בשנים הראשונות שלאחר החלת החוק. בשנת 1997 אחוז משקי הבית בחמישון העליון שהיה להם ביטוח משלים היה גדול פי 3.7 לעומת החמישון התחתון, בשנת 2000 – פי 2.4, ובשנת 2002 – פי 2.0, ומאז הפער הצטמצם באיטיות עד ל-1.7 ב-2016. החל ב-2004 ליותר מ-90% מממשקי הבית בחמישון ההכנסה העליון יש ביטוח משלים, והחל ב-2006 גם בחמישון ההכנסה התחתון ליותר מ-50% מממשקי הבית יש ביטוח משלים.

בהוצאות על ביטוחים רפואיים פרטיים, הפער בין חמישוני ההכנסה גדול יותר, והגיע לשיא ב-2013 ומאז הצטמצם. בשנת 1997 אחוז משקי הבית בחמישון העליון שהיו להם ביטוחים פרטיים היה גבוה פי 5.9 לעומת החמישון התחתון, בשנת 2002 – פי 7.8, בשנת 2007 – פי 7.6, בשנת 2012 – פי 8.3, ובשנת 2016 – פי 5.7 בלבד. במשך השנים עלה אחוז משקי הבית שיש להם ביטוחים פרטיים בכל חמישוני ההכנסה, אך בחמישוני ההכנסה הנמוכים קצב העלייה מתון יותר לעומת שני חמישוני ההכנסה העליונים.

תחבורה ותאונות דרכים

פרק

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:
אורית ילון-שוקרון, גילת גלימידי, מלכי בן-דוד, מיכל דסה, מוטי דהן, יהל כהן

א. מבוא

תחבורה היא אמצעי המאפשר לבצע את הפעילות במשק. שימוש בתחבורה – תנועה ממקום (מוצא) למקום (יעד) של נוסעים ומטענים – הוא תנאי תשתית בסיסי לקיום החיים בחברה. איכות מערכת התחבורה משפיעה ביותר על מערכות אחרות במשק – בריאות, דיוק, אפשרויות תעסוקה ואיכות התעסוקה, נגישות לחינוך ולשירותים, נגישות לפעילויות של פנאי ותרבות ועוד. התפתחות המשק בישראל באה לידי ביטוי בהתפתחות התשתית התחבורתית ובגידול בנסועה, במספר כלי הרכב ובבעלי רישיון נהיגה.

בשנת 2016, במקביל לגידול במצבת כלי הרכב, בנסועה השנתית ובמספר המורשים לנהוג, חלה עלייה במספר ההרוגים בתאונות דרכים. בשנים שקדמו ל-2016 נצפתה מגמת ירידה (למעט עלייה קטנה ב-2015) במספר תאונות הדרכים ובמספר ההרוגים, הקשורה ככל הנראה להתפתחויות שונות כגון עלייה במודעות לבטיחות בדרכים, שיפורים בבטיחות כלי רכב ושיפורים בתשתיות.

הנתונים על תאונות דרכים מתקבלים מכמה מקורות: החוק בישראל קובע חובת דיווח למשטרה על תאונות דרכים עם נפגעים, ולכן מקור המידע העיקרי לתאונות דרכים עם נפגעים הוא משטרת ישראל. כמו כן הלמ"ס מקבלת נתונים בקבצים מינהליים ממשרד התחבורה (מרשם הרכב ומרשם הנהגים) המעשירים את המידע, נתוני נפגעים מהמרכז הלאומי לחקר טראומה ורפואה דחופה שבמכון גרטנר, ועוד. הנתונים מאפשרים לנטר את מצב בטיחות האוכלוסייה ואת הגורמים המשפיעים עליו, ומסייעים בתכנון הבטיחות בדרכים ובקביעת מדיניות בתחום.

פרק זה עוסק בנושא תחבורה ותאונות דרכים, ומתמקד בדת ובמידת דתיות בהתאם לנושא הדוח כולו. הנושאים הנבחרים בפרק הם: תחבורה בישראל, כלי רכב מנועיים, מורשים לנהוג, נפגעים בתאונות דרכים, נהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, שביעות רצון בנושאי תחבורה באזור המגורים, בעלות על כלי רכב והוצאות על תחבורה ציבורית במשקי בית והתנהגות אלימה בכביש.

כמו כן מוצגת תיבה בנושא: נשים מורשות לנהוג והיפגעות נשים בתאונות דרכים.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

משתמשי דרך

מורשה לנהוג: בעל רישיון נהיגה ישראלי בר-תוקף. כולל אנשים שרישיונם פג במהלך השנה הקודמת. לא כולל אנשים המורשים לנהוג בטרקטורים או במכונות חקלאיות ניידות בלבד.

כלי רכב

כלי רכב מנועי: כלי רכב יבשתי המונע בכוח מכני ומיועד להוביל בני אדם, מטען או כלי רכב גרור. לא כולל כלי רכב יבשתי מנועי שנע על מסילה.

סוגי כלי רכב: כלי רכב פרטי, משאית, אוטובוס, אוטובוס זעיר, מונית, אופנוע וכלי רכב אחר.

להגדרות והסברים על כלי רכב מנועיים ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2017). *כלי רכב מנועיים 2016*. פרסום מס' 1688. ירושלים: המחבר.

נסועה: מספר הקילומטרים שכלי רכב מנועי נסע בתקופה נתונה.

תאונות דרכים^{2,1}

תאונת דרכים עם נפגעים: תאונת דרכים שמעורב בה לפחות כלי רכב אחד בנסיעה, ושנפצע בה או שנהרג בה אדם אחד לפחות.

תאונת דרכים עם נפגעים מסוג ת"ד: תאונת דרכים שמעורב בה לפחות כלי רכב אחד בנסיעה, ושנפצע בה אדם אחד לפחות ושהוגדרה במשטרה כתאונה שנחקרת על ידה (תיק "ת"ד").

תאונת דרכים עם נפגעים מסוג "כללי עם נפגעים": תאונת דרכים קלה שבה לפחות פצוע קל אחד ושהוגדרה במשטרה כתאונה שאינה נחקרת על ידה (תיק "כללי עם נפגעים").

חומרת תאונה

תאונת דרכים קטלנית: תאונת דרכים שנהרג בה אדם אחד לפחות או שנפצע בה אדם אחד לפחות ונפטר מפצעיו בתוך 30 יום.

תאונת דרכים קשה: תאונת דרכים שנפצע בה קשה אדם אחד לפחות, ושלא נהרג בה שום אדם.

תאונת דרכים קלה: תאונת דרכים שנפצע בה קל אדם אחד לפחות, ושלא נהרג בה או נפצע בה קשה שום אדם.

חומרת פגיעה

הרוג בתאונת דרכים: אדם שנהרג בתאונת דרכים או אדם שנפצע בתאונת דרכים ונפטר מפצעיו בתוך 30 יום.

פצוע קשה בתאונת דרכים: אדם שנפצע בתאונת דרכים ואושפז בבית חולים 24 שעות או יותר, שלא לצורך השגחה בלבד.

פצוע קל בתאונת דרכים: אדם שנפצע בתאונת דרכים ולא אושפז בבית חולים, או אושפז פחות מ-24 שעות, או אושפז לצורך השגחה בלבד.

1 המידע בפרק זה כולל נתונים על תאונות דרכים עם נפגעים בלבד, שנחקרו במשטרה ושנפתחו להן תיקים מסוג ת"ד.

2 הנתונים אינם כוללים תאונות דרכים שאירעו באזור יהודה והשומרון.

ג. מקורות הנתונים

תאונות דרכים עם נפגעים, נהגים וכלי רכב המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים: קבצים מינהליים המתקבלים פעם בחודש ממשטרת ישראל.

מורשים לנהוג: קובץ מינהלי המתקבל פעם בשנה ממשרד התחבורה.

כלי רכב מנועיים: קובץ מינהלי המתקבל פעם בחודש ממשרד התחבורה.

התנהגות אלימה בכביש: סקר ביטחון אישי 2016, למ"ס.

בעלות על כלי רכב והוצאות על תחבורה ציבורית במשקי בית: סקר הוצאות משק הבית 2016, למ"ס.

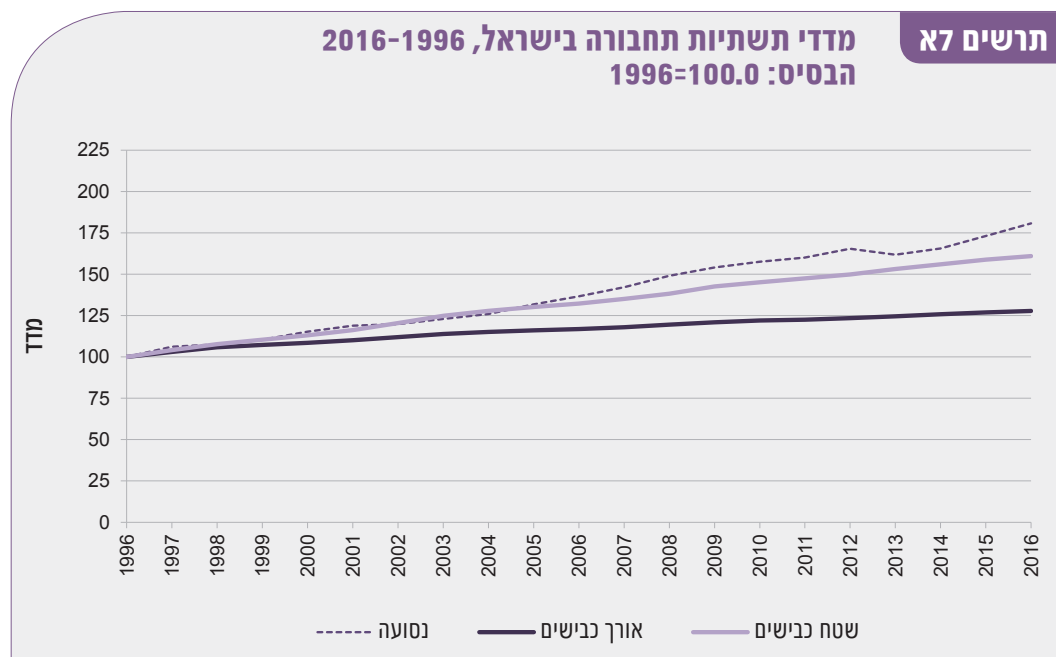
שביעות רצון בנושאי תחבורה באזור המגורים: הסקר החברתי 2016, למ"ס.

ד. מחצאים עיקריים

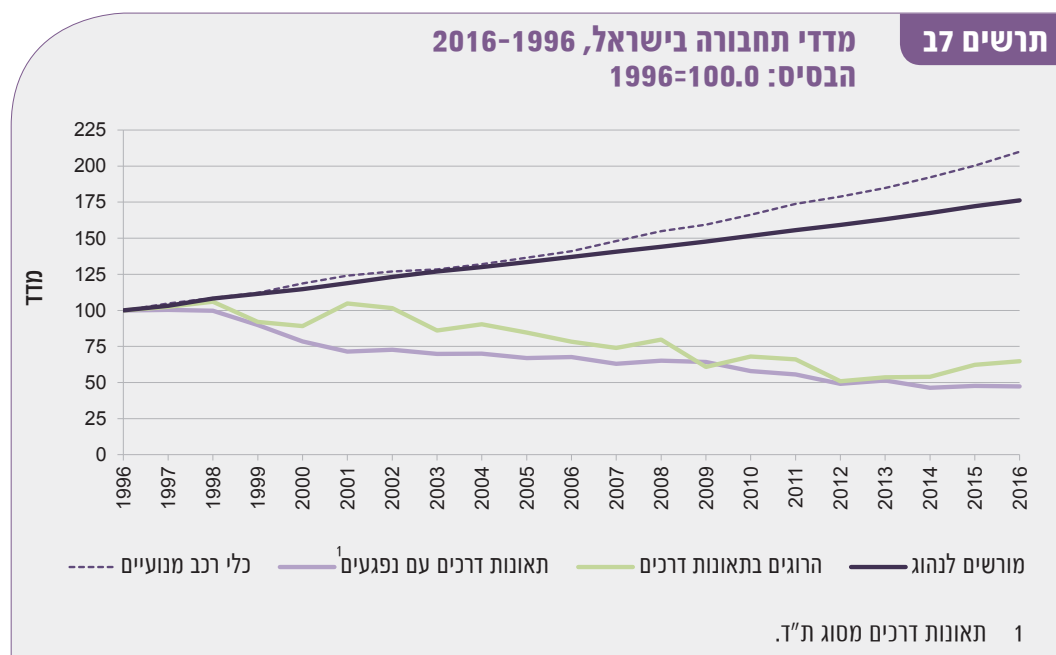
1. תחבורה בישראל

בשנת 2016 היו בישראל כ-4,114 אלף מורשים לנהוג, שנהגו בכ-3,232 אלף כלי רכב, יחס של 1.3 בעלי רישיון נהיגה לכלי רכב. נהגים אלו נסעו 57,220 מיליון ק"מ על פני 19,362 ק"מ של דרכים סלולות.

במהלך השנים נרשמה עלייה בשטח הכבישים, באורך הכבישים ובנסועה. באורך הכבישים העלייה המתונה ביותר – עלייה של 27.8% מאז 1996, ואילו בנסועה נרשמה העלייה הגבוהה ביותר – עלייה של 80.8% מאותה שנה.

כמו כן נרשמה בשנים אלו עלייה במספר כלי הרכב המנועיים ובמספר המורשים לנהוג. מאז 1996 עלה מדד כלי רכב מנועיים ב-110.0% ומדד מורשים לנהוג עלה ב-76.2%. לעומת זאת, מאז שנת 1996 נרשמה ירידה של 52.7% במדד תאונות דרכים עם נפגעים וירידה של 35.2% במדד הרוגים בתאונות דרכים.

2. כלי רכב מנועיים

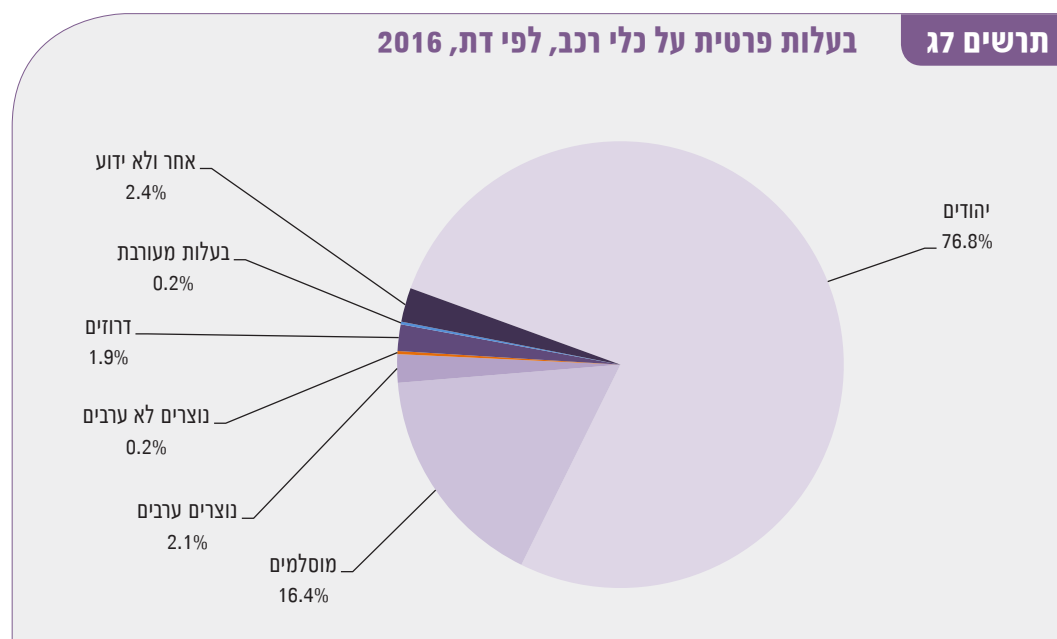
מספר כלי הרכב המנועיים בישראל הגיע בסוף שנת 2016 לכ-3.2 מיליון כלי רכב, עלייה של 4.8% לעומת סוף שנת 2015. מתוך כלל כלי הרכב, כ-2,727 אלף היו כלי רכב פרטיים, כ-321 אלף היו משאיות וכ-130 אלף היו אופנועים. במהלך שנת 2016 נוספו למצבת כלי הרכב כ-372 אלף כלי רכב, מהם כ-321 אלף כלי רכב חדשים.³ בתקופה זו נגרעו מהמצבה כ-224 אלף כלי רכב, כך שהתוספת נטו הסתכמה בכ-148 אלף כלי רכב. הסיבות לגריעת כלי רכב הן: גריטה, אבדן מוחלט, כלי רכב ישנים, כלי רכב שנגנבו.

כלי רכב בבעלות פרטית

בבדיקת בעלות פרטית על כלי רכב לפי דת נמצא כי רובם – 76.8% – בבעלות יהודית, ו-16.4% בבעלות מוסלמית, בדומה לחלקם באוכלוסייה (אחוז היהודים מכלל האוכלוסייה בסוף שנת 2016 היה 74.7% ואחוז המוסלמים – 17.7%).

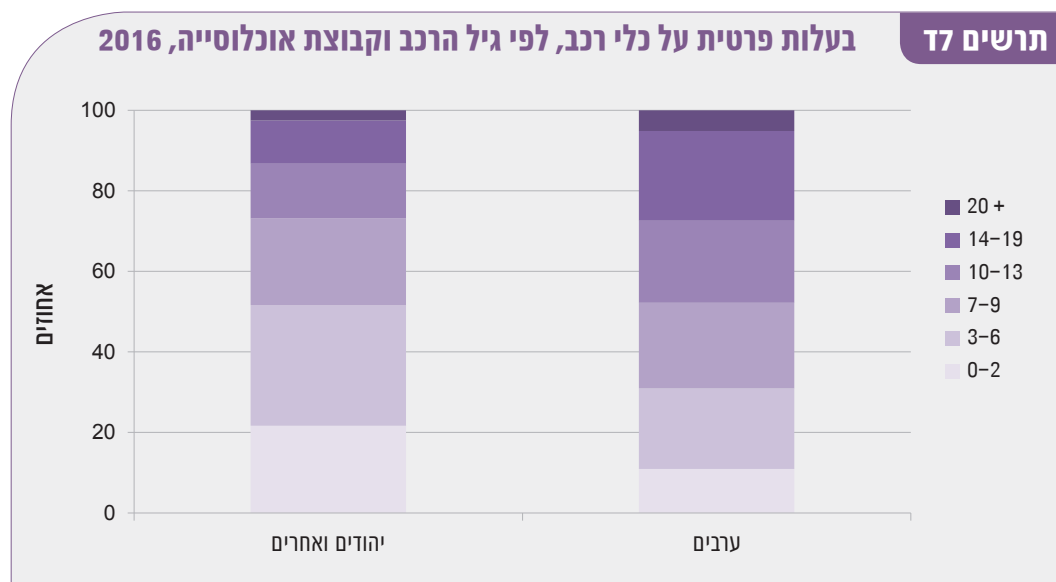
בעלות פרטית על כלי רכב, לפי דת, 2016

תרשים ג

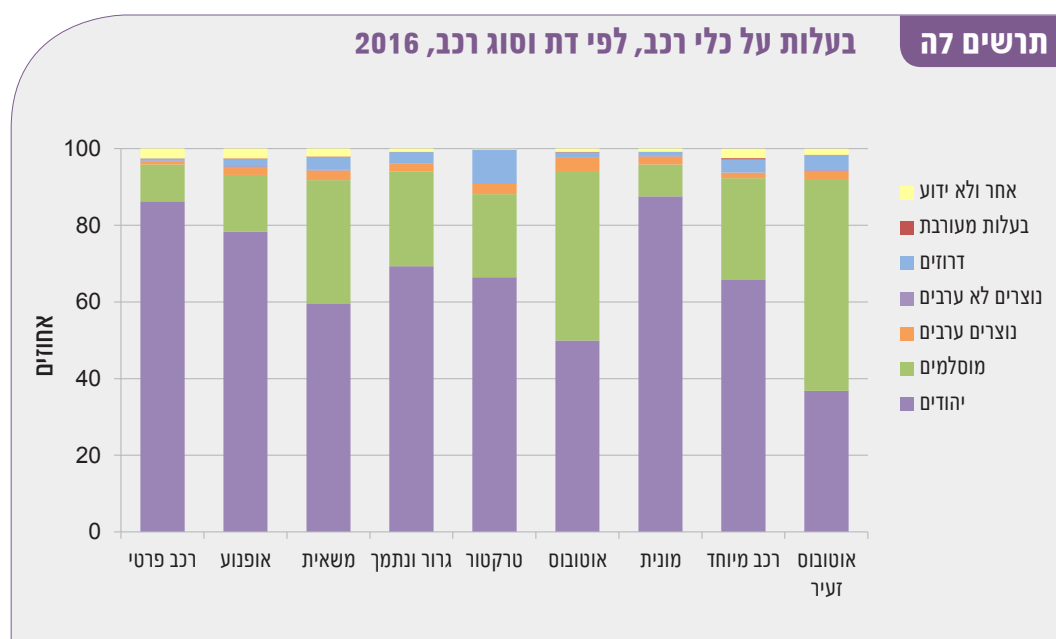

3 כלי רכב לא חדשים שנוספו למצבת כלי הרכב הם למשל רכב צבאי או רכב משטרה שהפכו לאזרחיים.

בבדיקת בעלות פרטית על כלי רכב לפי גיל הרכב וקבוצת אוכלוסייה נמצא כי בקרב יהודים ואחרים, ל-51.7% יש רכב עד גיל 6 ול-13.3% יש רכב מעל גיל 14. בקרב ערבים, ל-10.9% יש רכב עד גיל שנתיים ול-27.4% יש רכב מעל גיל 14.

נמצא כי בכל סוגי כלי הרכב בולטת בעלות יהודית, פרט לאוטובוסים זעירים שבהם אחוז הבעלות המוסלמית גבוה יותר (55.3%). אחוז הבעלות היהודית הגבוה ביותר נמצא במוניות (87.5%) וברכבים פרטיים (86.2%). בקרב בעלי אוטובוסים החלק של יהודים ומוסלמים היה דומה - 49.9% מכלל האוטובוסים הם בבעלות יהודית ו-44.2% בבעלות מוסלמית. כמו כן, בקרב בעלי האוטובוסים אחוז בעלותם של נוצרים ערבים (שהם 1.5% באוכלוסייה) הוא שולי (3.4%), וכן בסוגי הרכב האחרים. בולט החלק של בעלות דרוזית על טרקטורים - 8.9%, לעומת חלקם של הדרוזים באוכלוסייה - 1.6%.

3. מורשים לנהוג

בסוף שנת 2016, מספר המורשים לנהוג בכלי רכב מנועיים היה 4,113,735. מסוף שנת 2015 גדל מספרם של המורשים לנהוג בכ-94,000 – עלייה של 2.3%, בעוד שאוכלוסיית בני 16 ומעלה גדלה ב-2.0% בלבד בתקופה זו.

מספרם הממוצע של המורשים לנהוג לכל רכב מנועי היה 1.3 (כמו בשנת 2015).

שיעור המורשים לנהוג לכל 1,000 תושבים הגיע בסוף שנת 2016 לכ-477, כלומר בעל רישיון אחד לכל 2.1 תושבים, או בעל רישיון אחד לכל 1.5 מבני 16 ומעלה (כמו בשנת 2015).

מהתפלגות המורשים לנהוג לפי גיל עולה שכ-74,000 (1.8%) מהם היו בני 16-18 (בעוד שחלקה היחסי של קבוצת גיל זו היה 4.7%), כ-476,300 (11.6%) היו בני 65 ומעלה, מהם כ-127,800 (3.1%) בני 75 ומעלה. כ-80% מהאוכלוסייה בקבוצת הגיל 25-54 היו מורשים לנהוג, ואילו בקבוצת הגיל 65 ומעלה רק כ-50% היו מורשים לנהוג. רוב המורשים לנהוג היו יהודים – 79.6% מכלל המורשים לנהוג, גבוה מחלקם של היהודים באוכלוסיית בני 16 ומעלה (75.8%). מוסלמים מורשים לנהוג היו 13.6% מכלל המורשים לנהוג, נמוך מחלקם של המוסלמים באוכלוסיית בני 16 ומעלה (15.8%).

חלקם היחסי של גברים ערבים מורשים לנהוג מכלל המורשים לנהוג היה גבוה (10.6%) לעומת חלקן היחסי של נשים ערביות מורשות לנהוג (6.2%).

לוח 7.1 אוכלוסיית בני 16 ומעלה ומורשים לנהוג, לפי דת, 2016

אחוז מורשים לנהוג מכלל בני אותה הדת	מורשים לנהוג		בני 16+		
	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	
	100.0	4,113,735	100.0	6,049,946	סך הכל
71.4	79.6	3,275,252	75.8	4,588,815	יהודים
58.4	13.6	557,675	15.8	954,762	מוסלמים
75.4	1.9	76,149	1.7	101,053	נוצרים ערבים
59.3	1.4	58,878	1.6	99,265	דרוזים
39.5	0.3	12,145	0.5	30,774	נוצרים לא ערבים
48.5	3.2	133,636	4.6	275,277	אחר ולא ידוע

בשנת 2016, השיעור הגבוה ביותר של מורשים לנהוג ברכב פרטי נמצא בקרב יהודים – 79.8%, גבוה מחלקם באוכלוסיית בני 16 ומעלה (75.8%). 13.6% מהמורשים לנהוג ברכב פרטי היו מוסלמים, נמוך מחלקם באוכלוסיית בני 16 ומעלה (15.8%). 91.0% מהמורשים לנהוג באופנוע היו יהודים לעומת 6.0% מוסלמים. בקרב המורשים לנהוג במשאית היה אחוז היהודים נמוך משיעורם בשאר סוגי הרכב – 63.5%, 27.9% היו מוסלמים, 3.5% היו נוצרים לא ערבים ו-3.2% היו דרוזים.

מורשים לנהוג, לפי סוג רכב ודת, 2016

לוח 7.2

אחוזים

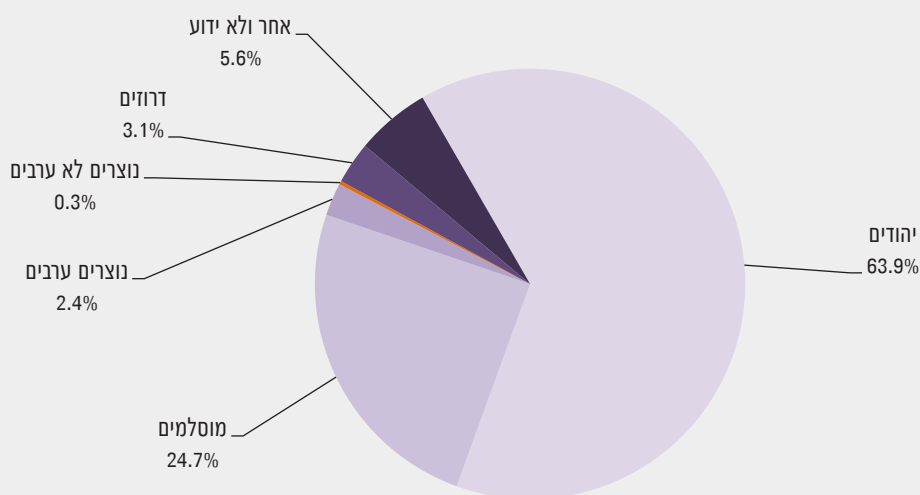
אופנוע	משאית	רכב פרטי	
100.0	100.0	100.0	סך הכל
91.0	63.5	79.8	יהודים
6.0	27.9	13.6	מוסלמים
0.2	0.3	1.9	נוצרים ערבים
0.4	3.2	1.4	דרוזים
1.7	3.5	0.3	נוצרים לא ערבים
0.7	1.6	3.0	אחר ולא ידוע

4. נפגעים בתאונות דרכים (תיקי ת"ד)⁴

בשנת 2016 נפגעו 22,236 אנשים ב-12,015 תאונות דרכים – עלייה של 0.3% לעומת שנת 2015 (22,164 נפגעים). נמצא כי חלקם של הערבים מהנפגעים גבוה מחלקם היחסי באוכלוסייה; הערבים היו 20.8% מאוכלוסיית ישראל אך 30.2% מהנפגעים בתאונות דרכים (ו-35.2% מההרוגים). 18 ילדים ערבים עד גיל 14 נהרגו בשנת 2016 – 72.0% מכלל הילדים שנהרגו, לעומת חלקם של ילדים ערבים עד גיל 14 באוכלוסיית הילדים בני 0-14 – 24.6%. 37.7% מכלל הנפגעים נפגעו בתאונות שאירעו בדרכים לא-עירוניות (26.9% מכלל התאונות), אך חומרת הפגיעה בדרכים אלו הייתה קשה – 63.0% מההרוגים ו-36.2% מהנפגעים קשה. 15.0% מכלל הנפגעים ו-28.6% מכלל ההרוגים היו הולכי רגל. בני 65 ומעלה היו כ-23% מהולכי הרגל שנפגעו, יותר מכפול מחלקם באוכלוסייה (חלקם של בני 65 ומעלה בכלל האוכלוסייה הוא כ-11%). מעורבותם של בני 65 ומעלה בתאונות דרכים דומה לחלקם באוכלוסייה – 88.5% מהנפגעים בגיל זה היו יהודים ואחרים ו-8.4% היו ערבים (91.7% מבני 65 ומעלה בכלל האוכלוסייה הם יהודים ואחרים והשאר ערבים). בשנת 2016, 63.9% מהנפגעים בתאונות דרכים היו יהודים, 24.7% מוסלמים, 3.1% דרוזים, 2.4% נוצרים ערבים, 0.3% נוצרים לא ערבים ו-5.6% אחר ולא ידוע.

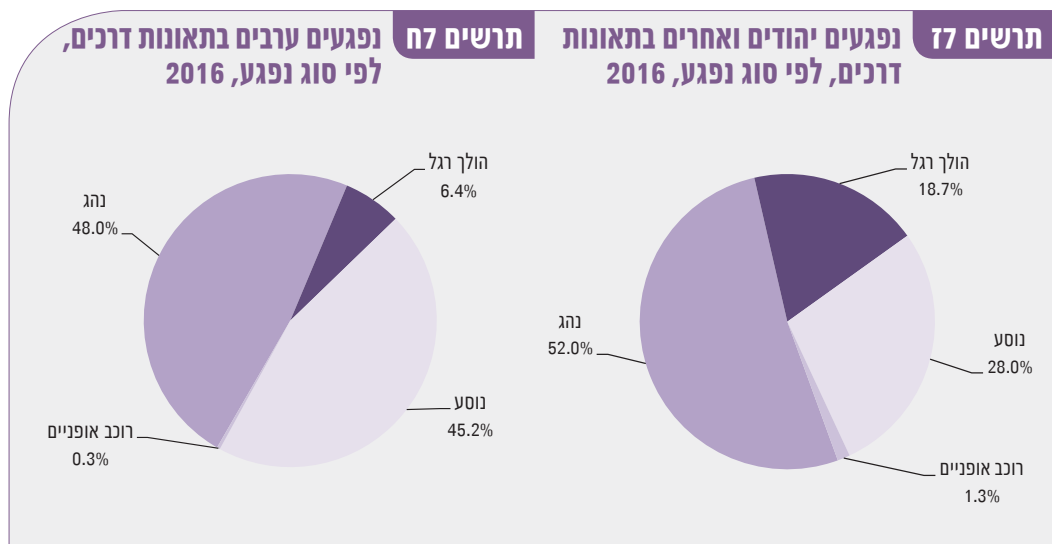
נפגעים בתאונות דרכים, לפי דת, 2016

תרשים 17

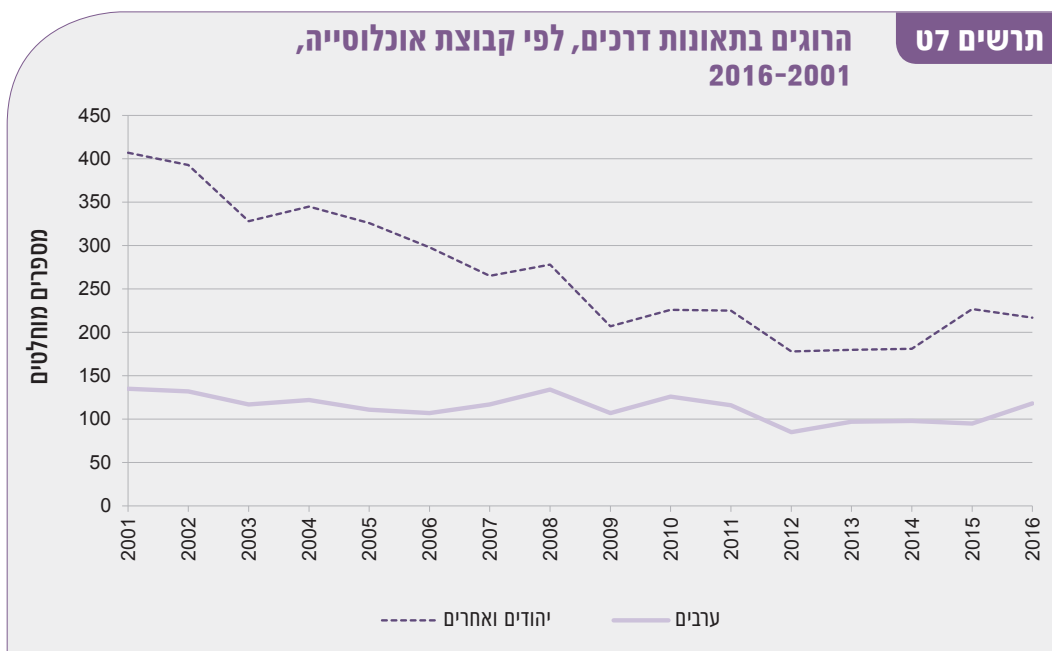

4 לא כולל באזור יהודה והשומרון.

הולכי רגל היו 18.7% מכלל הנפגעים היהודים והאחרים בתאונות דרכים לעומת 6.4% מכלל הנפגעים הערבים. נוסעים היו 28.0% מכלל הנפגעים היהודים לעומת 45.2% מכלל הנפגעים הערבים.

ב-15 השנים האחרונות חלה מגמת ירידה במספר ההרוגים בקרב יהודים ואחרים (בשנת 2001 נהרגו 407 יהודים ואחרים לעומת 217 בשנת 2016), בעוד שבקרב ערבים הירידה במספר ההרוגים הייתה קלה (135 ערבים בשנת 2001 לעומת 118 בשנת 2016). בשנת 2016 נצפתה ירידה במספר ההרוגים היהודים והאחרים לעומת עלייה במספר ההרוגים הערבים.

בכל קבוצת גיל, שיעור ההרוגים בתאונות דרכים היה גבוה בקרב ערבים יותר משיעור זה בקרב יהודים ואחרים. הפער הגדול ביותר בין שתי קבוצות האוכלוסייה נמצא בקבוצות הגיל הצעירות 0-4 ו-5-14, שבהן שיעור ההרוגים בתאונות דרכים היה גבוה פי 11 בממוצע בקרב ערבים מבקרב יהודים ואחרים. בקבוצות הגיל 15-19 ו-20-24 שיעור ההרוגים הערבים היה גבוה פי ארבעה משיעור ההרוגים היהודים והאחרים.

הרוגים בתאונות דרכים, לפי גיל וקבוצת אוכלוסייה, סוף 2016

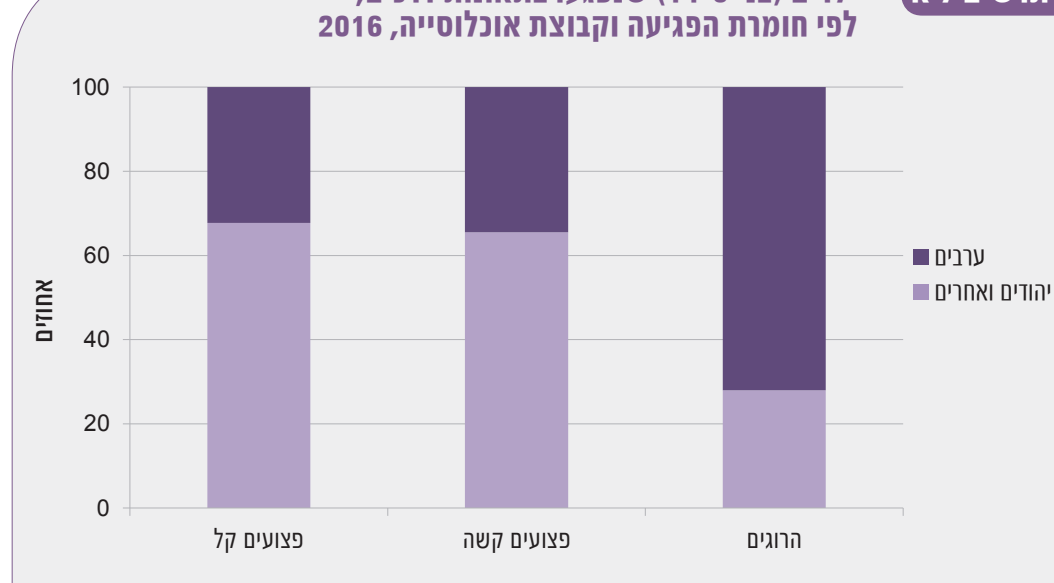
תרשים 7

מכלל הילדים עד גיל 14 שנהרגו בתאונות דרכים, אחוז הילדים הערבים היה 72.0%, פי שלושה משיעורם באוכלוסייה (24.6%). אחוז הילדים היהודים והאחרים שנהרגו היה 28.0% (חלקם של ילדים יהודים ואחרים באוכלוסייה הוא 26.9%). בקרב הילדים שנפצעו קשה, 34.5% היו ערבים - שיעור גבוה פי חמישה מחלקם בכלל האוכלוסייה.

ילדים (בני 0-14) שנפגעו בתאונות דרכים, לפי חומרת הפגיעה וקבוצת אוכלוסייה, 2016

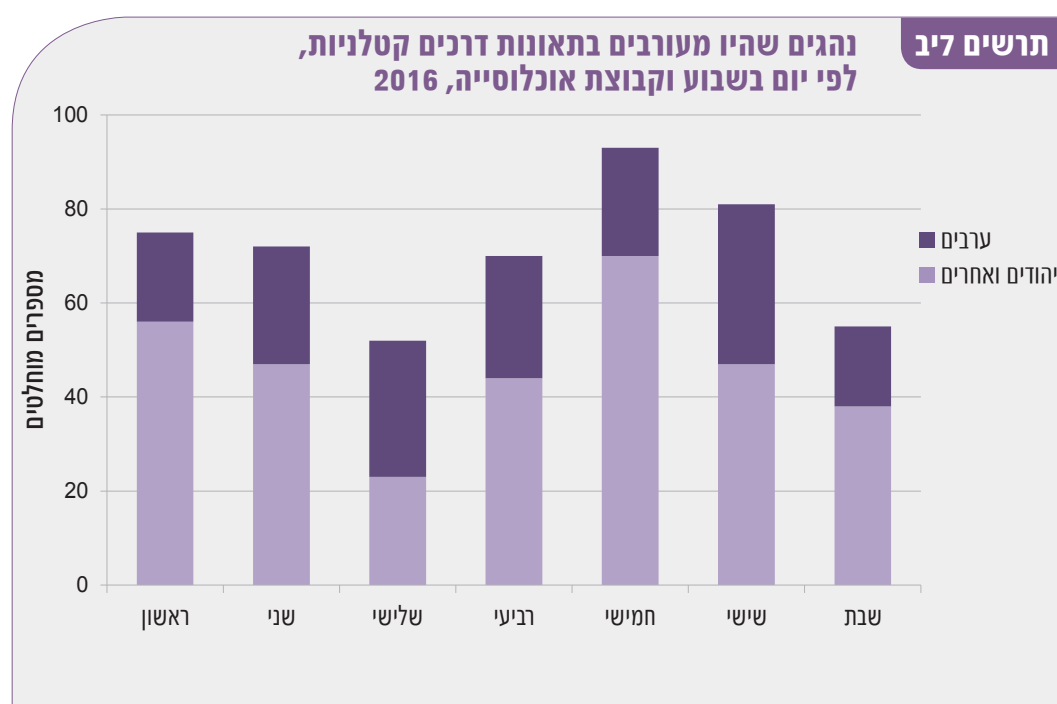
תרשים 7א

5. נהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים (תיקי ת"ד)⁵

בשנת 2016, 21,795 נהגים היו מעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, ירידה של כ-1% לעומת שנת 2015. 73.5% מהנהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים היו גברים ו-26.5% היו נשים. אחוז המורשים לנהוג היה 56.5% ו-43.5% בהתאמה, כמו בשנה הקודמת. חלקם של הערבים מכלל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים היה 23.9% (בדומה לשנת 2015 - 21.8%). שיעור זה היה גבוה מחלקם היחסי בכלל האוכלוסייה (20.8%) וגבוה מאוד מחלקם מכלל המורשים לנהוג (16.8%).

נהגים ערבים היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בימי שישי יותר מבכל ימות השבוע, ואילו נהגים יהודים היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בימי חמישי יותר מבכל ימות השבוע.

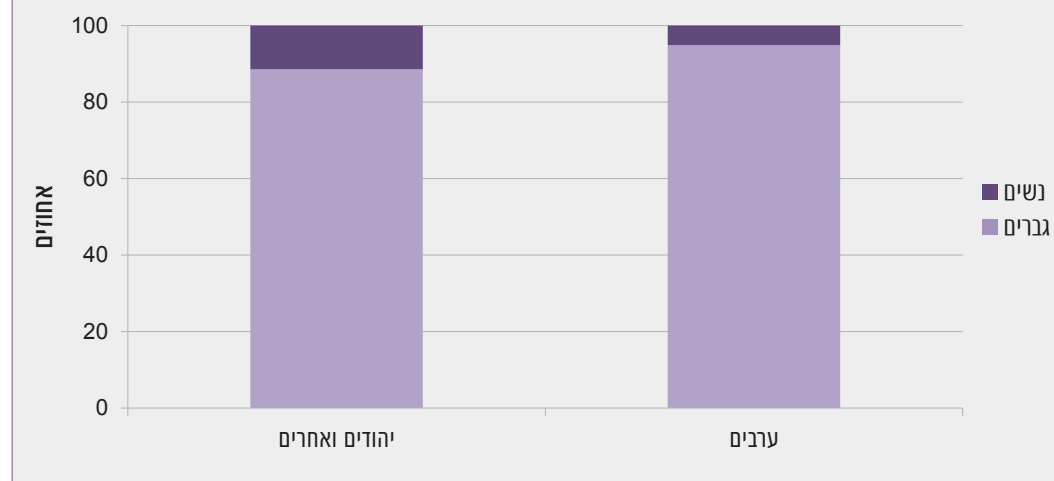

5 לא כולל באזור יהודה והשומרון.

176 ערבים נהגו ללא רישיון והיו מעורבים בתאונות דרכים, מהם 94.9% גברים ו-5.1% נשים. גם אצל יהודים ואחרים שנהגו ללא רישיון נמצא פער בין גברים לנשים במעורבות בתאונות דרכים – 447 יהודים ואחרים נהגו ללא רישיון והיו מעורבים בתאונות דרכים, מהם 88.6% גברים ו-11.4% נשים.

נהגים שנהגו ללא רישיון נהיגה והיו מעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 2016

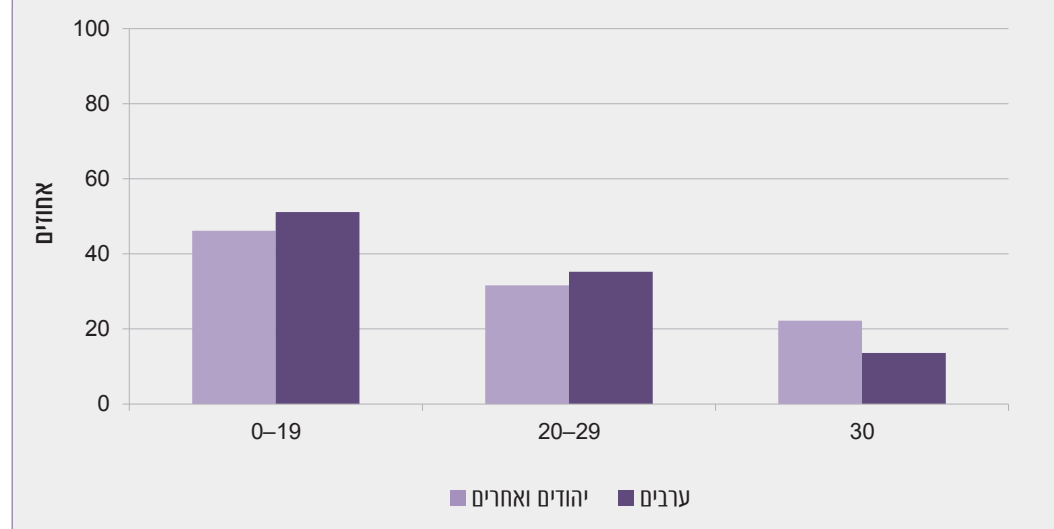
תרשים ליד

אפשר לראות שכלל שהגיל צעיר יותר, מספר הנהגים שנהגו ללא רישיון והיו מעורבים בתאונות דרכים גבוה יותר, הן אצל ערבים והן אצל יהודים ואחרים. בגיל 0-19, נהגים ערבים שנהגו ללא רישיון והיו מעורבים בתאונות דרכים היו 51.1% מכלל הנהגים הערבים שנהגו ללא רישיון והיו מעורבים בתאונות דרכים, בגיל 20-29 הם היו 35.2% ובגיל 30 ומעלה – 13.6%. אצל יהודים ואחרים החלוקה הייתה דומה: בגיל 0-19, 46.2% נהגו ללא רישיון והיו מעורבים בתאונות דרכים ובגיל 30 ומעלה – 22.2%.

נהגים שנהגו ללא רישיון נהיגה והיו מעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, לפי קבוצת אוכלוסייה וגיל, 2016

תרשים ליד

69.9% מהנהגים היהודים והאחרים ו-68.0% מהנהגים הערבים שהיו מעורבים בתאונות דרכים נהגו ברכב פרטי. בקרב נהגים צעירים עד גיל 24 שהיו מעורבים בתאונות דרכים, 10.2% מהנהגים הערבים ו-5.1% מהנהגים היהודים והאחרים נהגו במשאית.

**נהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, לפי סוג רכב,
גיל וקבוצת אוכלוסייה, 2016**

לוח 7.3

אחוזים				מספרים מוחלטים				
נהגים עד גיל 24		סך הכל		נהגים עד גיל 24		סך הכל		
ערבים	יהודים ואחרים	ערבים	יהודים ואחרים	ערבים	יהודים ואחרים	ערבים	יהודים ואחרים	
100.0	100.0	100.0	100.0	1,479	4,026	5,214	16,581	סך הכל
71.0	58.7	68.0	69.9	1,050	2,363	3,544	11,587	רכב פרטי
10.2	5.1	15.4	6.9	151	207	802	1,142	משאית
1.4	1.4	7.7	5.7	21	56	404	952	מונית, אוטובוס ואוטובוס זעיר
10.8	15.7	5.1	10.4	160	632	268	1,720	אופנוע
6.6	19.1	3.8	7.1	97	768	196	1,180	רכב אחר

עברות הנהיגה השכיחות ביותר בקרב כל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים היו אי-מתן זכות קדימה ואי-ציית לרמזור. בקרב נהגים יהודים ואחרים אי-מתן זכות קדימה הייתה העברה השכיחה ביותר - 27.5% מכלל עברות הנהיגה שביצעו נהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים ובקרב נהגים ערבים אי-ציית לרמזור הייתה העברה השכיחה ביותר - 18.3%.

נהגים המעורבים בתאונות דרכים עם נפגעים, לפי עברת נהיגה וקבוצת אוכלוסייה, 2016

לוח 7.4

סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
אין עברה	אין עברה	אין עברה	אין עברה	אין עברה
עברה	עברה	עברה	עברה	עברה
אי-מתן זכות קדימה	אי-מתן זכות קדימה	אי-מתן זכות קדימה	אי-מתן זכות קדימה	אי-מתן זכות קדימה
אי-ציית לרמזור	אי-ציית לרמזור	אי-ציית לרמזור	אי-ציית לרמזור	אי-ציית לרמזור
אי-ציית לתמרור	אי-ציית לתמרור	אי-ציית לתמרור	אי-ציית לתמרור	אי-ציית לתמרור
אי-שמירת מרחק	אי-שמירת מרחק	אי-שמירת מרחק	אי-שמירת מרחק	אי-שמירת מרחק
מעבר בין נתיבים	מעבר בין נתיבים	מעבר בין נתיבים	מעבר בין נתיבים	מעבר בין נתיבים
מהירות מופרזת	מהירות מופרזת	מהירות מופרזת	מהירות מופרזת	מהירות מופרזת
פנייה שלא כחוק	פנייה שלא כחוק	פנייה שלא כחוק	פנייה שלא כחוק	פנייה שלא כחוק
שכרות/סמים	שכרות/סמים	שכרות/סמים	שכרות/סמים	שכרות/סמים
סיבות אישיות אחרות/מגבלות רפואיות/גופניות	סיבות אישיות אחרות/מגבלות רפואיות/גופניות	סיבות אישיות אחרות/מגבלות רפואיות/גופניות	סיבות אישיות אחרות/מגבלות רפואיות/גופניות	סיבות אישיות אחרות/מגבלות רפואיות/גופניות
אי-שמירה על הימין	אי-שמירה על הימין	אי-שמירה על הימין	אי-שמירה על הימין	אי-שמירה על הימין
נסיעה לאחור	נסיעה לאחור	נסיעה לאחור	נסיעה לאחור	נסיעה לאחור
עקיפה שלא כחוק	עקיפה שלא כחוק	עקיפה שלא כחוק	עקיפה שלא כחוק	עקיפה שלא כחוק
התנהגות רוכב אופנוע או קטנוע	התנהגות רוכב אופנוע או קטנוע	התנהגות רוכב אופנוע או קטנוע	התנהגות רוכב אופנוע או קטנוע	התנהגות רוכב אופנוע או קטנוע
אחר ולא ידוע	אחר ולא ידוע	אחר ולא ידוע	אחר ולא ידוע	אחר ולא ידוע

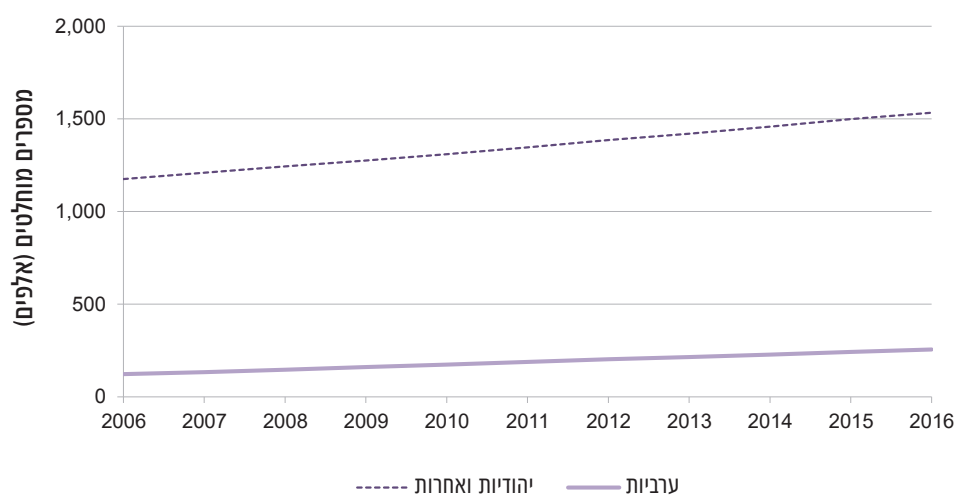
7.1 תיבה

נשים מורשות לנהוג והיפגעות נשים בתאונות דרכים⁶

מורשות לנהוג, לפי קבוצת אוכלוסייה

בשנת 2016 היה מספר המורשות לנהוג כ-1.8 מיליון, עלייה של 37.8% משנת 2006. חלקן של הנשים באוכלוסיית המורשים לנהוג גדל מ-40.6% בשנת 2006 ל-43.5% בשנת 2016. מספר המורשות לנהוג הערביות הוכפל במהלך העשור הנזכר (מ-123 אלף ל-256 אלף) וחלקן מכלל המורשות לנהוג עלה מ-9.5% ל-14.3%.

תרשים א' מורשות לנהוג, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2016-2006

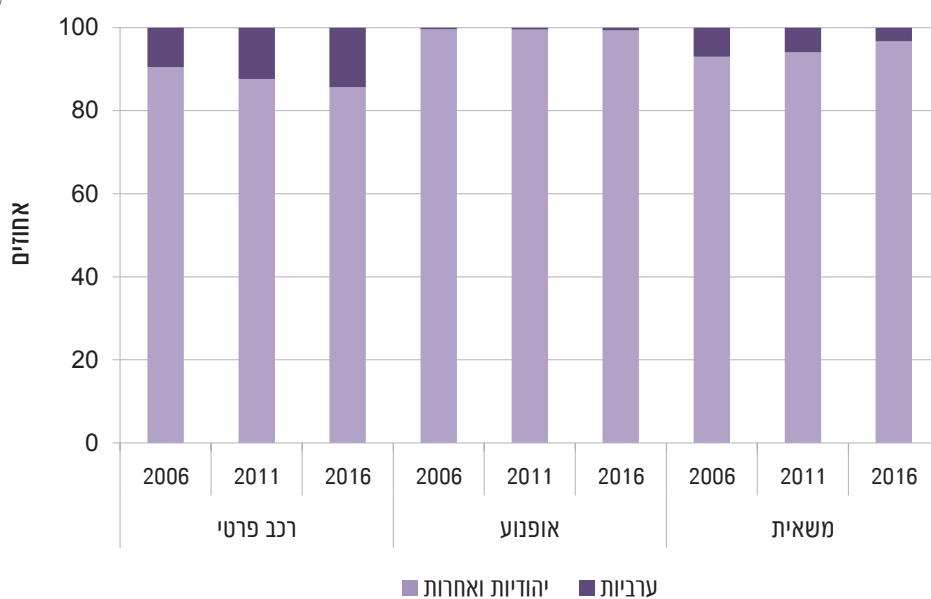

6 תיקי ת"ד, לא כולל תאונות באזור יהודה והשומרון.

בבחינת ההתפלגות של מורשות לנהוג לפי סוג רכב, נמצא שכמעט כל המורשות לנהוג באופנוע הן יהודיות ואחרות, נתון שנותר יציב בין 2006 ל-2016. לעומת זאת חלה ירידה באחוז הנשים הערביות המורשות לנהוג במשאית מכלל המורשות לנהוג במשאית, מ-7.0% בשנת 2006 ל-3.3% בשנת 2016. באחוז הנשים הערביות המורשות לנהוג ברכב פרטי מכלל המורשות לנהוג ברכב פרטי חלה עלייה, מ-9.5% בשנת 2006 ל-14.3% בשנת 2016.

תרשים ב מורשות לנהוג, לפי סוג רכב וקבוצת אוכלוסייה, 2006, 2011, 2016

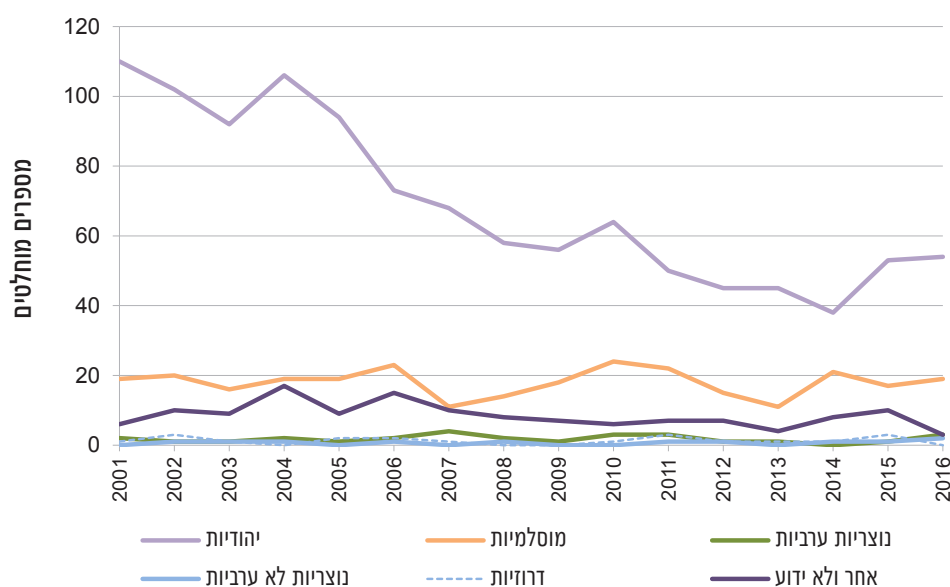

נשים שנפגעו בתאונות דרכים, לפי סוג נפגע, חומרת פגיעה, דת וקבוצת אוכלוסייה

בין 2011-2016 אחוז הנשים שנפגעו בתאונות דרכים היה בממוצע 41.2% מכלל הנפגעים בתאונות דרכים.⁷ מכלל הנשים שנהרגו בתאונות דרכים, במספר הנשים היהודיות שנהרגו בתאונות דרכים נמצאה מגמת ירידה עם תנודות בין 2001-2016, לעומת מספרן של נשים מדתות אחרות שנהרגו בתאונות דרכים, אשר נותר יציב במהלך שנים אלו.

בשנת 2016 חלה עלייה במספר הנשים היהודיות שנהרגו בתאונות דרכים (לעומת מספר ההרוגים היהודים שבו חלה ירידה).

תרשים ג נשים שנהרגו בתאונות דרכים, לפי דת, 2001-2016

7 יש לציין כי לא קיים מידע על נסועה של נשים לעומת גברים.

חלקן של נשים ערביות שנהרגו בתאונות דרכים מכלל הנשים שנהרגו בתאונות דרכים ירד במהלך השנים והגיע בשנת 2016 ל-27.2% (בשנת 2011 עמד על 31.4%). עם זאת מדובר בעלייה של 5.1% משנת 2006 שבה 26.3% מכלל הנשים שנהרגו היו ערביות.

חלקן של הנשים הערביות מכלל הנשים שנפצעו קשה בתאונות דרכים בשנת 2016 היה 18.6%.

אחוז הולכות הרגל הערביות שנהרגו בתאונות דרכים מכלל ההרוגות הערביות ירד משנת 2006 עד שנת 2016 ב-12.0%, ולעומת זאת אחוז הולכות הרגל היהודיות והאחרות שנהרגו בתאונות דרכים מכלל ההרוגות היהודיות והאחרות עלה מ-39.1% בשנת 2006 ל-42.4% בשנת 2016 (ובשנת 2011 אף נצפתה עלייה גדולה עוד יותר ואחוז זה הגיע ל-51.7%).

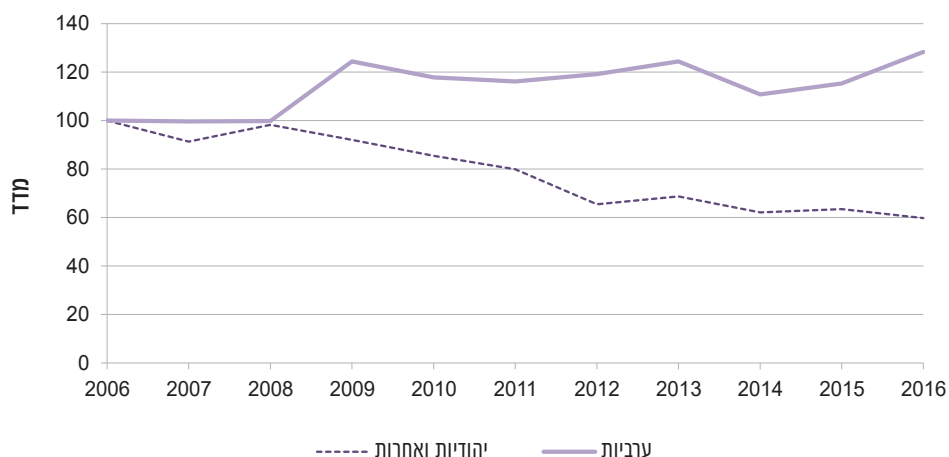
נשים שנפגעו בתאונות דרכים, לפי חומרת פגיעה, סוג נפגע וקבוצת אוכלוסייה, 2006, 2011, 2016

לוח 1

ערביות				יהודיות ואחרות				
נהגות	נוסעות	הולכות רגל	סך הכל	נהגות	נוסעות	הולכות רגל	סך הכל	
אחוזים מסך הכל				אחוזים מסך הכל				מספרים מוחלטים
								2006
22.7	70.9	6.4	2,613	39.0	48.1	12.9	11,373	סך הכל
-	51.6	48.4	31	20.7	40.2	39.1	87	הרוגות
17.4	48.3	34.3	178	18.2	37.2	44.6	597	פצועות קשה
23.4	72.8	3.8	2,404	40.3	48.8	10.9	10,689	פצועות קל
								2011
27.9	65.3	6.7	2,470	41.6	41.1	17.3	8,469	סך הכל
7.4	59.3	33.3	27	19.0	29.3	51.7	59	הרוגות
14.6	45.6	39.8	103	29.4	25.2	45.3	313	פצועות קשה
28.8	66.3	5.0	2,340	42.2	41.8	16.0	8,147	פצועות קל
								2016
31.8	60.8	7.4	2,395	39.0	37.5	23.5	6,772	סך הכל
4.5	59.1	36.4	22	16.9	40.7	42.4	59	הרוגות
19.1	43.6	37.3	110	18.9	28.5	52.6	481	פצועות קשה
32.7	61.6	5.7	2,263	40.8	38.2	21.0	6,232	פצועות קל

נמצאה מגמת עלייה במהלך השנים במדד נהגות ערביות שנפגעו בתאונות דרכים – עלייה של 28.3% משנת 2006 עד לשנת 2016. לעומת זאת, במדד נהגות יהודיות ואחרות שנפגעו בתאונות דרכים נמצאה מגמת ירידה של 40.2% בשנים אלו.

תרשים ד
מדד נהגות שנפגעו בתאונות דרכים, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2016-2006
הבסיס: 2006=100.0

בהשוואה שנעשתה למדד נהגים שנפגעו בתאונות דרכים משתי קבוצות האוכלוסייה נצפתה מגמת ירידה בשנים אלו – ירידה של 45.4% אצל נהגים יהודים ואחרים וירידה של 28.1% אצל נהגים ערבים.

נשים שנפגעו בתאונות דרכים, לפי גיל וקבוצת אוכלוסייה

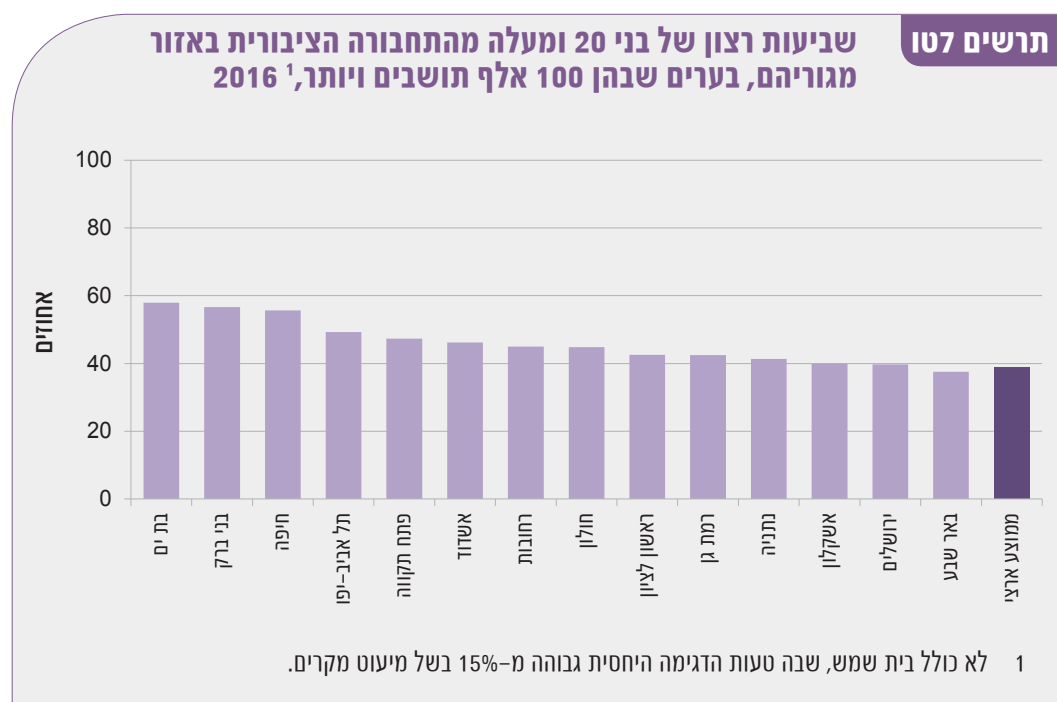
בקבוצת הגיל 20-39 נמצא האחוז הגבוה ביותר של נשים משתי קבוצות האוכלוסייה שנפגעו בתאונות דרכים בשנים 2006, 2011 ו-2016, אף על פי שחלקן של נשים בקבוצת גיל זו באוכלוסייה הוא 13.6%. אצל נשים יהודיות ואחרות מדובר ב-38.1%-45.9% מכלל הנפגעות היהודיות והאחרות בתאונות דרכים בשנים אלו ואצל נשים ערביות מדובר ב-45.1%-46.4% מכלל הנפגעות הערביות בתאונות דרכים בשנים אלו. כמו כן אפשר לראות כי אצל נשים בגיל 80 ומעלה, שחלקן באוכלוסייה הוא 1.7%, אחוז הנפגעות הערביות היה בין 0.2% ל-0.3% מכלל הנפגעות הערביות ואחוז הנפגעות היהודיות והאחרות היה בין 1.5% ל-3.0% מכלל הנפגעות היהודיות והאחרות.

תרשים ה נשים שנפגעו בתאונות דרכים, לפי קבוצת אוכלוסייה וגיל, 2016, 2011, 2006

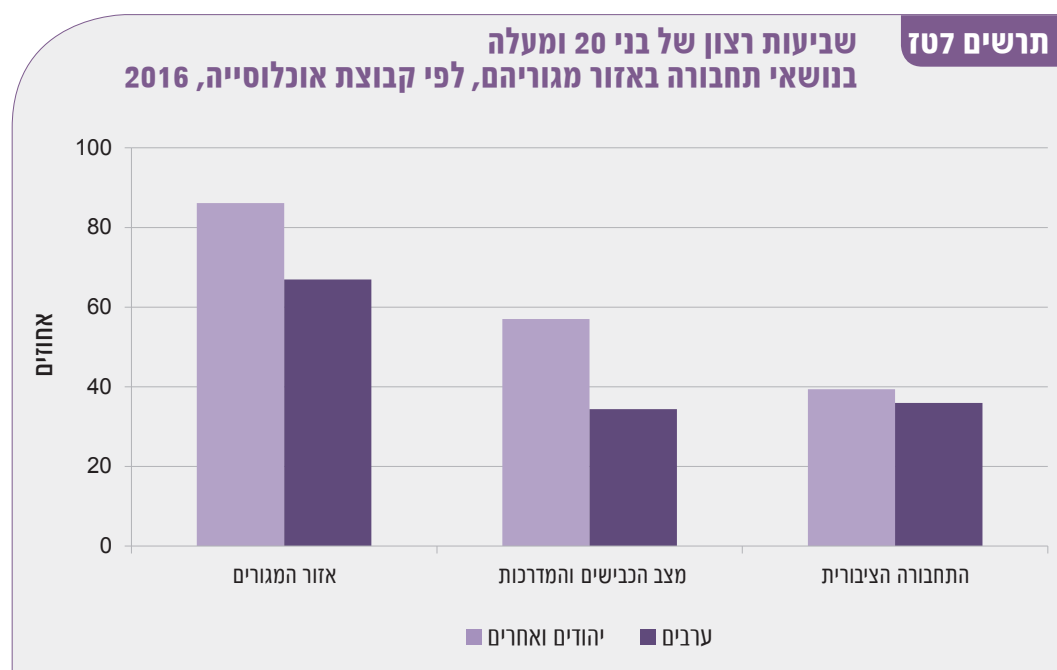
6. שביעות רצון בנושאי תחבורה באזור המגורים (הסקר החברתי, 2016)

בסקר החברתי נבדקה שביעות רצון מהתחבורה הציבורית באזור המגורים – 39.4% מהיהודים ו-35.9% מהערבים היו מרוצים בשנת 2016. מבין 15 הערים הגדולות (ערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר), שיעור המרוצים הגבוה ביותר, שנה רביעית ברציפות, נמצא בבת ים – 58.0%. בבני ברק 56.6% היו מרוצים מהתחבורה הציבורית, בחיפה 56.7%, בתל אביב-יפו 49.3% ובירושלים 39.7% (43.2% מהיהודים ו-32.6% מהערבים).

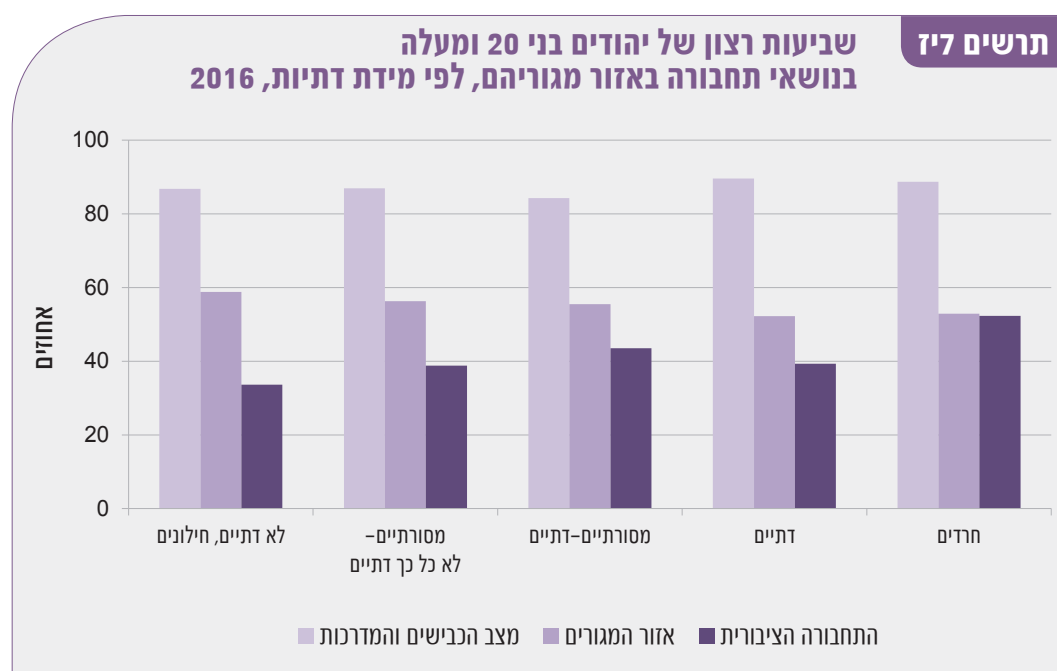

בכל המאפיינים הקשורים בשביעות רצון בנושאי תחבורה באזור המגורים אשר נבדקו, יהודים היו מרוצים יותר מערבים.

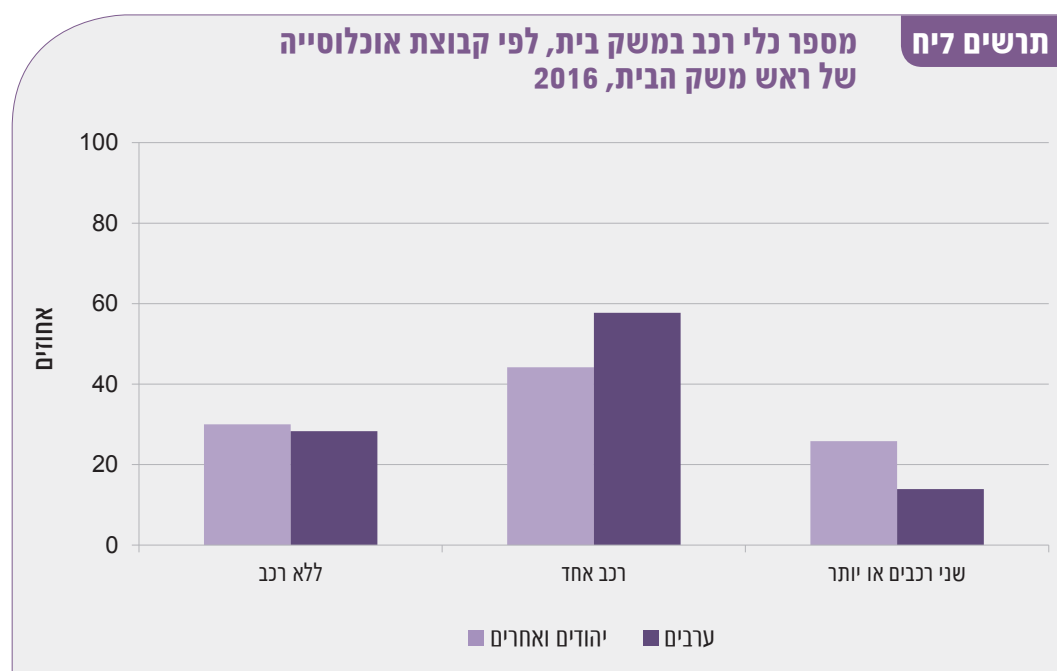

יהודים מרוצים מאזור מגוריהם באופן כללי. לא נמצאו הבדלים גדולים לפי מידת דתיות. שיעור האוכלוסייה החילונית שמרוצה ממצב הכבישים והמדרכות (58.8%) גבוה מעט משיעור זה בשאר הקבוצות באוכלוסייה היהודית (52.2%–56.3%). שיעור החרדים המרוצים מהתחבורה הציבורית באזור המגורים (52.3%) גבוה יותר משיעור המרוצים בשאר הקבוצות באוכלוסייה היהודית (33.6%–43.5%).

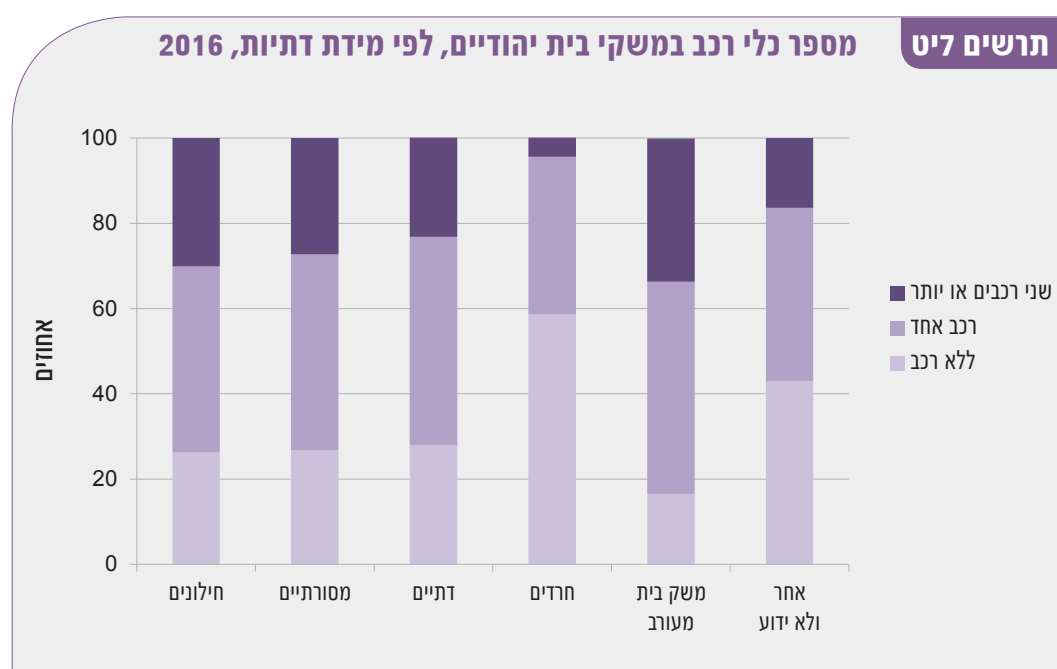
7. בעלות על כלי רכב והוצאות על תחבורה ציבורית במשקי בית (סקר הו"מ, 2016)

ל-44.2% ממשקי הבית של יהודים ואחרים יש רכב אחד, ל-25.8% יש שני רכבים או יותר ול-30.0% אין רכב כלל. במשקי בית שבראשם עומד ערבי, ל-57.7% יש רכב אחד בלבד, ל-13.9% יש שני רכבים או יותר, ובדומה ליהודים ואחרים - ל-28.3% אין רכב כלל.

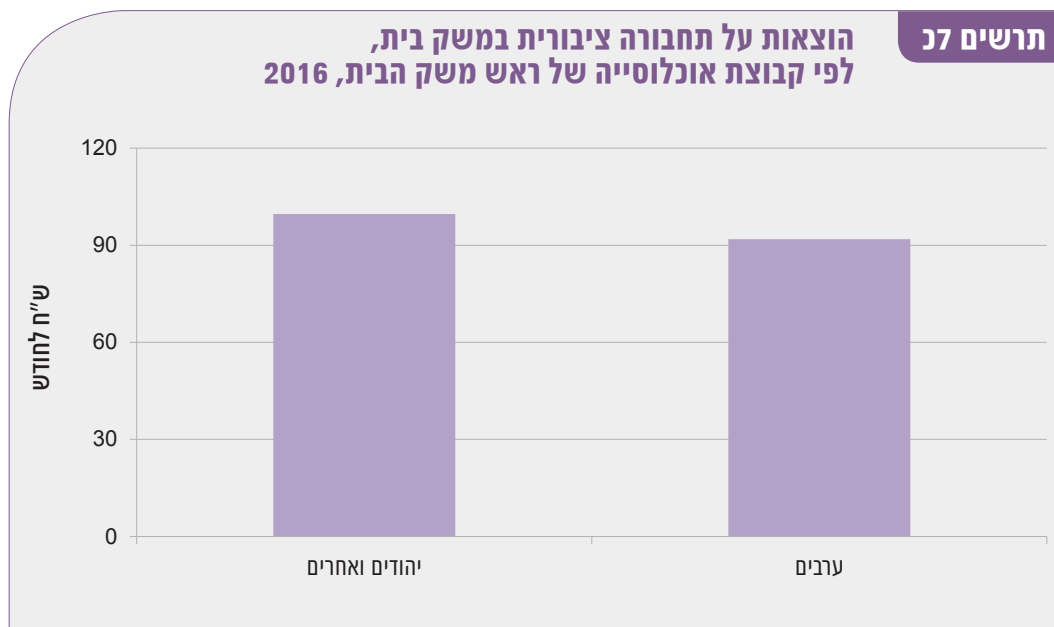
במשקי בית יהודיים, האחוז הגבוה ביותר של משקי בית שאין להם רכב כלל נמצא בקרב חרדים (58.6% מכלל משקי הבית של חרדים). בשאר אוכלוסיות משקי הבית היהודיים נע אחוז זה בין 16.5% ל-28.0%.

במשקי בית שבהם אורח חיים מעורב נמצא האחוז הגבוה ביותר של שני רכבים או יותר - 33.6%.

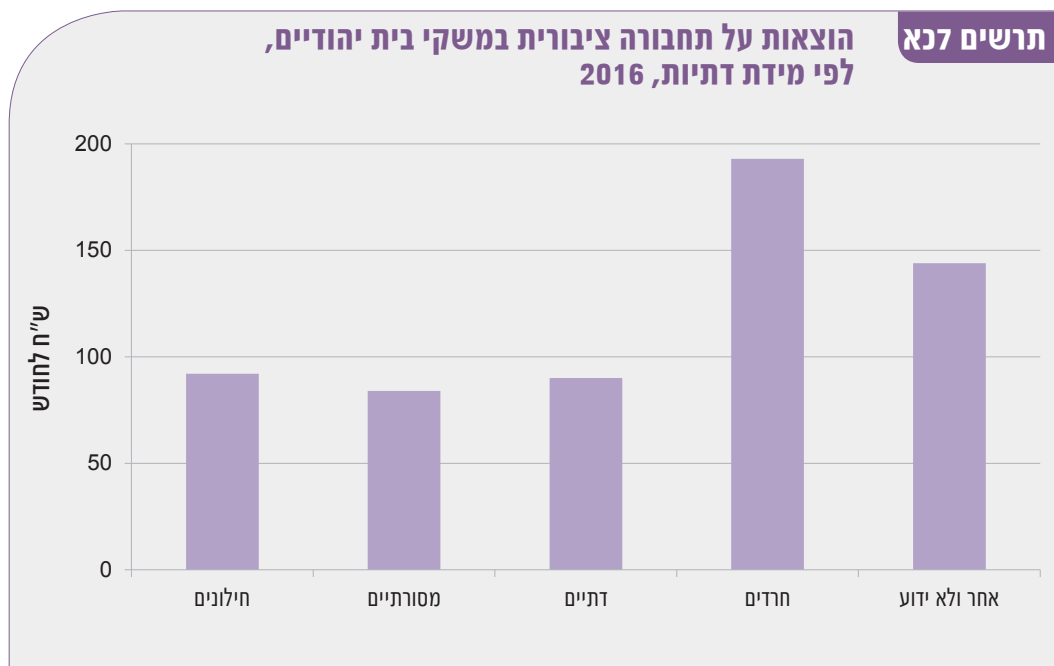

בשנת 2016, למשקי בית יהודיים ואחרים היו הוצאות גבוהות יותר על תחבורה ציבורית ממשקי בית ערביים – 99.6 ש"ח לחודש לעומת 91.9 ש"ח לחודש, בהתאמה.

במשקי בית יהודיים, ההוצאות הגבוהות ביותר על תחבורה ציבורית בחודש היו במשקי בית חרדיים – 193 ש"ח, פי שניים בהשוואה לממוצע שאר אוכלוסיות משקי הבית היהודיים (יצוין כי מספר הנפשות הממוצע בשאר אוכלוסיות משקי הבית היהודיים הוא 3.1, לעומת 5.4 נפשות בממוצע במשק בית חרדי).

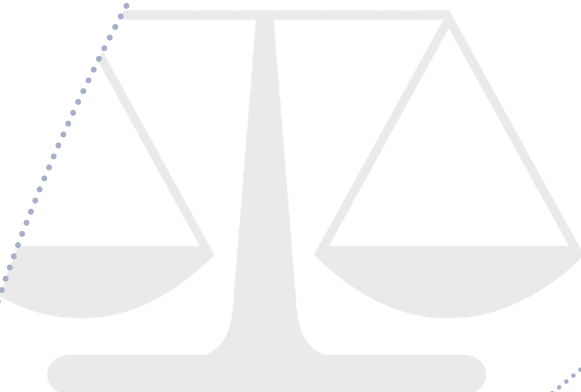
8. התנהגות אלימה בכביש (סקר ביטחון אישי, 2016)

בסקר ביטחון אישי 2016 נשאלה השאלה "באיזו תדירות אתה נפגע כנהג, נוסע או הולך רגל, מהתנהגות אלימה בכביש כגון: קללות, איומים, חסימת מעבר או נהיגה מסכנת?". כמחצית מהמשתתפים בסקר ענו שנפגעו מהתנהגות אלימה בכביש. בבדיקה לפי קבוצות אוכלוסייה, 70.1% מהערבים ענו שלא נפגעו אף פעם מהתנהגות אלימה בכביש לעומת 40.1% מהיהודים והאחרים. בקרב יהודים, 24.9% מהלא-דתיים, חילונים ענו שנפגעו כל יום או כמעט כל יום מהתנהגות אלימה בכביש ו-56.4% מהחרדים ענו שאף פעם לא נפגעו מהתנהגות אלימה בכביש.

לוח 7.5 תדירות היפגעות מהתנהגות אלימה בכביש, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות בקרב יהודים, 2016

אחוזים

כל יום או נמעט כל יום	פעם או פעמיים בחודש	פחות מפעם בחודש	אף פעם	
18.6	17.7	18.5	45.2	סך הכל
				קבוצת אוכלוסייה
20.5	18.9	20.5	40.1	יהודים ואחרים
9.2	11.8	8.8	70.1	ערבים
				מידת דתיות (יהודים)
(7.9)	15.1	20.6	56.4	חרדים
17.4	16.5	22.5	43.6	דתיים
16.2	15.4	16.6	51.8	מסורתיים-דתיים
21	18.5	20.1	40.3	מסורתיים-לא כל כך דתיים
24.9	21.2	21.9	31.9	לא דתיים, חילונים

פשיעה ומשפט

פרק

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בכתיבת פרק זה:
יונתן בר-און, ניר פוגל, עדנה שמעוני, אוריה לוי

א. מבוא

ביטחון הוא צורך אנושי בסיסי אשר מוביל את החברה לפתח מנגנוני בקרה ופיקוח שתפקידם לשמור על ביטחונם האישי של הפרטים בחברה ועל ביטחון החברה כולה. פשיעה ועבריינות הם הגורמים העיקריים להיעדר ביטחון והם יכולים לבוא לידי ביטוי בפגיעה באדם (גופו, כבודו וביטחונו האישי) וברכוש.

בשנים האחרונות קיים שיח ציבורי נרחב על נושא האלימות והפשעה בחברה הישראלית – אלימות שעלולה לערער את הביטחון האישי של התושבים ואת שלום הציבור.

בפרק זה נתונים על הפשיעה במדינת ישראל כיום, מתוך התמקדות בקבוצות אוכלוסייה (יהודים ואחרים, ערבים), בדת (בעיקר יהודים, מוסלמים, נוצרים ערבים ודרוזים) ובמידת דתיות (לפי הגדרה עצמית).

המזדים המובאים כוללים הן נתונים אובייקטיביים על הפשיעה המדווחת למשטרת ישראל (נתוני פתיחת תיקים במשטרה, נאשמים ומורשעים) והן מדדים סובייקטיביים (מסקר ביטחון אישי), שהם רכיב משלים וחשוב לתמונה של נפגעי העברות ושל תחושת הביטחון של הציבור.

הנתונים בפרק זה משקפים היבטים שונים של פשיעה ומשפט ונחלקים בהתאם לחמישה חלקים:

בחלק הראשון מובאים נתונים כלליים על תיקים פליליים שנפתחו במשטרה ונתונים לפי קבוצת עברה.

בחלק השני מובאים נתונים על תיקים פליליים שנפתחו במשטרה לקטינים בשנת 2015, מתוך התמקדות ברקע הדמוגרפי והחברתי-הכלכלי של הקטינים ושל הוריהם ובחינת השתייכותם של הקטינים בעלי התיקים הפליליים למסגרות לימוד.

בחלק השלישי מוצגת סטטיסטיקה של נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים, כמגמה בשנים 2000–2015 ולשנת 2015. תחילה מוצגים הנאשמים במשפטים פליליים לפי מאפיינים דמוגרפיים ואחרים, ולאחר מכן מוצגים רק אלו שנמצאו אשמים והורשעו בדיון, וכן התפלגויות של קבוצות עברה לפי מאפיינים דמוגרפיים.

בחלק הרביעי מובאים נתונים על נפגעי עבריינות לפי סוג עברה ודיווח למשטרה ולפי מידת דתיות אצל יהודים, מתוך סקר ביטחון אישי 2016.

בחלק החמישי והאחרון מובאים נתונים סובייקטיביים על תחושת הביטחון של הפרט לפי מין, גיל, קבוצת אוכלוסייה ודת, מתוך סקר ביטחון אישי 2016.

ב. מונחים, הגדרות והסברים

1. תיקים פליליים שנפתחו במשטרה - כללי

סך כל התיקים: מורכב מתיקי חקירה – פרטי אירוע (פ"א) ותיקי טיפול (ט') וטיפול מותנה (ט"מ).¹

2. תיקי פ"א שנפתחו במשטרה לקטינים

קטין בעל תיק פלילי: בן 12-18 שנפתח לו תיק במשטרה. מועד ביצוע העברה היה בשנת הלימודים תשע"ה, מ-1.9.14 ועד 31.8.15.

גיל בעל התיק הפלילי: חושב באמצעות הפחתת שנת הלידה מן השנה האזרחית 2015.

מסגרות לימוד: בתי ספר בפיקוח משרד החינוך, משרד הכלכלה והתעשייה, ישיבות או ללא מסגרת לימוד.

מצב משפחתי של ההורים: הורים של בני 12-18 כפי שמופיעים במרשם האוכלוסין.

הורים נשואים: הורים הנשואים זה לזה או לאחרים.

ילדים ללא הורים: ילדים שהוריהם נפטרו או שלא נמצא קשר בין הילד לבין הוריו במרשם האוכלוסין.

3. נאשמים במשפטים פליליים

נאשם במשפט פלילי: נאשם במשפט פלילי שדינו נגזר בשנה נתונה. הנתונים כוללים את תושבי ישראל, תושבי חוץ ותושבי הרשות הפלסטינית שהאשמו בעברה על החוק. כולל פסקי דין שניתנו בערכאה ראשונה בבתי המשפט האלה: בתי משפט מחוזיים, בתי משפט השלום, בתי משפט לעניינים מיוחדים (בית משפט לתעבורה, לנוער, לעניינים מקומיים, לענייני משפחה ולתביעות קטנות), בתי הדין הצבאיים, המינהליים, הדתיים ובתי דין לעבודה. הנתונים אינם כוללים את התיקים שנסגרו או שנמשכו בהחלטת הפרקליטות והמשטרה, בשל החלטות מינהליות ואחרות, ולא הגיעו להכרעת הדין.

יחידת הספירה היא פסק דין המתייחס לנאשם אחד, ובכל פסק דין קיים תיק בית משפט אחד או יותר. תיק בית משפט יכול לכלול אישום ביותר מעברה אחת כנגד אותו אדם. כל פסק דין נמנה פעם אחת, גם אם נדונו בו כמה תיקים או כמה אירועים פליליים שבוצעו במועדים שונים ובמקומות שונים. במקרים שבהם נידונו בפסק הדין כמה תיקים ("איחוד תיקים"), התיק שנכלל הוא התיק העיקרי. במקרים שבהם לאדם הייתה יותר מהכרעה אחת באותה שנה, הוא נכלל בסטטיסטיקה זו פעם אחת בלבד. פסק הדין שמייצג אותו במקרים אלו יהיה פסק הדין האחרון שבו הוכרע דינו בשנה הנחקרת.

1 טיפול (ט') וטיפול מותנה (ט"מ): בעברות קלות רשאי קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור בעניין העברה ולסגור את התיק מחוסר עניין לציבור, מתוך שהוא שוקל את חומרת המעשה, נסיבות ביצוע העברה ועוד. במקרה כזה ייגזר חומר החקירה בהליך חקירה המכונה טיפול מותנה, שמטרתו לאפשר את חקירת הקטין אך להימנע מתיוגו כעברייני. משמעות הדבר היא שהקטין לא יעמוד לדין בגין אותה עברה ופרטיו האישיים לא יופיעו במאגר הממוחשב של המשטרה.

עברה פלילית: אירוע פלילי שכלל הפרה של סעיף חוק והוגש לגביו כתב אישום כנגד אדם אחד על ביצוע עברה. בעיבודים הסטטיסטיים שבהם הפרט מיוצג על ידי עברה אחת, סוג העברה נקבע לפי סעיף החוק החמור ביותר בהאשמה ובהרשעה כולה, העונש המרבי הצפוי לנאשם ובהתאם לדירוג חומרת קבוצת העברה, כפי שנקבע במשטרת ישראל. סיווג העברות של משטרת ישראל כולל את קבוצות העברה האלה:

קבוצת עברה	סעיפי משנה עיקריים
עברות כלפי ביטחון המדינה	בגידה וריגול; מרד והסתה למרד; עברות על חוקי חירום; הסתננות; מסירת סודות רשמיים; הקמת מחסום ביטחון, ועוד
עברות כלפי הסדר הציבורי	הכשלת עובד ציבור; תקיפה והכשלה של שוטר; קטטות והפרעות ברחובות ובמוסדות; איומים; שוחד; התקהלות או התאגדות; מטרד, רעש וחסימת דרך; הסגות גבול; עברות על חוק הכניסה לישראל, ועוד
עברות כלפי חיי אדם	רצח; ניסיון לרצח; הריגה; גרימת מוות ברשלנות; איומי רצח והריגה, ועוד
עברות כלפי גופו של אדם	חבלה גופנית חמורה; תקיפה; חטיפה, כפייה ומאסר שווא, ועוד
עברות מין	אינוס; מעשים מגונים; הטרדה מינית
עברות מוסר	עברות זנות; עברות סמים
עברות רכוש	שוד; סחיטה; תקיפה לשם גנבה; התפרצות לבתי עסק, למוסדות ולדירות; גנבת רכב (אופניים, אופנוע, כלי רכב מנועי); כייסות; גרימת נזק לרכוש בזדון, ועוד
עברות מרמה	זיוף כסף; זיוף מסמכים; משיכת שיק ללא כיסוי
עברות כלכליות	עברות על פיקוח כלכלי; עברות פיסקליות ועברות קניין רוחני
עברות מינהליות	עברות הקשורות בדיני עבודה ועברות מינהליות אחרות
עברות רישוי	נשק ותחמושת; מלאכות, תעשיות ועסקים; רדיו וטלוויזיה; עברות תעבורה ועברות רישוי אחרות (כגון בנייה לא-חוקית או ללא היתר)

הרשעה/מורשע בדین: כל חיוב בדین של אדם בהאשמה שהוגשה נגדו ייחשב כהרשעה (לא כולל הליך ביטול הרשעה). ההכרעה בדین מוצגת בכמה רמות פירוט: ברמה הכללית של פסק הדין בלבד, ברמת תיק בית משפט, ברמת תיק החקירה וברמת העברה המפורטת. ההכרעה המחושבת לפסק דין נקבעת החל מרמת העברה ועד לרמת פסק הדין. ההכרעה המחושבת תיחשב כהרשעה אם נרשמה הרשעה באחת מהרמות לפחות. בכל שאר המקרים תירשם ההכרעה כאי-הרשעה. בפרק זה מוצגת ההכרעה המחושבת ברמת פסק הדין בלבד.

אי-הרשעה: כולל נאשמים שזוכו ונאשמים שזוכו מחמת הספק. כמו כן כלולים נאשמים שאינם מסוגלים לעמוד לדין או שאינם בני עונשין בשל מחלת נפש או ליקוי בכושר שכלי, וכן נאשמים שנמצאו חייבים בדן אולם בוצע עבורם הליך ביטול הרשעה.²

2 משפטים שבהם לפני מתן גזר הדין נתן בית המשפט צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור תוך ביטול הרשעה – לפי סעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

גיל אחריות פלילית (מבוגרים וקטינים): חוק הנוער קובע כי "קטין" הוא מי שטרם מלאו לו 18 שנים. קטין מעל גיל 12 אשר ביצע עברה פלילית יישא באחריות פלילית למעשיו ואף ניתן להגיש נגדו כתב אישום ולהענישו על מעשיו. קטין שהוא מתחת לגיל 12 "אינו בר עונשין", כלומר אינו נושא באחריות פלילית. לכן גם אם ביצע עברה פלילית, הוא לא יועמד לדין בגין מעשיו. בעיבודים הסטטיסטיים הסיווג למבוגר ולקטין נעשה לפי הקריטריונים האלה: גיל בעת ביצוע העברה, גיל בעת הגשת כתב אישום ובית המשפט שבו נשפט הפרט. קטין נחשב מי ששניים מתוך שלושת הקריטריונים מצביעים על היותו קטין, שאר המקרים ייחשבו כמבוגרים.

מועדות: אנשים אשר הורשעו בשתי הרשעות או יותר עד סוף השנה הנחקרת. נאשמים ומורשעים "חדשים" נחשבים מי שהורשעו בדיון עד סוף השנה הנחקרת בהרשעה אחת בלבד, גם אם היא כללה יותר מעברה אחת שבגינה הורשעו. מקרים שבהם נאשמים הורשעו בדיון והרשעתם נמחקה לאחר ביצוע עונשם ייחשבו גם הם "חדשים".

4. נפגעי עבריינות ותחושת ביטחון אישי (סקר ביטחון אישי 2016³)

אוכלוסיית סקר ביטחון אישי: האוכלוסייה הקבועה של מדינת ישראל, בני 20 ומעלה במשקי בית. לצורך הסקר מתבצעת מדי שנה דגימה של כ-7,000 נפשות במטרה לקבל כ-5,000 שאלונים מלאים. מרבית השאלונים נאספים באמצעות ריאיון טלפוני והשאר באמצעות מילוי עצמי של השאלון.

בסקר זה, קבוצת האוכלוסייה, הדת ומידת הדתיות מוגדרות לפי הגדרה עצמית של המרואיין.

ג. מקורות הנתונים

תיקים פליליים שנפתחו במשטרה: הנתונים מבוססים על קובץ שהתקבל ממשטרת ישראל.

תיקי פ"א שנפתחו במשטרה לקטינים: הנתונים מבוססים על קובץ שהתקבל מהמדור הסטטיסטי של משטרת ישראל.

נאשמים במשפטים פליליים: הנתונים נגזרו ממערכת מרשם פלילי (מפ"ל) של משטרת ישראל. במערכת זו נעשה תיעוד וניהול של כלל העברות הפליליות שבוצעו, ההכרעות בגין עברות אלו והעונשים שנפסקו בגין. בשנת 2015, כמדי שנה, התקבלו עדכונים לשנים קודמות.

נפגעי עבריינות ותחושת ביטחון: הנתונים מבוססים על סקר ביטחון אישי 2016, סקר שנתי שוטף המבוצע בלמ"ס משנת 2014.

3 ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2018). סקר ביטחון אישי 2016. פרסום מס' 1702. ירושלים: המחבר.

ד. מחצאים עיקריים

1. תיקים פליליים שנפתחו במשטרה - כללי

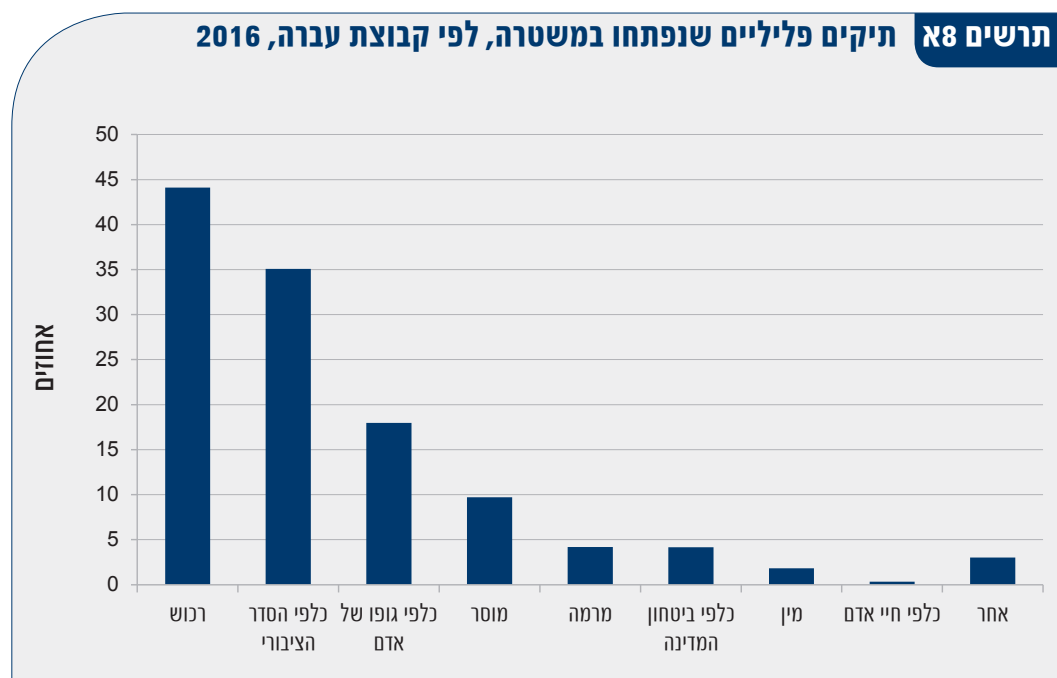
מנתוני המשטרה עולה כי בשנת 2016 נפתחו 329.8 אלף תיקים פליליים. בכל תיק ייתכנו כמה עברות. אם העברות שבתיק הן מקבוצות שונות, התיק נספר בכל אחת מהן. בסך הכול כל תיק נספר פעם אחת, גם אם הוא מופיע בכמה קבוצות עברה.

במהלך השנים נצפתה מגמת ירידה במספר התיקים שנפתחו במשטרה (384.2 אלף תיקים בשנת 2010 לעומת 329.8 אלף תיקים בשנת 2016).

תיקים פליליים לפי קבוצת עברה

מרבית התיקים שנפתחו ב-2016 (44.1%) היו על עברות רכוש, ולאחר מכן על עברות כלפי הסדר הציבורי (35.1%) ועל עברות כלפי גופו של אדם (18.0%). 9.7% מהתיקים שנפתחו היו על עברות מוסר, מרביתן עברות סמים.

תרשים 8א תיקים פליליים שנפתחו במשטרה, לפי קבוצת עברה, 2016

2. תיקי פ"א שנפתחו במשטרה לקטינים, תשע"ה (2014/15)

שיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים היה 10.0 ל-1,000 בני 12-18. מועד ביצוע העברה היה בשנת הלימודים תשע"ה. בסעיף זה מתוארים בעלי תיקי פליליים מסוג פ"א (פרטי אירוע), ולא בעלי תיקים פליליים מסוג ט' (טיפול) וט"מ (טיפול מותנה).

בשנת תשע"ה נפתחו 35,637 תיקים פליליים (פ"א) ל-9,951 קטינים.

92.5% מבעלי התיקים הפליליים היו בנים. שיעור בעלי תיקים פליליים ל-1,000 באוכלוסייה בקרב הבנים - 18.0 - היה גבוה פי 12 מהשיעור בקרב הבנות - 1.5.

חלה עלייה בשיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים עם העלייה בגיל (2.5 בעלי תיקים פליליים ל-1,000 בני 12-14, לעומת 20.3 בעלי תיקים פליליים ל-1,000 בני 17-18).

בשנת תשע"ה, שיעור בעלי תיקים פליליים היה גבוה בקרב תלמידים בבתי ספר שבפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה⁴ פי 11.6 מבקרב תלמידי בתי ספר שבפיקוח משרד החינוך, פי 8.1 מבקרב תלמידי ישיבות⁵ ופי 2.1 מבקרב קטינים שלא נמצאו במסגרות לימוד.

4 משנת 2014 מוצגות כל העברות של בעלי התיקים הפליליים, ולא רק העברות החמורות ביותר, ומכאן העלייה במספר העברות.

5 בתי ספר תעשייתיים ובתי ספר לחניכים של משרד הכלכלה והתעשייה.

6 משנת תשס"ד לא נכללים בדיווח תלמידי הישיבות תלמידי חינוך על-יסודי שבפיקוח משרד החינוך המקבלים תקצוב לתגבור לימודי יהדות.

קטינים בעלי תיקים פליליים, לפי מסגרת לימוד, גיל ומין,
תשע"ה (2014/15)

לוח 8.1

שיעור (ל-1,000 קטינים (1)			מספרים מוחלטים			מסגרת לימוד וגיל
בנות	בנים	סך הכל	בנות	בנים	סך הכל	
1.5	18.0	10.0	751	9,200	9,951	כלל בני 12-18 באוכלוסייה
0.3	4.5	2.5	75	1,019	1,094	14-12
1.8	21.0	11.7	251	3,058	3,309	16-15
3.2	36.6	20.3	425	5,123	5,548	18-17
1.0	12.5	6.8	435	5,752	6,187	בתי ספר בפיקוח משרד החינוך - סך הכל
0.3	4.1	2.2	57	873	930	14-12
1.2	16.2	8.8	150	2,123	2,273	16-15
1.9	24.3	12.8	228	2,756	2,984	18-17
30.2	89.9	78.7	68	876	944	בתי ספר בפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה - סך הכל
108.1	172.0	153.8	4	16	20	14-12
23.0	88.4	76.9	18	324	342	16-15
32.2	89.6	78.5	46	536	582	18-17
-	9.8	9.7	-	35	35	ישיבות - סך הכל
-	-	-	-	-	-	16-15
-	9.8	9.7	-	35	35	18-17
7.0	63.7	36.9	248	2,537	2,785	ללא מסגרת לימוד - סך הכל
1.1	10.6	5.8	14	130	144	14-12
8.2	58.8	33.7	83	611	694	16-15
11.9	104.3	65.1	151	1,796	1,947	18-17

מקורות הנתונים: משטרת ישראל; מרשם האוכלוסין; קובצי תלמידים של משרד החינוך ושל משרד הכלכלה והתעשייה.

(1) השיעורים חושבו מאוכלוסיית הקטינים בשנת 2015.

בלוח 8.2 אפשר לראות כי שיעור בעלי תיקים פליליים בקרב קטינים ערבים היה גבוה מהשיעור בקרב קטינים יהודים (12.4 ל-1,000 ערבים לעומת 8.7 ל-1,000 יהודים). שיעור הקטינות היהודיות בעלות תיקים פליליים היה גבוה פי 1.6 מהשיעור של קטינות ערביות בעלות תיקים פליליים (1.6 ל-1,000 יהודיות לעומת 1.0 ל-1,000 ערביות).

קטינים בעלי תיקים פליליים, לפי גיל, קבוצת אוכלוסייה ומין, תשע"ה (2014/15)

לוח 8.2

ערבים			מזה: יהודים			יהודים ואחרים						
בנות	בנים	סך הכל	בנות	בנים	סך הכל	בנות	בנים	סך הכל				
מספרים מוחלטים												
135	3,368	3,503	525	5,359	5,884	616	5,832	6,448	751	9,200	9,951	סך הכל
-	19	19	-	20	20	-	22	22	-	41	41	12
3	130	133	12	153	165	13	171	184	16	301	317	13
7	229	236	45	409	454	52	448	500	59	677	736	14
17	431	448	62	802	864	77	860	937	94	1,291	1,385	15
35	596	631	106	1,065	1,171	122	1,171	1,293	157	1,767	1,924	16
32	878	910	134	1,343	1,477	152	1,461	1,613	184	2,339	2,523	17
41	1,085	1,126	166	1,567	1,733	200	1,699	1,899	241	2,784	3,025	18
שיעור ל-1,000 קטינים(1)												
1.0	23.3	12.4	1.6	15.4	8.7	1.8	15.9	9.0	1.5	18.0	10.0	סך הכל
-	0.9	0.5	-	0.4	0.2	-	0.4	0.2	-	0.5	0.3	12
0.1	6.1	3.2	0.2	3.0	1.7	0.3	3.2	1.8	0.2	4.0	2.2	13
0.3	10.6	5.7	1.0	8.3	4.7	1.0	8.6	4.9	0.8	9.2	5.1	14
0.8	20.4	10.9	1.3	16.1	8.9	1.5	16.3	9.1	1.3	17.5	9.6	15
1.8	29.4	16.0	2.3	22.0	12.4	2.5	22.8	12.9	2.3	24.7	13.8	16
1.7	43.5	23.1	2.9	27.8	15.7	3.1	28.6	16.2	2.7	32.8	18.1	17
2.3	57.6	30.5	3.7	33.3	18.9	4.2	34.1	19.5	3.7	40.5	22.5	18

מקורות הנתונים: משטרת ישראל ומרשם האוכלוסין.

(1) השיעורים חושבו מאוכלוסיית הקטינים בשנת 2015.

בקרב ערבים נמצא כי שיעור בעלי תיקים פליליים עולה עם העלייה באשכול החברתי-כלכלי של יישוב המגורים, מ-10.5 ל-1,000 קטינים באשכולות 1-2 (מעמד חברתי-כלכלי נמוך) עד ל-31.8 ל-1,000 קטינים באשכולות 7-8 (מעמד חברתי-כלכלי גבוה). יש לציין כי באשכולות 9-10, השייכים למעמד החברתי-כלכלי הגבוה ביותר, לא נמצאו יישובים ערביים.

בקרב יהודים, שיעור בעלי תיקים פליליים היה נמוך ביישובים שבאשכול החברתי-כלכלי הגבוה ביותר (1.9 ל-1,000 קטינים).

קטינים בעלי תיקים פליליים, לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים, קבוצת אוכלוסייה ומין, תשע"ה (2014/15)

לוח 8.3

ערבים			מזה: יהודים			יהודים ואחרים			אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים
בנות	בנים	סך הכל	בנות	בנים	סך הכל	בנות	בנים	סך הכל	
מספרים מוחלטים									
135	3,368	3,503	525	5,359	5,884	616	5,832	6,448	סך הכל
27	999	1,026	62	523	585	68	533	601	2-1
60	1,829	1,889	121	1,287	1,408	139	1,365	1,504	4-3
23	153	176	179	1,926	2,105	224	2,148	2,372	6-5
23	267	290	160	1,596	1,756	182	1,758	1,940	8-7
-	-	-	3	25	28	3	25	28	10-9
..	120	..	-	..	..	-	3	3	לא ידוע
שיעור ל-1,000 קטינים (1)									
1.0	23.3	12.4	1.6	15.4	8.7	1.8	15.9	9.0	סך הכל
0.6	19.9	10.5	1.6	12.7	7.3	3.6	12.8	7.5	2-1
0.8	23.7	12.5	1.9	19.3	10.8	3.4	19.7	11.1	4-3
5.1	32.2	19.0	1.9	19.9	11.1	1.8	20.3	11.5	6-5
5.1	58.0	31.8	1.2	11.8	6.6	0.0	12.3	7.0	8-7
-	-	-	0.4	3.4	1.9	0.0	3.3	1.9	10-9
..	15.4	..	-	..	..	-	10.8	5.7	לא ידוע

מקורות הנתונים: משטרת ישראל ומרשם האוכלוסין.

(1) השיעורים חושבו מאוכלוסיית הקטינים בשנת 2015.

נמצא כי שיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים במשפחות שבהן שני ההורים בחיים הוא 9.1 ל-1,000. שיעור זה יורד ל-7.5 ל-1,000 במשפחות שבהן שני ההורים בחיים ונשואים (לא בהכרח נשואים זה לזה).

במשפחות שבהן אחד ההורים נפטר או נמצא בחו"ל או שאינו רשום במרשם האוכלוסין (21.4 בעלי תיקים ל-1,000 קטינים), שיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים היה גבוה פי 2.4 משיעור זה במשפחות שבהן שני ההורים בחיים.

עוד נמצא כי שיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים גבוה במשפחות שבהן שני ההורים גרושים (22.7 בעלי תיקים ל-1,000 קטינים) או במשפחות אחרות, למשל כאלו שבהן אחד ההורים הוא רווק או אלמן (19.9 בעלי תיקים ל-1,000 קטינים).

שיעור בעלי תיקים פליליים בקרב קטינים ששני הוריהם נפטרו, נמצאים בחו"ל או שאינם רשומים במרשם האוכלוסין (29.4 ל-1,000 קטינים) היה גבוה פי 3.2 משיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים במשפחות שבהן שני ההורים בחיים (9.1).

כלל הקטינים וקטינים בעלי תיקים פליליים, לפי המצב המשפחתי של ההורים ומעמדם במרשם האוכלוסין, תשע"ה (2014/15)

לוח 8.4

קטינים - סך הכל	קטינים בעלי תיקים פליליים				
	שיעור 1,000-קטינים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים
סך הכל	10.0	9,951	100.0	999,143	100.0
שני ההורים במרשם האוכלוסין	9.1	8,464	85.1	929,602	93.0
שני ההורים נשואים	7.5	6,123	61.5	821,168	82.2
שני ההורים גרושים	22.7	1,478	14.9	65,172	6.5
אחר	19.9	863	8.7	43,262	4.3
שאר ההורים - סך הכל	21.4	1,487	14.9	69,541	7.0
האב בחיים, האם נפטרה	16.9	90	0.9	5,333	0.5
האם בחיים, האב נפטר	26.8	424	4.3	15,829	1.6
האב בחיים, האם בחו"ל או שאינה במרשם האוכלוסין (1)	16.0	181	1.8	11,321	1.1
האם בחיים, האב בחו"ל או שאינו במרשם האוכלוסין (1)	21.0	749	7.5	35,594	3.6
שני ההורים נפטרו, או בחו"ל או שאינם במרשם האוכלוסין (1)	29.4	43	0.4	1,464	0.1

מקורות הנתונים: משטרת ישראל ומרשם האוכלוסין.

(1) כולל מקרים שבהם הקשר בין הילד להורה אינו מופיע במרשם האוכלוסין.

אם אחד ההורים הורשע בפלילים, שיעור הילדים הקטינים בעלי תיקים פליליים היה גבוה יותר במקרים שבהם האם היא המורשעת (35.3 ל-1,000) מהשיעור במקרים שבהם האב הוא המורשע (22.2 ל-1,000). שיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים ששני הוריהם הורשעו (45.0 ל-1,000) היה גבוה פי 6 משיעור הקטינים בעלי תיקים פליליים שלשני הוריהם אין הרשעה פלילית (7.4 ל-1,000).

לוח 8.5 כלל הקטינים וקטינים בעלי תיקים פליליים, לפי הרשעת הורים, תשע"ה (2014/15)

קטינים בעלי תיקים פליליים			קטינים - סך הכל		
שיעור ל-1,000 קטינים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	
10.0	100.0	9,951	100.0	999,143	סך הכל
7.4	63.6	6,326	85.2	851,513	שני ההורים ללא הרשעה
22.2	28.7	2,855	12.9	128,697	האב בלבד הורשע
35.3	3.0	301	0.9	8,520	האם בלבד הורשעה
45.0	4.7	469	1.0	10,413	שני ההורים הורשעו

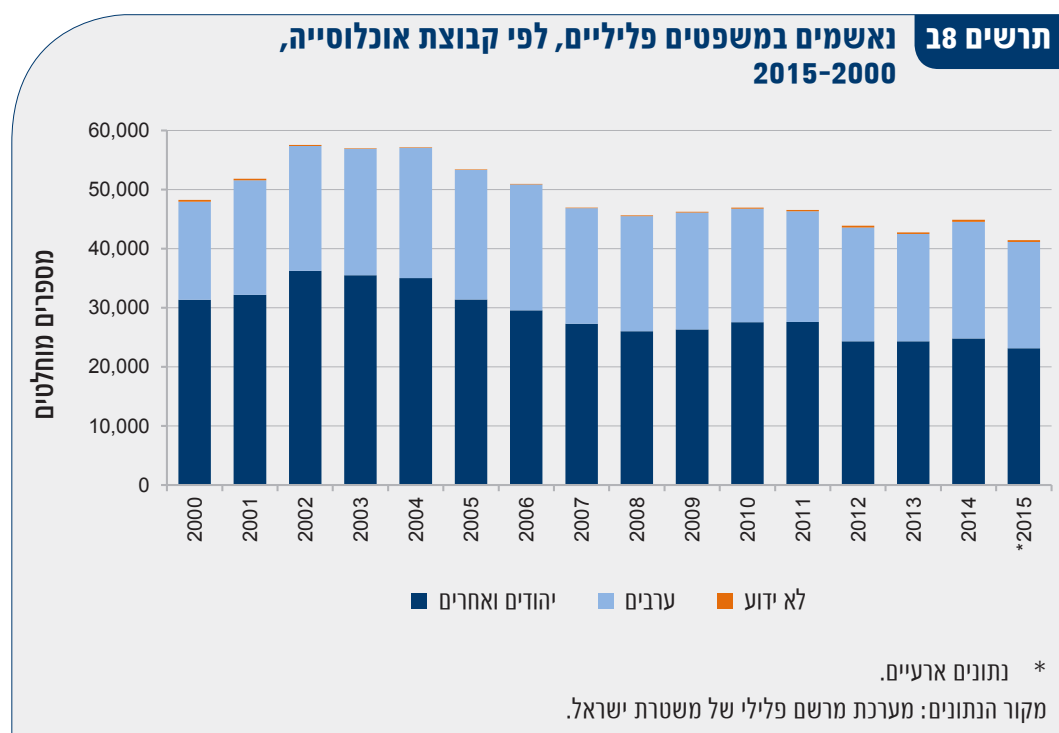
מקורות הנתונים: משטרת ישראל ומרשם האוכלוסין.

3. נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים

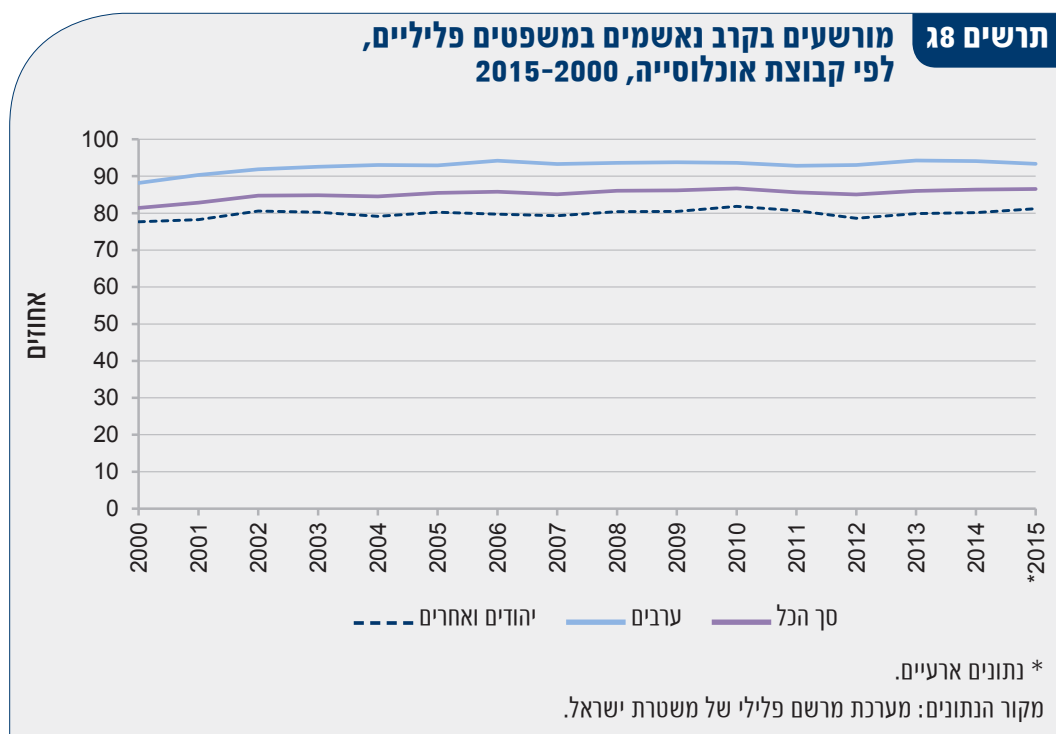
חלק זה מציג מידע על נאשמים במשפטים פליליים שגזר דינם בשנה הנתונה. כל פסק דין נספר פעם אחת, גם אם נדונו בו כמה תיקים או אירועים פליליים שבוצעו במועדים ובמקומות שונים. הנתונים אינם כוללים את כתבי האישום שנסגרו או נמשכו בהחלטת הפרקליטות והמשטרה בשל סיבות מינהליות ואחרות ולא הגיעו להכרעת הדין. בשל כך, הנתונים המוצגים אינם משקפים את עבודת מערכת בתי המשפט והפרקליטות במלואה. הנתונים לשנת 2015 הם ארעיים, אך התוספת העתידית צפויה להיות מזערית, ולכן מוצגים הנתונים לשנה זו.

בשנים 2000-2015 נרשמה מגמה מעורבת של עליות וירידות במספר הנאשמים שהוכרע דינם בשנה נתונה (תרשים 18). משנת 2004 החלה ירידה (למעט עליות בשנים מסוימות) במספר הנאשמים במשפטים פליליים – מ-57.2 אלף נאשמים בשנת 2004 ועד 41.4 אלף בשנת 2015.

במהלך השנים נרשמה מגמת ירידה באחוז הנאשמים היהודים והאחרים מכלל הנאשמים. בין 2000 ל-2015 ירד אחוז הנאשמים היהודים והאחרים (למעט עליות בשנים מסוימות) מ-65.0% ל-55.8%, בהתאמה. במקביל, אחוז הנאשמים הערבים מכלל הנאשמים עלה בשנים אלו מ-34.4% ל-43.4%, בהתאמה.

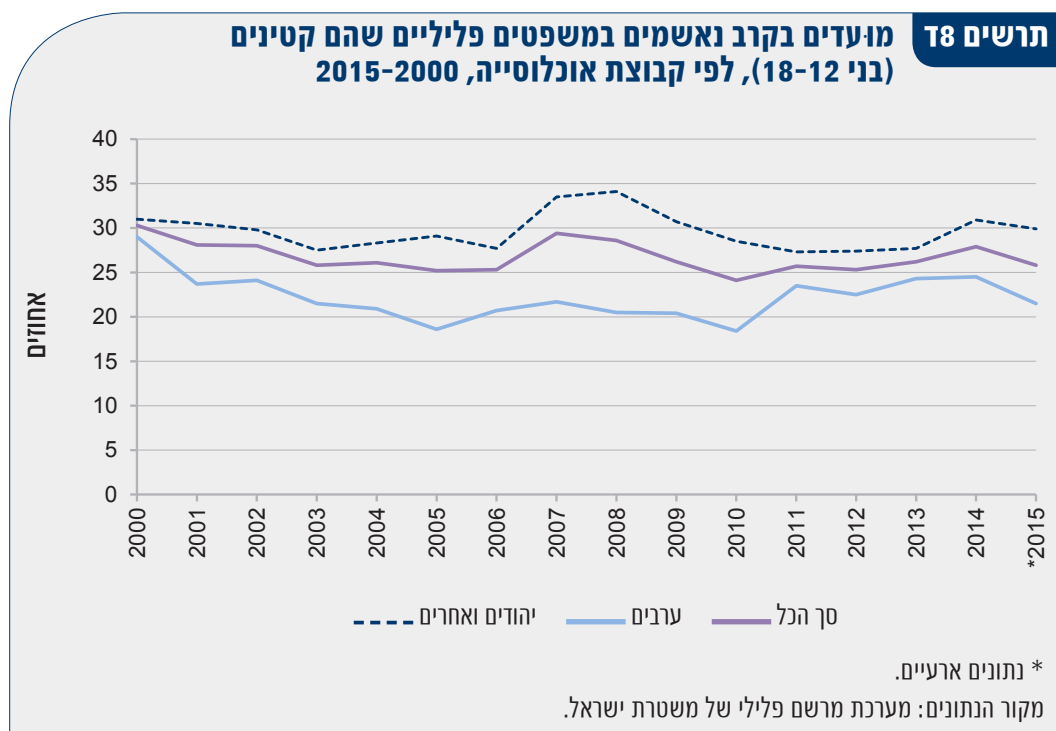
בשנים 2015-2000 נע אחוז המורשעים מכלל הנאשמים בין 81.4% ל-86.5% עם תנודות לאורך השנים. באותן השנים אחוז המורשעים בקרב נאשמים ערבים היה גבוה באופן ניכר מבקרב נאשמים יהודים ואחרים (ממוצע של 92.8% בקרב ערבים לעומת ממוצע של 79.9% בקרב יהודים ואחרים).

רוב הנאשמים במשפטים פליליים הם תושבי ישראל (83.9% בממוצע בשנים 2015-2000) אולם חלקם אינם תושבי המדינה וביצעו עברות נגד ישראלים או בשטחי מדינת ישראל. אוכלוסייה זו, של נאשמים שאינם תושבי ישראל, מורכבת בעיקר מתושבי הרשות הפלסטינית (95.8% בממוצע בשנים 2015-2000) ומחלק קטן נוסף שכולל תיירים, עובדים זרים ותושבי חוץ.

אחוז המועדים בשנים 2015-2000 היה כמחצית מהנאשמים (50.4% בממוצע). בכל השנים האלה לא היו הבדלים ניכרים באחוז המועדים בין ערבים לבין יהודים ואחרים.

בקרב נאשמים שהם קטינים (בני 12-18), האחוז הממוצע של מועדים בשנים 2015-2000 היה 26.8%. בשנים אלו נצפו הבדלים לא עקיבים באחוז המועדים בין ערבים לבין יהודים ואחרים – בשנת 2000 אחוז המועדים בקרב נאשמים ערבים שהם קטינים היה 29.0% לעומת 31.0% בקרב נאשמים יהודים ואחרים שהם קטינים, ואילו בשנת 2015, 21.5% מהנאשמים הערבים הקטינים היו מועדים לעומת 29.9% מהנאשמים היהודים והאחרים הקטינים.

בשנת 2015 הוכרע דינם של 41.4 אלף נאשמים. 33.7 אלף (81.2%) מהם היו תושבי ישראל ושיעורם בכלל אוכלוסיית ישראל היה 5.6 ל-1,000 נפש (בני 15 ומעלה). בשנה זו, 23.1 אלף מהנאשמים היו יהודים ואחרים ו-18.0 אלף ערבים (השאר לא ידוע).

מעל למחצית (52.0%) מהנאשמים היו מועדים, כלומר היו להם שתי הרשעות או יותר עד סוף 2015. לא נמצא הבדל גדול באחוז המועדים בין שתי קבוצות האוכלוסייה.

נשים היו 8.3% מכלל הנאשמים. אחוז הנשים בקרב הנאשמים היהודים והאחרים - 12.4% - היה גבוה באופן ניכר בהשוואה לאחוז זה בקרב הערבים - 2.9% (יותר מפי 4).

55.7% מכלל הנאשמים היהודים והאחרים היו בני 30 ומעלה, לעומת 38.0% מכלל הנאשמים הערבים. אחוז בני 20-29 בקרב כלל הנאשמים היהודים והאחרים היה 28.3% ובקרב כלל הנאשמים הערבים - 44.3%.

86.5% מכלל הנאשמים נמצאו חייבים בדין והורשעו בגין העברות שבהן נאשמו. יש לציין שאחוז זה משקף רק את כתבי האישום שהובאו להכרעת הדין ולא את כלל התיקים הפליליים שנפתחו בבתי משפט בשנה זו. אחוז המורשעים בקרב הנאשמים היהודים והאחרים (81.2%) היה נמוך מזה שבקרב הנאשמים הערבים (93.4%).

נאשמים, לפי קבוצת אוכלוסייה ותכונות נבחרות, 2015

לוח 8.6

ערבים	יהודים ואחרים	סך הכל	
מספרים מוחלטים			סך הכל(1)
17,999	23,130	41,440	מזה: תושבי ישראל
10,676	22,977	33,653	שיעורים ל-1,000 תושבי ישראל
9.3	4.6	5.6	בני 15 ומעלה
אחוזים			סוג תושבות
59.3	99.3	81.2	תושבי ישראל
40.7	0.7	18.8	תושבי חוץ
97.1	87.6	91.7	מין
2.9	12.4	8.3	גברים
			נשים
17.7	15.9	16.6	גיל
27.5	16.0	21.0	עד 19
16.8	12.3	14.4	20-24
20.4	21.4	21.1	25-29
10.8	16.7	14.1	30-39
4.9	11.5	8.6	40-49
1.9	6.1	4.2	50-59
			60+
47.0	48.3	48.0	מועדות
53.0	51.7	52.0	חדשים
			מועדים
93.4	81.2	86.5	פסק דין
6.6	18.8	13.5	הרשעה
			אי-הרשעה

(1) כולל לא ידוע.

המאפיינים הדמוגרפיים של המורשעים דומים למאפיינים של הנאשמים. בקרב המורשעים, אחוז בני 19 ומטה היה נמוך מעט מבקרב הנאשמים (14.6% לעומת 16.6%, בהתאמה). אחוז המועדים בקרב המורשעים היה גבוה יותר מבקרב הנאשמים (56.4% לעומת 52.0%, בהתאמה).

מורשעים, לפי קבוצת אוכלוסייה ותכונות נבחרות, 2015

לוח 8.7

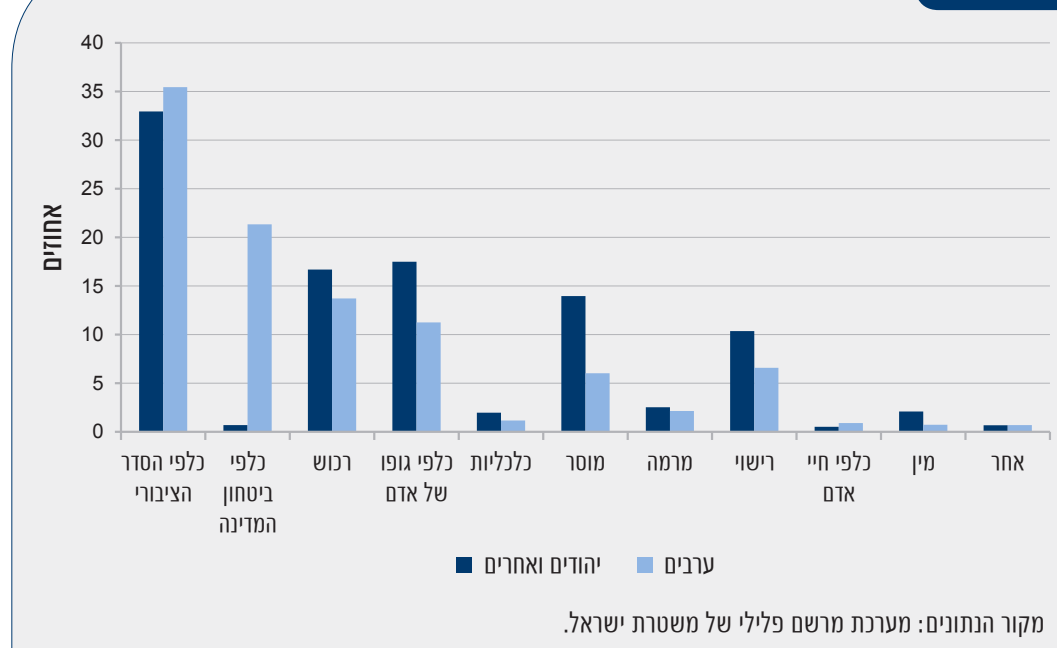
ערבים	יהודים ואחרים	סך הכל	
מספרים מוחלטים			סך הכל (1)
16,806	18,778	35,866	מזה: תושבי ישראל
9,538	18,637	28,175	שיעורים ל-1,000 תושבי ישראל
8.4	3.8	4.7	בני 15 ומעלה
אחוזים			סוג תושבות
56.8	99.3	78.6	תושבי ישראל
43.3	0.8	21.5	תושבי חוץ
			מין
97.3	88.3	92.5	גברים
2.8	11.7	7.5	נשים
			גיל
16.1	13.4	14.6	עד 19
28.2	16.6	22.1	20-24
17.1	12.4	14.8	25-29
20.7	21.7	21.3	30-39
11.0	17.3	14.3	40-49
5.0	12.1	8.7	50-59
2.0	6.4	4.3	60+
			מועדות
44.7	42.1	43.6	חדשים
55.3	57.9	56.4	מועדים
			בית משפט (2)
68.5	73.5	71.3	שלום
6.6	4.8	5.7	מחוזי
1.3	5.2	3.3	מקומי
20.5	12.7	16.2	צבאי
3.1	3.7	3.4	אחר

(1) כולל לא ידוע.

(2) החלוקה בין בתי משפט שונה בין קבוצות הגיל ותלויה בעברות שבוצעו.

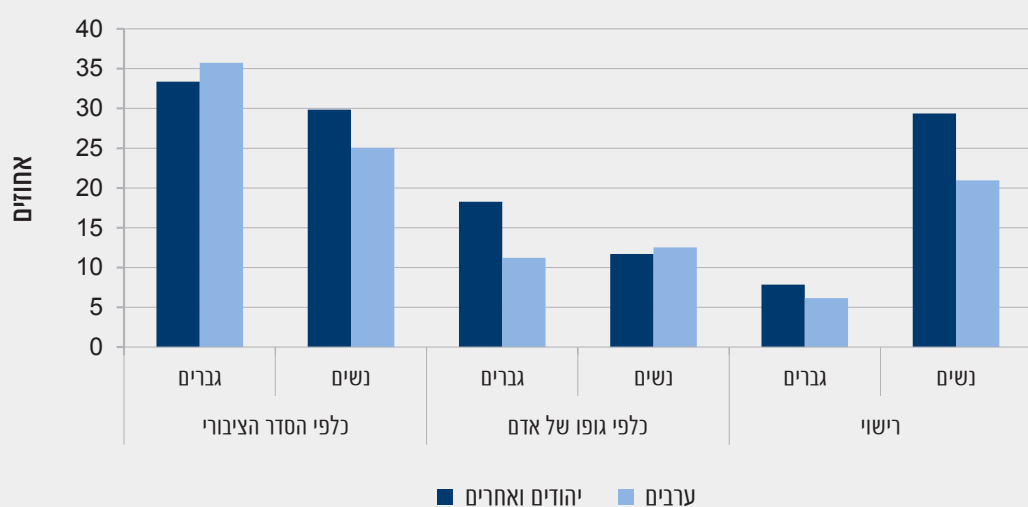
בבחינת התפלגות העברות של נאשמים שהורשעו בדיון לפי קבוצת עברה וקבוצת אוכלוסייה, מתייחסים לעברה החמורה ביותר שנדונה. עברות כלפי הסדר הציבורי היו השכיחות ביותר – הן אצל מורשעים יהודים ואחרים (33.0%) והן אצל מורשעים ערבים (35.5%). עברות נוספות שבלטו אצל שתי קבוצות האוכלוסייה (יותר בקרב יהודים ואחרים מבקרב ערבים) היו עברות כלפי גופו של אדם (17.5% לעומת 11.3%, בהתאמה), עברות רכוש (16.7% לעומת 13.7%, בהתאמה), עברות מוסר – הכוללות בעיקר עברות הקשורות לשימוש בסמים (14.0% לעומת 6.0%, בהתאמה) ועברות רישוי (10.4% לעומת 6.6%, בהתאמה). אחוז העברות כלפי ביטחון המדינה היה גבוה הרבה יותר בקרב מורשעים ערבים (21.3%) מבקרב מורשעים יהודים ואחרים (0.7%).

תרשים 8 מורשעים, לפי קבוצת עברה וקבוצת אוכלוסייה, 2015

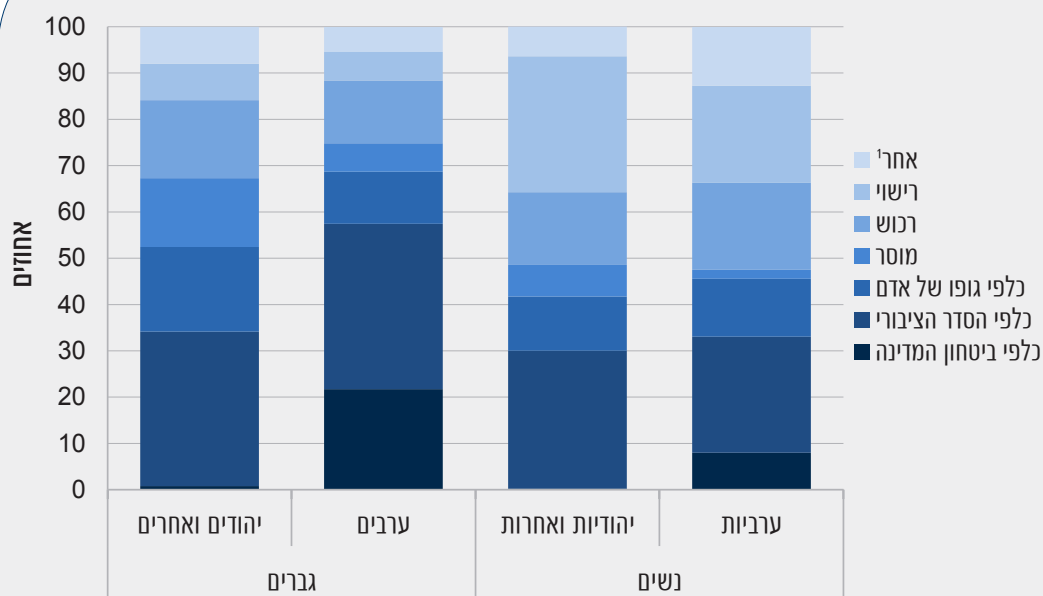
אחוז העברות כלפי הסדר הציבורי היה גבוה יחסית בקרב מורשעים משני המינים, אך יותר בקרב גברים מבקרב נשים (33.4% בקרב גברים יהודים ואחרים לעומת 29.9% בקרב נשים יהודיות ואחרות; 35.7% בקרב גברים ערבים לעומת 25.1% בקרב נשים ערביות). לעומת זאת, אחוז עברות רישוי היה נמוך בהרבה בקרב גברים מאשר בקרב נשים (7.9% בקרב גברים יהודים ואחרים לעומת 29.4% בקרב נשים יהודיות ואחרות; 6.2% בקרב גברים ערבים לעומת 21.0% בקרב נשים ערביות). בקרב גברים יהודים ואחרים 18.3% הורשעו בעברות כלפי גופו של אדם, בהשוואה ל-11.7% מהנשים היהודיות והאחרות. אחוז המורשעים בקרב גברים ערבים (11.2%) היה נמוך מעט יותר מבקרב נשים ערביות (12.5%).

תרשים 18 מורשעים, לפי קבוצות עברה נבחרות, קבוצת אוכלוסייה ומין, 2015

כאמור, עברות מוסר כוללות בעיקר עברות הקשורות לשימוש בסמים. האחוז בקרב גברים יהודים ואחרים שהורשעו בעברות אלו היה גבוה יותר (14.9%) מהאחוז בקרב נשים יהודיות ואחרות (6.8%) או בקרב גברים ערבים (6.1%). בקרב נשים ערביות אחוז עברות המוסר היה מזערי. כאמור, אחוז העברות כלפי ביטחון המדינה היה גבוה יותר בקרב ערבים מאשר בקרב יהודים ואחרים שהורשעו. בקרב גברים ערבים היה אחוז עברות אלו גבוה יותר מבקרב נשים ערביות (21.7% לעומת 8.0%, בהתאמה).

תרשים 78 מורשעים, לפי קבוצת עברה, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2015

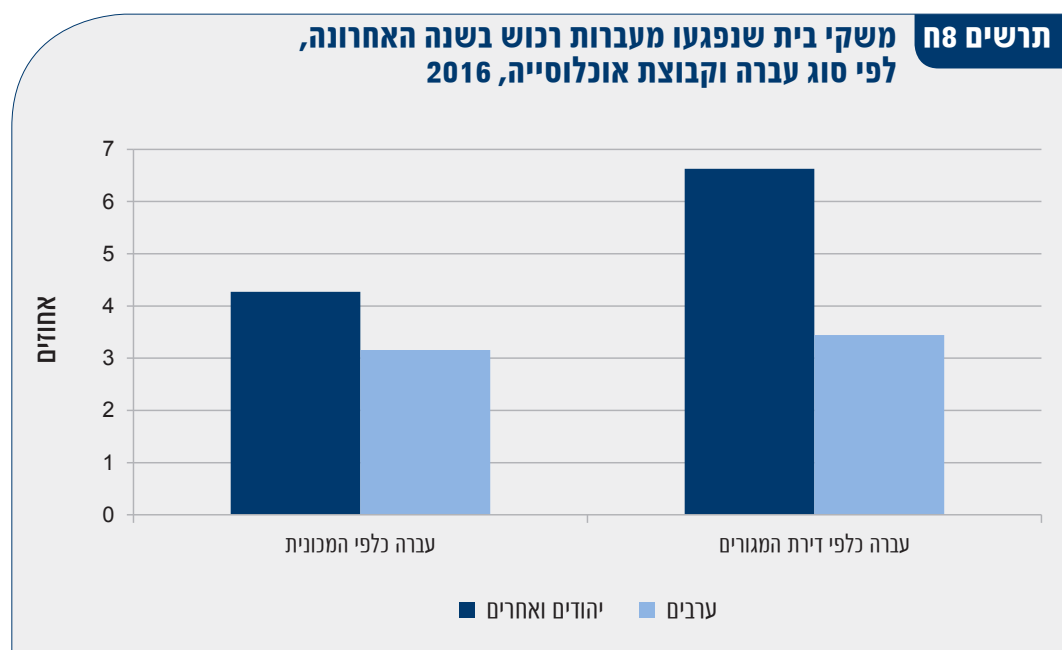
1 כולל עברות מינהליות, כלכליות ואחרות.

4. נפגעי עבריינות (סקר ביטחון אישי, 2016)

עברות רכוש כלפי משק הבית

בסקר ביטחון אישי 2016 נמצא כי עשירית (10.1%) ממשקי הבית בישראל נפגעו ב-12 החודשים שקדמו לביצוע הסקר מאחת או יותר מהעברות האלה: גנבה מדירה, פריצה לדירה (ללא גנבה), פריצה למכונית (גנבת חלקי רכב וחפצים ממכונית), גנבת מכונית, גנבת אופנוע, גנבת חלקי אופנוע.

בסך הכל 6.2% ממשקי הבית בישראל נפגעו מעברה כלפי דירת המגורים ו-4.1% ממשקי הבית נפגעו מעברה כלפי המכונית. בבחינת שיעורי ההיפגעות לפי קבוצת אוכלוסייה נראה כי משקי בית של יהודים ואחרים נפגעו בשיעורים גדולים יותר ממשקי בית של ערבים, ובמקרה של עברות כלפי דירת המגורים אף נמצא ששיעור ההיפגעות של משקי בית של יהודים ואחרים הוא כמעט כפול מזה של משקי בית של ערבים (6.6% לעומת 3.4%, בהתאמה).

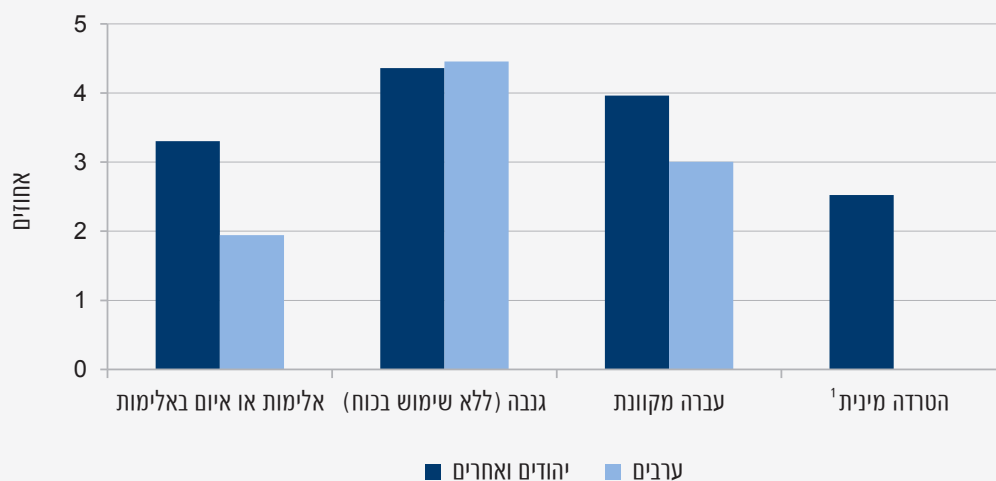

עברות פרט

עוד נמצא בסקר 2016 כי 11.8% מבני עשרים ומעלה נפגעו ב-12 החודשים שקדמו לביצוע הסקר מאחת או יותר מהעברות האלה: עברת גנבה (ללא שימוש בכוח) (4.4%), עברה מקוונת (3.8%), אלימות או איום באלימות (3.1%), הטרדה מינית (2.3%). שיעור הנפגעים מעברות מין חשוף לטעות דגימה יחסית גבוהה מדי ולכן לא הוצג. יש להזכיר כי אפשר להיפגע מכמה סוגים של עברות, ולכן סך כל הנפגעים מכל סוגי העברות גדול מסך הכל.

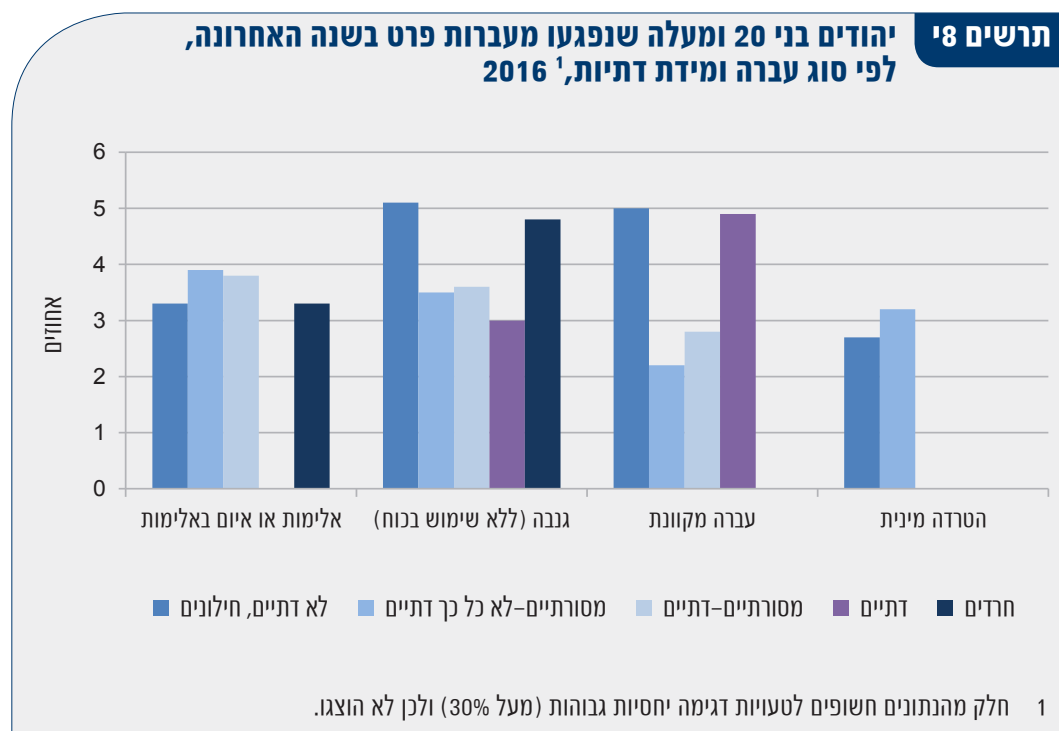
בבחינת שיעור הנפגעים לפי קבוצת אוכלוסייה נמצא שיעור דומה של נפגעים בני 20 ומעלה מעברות גנבה בקרב ערבים ובקרב יהודים ואחרים. שיעור הנפגעים בקרב יהודים ואחרים היה גבוה יותר בעברות אלימות או איום באלימות ובעברה מקוונת. שיעור הנפגעים מהטרדה מינית באוכלוסייה הערבית חשוף לטעות דגימה יחסית גבוהה ולכן לא הוצג.

תרשים 8ט בני 20 ומעלה שנפגעו מעברות פרט בשנה האחרונה, לפי סוג עברה וקבוצת אוכלוסייה, 2016

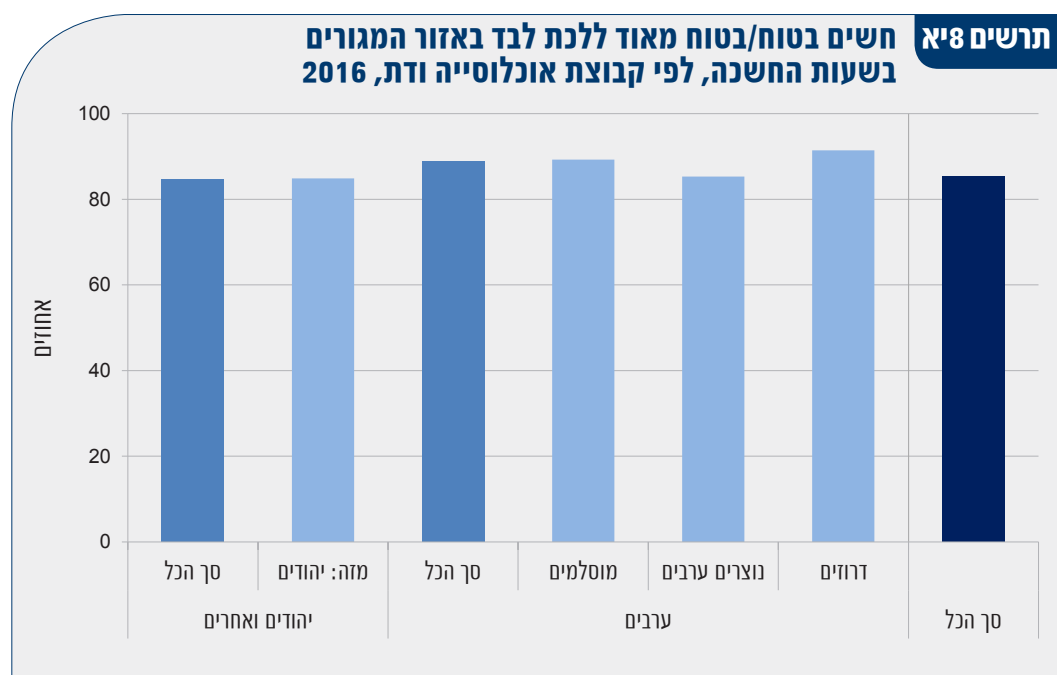
1 הנתון של ערבים שנפגעו מהטרדה מינית חשוף לטעות דגימה יחסית גבוהה (מעל 30%) ולכן לא הוצג.

בבחינת שיעור הנפגעים בקרב יהודים בני 20 ומעלה לפי מידת דתיות נמצא שבקרב מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים שיעור הנפגעים מעברות אלימות או איום באלמות הוא גבוה יחסית אך שיעור הנפגעים מעברות מקוונות הוא נמוך. שיעור הנפגעים מעברת גנבה (ללא שימוש בכוח) נמצא גבוה יחסית בקרב לא דתיים, חילונים (5.1%) וחרדים (4.8%) לעומת שיעור זה בקרב מסורתיים (מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים) או דתיים (שיעור שנע בין 3.0% לבין 3.6%). מהטרדה מינית נפגעו 2.7% מקרב החילונים בני 20 ומעלה ו-3.2% מקרב המסורתיים-לא כל כך דתיים. את שיעורי ההיפגעות מהטרדה מינית בקרב מסורתיים-דתיים, דתיים וחרדים אי אפשר לפרסם שכן הם חשופים לטעויות דגימה יחסית גבוהות.

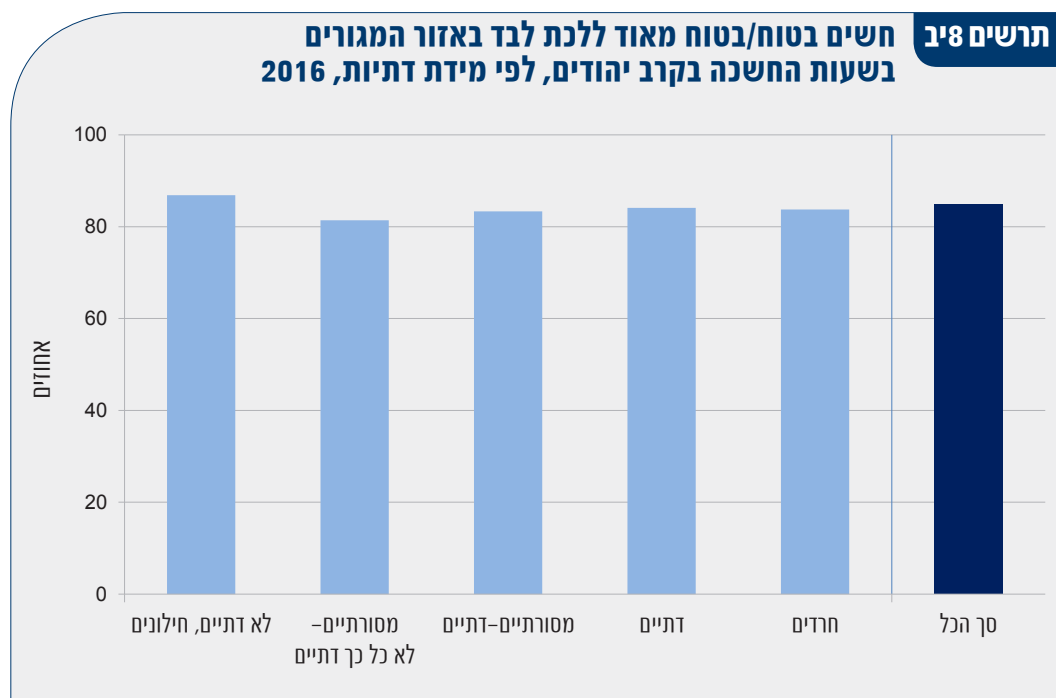
5. תחושת ביטחון אישי (סקר ביטחון אישי, 2016)

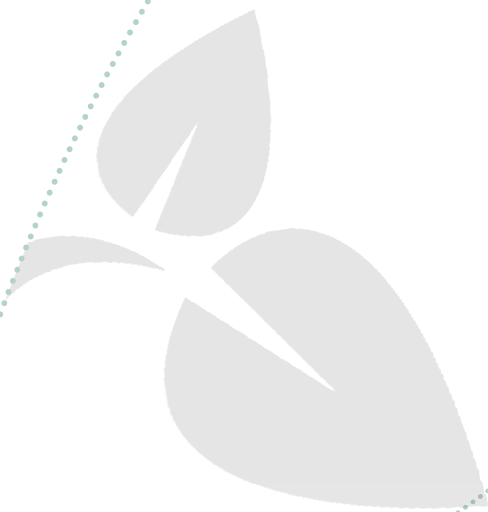
סקר ביטחון אישי בוחן את תחושת הביטחון האישי בקרב אוכלוסיית ישראל בני 20 ומעלה. השאלה המרכזית בנושא זה היא מידת תחושת הביטחון ללכת לבד באזור המגורים בשעות החשכה.⁷ בסקר 2016 נמצא כי 85.4% מבני 20 ומעלה בישראל חשו בטוחים במידה רבה או במידה רבה מאוד ללכת לבדם באזור מגוריהם בשעות החשכה. כ-85% מהיהודים והאחרים וכ-89% מהערבים חשו ביטחון ללכת לבדם באזור מגוריהם בשעות החשכה. באוכלוסייה הערבית היה שיעור זה נמוך יותר בקרב נוצרים (85.3%, בדומה לשיעור באוכלוסייה היהודית) וגבוה יותר בקרב מוסלמים (89.3%) ודרוזים (91.4%).

7 בחישוב שיעור החשים בטוח ללכת לבדם בשעות החשכה לא הובאו בחשבון אלה שענו שהשאלה אינה רלוונטית מבחינתם.

בבחינת השיעורים אצל יהודים לפי מידת דתיות, נמצא שהשיעור גבוה יותר בקרב לא דתיים, חילונים (כ-87%) מבקרב מסורתיים (מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים), דתיים וחרדים (שיעור שנע בין 81% לבין 84%).

סביבה

פרק

עובדי הלמ"ס שהשתתפו בנתיבת פרק זה:
ד"ר משה ינאי, יניב שרעבי, שלומית דרור כהן

א. מבוא

תחום הסביבה עוסק ביחסי הגומלין שבין האדם לבין סביבתו. המשאבים הסביבתיים – האוויר, המים, הקרקע ואור השמש – הם משאבי טבע חיוניים לקיומם של החי והצומח בכדור הארץ. איכותם של משאבים אלו מושפעת במידה רבה מהאופן שבו האדם משתמש בהם וממידת הפגיעה בהם לאורך זמן. סוגיות רבות נדונות בתחום הסביבה – שמירת הטבע, תכנון סביבתי, זיהום סביבתי, אוצרות טבע וניצולם, תכנון תחבורתי להפחתת זיהום האוויר, טיפול בפסולת ועוד.

הפעילות המתמשכת של האדם בתחומי התעשייה והחקלאות וההתפתחות הגלובלית הביאו לעלייה ברמת החיים ובאיכות החיים. עם זאת, הפיתוח הכלכלי המואץ גרם לזיהום של האוויר, המים והיבשה ולדלדול משאבים, מה שהביא להפרת האיזון בטבע ולפגיעה בסביבה.

בפרק מוצגים נתונים סובייקטיביים על תפיסות, על עמדות ועל הרגלים הנוגעים לסביבת המגורים ולנושאים סביבתיים, בדגש על קבוצת אוכלוסייה, דת והגדרה עצמית של מידת דתיות בישראל. נתונים אלו נלקחו מהסקר החברתי לשנת 2016.

כמו כן מובאים נתונים סביבתיים של ישראל בנושאי מחזור פסולת וזיהום אוויר.

בפרק מוצגים גם מדדים סביבתיים ברשויות המקומיות, המשקפים את איכות השירותים הסביבתיים ברשות, את מצב הסביבה באזור המגורים וכן מדדים תשתיתיים הקשורים לרמת הפעילות הכלכלית ביישוב. מדדים אלו מעידים על רמת החיים ביישובים ועל יכולתן של הרשויות לספק מענה לצורכי תשתית בסיסיים.

המדדים הסביבתיים ברשויות המקומיות הכלולים בפרק הם:

- **פחת מים מסך כל אספקת המים:** מדד זה בוחן את רמת תשתיות הולכת המים ברשויות המקומיות. ככל שאובדני המים ביישוב גדולים יותר כך ניתן להסיק שאיכות תשתית הולכת המים ירודה יותר.
- **פסולת לנפש ליום ברשויות המקומיות:** מדד זה קשור לרמת החיים כיוון שהוא משקף במידה מסוימת את דפוסי הייצור והצריכה ביישוב. מבחינה סביבתית, מדד זה יכול לשקף את הלחצים המופעלים, ברמה הארצית וברמה המקומית, על משאבי הקרקע, האוויר והמים.
- **צריכת מים עירונית לנפש:** מדד זה מעריך את כמויות המים הנצרכות או את כמויות המים הזמינות לאוכלוסייה. הוא מסייע לזהות קבוצות אוכלוסייה שאינן מקבלות מענה הולם לצורכי המים הבסיסיים שלהן.
- **בדיקות מיקרוביאליות חריגות במי השתייה ברשות המקומית:** מדד זה בודק את איכות מי השתייה ברשות המקומית ומלמד על הבדלים בין יישובים בנוגע לאיכותם התברואתית של מי השתייה. עם זאת, יש לציין כי איכות מי השתייה המסופקים לאוכלוסייה בישראל תלויה במידה רבה גם ברשתות הולכה ארציות.

המדדים מוצגים לפי אשכול חברתי-כלכלי, עד שנת 2012 לפי אשכול חברתי-כלכלי 2008 ומשנת 2013 לפי אשכול חברתי-כלכלי 2013.

נוסף על כך המדדים הסביבתיים ברשויות המקומיות מוצגים בהתייחסות לערים הגדולות בישראל (100 אלף תושבים ויותר).

ב. מונחים, הגדרות והסברים

פסולת מוצקה: חומרים חסרי ערך ובעלי תכולת נוזל נמוכה, אשר מכילים לעתים חומרים מסוכנים.

פסולת ביתית: פסולת שנוצרת בסביבת משק הבית. פסולת ביתית מכילה שאריות מזון, חומרי אריזה ומוצרים שהתקלקלו או התבלו.

פסולת מסחרית: פסולת מוצקה שמקורה בסביבה מסחרית כגון חנויות, שווקים, משרדים, מסעדות, מרכזי קניות ובתי קולנוע.

פסולת ממוחזרת: חומרי פסולת המשמשים כחומרי גלם לייצור של מוצרים חדשים או שנעשה בהם שימוש חוזר למטרתם הראשונית.

גזם: חלק מפסולת מוצקה המורכב מענפים, מעלים, מזרדים, מדשא קצוץ ומשאיות גינה אחרות.

פליטות של מזהמי אוויר: פליטות של מזהמים לאטמוספירה ממקורות נייחים כגון ארובות, מתקנים מסחריים ומתקנים תעשייתיים, וממקורות ניידים כגון כלי רכב, רכבות וכלי טיס.

ריכוזים של מזהמי אוויר: כמויות הגזים המזהמים באוויר. הכמויות נמדדות ביחידת נפח או משקל קבועה.

שרפת דלק: מתרחשת בתעשיות האנרגיה (ייצור חשמל וזיקוק נפט), בתעשיות ייצור ובנייה, בתחבורה ובמגזרים כלכליים שונים ומהווה מקור מרכזי לפליטות גזי חממה ומזהמי אוויר.

תחמוצות גפרית (SO_x): גזים הנוצרים בעיקר בשרפת דלקים מאובנים (דלקים פוסיליים), כגון פחם ונפט. רוב תחמוצות הגפרית נפלטות מתחנות כוח, מבתי זיקוק וממפעלי תעשייה. תחמוצות גפרית הן חומר מוצא לגזי חממה.

דו-תחמוצת הגפרית (SO_2): גז כבד, צורב וחסר צבע, הנוצר בעיקר בשרפה של דלקי מאובנים (דלקים פוסיליים). הגז רעיל לבני אדם, לבעלי חיים ולצמחים, והוא אחד הגורמים לחומציות במשקעים.

חומר חלקיקי מרחף (SPM): חלקיקים מוצקים או נוזליים שנפלטו לאוויר כתוצאה מתהליכי בערה, מפעילות תעשייתית או ממקורות טבעיים. החלקיקים המסוכנים ביותר הם אלה שקוטרם קטן מ-10 מיקרון, העשויים לחדור לדרכי הנשימה. מקורם בדרך כלל טבעי. הם כוללים את החלקיקים שקוטרם קטן מ-2.5 מיקרון, הנפלטים בדרך כלל ממפעלי תעשייה, מכלי רכב ומחימום בתים.

פחמן חד-חמצני (CO): גז חסר צבע, חסר ריח ורעיל. נוצר בשרפה לא שלמה של דלק מאובנים (דלק פוסילי). פחמן חד-חמצני נקשר להמוגלובין בדם, מפחית את יכולת הנשימה של חמצן בדם וגורם לנזקי בריאות. פחמן חד-חמצני הוא חומר מוצא לגזי חממה.

תחמוצות חנקן (NO_x): גזים חומציים הנפלטות בעיקר מתחנות כוח, ממפעלי תעשייה ומכלי רכב מנועיים (בעיקר כאלה המונעים בסולר). תחמוצות חנקן הן חומר מוצא לגזי חממה.

פחמימנים (HC): תרכובות של מימן ופחמן בהרכבים שונים שקיימות במוצרי נפט ובגז טבעי. מקורם של הפחמימנים הוא בעיקר בפליטות מכלי רכב מנועיים ומבתי זיקוק.

נסועה: מספר הקילומטרים שכלי רכב מנועי נסע בתקופה נתונה.

הפקת מים: מים שפירים הנלקחים ממי תהום או ממים עיליים, לצמיתות או באופן זמני, ומועברים לצריכה.

סך כל תקבולי מים: סיכום של תקבולי הפקה ותקבולי קבייה.

סך כל פחת מים: סך כל כמות המים במ"ק, המחושבת כהפרש שבין סך כל תקבולי המים (הפקת מים) וסך כל צריכת המים באותה תקופת זמן.

פחת מים מסך כל אספקת המים: סך כל פחת המים במ"ק, מחולק בסך כל תקבולי המים.

אחוז בדיקות מיקרוביאליות חריגות של מי שתייה: אחוז הבדיקות החריגות של קוליפורמים צואתיים במערכת השתייה של הרשות המקומית. בדיקה חריגה היא בדיקה של דגימת מים שבה התוצאות חורגות מהערכים המותרים בתקנות בריאות העם (איכותם התברואתית של מי השתייה).

ג. מקורות הנתונים

שביעות רצון מתחומי סביבה ועמדות כלפי נושאים סביבתיים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי 2016.

מחזור פסולת: נתונים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אוספת מהרשויות המקומיות וממפעלי מחזור, וכן נתונים מהסקר החברתי המתמקד בפרטים באוכלוסייה. כמו כן מתקבלות השלמות מאגף פסולת מוצקה במשרד להגנת הסביבה.

פליטות של מזהמי אוויר מתחבורה: נתוני הפליטות מחושבים על בסיס נתוני נסועה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ונתוני מינהל הדלק, חברת החשמל וחברת הפחם.

פחת מים: נתונים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אוספת מהרשויות המקומיות.

פסולת לנפש ברשויות המקומיות: נתונים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אוספת מהרשויות המקומיות.

צריכת מים עירונית לנפש: נתונים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אוספת מהרשויות המקומיות.

חריגות בבדיקות מי השתייה: בדיקות מיקרוביאליות שמבצע משרד הבריאות.

נתוני ההשוואות הבין-לאומיות לקוחים מפרסומי ה-OECD.

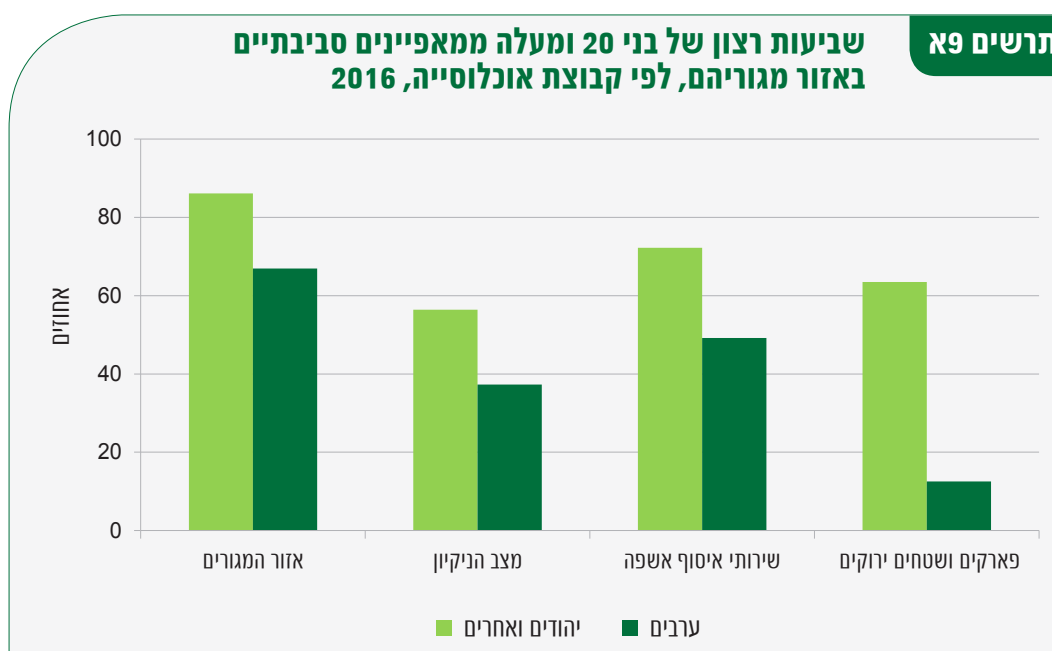
ד. מחצאים עיקריים

1. תפיסות, עמדות והרגלים בנוגע לסביבת המגורים ולנושאים סביבתיים (על פי הסקר החברתי 2016)

שביעות רצון מאזור המגורים, לפי קבוצת אוכלוסייה ומידת דתיות

בשנת 2016, בכל המאפיינים הסביבתיים שנבדקו בנוגע לשביעות רצון מאזור המגורים, נמצא כי יהודים מרוצים יותר מערבים.

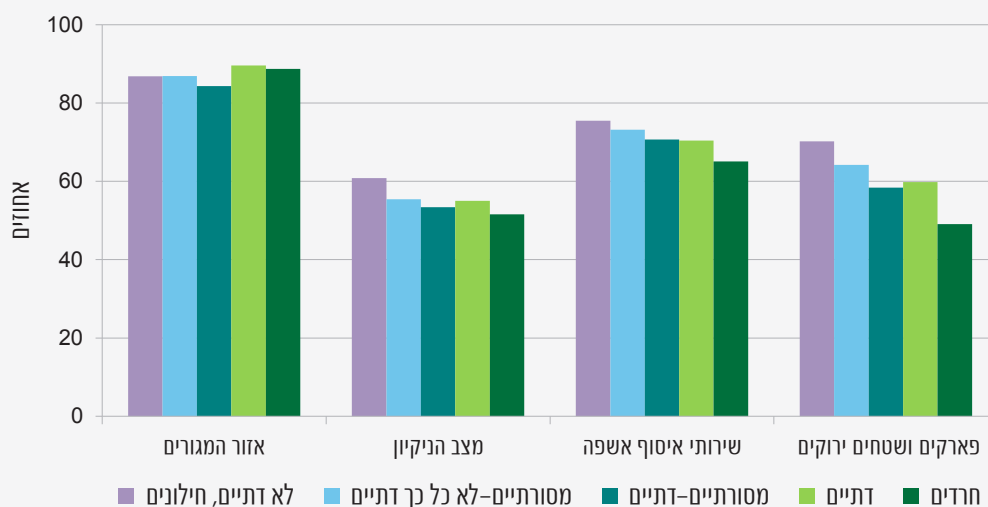
86.1% מהאוכלוסייה היהודית מרוצים מאזור המגורים באופן כללי לעומת 66.9% מהאוכלוסייה הערבית. פער גדול במיוחד בין האוכלוסייה היהודית לאוכלוסייה הערבית נמצא בשביעות הרצון מפארקים ומשטחים ירוקים באזור המגורים – 63.5% שביעות רצון באוכלוסייה היהודית לעומת 12.5% שביעות רצון בלבד באוכלוסייה הערבית. עוד עולה מהנתונים כי 53.4% מרוצים מהניקיון באזור המגורים, יהודים מרוצים יותר מערבים (56.4% לעומת 37.3%, בהתאמה). 68.5% מרוצים משירותי איסוף האשפה, 72.2% מהיהודים ו-49.2% מהערבים.

באוכלוסייה היהודית, שביעות הרצון של האוכלוסייה החרדית ממאפיינים סביבתיים באזור המגורים היא הנמוכה ביותר. ההבדל ניכר במיוחד בשביעות הרצון מפארקים ומשטחים ירוקים ובשביעות הרצון ממצב הניקיון בסביבת המגורים (כ-50% שביעות רצון). עם זאת, בשביעות הרצון הכללית מאזור המגורים, לא נמצא הבדל בין האוכלוסייה החרדית לשאר הקבוצות באוכלוסייה היהודית והיא אף הייתה גבוהה מהמוצע.

תרשים 19

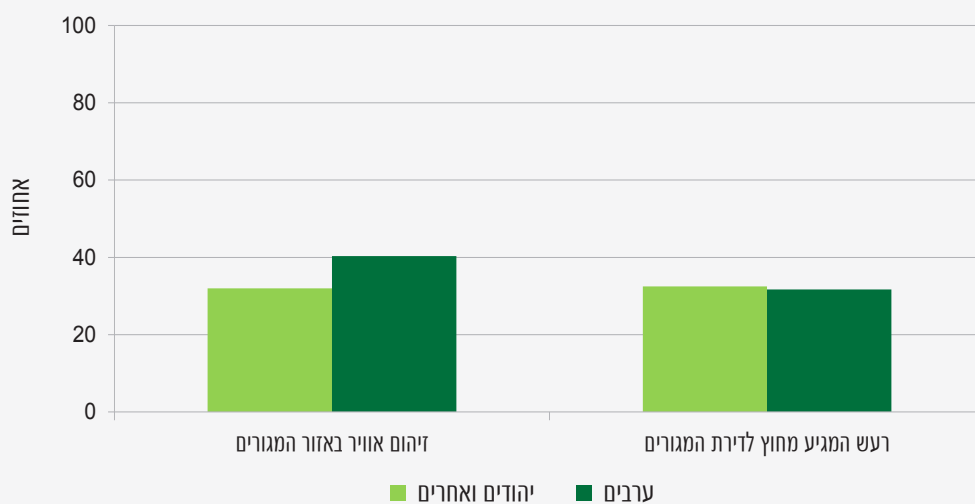
שביעות רצון של יהודים בני 20 ומעלה ממאפיינים סביבתיים באזור מגוריהם, לפי מידת דתיות, 2016

לשליש מהאוכלוסייה בגיל 20 ומעלה הפריע זיהום האוויר באזור המגורים. באוכלוסייה הערבית נמצא שיעור גבוה יותר של מדווחים על כך שזיהום האוויר מפריע להם מבאוכלוסייה היהודית (40.3% לעומת 32.0%, בהתאמה). מרעש המגיע מחוץ לדירת המגורים, יהודים וערבים סובלים במידה דומה (כשליש מהאוכלוסייה).

תרשים 19

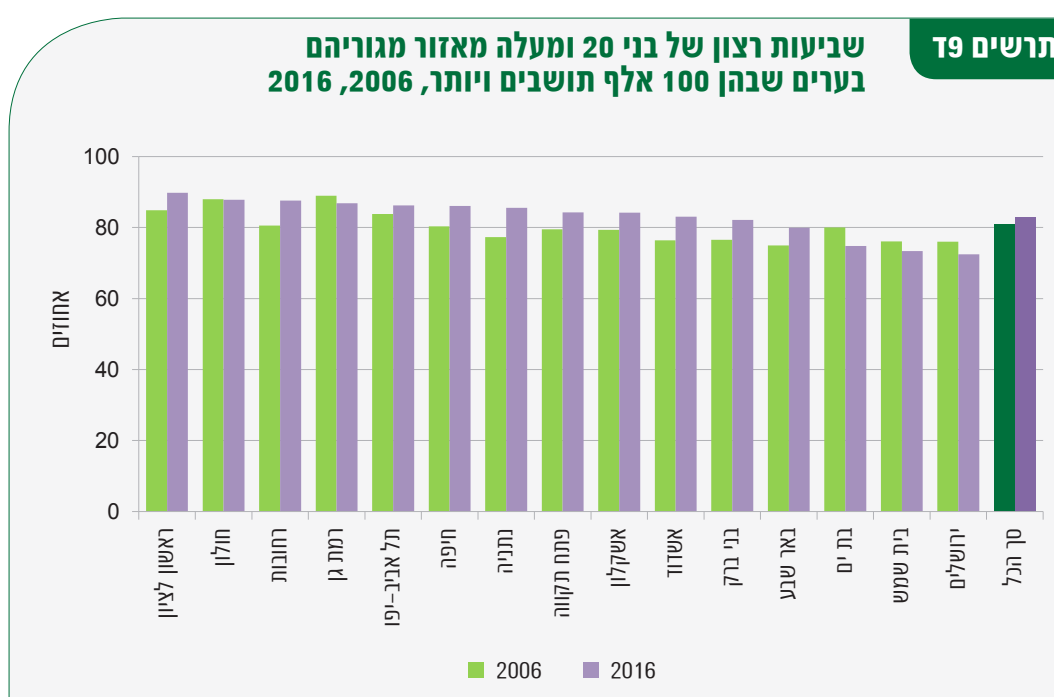
בני 20 ומעלה הסובלים מזיהום אוויר ומרעש באזור מגוריהם, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2016

שביעות רצון מאזור המגורים בערים הגדולות (100 אלף תושבים ויותר)

בשנת 2016, 83.0% מהאוכלוסייה בגיל 20 ומעלה היו שבעי רצון מאזור מגוריהם (48.3% מרוצים ו-34.7% מרוצים מאוד), בדומה לשנת 2006 (81.0%). מבין 15 הערים הגדולות, בראשון לציון ובחולון נמצא השיעור הגבוה ביותר של מרוצים מאזור המגורים (89.8% ו-87.9%, בהתאמה), לעומת שיעור מרוצים של 73.4% בבית שמש ו-72.5% בירושלים (85.9% מהיהודים ו-44.2% מהערבים). אף על פי שניכרת עלייה מסוימת בשביעות הרצון הכללית בהשוואה לשנת 2006, הפער בין הערים גדל (הפער בין העיר שבה שביעות הרצון הגבוהה ביותר לעיר שבה שביעות הרצון הנמוכה ביותר עלה מ-14.0% בשנת 2006 ל-17.4% בשנת 2016).

תושבים בערים שבהן אורח חיים דתי וחרדי היו מרוצים פחות מאזור מגוריהם מתושבים בערים שבהן אורח חיים חילוני.

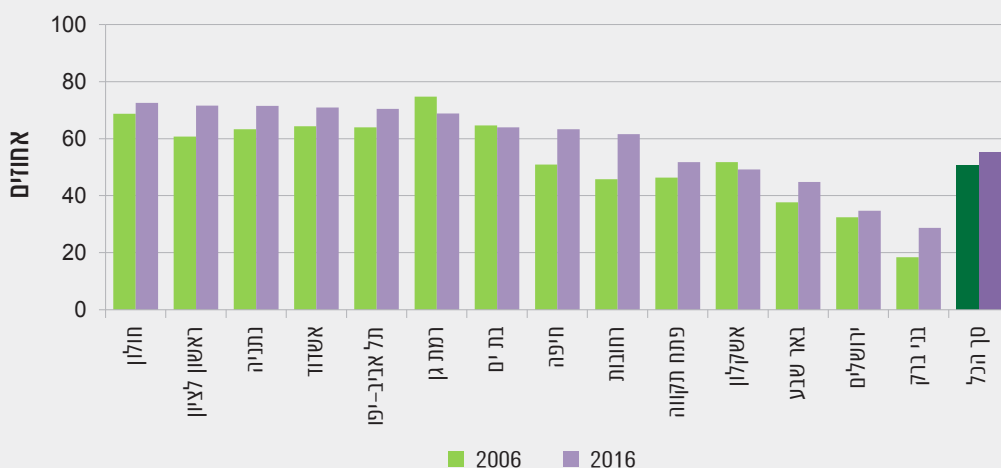

55.2% מהישראלים מרוצים מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים והפארקים באזור המגורים. מבין 15 הערים הגדולות, בחולון, בראשון לציון ובנתניה נמצא השיעור הגבוה ביותר של מרוצים (72.5% ו-71.6%, בהתאמה), ובירושלים ובבני ברק נמצא השיעור הנמוך ביותר של מרוצים (34.7% ו-28.8%, בהתאמה). שיעור המרוצים מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים והפארקים באזור המגורים עלה משנת 2006, חוץ מברמת גן ובאשקלון שבה נצפתה ירידה.

בערים שבהן אוכלוסייה בעלת אורח חיים דתי וחרדי (ירושלים ובני ברק) שביעות הרצון מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים והפארקים באזור המגורים הייתה נמוכה באופן ניכר מבערים שבהן אוכלוסייה בעלת אורח חיים חילוני.

תרשים 9

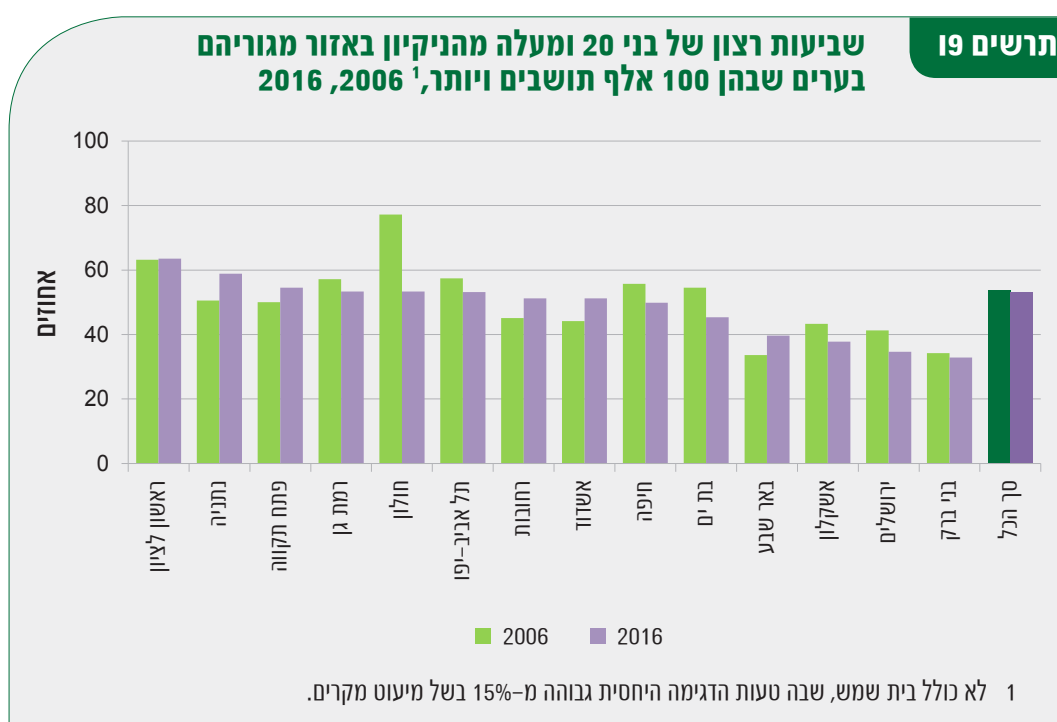
שביעות רצון של בני 20 ומעלה מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים והפארקים באזור מגוריהם בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2006, 2016

1 לא כולל בית שמש, שבה טעות הדגימה היחסית גבוהה מ-15% בשל מיעוט מקרים.

מבין 15 הערים הגדולות, השיעור הגבוה ביותר של מרוצים מהניקיון באזור המגורים היה בראשון לציון ובנתניה (63.5% ו-58.9%, בהתאמה). השיעורים הנמוכים ביותר נמצאו בירושלים – 34.7% (42.6% מהיהודים ו-18.0% מהערבים) ובבני ברק – 32.9%. בהשוואה לשנת 2006 לא נמצא שינוי באחוז הכללי של המרוצים מהניקיון בישראל. בערים הגדולות נראתה מגמה מעורבת של שביעות רצון מהניקיון בשנים אלו. ראוי לציין את הירידה הגדולה בשיעור המרוצים מהניקיון בחולון בין שנת 2006 לשנת 2016 (מ-77.2% ל-53.4%, בהתאמה).

גם במדד זה נמצא כי בערים שמרבית אוכלוסייתן בעלת אורח חיים דתי וחרדי (בני ברק וירושלים) שביעות הרצון היא הנמוכה ביותר.

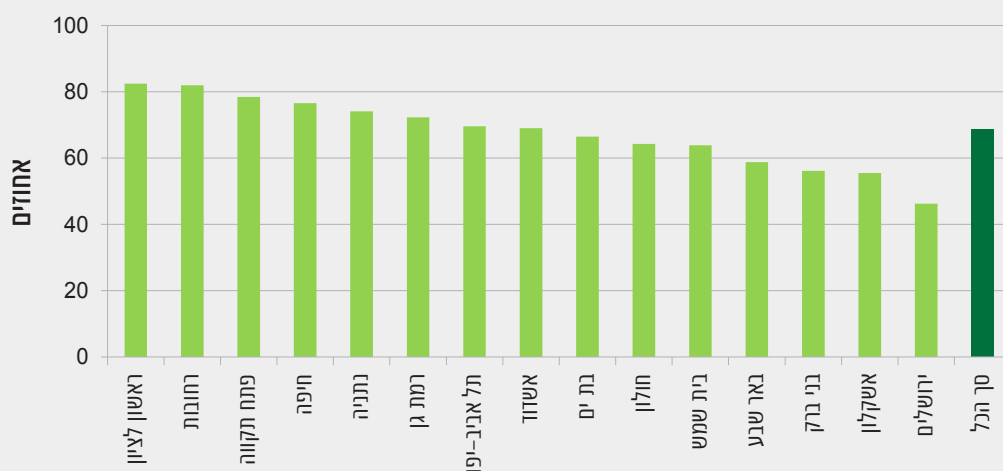

השיעור הגבוה ביותר של מרוצים משירותי איסוף אשפה באזור המגורים היה בראשון לציון וברחובות - כ-82% בכל אחת. השיעורים הנמוכים ביותר נמצאו בבני ברק - 56.2%, באשקלון - 55.5% ובירושלים - 46.2% (56.7% מהיהודים ו-24.1% מהערבים).

במדד שביעות רצון משירותי איסוף אשפה, בשלוש מתוך חמש הערים שבהן נמצאה שביעות הרצון הנמוכה ביותר, מרבית האוכלוסייה היא בעלת אורח חיים דתי וחרדי.

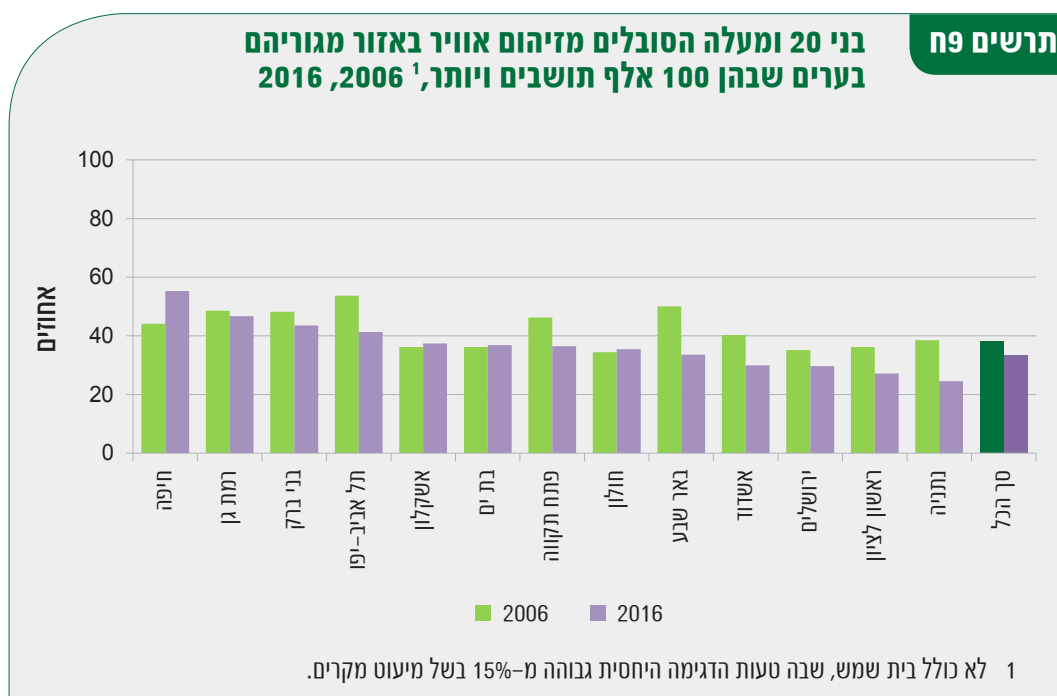
שביעות רצון של בני 20 ומעלה משירותי איסוף אשפה באזור מגוריהם בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2016

תרשים 29

1 לא כולל בית שמש, שבה טעות הדגימה היחסית גבוהה מ-15% בשל מיעוט מקרים.

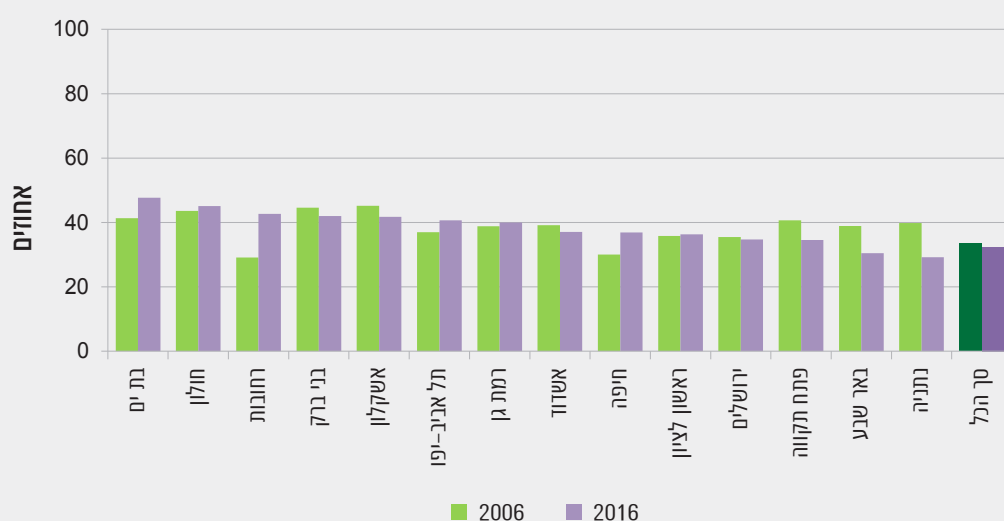
מבין הערים הגדולות, בחיפה נמצא השיעור הגבוה ביותר של סובלים מזיהום אוויר באזור מגוריהם – 55.3%. ברמת גן הפריע זיהום האוויר ל-46.7%, בתל אביב-יפו ל-41.3% ובירושלים ל-29.7% (27.7% מהיהודים ו-33.7% מהערבים). בהשוואה לשנת 2006 נראה כי ברוב הערים הגדולות יש ירידה בשיעור הסובלים מזיהום אוויר באזור מגוריהם, למעט בחיפה שם חלה עלייה גדולה בשיעור הסובלים מזיהום אוויר (מ-44.1% בשנת 2006 ל-55.3% בשנת 2016).

מבין הערים הגדולות, בבת ים נמצא השיעור הגבוה ביותר של סובלים מרעש שבא מחוץ לדירת מגוריהם -47.6%. בחולון הפריע הרעש שבא מחוץ לדירת המגורים ל-45.1%, ברחובות ל-42.6% ובבני ברק ל-42.0%. בשנת 2006, השיעור הגבוה ביותר של סובלים מרעש שבא מחוץ לדירת מגוריהם היה בערים אשקלון ובני ברק (כ-45% בכל אחת). בסך כל האוכלוסייה בישראל לא חל שינוי ניכר בשיעור הסובלים מרעש שבא מחוץ לדירת המגורים בין השנים 2006 ל-2016. בערים הגדולות נראתה מגמה מעורבת בהשוואה בין השנים.

בני 20 ומעלה הסובלים מרעש שבא מחוץ לדירת מגוריהם בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2006, 2016

תרשים ט

1 לא כולל בית שמש, שבה טעות הדגימה היחסית גבוהה מ-15% בשל מיעוט מקרים.

2. מחזור פסולת

פסולת היא תוצר של פעילות האדם, החל במשק הבית ועד לתעשיות הכבדות. בישראל נאספו בשנת 2016 כ-5.3 מיליון טון פסולת ברשויות המקומיות: פסולת ביתית ומסחרית (חומר אורגני, נייר וקרטון, פלסטיק, זכוכית, מתכת ועוד) וגזם (מוניציפלי בלבד – ללא פסולת חקלאית). כל תושב מייצר בממוצע 1.7 ק"ג פסולת ביום.

הטיפול בפסולת הכרחי למניעת מפגעי בריאות, ריח ונוף ולשמירה על אורח חיים נאות. הטיפול בפסולת כולל הטמנה מבוקרת בקרקע ומחזור. יש מדינות שבהן שרפה היא הפתרון העיקרי לטיפול בפסולת ובחלק מהמדינות הפסולת אף משמשת כמשאב ליצירת אנרגיה. בישראל הטיפול בפסולת מתמקד בהטמנה ובמחזור. כדי לשמור על עתודות הקרקע של המדינה ולעשות שימוש יעיל בחומרים הנמצאים בפסולת, המשרד להגנת הסביבה מעודד הפרדה במקור של הפסולת (ברשויות המקומיות) ושליחת החומרים המתאימים למפעלי מחזור.

במהלך 2016 מוחזרו כ-1.1 מיליון טון של פסולת ברשויות המקומיות, שהם כ-21% מסך כל הפסולת שנאספה – עלייה של 18.6% בהשוואה לשנת 2012, שבה מוחזרו 856 אלף טון של פסולת. המחזור מתבצע בשני אופנים:

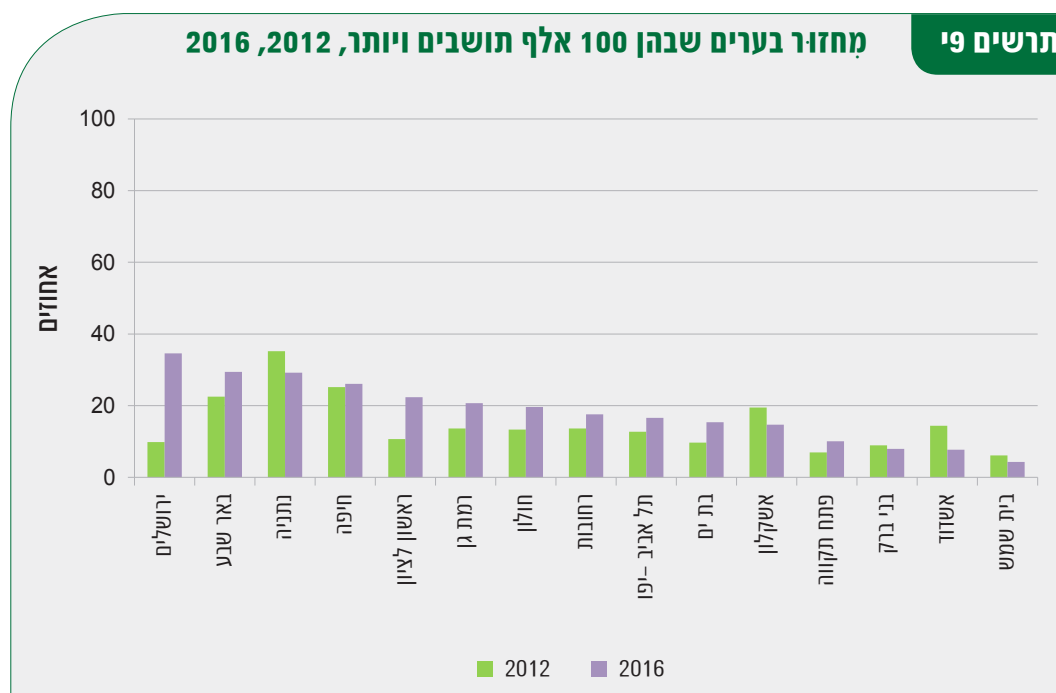
מחזור במקור – הפרדה במקור של החומרים המיועדים למחזור על ידי התושבים, ושליחתם ישירות למפעלי המחזור;
מחזור בתחנת מעבר – מיון הפסולת המעורבת הנאספת ממשקי הבית, הפרדת החומרים הראויים למחזור מתוכה, ושליחתם למפעלי המחזור.

החומרים הממוחזרים העיקריים משני המקורות הם:

גזם מוניציפלי – כ-396 אלף טון, חומר אורגני – כ-304 אלף טון, קרטון – כ-153 אלף טון, נייר ועיתון – כ-95 אלף טון, זכוכית – כ-41 אלף טון, מתכת – כ-57 אלף טון ופלסטיק – כ-28 אלף טון.

הערים הגדולות שבהן נרשם האחוז הגבוה ביותר של מחזור בשנת 2016 היו ירושלים (35%) – עלייה של 251% משנת 2012 עקב פעולות להגברת המחזור, באר שבע (29%) – עלייה של 30% משנת 2012 ונתניה (29%) – ירידה של 17% משנת 2012. גם בחיפה ובראשון לציון שיעור המחזור היה גבוה מהממוצע (26% ו-22%, בהתאמה). בשאר הערים הגדולות שיעור המחזור נע בין 4% בבית שמש ל-21% ברמת גן.

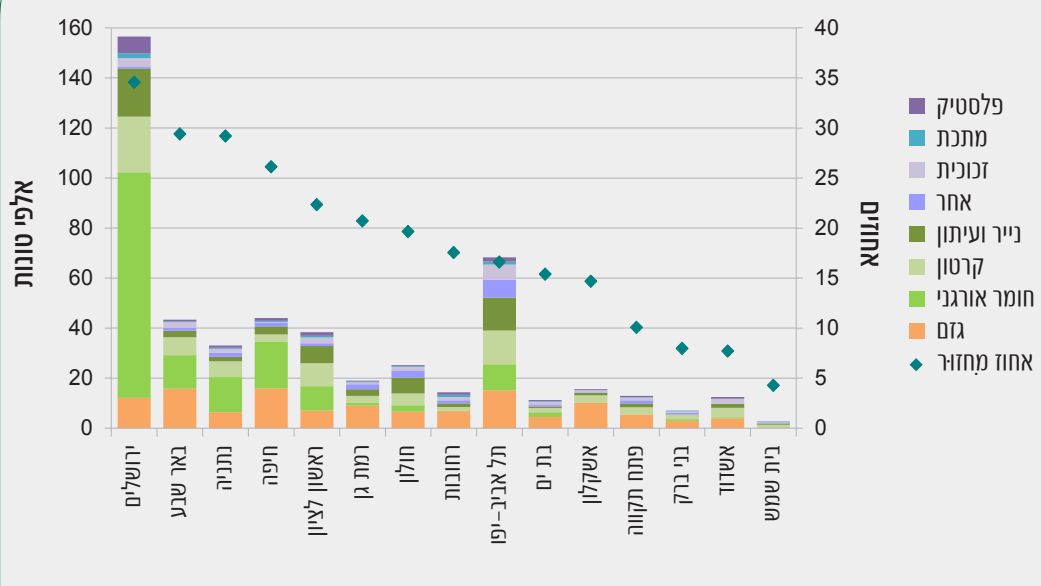
בשנת 2012, מתוך חמש הערים עם אחוז המחזור הנמוך ביותר – עד 10% – נמצאו שלוש ערים שמרבית אוכלוסייתן היא בעלת אורח חיים דתי וחרדי: ירושלים, בני ברק ובית שמש. בשנת 2016 נותרו אחוזי המחזור בבית שמש ובבני ברק מהנמוכים ביותר. אחוזי המחזור בירושלים עלו כאמור בעקבות פעולות להגברת המחזור.

הכמות הגדולה ביותר של פסולת למחזור נאספה בירושלים ובתל אביב-יפו; רוב החומר שנשלח למחזור בירושלים היה חומר אורגני ואילו בתל אביב-יפו הייתה חלוקה מאוזנת יותר בין סוגי הפסולת שנשלחו למחזור.

מחזור בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, לפי סוג חומר, 2016

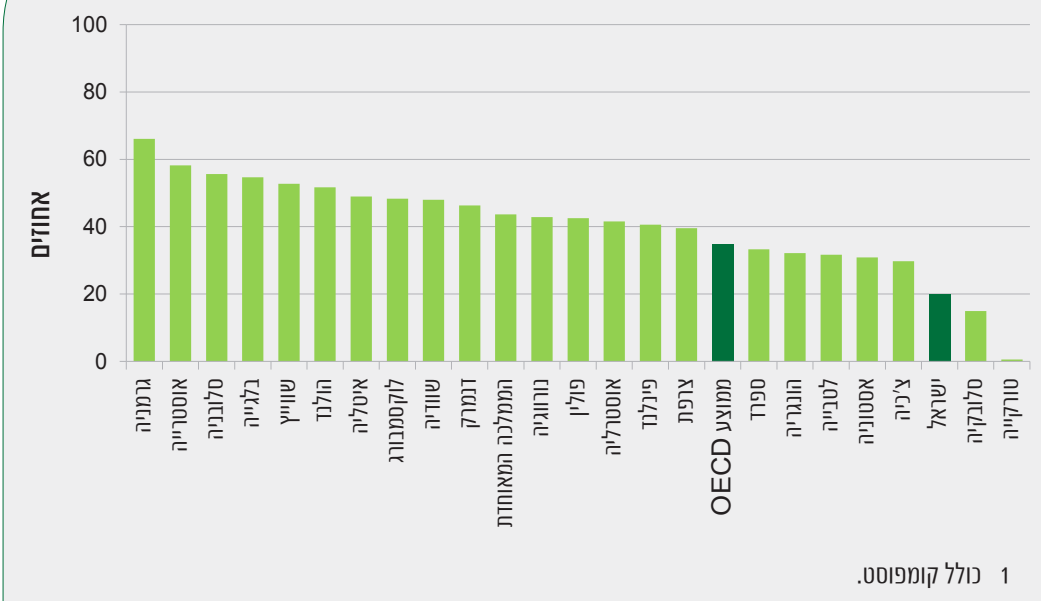
תרשים פיא

אחוז המחזור בישראל הוא מהנמוכים בהשוואה למדינות ה-OECD.

מחזורי¹ ברשויות המקומיות, בישראל ובמדינות ה-OECD, 2015

תרשים פיב

1 כולל קומפוסט.

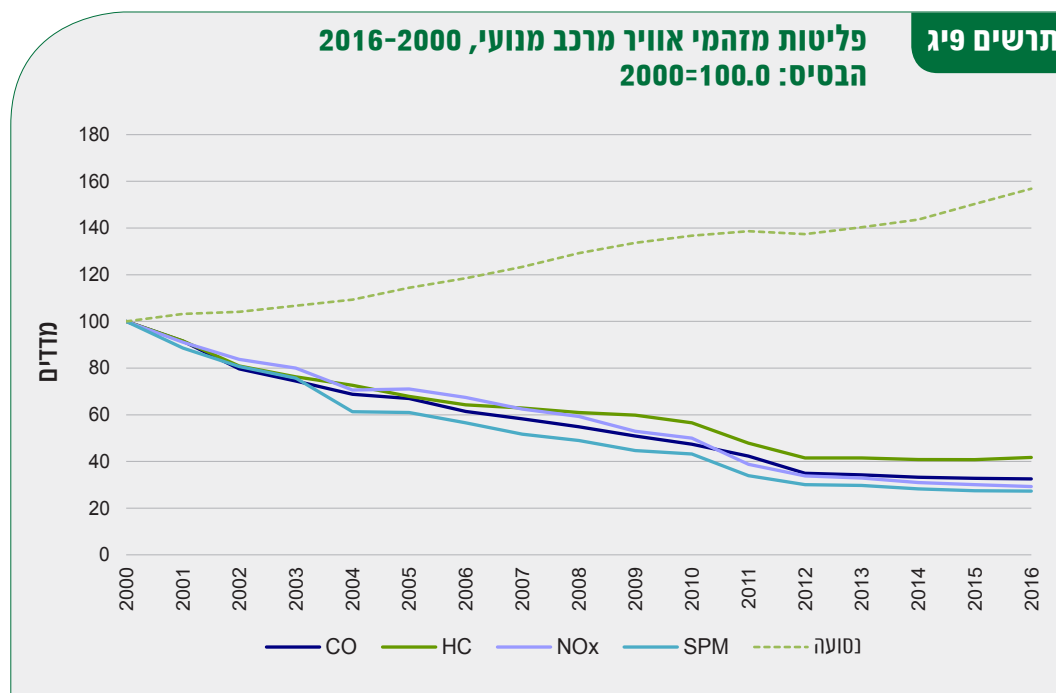
3. זיהום אוויר

זיהום אוויר הוא אחת מהבעיות הסביבתיות המלוות פיתוח כלכלי. מזהמי אוויר הנפלטות ממקורות נייחים (תעשייה) וממקורות ניידים (תחבורה) גורמים נזקים לבריאות ולסביבה. גזים כגון תחמוצות גפרית (SO_x) הנפלטות ממקורות שונים, נישאים באוויר ועלולים לגרום נזק למערכות אקולוגיות (קרקע, יערות, מאגרי מים). תחמוצות גפרית (הכוללות בעיקר דו-תחמוצת הגפרית (SO_2) וחלקיקים מרחפים (SPM)) מסוכנים לבריאותם של בני אדם ובעלי חיים בשל פגיעתם במערכת הנשימה. קבוצות סיכון באוכלוסייה כגון חולי קצרת ובעלי בעיות נשימה אחרות חשופים יותר לנזקים ממזהמי אוויר אלו.

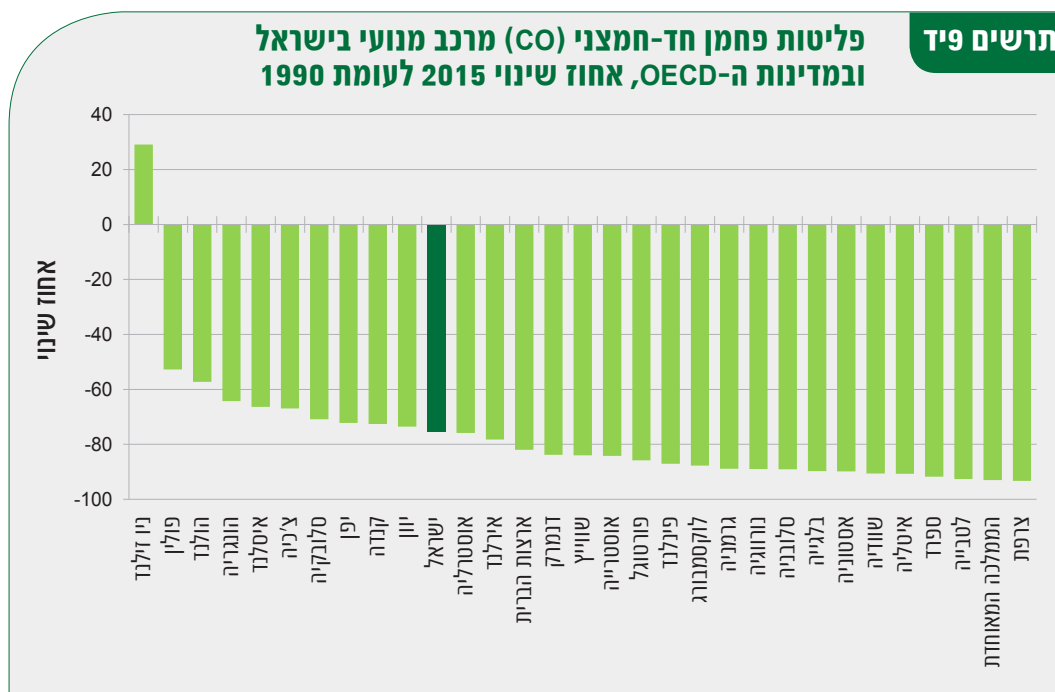
פליטות מזהמי אוויר מתחבורה

תחבורה יבשתית תורמת במידה רבה לפליטות של מגוון מזהמי אוויר שיש להם השפעות שליליות על הבריאות ועל הסביבה. מזהמים אלו כוללים: פחמן חד-חמצני (CO), תחמוצות חנקן (NO_x), פחמימנים (HC) וחלקיקים מרחפים (SPM). השפעות אלו ניכרות במיוחד באזורים עירוניים צפופים. פחמן חד-חמצני הוא גז רעיל הפוגע במערכת הנשימה. כמו כן, פחמן חד-חמצני ותחמוצות חנקן משתתפים ביצירת גז האוזון בשכבות הנמוכות של האטמוספירה, גז אשר גורם לבעיות נשימה קשות. חשיפה לריכוזים גבוהים של פחמימנים עלולה לגרום לסרטן. גם חלקיקים החודרים למערכת הנשימה גורמים למחלות קשות.

משנת 2000 עד שנת 2013 נרשמו ירידות בפליטות של כל המזהמים מרכב מנועי: פחמן חד-חמצני – ירידה של 65.7%, תחמוצות חנקן – ירידה של 67.2%, פחמימנים – ירידה של 58.5%, חלקיקים מרחפים – ירידה של 70.3%. ירידות אלו, במקביל לעלייה של 40.4% בנסועה באותה התקופה, משקפות את השיפורים הטכנולוגיים בכלי רכב חדשים, ששיעורם במצבת כלי הרכב בישראל עלה. משנת 2013 עד 2016 נרשמה רמת פליטות יציבה, למרות עלייה של 16.5% בנסועה. פליטות פחמן חד-חמצני ירדו מ-363.7 אלף טון בשנת 2000 ל-118.3 אלף טון בשנת 2016. בהשוואה של פליטות אלו לשנת 2015 (119.2 אלף טון) נבלמה הירידה ועמדה על 0.8% בלבד. פליטות פחמימנים אף עלו יחסית לשנת 2015 מ-26.9 אלף טון ל-27.6 אלף טון בשנת 2016.

אחוז השינוי בפליטות פחמן חד-חמצני בישראל בשנים 1990 עד 2015 היה 76%, בדומה למדינות אוסטרליה, אירלנד ויוון.

4. מדדים סביבתיים ברשויות המקומיות

לוח 9.1 מדדים סביבתיים ברשויות מקומיות, לפי אשכול חברתי-כלכלי, שנים נבחרות

אשכול חברתי-כלכלי (1)										ממוצע כללי	
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1		
פחת מים מסך כל אספקת המים (אחוזים)											
7.3	6.9	8.7	8.4	11.6	10.5	12.4	17.0	13.4	18.2	12.1	2004
6.1	7.5	6.6	7.4	9.1	10.7	15.0	17.1	14.9	17.5	11.9	2006
6.2	10.5	8.7	8.6	8.4	11.2	14.7	20.0	19.1	20.9	13.8	2008
6.0	12.2	9.9	11.3	11.4	13.7	19.6	21.7	23.3	30.2	16.8	2010
3.8	11.8	9.3	10.9	10.6	13.2	15.3	19.7	22.1	29.4	15.9	2012
3.1	10.6	8.3	11.0	11.0	12.9	19.0	21.7	18.8	28.6	15.9	2013
4.1	8.5	8.2	9.7	9.0	10.8	16.6	19.0	18.2	32.7	14.6	2014
7.0	8.8	8.9	9.9	8.7	11.1	16.8	19.5	16.3	25.3	14.2	2015
4.2	8.2	6.9	9.1	7.4	7.6	16.4	14.9	14.5	24.7	10.6	2016
פסולת לנפש ברשויות המקומיות (ק"ג לנפש ליום)											
3.5	1.9	2.1	1.6	1.7	1.6	1.5	1.5	1.2	0.8	1.6	2004
3.5	2.1	2.2	1.5	1.7	1.7	1.5	1.4	1.2	1.0	1.7	2006
3.5	1.9	2.1	1.6	1.8	1.7	1.5	1.4	1.3	0.9	1.7	2008
3.6	1.9	2.1	1.6	1.7	1.8	1.5	1.4	1.1	1.0	1.7	2010
4.0	1.8	2.1	1.7	1.8	1.8	1.5	1.4	1.3	1.0	1.7	2012
7.1	1.7	2.0	1.7	1.9	1.8	1.7	1.4	1.3	1.2	1.7	2013
6.9	1.8	1.9	1.7	1.8	1.8	1.6	1.4	1.3	1.4	1.7	2014
5.9	1.9	2.0	1.8	1.8	1.9	1.7	1.4	1.3	1.1	1.7	2015
5.6	1.8	1.9	1.8	1.9	1.9	1.8	1.4	1.3	1.2	1.7	2016
צריכת מים עירונית לנפש (מ"ק לנפש)											
348.0	165.4	105.9	99.4	89.1	99.3	76.3	65.8	52.6	54.0	85.5	2004
321.2	149.4	104.1	96.3	84.0	98.5	76.7	66.5	55.6	58.4	84.6	2006
279.2	107.8	103.1	95.6	87.1	98.2	74.4	66.9	61.2	55.9	84.9	2008
259.5	87.6	83.8	82.8	71.0	78.3	61.5	58.5	52.5	43.9	71.1	2010
254.5	91.1	76.2	81.2	69.3	72.4	65.8	56.8	51.7	45.1	68.0	2012
351.1	96.1	79.8	76.2	74.3	71.5	64.3	54.8	55.4	42.9	69.0	2013
333.5	96.3	78.4	76.8	74.8	73.2	65.5	56.9	54.5	39.9	69.1	2014
335.7	95.7	80.3	80.0	73.2	79.2	71.0	61.6	57.5	46.6	73.2	2015
371.1	104.0	89.7	79.0	85.8	80.0	76.2	60.2	57.3	48.3	75.2	2016
חריגות בבדיקות מי שתייה (אחוזים)											
-	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.6	0.6	0.9	0.1	0.5	2004
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	(2)2006
-	-	0.2	0.2	0.4	0.1	0.4	0.6	0.5	0.1	0.3	2008
0.5	0.3	0.2	0.1	0.3	0.4	0.2	0.4	0.5	-	0.3	2010
0.3	-	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	2012
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	(2)2013
0.4	1.3	1.3	0.6	0.6	0.4	0.4	0.1	0.5	1.4	0.7	(3)2014
-	1.5	0.8	0.6	0.5	0.7	0.6	0.2	0.6	1.6	0.6	2015
0.4	1.0	0.8	0.6	0.3	0.7	0.3	0.1	0.8	1.9	0.6	2016

(1) עד שנת 2012 לפי אשכול חברתי-כלכלי לשנת 2008, משנת 2013 לפי אשכול חברתי-כלכלי לשנת 2013.

(2) עבור השנים 2006 ו-2013 לא התקבלו בלמ"ס נתוני חריגות בבדיקות מי השתייה ממשרד הבריאות.

(3) משנת 2014 נכנסות לקטגוריית "חריגות בבדיקות מי שתייה" דגימות שנמצאו חריגות בבדיקות השגרתיות (ללא ביצוע בדיקה חוזרת בתוך 24 שעות, כפי שהיה נהוג בשנים 2003 עד 2013).

לוח 9.2 מדדים סביבתיים ברשויות מקומיות, לפי קבוצת אוכלוסייה, שנים נבחרות

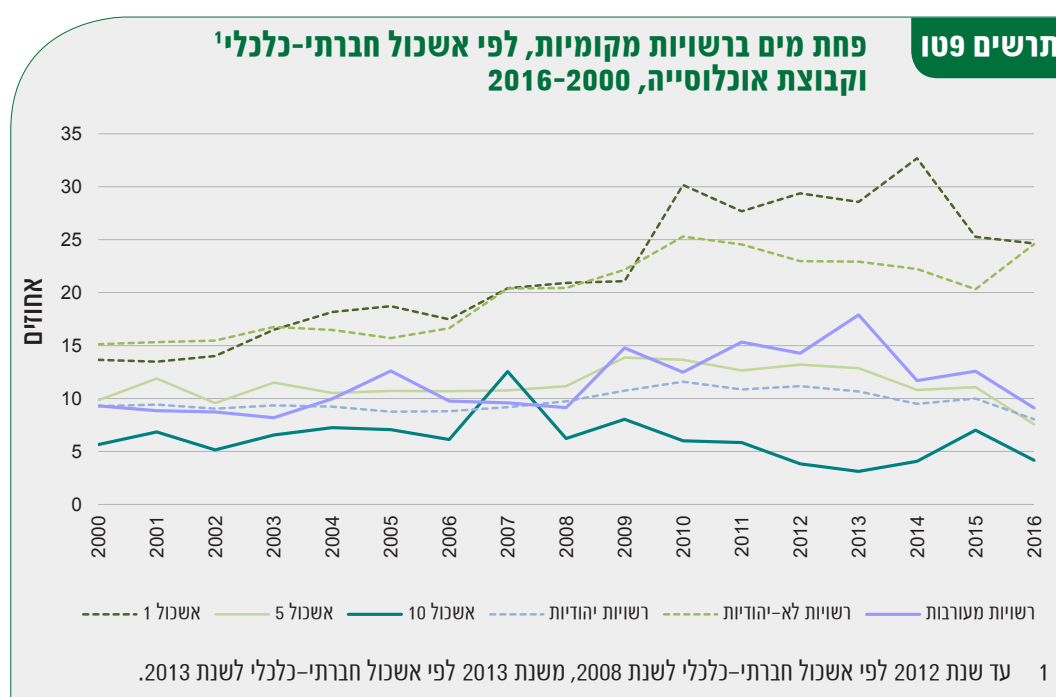
רשויות מעורבות	רשויות לא-יהודיות	רשויות יהודיות	ממוצע כללי	
פחת מים מסך כל אספקת המים (אחוזים)				
10.0	16.5	9.2	12.1	2004
9.8	16.6	8.8	11.9	2006
9.1	20.4	9.7	13.8	2008
12.5	25.3	11.6	16.8	2010
14.3	23.0	11.2	15.9	2012
17.9	22.9	10.7	15.9	2013
11.7	22.2	9.5	14.6	2014
12.6	20.3	10.0	14.2	2015
9.1	24.6	8.0	10.6	2016
פסולת לנפש ברשויות המקומיות (ק"ג לנפש ליום)				
1.8	1.3	1.6	1.6	2004
1.8	1.3	1.7	1.7	2006
1.7	1.4	1.7	1.7	2008
1.7	1.2	1.7	1.7	2010
1.8	1.3	1.7	1.7	2012
1.8	1.3	1.7	1.7	2013
1.8	1.4	1.7	1.7	2014
1.8	1.3	1.7	1.7	2015
1.8	1.4	1.8	1.7	2016
צריכת מים עירונית לנפש (מ"ק לנפש)				
81.9	60.6	102.7	85.5	2004
82.1	61.2	100.8	84.6	2006
82.9	64.8	98.4	84.9	2008
76.2	54.0	81.9	71.1	2010
71.3	53.4	77.9	68.0	2012
64.0	53.3	80.5	69.0	2013
75.5	53.0	79.9	69.1	2014
77.3	56.0	83.9	72.5	2015
78.9	58.1	77.9	75.2	2016
חריגות בבדיקות מי שתייה (אחוזים)				
0.6	0.7	0.3	0.5	2004
..	..	..	..	2006(1)
0.1	0.6	0.2	0.3	2008
0.1	0.6	0.2	0.3	2010
0.2	0.2	0.2	0.2	2012
..	..	..	..	2013(1)
0.4	0.3	0.8	0.7	2014(2)
0.2	0.6	0.8	0.6	2015
0.4	0.6	0.7	0.6	2016

(1) עבור השנים 2006 ו-2013 לא התקבלו בלמ"ס נתוני חריגות בבדיקות מי השתייה ממשרד הבריאות.
 (2) משנת 2014 נכנסות לקטגוריית "חריגות בבדיקות מי שתייה" דגימות שנמצאו חריגות בבדיקות השגרתיות (ללא ביצוע בדיקה חוזרת בתוך 24 שעות, כפי שהיה נהוג בשנים 2003 עד 2013).

פחת מים מסך כל אספקת המים

בשנת 2016, אחוז הפחת הממוצע בכלל הרשויות היה 10.6% לעומת 14.2% בשנת 2015. ברשויות באשכול החברתי-כלכלי הנמוך ביותר, אחוז הפחת בשנת 2016 היה 24.7%, לעומת 25.3% בשנת 2015. אחוז פחת זה הוא הגבוה ביותר בהשוואה בין האשכולות. הפחת הנמוך ביותר נרשם ברשויות באשכול החברתי-כלכלי הגבוה ביותר (4.2% בשנת 2016 לעומת 7.0% בשנת 2015). ברשויות לא-יהודיות הגיע הפחת ל-24.6% בשנת 2016 לעומת 20.3% בשנת 2015. ברשויות מעורבות ירד אחוז הפחת מ-12.6% בשנת 2015 ל-9.1% בשנת 2016. ביישוב ערערה-בנגב, המשוך לאשכול חברתי-כלכלי 1, נרשם האחוז הגבוה ביותר של פחת (61.3%). כל הרשויות שבהן היו יותר מ-31% פחת הן רשויות לא-יהודיות (14 רשויות). הרשות היהודית שבה נרשם אחוז הפחת הגבוה ביותר היא שדרות ואחריה אורנית (25.1%).

בחינת נתוני הפחת ברשויות משנת 2000 מראה מגמה של גידול בפחת במהלך השנים, וכן גידול בפער בין יישובים במעמד חברתי-כלכלי גבוה ליישובים במעמד חברתי-כלכלי נמוך ובין יישובים יהודיים ליישובים לא-יהודיים.

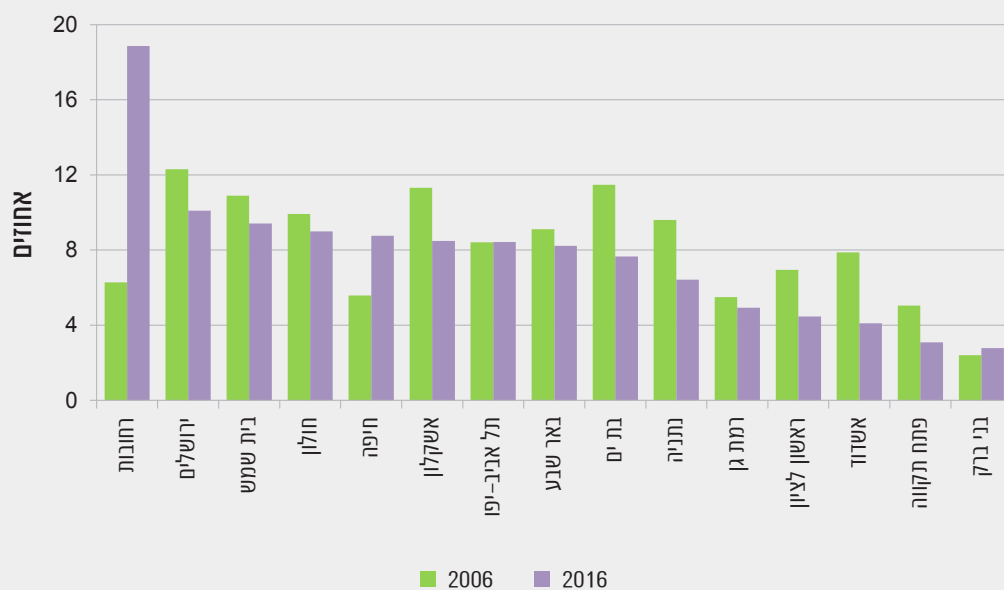

חשוב לציין שהפחת הוא פחת נמדד (ההפרש בין המים שסופקו למים שנצרכו בפועל) ואינו נובע בהכרח מאבדן מים ברשת ההולכה. ברשויות שבהן פחת גבוה מאוד ייתכן שהפחת נובע גם מגנבת מים מהרשות המקומית.

בכל הערים הגדולות היה פחת המים בשנת 2016 נמוך מהממוצע הארצי (10.6%), למעט ברחובות שבה היה אחוז הפחת גבוה מהממוצע – 18.9%. אחוז פחת גבוה נמצא גם בירושלים ובבית שמש (כ-10% בכל אחת). בבני ברק ובפתח תקווה היה אחוז פחת נמוך – מתחת לארבעה אחוזים. בהשוואה לשנת 2006 ירד אחוז הפחת ברוב הערים הגדולות, חוץ מברחובות, בחיפה ובבני ברק.

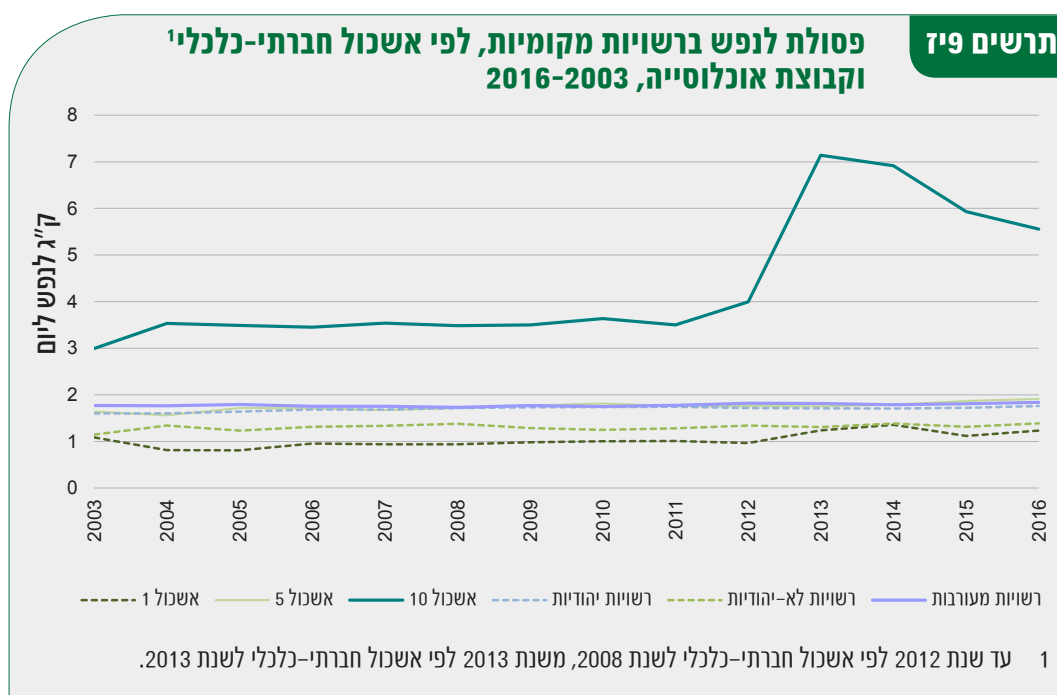
פחת מים בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2006, 2016

תרשים נטוי

פסולת לנפש ברשויות המקומיות

במהלך השנים לא חל שינוי גדול בכמות הפסולת לנפש באשכולות השונים חוץ מבאשכול 10, שבו נרשמה בשנים 2012-2013 עלייה של כ-75% בכמות הפסולת לנפש. שינוי זה נובע מעדכון המדד החברתי-כלכלי בשנת 2013 שבמסגרתו השתנו היישובים הכלולים באשכול 10 (היישוב עומר נגרע מאשכול 10 בשנת 2013). בשנת 2015 הייתה כמות הפסולת באשכול זה 5.9 ק"ג לנפש ליום ובשנת 2016 5.6 ק"ג לנפש ליום, פי 4.5 מכמות הפסולת לנפש באשכול חברתי-כלכלי 1 (1.2 ק"ג לנפש ליום בשנת 2016). ברשויות הלא-יהודיות, כמות הפסולת לנפש בשנת 2016 הייתה 1.4 ק"ג לנפש ליום לעומת 1.8 ק"ג לנפש ליום ברשויות היהודיות וברשויות המעורבות. היישוב שבו נמצאה הכמות הגבוהה ביותר של פסולת לנפש ליום הוא כפר שמריהו, מאשכול חברתי-כלכלי 10 (6.1 ק"ג לנפש ליום) ואחריו סביון, גם כן מאשכול חברתי-כלכלי 10 (5.3 ק"ג לנפש ליום). הכמות הנמוכה ביותר של פסולת לנפש ליום נמצאה ביישוב פורידיס מאשכול חברתי-כלכלי 2 (0.4 ק"ג לנפש ליום).

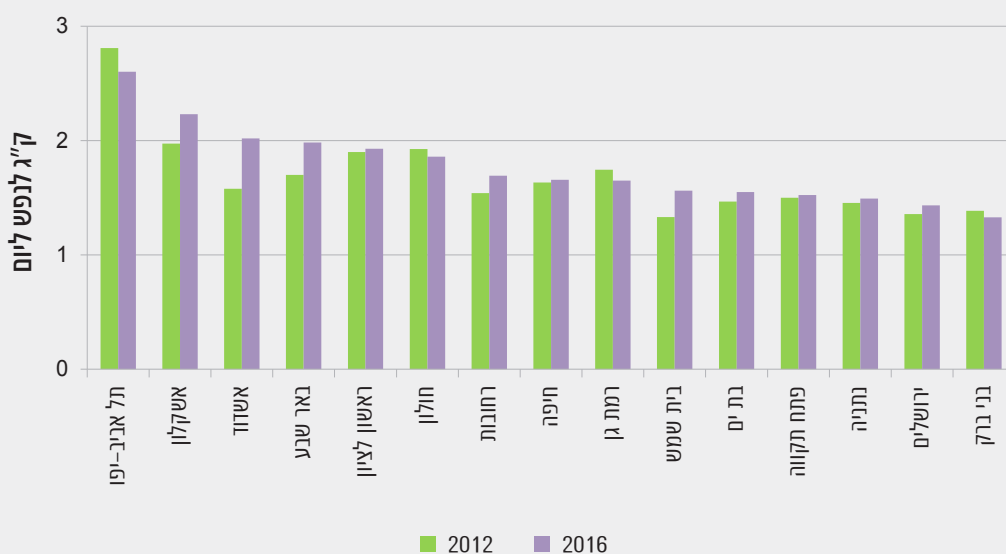

בשנת 2016 נמצאו כמויות פסולת גדולות במיוחד בירושלים ובתל אביב-יפו – מעל 400 אלף טון בשנה בכל אחת מהן. בשאר הערים הגדולות נעו כמויות הפסולת בין 59 אלף טון בבית שמש ל-170 אלף טון בראשון לציון. ברוב הערים הגדולות כמות הפסולת לנפש ליום עלתה בשנים 2012-2016, למעט בערים תל אביב-יפו, חולון, רמת גן ובני ברק, שבהן נצפתה ירידה בכמות הפסולת לנפש ליום.

כמות הפסולת לנפש ליום הייתה נמוכה יותר בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה דתית וחרדית – בני ברק וירושלים, וגבוהה יותר בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה חילונית, כגון תל אביב-יפו ואשקלון.

פסולת לנפש בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2012, 2016

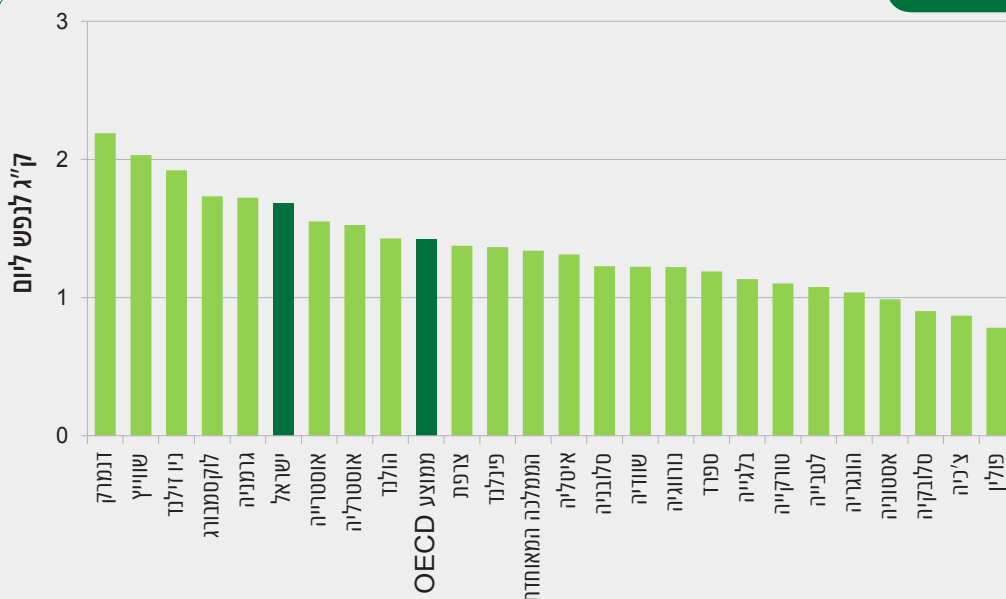
תרשים פי

בשנת 2015, כמות הפסולת הביתית הממוצעת לנפש ליום ברשויות המקומיות (1.7 ק"ג לנפש ליום) בישראל הייתה גבוהה מזו שברוב מדינות ה-OECD (ממוצע OECD – 1.4 ק"ג לנפש ליום).

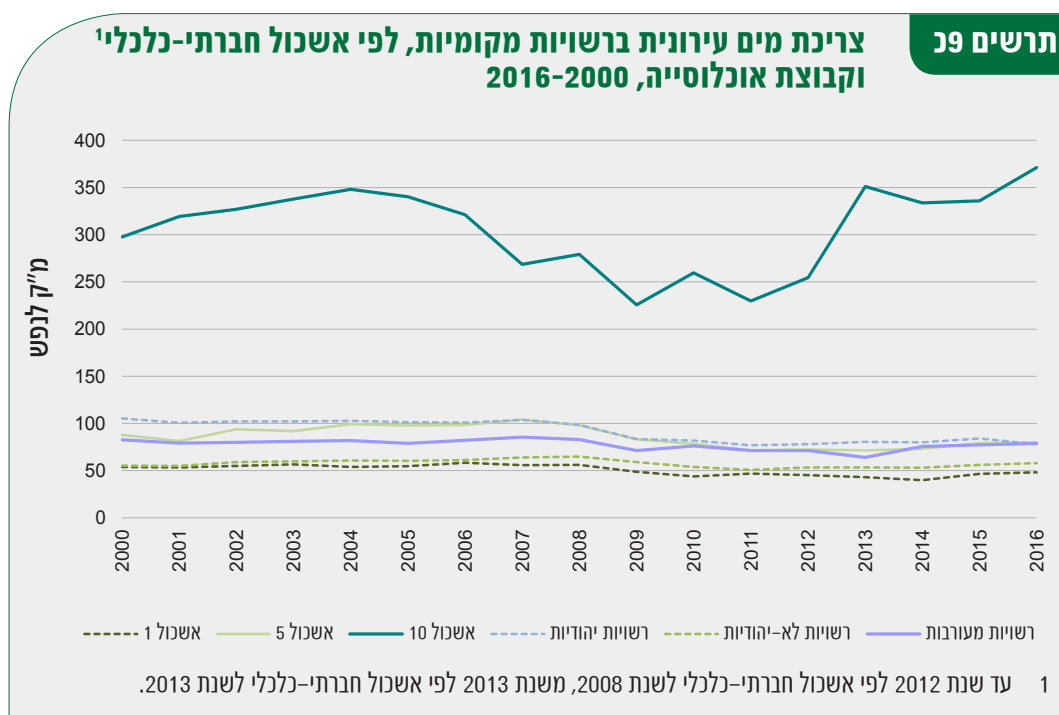
פסולת לנפש, ישראל ומדינות ה-OECD, 2015

תרשים פי

צריכת מים עירונית לנפש

בשנת 2016 נרשמה עלייה בצריכת המים הממוצעת לנפש ברשויות המקומיות לעומת השנים 2011–2015 אך הצריכה עדיין נמוכה לעומת העשור האחרון. צריכת המים הממוצעת לנפש בשנת 2016 הייתה 75.2 מ"ק לעומת 71.1, 69.0 ו-72.5 מ"ק לנפש בשנים 2010, 2013 ו-2015, בהתאמה. הירידה שחלה בצריכה בשנים 2005–2011 משקפת את השינוי בצריכת המים של משקי בית כתוצאה ממשבר המים שפקד את ישראל בשנים אלו ומהעלייה במחירי המים. צריכת המים לנפש באשכול החברתי-כלכלי הגבוה ביותר גבוהה ביותר מפי 7 מצריכת המים לנפש באשכול החברתי-כלכלי הנמוך ביותר (371 מ"ק לעומת 48 מ"ק, בהתאמה), וגבוהה מאוד לעומת הצריכה לנפש בשאר האשכולות. צריכת המים לנפש ברשויות יהודיות הייתה 77.9 מ"ק לעומת 58.1 מ"ק ברשויות לא-יהודיות. צריכת המים הגבוהה ביותר לנפש בשנת 2016 הייתה בכפר שמריהו ובסביון (376 מ"ק ו-369 מ"ק, בהתאמה) – יישובים המשויכים לאשכול 10, והיא גבוהה במידה ניכרת מהצריכה הממוצעת באשכול 9 (104 מ"ק).

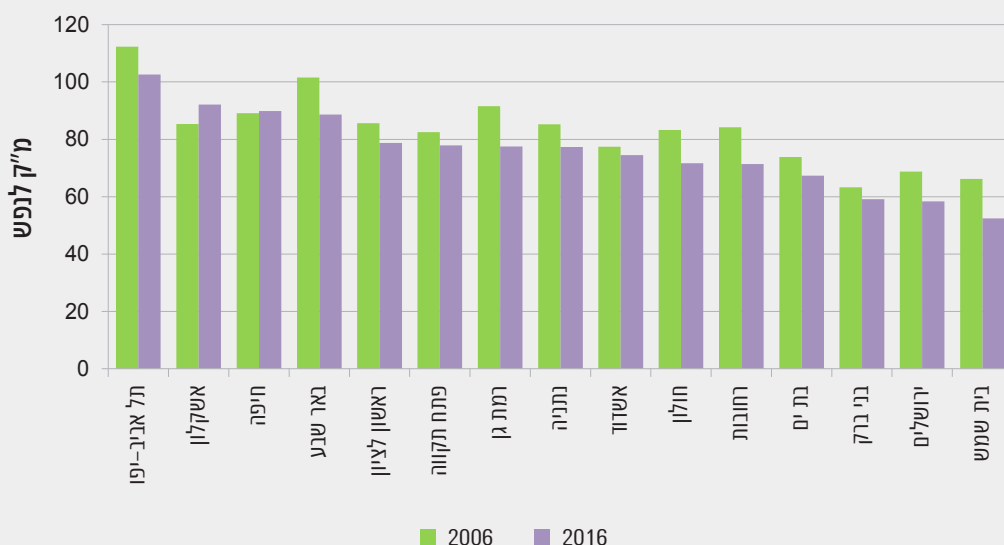

בשנת 2016 נעה צריכת המים לנפש בערים הגדולות בין 52 ל-103 מ"ק. ברוב הערים הגדולות צריכת המים לנפש הייתה כ-75 מ"ק. בתל אביב-יפו נמדדה צריכת המים הגבוהה ביותר (102.6 מ"ק לנפש) ובבית שמש – צריכת המים הנמוכה ביותר (52.5 מ"ק לנפש). ברוב הערים הגדולות, למעט אשקלון וחיפה, חלה ירידה בצריכת המים לנפש בעשור האחרון.

צריכת המים לנפש הייתה הנמוכה ביותר בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה דתית וחרדית: בני ברק, ירושלים ובית שמש. בערים שמרבית אוכלוסייתן מגדירה עצמה חילונית הייתה צריכת המים לנפש גבוהה יותר.

צריכת מים עירונית בערים שבהן 100 אלף תושבים ויותר, 2006, 2016

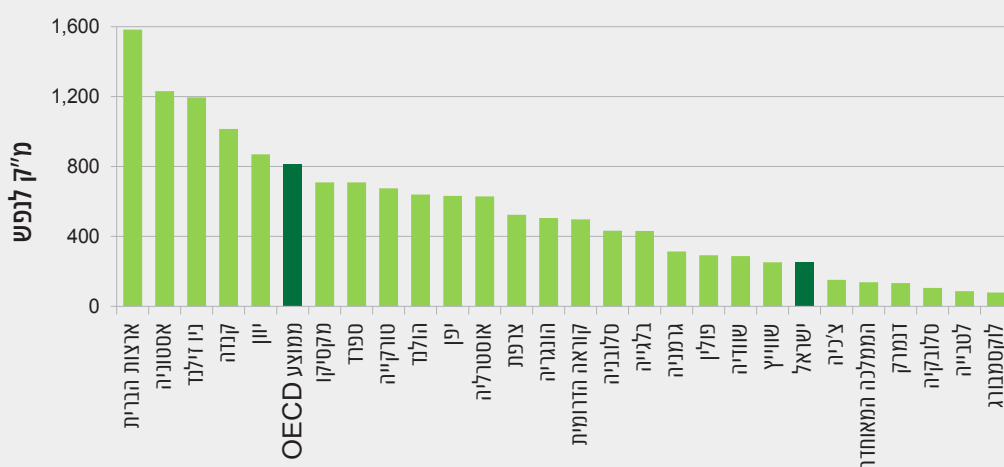
תרשים פנא

הפקת המים לנפש בישראל נמוכה לעומת מדינות מערביות מפותחות. ממוצע הפקת המים לנפש במדינות ה-OECD (811.8 מ"ק) היה גבוה פי 3.2 מממוצע הפקת המים לנפש בישראל בשנת 2015 (251.1 מ"ק).

הפקת מים לנפש, ישראל ומדינות ה-OECD, 2010-2015

תרשים פנא

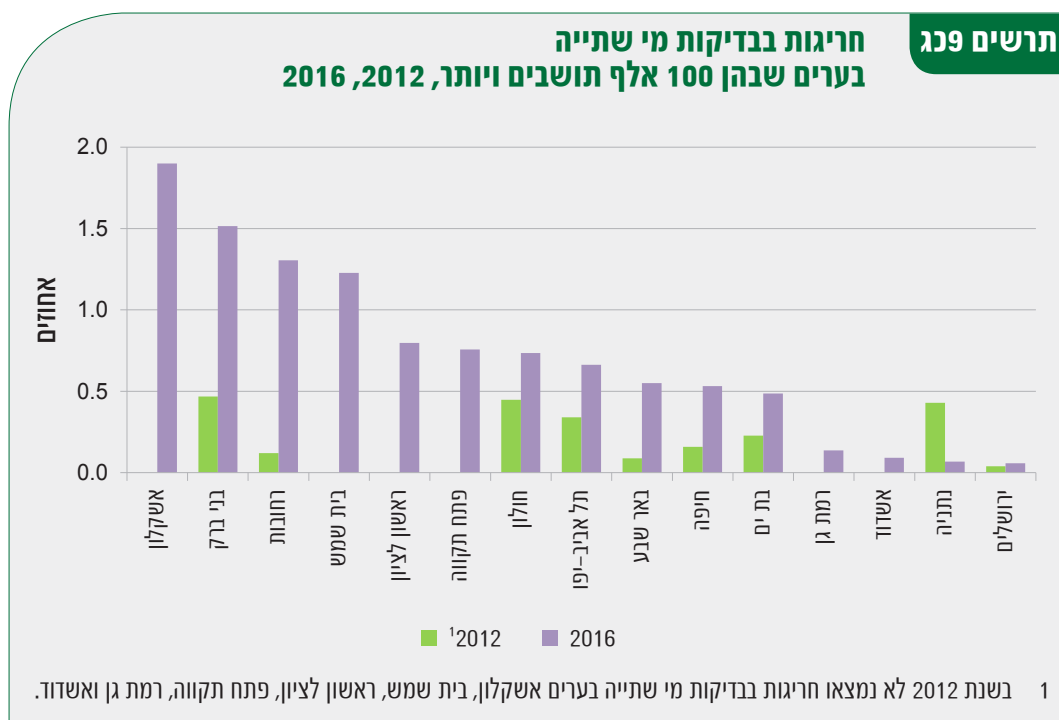
1 הנתונים הם לשנת העדכון האחרונה של כל מדינה.

חריגות בבדיקות מי השתייה

משנת 2014 נכנסות לקטגוריה זו דגימות שנמצאו חריגות בבדיקות השגריות, לעומת השנים 2003 עד 2013, שבהן נכנסו לקטגוריה זו רק דגימות שנמצאו חריגות בבדיקה חוזרת שנערכה בתוך 24 שעות, ועל כן אי-אפשר להשוות בין השנים. אחוז החריגות בבדיקות מי השתייה בשנת 2016 היה נמוך – 0.6% מסך כל הבדיקות שבוצעו (בדומה ל-2015). ביישובים באשכול החרתי-כלכלי הנמוך ביותר נרשמו החריגות הגבוהות ביותר בשנת 2016 (1.9%). אחוז החריגות הנמוך ביותר (0.1%) נרשם ביישובים שבאשכול חרתי-כלכלי 3.

הרשות המקומית שבה נרשם האחוז הגבוה ביותר של חריגות בשנת 2016 הייתה מועצה אזורית נווה מדבר (23.8%) מאשכול חרתי-כלכלי 1 ואחריה בהפרש ניכר קריית טבעון (8.6%) מאשכול חרתי-כלכלי 8, שגב-שלום (7.6%) מאשכול חרתי-כלכלי 2 ומועצה אזורית גן רווה (7.3%) מאשכול חרתי-כלכלי 8. השוואה בין הרשויות המקומיות לפי קבוצת אוכלוסייה מראה כי האחוז הגבוה ביותר של החריגות הוא ברשויות יהודיות (0.7%) והאחוז הנמוך ביותר הוא ברשויות מעורבות, הכוללות בין היתר את תל אביב-יפו, את ירושלים ואת חיפה (0.4%). אחוז החריגות ברשויות הלא-יהודיות בשנת 2016 היה 0.6%. בסך הכל, ב-45 רשויות היה אחוז החריגות גבוה מ-1% (55 בשנת 2015) וב-134 רשויות לא נרשמו חריגות כלל (135 בשנת 2015).

אחוז החריגות בבדיקות מי השתייה בשנת 2016 ברוב הערים הגדולות היה גבוה מאחוז החריגות הארצי (0.6%) וכן בהשוואה לשנת 2012, אך עדיין נמוך מ-2%. בולטות בחריגות הערים אשקלון ובני ברק. בערים ירושלים, נתניה ואשדוד היה אחוז החריגות הנמוך ביותר מבין הערים הגדולות.

פני החברה בישראל מס' 10 | דת והגדרה עצמית של חידת דתיות

הגדרה עצמית של חידת דתיות בקרב בני 20 ומעלה בסקרי הלח"ס

נספח

הגדרה עצמית של חידת דתיות בקרב בני 20 ומעלה בסקרי הלח"ס

הנתונים על מידת דתיות מתקבלים מסקרים חשובים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מבצעת מדי שנה: סקר כוח אדם, סקר הוצאות משק הבית והסקר החברתי.

מטרת הנספח היא להציג את החלוקה של אוכלוסיית בני 20 ומעלה בסקרים אלו לפי הגדרה עצמית של מידת דתיות.

סקר כוח אדם

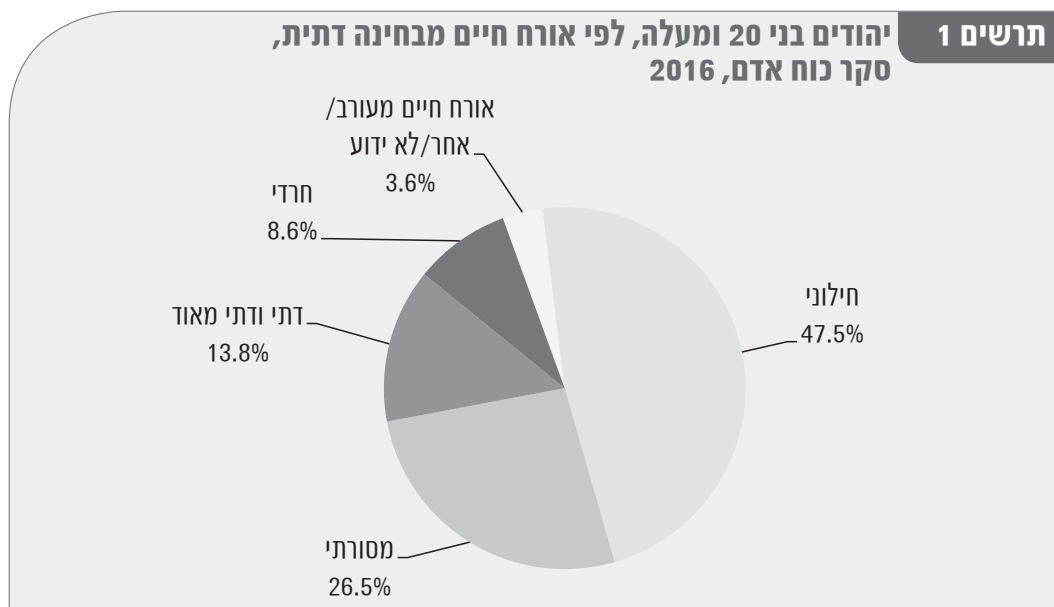
סקר כוח אדם הוא סקר שוטף הקיים במדינת ישראל משנת 1954. הסקר כולל את כלל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה בישראל. מדי חודש משתתפים בסקר יותר מ-9,000 משקי בית, כך שקיימות מעל 100,000 חקירות של משקי בית במשך שנת הסקר.

השאלה המתייחסת למידת דתיות בסקר כוח אדם היא:

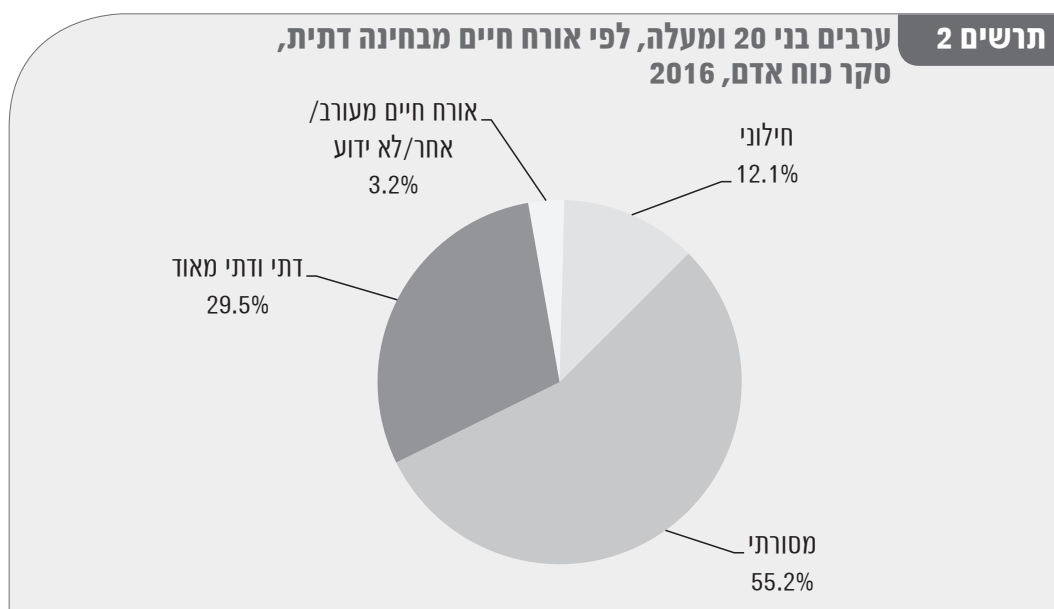
מהו אורח החיים העיקרי מבחינה דתית של הגרים בדירה?

1. חילוני
2. מסורתי
3. דתי
4. דתי מאוד
5. חרדי
6. אורח חיים מעורב
7. אחר, פרט

בשנת 2016 היו באוכלוסייה היהודית 4,231.9 אלף בני 20 ומעלה,¹ 47.5% הגדירו את אורח חייהם חילוני, 26.5% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, 11.8% הגדירו אותו דתי, 2.0% הגדירו אותו דתי מאוד ו-8.6% – חרדי.

באוכלוסייה הערבית היו 928.2 אלף בני 20 ומעלה, 12.1% הגדירו את אורח חייהם חילוני, 55.2% הגדירו את אורח חייהם מסורתי ו-29.5% הגדירו אותו דתי ודתי מאוד.

1 בפרק 1 – מאפיינים דמוגרפיים, ההתייחסות היא לכלל האוכלוסייה.

סקר הוצאות משק הבית

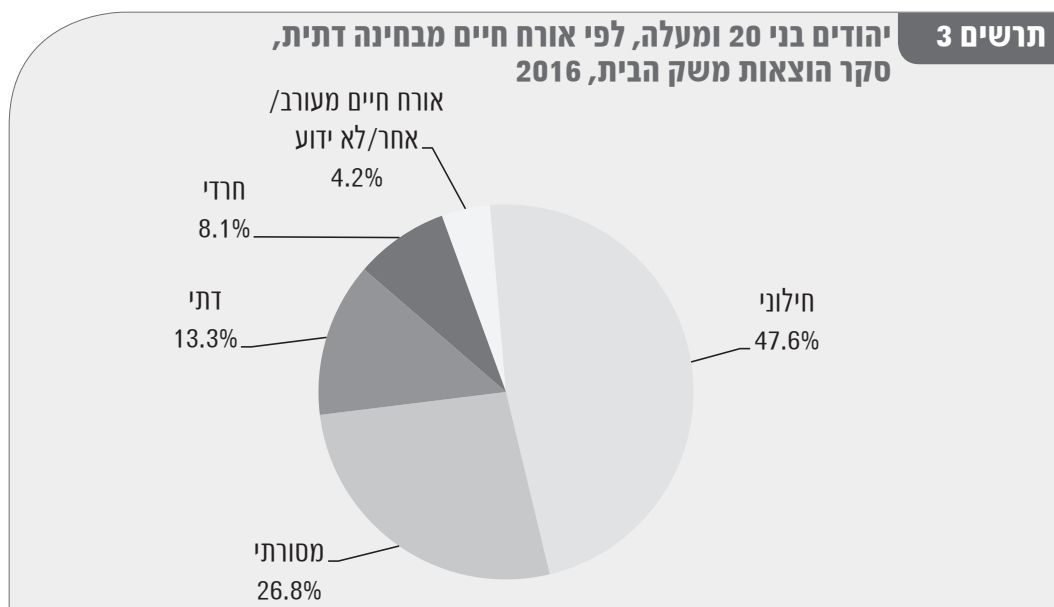
סקר הוצאות משק הבית מודד את רמת החיים החומרית והכלכלית של משקי הבית בישראל מבחינת הוצאות, הכנסות ובעלות על מוצרים. בשנת 2016 כלל מדגם סקר הוצאות משק הבית 8,903 משקי בית המייצגים כ-2,497,000 משקי בית באוכלוסייה. בסקר נדגמו 252 יישובים ואוכלוסיית הסקר כללה את כל היישובים, לרבות קיבוצים מתחדשים ומושבים שיתופיים ולמעט בדווים בדרום (כיסוי של כ-97% מכלל האוכלוסייה).

השאלה המתייחסת למידת דתיות בסקר הוצאות משק הבית היא:

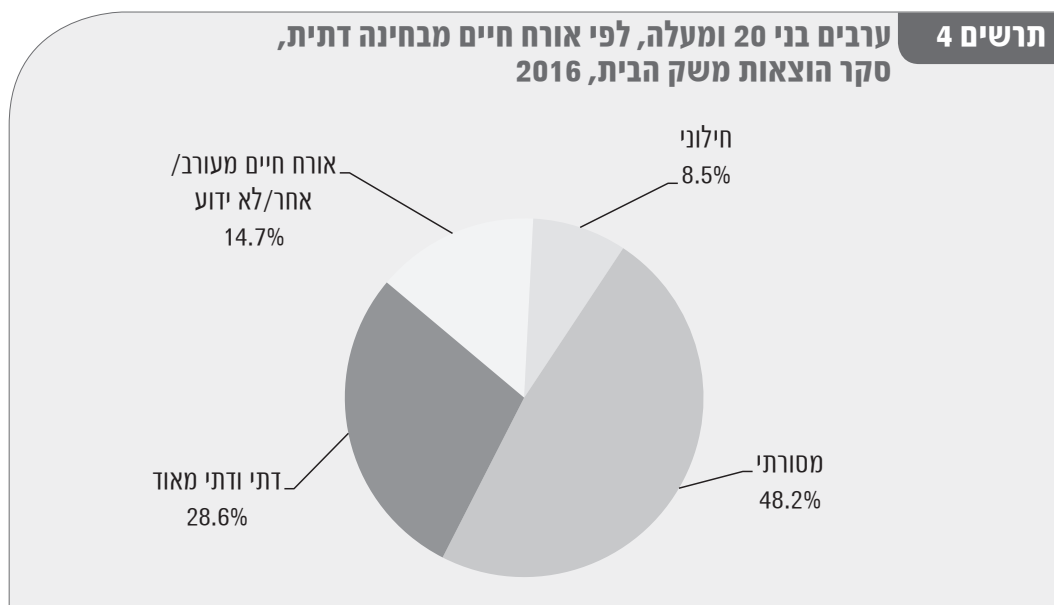
מהו אורח החיים העיקרי מבחינה דתית של הגרים בדירה?

1. חילוני
2. מסורתי
3. דתי
4. חרדי
5. אורח חיים מעורב
6. אחר, פרט

לפי נתוני סקר הוצאות משק הבית, באוכלוסייה היהודית של בני 20 ומעלה 47.6% הגדירו את אורח חייהם חילוני, 26.8% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, 13.3% הגדירו אותו דתי, 8.1% הגדירו אותו חרדי ו-4.2% הגדירו אותו מעורב, אחר או לא ידוע.

באוכלוסייה הערבית של בני 20 ומעלה 8.5% הגדירו את אורח חייהם חילוני, 48.2% הגדירו את אורח חייהם מסורתי, 28.6% הגדירו אותו דתי ודתי מאוד וכ-15% הגדירו אותו מעורב, אחר או לא ידוע.

הסקר החברתי

הסקר החברתי הוא סקר שנתי שוטף שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עורכת משנת 2002, בהזמנת אגף התקציבים במשרד האוצר. הסקר מספק מידע על תנאי החיים של האוכלוסייה הבוגרת (בני 20 ומעלה) בישראל ועל רווחתה. כמו כן הסקר בוחן את תפיסות הפרטים בחברה כלפי תחומים שונים בחייהם.

השאלה המתייחסת למידת דתיות בסקר החברתי היא:

כעת אשאל אותך לגבי דת

האם אתה/את:

1. יהודי/יהודייה
2. מוסלמי/מוסלמית
3. נוצרי/נוצרייה
4. דרוזי/דרוזית
5. אחר
- לא ידוע/מסרב

אם ענית שאת/ה יהודי/יהודייה –

האם אתה/את רואה את עצמך כ:

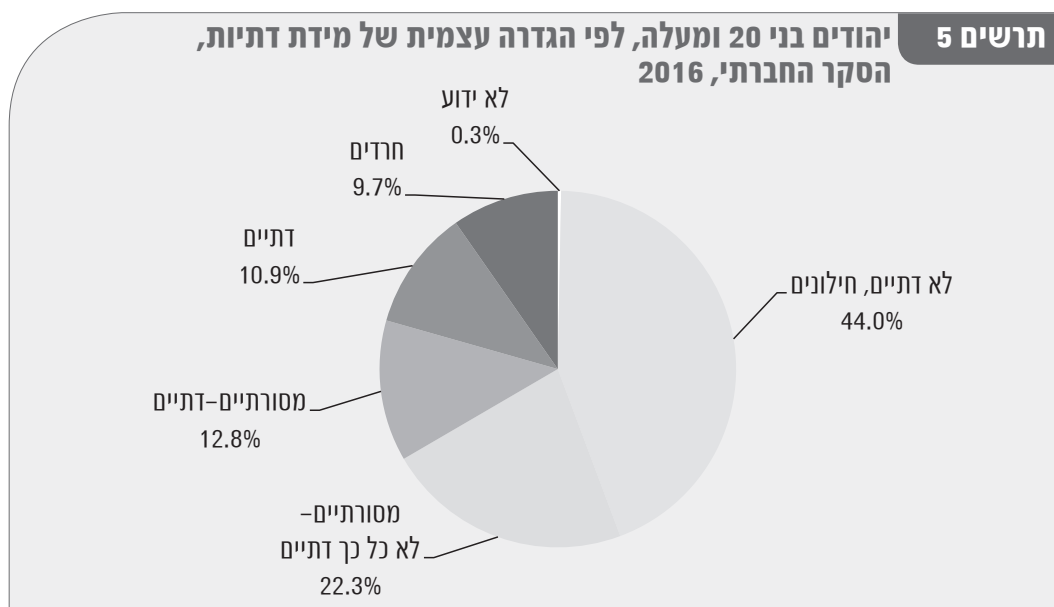
1. חרדי/חרדית
2. דתי/דתית
3. מסורתי-דתי/מסורתית-דתית
4. מסורתי/מסורתית-לא כל כך דתי/דתית
5. לא דתי, חילוני/לא דתית, חילונית
- לא ידוע/מסרב

אם ענית שאת/ה מוסלמי/ת או נוצרי/ייה או דרוזי/ת –

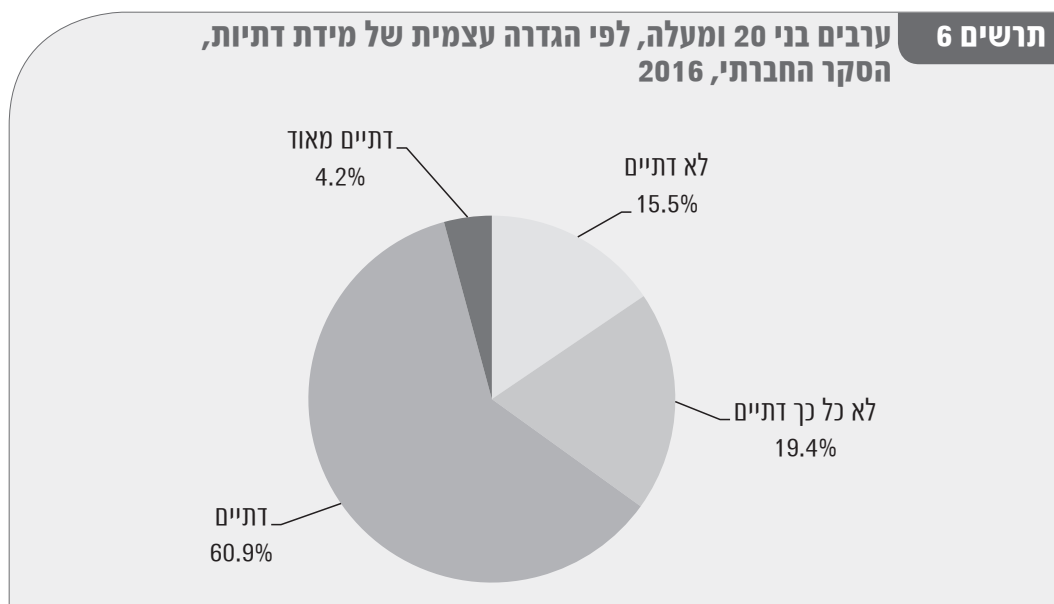
האם אתה/את רואה את עצמך כ:

1. דתי/דתית מאוד
2. דתי/דתית
3. לא כל כך דתי/דתית
4. לא דתי/דתית
- לא ידוע/מסרב

לפי הסקר החברתי בשנת 2016, באוכלוסייה היהודית של בני 20 ומעלה 44.0% הגדירו עצמם לא דתיים, חילונים, 22.3% הגדירו עצמם מסורתיים-לא כל כך דתיים, 12.8% הגדירו עצמם מסורתיים-דתיים, 10.9% הגדירו עצמם דתיים ו-9.7% חרדים.

באוכלוסייה הערבית² של בני 20 ומעלה 15.5% הגדירו עצמם לא דתיים, 19.4% הגדירו עצמם לא כל כך דתיים, 60.8% הגדירו עצמם דתיים ו-4.2% דתיים מאוד.

2 כולל ערבים מוסלמים וערבים נוצרים.

התפלגות האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית לפי הגדרה עצמית של מידת דתיות בשלושת הסקרים

אוכלוסייה יהודית לפי מידת דתיות, 2016 - לוח סיכום

אחוזים

סקר כוח אדם		סקר הוצאות משק הבית		הסקר החברתי	
חרדי	8.6	חרדי	8.1	חרדי	9.7
דתי ודתי מאוד	13.8	דתי	13.3	דתי	10.9
מסורתי	26.5	מסורתי	26.8	מסורתי (דתי ולא כל כך דתי)	35.1
חילוני	47.5	חילוני	47.6	לא דתי, חילוני	44.0
אורח חיים מעורב/אחר/לא ידוע	3.6	אורח חיים מעורב/אחר/לא ידוע	4.2	לא ידוע	0.3

אוכלוסייה ערבית לפי מידת דתיות, 2016 - לוח סיכום

אחוזים

סקר כוח אדם		סקר הוצאות משק הבית		הסקר החברתי	
דתי ודתי מאוד	29.5	דתי ודתי מאוד	28.6	דתי ודתי מאוד	65.0
מסורתי	55.2	מסורתי	48.2	לא כל כך דתי	19.4
חילוני	12.1	חילוני	8.5	לא דתי	15.5
אורח חיים מעורב/אחר/לא ידוע	3.2	אורח חיים מעורב/אחר/לא ידוע	14.7		

ההבדלים בהתפלגות האוכלוסייה היהודית והערבית לפי מידת דתיות נובעים מהסיבות האלה:

1. הבדלים באוכלוסייה הנחקרת: בסקר כוח אדם ובסקר הוצאות משק הבית חוקרים את כל משק הבית ולכן קיימת אופנות נוספת של משק בית מעורב. בסקר החברתי חוקרים את הנדגם שהוא בן 20 ומעלה.
2. ניסוח שונה של השאלות בסקרים.
3. אפשרויות השבה (אופנויות) שונות בסקרים.

למרות הבדלים אלו, ההתפלגויות באוכלוסייה היהודית דומות אצל החרדים, הדתיים והחילונים בשלושת הסקרים. לעומת זאת באוכלוסייה הערבית ההתפלגויות שונות; אמנם יש דמיון בהתפלגויות הסקרים הפונים למשקי בית - סקר כוח אדם וסקר הוצאות משק הבית, אך ההתפלגויות בסקר החברתי שונות מאוד.

Research and Development

- Survey of Biotechnology Companies in Israel, 2010 (S.P. 1537) □ @
- Innovation in the Business Sector, 2010-2012 (S.P. 1606) □ @
- Business Research and Development, 2014 (S.P. 1675) □ @
- National Expenditure on Civilian Research and Development, 1989-2016 (S.P. 1706) @

Social Statistics

- Society in Israel, Report No. 1, October 2008 – Gaps between Jews and Arabs (S.P. 1343) (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 2, October 2009 – Gaps between Women and Men (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 3, October 2010 – Gaps between the Center and the Periphery (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 4, October 2011 – Gaps between Households and Families (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 5, October 2012 – Socio-Economic Gaps (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 6, October 2013 – Past, Present and Future Perspectives (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 7, October 2014 – The Large Cities at a Glance (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 8, May 2016 – Israel's Future Generation (Children and Youth up to Age 24) (Hebrew only) □ @
- Society in Israel, Report No. 9, June 2017 – Persons Aged 55 and Over (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2002 – Core Questionnaire (Social Indicators No. 8) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2002 – Pensions and Retirement Savings (Social Indicators No. 9) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2003 – Population Welfare (Social Indicators No. 10) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2004 – Arrangements for Children Relating to Parents' Employment (Social Indicators No. 12) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2005 – Labour Force Participation (Social Indicators, No. 14) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2006 – Unpaid Caregivers (S.P. 1323) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2007 – Population Welfare, and Attitudes towards Government Services (S.P. 1356) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2008 – Social Mobility (S.P. 1402) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2009 – Religiosity, Tradition, and Attitudes towards Family Issues (S.P. 1433) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2010 – Health and Way of Life, and Computer and Internet Usage (S.P. 1477) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2011 – Lifelong Learning and Use of Languages (S.P. 1518) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2012 – Pension and Retirement Plans, and the Organization of Workers (S.P. 1555) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2013 – Population Welfare in Israel (S.P. 1594) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2014 – Environment and Social Capital (S.P. 1648) (Hebrew only) □ @
- Social Survey 2015 – Attitudes Toward Government Services and Civic Engagement (S.P. 1670) (Hebrew only) □ @
- Israel – a Social Report for the Years, 1990-2003 (Social Indicators No. 11) (Hebrew only) □ @
- Education in Israel, 1995-2004 (Social Indicators, No. 13) (Hebrew only) □ @
- Social Survey Table Generator @

Tourism and Hotel Services

- Tourism and Hotel Services Statistics Quarterly @
- Tourism Satellite Account in Israel (Economic Review according to Supply and Use Table 2004) (S.P. 1393) □ @
- Tourism, 2016 (S.P. 1707) @
- Departures of Israelis Abroad, 1999-2002 (C.S. 6/2004) □
- Jubilee Publications (No. 1) – Tourism □
- Tourism and Accommodation Services, 1990-2010 (Statisti-lite) @

Transport and Communications

- Transport Statistics Quarterly @
- Survey of Trucks, 1990 (S.P. 924) □
- Travelling Habits Survey, 1996/ 97 (S.P. 1141) □
CD ROM (Also includes sampling errors and data for selected localities)
- Survey of Trade, Services, Transport, Communications and Construction, 2010 (S.P. 1544) □ @
- Driving Convictions and Convicted Drivers, 2011-2013 (S.P. 1601) (Hebrew only) □ @
- Traffic Counting on Non-Urban Roads, 2011-2016 (S.P. 1679) (Hebrew only) □ @
- Licenced to Drive, 2016 (S.P. 1687) □ @
- Motor Vehicles, 2016 (S.P. 1688) □ @
- Road Accidents with Casualties 2016, Part I: General Summaries (S.P. 1691) □ @
- Road Accidents with Casualties 2016, Part II: Accidents on Non-Urban Roads (S.P. 1692) (Hebrew only) □ @
- Vehicle Kilometers Travelled, 2016 (S.P. 1699) □ @
- Road Accidents with Casualties – Table Generator (Hebrew only) @
- Maps and Queries in the Transportation System, by Locality (Hebrew only) @

Vital Statistics

- Vital Statistics: Mortality, 1996 (S.P. 1108) □
- Infant Mortality 1997-2004, Demographic and Health Characteristics (S.P. 1332) □ @
- Vital Statistics – Live Births, 2013 (S.P. 1632) @
- Complete Life Tables of Israel, 2011-2015 (S.P. 1682) @
- Vital Statistics: Marriages and Divorces, 2013-2014 (S.P. 1693) @

List of selected Publications

Manufacturing and Commerce (Cont.)

- Survey of Structure of Labour Force, Patterns of Work and Innovation in Manufacturing, 1997 (C.S. 16/1999) □
- Standard Industrial Classification of All Economic Activities, 2011 (Technical Pub. No. 80) □ @
- Jubilee Publications (No. 4) – A. Economic Industries; B. Manufacturing, Commerce and Services (Hebrew) □ @

National Accounts

- The Impact of Social Transfers in Kind of Income Distribution (S.P. 1049) □
- Survey of Income and Expenditure of Non-Profit Institutions, 1980-1996 (S.P. 1077) □
- Gross Domestic Fixed Capital Formation, 1950-1997, (S.P. 1099) □
- International Comparison Programme (ICP) – International Comparison of Gross Domestic Product and the Main Expenditure Components in Terms of Purchasing Power Parities (PPP), 1996 (Tables and Diagrams – Hebrew only) (S.P. 1151) □
- National Balance Sheet Accounts, 2009 (S.P. 1453) @
- Supply and Use Table 2006, and Supply Table 2007-2008 (S.P. 1467) @
- Input-Output Tables, 2006 (S.P. 1561) @
- Product, Productivity, Compensation of Employed Persons and Capital Return, 2005-2013 (S.P. 1608) @
- General Government Sector Accounts, 1995-2015 (S.P. 1672) @
- Defence Expenditure in Israel, 1950-2015 (S.P. 1680) @
- General Government Accounts – GFS Framework, 2000-2015 (S.P. 1681) @
- National Expenditure on Health, 1962-2016 (S.P. 1701) @
- National Expenditure on Education, 1962-2016 (S.P. 1704) @
- National Expenditure on Culture, Entertainment and Sports, 1984/85-2016 (S.P. 1705) @
- National Expenditure on Civilian Research and Development, 1989-2016 (S.P. 1706) @
- National Accounts, 1995-2016 (S.P. 1709) □ @
- Private Consumption Expenditure by Industry, 1995-2016 (S.P. 1710) @
- Jubilee Publications (No. 3) – National Accounts (Hebrew only) □ @
- The Israeli Economy, 1950-2006 (Statisti-lite) @

Population

- Demographic Characteristics of the Population in Israel, 1995-1999 (S.P. 1182) □ (Incl. ☉)
- Persons Aged 60 and Over in Israel, Findings from a Survey Conducted in 1997-1998 (S.P. 1223) (Hebrew, with a short English Summary) □ (incl. ☉) @
- Projections of Israel's Population until 2025 (S.P. 1238) @
- Immigrant Population from the Former USSR – Demographic Trends, 1990-2001 (S.P. 1271) ☉ @
- Socio-Demographic Characteristics of Women Applying for Termination of Pregnancy in Israel, 2003 (S.P. 1324) ☉ @
- Kibbutzim and Their Population: Demographic Changes between 1961 and 2005 (Hebrew only) (S.P. 1327) ☉ @
- Ethiopian Population in Israel: Demographic Characteristics, 2006 (S.P. 1367) □ ☉ @
- Demographic Characteristics of Departing and Returning Israelis Who Stayed Abroad Continuously for a Year or More, 1996-2009 (S.P. 1558) @
- Households – Economic Characteristics and Housing Density, Based on Labour Force Survey, 2015 (S.P. 1685) @
- Households and Families: Demographic Characteristics 2014-2015, Based on Labour Force Surveys (S.P. 1700) @
- List of Localities File, 2003-2010 (Hebrew only) @
- The Elderly in Israel: Longitudinal Analysis of Demographic, Social, Family, and Economic Characteristics, Based on Data from the Censuses of Population and Housing, 1961-1995 (Research Reports No. 4) (Hebrew only) □
- Bet Shemesh – Population, Structures and Apartments, 2002 (Hebrew only) □ ☉ @
- Giv'atayim, 2004 (Findings from the Integrated Census Pretest) (Hebrew only) @
- Tira, 2004 (Findings from the Integrated Census Pretest) (Hebrew only) @
- Elishama, Yarhiv and Newe Yamin, 2004 (Findings from the Integrated Census Pretest) (Hebrew only) @
- Women in Israel and in the World, 2007/2008 (Statisti-lite) @
- Women and Men in Israel, 1990-2009 (Statisti-lite) @
- The Arab Population in Israel, 2008 (Hebrew, Arabic, English) (Statisti-lite) @
- The Population in Israel, 1990-2009 (Statisti-lite) (Hebrew only) @

Prices

- Price Statistics Monthly @
- Survey of Residential Building Cost (for Buildings Completed in 1995) (C.S. 39/1998) □
- Input and Output Price Indices in the Agricultural Branch, 1986 (Technical Publ. No. 58) □
- Consumer Price Index, 1992 (Technical Publ. No. 60) □
- Price Indices of Inputs in Residential Building, 1995 (Technical Publ. No. 66) □

Immigration

- Immigrant Population from USSR (Former) 1995, Demographic Trends (S.P. 1076) □
- Household Expenditure Survey, 2000-2002 – Households of Immigrants from the USSR (former) (S.P. 1231) □ ◎ @
- Immigration to Israel, 2007-2010 (S.P. 1483) @
- Immigration Absorption Survey, 2010-2011, Selected Findings (S.P. 1520) @
- Employment of Immigrants who Arrived from the former USSR in October-December 1993, a Follow-up Survey Two Years after Immigration (C.S. 27/1997) □
- Mortality Among Immigrants from Former USSR, 1990-1994 (C.S. 8/1998) □
- Immigrant Population from USSR (Former), Selected Data, 2000-2001 (C.S. 11/2004) @
- Immigrant Pupils in Educational Institutions, 2003/04 (C.S. 4/2006) □ ◎ @

Internal Migration

- Internal Migration in Israel of Immigrants of the 1990's, 1997 (S.P. 1109) □
- Internal Migration in Israel, 2003-2005 (C.S. 20/2007) @ ◎

Labour and Wages

- Labour Force among Persons Aged 55 and Over in Israel, 1986-1992 (S.P. 943) □
- Women in the Israeli Labour Force, 1987-1997 (S.P. 1146) □
- Alternative Definitions of Labour Force (Based on Labour Force Surveys), 2001-2007 ◎ @
- Youth Aged 15-17: Studies and Work, 1980-2007 (S.P. 1380) @
- Productivity, Compensation of Employed Persons and Capital Return, 2005-2008 (S.P. 1398) ◎ @
- Employed Persons Who Work Many Hours, 1995-2008 (S.P. 1437) @
- Quality of Employment in the Israeli Labour Market, 2001-2010 (S.P. 1560) @
- Self-Employed Persons in Israel 2003-2014, Data from Household Expenditure, Labour Force and the Social Surveys (S.P. 1673) □ @
- Development of the High-Tech Sector in Israel, 1995-2014 (S.P. 1674) @
- Labour Force Survey, 2015 (S.P. 1684) @
- Revision of the Sample of Employment and Wage Indices, 2005 (C.S. 15/2006) ◎ @
- Labour Force Survey: Changes in the Methodology, Definitions and Questionnaire, 1954-2003 (Technical Pub. 78) ◎ @
- The Conversion Key from the 1994 Standard Classification of Occupations to the ISCO-88 Classification (Technical Pub. No. 79) ◎ @
- Standard Classification of Occupations, 2011 (Technical Pub. No.81) □ @
- Employment and Unemployment in Israel, 1990-2002 (Social Indicators No. 7) (Hebrew only) □ ◎
- Jubilee Publications (No. 10) – Labour and Wages (Hebrew only) □ @

Living Conditions and Welfare

- Household Expenditure Survey, 2000-2002 – Households of Immigrants from the USSR (former) (S.P. 1231) □ ◎ @
- Arab Households – Expenditure and Income, 2006 (S.P. 1308) □ ◎ @
- Household Expenditure Survey 2011, General Summary (S.P. 1517) □ @
- Income Survey, 2011 (S.P.1524) □ @
- Self-Employed Persons in Israel 2003-2014, Data from Household Expenditure, Labour Force and the Social Surveys (S.P. 1673) □ €
- Household Income and Expenditure, Data from the 2015 Household Expenditure Survey, General Summary (S.P. 1677) □ @
- Income of Persons Aged 15 and Over – Data from the 2015 Household Expenditure Survey (S.P. 1678) □ @
- Households – Economic Characteristics and Housing Density, Based on Labour Force Survey, 2015 (S.P. 1685) @
- Housing in Israel – Data from the Household Expenditure Survey, 1997-2015 (S.P. 1690) □ @
- Characterization & Classification of Geographical Units by the Socio-Economic Level of the Population, 2013 (S.P. 1694) @
- Housing and Living Conditions in Israel, 1990-1999 (Social Indicators No. 4) (Hebrew only) □ ◎

Manufacturing and Commerce

- Survey of Fixed Gross Capital Stock in Manufacturing 1.1.1992 (S.P. 1098) □
- Information and Communications Technologies (ICT) Sector, 1995-2006 (S.P. 1306) □ ◎ @
- Survey of Products and Materials in Manufacturing, 2006 (S.P. 1425) □ @
- Survey of Biotechnology Companies in Israel, 2010 (S.P. 1537) □ @
- Survey of Trade, Services, Transport, Communications and Construction, 2010 (S.P. 1544) □ @
- Innovation in the Business Sector, 2010-2012 (S.P. 1606) □ @
- Manufacturing, Mining and Quarrying – Annual Indices and Summaries, 2014 (S.P. 1667) □ @
- Business Demography – a Collection of Statistical Data from the Business Register, 2011-2015 (S.P. 1669) @
- Business Research and Development, 2014 (S.P. 1675) □ @
- Survey of Industries, 2014 (S.P. 1698) @
- Manufacturing, Mining and Quarrying Survey, 2014 (S.P. 1703) @
- Dealers and Revenue in the Total Economy According to Value Added Tax, 2014-2016 (S.P. 1708) @

List of selected Publications

Education (Cont.)

- Private and Public Expenditure on Education of Upper-Secondary School Students in Israel, 2003 (S.P. 1501) (Hebrew only) □ @
- Career of Third Degree (Doctorate) Holders, 2009 (S.P. 1512) □ @
- Educational Indicators for Training Professionals in Science and Technology in Israel, 1997/98-2009/10 (S.P. 1522) □ @
- Expenditure for Separately Funded Research at the Universities, 2006/07-2008/09 (S.P. 1552) □ @
- Continuation of Studies and Work Five Years After Graduation: Graduates of Universities and Academic Colleges in the 2005/06 Cohort (S.P. 1577) □ @
- Twelfth Grade Pupils, Matriculation Examinees and Entitled to a Certificate, by Locality of Residence, 2012 (S.P. 1639) □ @
- Adult Skills in Israel, 2014-2015 (S.P. 1640) (Hebrew only) □ @
- National Expenditure on Education, 1962-2016 (S.P. 1704) @
- Pupils in Grades VII-XII - Staying On Vs. Dropping Out, 2001/02 (C.S. 2/2004) □ @
- Boarding Schools in Post-Primary Educational Institutions in the Hebrew Education, 2001/02 (C.S. 21/2004) □ @
- Students and Degree Recipients in Teacher Training Colleges, 2002/03 (C.S. 1/2005) □ @
- Academic Colleges, 2003/2004 (C.S. 1/2006) □ @
- Matriculation Examinees in the Technological Track, 2003 (C.S. 2/2006) □ @
- Immigrant Pupils in Educational Institutions, 2003/04 (C.S. 4/2006) □ @
- External Matriculation Certificate Examinees, 2003 (C.S. 13/2006) □ @
- Culture in Primary Schools: Content and Activities, 2002/03 (C.S. 1/2007) (Hebrew only) □ @
- Educational Institutions – Kindergartens, Primary and Secondary Schools, 2002/03-2003/04 (C.S. 6/2007) □ @
- Children in Kindergartens and Day-Care Centres, 2004/05 (C.S. 9/2007) □ @
- Education and Educational Resources in Israel, 1990-1996 (Social Indicators, No. 2) (Hebrew only) □ @
- Education in Israel, 1995-2004 (Social Indicators, No. 13) (Hebrew only) □ @
- Jubilee Publications (No. 9) – Education (Hebrew only) □ @
- Changes in Educational Attainments in Israel since the 1950s (Research Reports No. 1) □

Environment

- Satellite Account of Water in Israel, 2007-2008 (S.P. 1489) @
- Sustainable Development Indicators in Israel, 2011 (S.P. 1539) @
- Agri-Environmental Indicators, 1996-2012 (S.P. 1596) @
- Pesticides in Israel, 2011-2013 (S.P. 1671) @
- Expenditure on Environmental Protection in Manufacturing and Electricity, 2014 (S.P. 1686) @
- Waste and Emission of Pollutants in the Manufacturing and Electricity Industries, 2014 (S.P. 1696) @
- Well-being, Sustainability, and National Resilience Indicators, 2016 (S.P. 1697) (Hebrew only) □ @
- Sustainable Development Indicators (SDI) (Statisti-lite) @

Finance and Insurance

- Provident Funds in Israel, 1998 (C.S. 17/1999) (Hebrew only) □ @

Government and Local Authorities

- Results of the Elections to the Fourteenth Knesset, 29.5.1996, Vol. A (S.P. 1054) (Hebrew only) □
- Results of the Elections to the Fourteenth Knesset, 29.5.1996, Vol. B, Detailed Data by Polling Stations (S.P. 1055) (Hebrew only) □
- Results of the Elections to the Local Authorities, 10.11.1998 (S.P. 1112) (Hebrew only) □
- File of Election Results to the Knesset and the Premiership in 1996 and in 1999, by Localities and Statistical Areas, together with 1995 Census Data (Sas, Ascii, selected data on Excel) @ only
- Index of Compactness of Municipalities and Local Authorities, 2006 (S.P. 1563) @
- Local Authorities in Israel, 2015 (S.P. 1683) (Hebrew only) @
- Characterization & Classification of Geographical Units by the Socio-Economic Level of the Population, 2013 (S.P. 1694) @
- Givatayim, 2004 (Findings from the Pretest of the Integrated Census) @
- Kibbuzim, 2000 (Statisti-lite) @

Health

- Causes of Death, 1996-1997 (S.P. 1124) □
- Diagnostic Statistics of Hospitalizations, 1993 (S.P. 1177) □ @
- Stillbirths 1997-2002 – Demographic and Health Characteristics (S.P. 1260) □ @
- Infant Mortality, 1997-2004 – Demographic and Health Characteristics (S.P. 1332) □ @
- Health Survey, 2009 – General Findings (S.P. 1500) @
- Health and Social Profile of the Localities in Israel, 2005-2009 (S.P. 1580) (Hebrew only) @
- Complete Life Tables of Israel, 2011-2015 (S.P. 1682) @
- National Expenditure on Health, 1962-2015 (S.P. 1657) @
- Health and Health Sources in Israel, 1990-1995 (Social Indicators, No. 1) (Hebrew only) □ @
- Jubilee Publications (No. 7) – Health (Hebrew only) □ @

Agriculture

- Agricultural Statistics Quarterly @
- Agricultural Survey, 1995 (S.P. 1081) □
- Agri-Environmental Indicators, 1996-2012 (S.P. 1596) (Hebrew only) @
- Food Balance Sheet 2015 and Revised Data for 2013-2014 (S.P. 1689) @
- Agriculture in Israel, 2015-2016 (S.P. 1695) □ @
- Jubilee Publications (No. 2) – Agriculture (Hebrew only) □ @
- Agriculture in Israel, 2004 (Statisti-lite) @

Balance of Payments, Foreign Trade and Energy

- Energy in Israel @
- Foreign Trade Statistics Monthly @
- Foreign Trade Statistics - Annual: Imports – 2007-2010 – by Commodities and Countries @
 - Imports – Classification of Commodities □
 - Exports – 2008-2010 – by Commodities and Countries @
 - Exports – Classification of Commodities □
- Import Destination Survey, 2006
- Energy in Israel, 2005 (C.S. 16/2006) ○ @
- The Current Account Trends of the Balance of Payments Quarterly @
- Jubilee Publications (No.5) – Balance of Payments (Hebrew only) □ @
- Israel's Foreign Trade (with selected countries), 2000-2010 (Statisti-lite) @

Construction

- Survey of New Dwellings for Sale Under Private Construction, January–March 2016 @
- Price Indices of Inputs in Residential Building, 1995 (Technical Pub. No. 66) □
- Survey of Residential Building Technologies in Israel, 2008 (S.P. 1556) (Hebrew only) @
- Construction in Israel, 2014 (S.P. 1620) (Hebrew only) @
- Jubilee Publications (No.6) – Construction (Hebrew only) □ @
- Bet Shemesh – Population, Structures and Apartments, 2002 (Hebrew only) □ ○ @
- Construction and Housing Conditions in Israel (Statisti-lite) @

Crime and Justice

- Judicial Statistics, 1993 (S.P. 1031) □
- Victimization Survey, 2001 (S.P. 1195) @
- Israel's Crime Victimization Survey, 2016 (S.P. 1702) @
- Judicial Statistics - The Supreme Court, 1994-1996 (C.S. 43/1997) □
- Court Activities, 1997 (C.S. 16/1998) (Hebrew only) □
- Criminal Statistics, 1998-1999 (C.S. 5/2001) □
- Jubilee Publications (No.8) – Crime and Judgement (Hebrew only) □ @
- Crime in Israel, 1999-2008 (Statisti-lite)
- Reporting of Crime Victimization in Israel: The Effect of Individual Traits and Crime Rates (W.P. 9) @ (Hebrew)

Culture, Entertainment and Sports

- Time Use in Israel, Time Budget Survey, 1991/92 (S.P. 996) □
- Time Use in Israel, Additional Findings from the Time Budget Survey, 1991/92 (S.P. 1029) □
- Public Libraries, 1998 (S.P. 1166) □
- Reading, Leisure and Sports Activities, 1999 (S.P. 1187) □ ○
- Libraries – Media Centers in Primary and Post-Primary Schools, 2004/05 (S.P. 1297) □ ○ @
- National Expenditure on Culture, Entertainment and Sports, 1984/85-2016 (S.P. 1705) @
- Books Published in Israel, 1996 (C.S. 22/2000) □

Education

- Libraries – Media Centers in Primary and Post-Primary Schools, 2004/05 (S.P. 1297) □ ○ @
- Non-Academic Post-Secondary Educational Institutions, 2003/04-2004/05 (S.P. 1301) □ ○ @
- Education in Israel – an International Comparison, 2004 (S.P. 1325) □ ○ @
- Pupils with Special Needs (S.P. 1371) □ ○ @
- Results of the Meitzav National Assessments, Grades 5 and 8, 2001/02-2002/2003 (S.P. 1386) (Hebrew only) □ @
- Recipients of a First Degree from Institutions of Higher Education: Satisfaction with Studies, Employment and Continuation of Studies, 2005/06 (S.P. 1413) □ @
- Recipients of a B.Ed. Degree from Academic Colleges of Education, 2002/03 (S.P. 1423) (Hebrew only) □ @
- Teaching and Research Activities of Senior Academic Staff in Universities, 2008/09 (S.P. 1430) □ @
- Characteristics of Studies and Integration into the Labour Market Among First-Degree Recipients from Institutions of Higher Education in Israel, 1999-2008 (S.P. 1471) □ @
- Graduates of Vocational Training Courses for Adults, 2006 (S.P. 1476) □ @

List of selected Publications

(by the Central Bureau of Statistics), 1.6.2018

LIST OF SELECTED PUBLICATIONS (by the Central Bureau of Statistics), 01/06/2018

- (A) Statistical Abstract of Israel 2017** 📄 @ (Hebrew only)
Annual Data 2017: Tables, Maps and Diagrams (Previously: Statistical Abstract of Israel) @
Israel in Figures 2017: Selected Data from the Statistical Abstract of Israel (Hebrew, Arabic, English) 📄 @
Education and Culture – Selected Data (Reprint from the Statistical Abstract of Israel 2014) 📄
- (B) Periodicals**
 Monthly Bulletin of Statistics @
 Price Statistics Monthly @
 Foreign Trade Statistics Monthly @
 Employment and Wages Statistics Monthly @
 Labour Force Surveys Monthly @
- (C) Quarterlies**
 Transport Statistics Quarterly @
 Tourism and Hotel Services Statistics Quarterly @
 Agricultural Statistics Quarterly @
 Labour Force Surveys Quarterly @
 Macro-Economic Statistics Quarterly @
 Survey of New Dwellings for Sale in the Private Sector @
 The Current Account Trends of the Balance of Payments @
 New Statistical Projects and Publications in Israel @
- (D) Population Census – 2008 Data** @
- (E) Maps and Geographical Information System Products, ☎ 02-659-2666**
- (F) Technical Publications (Tools for Statistical Work)**
 Conversion Keys to the New Classification of Economic Branches (1993) and Occupation (1994) in Labour Force Surveys in Israel (C.S. 17/1996) 📄
 Revision of the Sample of Wages and Employment Indices 1995, and the New Classification of Economic Branches (C.S. 1/1997) 📄
 Working Day Variation and Festival Dates in Israel, 1980-2010 (C.S. 4/1999) 📄
 Seasonal and Prior Adjustment Factors for 2016, Trends for 2012-2016 @
 Input and Output Price Indices in the Agricultural Branch (Technical Pub. No. 58) 📄
 Consumer Price Index, 1992 (Technical Pub. No. 60) 📄
 Price Indices of Inputs in Residential Building, 1995 (Technical Pub. No. 66) 📄
 Typology of Households and Families in Israel 1999 (Technical Pub. No. 73) (Hebrew only) 📄 Ⓢ
 Labour Force Survey: Changes in the Methodology,
 Definitions and Questionnaire 1954-2003 (Technical Pub. No. 78) Ⓢ @
 The Conversion Key from the 1994 Standard Classification of Occupations to the ISCO-88 Classification (Technical Pub. No. 79) Ⓢ @
 Standard Industrial Classification of All Economic Activities, 2011 – Updated Edition (Technical Pub. No. 80) @
 Standard Classification of Occupations, 2011 (Technical Pub. No. 81) 📄 @
 The Graphic Presentation of Statistical Data (Hebrew only) 📄
 Social Survey Table Generator @
- (G) Working Paper Series** (For list see the CBS Website – Research, Working Papers and Technical Papers)
- (H) Publications by Subject (by alphabetical order) – Special Publications (S.P.), Current Statistics (C.S.), Jubilee Publications, Social Indicators, Research Reports and Statisti-lite Series**

@ Appears on the Internet – www.cbs.gov.il.

📄 Available as a printed publication.

Ⓢ Publications which can be purchased on CD.

Printed publications, or on CD, are available by phone from the CBS Information Offices, Tel. 02-6592666 or 03-5681933.

SOCIETY IN ISRAEL

RELIGION AND SELF-DEFINITION OF LEVEL OF RELIGIOSITY

Report No. 10

Jerusalem | June 2018